USBK '26 • IV. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ — ÖZET BİLDİRİLER KİTABI —

IV. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

USBK '26

ANA TEMA

RİSK ÇAĞINDA KIRILGANLIK, KRİZ VE DİRENÇLİLİK

ÖZET BİLDİRİLER KİTABI

1-2 Ekim 2026 | Bitlis, Türkiye

IV. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRE KİTABI

Ekim 01-02, 2026
BİTLİS/TÜRKİYE

EDİTÖRLER
Doç. Dr. Kıvanç DEMİRCİ
Doç. Dr. Nazan GÜNGÖR KARYAĞDI
Dr. Öğr. Üyesi Nurten Ebru ÖZDEMİR
Öğr. Gör. Feyza BÜYÜKDERE
Öğr. Gör. Ali GEYLANİ
Elif AKAN

ISBN: '978-625-91233-1-8'

Bu eserin tüm yayın hakları, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından Bitlis Eren Üniversitesine verilen izin ve haklar kapsamında Bitlis Eren Üniversitesine aittir. Bu kitap ticari bir amaç ve kâr amacı taşımamaktadır. Yayın etiği ilkelerine ve kurallarına uyulmasından yazar sorumludur.

23/10/2026

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, distributed or transmitted in any form or by any means, including photocopying, recording or other electronic or mechanical methods, without the prior written permission of the publisher, except in the case of brief quotations embodied in critical reviews and certain other noncommercial uses permitted by copyright law.

ÖNSÖZ

Değerli Katılımcılar

Bitlis Eren Üniversitesi ve Muş Alparslan Üniversitesi'nin kurumsal iş birliğiyle, 1–2 Ekim 2026 tarihlerinde düzenlenen IV. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi (USBK'2026) çağımızın en temel dönüşüm alanlarından biri olan Risk Çağında Kırılganlık, Kriz ve Dirençlilik teması etrafında ulusal ve uluslararası düzeyde pek çok değerli ismi bir araya getirmiştir. Kongremizin bilimselliğini, üretilen fikirlerin kalıcılığını ve akademik literatüre katkısını taçlandıran bu kongre özet kitabı iki gün boyunca gerçekleştirilen zengin tartışmaların yazılı bir dökümü ve somut bir çıktısı olarak nitelikli bir koleksiyon sunmaktadır.

Modernite insanlığa vadettiği rasyonel hâkimiyet ve öngörülebilirlik vaatlerinin ötesinde yapısal belirsizliklerin ve öngörülemez krizlerin merkezinde şekillenen yeni bir sosyolojik ve politik evreye evrilmiştir. Günümüz dünyası riskin artık marjinal bir sapma veya istatistiksel bir istisna olmaktan çıkıp pratiklerin ve toplumsal yeniden üretim süreçlerinin kurucu bir dinamiği hâline geldiği risk toplumu gerçeğiyle yüzleşmektedir. İklim krizleri, ekolojik dengesizlikler, pandemi sonrasının derinleşen ekonomik kırılganlıkları, yapay zekâ ve algoritmik yönetim biçimlerinin getirdiği dijital güvenlik açmazları, demografik hareketlilikler ve tırmanan jeopolitik gerilimler sistemik bir kriz ekosistemi yaratmaktadır.

Bu ontolojik ve epistemolojik dönüşüm zemininden hareketle şekillenen kongremiz küreselden yerele uzanan ölçeklerde krizlerin türevlerini okumayı, kurumsal ve toplumsal kırılganlık noktalarını teşhis etmeyi ve bu krizler sarmalından çıkış için yenilikçi, sürdürülebilir dirençlilik mekanizmalarını tartışmayı amaçlamıştır. Bu doğrultuda kongre riskin felsefi ve kavramsal kökenlerinden somut kriz yönetişimi modellerine uzanan geniş bir zeminde sosyal bilimlerin tüm alt disiplinlerini ortak bir platformda buluşturmayı başarmıştır.

Psikolojiden tarihe, sosyolojiden iktisada, hukuktan iletişim bilimlerine, siyaset biliminden eğitim bilimlerine kadar geniş bir yelpazede yer alan her bir disiplinin, risk olgusunu kendi özgün metodolojik araçlarıyla problematize etmesi kongremizin temel akademik iddiasını oluşturmuştur. Bununla birlikte afet yönetimi, şehir planlama, siber güvenlik ve çevre bilimleri gibi teknik ve mekânsal disiplinlerin bu ortak akla sunduğu ampirik ve analitik katkılar oturumlarımıza çok boyutlu bir derinlik kazandırmıştır.

Siz değerli araştırmacıların kongreye sunmuş olduğu özgün bildirilerin özetlerinden oluşan bu kitap çağımızın en yakıcı sorunlarına ışık tutan kıymetli bir başvuru kaynağı niteliğindedir. Kongremizin hayata geçirilmesinde büyük bir özveriyle çalışan bilim ve düzenleme kurullarımızın kıymetli üyelerine, paydaşlarımıza ve tüm araştırmacılara en içten teşekkürlerimizi sunarız.

Bu kıymetli birikimin sosyal bilimler literatürüne kalıcı katkılar sağlamasını, yeni tartışmalara ve ortaklıklara ilham vermesini dileriz.

Doç. Dr. Kıvanç DEMİRCİ

Kongre Başkanı

IV. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi (USBK 2026)

DÜZENLEME KURULU/ ORGANIZATION COMMITTEE

Kongre Onursal Başkanları/Honorary Presidents of the Congress

Prof. Dr. Necmettin ELMASTAŞ

Bitlis Eren Üniversitesi Rektörü/Bitlis Eren University Rector

Prof. Dr. Mustafa ALİCAN

Muş Alparslan Üniversitesi Rektörü / Muş Alparslan University Rector

Kongre Başkanı

Doç. Dr. Kıvanç DEMİRCİ

Sosyal Bilimler MYO Müdürü

Düzenleme Kurulu

Doç. Dr. Kıvanç DEMİRCİ
Bitlis Eren Üniversitesi

Prof. Dr. Veysel ERAT
Bitlis Eren Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet ÖZALPER
Muş Alparslan Üniversitesi

Doç. Dr. Nazan GÜNGÖR KARYAĞDI
Bitlis Eren Üniversitesi

Doç. Dr. Yunus SAVAŞ
Bitlis Eren Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ali AKSÜT
Bitlis Eren Üniversitesi

Dr. Aytaç DURAN
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Burak SAYAR
Bitlis Eren Üniversitesi

Dr. Öğri Üyesi Doğukan YANDIM
Bitlis Eren Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Elanur SİNER
Bitlis Eren Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Fuat BOZYEL
Bitlis Eren Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi İhsan KONAK
Bitlis Eren Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Kübra YANDIM
Bitlis Eren Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Nurten Ebru ÖZDEMİR
Bitlis Eren Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Selim BOZDOĞAN
Bitlis Eren Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Yakup ÖZKAYA
Dokuz Eylül Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Hacer Hande ERGİN ÇAĞATAY
Karabük Üniversitesi

Öğr. Gör. Dr. Engin CAN
Bitlis Eren Üniversitesi

Öğr. Gör. Ali GEYLANİ
Bitlis Eren Üniversitesi

Öğr. Gör. Ali HAMURCU
Bitlis Eren Üniversitesi

Öğr. Gör. Feyza BÜYÜKDERE
Bitlis Eren Üniversitesi

Doktorant Elif AKAN
Atatürk Üniversitesi

BILIM KURULU (YABANCI ÜNIVERSITE BILIM İNSANLARI)

Prof. Dr. Aliyev Adalat Azerbaijan Architecture and Construction University

Prof. Dr. Mosab I. Tabash Al Ain University of Science and Technology

Prof. Dr. Laura Diaconu (Maxim) Alexandru Ioan Cuza"University of Iasi, Romania

Prof. Dr. Leila Bijos Federal University of ABC

Prof. Dr. Valentina Marinescu University of Bucharest

Assoc. Prof. Dr. Arjeta Veshi The Mediterranean University of Albania

Assoc. Prof. Dr. Aziza Syzdykova Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University

Assoc. Prof. Dr. Elnur Allahverdiyev Baku Business and Cooperation College

Assoc. Prof. Dr. Francesco Perono Cacciafoco Xi'an Jiaotong University

Assoc. Prof. Dr. Naseem Akhter Shaheed Benazir Bhutto Women University

Doç. Dr. Aygun Ahmadova Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

Doç. Dr. Ebülfez Tahir Ezimli Naxçıvan Dövlət Universiteti

Asst. Prof. Dr. Aliyeva Ruhengiz Azerbaijan Architecture and Construction University

Asst. Prof. Dr. Jose María López-Gullón University of Murcia

Asst. Prof. Dr. Jose Miguel Vegara-Ferri University of Valladolid

Asst. Prof. Dr. Salvador Angosto University of Sevilla

Asst. Prof. Dr. Zoltán Egeresi Ludovika University of Public Service

Dr. Alireza Moghaddasi Imamreza International University

Dr. Ervin Ibrahimi Medical Responsabile Azzeruolo, Cooss-Marche

Dr. Petronela Daniela Feraru National College Iași & Ion Neculce High School Târgu Frumos

Dr. Silva Ibrahimi Eyra Psychosocial Assistance

Dr. Ülker Bahşiyeva Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

Lecturer Dr. Irina-Ana Drobot Technical University of Civil Engineering Bucharest

Lecturer Ramona Marinache University of Bucharest

Amir Ghavami Imamreza International University

Aziya Sabeer DC School of Management and Technology

Dhimitraq Skenderi University of Sports, Tirana

Dilrabo Allayarova Gulistan State University

Emil Raul oğlu Ağayev Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

Hendri Hermawan Adinugraha Universitas Islam Negeri K.H. Abdurrahman Wahid Pekalongan

Ilvi Begolli University of Sports, Tirana

Jayashankar J. DC School of Management and Technology

Kamal Camalov Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

Marcio Caldo Federal University of ABC

Micheal Olayemi Oladunjoye Lagos State University of Education

Moses Adeolu Agoi Lagos State University of Education

Oluwanifemi Opeyemi Agoi Obafemi Awolowo University

Sahzy Shakiralaiha Keningau Vocational College

BILIM- HAKEM KURULU (TÜRKIYE'DEKI ÜNIVERSITE BILIM İNSANLARI)

Prof. Dr. Abdulkadir KAYA Bursa Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Abdullah AYDIN Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi

Prof. Dr. Abdulmenaf TURAN Ankara Üniversitesi

Prof. Dr. Azime TELLİ Mersin Üniversitesi

Prof. Dr. Bener GÜNGÖR Atatürk Üniversitesi

Prof. Dr. Celil ARSLAN Erciyes Üniversitesi

Prof. Dr. Dilek ÖZDEMİR Atatürk Üniversitesi

Prof. Dr. Dilşad GÜZEL Atatürk Üniversitesi

Prof. Dr. Ferit İZCİ Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Prof. Dr. Fevzi ERDOĞAN Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Prof. Dr. Filiz TİRYAKİOGLU Eskişehir Anadolu Üniversitesi

Prof. Dr. Gökhan TENİKLER Dokuz Eylül Üniversitesi

Prof. Dr. Hacı Mustafa PAKSOY Gaziantep Üniversitesi

Prof. Dr. Hakan ÖZDEMİR İnönü Üniversitesi

Prof. Dr. Hakan TEMİZTÜRK Atatürk Üniversitesi

Prof. Dr. Hakkı BÜYÜKBAŞ Erciyes Üniversitesi

Prof. Dr. İbrahim Güray YONTAR Dokuz Eylül Üniversitesi

Prof. Dr. Mahmut GÜLER Trakya Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet AYGÜN Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet ÖZÇALICI Kilis 7 Aralık Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet SALMAZZEM Muş Alparslan Üniversitesi

Prof. Dr. Muhammet DÜŞÜKCAN Munzur Üniversitesi

Prof. Dr. Muharrem GÜNEŞ Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

Prof. Dr. Murat SEZİK İnönü Üniversitesi

Prof. Dr. Mustafa YÜCEL İnönü Üniversitesi

Prof. Dr. R. Kutay KARACA İstanbul Aydın Üniversitesi

Prof. Dr. Reha SAYDAN Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Prof. Dr. Sedat BENEK Harran Üniversitesi

Prof. Dr. Sedat DURMUŞKAYA Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

Prof. Dr. Suat GEZGİN Yeditepe Üniversitesi

Prof. Dr. Suvat PARİN Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Prof. Dr. Tarık OĞUZLU İstanbul Aydın Üniversitesi

Prof. Dr. Yılmaz DEMİRHAN Mardin Artuklu Üniversitesi

Prof. Dr. Yunus Emre ÖZER Dokuz Eylül Üniversitesi

Prof. Dr. Zeynep HATUNOĞLU Tarsus Üniversitesi

Doç. Dr. Abdulsemet YAMAN Munzur Üniversitesi

Doç. Dr. Alparslan ÖZTÜRKCİ Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Doç. Dr. Aysun YARALI AKKAYA Mersin Üniversitesi

Doç. Dr. Binali Selman EREN Bitlis Eren Üniversitesi

Doç. Dr. Cem ANGIN Ordu Üniversitesi

Doç. Dr. Dilek Alma SAVAŞ Bitlis Eren Üniversitesi

Doç. Dr. Emre SAVUT Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Doç. Dr. Gülhanım KARAOĞLU Atatürk Üniversitesi

Doç. Dr. Handan BOYALİ Munzur Üniversitesi

Doç. Dr. Haşim ÇAPAR Dicle Üniversitesi

Doç. Dr. Hicran Hamza ÇELİKYAY Düzce Üniversitesi

Doç. Dr. İlker GÜNEL Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

Doç. Dr. Lokman CERRAH Atatürk Üniversitesi

Doç. Dr. Mehdi DUYAN İnönü Üniversitesi

Doç. Dr. Mehmet Emin KURT Dicle Üniversitesi

Doç. Dr. Mehmet ÖLMEZ İnönü Üniversitesi

Doç. Dr. Mehmet Seyda OZAN Erciyes Üniversitesi

Doç. Dr. Muhammed Hanifi VAN Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Doç. Dr. Murat AYGÜN Erzurum Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Mustafa ASLAN Bilgi Üniversitesi

Doç. Dr. Nadir BUÇAN Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Doç. Dr. Nigar ALEV Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Doç. Dr. Onur DÖNMEZ Ege Üniversitesi

Doç. Dr. Serkan GÜNDOĞDU Munzur Üniversitesi

Doç. Dr. Teceli KARASU Muş Alparslan Üniversitesi

Doç. Dr. Yahya DEMİRKANOĞLU Bitlis Eren Üniversitesi

Doç. Dr. Yener ALTUN Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Doç. Dr. Yıldız ATMACA Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Doç. Dr. Yunus SAVAŞ Bitlis Eren Üniversitesi

Doç. Dr. Zehra YILMAZ Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah ARCA Muş Alparslan Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Abdülalim DEMİR Muş Alparslan Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet DÜNDAR Muş Alparslan Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ali Rıza SAVAŞ Bitlis Eren Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Aslı ARSLAN Fırat Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Cuma ÇAKMAK Dicle Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Esra ÇIPLAK Muş Alparslan Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Fatih IŞIK Muş Alparslan Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Gaye Tuğ LEVENT Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Gülcan Azimli ÇİLİNGİR Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Gülhan ŞEN Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Güven YARIMBATMAN Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin İŞLEK Muş Alparslan Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi İlke Örçen GÜLER Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Nevzat ERDOĞAN Muş Alparslan Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Özge ERSEZER Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Sebahattin KOÇ Bitlis Eren Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Sıla SABANCILAR EREN Bitlis Eren Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Sinem SÖNMEZ Bingöl Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Tunç İLÇİN Bitlis Eren Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ulaş Koray MİLANLIOĞLU Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Zehra KURT Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Zikrullah AYKAÇ Muş Alparslan Üniversitesi

T.C.
BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Müdürlüğü

Sayı : E-83773994-900-3594
Konu : Düzenleme Kurulu Üyesi Hk. 21.09.2026

REKTÖRLÜK MAKAMINA

Üniversitemizde 1–2 Ekim 2026 tarihlerinde gerçekleştirilecek olan IV. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi (USBK 2026) kapsamında, kongre düzenleme komitesinde görev alacak akademisyenlere ilişkin liste ekte sunulmuştur. Ekli listede bilgileri yer alan akademisyenlerin, söz konusu kongrede Düzenleme Komitesi Üyesi olarak görevlendirilmeleri hususunu;

Olurlarınıza arz ederim.

Doç. Dr. Kıvanç DEMİRCİ
Meslek Yüksekokulu Müdürü

OLUR

Prof. Dr. Necmettin ELMASTAŞ
Rektör

Ek:Düzenleme Kurulu Üyesi Liste (1 Sayfa)

Adres:Hüsravpaşa Yerleşkesi Hüsrevpaşa Mahallesi Sosyal Konutlar 13000 Merkez / BİTLİS
Telefon:0 (434) 222 00 95 Faks:0 (434) 222 91 02
e-Posta:sbmyo@beu.edu.tr Web:http://www.beu.edu.tr
Kep Adresi:beu@hs01.kep.tr
Bilgi için: Ayşe ERCAN
Ünvanı: Teknisyen

T.C.

BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER MESLEK YÜKSEKOKULU

Doç. Dr. Kıvanç Demirci	Düzenleme Kurulu Başkanı
Prof. Dr. Veysel Erat	Düzenleme Kurulu Üyesi (Profesör Temsilcisi)
Doç. Dr. Nazan Güngör Karyağdı	Düzenleme Kurulu Üyesi
Doç. Dr. Yunus Savaş	Düzenleme Kurulu Üyesi
Dr. Öğr. Üyesi Ali Aksüt	Düzenleme Kurulu Üyesi
Dr. Öğr. Üyesi Tunç İlçin	Düzenleme Kurulu Üyesi
Dr. Öğr. Üyesi Burak Sayar	Düzenleme Kurulu Üyesi
Dr. Öğr. Üyesi Doğukan Yandım	Düzenleme Kurulu Üyesi
Dr. Öğr. Üyesi Elanur Siner	Düzenleme Kurulu Üyesi
Dr. Öğr. Üyesi Fuat Bozyel	Düzenleme Kurulu Üyesi
Dr. Öğr. Üyesi İhsan Konak	Düzenleme Kurulu Üyesi
Dr. Öğr. Üyesi Kübra Yandım	Düzenleme Kurulu Üyesi
Dr. Öğr. Üyesi Nurten Ebru Özdemir	Düzenleme Kurulu Üyesi
Dr. Öğr. Üyesi Selim Bozdoğan	Düzenleme Kurulu Üyesi
Öğr. Gör. Dr. Muhammed Sami Belet	Düzenleme Kurulu Üyesi
Öğr. Gör. Dr. Engin Can	Düzenleme Kurulu Üyesi
Öğr. Gör. Ali Geylani	Düzenleme Kurulu Üyesi
Öğr. Gör. Ali Hamurcu	Düzenleme Kurulu Üyesi
Öğr. Gör. Feyza Büyükdere	Düzenleme Kurulu Üyesi

1 EKİM 2026 PERŞEMBE KARŞILAMA VE KAYIT (09:00-10:00)
OTURUM YERİ: MERKEZİ KONFERANS SALONU

1 EKİM 2026 PERŞEMBE AÇILIŞ KONUŞMALARI (10:00-10:30)
OTURUM YERİ: MERKEZİ KONFERANS SALONU
DOÇ. DR. KIVANÇ DEMİRCİ KONGRE BAŞKANI
PROF. DR. NECMETTİN ELMASTAŞ ONURSAL BAŞKAN
PROF. DR. MUSTAFA ALİCAN ONURSAL BAŞKAN
AHMET KARAKAYA BİTLİS VALİSİ
DOÇ. DR. KÜBRA GÜRAN YİĞİTBAŞI VALİ- İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI

1 EKİM 2026 PERŞEMBE AÇILIŞ OTURUMU (10:30-12:00)	
OTURUM YERİ: MERKEZİ KONFERANS SALONU **OTURUM BAŞKANI: PROF. DR. FERİT İZCİ**	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
PROF. DR. GÜL ERKOL BAYRAM	RİSK ÇAĞINDA TURİZM DESTİNASYONLARININ DİRENÇLİLİĞİ: İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ, DİJİTAL DÖNÜŞÜM VE SÜRDÜRÜLEBİLİR GELECEK
PROF. DR. FETHİ DEMİR	KÜRESEL KRİZ ÇAĞINDA SANATIN VE EDEBİYATIN METAMORFOZU
PROF. DR. MEHMET NURİ GÜLTEKİN	ZAMANIN YENİ RUHU YA DA İNSANIN BİLGİDEN KOVULUŞU
KAĞAN KAHVECİ	MODERNLERİN KOZMOLOJİSİNİN SONRASI

1 EKİM 2026 PERŞEMBE ÖĞLE YEMEĞİ (12:00-13:30)

1 EKİM 2026 PERŞEMBE ÖRGÜTSEL VE PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK OTURUMU	
OTURUM YERİ: MERKEZİ KONFERANS SALONU (13:30 - 15:00) OTURUM BAŞKANI: PROF. DR. MUSTAFA TAŞLIYAN	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
DR. ÖĞR. ÜYESİ ELİF ÖZDİL DEMİREL	RİSK ÇAĞINDA ÖRGÜTSEL VE PSİKOLOJİK DAYANIKLILIĞIN BÜTÜNCÜL DEĞERLENDİRMESİ
PROF. DR. MUSTAFA TAŞLIYAN **GAMZE GÜL KÜÇÜKASLAN** **YASEMİN AKIN**	SOSYAL MEDYADA SOSYAL KARŞILAŞTIRMANIN İŞ TATMİNİNE ETKİSİNDE TÜKENMİŞLİĞİN ARACI ROLÜ
NUREFŞAN BUTASIM **DOÇ. DR. FERHAT KARDAŞ**	PSİKOLOJİK DANIŞMANLARDA PSİKOLOJİK DAYANIKLILIĞIN YORDAYICILARI OLARAK ŞÜKRAN, ÖZ ŞEFKAT VE STRESLE BAŞA ÇIKMA
DOKTORANT ELİF AKAN **PROF. DR. ABDULHAK HALİM ULAŞ**	ÖĞRETMEN ADAYLARININ GENEL RİSK EĞİLİMLERİ VE YAPAY ZEKÂ KULLANIM SIKLIKLARININ YAPAY ZEKÂ KAYGISINI YORDAYICI ROLÜNÜN İNCELENMESİ
DOÇ. DR. PINAR BAYKAN	PSİKOSOSYAL RİSKLER VE ÖRGÜTSEL KRİZ: SEKTÖREL VAKA ÖRNEKLERİYLE DİRENÇLİLİK İNŞASINA KAVRAMSAL BİR YAKLAŞIM

1 EKİM 2026 PERŞEMBE KRİZ YÖNETİŞİMİ VE KURUMLARARASI KOORDİNASYON OTURUMU (13:30 - 15:00)	
OTURUM YERİ: İDRÎS-İ BİTLİSÎ SALONU OTURUM BAŞKANI: DOÇ. DR. ALİ TURAN BAYRAM	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
PROF. DR. FERİT İZCİ **EVİNDAR TAKVA**	KRİZ YÖNETİMİNDEN KRİZ YÖNETİŞİMİNE: KARŞILAŞTIRMALI ÜLKE MODELLERİ ÇERÇEVESİNDE BİR İNCELEME
DR. ÖĞR. ÜYESİ FEVZİ KAÇER	RİSK ÇAĞINDA KAMU YÖNETİMİ: KRİZ YÖNETİŞİMİNDE KURUMLARARASI KOORDİNASYON
ÖĞR. GÖR. MUSTAFA FAHRİ MİRHANOĞULLARI	BÜTÜNLEŞİK KRİZ YÖNETİŞİMİ: KURUMLARARASI KOORDİNASYON VE YATAY YÖNETİŞİM
PROF. DR. FERİT İZCİ **KİMYA GÖNÜL**	KRİZ ANINDA KARAR VERMEK: SINIRLI RASYONELLİK PERSPEKTİFİNDEN KAMU YÖNETİMİ
DOÇ. DR. YILDIZ ATMACA **DOKTORANT EREN OYMAN**	KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU PERSPEKTİFİNDEN KAMU PERSONEL YÖNETİMİNDE LİYAKAT EKSENLİ YÖNETSEL KRİZLER ÜZERİNE BİR İNCELEME

1 EKİM 2026 PERŞEMBE FİNANSAL RİSKLER, MUHASEBE VE SİGORTA OTURUMU (13:30 - 15:00)	
OTURUM YERİ: ŞEMS-İ BİTLÎSÎ SALONU OTURUM BAŞKANI: PROF. DR. MEHMET DEMİR	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
DR. ÖĞR. ÜYESİ MURAT KARA **DR. ÖĞR. ÜYESİ ERDAL DEMİR**	YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ MUHASEBE SİSTEMLERİNİN FİNANSAL RİSK YÖNETİMİNE ETKİSİ: VAN İLİNDEKİ MUHASEBE MESLEK MENSUPLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA
DR. ÖĞR. ÜYESİ ERDAL DEMİR **DR. ÖĞR. ÜYESİ MURAT KARA**	FİNANSAL SİSTEM RİSKLERİ PERSPEKTİFİNDEN YABANCI SERMAYELİ BANKALARIN PERFORMANS DEĞERLENDİRMESİ: KREDİ, LİKİDİTE VE PİYASA KIRILGANLIĞI KRİTERLERİYLE BÜTÜNLEŞİK BİR KARAR VERME MODELİ
DOÇ. DR. NAZAN GÜNGÖR KARYAĞDI **DOÇ. DR. HALİME KARACA**	İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE RİSKLERİNİN FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ ALİ AKSÜT	KONAKLAMA İŞLETMELERİNDE FİNANSAL BAŞARISIZLIK RİSKİ: ALTMAN Z″ VE SPRİNGATE S MODELLERİYLE BİR İNCELEME
DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖMER KÖSE **DR. ÖĞR. ÜYESİ HATİCE ÇİÇEKAY** **PROF. DR. MEHMET DEMİR**	GELENEKSEL, KATILIM VE PARAMETRİK SİGORTA MODELLERİNİN BENZERLİK, FARKLILIK, AVANTAJ VE DEZAVANTAJLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

1 EKİM 2026 PERŞEMBE AFET HAZIRLIĞI, SAĞLIK HİZMETLERİ VE PSİKOSOSYAL RİSKLER (13:30 - 15:00)	
OTURUM YERİ: SULTAN ALPARSLAN SALONU OTURUM BAŞKANI: DOÇ. DR. GÖKHAN DÖNMEZ	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
MİRZA ÖZALP **DR. ÖĞR. ÜYESİ SEYHUN TUTGUN**	FARKINDALIK HAZIRLIK MIDIR? BİTLİS İLİ ACİL SAĞLIK PERSONELİNDE İKİ KAVRAM ARASINDAKİ BOŞLUĞUN İNCELENMESİ
TAHSİN BALCİN	AFETLERDE MOBİL SAĞLIK HİZMETLERİ: KRİZ YÖNETİMİ VE SAĞLIK SİSTEMLERİNİN DİRENÇLİLİĞİ AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME
ÖĞR. GÖR. DR. ENGİN CAN	DEPREME HAZIRLIK BİLGİSİNİ ÖLÇMEYE YÖNELİK BAŞARI TESTİ GELİŞTİRME ÇALIŞMASI
DR. ÖĞR. ÜYESİ HACER HANDE ERGİN ÇAĞATAY	ENGELLİ ÇALIŞANLARIN KURUMSAL YAŞAMA KATILIMINDA HALKLA İLİŞKİLERİN ROLÜ
DR. ÖĞR. ÜYESİ RUKİYE SATILMIŞ	GÖRÜNMEYEN AİLELER, GÖRÜNÜR KIRILGANLIK: MUŞ'TA SURİYELİ ÇOCUKLARIN TOPLUMSAL KIRILGANLIK DENEYİMLERİ

1 EKİM 2026 PERŞEMBE
İKRAM ARASI (15:00-15:15)

1 EKİM 2026 PERŞEMBE TARİH, BELLEK VE KÜLTÜREL MİRAS OTURUMU (15:15 - 16:45)	
OTURUM YERİ: MERKEZİ KONFERANS SALONU OTURUM BAŞKANI: DOÇ. DR. NAZAN GÜNGÖR KARYAĞDI	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
DOKTORANT ELMAS İÇYER ÇİRİŞ	İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI YILLARINDA BİTLİS'TE SALGIN HASTALIKLAR
EREN YİĞİTOĞLU	İSPANYA İÇ SAVAŞI'NDA POLONYALI GÖNÜLLÜLER: GÖÇMENLİK, GÖNÜLLÜLÜK VE SAVAŞA KATILIM
DR. ÖĞR. ÜYESİ HABİBE TEMİZSU	AVRUPA SÖMÜRGECİLİĞİNİN AFRİKA'DA YARATTIĞI YIKIMA İÇERİDEN BİR ELEŞTİRİ: JOSEPH THOMSON'IN İTİRAFLARI
ÖĞR. GÖR. ABDULGANİ FURKAN	OSMANLI'DAN GÜNÜMÜZE DARBELER: RİSK TOPLUMU KURAMI ÇERÇEVESİNDE BİR DEĞERLENDİRME
DR. FİLİZ BAŞBAYDAR BELLİ **ÖĞR. GÖR. VEDAT EVREN BELLİ**	AHLAT'IN KÜLTÜR MİRASINDA RİSK VE KRİZ DİNAMİKLERİ: KORUMA VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ODAKLI BİR DEĞERLENDİRME

1 EKİM 2026 PERŞEMBE AFET YÖNETİŞİMİ VE KURUMSAL SORUMLULUK OTURUMU (15:15 - 16:45)	
OTURUM YERİ: İDRÎS-İ BİTLİSÎ SALONU OTURUM BAŞKANI: DOÇ. DR. YUNUS SAVAŞ	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
ÖĞR. GÖR. ABDULSAMET TÜZER **DR. ÖĞR. ÜYESİ SELMAN YILDIRIM**	AFET YÖNETİMİNDE ÖRGÜTLÜ SORUMSUZLUK SORUNSALI: TÜRKİYE'DE KURUMSAL YETKİ DAĞILIMI VE HESAP VEREBİLİRLİĞİN BECKÇİ BİR ANALİZİ
ÖĞR. GÖR. ABDULSAMET TÜZER **DR. ÖĞR. ÜYESİ SELMAN YILDIRIM**	AFET SONRASI YARDIMLARA ERİŞİMDE PROSEDÜREL KIRILGANLIK: TÜRKİYE'DE HAK SAHİPLİĞİ, BELGELENDİRME VE DİJİTAL BAŞVURU SÜREÇLERİNİN EŞİTSİZLİK ÜRETME POTANSİYELİ
DR. ÇETİN YOLDAŞ	AFETLERİN POLİTİK PSİKOLOJİSİ: 6 ŞUBAT DEPREMLERİNDE SİYASAL GÜVEN, MEŞRUİYET VE DİJİTAL GÖZETİM
DOKTORANT AHMET UĞUR	AFET KRİZİ YÖNETİMİNDE DAHA İYİYİ İNŞA ETMEK PARADİGMASINDA: KALKINMA AJANSLARI
DOKTORANT YUSUF MUYAN	RİSK ÇAĞINDA SİYASİ KURUMLARIN KIRILGANLIĞI VE DİRENÇLİLİK: TÜRKİYE'DE AFET YÖNETİMİ VE YEREL YÖNETİŞİM İLİŞKİSİ

1 EKİM 2026 PERŞEMBE DİJİTAL MEDYA, BİLGİ VE TOPLUM OTURUMU (15:15 - 16:45)	
OTURUM YERİ: ŞEMS-İ BİTLÎSÎ SALONU OTURUM BAŞKANI: DR. ÖĞR. ÜYESİ SELİM BOZDOĞAN	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
DR. ÖĞR. ÜYESİ DOĞUKAN YANDIM	HAKİKAT VE GERÇEKLİK ARASINDA VERİ: YALAN HABERLE MÜCADELE SÜRECİNDE VERİ GAZETECİLİĞİNİN ROLÜ
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİYASE ASLANTAŞ	DOĞAL AFET SONRASI DİJİTAL İKİNCİL AFET RİSKİ: ALGORİTMİK SOSYAL MEDYA VE ÜRETKEN YAPAY ZEKÂ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME
DR. HASAN BAYAM	DİJİTAL PLATFORMLARIN TOPLUMSAL DEĞERLER ÜZERİNDEKİ YIKICI ETKİSİ VE BU DEĞERLERİN ÇÜRÜME RİSKİ
ARŞ. GÖR. ŞEYDA NUR KOCA PEKER	YAPAY ZEKÂ KİMİN EMEĞİ GÖRÜNMEYEN EMEK BAĞLAMINDA ARTI DEĞER SÜRECİNİ ANLAMAK

1 EKİM 2026 PERŞEMBE KENT, YEREL YÖNETİM VE KENTSEL DİRENÇLİLİK OTURUMU (15:15 - 16:45)	
OTURUM YERİ: SULTAN ALPARSLAN SALONU OTURUM BAŞKANI: DOÇ. DR. YILDIZ ATMACA	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
DOKTORANT ZEKERYA ÇAVUŞ	KIRILGAN KENTLERDEN DİRENÇLİ KENTLERE: İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE UYUM, KENTSEL DÖNÜŞÜM VE SİYASİ YÖNETİŞİM
DR. ÖĞR. ÜYESİ CENGİZ GÜRBÜZ	YEREL YÖNETİMLERDE KRİZ YÖNETİMİ HUKUKU: 5393 SAYILI BELEDİYE KANUNU VE 5302 SAYILI İL ÖZEL İDARESİ KANUNUNUN YETKİ VE SORUMLULUK NORMLARI AÇISINDAN KARŞILAŞTIRMALI İNCELEMESİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ KÜBRA YANDIM	YEREL YÖNETİMLERDE ÇOCUKLARIN STATÜSÜ VE TEMSİLİYETİ: TÜRKİYE'DEKİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNİN YEREL EŞİTLİK EYLEM PLANLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME
DOKTORANT LEYLA UĞURLU	AĞ TOPLUMUNDA YALNIZLAŞAN KENTLİ: DİJİTAL BAĞIMLILIK VE TOPLUMSAL DAYANIKLILIĞIN EROZYONU
DR. MERVE DENİZ DEMİREL	DEPREM SONRASI YİTİRİLEN KİMLİĞİN İNŞASI VE BELLEĞİN KORUNMASI

1 EKİM 2026 PERŞEMBE AKŞAM YEMEĞİ (18:00-20:00)

2 EKİM 2026 CUMA TEKNOLOJİK VE DİJİTAL RİSKLER: SEKTÖREL VE KAMUSAL YANSIMALAR OTURUMU (09:00 -10:30)	
OTURUM YERİ: MERKEZİ KONFERANS SALONU OTURUM BAŞKANI: DR. ÖĞR. ÜYESİ TUNÇ İLÇİN	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
ÖĞR. GÖR. DİDEM TUFAN	LOJİSTİK 4.0 SÜRECİNDE TEKNOLOJİK VE DİJİTAL RİSKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ: AHP İLE KRİTER AĞIRLIKLARININ BELİRLENMESİ
MEHMET EMİN ÇELİK	RİSK ÇAĞINDA KRİZ YÖNETİMİNİN EĞİTİM, MEDYA VE KAMU BOYUTU
DR. ÖĞR. ÜYESİ ŞULE BAYAZİT BEDİRHANOĞLU	TEKNOLOJİK VE DİJİTAL RİSKLER EKSENİNDE D-8 ÜLKELERİNİN ÇOK BOYUTLU DİJİTAL KIRILGANLIK ANALİZİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ ELANUR SİNER	SPORDA YAPAY ZEKÂ KULLANIMININ FIRSAT VE RİSKLERİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ TUNÇ İLÇİN	E-SPORUN YAYGINLAŞMASININ SPOR ALANINDAKİ FIRSAT VE RİSKLERİ

2 EKİM 2026 CUMA SİYASAL SÖYLEM, POPÜLİZM VE PARTİLER GELECEĞİ OTURUMU (09:00 -10:30)	
OTURUM YERİ: İDRÎS-İ BİTLİSÎ SALONU OTURUM BAŞKANI: DR. ÖĞR. ÜYESİ ABDULSEMET AYDENİZ	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
DR. ÖĞR. ÜYESİ ALİ RIZA SAVAŞ BÜŞRA ATAKLI	SİVİL SİYASET BAĞLAMINDA DEMOKRATİK DİRENÇLİLİK: CUMHURİYET HALK PARTİSİ'NİN ASKERÎ DARBE SÜREÇLERİNE YAKLAŞIMI
DR. ÖĞR. ÜYESİ KÜBRA GÜMÜŞ	RİSK ÇAĞINDA KAVRAMSAL KIRILGANLIK: SİYASAL MUHALEFET, ŞİDDET VE TERÖR ARASINDAKİ SINIRLARIN KRİZİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ ALİ RIZA SAVAŞ DOKTORANT HALİL İBRAHİM GEYLANİ	CUMHUR İTTİFAKI SONRASI MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİNİN SÖYLEM DÖNÜŞÜMÜ (2015-2026)
ÖĞR. GÖR. GÜLSEVEN BEKTAŞ	COMPETING POPULISMS IN EASTERN GERMANY: A CRITICAL DISCOURSE ANALYSIS OF AFD AND BSW CAMPAIGN DISCOURSE IN THE 2026 SAXONY-ANHALT STATE ELECTION
ÖĞR. GÖR. GÜLSEVEN BEKTAŞ	EUROPE'S HOUSING CRISIS AND THE POPULIST RADICAL RIGHT: REVIEWING THE EVIDENCE ON HOUSING AND VOTING BEHAVIOR

2 EKİM 2026 CUMA POLİTİK EKONOMİ VE JEOPOLİTİK RİSKLER OTURUMU (09:00 -10:30)	
OTURUM YERİ: ŞEMS-İ BİTLİSÎ SALONU OTURUM BAŞKANI: DR. ÖĞR. ÜYESİ ALİ RIZA SAVAŞ	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
ÖĞR. GÖR. ALİ HAMURCU	DOĞAL KAYNAK LANETİNDEN JEOPOLİTİK KIRILGANLIĞA: TÜRKİYE'DE KAYNAK SINIRLILIĞININ POLİTİK EKONOMİSİ VE HIZIR'IN GEMİSİ METAFORU
ÖĞR. GÖR. ALİ HAMURCU	RİSK ÇAĞINDA BÖLGESEL KIRILGANLIK VE DİRENÇLİLİK: TÜRKİYE'DE DOĞU-BATI İÇ TİCARETİ, EMEK HAREKETLİLİĞİ VE POLİTİK EKONOMİ DİNAMİKLERİ
ÖĞR. GÖR. DR. GÖKHAN MURAT	YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİNİN DÖNÜŞÜMÜ
DOKTORANT MELEK TUNÇ	TAKİPTEKİ KREDİLER–BELİRSİZLİK İLİŞKİSİNİN DİNAMİK VE DAĞILIMSAL YAPISI

2 EKİM 2026 CUMA KURAMSAL VE FELSEFİ YAKLAŞIMLAR OTURUMU (09:00 -10:30)	
OTURUM YERİ: SULTAN ALPARSLAN SALONU OTURUM BAŞKANI: DOÇ. DR. MEHMET BAKİ BİLİK	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
DOÇ. DR. GÖKHAN DÖNMEZ	CONSTİTUTİONE LİMBUS: ARAFTA ANAYASA ÜZERİNE YENİ BİR KAVRAMSALLAŞTIRMA
YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ KENAN SARISAÇ	CENNETTEN ÇIKIŞTAN DİRENÇLİLİĞE: ADEM VE HAVVA ANLATISININ RİSK, TEHDİT, KRİZ VE DİRENÇLİLİK KAVRAMLARI ÜZERİNDEN ANALİZİ
DOKTORA ÖĞRENCİSİ MEHMET ALİ ADIYAMAN	YAŞAMIN KIRILGAN ONTOLOJİSİ: EKO-FENOMENOLOJİK BİR OKUMA
DR. MÜCAHİT KUMANDAVEREN	İBN HALDUN'UN MUKADDİME'SİNDE YOKSULLUĞUN TOPLUMSAL, SİYASAL VE İKTİSADİ KÖKENLERİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ SELİM BOZDOĞAN	EGEMEN ÖZNENİN YURTTAŞI: ÖZ-EGEMENLİK KURGUSU, BAĞIŞIKLIK VE KIRILGANLIĞIN KURUCU DIŞLANMASI
DOKTORANT MEHDİ ASPAR	YANLIŞ TANINMA: KADIN KİMLİĞİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

2 EKİM 2026 CUMA
İKRAM ARASI (10:30-10:45)

2 EKİM 2026 CUMA KAMU YÖNETİMİ, SİYASAL KRİZLER VE KAMUSAL HİZMETLERDE RİSK YÖNETİMİ OTURUMU (10:45 -12:15)	
OTURUM YERİ: MERKEZİ KONFERANS SALONU OTURUM BAŞKANI: PROF. DR. VEYSEL ERAT	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
PROF. DR. VEYSEL ERAT **DOKTORANT MERVE İZCİ**	BÜROKRATİK ÖZERKLİĞİN AŞINMASI: TÜRKİYE'DE DEMOKRATİK GERİLEMENİN BİR ERKEN UYARI GÖSTERGESİ OLARAK KAMU PERSONEL REJİMİ
DOKTORANT SERDEN ONUR KARACA **DR. ÖĞR. ÜYESİ MEHMET ZAKİR SARIKAYA**	KRİZ ÇAĞINDA POPÜLİZM: KRİZLERİN PRAGMATİK SİYASAL KULLANIMI
DR. AYTAÇ DURAN	İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ KAYNAKLI GIDA GÜVENCESİZLİĞİ RİSKİ VE KURAKLIK YÖNETİMİ: TÜRKİYE ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME
ÖĞR. GÖR. DR. MUHAMMED SAMİ BELET	KURUMLARDA RİSK YÖNETİMİ KAPSAMINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN İÇ KONTROL VE İÇ DENETİM FAALİYETLERİNDE ORTAYA ÇIKABİLECEK RİSK FAKTÖRLERİ
ÖĞR. GÖR. MÜMTAZ KORKUTAN **ÖĞR. GÖR. FEYZA BÜYÜKDERE**	SAĞLIK HİZMETLERİNDE ERİŞİLEBİLİRLİK: ENGELLİ BİREYLERİN KARŞILAŞTIĞI KURUMSAL VE ÇEVRESEL BARİYERLER
BÜŞRA AĞGÖN	SAĞLIK KURUMLARININ KİŞİSEL VERİ İHLALLERİNDEN DOĞAN TAZMİNAT SORUMLULUKLARI

2 EKİM 2026 CUMA TOPLUMSAL DEĞİŞİM, RİSKLER VE KIRILGANLIKLAR OTURUMU (10:45 -12:15)	
OTURUM YERİ: İDRÎS-İ BİTLİSÎ SALONU OTURUM BAŞKANI: DOÇ. DR. MUSA TURŞAK	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
DR. ÖĞR. ÜYESİ SILA SABANCILAR EREN	TÜRKİYE'DE TOPLUMSAL CİNSİYET POLİTİKASI BAĞLAMINDA SÜRESİZ NAFAKA TARTIŞMALARI
DR. ÖĞR. ÜYESİ ABDULSEMET AYDENİZ	TEKNOLOJİLER EKSENİNDE TEKNOFAŞİZM: ABD VE TÜRKİYE ÖRNEKLERİ ÜZERİNDEN BİR İNCELEME
DR. MERVE OKTAY ÇAM	TOPLUMSAL CİNSİYET PERSPEKTİFİNDEN İŞSİZLİK KRİZİ VE İNTİHAR: AMPİRİK BİR İNCELEME
SENEM ERDOĞAN YILMAZ	TÜRKİYE'DE GÖÇ HAREKETLERİNİN AİLE YAPISI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: İÇ VE DIŞ GÖÇÜN MEYDANA GETİRDİĞİ TOPLUMSAL DEĞİŞİM VE OLASI RİSKLER
DOÇ. DR. MUSA TURŞAK	RİSK ÇAĞINDA KIRILGAN AİLE: KÜRESELLEŞMENİN YIKICI ETKİLERİ VE İSLAMİ DİRENÇLİLİK MODEL ÖNERİSİ

2 EKİM 2026 CUMA DİSİPLİNLERARASI PERSPEKTİFTEN RİSK, KRİZ VE TOPLUMSAL KIRILGANLIKLAR OTURUMU (10:45 -12:15)	
OTURUM YERİ: ŞEMS-İ BİTLÎSÎ SALONU OTURUM BAŞKANI: DR. ÖĞR. ÜYESİ MEHMET ZAKİR SARIKAYA	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
DR. DİLAN YAMAÇ	EYÜP AYGÜN TAYŞİR'İN SABİTÂLEM MAHALLESİ ADLI ÖYKÜ KİTABINDA SIRADAN İNSANIN UĞRAŞ ALANI OLARAK MİKRO KRİZLER
DR. ÖĞR. ÜYESİ NEVZAT AĞÇAKAYA	KIRILGAN BİR KENTTE TURİZMİN KIRILGANLIĞI: REHBERLERİN GÖZÜNDEN VAN TURİZMİ
DOÇ. DR. MEHMET BAKİ BİLİK	AFETLERE KARŞI SAVUNMA HATTINI DOĞADAN TOPLUMSAL ALANA ÇEKME
MELEKNUR ALMA **DOÇ. DR. YUNUS SAVAŞ** **DOÇ. DR. MURAT AYGÜN**	SPORTSWASHİNG'İN ÖTESİNDE: JEOPOLİTİK RİSKİN FUTBOL ÜZERİNDEN GERİ DÖNÜŞÜ TERS JEOPOLİTİK BULAŞMA, SAHİPLİK BAĞIMLILIĞI VE AVRUPA FUTBOLUNDA SİSTEMİK KIRILGANLIK

1 EKİM 2026 PERŞEMBE MUHASEBE, FİNANSAL RAPORLAMA VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK OTURUMU (09:00-10:30)	
OTURUM YERİ: SEASON 1 – HALL 1 OTURUM BAŞKANI: DOÇ. DR. KADİR GÖKOĞLAN	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
DOÇ. DR. AHMET ŞİT **DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖZGE ÖZKAN**	TAKİPTEKİ KREDİLER BANKALARIN KARLILIKLARINI ETKİLER Mİ? IFRS 9 BEKLENEN KREDİ ZARARI MODELİ ÜZERİNE AB ÜLKELERİNDEN KANITLAR
DR. ÖĞR. ÜYESİ OSMAN SEYİTOĞULLARI	ENTEGRE FAALİYET RAPORLARI EKSENİNDE ÇEVRESEL RİSKLERİN FİNANSAL ETKİLERİ: BIST ŞİRKETLERİ ÜZERİNE BİR İÇERİK ANALİZİ
DOÇ. DR. KADİR GÖKOĞLAN	RİSK ÇAĞINDA ADLİ MUHASEBE UYGULAMALARI VE KURUMSAL DİRENÇLİLİK: HİLE RİSKİNİN AZALTILMASININ ROLÜ
DOÇ. DR. KADİR GÖKOĞLAN	TÜRKIYE SÜRDÜRÜLEBILIRLIK RAPORLAMA STANDARTLARINA GEÇIŞ SÜRDÜRÜLEBILIRLIK RAPORLAMASININ NITELIĞINI DEĞIŞTIRDI MI? AKBANK ÖRNEĞINDE SPK–TSRS KARŞILAŞTIRMASI
DR. ÖĞR. ÜYESİ ŞEHMUS AYDIN	KRİPTO PİYASALARINDA YAPAY ZEKA VE DEFİ KIRILGANLIĞI: KRİZ DÖNEMLERİNDE SİSTEMATİK RİSK VE DİRENÇ

1 EKİM 2026 PERŞEMBE AFET RİSK ALGISI VE HAZIRLIK OTURUMU (09:00-10:30)	
OTURUM YERİ: SEASON 1 - HALL 2 OTURUM BAŞKANI: DR. ÖĞR. ÜYESİ GÜLHAN ŞEN	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
İBRAHİM TAŞEL **DR. ÖĞR. ÜYESİ SEYHUN TUTGUN**	AFETE HAZIR OLMAK: BİR ALGI MI, BİR BECERİ Mİ? VAN İLİ HASTANE ÖNCESİ SAĞLIK PERSONELİ ÜZERİNE BİR ANALİZ
ÖĞR. GÖR. EDA ARICI **DR. ÖĞR. ÜYESİ GÜLHAN ŞEN**	ANTALYA'DA SEL RİSK ALGISININ DUYUŞSAL VE BİLİŞSEL BOYUTLARI: İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE KENTLEŞME BAĞLAMINDA NİCEL BİR DEĞERLENDİRME
MERVE ÖZNUR KÖSE **DR. ÖĞR. ÜYESİ GÜLHAN ŞEN**	YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ DEPREM TAHMİNİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI
MEHMET KANAT	ŞUBAT 2023 DEPREMLERİNE MÜDAHALEDE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ ROLÜ: NİTEL BİR ÇALIŞMA
DR. ÖĞR. ÜYESİ MEHMET SALİH ÖKTEN	AFET SONRASI İYİLEŞMEDE ZAMANSAL KIRILGANLIK: 6 ŞUBAT DEPREMLERİ BAĞLAMINDA UZAYAN GEÇİCİLİK VE TOPLUMSAL DİRENÇLİLİK

1 EKİM 2026 PERŞEMBE SİYASET BİLİMİ: DEMOKRASİ, REJİM VE EGEMENLİK OTURUMU (09:00-10:30)	
OTURUM YERİ: SEASON 1 - HALL 3 OTURUM BAŞKANI: DOÇ. DR. MEHTAP SÖYLER	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
ÖĞR. GÖR. EMRE CON	DEMOKRATİK GERİLEME KARŞISINDA DEMOKRATİK DİRENÇLİLİK
DOÇ. DR. MEHTAP SÖYLER	VARIETIES OF CAPITAL: RESEARCH PROJECT PRODUCTIVITY AND LEADERSHIP OF POLITICAL SCIENTISTS
ARŞ. GÖR. TUBA ÖZALP	EGEMENLİK KARŞISINDA İNSANIN BELİRSİZ KONUMU: KİMLER HOMO SACER OLACAK?
ARŞ. GÖR. TUBA ÖZALP	DEMOKRASİ VE OTORİTERLİK ARASINDA: TÜRKİYE'DE SİYASAL REJİMİN NİTELİĞİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME
DR. OSMAN TEKELİOĞLU	KÜRESEL KRİZLER VE DİJİTALLEŞME ÇAĞINDA DÜZENSİZ GÖÇ: TEKNOLOJİK RİSKLER, KURUMSAL KIRILGANLIKLAR VE DİRENÇLİLİK
DR. ÖĞR. ÜYESİ KEMAL BOZKAYA	RİSK ÇAĞINDA ÖZNELEŞTİRME VE ÖZNELEŞME GERİLİMİNDE EĞİTİM: FOUCAULT'DA İKTİDAR, HAKİKAT VE PARRHESİA

1 EKİM 2026 PERŞEMBE İKTİSAT VE FİNANSAL PİYASALAR OTURUMU (10.45 – 12.15)	
OTURUM YERİ: SEASON 2 - HALL 1 OTURUM BAŞKANI: DR. ÖĞR. ÜYESİ EBUBEKİR KARAÇAYIR	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
DR. ÖZGÜN ŞANLI	KÜRESEL HİSSE SENEDİ PİYASA RİSKİ VE BORSA İSTANBUL SEKTÖRLERİNİN SİSTEMİK BAĞLANTILILIĞI: TVP-VAR VE KANTİL-KANTİL REGRESYON ANALİZİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ EBUBEKİR KARAÇAYIR	TÜRKİYE VE SEÇİLMİŞ ORTA VE DOĞU AVRUPA ÜLKELERİNDE YÜKSEK TEKNOLOJİ İHRACATINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER: TİCARİ AÇIKLIK, DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR VE GELİR DÜZEYİNİN ROLÜ
DR. ÖMER FARUK KÖMÜRCÜOĞLU **DR. ELİF DUYGU KÖMÜRCÜOĞLU**	AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNDE GENÇLERİN EĞİTİM VE İSTİHDAM DIŞINDA KALMASI: TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİ, ENDÜSTRİYEL GELİŞMİŞLİK, DİJİTAL BAĞLANTI VE ENERJİ GÜVENLİĞİNİN ROLÜ
ÖĞR. GÖR. MEHMET AKİF BEKTAŞ	RİSK ÇAĞINDA SİBER TEHDİTLER VE EKONOMİK KRİZ: SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA İÇİN SİBER GÜVENLİK VE DİJİTAL DİRENÇLİLİK
DR. ÖĞR. ÜYESİ FARUK URAK	TAHIL TÜKETİMİNİN ULUSLARARASI GÖRÜNÜMÜ: OECD ÜLKELERİ VE TÜRKİYE ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR DEĞERLENDİRME

1 EKİM 2026 PERŞEMBE PSİKOLOJİ, RUH SAĞLIĞI VE GÖÇ OTURUMU (10.45 – 12.15)	
OTURUM YERİ: SEASON 2 - HALL 2 OTURUM BAŞKANI: DOÇ. DR. YAVUZ KOŞAN	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
ARŞ. GÖR. SEVİM ADALI KARLIĞA	GÖÇ VE RUH SAĞLIĞI: TÜRKİYE'DEKİ MÜLTECİLERE YÖNELİK PSİKOSOSYAL MÜDAHALE ÇALIŞMALARI
ARŞ. GÖR. SEVİM ADALI KARLIĞA	AFETLERDE PSİKOLOJİK İLK YARDIM: KRİZE YÖNELİK KANITA DAYALI BİR MÜDAHALE
DR. ÖĞR. ÜYESİ KENAN ALPARSLAN **DOÇ. DR. YAVUZ KOŞAN**	KALICILIKTAN GERİ DÖNÜŞE: SIĞINMACILARA YÖNELİK ÇÖZÜM POLİTİKALARI TERCİHLERİNİN ÇOK BOYUTLU ÖLÇÜMÜ
TUNA BEREKET **DR. ÖĞR. ÜYESİ CANSU SELİN YURTSEVEN**	ALTIN KAFES: RİSK ÇAĞINDA KÖRFEZ EXPAT YAŞAMININ GÖRÜNMEZ TRAVMASI
DR. ÖĞR. ÜYESİ CANSU SELİN YURTSEVEN **TUNA BEREKET**	BEKLENEN VE YAŞANAN HAZ ARASINDAKİ AYRIM: ANHEDONİNİN BEKLENTİSEL VE TAMAMLAYICI HAZ BİLEŞENLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİNE YÖNELİK BİR LİTERATÜR DERLEMESİ

1 EKİM 2026 PERŞEMBE TARİH: KRİZ, TOPLUM VE SÜREKLİLİK OTURUMU (10.45 – 12.15)	
OTURUM YERİ: SEASON 2 - HALL 3 OTURUM BAŞKANI: DR. ÖĞR. ÜYESİ KENAN KARAGÖZ	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
DR. ÖĞR. ÜYESİ KENAN KARAGÖZ	SU'LÛK OLGUSU: İSLAM ÖNCESİ ARABİSTAN'DA ÖTEKİLEŞTİRMENİN SOSYAL KRİZE DÖNÜŞMESİ ÜZERİNE BİR İNCELEME
DR. ÖĞR. ÜYESİ KENAN KARAGÖZ	HZ. MUHAMMED'İN RİSK ALGISI VE KRİZ YÖNETİMİ: UHUD SAVAŞI ÖRNEĞİ
DOKTORA ÖĞRENCİSİ ATİLLA CANBOLAT	18. YÜZYIL OSMANLI DEVLET KAYNAKLARININ VAKIF TESİSİNDEKİ ROLÜ: DAMAD İBRAHİM PAŞA EVKAFI ÖRNEĞİ
DR. ELİF BAKSI ÇEVİK	SALGIN HASTALIKLAR KARŞISINDA OSMANLI MEKTEPLERİ: EĞİTİMDE SÜREKLİLİK VE KRİZ YÖNETİMİ
DR. SELÇUK KILINÇ **DR. NURDAN KALAYCI**	KRİZİN KURUMSAL HAFIZAYA KAZINMASI: OSMANLI'DAN CUMHURİYET'E TOPLUMSAL DÖNÜŞÜMDE TARİHSEL SÜREKLİLİK VE KOPUŞ

1 EKİM 2026 PERŞEMBE PAZARLAMA, DİJİTAL EMEK VE İŞLETME OTURUMU (13.30 – 15.00)	
OTURUM YERİ: SEASON 3 – HALL 1 OTURUM BAŞKANI: DR. ÖĞR. ÜYESİ MUHAMMED FURKAN TAN	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
DR. ÖĞR. ÜYESİ MUHAMMED FURKAN TAN	YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ PAZARLAMADA TÜKETİCİ GİZLİLİĞİ VE ALGILANAN RİSK: BİBLİYOMETRİK VE SİSTEMATİK BİR İNCELEME
DR. ÖĞR. ÜYESİ HIZIR KONUK	DİJİTAL KONTROLÜN KURUMSALLAŞMASI: MEŞRUİYET VE EMEK DİRENCİ ÜZERİNE KAVRAMSAL BİR ÇERÇEVE
DR. NURDAN KALAYCI	REFLEKSİF MODERNLEŞMEDEN ÖRGÜTSEL KIRILGANLIĞA: DİJİTAL ÇAĞDA RİSKİN DEMOKRATİKLEŞMESİ VE YENİ ÖRGÜTSEL PATOLOJİLER
ARZU KAYGINER **PROF. DR. MEHMET DEMİR**	TARIMSAL KREDİ MÜŞTERİLERİNİN FİNANSAL OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ: SİVAS İLİ ÖRNEĞİ

1 EKİM 2026 PERŞEMBE BÖLGESEL KALKINMA, KIRILGANLIK VE DİRENÇLİLİK OTURUMU (13.30 – 15.00)	
OTURUM YERİ: SEASON 3 – HALL 2 OTURUM BAŞKANI: DOÇ. DR. MUSTAFA BULUT	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
DOÇ. DR. MUSTAFA BULUT	KRİZLERİN GÖLGESİNDE BÖLGESEL KALKINMA: KIRILGANLIKLARIN YÖNETİMİ VE DİRENÇLİ GELECEKLERİN İNŞASI
DOÇ. DR. MUSTAFA BULUT	RİSK ÇAĞINDA BÖLGESEL DÖNÜŞÜM: KIRILGANLIKTAN DİRENÇLİLİĞE YENİ BİR KALKINMA PERSPEKTİFİ
ÖĞR. GÖR. TENZİLE KARACA	LOJİSTİK PERSPEKTİFİNDEN ULAŞTIRMA KAYNAKLI KARBON RİSKİ: TÜRKİYE ÜZERİNE BİR İNCELEME
DR. FIRAT EROL	YEREL YÖNETİMLERİN AFET RİSKLERİNE KARŞI KIRILGANLIĞI: VAN İLİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME
İREMNUR ÇAVUŞ **DR. ÖĞR. ÜYESİ GÜLHAN ŞEN**	AFETLERDE GÖRÜNMEYEN KIRILGANLIKLAR: YEREL YÖNETİM POLİTİKALARI BAĞLAMINDA YEREL GEÇİM KAYNAKLARININ KORUNMASI

1 EKİM 2026 PERŞEMBE İLETİŞİM VE MEDYA: DEZENFORMASYON, YZ VE REKLAM OTURUMU (13.30 – 15.00)	
OTURUM YERİ: SEASON 3 – HALL 3 OTURUM BAŞKANI: DOÇ. DR. GÜLTEN ADALI	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
DR. ÖĞR. ÜYESİ SEMRA DEMİRDİŞ	JEOPOLİTİĞİN PODCAST GAZETECİLİĞİNDE ANLATISI: TÜRK HABER PODCASTLERİNDE YORUMLAYICI HİKÂYE ANLATICILIĞI
DR. RUKİYE CİVAN KEMİKSİZ	İNFODEMİ ÇAĞINDA DİRENÇ: TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİ'NDE DEZENFORMASYONLA MÜCADELEDE MEDYA OKURYAZARLIĞI POLİTİKALARI
DR. ÖĞR. ÜYESİ MURAT ULUK	ÜRETKEN YAPAY ZEKÂDA MESLEK VE TOPLUMSAL CİNSİYET TEMSİLLERİ
DOÇ. DR. GÜLTEN ADALI	GÜNDEM BAĞLANTILI REKLAMIN İÇERİKSEL İŞLEYİŞİ: ÜÇDÖRTBEŞ AKADEMİ'NİN SEDA SAYAN'LI REKLAMI ÜZERİNE BİR VAKA ANALİZİ
DOÇ. DR. GÜLTEN ADALI	DİJİTAL PAZARLAMADAN FİJİTAL PAZARLAMAYA: KRİZ İLETİŞİMİ PERSPEKTİFİNDEN KAVRAMSAL BİR DEĞERLENDİRME

1 EKİM 2026 PERŞEMBE KAMU MALİYESİ VE EKONOMİ POLİTİKALARI OTURUMU (15.15 – 16.45)	
OTURUM YERİ: SEASON 4 – HALL 1 OTURUM BAŞKANI: DR. ÖĞR. ÜYESİ SEMA ÖZDEMİR	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
DR. ÖĞR. ÜYESİ SEMA ÖZDEMİR	VERGİ AFLARININ POLİTİK VE HUKUKİ RİSKLERİ: VERGİ ADALETİ VE HUKUKİ GÜVENLİK AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME
DR. ÖĞR. ÜYESİ SEMA ÖZDEMİR	TÜRKİYE'DEKİ VERGİ HARCAMALARININ MALİ RİSK ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ
DR. ALAATTİN DEMİR	DİJİTAL BAĞIMLILIKLA MÜCADELE VERGİSİ
ORÇUN AKARSLAN **DOÇ. DR. EMİNE KARAÇAYIR**	OLTALAMA SALDIRILARINA KARŞI ÇALIŞAN FARKINDALIĞININ DAVRANIŞSAL EKONOMİ VE OYUNLAŞTIRMA YÖNTEMLERİYLE ARTIRILMASI: BİR ARAŞTIRMA ÖNERİSİ

1 EKİM 2026 PERŞEMBE SOSYAL HİZMET, EMEK VE KIRILGAN GRUPLAR OTURUMU (15.15 – 16.45)	
OTURUM YERİ: SEASON 4 – HALL 2 OTURUM BAŞKANI: DOÇ. DR. SERVET GÜN	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
DOÇ. DR. SERHAT TEK **NAZLICAN AY**	SOSYAL HİZMETTE TOPLUMLA ÇALIŞMA: NARİN GÜRAN VE ROJİN KABAİŞ VAKALARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME
DOÇ. DR. SERHAT TEK **NAZLICAN AY**	AFETLERDE GÖREVLİ SOSYAL HİZMET UZMANLARINDA PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK: 2023 KAHRAMANMARAŞ DEPREMLERİ ÖRNEĞİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ HAKAN COŞKUN	AFETLERDE MÜLTECİ VE GÖÇMEN GRUPLARIN YAPISAL KIRILGANLIKLARI VE KORUMA GEREKSİNİMLERİ: SOSYAL HİZMET PERSPEKTİFİNDEN BİR DEĞERLENDİRME
DOÇ. DR. SERVET GÜN	TOPLUMSAL EŞİTSİZLİKLER VE AFET İLİŞKİSİ ÜZERİNE SOSYAL POLİTİK BİR YAKLAŞIM
MELİK AKTAŞ **PROF. DR. İBRAHİM HAN**	İŞ KAZASINA MARUZ KALAN ÇOCUK İŞÇİLERİN HAKLARININ İŞ HUKUKU MEVZUATI KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

1 EKİM 2026 PERŞEMBE ULUSLARARASI İLİŞKİLER, GÜVENLİK VE DİPLOMASİ OTURUMU (15.15 – 16.45)	
OTURUM YERİ: SEASON 4 – HALL 3 OTURUM BAŞKANI: DOÇ. DR. HUSEYN HUSEYNLİ	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
DR. ÖĞR. ÜYESİ FUAT BOZYEL	SAVUNMA SANAYİİ VE TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİ: AVRUPA'NIN STRATEJİK ÖZERKLİĞİ AÇISINDAN TÜRKİYE'NİN KONUMU
PROF. DR. HAKKI BÜYÜKBAŞ **DOKTORANT MEHMET AKİF CAN**	BÖLGESEL GÜVENLİK MİMARİLERİ: ELEŞTİREL BİR İNCELEME "LİDERLİK TİPOLOJİSİ VE EGEMENLİK-MÜDAHALE DENGESİ EKSENİNDE KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ"
DR. NERGİZ BAŞEĞMEZ BOLAMAN	KRİZ KAVRAMI VE AŞAMALARI ÜZERİNDEN GELİŞEN BİR SİYASİ İSTİKRARSIZLIK ÖRNEĞİ: MISIR DEVRİMİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ MERT MAHİR GÖZ	YAPTIRIM DİPLOMASİSİ VE SİYASAL RİSK: EKONOMİK YAPTIRIMLARIN DEVLET DAVRANIŞLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ
DOÇ. DR. HUSEYN HUSEYNLİ	FROM ENERGY COOPERATION TO STRATEGIC PARTNERSHIP: THE TRANSFORMATION OF TÜRKİYE–AZERBAIJAN RELATIONS (2010–2014)
DR. AYŞE KÜÇÜK	YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA SİYASAL İLETİŞİM: SEÇİM DEZENFORMASYONU VE DEMOKRATİK KIRILGANLIK

2 EKİM 2026 CUMA KAMU YÖNETİMİ VE DİJİTAL YÖNETİŞİM OTURUMU (09:00-10:30)	
OTURUM YERİ: SEASON 5 – HALL 1 OTURUM BAŞKANI: DOÇ. DR. MEHMET ÖLMEZ	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
DOKTORANT YUNUS YİGİT	YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA İNSANI MERKEZDE TUTMAK: KAMU YÖNETİMİ İÇİN İNSAN MERKEZLİ YAPAY ZEKÂ YAKLAŞIMI
DOÇ. DR. MEHMET ÖLMEZ **DR. BÜLENT BAYRAK**	WEBERYEN DEMİR KAFESTEN DİJİTAL ÇAĞ YÖNETİŞİMİNE: GELECEĞİ KURGULAMAK MI, YOKSA TEKNOLOJİYE GÖRE KURGULANMAK MI?
DR. BÜLENT BAYRAK **DOÇ. DR. MEHMET ÖLMEZ**	AKILLI ŞEHİRLERİN GELECEĞİ: DİJİTAL BAĞIMLILIK VE RİSKLER
DR. TURGAY YILDIRIM **DOKTORANT ZAFER YILDIRIM** **ÖĞR. GÖR. MEHMET ŞERİF YEŞİLKAYA**	İSTANBUL VE ANKARA'NIN AKILLI ŞEHİR PERFORMANSLARININ KENTSEL DİRENÇLİLİK BAĞLAMINDA LİDER AKILLI ŞEHİRLER İLE KARŞILAŞTIRMALI BİR ŞEKİLDE DEĞERLENDİRİLMESİ

2 EKİM 2026 CUMA EKOLOJİK KRİZ, SANAT VE DİRENÇLİLİK OTURUMU (09:00-10:30)	
OTURUM YERİ: SEASON 5 – HALL 2 OTURUM BAŞKANI: PROF. DR. ALİ ASKER BAL	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
PROF. DR. ALİ ASKER BAL	İKLİM KRİZİNDE "EKOLOJİK KIRILGANLIK" VE YEREL/KÜLTÜREL HAFIZA TAŞIYICISI OLARAK SANAT
PROF. DR. ALİ ASKER BAL	KRİZ VE AFET SONRASI TRAVMA, YAS VE SANATSAL DİRENÇLİLİK
DOKTORANT FİRDEVS KOÇ	EKOLOJİK KRİZ ÇAĞINDA MANEVİ DİRENÇLİLİK: FÂRÂBÎ, GAZZÂLÎ VE İBN HALDUN'DA ÖLÇÜLÜLÜK- ORTAK İYİ VE TOPLUMSAL DAYANIŞMA
DOÇ. DR. FATİH ÖMÜR BİNİCİ	GELECEK NESİL SİBER TEHDİT YÖNETİMİ: ÜRETKEN YAPAY ZEKA (GENAI) VE SÜREKLİ DENETİM ENTEGRASYONUYLA PROAKTİF RİSK GÜVENCESİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ ASIM KASAPOĞLU	DİJİTAL DİN ALANINDA ALGORİTMİK RİSKLER VE EPİSTEMİK DİRENÇLİLİK

2 EKİM 2026 CUMA EĞİTİM BİLİMLERİ, SPOR VE DİJİTAL ÖĞRENME OTURUMU (09:00-10:30)	
OTURUM YERİ: SEASON 5 – HALL 3 OTURUM BAŞKANI: DR. ÖĞR. ÜYESİ BAHADDİN DEMİRDİŞ	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
DR. ÖĞR. ÜYESİ BAHADDİN DEMİRDİŞ	ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE AKADEMİK STRES VE ÜNİVERSİTEYE AİDİYET ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ
ÖĞR. GÖR. ABDULLAH ÇİFTÇİ	GELİŞİMSEL DİSLEKSİDE DİJİTAL KESİNTİLER: BİLİŞSEL KAYNAKLAR, HEDEF SÜRDÜRME VE GÖREVE YENİDEN BAĞLANMA
ŞEVVAL HAN	SPOR BİLİMLERİNDE DİJİTAL DÖNÜŞÜM: YAPAY ZEKÂ ARAŞTIRMALARININ BİBLİYOMETRİK ANALİZİ
SERAP YAŞA **PROF. DR. OĞUZHAN YÜKSEL**	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN NOMOFOBİ DÜZEYLERİ VE KARİYER PLANLAMA EĞİLİMLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ
ÖĞR. GÖR. DR. RABİA SÜMEYYE AYKAN	DİJİTAL RİSK ÇAĞINDA DİNİ BİLGİYE GÜVEN: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL MEDYADAKİ DİNİ İÇERİKLERE YAKLAŞIMLARI

2 EKİM 2026 CUMA KAMU YÖNETİMİ, YEREL YÖNETİŞİM VE DENETİM OTURUMU (10:45-12:15)	
OTURUM YERİ: SEASON 6 – HALL 1 OTURUM BAŞKANI: DOÇ. DR. CEM ANGIN	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
DOÇ. DR. CEM ANGIN	KAMU YÖNETİMİNDE KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI: HUKUKİ ÇERÇEVE, RİSKLER VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ ELİFNUR TIĞTEPE GÜNEY **PROF. DR. DİLEK ÖZDEMİR**	BELİRSİZLİĞİN YOLSUZLUK ALGISI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ
DOKTORANT YUNUS YİĞİT	KAMU YÖNETİMİNDE YENİ BİR PERSPEKTİF: POZİTİF KAMU YÖNETİMİ YAKLAŞIMI
DR. ÖĞR. ÜYESİ EZGİ ATALAY	AFET RİSK YÖNETİMİNDE MUHTARLARIN ROLÜ: BOLU İL AFET RİSK AZALTMA PLANI ÜZERİNE BİR DOKÜMAN ANALİZİ
DR. AYGÜL AKKUŞ	YEREL İKLİM YÖNETİŞİMİNDE YENİ DÖNEM: İSTANBUL, ANKARA VE İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNİN İL DÜZEYİNDEKİ YENİ YÖNETİŞİM MODELİNE KURUMSAL HAZIRLIĞI
HATİCE ATAY **DR. ÖĞR. ÜYESİ GÜLHAN ŞEN**	KURAKLIK RİSK YÖNETİMİNDE TOPLUMSAL BOYUT: RİSK ALGISI, FARKINDALIK VE HAZIRLIK

2 EKİM 2026 CUMA TOPLUMSAL KIRILGANLIK VE EŞİTSİZLİK OTURUMU (10:45-12:15)	
OTURUM YERİ: SEASON 6 – HALL 2 OTURUM BAŞKANI: DOÇ. DR. ELİF KIRAN	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
ÖĞR. GÖR. MURAT KAYMAZ	GENÇ DİPLOMALI ÇALIŞAN YOKSULLARI: PREKARYALAŞMA VE PLATFORM İSTİHDAMI ÜZERİNE KAVRAMSAL BİR DEĞERLENDİRME
DR. ÖĞR. ÜYESİ MÜCAHİT AYDEMİR	KOLEKTİF RİSKTE BİREYSEL SORUMLULUĞUN SINIRLARI: BİNGÖL ÖRNEĞİNDE DEPREME KARŞI HAZIRLIĞIN TOPLUMSAL BOYUTLARI
DR. PINAR EZGİ BURÇ	FARKINDALIKTAN EYLEME: OTİZMLİ ÇOCUKLARA YÖNELİK KURUMSAL DESTEĞE İLİŞKİN PROFESYONELLERİN GÖRÜŞLERİ
DOÇ. DR. ELİF KIRAN	MODERN ÇALIŞMA YAŞAMINDA GÖRÜNMEYEN EMEK VE TOPLUMSAL CİNSİYET TEMELLİ KIRILGANLIK: THE ASSİSTANT FİLMİNİN SOSYOLOJİK BİR OKUMASI
DOÇ. DR. ELİF KIRAN	YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA SAĞLIK OKURYAZARLIĞINI YENİDEN DÜŞÜNMEK: YENİ RİSKLER VE KIRILGANLIK BİÇİMLERİ

2 EKİM 2026 CUMA HUKUK, ETİK VE DİSİPLİNLERARASI YAKLAŞIMLAR OTURUMU (10:45-12:15)	
OTURUM YERİ: SEASON 6 – HALL 3 OTURUM BAŞKANI: DOÇ. DR. GÜLŞAH YILMAZ	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
DOÇ. DR. GÜLŞAH YILMAZ	DENİZ TİCARETİ HUKUKUNDA SİBER RİSK VE SİGORTA
DR. SEVDA NUR ÇEVİK TEKELİOĞLU	RİSK TOPLUMUNDA YAPAY ZEKÂ ETİĞİ: TEKNOLOJİK KIRILGANLIKLARDAN KURUMSAL DİRENÇLİLİĞE
DOKTORANT MİHRİBAN SUBAŞI	ZAZACA VE HEWRAMİ'DE FİİL UYUMUNDA CİNSİYETİN KANONİKLİĞİ: TİPOLOJİK BİR KARŞILAŞTIRMA
DR. ÖĞR. ÜYESİ ŞAHİN YETİK	EKONOMİK KRİZ VE GÜVENCESİZLİK DÖNEMLERİNDE KİMLİK AŞINMASI VE İDEAL KAYBI: DÜNYA-AHİRET DENGESİ BAĞLAMINDA TEORİK BİR İNCELEME
DOÇ.DR. DİLEK GÖZE KAYA	MALİ KIRILGANLIĞA KAMU BORÇ STOKU PERSPEKTİFİNDEN BİR BAKIŞ: 2020-2026 Ç1 DÖNEMİ TÜRKİYE

2 EKİM 2026 CUMA AFET YÖNETİMİ, TOPLUMSAL DİRENÇLİLİK VE KRİZ KOORDİNASYONU OTURUMU (10:45-12:15)	
OTURUM YERİ: SEASON 6 – HALL 4 OTURUM BAŞKANI: NİLÜFER GÜRSOY UMUL	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
NİLÜFER GÜRSOY UMUL SANİYE İREM KIRICI KADİR ZORBA	AFET YÖNETİMİNDE İLK MÜDAHALE SUREÇLERİNDE YEREL YÖNETİMLER MERKEZİ KURUMLAR VE AFET GÖNÜLLÜLÜĞÜ: KOORDİNASYON SORUNLARININ GÖNÜLLÜLÜĞE ETKİSİ
DOÇ. DR. GÜLCİHAN ARKAN ÜNER NİLÜFER GÜRSOY UMUL	SAĞLIK SİSTEMİNİN DİRENÇLİLİĞİNDE DİJİTAL DÖNÜŞÜM: KRİZ DÖNEMLERİNDE TELETIP VE KRONİK HASTALIK YÖNETİMİ
AHMET YENİHAYAT	RİSK ÇAĞINDA SAĞLIK VE AFET KOORDİNASYONU: 1999'DAN 2020 İZMİR DEPREMİNE KIRILGANLIKLAR
ÖMÜRHAN KAYA	AFET YÖNETİMİ MODELLERİ: ÖNLEME, HAZIRLIK, MÜDAHALE, İYİLEŞTİRME

2 EKİM 2026 CUMA AFET YÖNETİMİ, TOPLUMSAL DİRENÇLİLİK VE KRİZ KOORDİNASYONU OTURUMU (10:45-12:15)	
OTURUM YERİ: SEASON 6 – HALL 5 OTURUM BAŞKANI: DR. ÖĞR. ÜYESİ NURTEN EBRU ÖZDEMİR	
KONUŞMACI	**KONU BAŞLIĞI**
PhD Petronela Daniela FERARU	UNEQUAL EXPOSURE TO CRISIS: SOCIAL CLASS, VULNERABILITY, AND THE DISTRIBUTION OF RISK IN CONTEMPORARY SOCIETY
PhD Petronela Daniela FERARU	CULTURE, RELIGION, AND COLLECTIVE MEMORY: THE SOCIAL CONSTRUCTION OF RISK AND SOLIDARITY IN TIMES OF CRISIS
Moses Adeolu AGOI Oluwanifemi Opeyemi AGOI Ayodele Elizabeth AGOI Khairuddin	MACHİNE LEARNİNG APPLİCATİONS FOR FİNANCİAL FORECASTİNG, ACCOUNTİNG ANALYTİCS, MANAGERİAL DECİSİON SUPPORT, RİSK ASSESSMENT, AND ORGANİSATİONAL PERFORMANCE OPTİMİSATİON İN EMERGİNG ECONOMİES

IV. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ
BİTLİS
1-2 EKİM 2026
HİBRİT

IV. ULUSLARARASI
SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

REDMI 13C
01/10/2026 17:24

IV. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ
USBK'26
RİSK ÇAĞINDA KIRILGANLIK, KRİZ VE DİRENÇLİLİK

SOSYAL BİLİMLER
MESLEK YÜKSEK OKULU
MÜDÜRLÜĞÜ

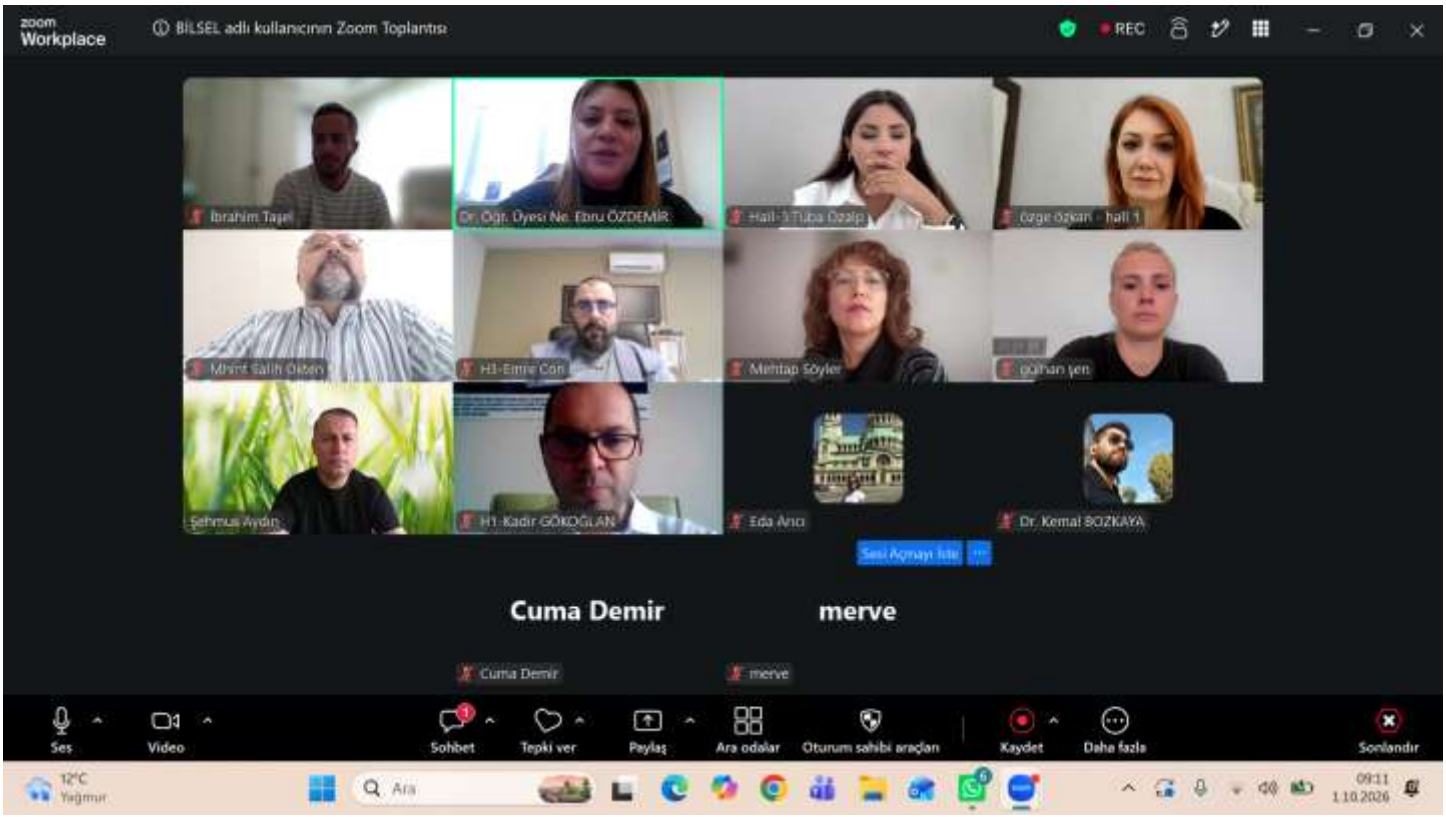
zoom Workplace
BİLSEL adlı kullanıcının Zoom Toplantısı
REC
İbrahim Taşel
Dr. Öğr. Üyesi Ne. Ebru ÖZDEMİR
Hall-3 Tuba Özalp
özge özkan - hall 1
Mihrit Salih Öktem
H1-Emre Can
Mehtap Söyler
Gülhan Şen
Şehmus Aydın
H1-Kadir GÖKOĞLAN
Eda Arıcı
Dr. Kemal BOZKAYA
Sesi Açmayı İste
Cuma Demir
merve
Cuma Demir
merve
Ses
Video
Sohbet
Tepki ver
Paylaş
Ara odalar
Oturum sahibi araçları
Kaydet
Daha fazla
Sonlandır
12°C Yağmur
Ara
09:11 1.10.2026

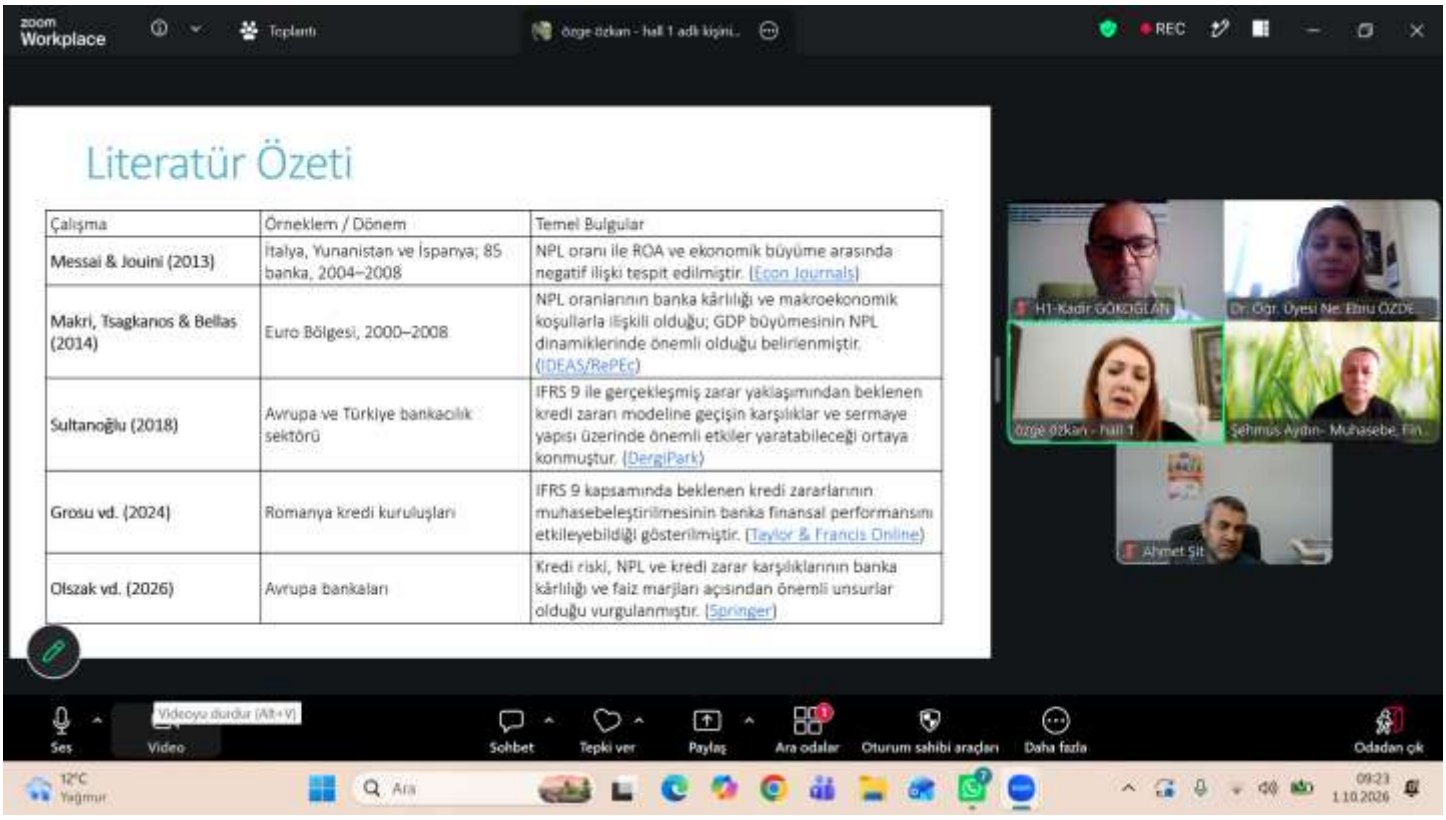
zoom Workplace
Toplantı
özge özkan - hall 1 adlı kişini...
REC
Literatür Özeti
Çalışma | Örneklem / Dönem | Temel Bulgular
Messai & Jouini (2013) | İtalya, Yunanistan ve İspanya; 85 banka, 2004–2008 | NPL oranı ile ROA ve ekonomik büyüme arasında negatif ilişki tespit edilmiştir. (Econ Journals)
Makri, Tsagkanos & Bellas (2014) | Euro Bölgesi, 2000–2008 | NPL oranlarının banka kârlılığı ve makroekonomik koşullarla ilişkili olduğu; GDP büyümesinin NPL dinamiklerinde önemli olduğu belirlenmiştir. (IDEAS/RePEc)
Sultanoğlu (2018) | Avrupa ve Türkiye bankacılık sektörü | IFRS 9 ile gerçekleşmiş zarar yaklaşımından beklenen kredi zararı modeline geçişin karşılıklar ve sermaye yapısı üzerinde önemli etkiler yaratabileceği ortaya konmuştur. (DergiPark)
Grosu vd. (2024) | Romanya kredi kuruluşları | IFRS 9 kapsamında beklenen kredi zararlarının muhasebeleştirilmesinin banka finansal performansını etkileyebildiği gösterilmiştir. (Taylor & Francis Online)
Olszak vd. (2026) | Avrupa bankaları | Kredi riski, NPL ve kredi zarar karşılıklarının banka kârlılığı ve faiz marjları açısından önemli unsurlar olduğu vurgulanmıştır. (Springer)
H1-Kadir GÖKOĞLAN
Dr. Öğr. Üyesi Ne. Ebru ÖZDE...
özge özkan - hall 1
Şehmus Aydın- Muhasebe, Fin...
Ahmet Sit
Videoyu durdur (Alt+V)
Ses
Video
Sohbet
Tepki ver
Paylaş
Ara odalar
Oturum sahibi araçları
Daha fazla
Odadan çık
12°C Yağmur
Ara
09:23 1.10.2026

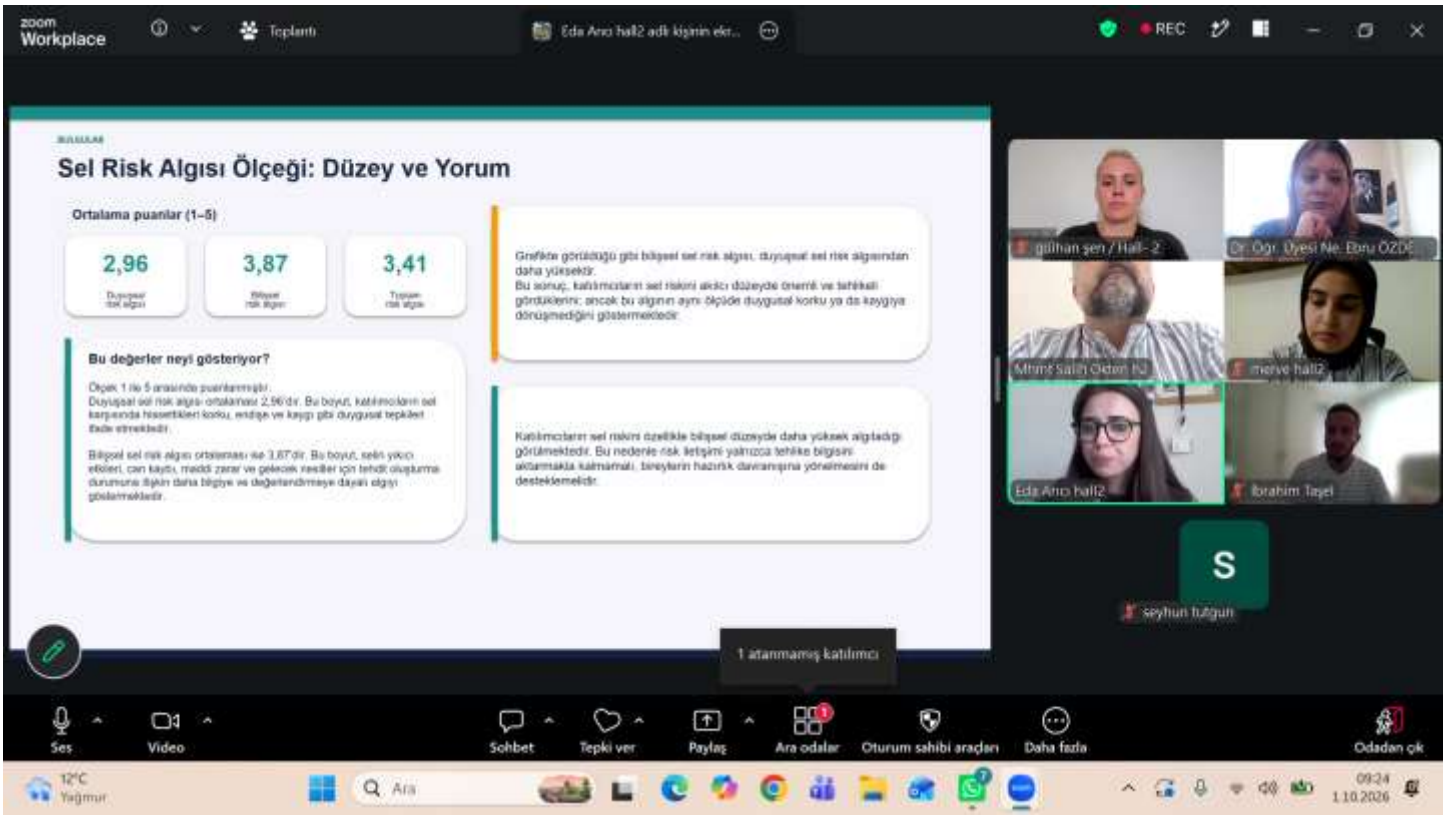
Sel Risk Algısı Ölçeği: Düzey ve Yorum
Ortalama puanlar (1–5)
2,96
3,87
3,41
Bu değerler neyi gösteriyor?
1 atanmamış katılımcı
Ses
Video
Sohbet
Tepki ver
Paylaş
Ara odalar
Oturum sahibi araçları
Daha fazla
Odadan çık

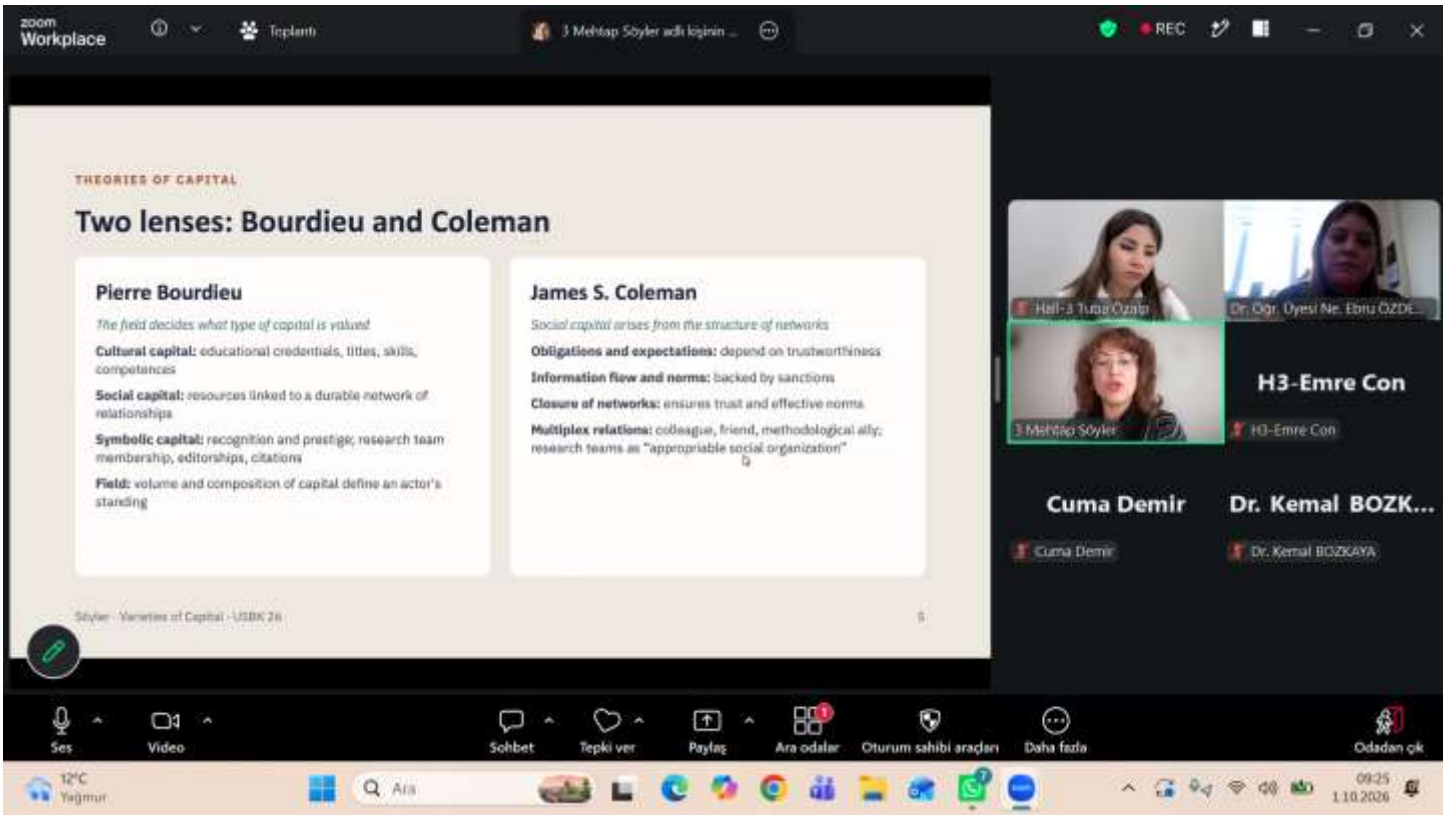
THEORIES OF CAPITAL
Two lenses: Bourdieu and Coleman
Pierre Bourdieu
James S. Coleman
H3-Emre Con
Cuma Demir
Dr. Kemal BOZK...
Ses
Video
Sohbet
Tepki ver
Paylaş
Ara odalar
Oturum sahibi araçları
Daha fazla
Odadan çık

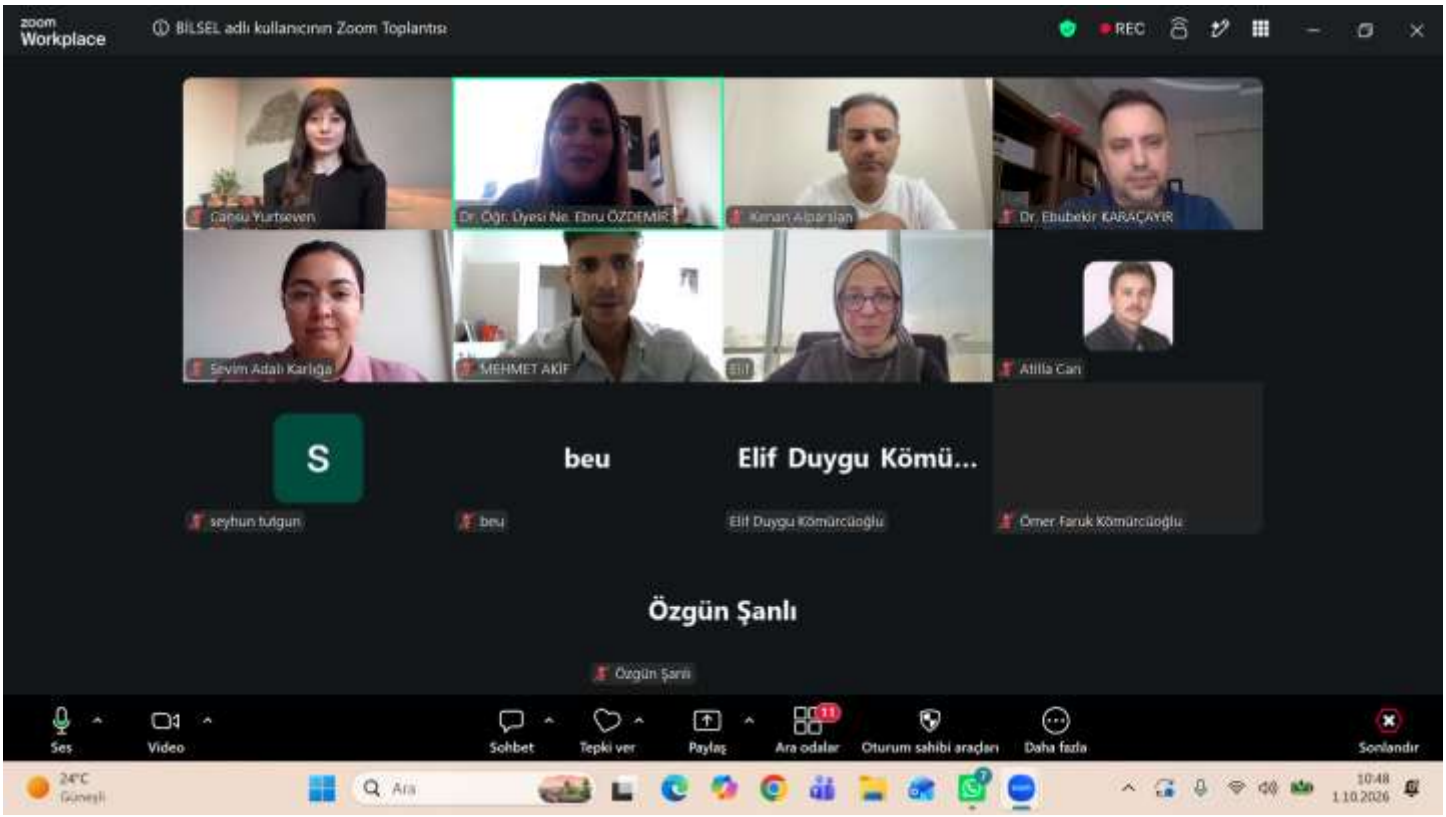
zoom Workplace
BİLSEL adlı kullanıcının Zoom Toplantısı
REC
Dr. Öğr. Üyesi Ne. Ebru ÖZDEMİR
Kenan Alparslan
Dr. Ebubekir KARAÇAYIR
Sevim Adalı Karlığa
MEHMET AKİF
Atilla Can
S
seyhun tutgun
beu
Elif Duygu Kömü...
Elif Duygu Kömürcüoğlu
Ömer Faruk Kömürcüoğlu
Özgün Şanlı
Özgün Şanlı
Ses
Video
Sohbet
Tepki ver
Paylaş
Ara odalar
Oturum sahibi araçları
Daha fazla
Sonlandır

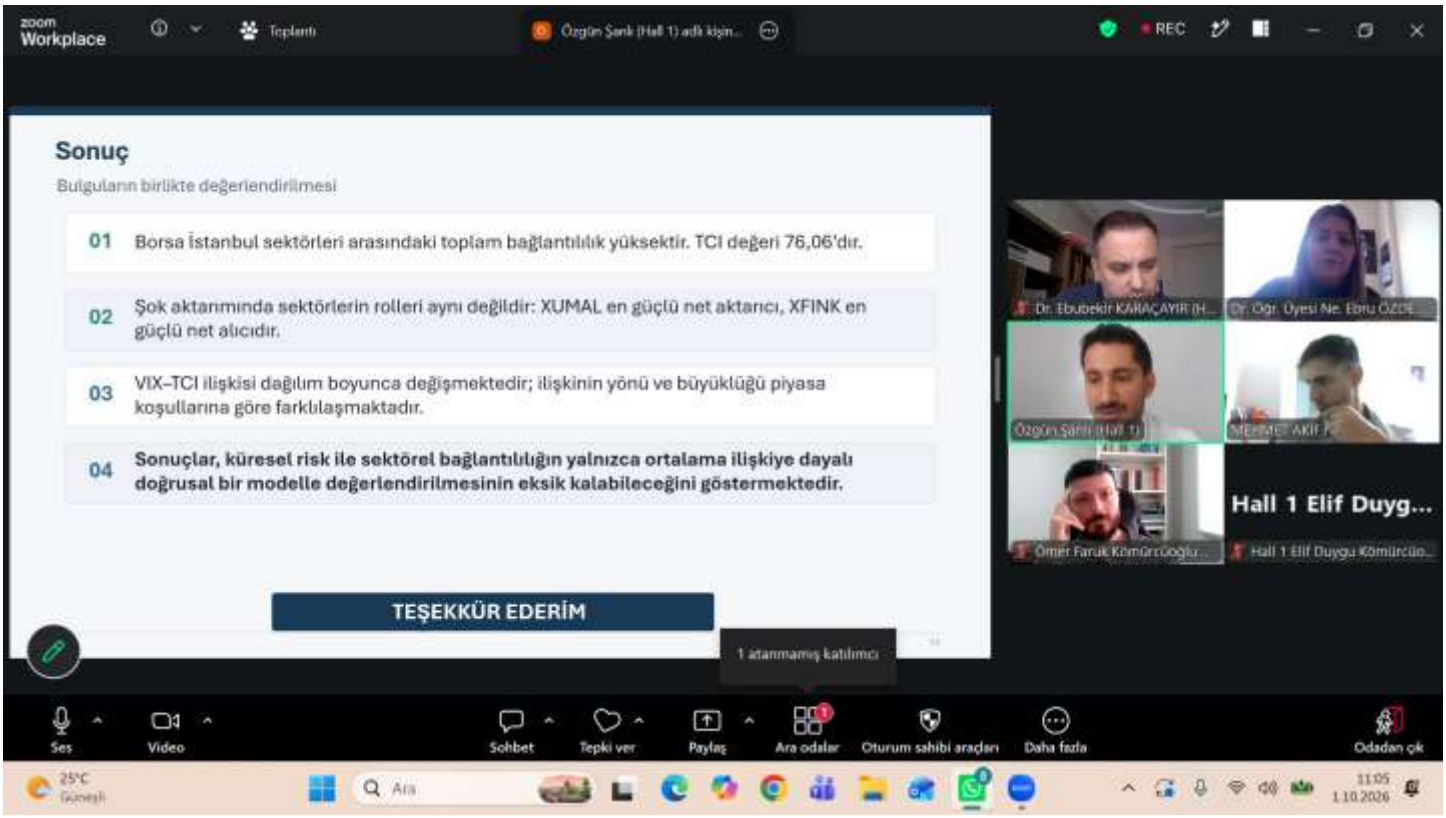
zoom Workplace
Toplantı
Özgün Şanlı (Hall 1) adlı kişin...
REC
Sonuç
Bulguların birlikte değerlendirilmesi
01 Borsa İstanbul sektörleri arasındaki toplam bağlantılılık yüksektir. TCI değeri 76,06'dır.
02 Şok aktarımında sektörlerin rolleri aynı değildir: XUMAL en güçlü net aktarıcı, XFINK en güçlü net alıcıdır.
03 VIX–TCI ilişkisi dağılım boyunca değişmektedir; ilişkinin yönü ve büyüklüğü piyasa koşullarına göre farklılaşmaktadır.
04 Sonuçlar, küresel risk ile sektörel bağlantılılığın yalnızca ortalama ilişkiye dayalı doğrusal bir modelle değerlendirilmesinin eksik kalabileceğini göstermektedir.
TEŞEKKÜR EDERİM
Dr. Ebubekir KARAÇAYIR (H...
Dr. Öğr. Üyesi Ne. Ebru ÖZDE...
Özgün Şanlı (Hall 1)
MEHMET AKİF ...
Hall 1 Elif Duyg...
Ömer Faruk Kömürcüoğlu...
Hall 1 Elif Duygu Kömürcüo...
1 atanmamış katılımcı
Ses
Video
Sohbet
Tepki ver
Paylaş
Ara odalar
Oturum sahibi araçları
Daha fazla
Odadan çık

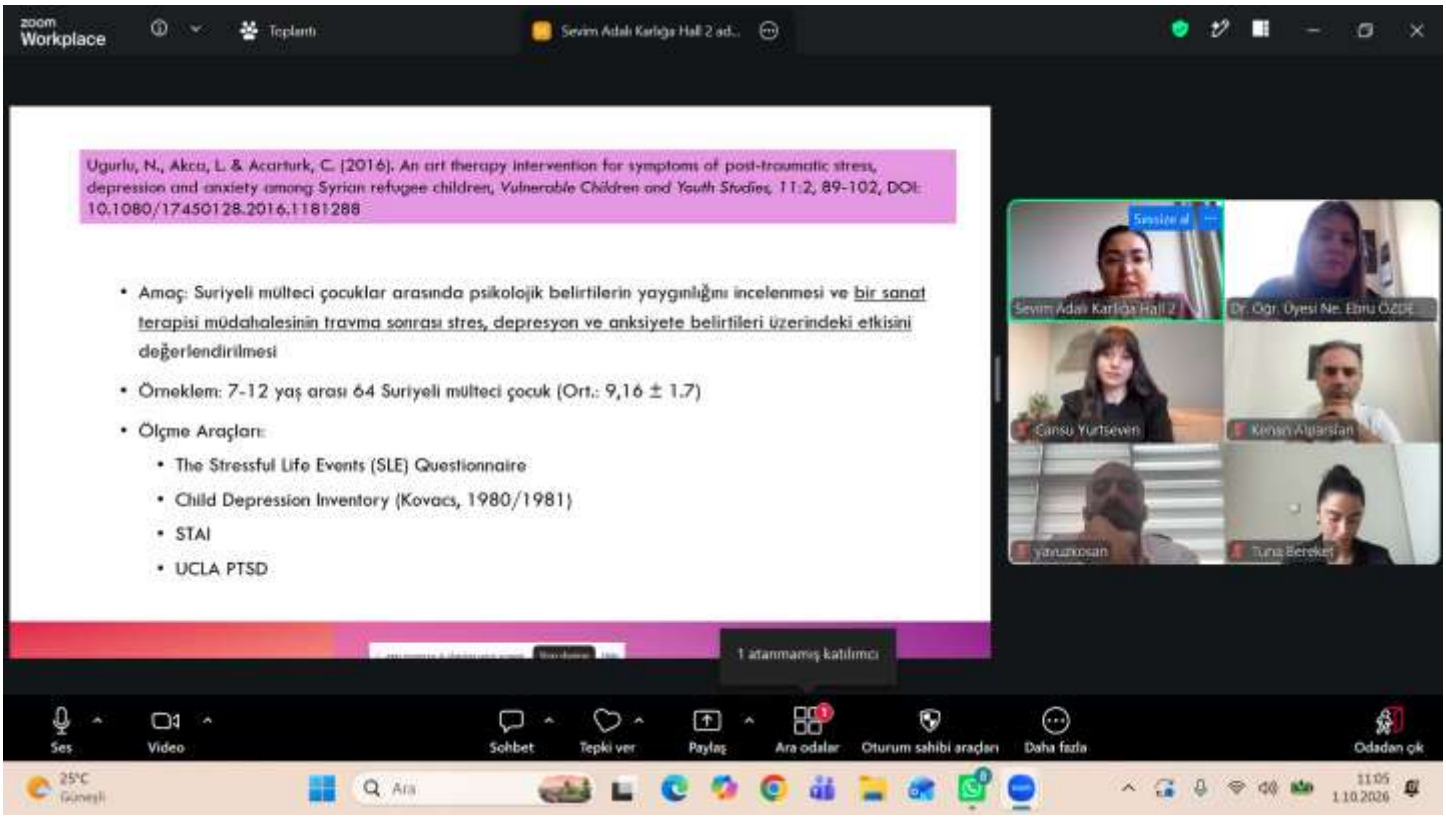
Workplace
Toplantı
Sevim Adalı Karliğa Hall 2 ad...
Ugurlu, N., Akca, L. & Acarturk, C. (2016). An art therapy intervention for symptoms of post-traumatic stress, depression and anxiety among Syrian refugee children, Vulnerable Children and Youth Studies, 11:2, 89-102, DOI: 10.1080/17450128.2016.1181288
• Amaç: Suriyeli mülteci çocuklar arasında psikolojik belirtilerin yaygınlığını incelenmesi ve bir sanat terapisi müdahalesinin travma sonrası stres, depresyon ve anksiyete belirtileri üzerindeki etkisini değerlendirilmesi
• Örneklem: 7-12 yaş arası 64 Suriyeli mülteci çocuk (Ort.: 9,16 ± 1.7)
• Ölçme Araçları:
• The Stressful Life Events (SLE) Questionnaire
• Child Depression Inventory (Kovacs, 1980/1981)
• STAI
• UCLA PTSD
Sevim Adalı Karliğa Hall 2
Dr. Öğr. Üyesi Ne. Ebru ÖZDE...
Cansu Yurtseven
Kenan Algarslan
yayuzkosan
Tuna Bereket
1 atanmamış katılımcı
Ses
Video
Sohbet
Tepki ver
Paylaş
Ara odalar
Oturum sahibi araçları
Daha fazla
Odadan çık
25°C
Güneşli
Ara
11:05
1.10.2026

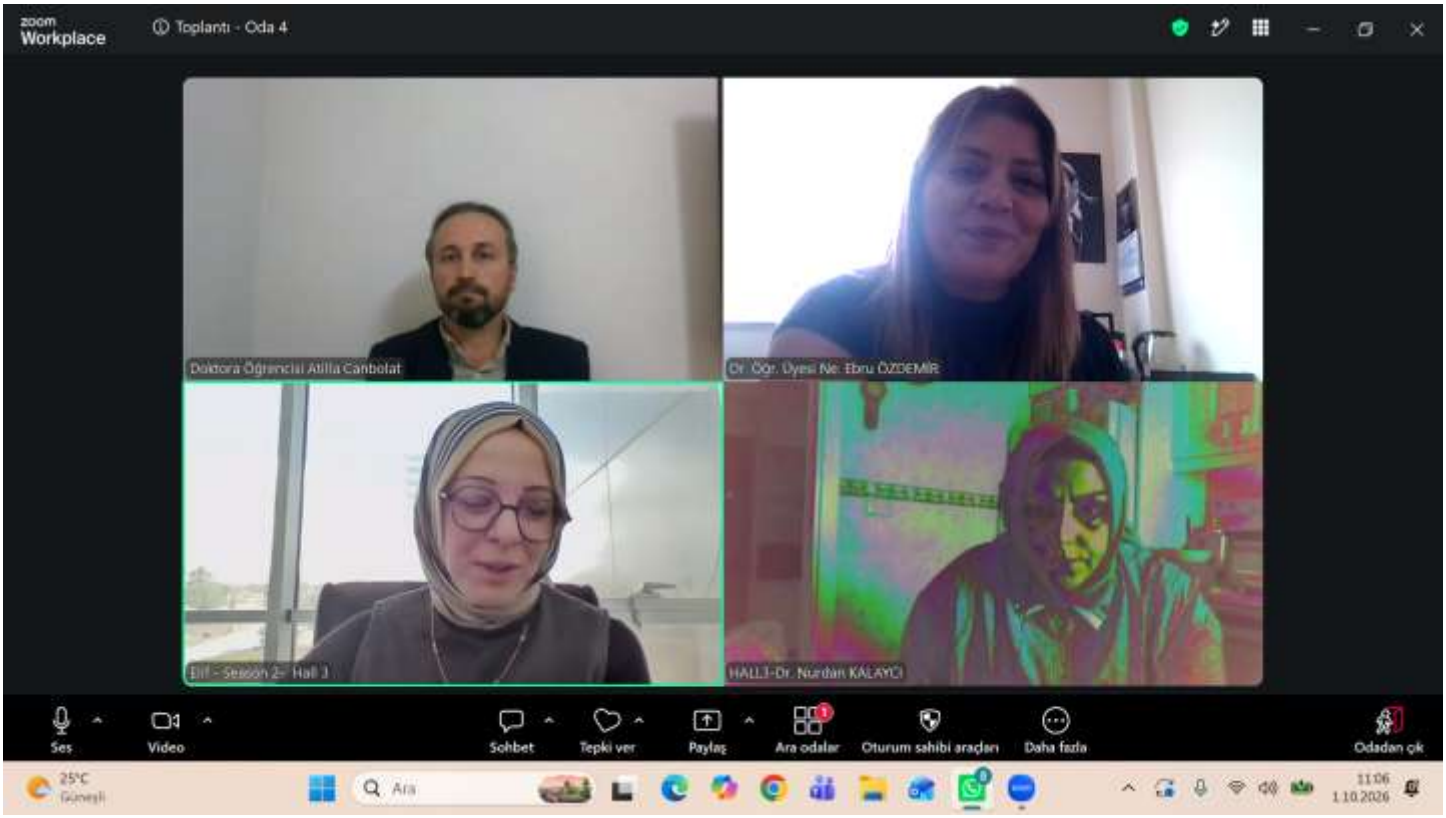
Workplace
Toplantı - Oda 4
Doktora Öğrencisi Atilla Canbolat
Dr. Öğr. Üyesi Ne. Ebru ÖZDEMİR
Elif - Season 2 - Hall 3
HALL3-Dr. Nurdan KALAYCI
Ses
Video
Sohbet
Tepki ver
Paylaş
Ara odalar
Oturum sahibi araçları
Daha fazla
Odadan çık
25°C
Güneşli
Ara
11:06
1.10.2026

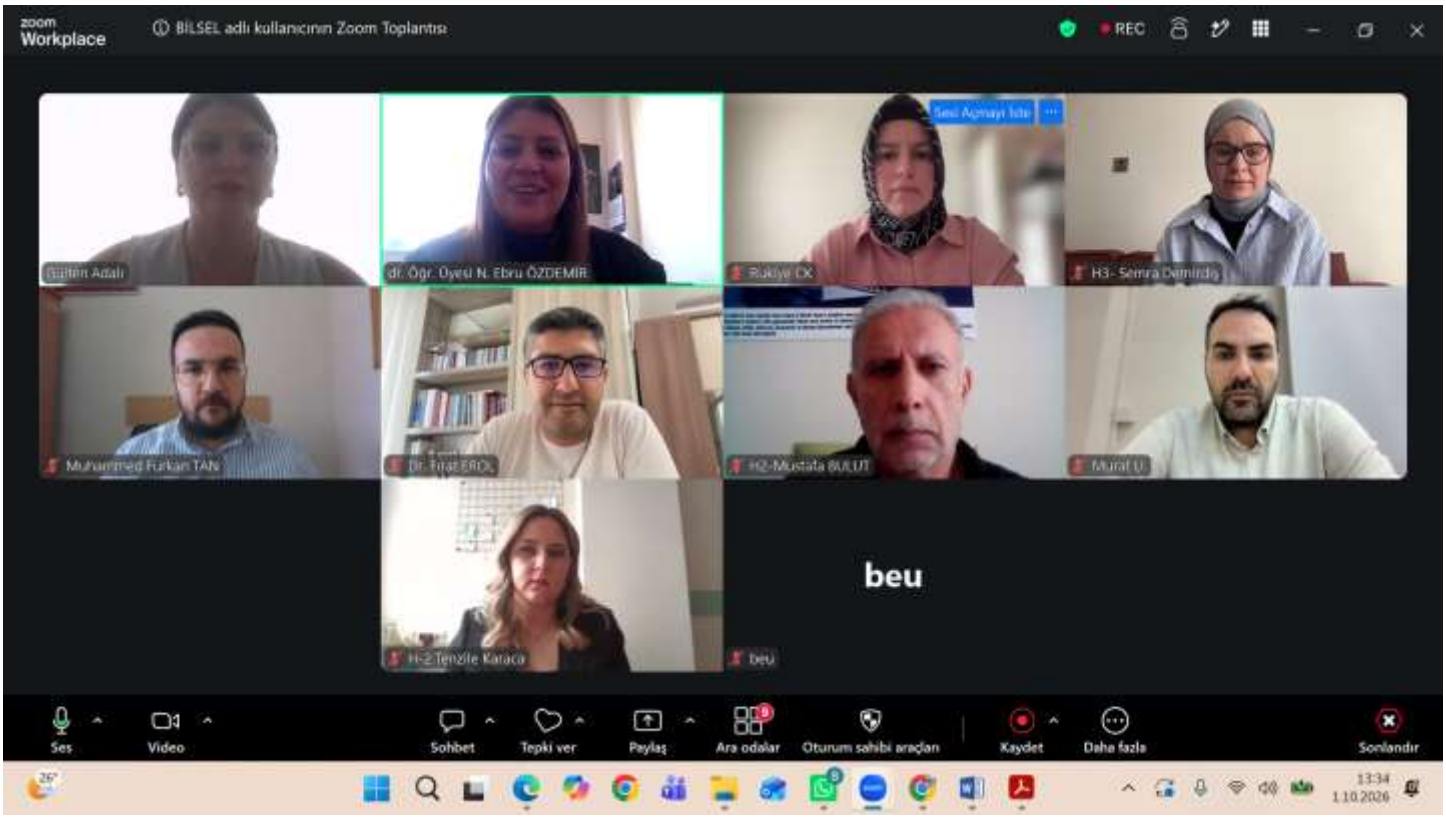
zoom Workplace
BİLSEL adlı kullanıcının Zoom Toplantısı
REC
dr. Öğr. Üyesi N. Ebru ÖZDEMİR
Muhammed Furkan TAN
Dr. Fırat EROL
H2-Mustafa BULUT
Murat U.
H-2 Tenzile Karaca
beu
Ses
Video
Sohbet
Tepki ver
Paylaş
Ara odalar
Oturum sahibi araçları
Kaydet
Daha fazla
Sonlandır

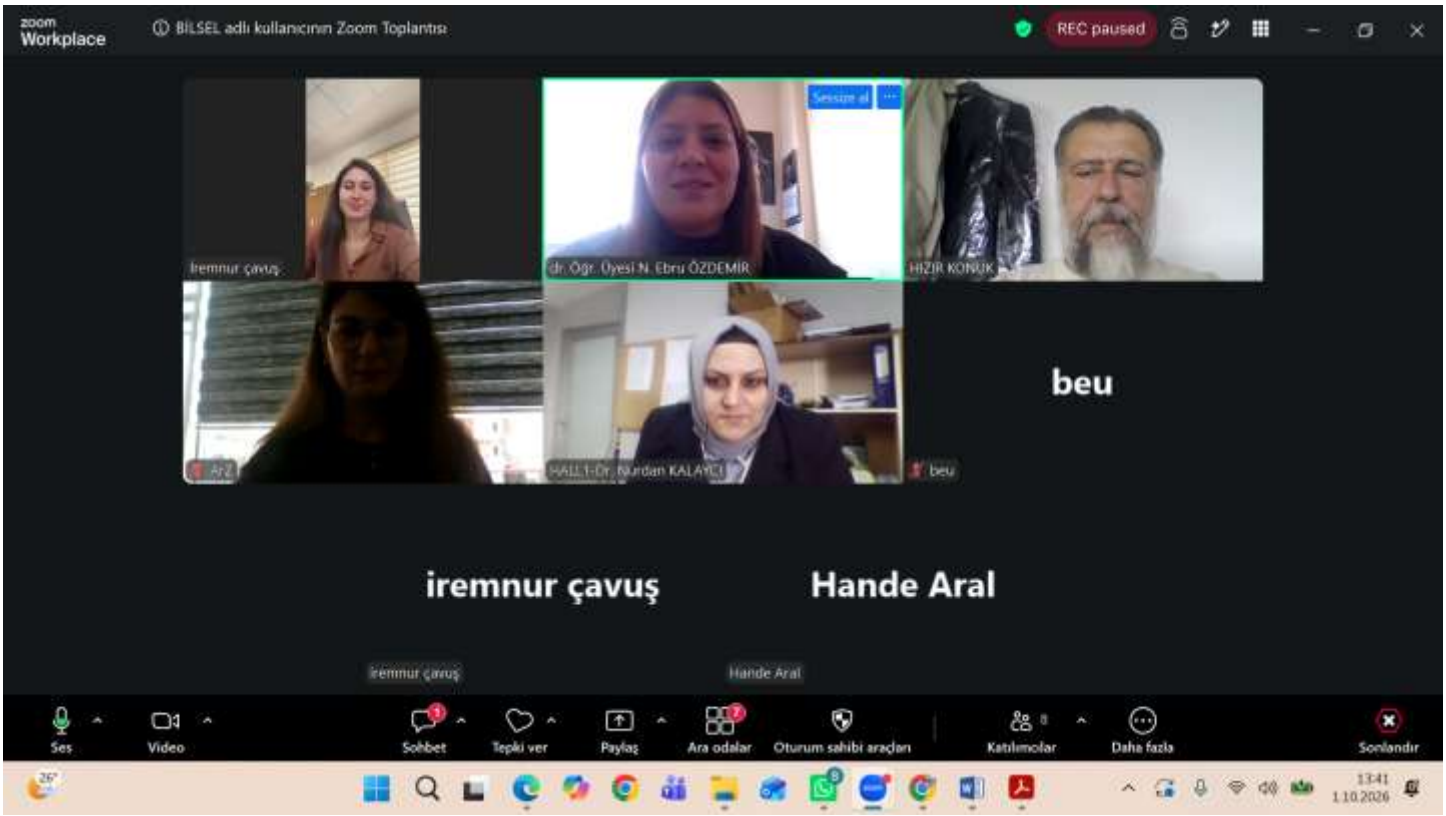
zoom Workplace
BİLSEL adlı kullanıcının Zoom Toplantısı
REC paused
iremnur çavuş
dr. Öğr. Üyesi N. Ebru ÖZDEMİR
HIZIR KONUK
HALİT Dr. Nurdan KALAYCI
beu
iremnur çavuş
Hande Aral
Ses
Video
Sohbet
Tepki ver
Paylaş
Ara odalar
Oturum sahibi araçları
Katılımcılar
Daha fazla
Sonlandır

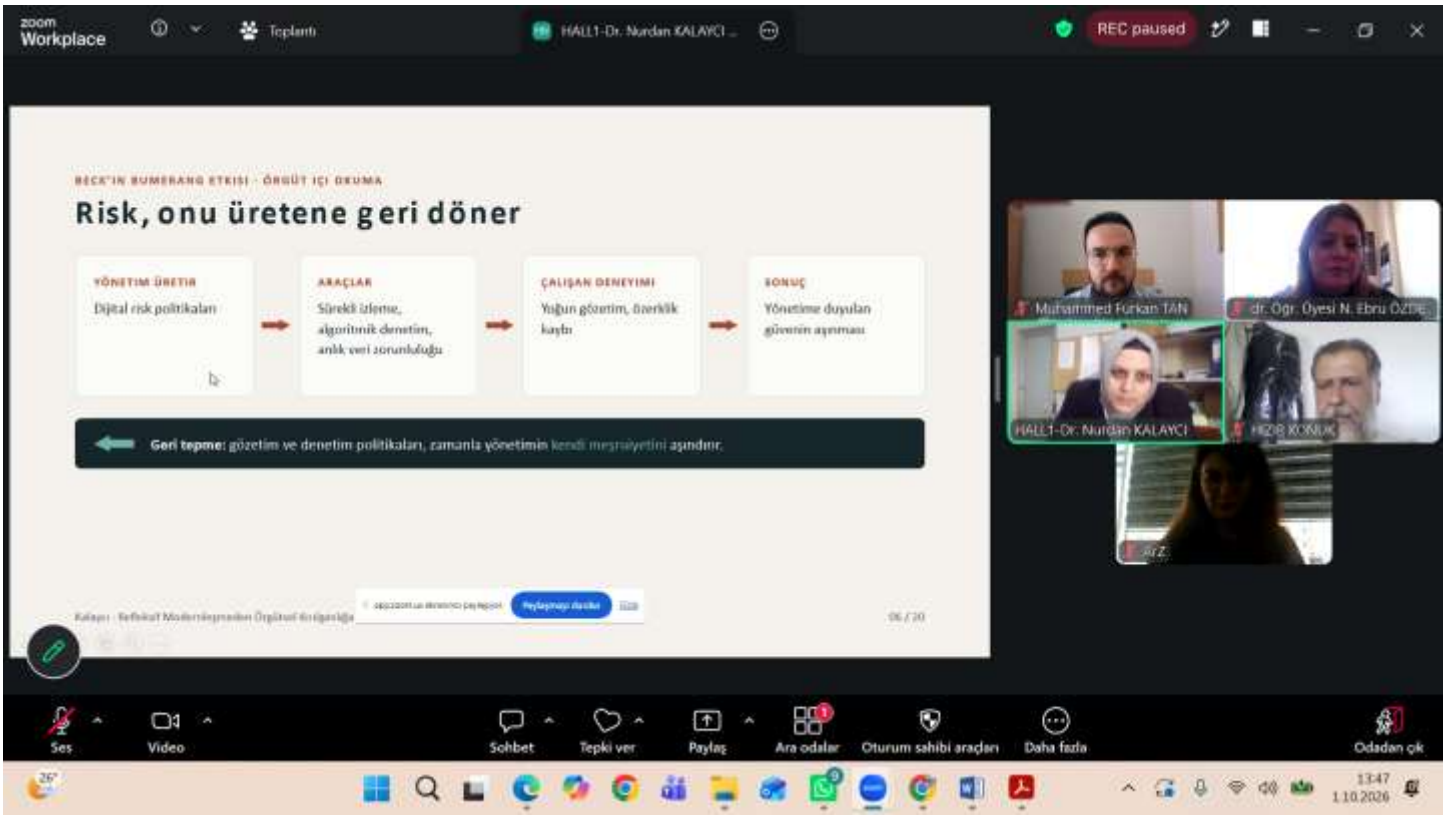
zoom Workplace
Toplantı
HALL1-Dr. Nurdan KALAYCI ...
REC paused
BECK'İN BUMERANG ETKİSİ - ÖRGÜT İÇİ OKUMA
Risk, onu üretene geri döner
YÖNETİM ÜRETİR
Dijital risk politikaları
ARAÇLAR
Sürekli izleme, algoritmik denetim, anlık veri zorunluluğu
ÇALIŞAN DENEYİMİ
Yoğun gözetim, özerklik kaybı
SONUÇ
Yönetime duyulan güvenin aşınması
Geri tepme: gözetim ve denetim politikaları, zamanla yönetimin kendi meşruiyetini aşındırır.
Muhammed Furkan TAN
dr. Öğr. Üyesi N. Ebru ÖZDE...
HALL1-Dr. Nurdan KALAYCI
HİZİR KONUK
Ses
Video
Sohbet
Tepki ver
Paylaş
Ara odalar
Oturum sahibi araçları
Daha fazla
Odadan çık

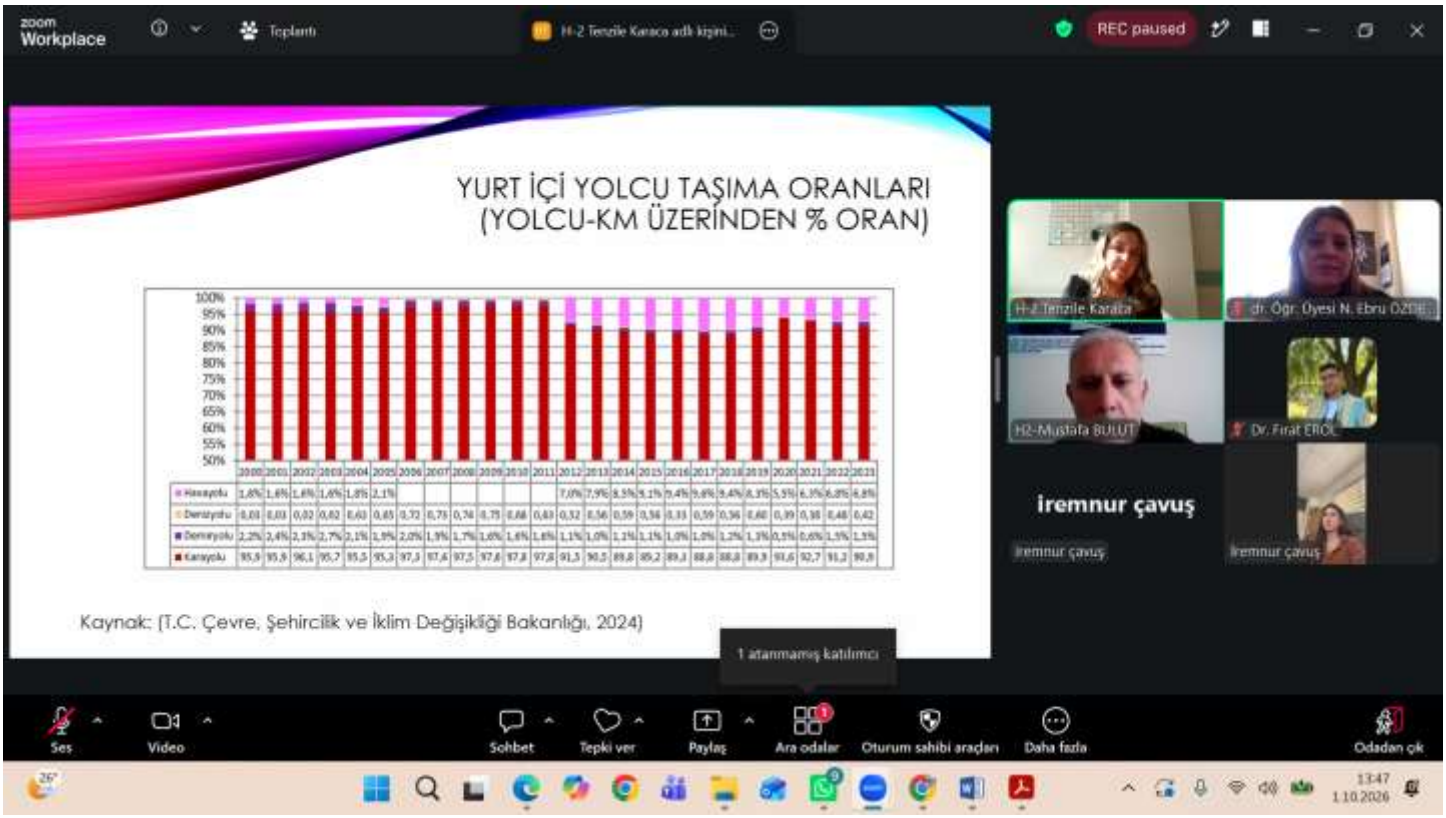
zoom Workplace
Toplantı
H-2 Tenzile Karaca adlı kişini...
REC paused
YURT İÇİ YOLCU TAŞIMA ORANLARI
(YOLCU-KM ÜZERİNDEN % ORAN)
Kaynak: (T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2024)
H-2 Tenzile Karaca
dr. Öğr. Üyesi N. Ebru ÖZDE...
H2-Mustafa BULUT
Dr. Fırat EROL
İremnur çavuş
İremnur çavuş
İremnur çavuş
1 atanmamış katılımcı
Ses
Video
Sohbet
Tepki ver
Paylaş
Ara odalar
Oturum sahibi araçları
Daha fazla
Odadan çık

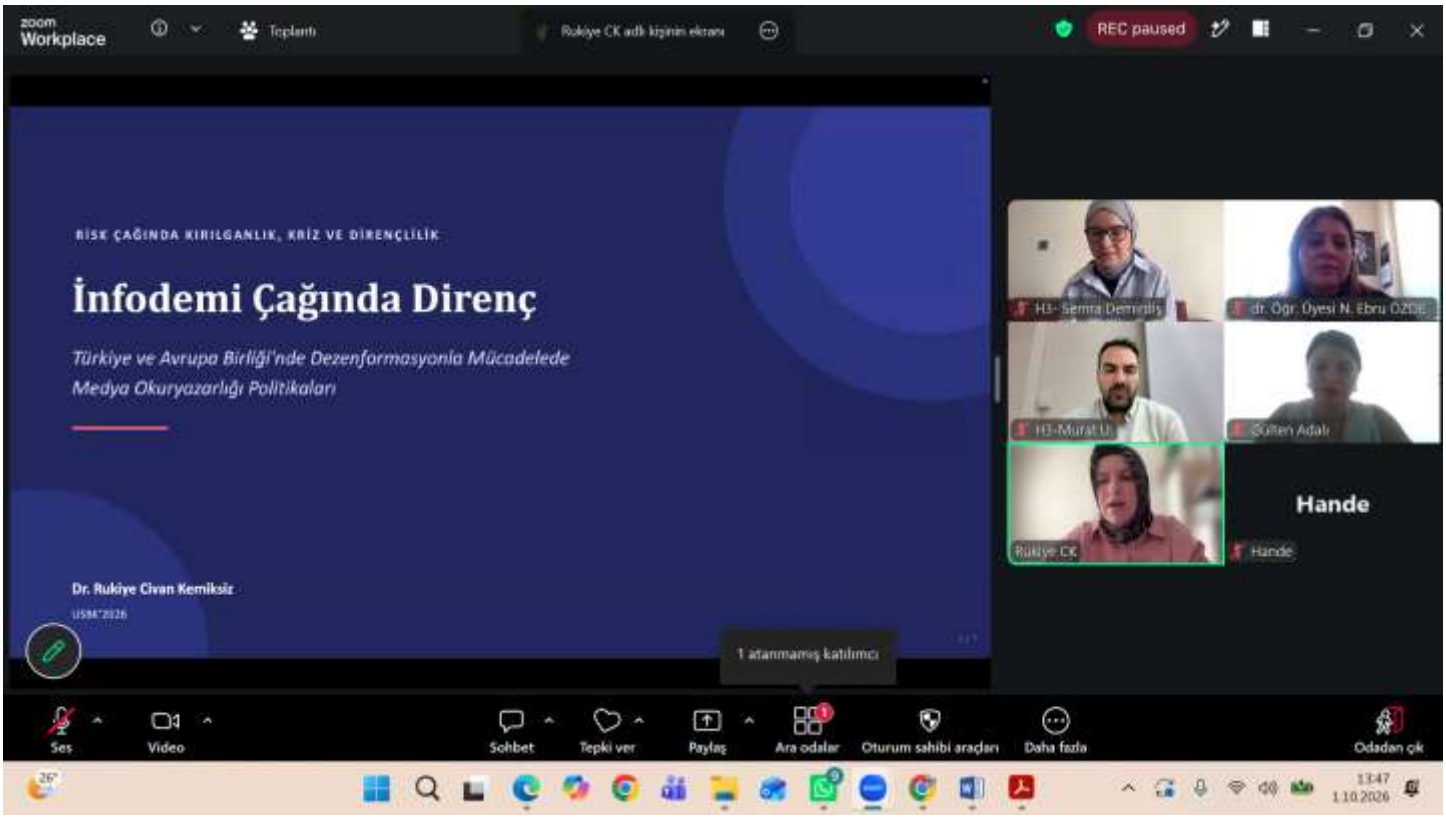
zoom Workplace
Toplantı
Rukiye CK adlı kişinin ekranı
REC paused
RİSK ÇAĞINDA KIRILGANLIK, KRİZ VE DİRENÇLİLİK
İnfodemi Çağında Direnç
Türkiye ve Avrupa Birliği'nde Dezenformasyonla Mücadelede Medya Okuryazarlığı Politikaları
Dr. Rukiye Civan Kemiksiz
USBK'2026
H3- Sema Demirtaş
dr. Öğr. Üyesi N. Ebru ÖZDE
H3-Murat U
Gülten Adalı
Rukiye CK
Hande
Hande
1 atanmamış katılımcı
Ses
Video
Sohbet
Tepki ver
Paylaş
Ara odalar
Oturum sahibi araçları
Daha fazla
Odadan çık

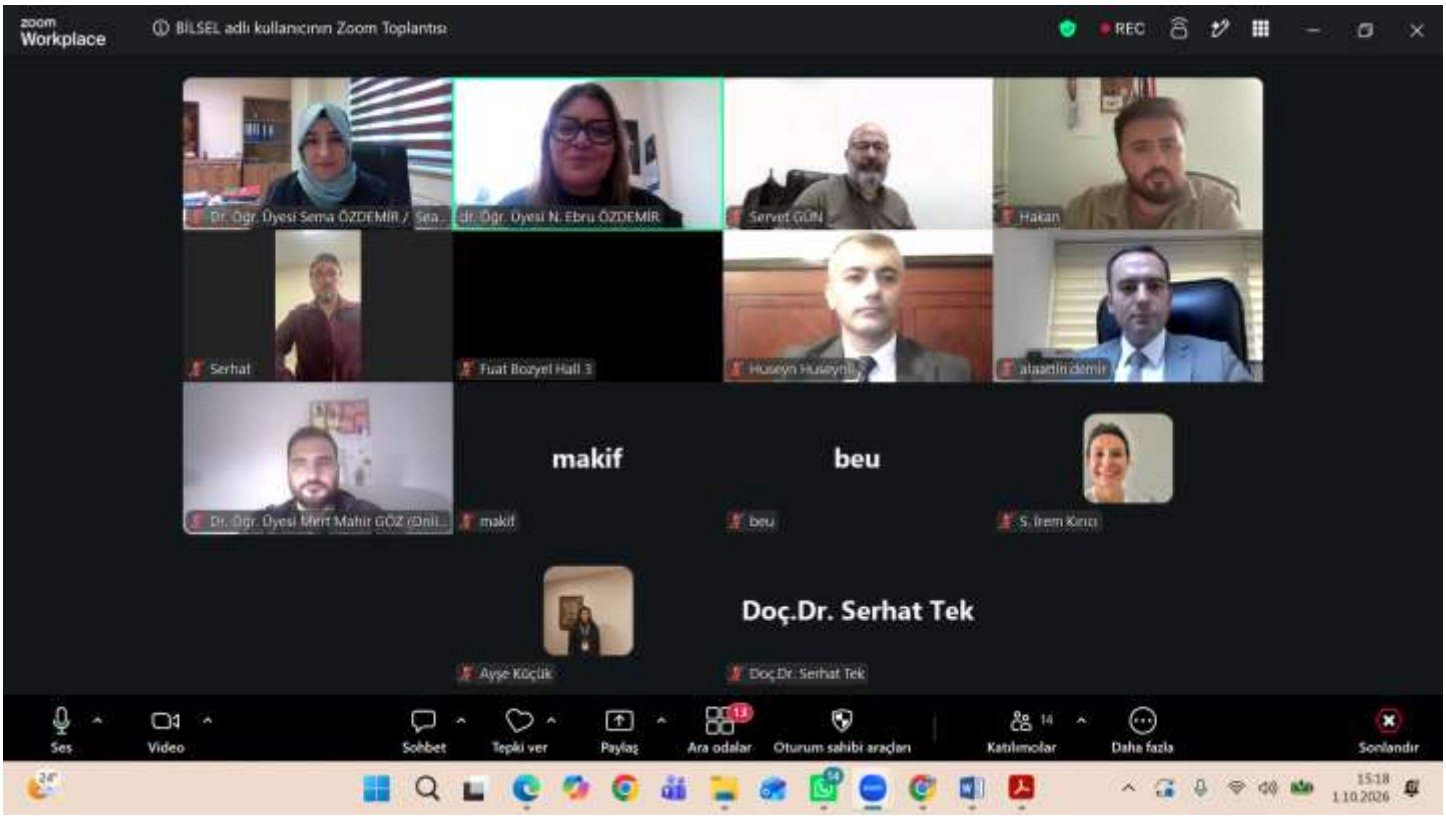
zoom Workplace
BİLSEL adlı kullanıcının Zoom Toplantısı
REC
Dr. Öğr. Üyesi Sema ÖZDEMİR / Sea...
dr. Öğr. Üyesi N. Ebru ÖZDEMİR
Servet GÜN
Hakan
Serhat
Fuat Bozyel Hall 3
Hüseyin Hüseyinli
alaattin demir
Dr. Öğr. Üyesi Mert Mahir GÖZ (Dnl...
makif
beu
S. İrem Kırıcı
makif
beu
Ayşe Küçük
Doç.Dr. Serhat Tek
Doç.Dr. Serhat Tek
Ses
Video
Sohbet
Tepki ver
Paylaş
Ara odalar
Oturum sahibi araçları
Katılımcılar
Daha fazla
Sonlandır

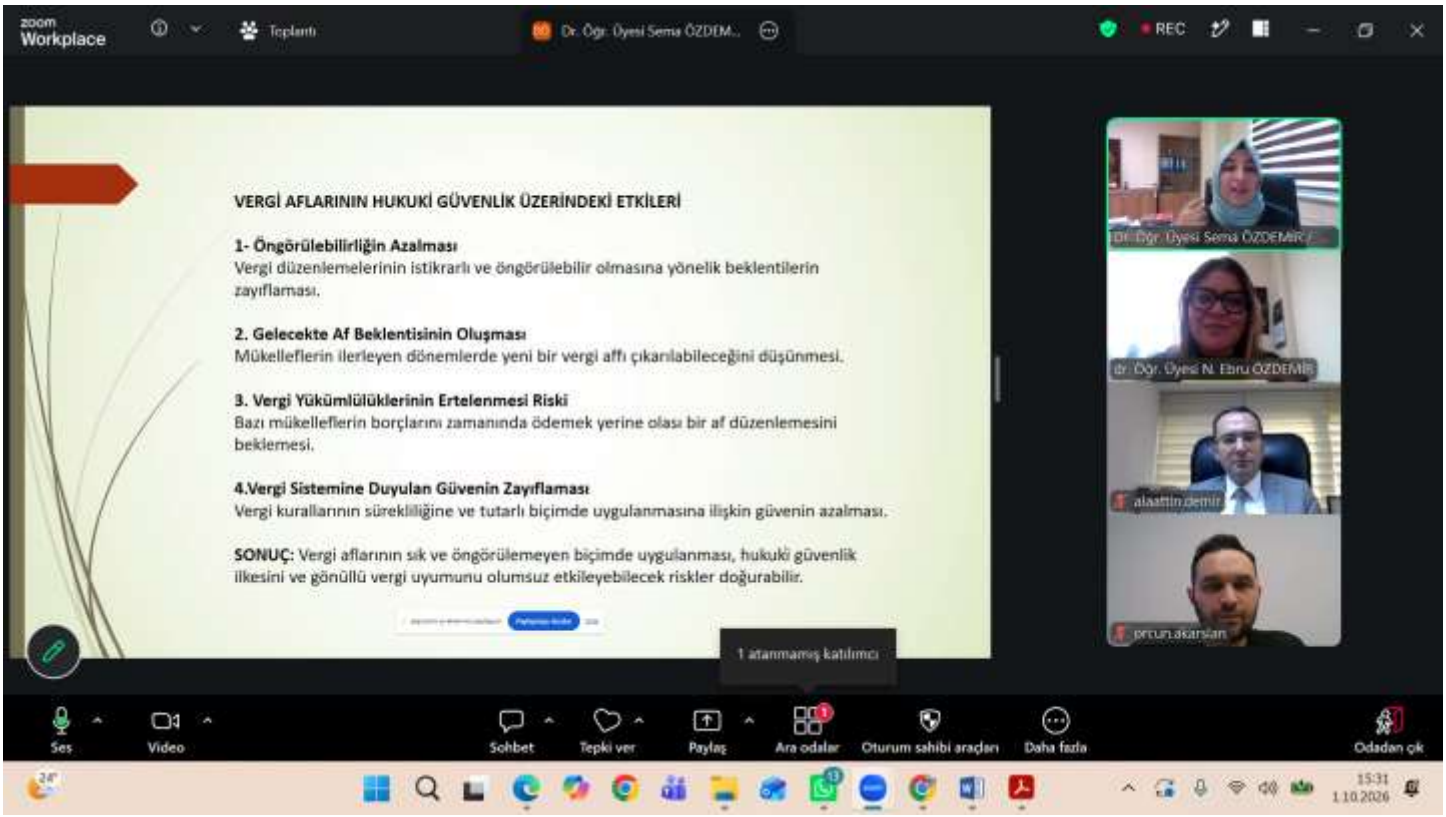
zoom Workplace
Toplantı
Dr. Öğr. Üyesi Sema ÖZDEM...
REC
VERGİ AFLARININ HUKUKİ GÜVENLİK ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ
1- Öngörülebilirliğin Azalması
Vergi düzenlemelerinin istikrarlı ve öngörülebilir olmasına yönelik beklentilerin zayıflaması.
2. Gelecekte Af Beklentisinin Oluşması
Mükelleflerin ilerleyen dönemlerde yeni bir vergi affı çıkarılabileceğini düşünmesi.
3. Vergi Yükümlülüklerinin Ertelenmesi Riski
Bazı mükelleflerin borçlarını zamanında ödemek yerine olası bir af düzenlemesini beklemesi.
4.Vergi Sistemine Duyulan Güvenin Zayıflaması
Vergi kurallarının sürekliliğine ve tutarlı biçimde uygulanmasına ilişkin güvenin azalması.
SONUÇ: Vergi aflarının sık ve öngörülemeyen biçimde uygulanması, hukuki güvenlik ilkesini ve gönüllü vergi uyumunu olumsuz etkileyebilecek riskler doğurabilir.
Dr. Öğr. Üyesi Sema ÖZDEMİR
dr. Öğr. Üyesi N. Ebru ÖZDEMİR
alaattin.demir
prcn.akarsan
1 atanmamış katılımcı
Ses
Video
Sohbet
Tepki ver
Paylaş
Ara odalar
Oturum sahibi araçları
Daha fazla
Odadan çık

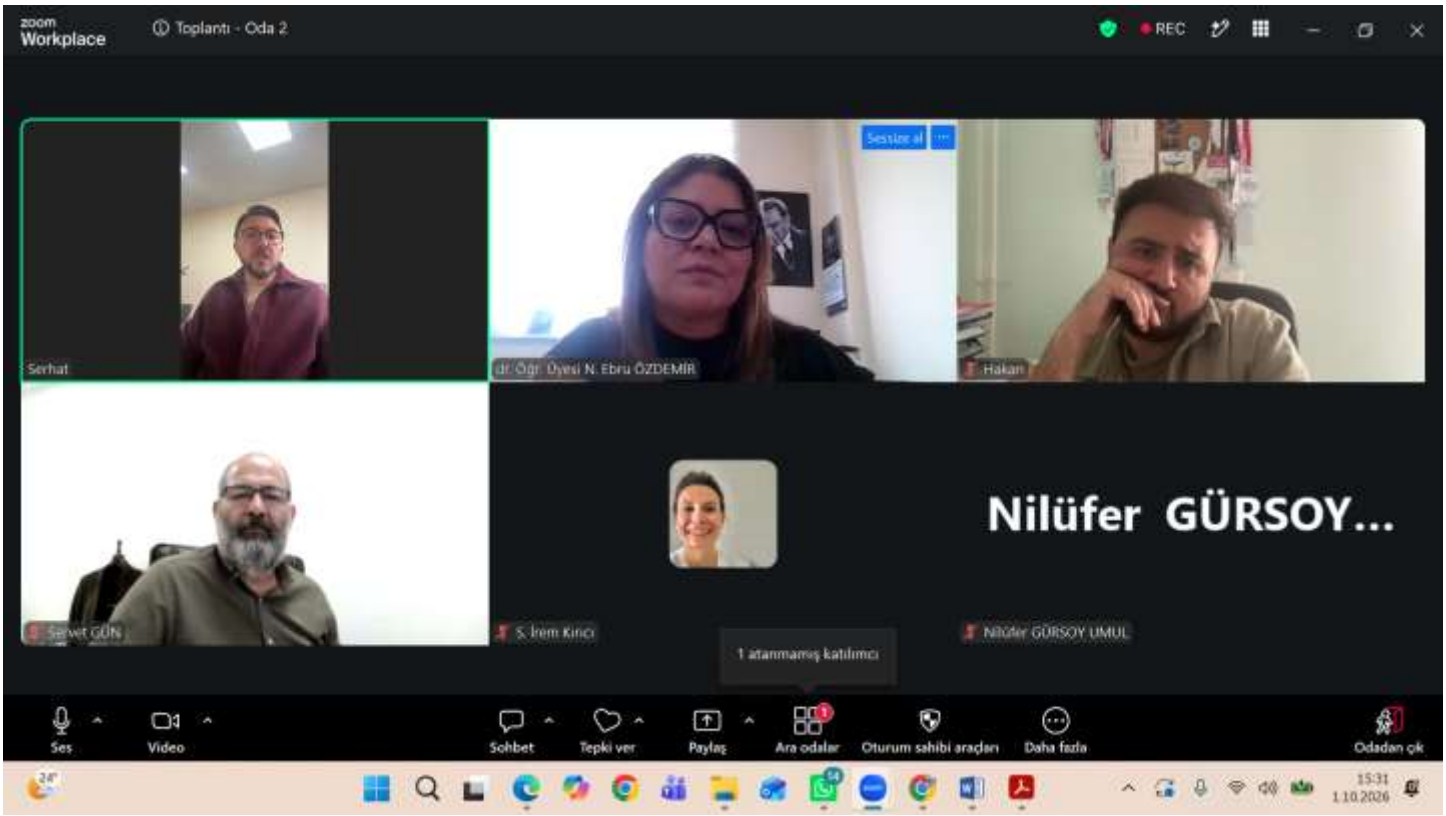
zoom Workplace
Toplantı - Oda 2
REC
Serhat
dr. Öğr. Üyesi N. Ebru ÖZDEMİR
Sessize al
Hakan
Nilüfer GÜRSOY...
Serwet GÜN
S. İrem Kıncı
Nilüfer GÜRSOY UMUL
1 atanmamış katılımcı
Ses
Video
Sohbet
Tepki ver
Paylaş
Ara odalar
Oturum sahibi araçları
Daha fazla
Odadan çık

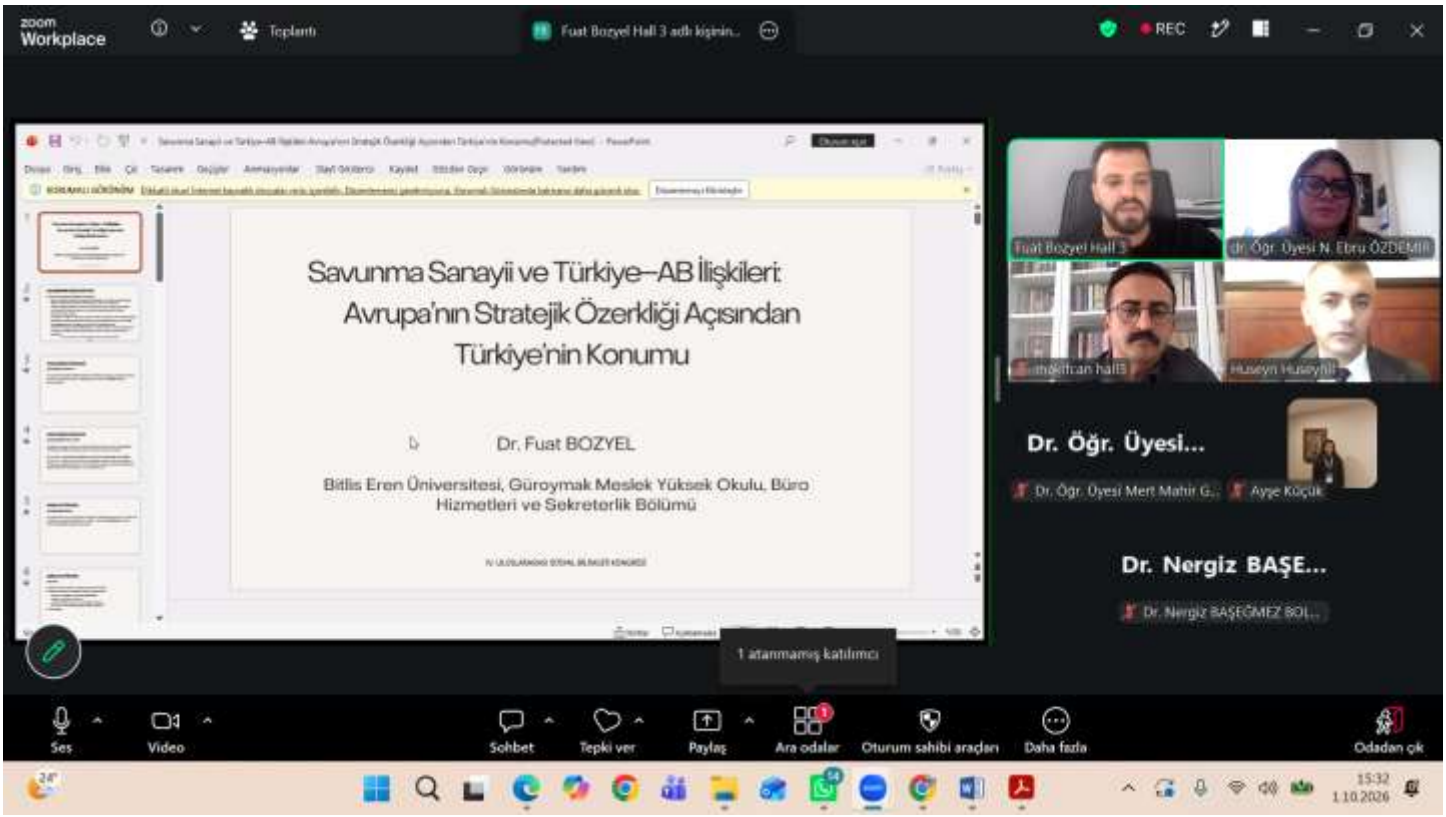
Savunma Sanayii ve Türkiye–AB İlişkileri:
Avrupa'nın Stratejik Özerkliği Açısından
Türkiye'nin Konumu
Dr. Fuat BOZYEL
Bitlis Eren Üniversitesi, Güroymak Meslek Yüksek Okulu, Büro Hizmetleri ve Sekreterlik Bölümü
Dr. Öğr. Üyesi...
Dr. Nergiz BAŞE...
1 atanmamış katılımcı

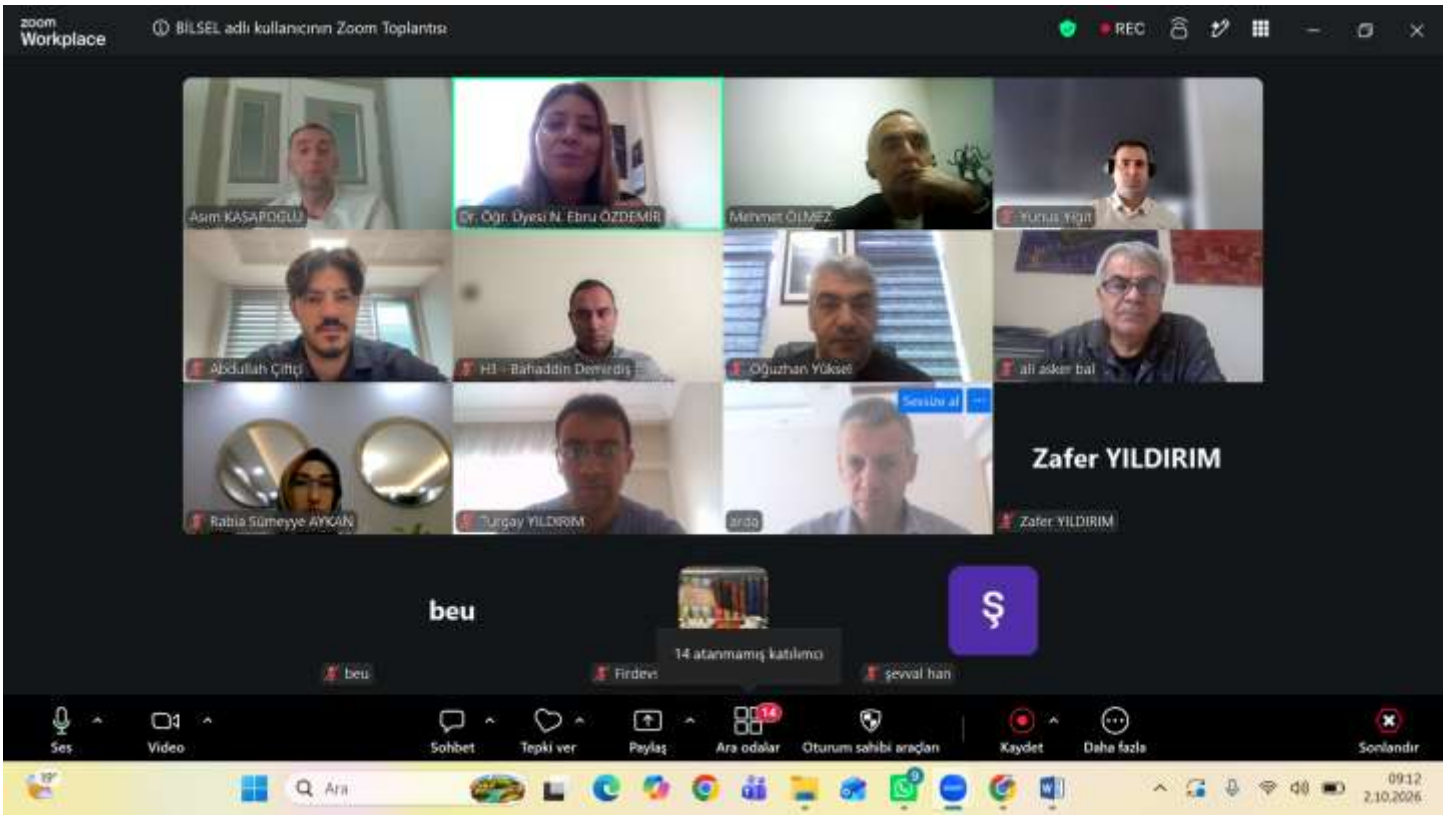
Zafer YILDIRIM
14 atanmamış katılımcı

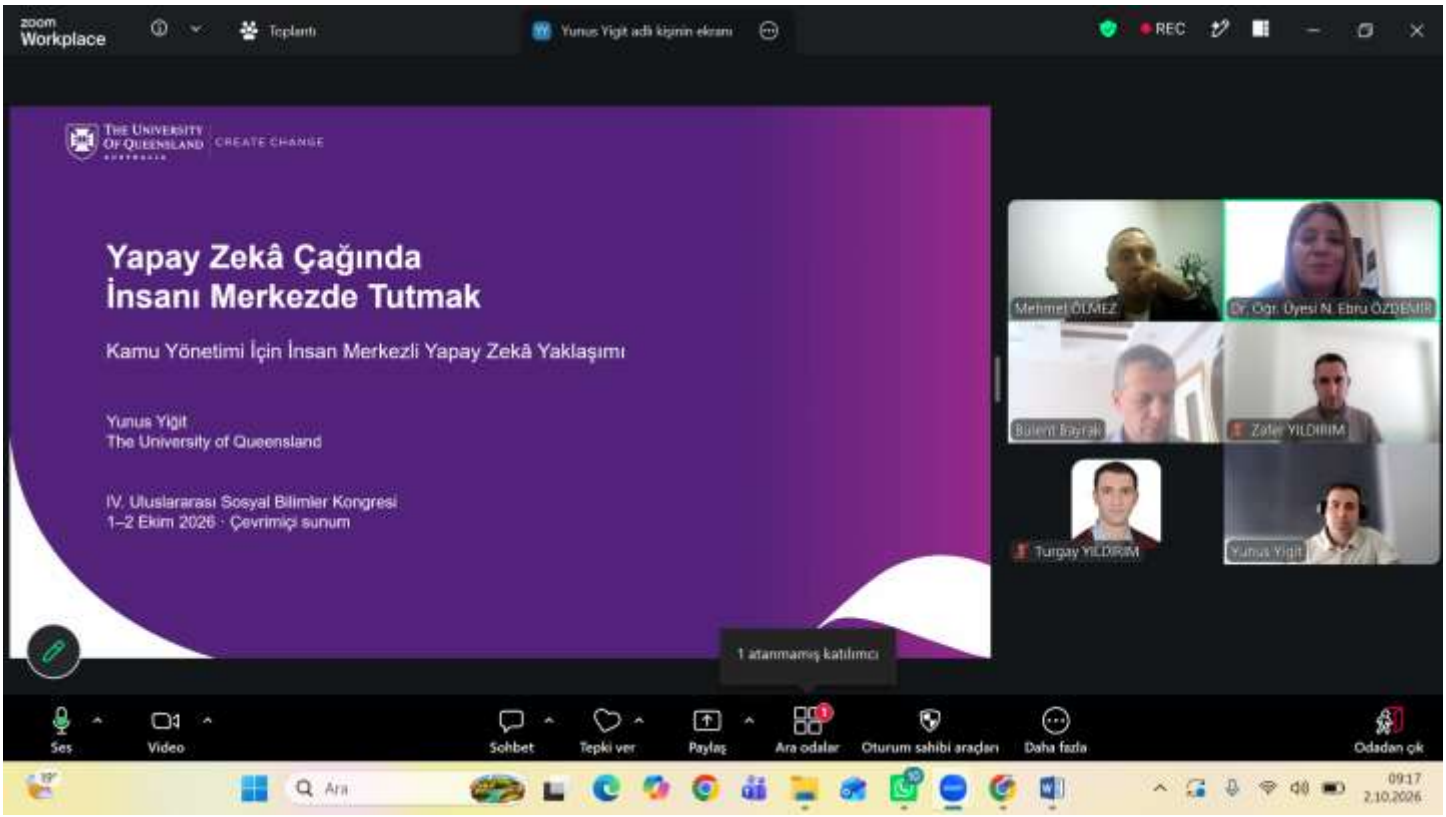
zoom Workplace
Toplantı
Yunus Yiğit adlı kişinin ekranı
REC
The University Of Queensland | CREATE CHANGE
Yapay Zekâ Çağında
İnsanı Merkezde Tutmak
Kamu Yönetimi İçin İnsan Merkezli Yapay Zekâ Yaklaşımı
Yunus Yiğit
The University of Queensland
IV. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi
1–2 Ekim 2026 · Çevrimiçi sunum
Mehmet ÖLMEZ
Dr. Öğr. Üyesi N. Ebru ÖZDEMİR
Bülent Bayrak
Zafer YILDIRIM
Turgay YILDIRIM
Yunus Yiğit
1 atanmamış katılımcı
Ses
Video
Sohbet
Tepki ver
Paylaş
Ara odalar
Oturum sahibi araçları
Daha fazla
Odadan çık
Ara
09:17
2.10.2026

zoom Workplace
Toplantı - Oda 2
REC
Asım KASAPOĞLU
Dr. Öğr. Üyesi N. Ebru ÖZDEMİR
ali asker bal
fatih ömür binici
Firdevs
Ses
Video
Sohbet
Tepki ver
Paylaş
Ara odalar
Oturum sahibi araçları
Daha fazla
Odadan çık
Ara
09:20
2.10.2026

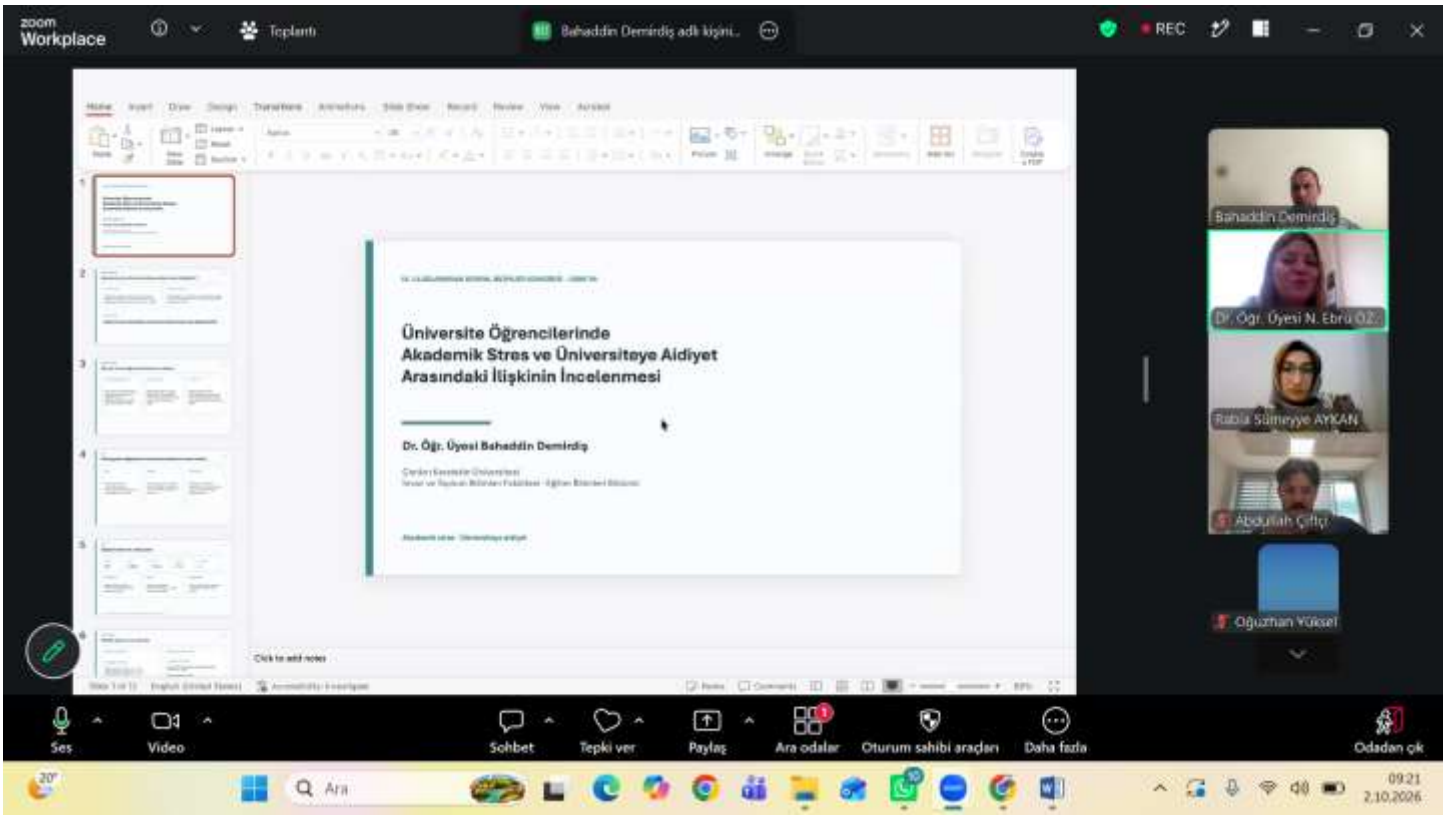
Üniversite Öğrencilerinde
Akademik Stres ve Üniversiteye Aidiyet
Arasındaki İlişkinin İncelenmesi
Dr. Öğr. Üyesi Bahaddin Demirdiş
Bahaddin Demirdiş
Dr. Öğr. Üyesi N. Ebru ÖZ...
Rabia Sümeyye AYKAN
Abdullah Çiftçi
Oğuzhan Yüksel
Ses
Video
Sohbet
Tepki ver
Paylaş
Ara odalar
Oturum sahibi araçları
Daha fazla
Odadan çık

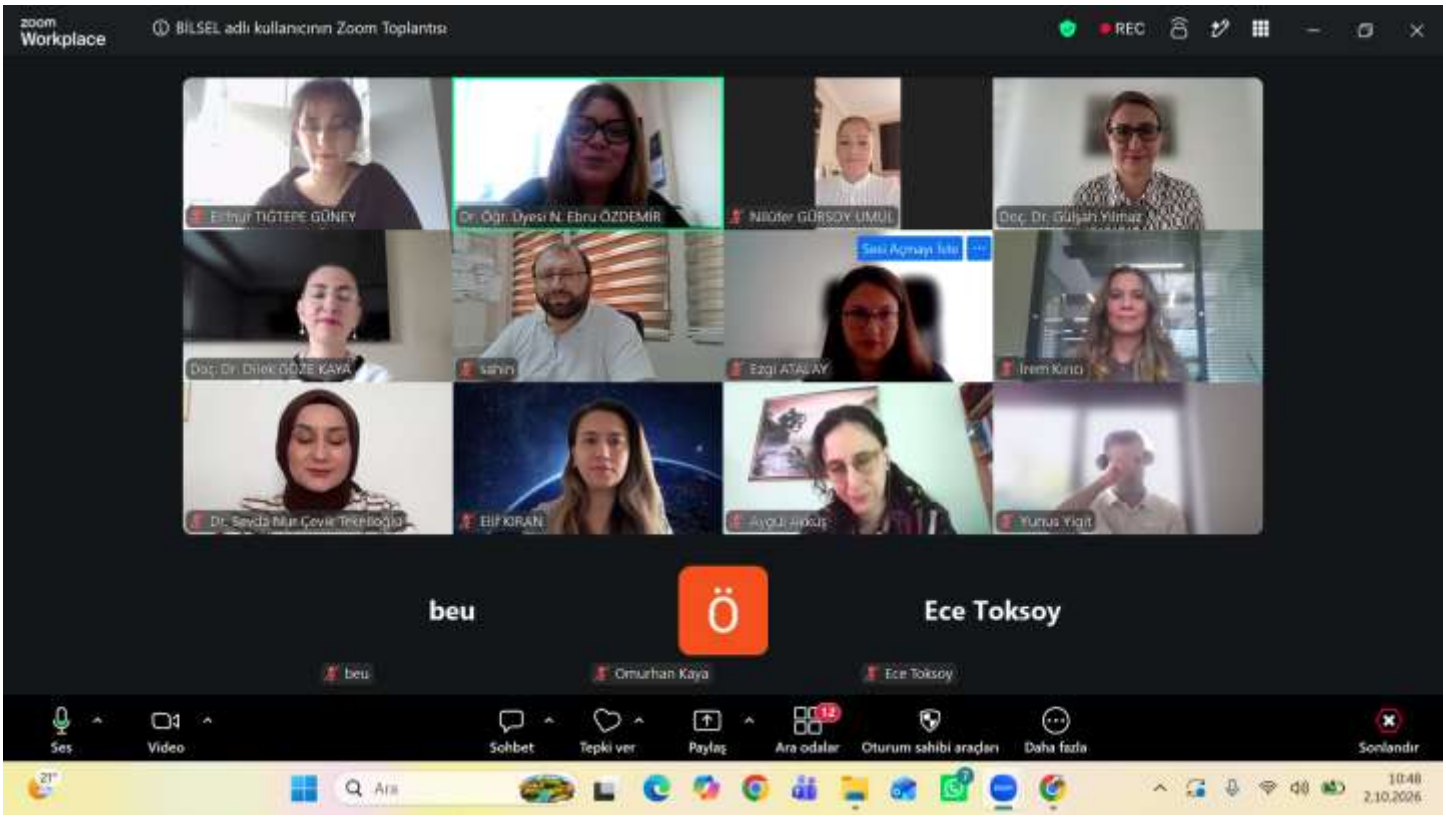
Dr. Öğr. Üyesi N. Ebru ÖZDEMİR
Nilüfer GÖRSOY UMUL
Doç. Dr. Gülşah Yılmaz
Doç. Dr. Dilek GÖZE KAYA
Ezgi ATALAY
İrem Kırıcı
Dr. Seyda Nur Çevik Tekelioğlu
ELİF KIRAN
Yunus Yiğit
beu
Ece Toksoy
Omurhan Kaya
Ses
Video
Sohbet
Tepki ver
Paylaş
Ara odalar
Oturum sahibi araçları
Daha fazla
Sonlandır

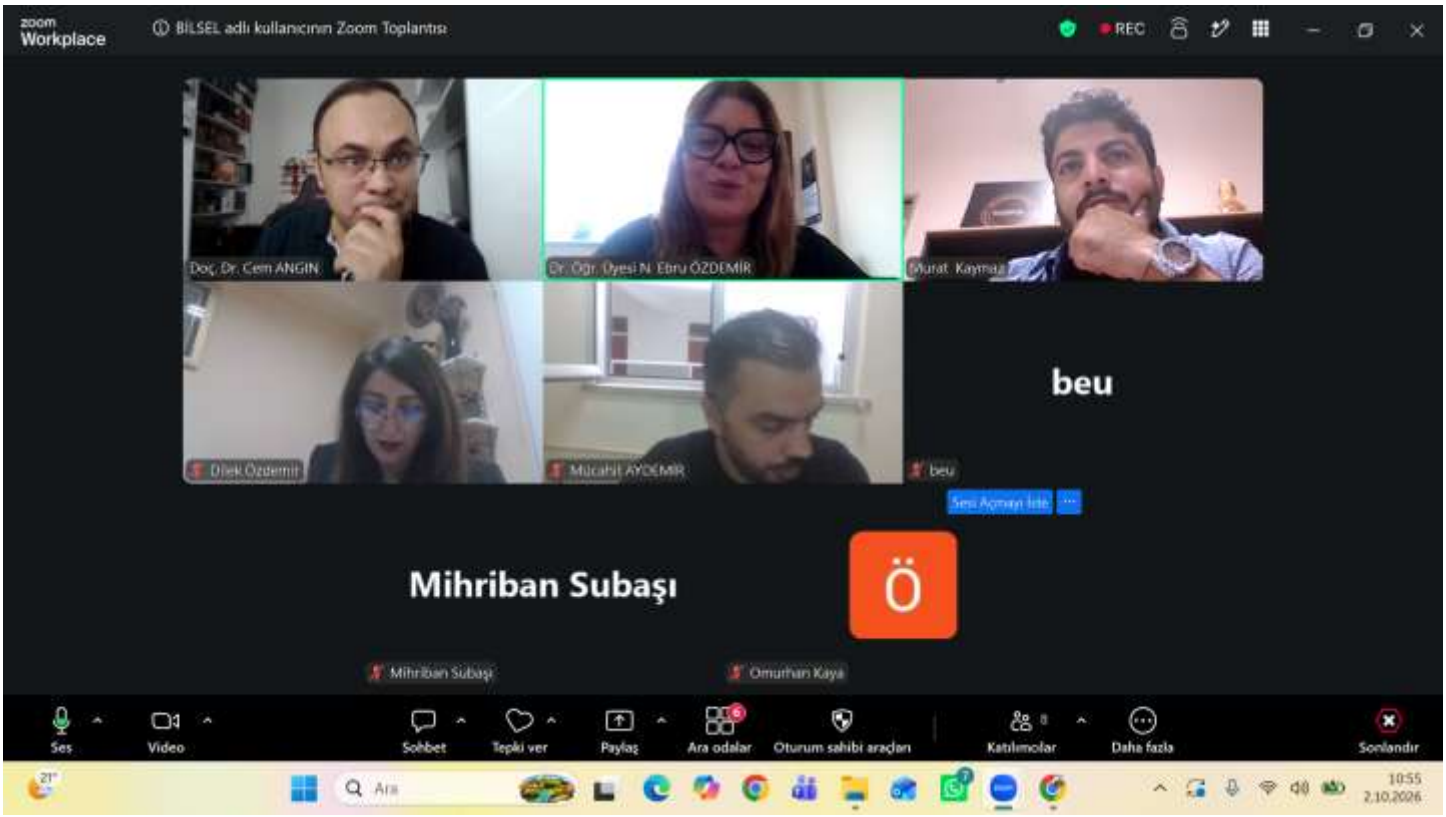
Workplace
BİLSEL adlı kullanıcının Zoom Toplantısı
REC
Doç. Dr. Cem ANGIN
Dr. Öğr. Üyesi N. Ebru ÖZDEMİR
Murat Kayma
Dilek Özdemir
Mücahit AYDEMİR
beu
Ses Açmayı İste
Mihriban Subaşı
Ö
Mihriban Subaşı
Omurhan Kaya
Ses
Video
Sohbet
Tepki ver
Paylaş
Ara odalar
Oturum sahibi araçları
Katılımcılar
Daha fazla
Sonlandır

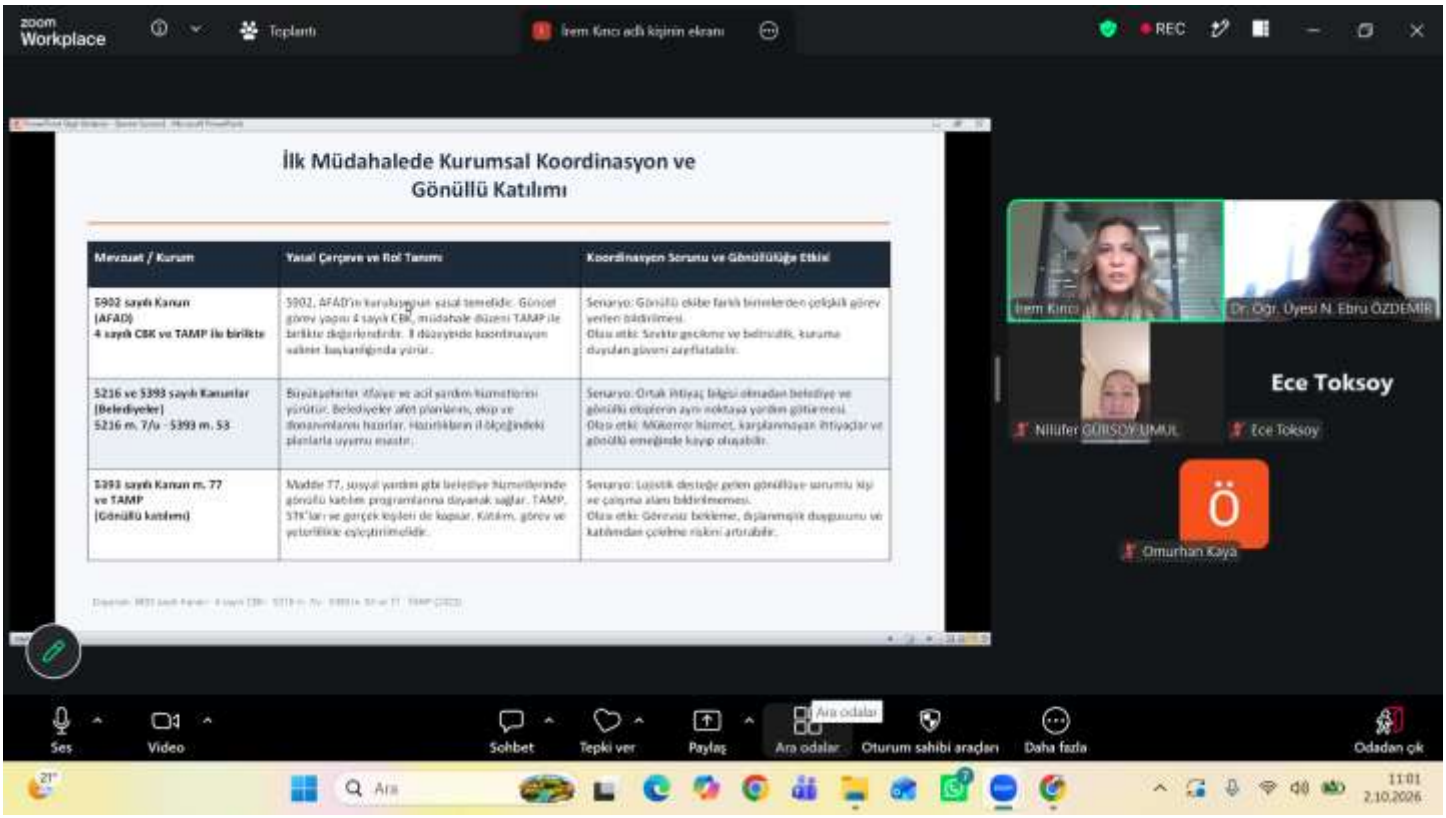
Workplace
Toplantı
İrem Kınıcı adlı kişinin ekranı
REC
İlk Müdahalede Kurumsal Koordinasyon ve Gönüllü Katılımı
Mevzuat / Kurum
Yasal Çerçeve ve Rol Tanımı
Koordinasyon Sorunu ve Gönüllülüğe Etkisi
5902 sayılı Kanun (AFAD) 4 sayılı CBK ve TAMP ile birlikte
5902, AFAD'ın koordinasyon yasal temelidir. Güncel görev yapısı 4 sayılı CBK, müdahale düzeni TAMP ile birlikte değerlendirilir. Il düzeyinde koordinasyon valinin başkanlığında yürür.
Senaryo: Gönüllü ekibe farklı birimlerden çelişkili görev verilen bildirilmesi.
Olası etki: Sevkte gecikme ve belirsizlik, kuruma duyulan güveni zayıflatabilir.
5216 ve 5393 sayılı Kanunlar (Belediyeler) 5216 m. 7/u - 5393 m. 53
Büyükşehirler itfaiye ve acil yardım hizmetlerini yürütür. Belediyeler afet planlarını, ekip ve donanımlarını hazırlar. Hazırlıkların il ölçeğindeki planlarla uyumu esastır.
Senaryo: Ortak ihtiyaç bilgisi olmadan belediye ve gönüllü ekiplerin aynı noktaya yardım götürmesi.
Olası etki: Mükerrer hizmet, karşılanmayan ihtiyaçlar ve gönüllü emeğinde kayıp oluşabilir.
5393 sayılı Kanun m. 77 ve TAMP (Gönüllü katılımı)
Madde 77, sosyal yardım gibi belediye hizmetlerinde gönüllü katılım programlarına dayanak sağlar. TAMP, STK'ları ve gerçek kişileri de kapsar. Kitlem, görev ve yetkilerle eşleştirilmelidir.
Senaryo: Lojistik desteğe gelen gönüllüye sorumlu kişi ve çalışma alanı bildirilmemesi.
Olası etki: Görevsiz bekleme, düşkırıklığı duygusunu ve katılımdan çekilme riskini artırabilir.
İrem Kınıcı
Dr. Öğr. Üyesi N. Ebru ÖZDEMİR
Ece Toksoy
Nilüfer GÜLSOY UMUL
Ece Toksoy
Ö
Omurhan Kaya
Ses
Video
Sohbet
Tepki ver
Paylaş
Ara odalar
Oturum sahibi araçları
Daha fazla
Odadan çık

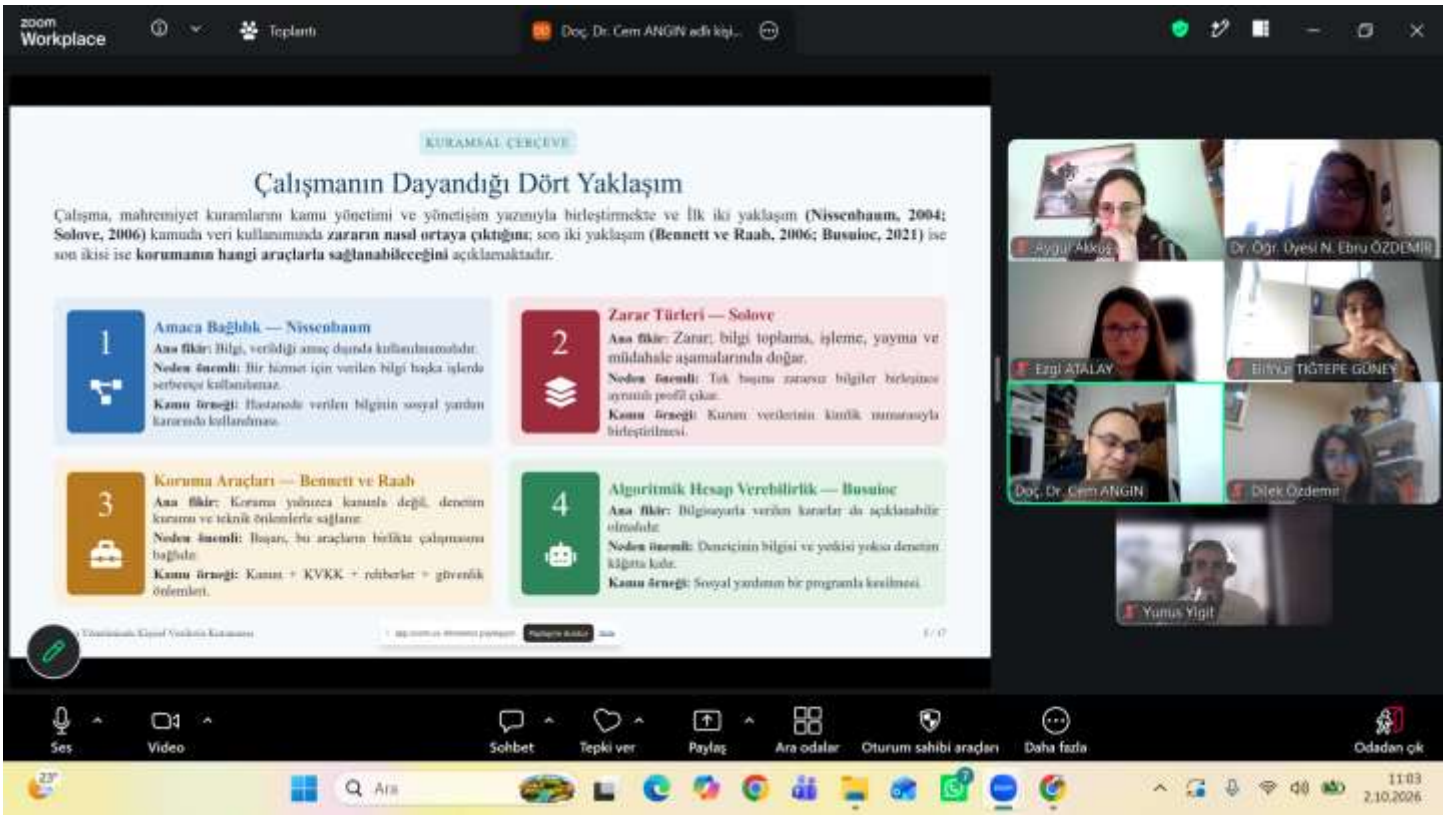
zoom Workplace
Toplantı
Doç. Dr. Cem ANGIN adlı kişi...
KURAMSAL ÇERÇEVE
Çalışmanın Dayandığı Dört Yaklaşım
Çalışma, mahremiyet kuramlarını kamu yönetimi ve yönetişim yazınıyla birleştirmekte ve İlk iki yaklaşım (Nissenbaum, 2004; Solove, 2006) kamuda veri kullanımında zararın nasıl ortaya çıktığını; son iki yaklaşım (Bennett ve Raab, 2006; Busuioc, 2021) ise son ikisi ise korumanın hangi araçlarla sağlanabileceğini açıklamaktadır.
1
Amaca Bağlılık — Nissenbaum
Ana fikir: Bilgi, verildiği amaç dışında kullanılmamalıdır.
Neden önemli: Bir hizmet için verilen bilgi başka işlerde serbestçe kullanılmamalı.
Kamu örneği: Hastanede verilen bilginin sosyal yardım kararında kullanılması.
2
Zarar Türleri — Solove
Ana fikir: Zarar; bilgi toplama, işleme, yayma ve müdahale aşamalarında doğar.
Neden önemli: Tek başına zararsız bilgiler birleşince ayrıntılı profil çıkar.
Kamu örneği: Kurum verilerinin kimlik numarasıyla birleştirilmesi.
3
Koruma Araçları — Bennett ve Raab
Ana fikir: Korunu yalnızca kanunla değil, denetim kurumu ve teknik önlemlerle sağlanır.
Neden önemli: Başarı, bu araçların birlikte çalışmasına bağlıdır.
Kamu örneği: Kanun + KVKK + rehberler = güvenlik önlemleri.
4
Algoritmik Hesap Verebilirlik — Busuioc
Ana fikir: Bilgisayarla verilen kararlar da açıklanabilir olmalıdır.
Neden önemli: Denetçinin bilgisi ve yetkisi yoksa denetim kâğıtta kalır.
Kamu örneği: Sosyal yardımın bir programla kesilmesi.
Aygül Akkuş
Dr. Öğr. Üyesi N. Ebru ÖZDEMİR
Ezgi ATALAY
Elif Yıl TİĞTEPE GÜNEY
Doç. Dr. Cem ANGIN
Dilek Özdemir
Yunus Yiğit
Ses
Video
Sohbet
Tepki ver
Paylaş
Ara odalar
Oturum sahibi araçları
Daha fazla
Odadan çık
Ara
11:03
2.10.2026

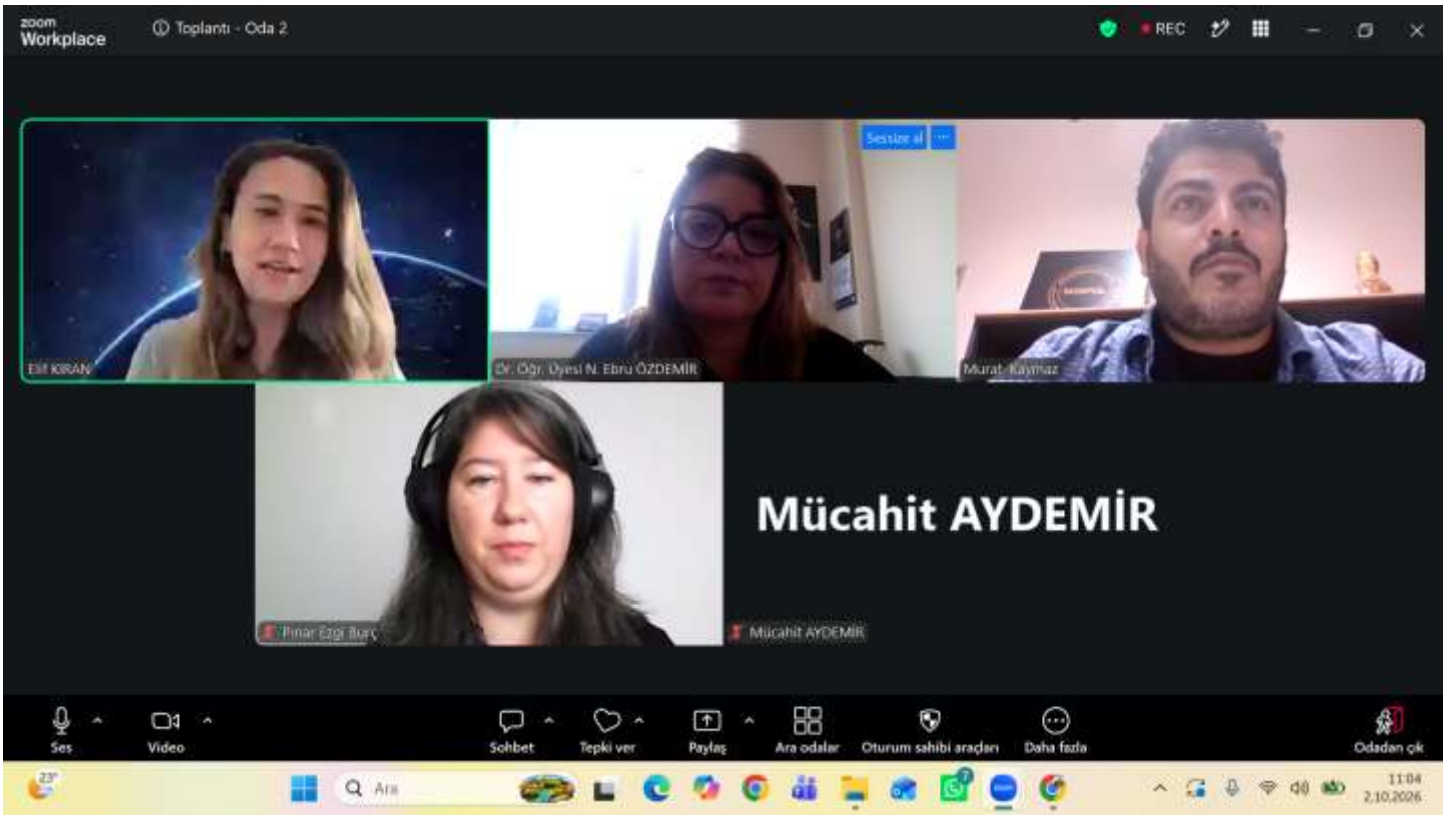
zoom Workplace
Toplantı - Oda 2
REC
Elif KIRAN
Dr. Öğr. Üyesi N. Ebru ÖZDEMİR
Sessize al
Murat Kaymaz
Pınar Ezgi Barç
Mücahit AYDEMİR
Mücahit AYDEMİR
Ses
Video
Sohbet
Tepki ver
Paylaş
Ara odalar
Oturum sahibi araçları
Daha fazla
Odadan çık
Ara
11:04
2.10.2026

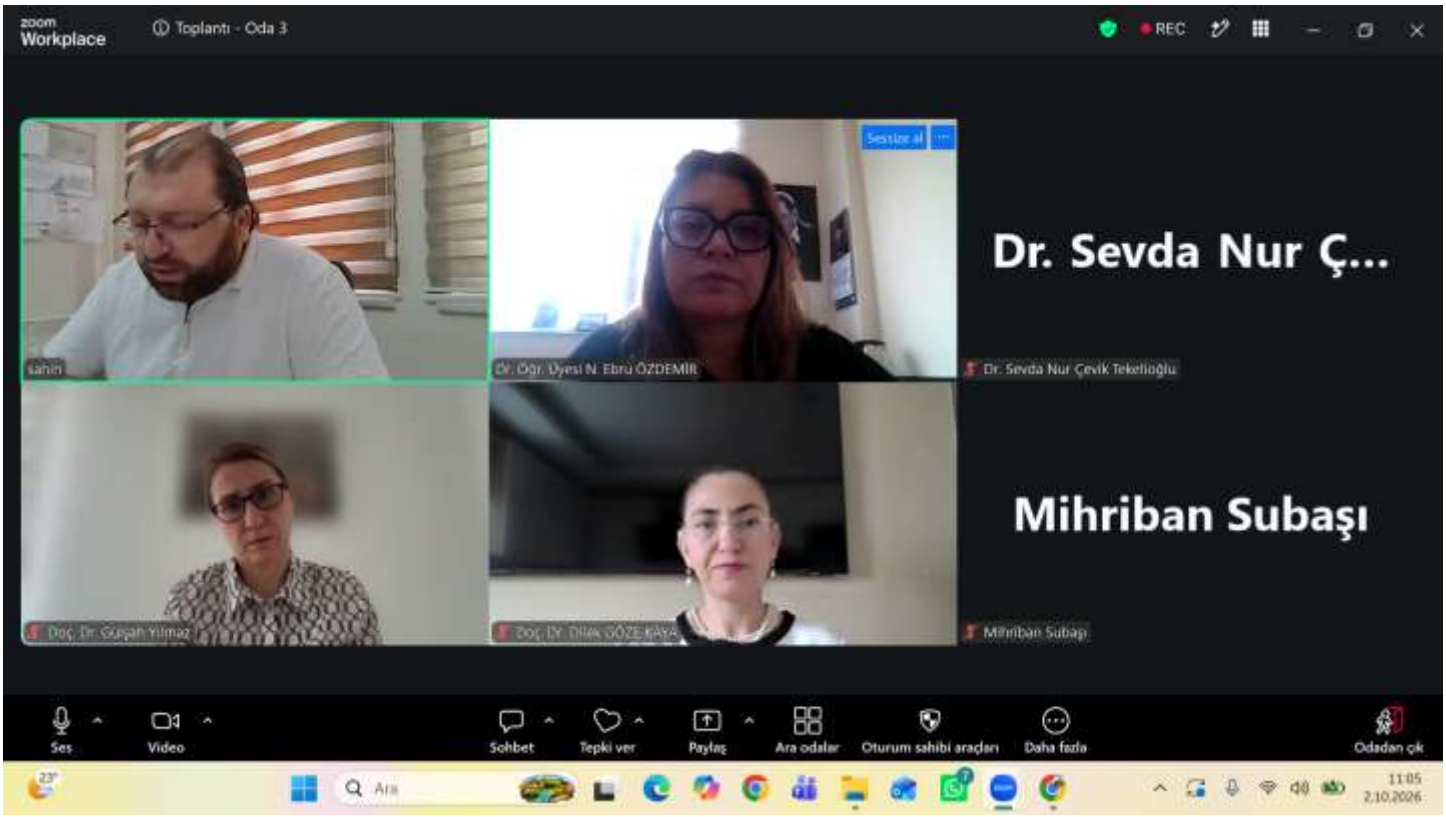
zoom Workplace
Toplantı - Oda 3
REC
Dr. Sevda Nur Ç...
Mihriban Subaşı
Dr. Öğr. Üyesi N. Ebru ÖZDEMİR
Dr. Sevda Nur Çevik Tekelioğlu
Doç. Dr. Gülşah Yılmaz
Doç. Dr. Dilek GÖZE KAYA
Ses
Video
Sohbet
Tepki ver
Paylaş
Ara odalar
Oturum sahibi araçları
Daha fazla
Odadan çık

zoom Workplace
Toplantı
İrem Kıncı adlı kişinin ekranı
6 Şubat Örneği: Koordinasyon Açığının Sahadaki Yansıması
Haberleşme kesintileri
Kaynak ve sevkiyat uyumsuzluğu
Görev-yetki belirsizliği
Gönüllülerin etkisiz kullanımı
• İlk 72 saatte arama-kurtarma, iş makinesi organizasyonu ve iletişimde yaşanan tıkanmalar müdahale kapasitesini düşürdü.
• Gıda, su ve geçici barınmada ortak envanter ve sevkiyat protokollerinin yetersizliği dağıtım sorunlarını büyüttü.
• Bu ortamda gönüllülük, iyi koordine edildiğinde kapasite artırıcı; koordine edilmediğinde ise yeni bir lojistik ve güvenlik yükü haline gelebildi.
İrem Kıncı
Dr. Öğr. Üyesi N. Ebru ÖZDEMİR
Ece Toksoy
Nilüfer GÜRSOY UMUL
Ece Toksoy
Ö
Omurhan Kaya
Ses
Video
Sohbet
Tepki ver
Paylaş
Ara odalar
Oturum sahibi araçları
Daha fazla
Odadan çık

İÇİNDEKİLER/CONTENTS

Risk Çağında Örgütsel ve Psikolojik Dayanıklılığın Bütüncül Değerlendirmesi 9

Sosyal Medyada Sosyal Karşılaştırmanın İş Tatminine Etkisinde Tükenmişliğin Aracı Rolü 11

Psikolojik Danışmanlarda Psikolojik Dayanıklılığın Yordayıcıları Olarak Şükran, Öz Şefkat ve Stresle Başa Çıkma 13

Öğretmen Adaylarının Genel Risk Eğilimleri ve Yapay Zekâ Kullanım Sıklıklarının Yapay Zekâ Kaygısını Yordayıcı Rolünün İncelenmesi 15

Psikososyal Riskler ve Örgütsel Kriz: Sektörel Vaka Örnekleriyle Dirençlilik İnşasına Kavramsal Bir Yaklaşım 18

Kriz Yönetiminden Kriz Yönetişimine: Karşılaştırmalı Ülke Modelleri Çerçevesinde Bir İnceleme 20

Risk Çağında Kamu Yönetimi: Kriz Yönetişiminde Kurumlar Arası Koordinasyon 23

Bütünleşik Kriz Yönetişimi: Kurumlar Arası Koordinasyon ve Yatay Yönetişim 25

Kriz Anında Karar Vermek: Sınırlı Rasyonellik Perspektifinden Kamu Yönetimi 27

Kamu Denetçiliği Kurumu Perspektifinden Kamu Personel Yönetiminde Liyakat Eksenli Yönetsel Krizler Üzerine Bir İnceleme 30

Yapay Zekâ Destekli Muhasebe Sistemlerinin Finansal Risk Yönetimine Etkisi: Van İlindeki Muhasebe Meslek Mensupları Üzerine Bir Araştırma 32

Finansal Sistem Riskleri Perspektifinden Yabancı Sermayeli Bankaların Performans Değerlendirmesi: Kredi, Likidite ve Piyasa Kırılganlığı Kriterleriyle Bütünleşik Bir Karar Verme Modeli 35

İklim Değişikliği ve Risklerinin Finansal Raporlama Standartları Açısından Değerlendirilmesi 37

Konaklama İşletmelerinde Finansal Başarısızlık Riski: Altman Z″ ve Springate S Modelleriyle Bir İnceleme 39

Geleneksel, Katılım ve Parametrik Sigorta Modellerinin Benzerlik, Farklılık, Avantaj ve Dezavantajları Üzerine Bir İnceleme 41

Farkındalık Hazırlık Mıdır? Bitlis İli Acil Sağlık Personelinde İki Kavram Arasındaki Boşluğun İncelenmesi 44

Afetlerde Mobil Sağlık Hizmetleri: Kriz Yönetimi ve Sağlık Sistemlerinin Dirençliliği Açısından Bir Değerlendirme 46

Depreme Hazırlık Bilgisini Ölçmeye Yönelik Başarı Testi Geliştirme Çalışması 48

Engelli Çalışanların Kurumsal Yaşama Katılımında Halkla İlişkilerin Rolü 50

Görünmeyen Aileler, Görünür Kırılganlık: Muş'ta Suriyeli Çocukların Toplumsal Kırılganlık Deneyimleri 52

İkinci Dünya Savaşı Yıllarında Bitlis'te Salgın Hastalıklar 54

İspanya İç Savaşı'nda Polonyalı Gönüllüler: Göçmenlik, Gönüllülük ve Savaşa Katılım 57

Avrupa Sömürgeciliğinin Afrika'da Yarattığı Yıkıma İçeriden Bir Eleştiri: Joseph Thomson'ın İtirafları 60

Osmanlı'dan Günümüze Darbeler: Risk Toplumu Kuramı Çerçevesinde Bir Değerlendirme 62

Ahlat'ın Kültür Mirasında Risk ve Kriz Dinamikleri: Koruma ve Sürdürülebilirlik Odaklı Bir Değerlendirme 64

Afet Yönetiminde Örgütlü Sorumsuzluk Sorunsali: Türkiye'de Kurumsal Yetki Dağilimi Ve Hesap Verebilirliğin Beckçi Bir Analizi 66

Afet Sonrası Yardımlara Erişimde Prosedürel Kırılganlık: Türkiye'de Hak Sahipliği, Belgelendirme ve Dijital Başvuru Süreçlerinin Eşitsizlik Üretme Potansiyeli 68

Afetlerin Politik Psikolojisi: 6 Şubat Depremlerinde Siyasal Güven, Meşruiyet ve Dijital Gözetim 70

Afet Krizi Yönetiminde Daha İyiyi İnşa Etmek Paradigmasında: Kalkınma Ajansları 72

Risk Çağında Siyasi Kurumların Kırılganlığı ve Dirençlilik: Türkiye'de Afet Yönetimi ve Yerel Yönetişim İlişkisi 75

Hakikat ve Gerçeklik Arasında Veri: Yalan Haberle Mücadele Sürecinde Veri Gazeteciliğinin Rolü 77

Doğal Afet Sonrası Dijital İkincil Afet Riski: Algoritmik Sosyal Medya ve Üretken Yapay Zekâ Üzerine Bir Değerlendirme 79

Dijital Platformların Toplumsal Değerler Üzerindeki Yıkıcı Etkisi ve Bu Değerlerin Çürüme Riski 81

Yapay Zekâ Kimin Emeği? Görünmeyen Emek Bağlamında Artı Değer Sürecini Anlamak 83

Kırılgan Kentlerden Dirençli Kentlere: İklim Değişikliğine Uyum, Kentsel Dönüşüm ve Siyasi Yönetişim 85

Yerel Yönetimlerde Kriz Yönetimi Hukuku: 5393 Sayılı Belediye Kanunu ve 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanununun Yetki ve Sorumluluk Normları Açısından Karşılaştırmalı İncelemesi 88

Yerel Yönetimlerde Çocukların Statüsü ve Temsiliyeti: Türkiye'deki Büyükşehir Belediyelerinin Yerel Eşitlik Eylem Planları Üzerine Bir İnceleme 91

Ağ Toplumunda Yalnızlaşan Kentli: Dijital Bağımlılık ve Toplumsal Dayanıklılığın Erozyonu 93

Deprem Sonrası Yitirilen Kimliğin İnşası ve Belleğin Korunması 95

Lojistik 4.0 Sürecinde Teknolojik ve Dijital Risklerin Değerlendirilmesi: AHP ile Kriter Ağırlıklarının Belirlenmesi 97

Risk Çağında Kriz Yönetiminin Eğitim, Medya ve Kamu Boyutu 99

Teknolojik ve Dijital Riskler Ekseninde D-8 Ülkelerinin Çok Boyutlu Dijital Kırılganlık Analizi 101

Sporda Yapay Zekâ Kullanımının Fırsat ve Riskleri 103

E-Sporun Yaygınlaşmasının Spor Alanındaki Fırsat ve Riskleri 105

Sivil Siyaset Bağlamında Demokratik Dirençlilik: Cumhuriyet Halk Partisi'nin Askerî Darbe Süreçlerine Yaklaşımı 107

Risk Çağında Kavramsal Kırılganlık: Siyasal Muhalefet, Şiddet ve Terör Arasındaki Sınırların Krizi 110

Cumhur İttifakı Sonrası Milliyetçi Hareket Partisinin Söylem Dönüşümü (2015-2026)..... 113

Competing Populisms in Eastern Germany: A Critical Discourse Analysis of AfD and BSW Campaign Discourse in the 2026 Saxony-Anhalt State Election..... 115

Europe's Housing Crisis and the Populist Radical Right: Reviewing the Evidence on Housing and Voting Behavior..... 117

Doğal Kaynak Lanetinden Jeopolitik Kırılganlığa: Türkiye'de Kaynak Sınırlılığının Politik Ekonomisi ve Hızır'ın Gemisi Metaforu..... 120

Risk Çağında Bölgesel Kırılganlık ve Dirençlilik: Türkiye'de Doğu-Batı İç Ticareti, Emek Hareketliliği ve Politik Ekonomi Dinamikleri..... 123

Yapay Zekâ Çağında Endüstri İlişkilerinin Dönüşümü..... 126

Takipteki Krediler–Belirsizlik İlişkisinin Dinamik ve Dağılımsal Yapısı..... 128

Constitutione Limbus: Arafta Anayasa Üzerine Yeni Bir Kavramsallaştırma..... 131

Cennetten Çıkıştan Dirençliliğe: Adem ve Havva Anlatısının Risk, Tehdit, Kriz ve Dirençlilik Kavramları Üzerinden Analizi..... 133

Yaşamın Kırılgan Ontolojisi: Eko-Fenomenolojik Bir Okuma..... 135

İbn Haldun'un Mukaddime'sinde Yoksulluğun Toplumsal, Siyasal ve İktisadi Kökenleri..... 137

Egemen Öznenin Yurttaşı: Öz-Egemenlik Kurgusu, Bağışıklık ve Kırılganlığın Kurucu Dışlanması.... 139

Yanlış Tanınma: Kadın Kimliği Üzerine Bir İnceleme..... 141

Bürokratik Özerkliğin Aşınması: Türkiye'de Demokratik Gerilemenin Bir Erken Uyarı Göstergesi Olarak Kamu Personel Rejimi..... 144

Kriz Çağında Popülizm: Krizlerin Pragmatik Siyasal Kullanımı..... 147

İklim Değişikliği Kaynaklı Gıda Güvencesizliği Riski Ve Kuraklık Yönetimi: Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme..... 149

Kurumlarda Risk Yönetimi Kapsamında Gerçekleştirilen İç Kontrol ve İç Denetim Faaliyetlerinde Ortaya Çıkabilecek Risk Faktörleri..... 152

Sağlık Hizmetlerinde Erişilebilirlik: Engelli Bireylerin Karşılaştığı Kurumsal ve Çevresel Bariyerler.. 155

Sağlık Kurumlarının Kişisel Veri İhlallerinden Doğan Tazminat Sorumlulukları..... 157

Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet Politikası Bağlamında Süresiz Nafaka Tartışmaları..... 159

Teknolojiler Ekseninde Teknofaşizm: ABD ve Türkiye Örnekleri Üzerinden Bir İnceleme..... 161

Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden İşsizlik Krizi ve İntihar: Ampirik Bir İnceleme..... 163

Türkiye'de Göç Hareketlerinin Aile Yapısı Üzerindeki Etkileri: İç ve Dış Göçün Meydana Getirdiği Toplumsal Değişim ve Olası Riskler..... 165

Risk Çağında Kırılgan Aile: Küreselleşmenin Yıkıcı Etkileri ve İslami Dirençlilik Model Önerisi..... 167

Eyüp Aygün Tayşir'in Sabitâlem Mahallesi Adlı Öykü Kitabında Sıradan İnsanın Uğraş Alanı Olarak Mikro Krizler..... 169

Kırılgan Bir Kentte Turizmin Kırılganlığı: Rehberlerin Gözünden Van Turizmi 171

Afetlere Karşı Savunma Hattını Doğadan Toplumsal Alana Çekmek 173

Sportswashing'in Ötesinde: Jeopolitik Riskin Futbol Üzerinden Geri Dönüşü Ters Jeopolitik Bulaşma, Sahiplik Bağımlılığı ve Avrupa Futbolunda Sistemik Kırılganlık 175

Takipteki Krediler Bankaların Karlılıklarını Etkiler Mi? IFRS 9 Beklenen Kredi Zararı Modeli Üzerine AB Ülkelerinden Kanıtlar 178

Entegre Faaliyet Raporları Ekseninde Çevresel Risklerin Finansal Etkileri: BIST Şirketleri Üzerine Bir İçerik Analizi 180

Risk Çağında Adli Muhasebe Uygulamaları ve Kurumsal Dirençlilik: Hile Riskinin Azaltılmasının Rolü 183

Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarına Geçiş Sürdürülebilirlik Raporlamasının Niteliğini Değiştirdi mi? Akbank Örneğinde SPK–TSRS Karşılaştırması 186

Kripto Piyasalarında Yapay Zekâ ve DeFi Kırılganlığı: Kriz Dönemlerinde Sistematik Risk ve Direnç 189

Afete Hazır Olmak: Bir Algı Mı, Bir Beceri Mi? Van İli Hastane Öncesi Sağlık Personeli Üzerine Bir Analiz 191

Antalya'da Sel Risk Algısının Duyuşsal ve Bilişsel Boyutları: İklim Değişikliği ve Kentleşme Bağlamında Nicel Bir Değerlendirme 193

Yapay Zekâ Destekli Deprem Tahminine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması 195

Şubat 2023 Depremlerine Müdahalede Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü: Nitel Bir Çalışma 197

Afet Sonrası İyileşmede Zamansal Kırılganlık: 6 Şubat Depremleri Bağlamında Uzayan Geçicilik ve Toplumsal Dirençlilik 199

Demokratik Gerileme Karşısında Demokratik Dirençlilik 201

Varieties of Capital: Research Project Productivity and Leadership of Political Scientists 204

Egemenlik Karşısında İnsanın Belirsiz Konumu: Kimler Homo Sacer Olacak? 206

Demokrasi ve Otoriterlik Arasında: Türkiye'de Siyasal Rejimin Niteliği Üzerine Bir Değerlendirme ... 209

Küresel Krizler ve Dijitalleşme Çağında Düzensiz Göç: Teknolojik Riskler, Kurumsal Kırılganlıklar ve Dirençlilik 212

Risk Çağında Özneleştirme ve Özneleşme Geriliminde Eğitim: Foucault'da İktidar, Hakikat ve Parrhesia 214

Küresel Hisse Senedi Piyasa Riski ve Borsa İstanbul Sektörlerinin Sistemik Bağlantılılığı: TVP-VAR ve Kantil-Kantil Regresyon Analizi 217

Türkiye ve Seçilmiş Orta ve Doğu Avrupa Ülkelerinde Yüksek Teknoloji İhracatını Etkileyen Faktörler: Ticari Açıklık, Doğrudan Yabancı Yatırımlar ve Gelir Düzeyinin Rolü 219

Avrupa Birliği Ülkelerinde Gençlerin Eğitim ve İstihdam Dışında Kalması: Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği, Endüstriyel Gelişmişlik, Dijital Bağlantı ve Enerji Güvenliğinin Rolü 221

Risk Çağında Siber Tehditler ve Ekonomik Kriz: Sürdürülebilir Kalkınma İçin Siber Güvenlik ve Dijital Dirençlilik 224

Tahıl Tüketiminin Uluslararası Görünümü: OECD Ülkeleri ve Türkiye Üzerine Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme 226

Göç ve Ruh Sağlığı: Türkiye'deki Mültecilere Yönelik Psikososyal Müdahale Çalışmaları 228

Afetlerde Psikolojik İlk Yardım: Bir Literatür İncelemesi 230

Kalıcılıktan Geri Dönüşe: Sığınmacılara Yönelik Çözüm Politikaları Tercihlerinin Çok Boyutlu Ölçümü 232

Altın Kafes: Risk Çağında Körfez Expat Yaşamının Görünmez Travması 234

Beklenen ve Yaşanan Haz Arasındaki Ayrım: Anhedoninin Beklentisel ve Tamamlayıcı Haz Bileşenleri Açısından İncelenmesine Yönelik Bir Literatür Derlemesi 236

Su'lûk Olgusu: İslam Öncesi Arabistan'da Ötekileştirmenin Sosyal Krize Dönüşmesi Üzerine Bir İnceleme 239

Hz. Muhammed'in Risk Algısı ve Kriz Yönetimi: Uhud Savaşı Örneği 241

18. Yüzyıl Osmanlı Devlet Kaynaklarının Vakıf Tesisindeki Rolü: Damat İbrahim Paşa Evkafı Örneği 244

Salgın Hastalıklar Karşısında Osmanlı Mektepleri: Eğitimde Süreklilik ve Kriz Yönetimi 247

Krizin Kurumsal Hafızaya Kazınması: Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Toplumsal Dönüşümde Tarihsel Süreklilik ve Kopuş 249

Yapay Zekâ Destekli Pazarlamada Tüketici Gizliliği ve Algılanan Risk: Bibliyometrik ve Sistematik Bir İnceleme 251

Dijital Kontrolün Kurumsallaşması: Meşruiyet ve Emek Direnci Üzerine Kavramsal Bir Çerçeve 253

Refleksif Modernleşmeden Örgütsel Kırılganlığa: Dijital Çağda Riskin Demokratikleşmesi ve Yeni Örgütsel Patolojiler 255

Tarımsal Kredi Müşterilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi: Sivas İli Örneği 257

Krizlerin Gölgesinde Bölgesel Kalkınma: Kırılganlıkların Yönetimi ve Dirençli Geleceklerin İnşası 260

Risk Çağında Bölgesel Dönüşüm: Kırılganlıktan Dirençliliğe Yeni Bir Kalkınma Perspektifi 262

Lojistik Perspektifinden Ulaştırma Kaynaklı Karbon Riski: Türkiye Üzerine Bir İnceleme 265

Yerel Yönetimlerin Afet Risklerine Karşı Kırılganlığı: Van İli Üzerine Bir Değerlendirme 267

Afetlerde Görünmeyen Kırılganlıklar: Yerel Yönetim Politikaları Bağlamında Yerel Geçim Kaynaklarının Korunması 269

Jeopolitiğin Podcast Gazeteciliğinde Anlatısı: Türk Haber Podcastlerinde Yorumlayıcı Hikâye Anlatıcılığı 272

İnfodemi Çağında Direnç: Türkiye ve Avrupa Birliği'nde Dezenformasyonla Mücadelede Medya Okuryazarlığı Politikaları 274

Üretken Yapay Zekâda Meslek ve Toplumsal Cinsiyet Temsilleri 276

Gündem Bağlantılı Reklamın İçeriksel İşleyişi: Üçdörtbeş Akademi'nin Seda Sayan'lı Reklamı Üzerine Bir Vaka Analizi..... 278

Dijital Pazarlamadan Fijital Pazarlamaya: Kriz İletişimi Perspektifinden Kavramsal Bir Değerlendirme 280

Vergi Aflarının Politik ve Hukuki Riskleri: Vergi Adaleti ve Hukuki Güvenlik Açısından Bir Değerlendirme 283

Türkiye'deki Vergi Harcamalarının Mali Risk Çerçevesinde Değerlendirilmesi 285

Dijital Bağımlılıkla Mücadele Vergisi..... 287

Oltalama Saldırılarına Karşı Çalışan Farkındalığının Davranışsal Ekonomi ve Oyunlaştırma Yöntemleriyle Artırılması: Bir Araştırma Önerisi..... 290

Sosyal Hizmette Toplumla Çalışma: Narin Güran ve Rojin Kabaiş Vakaları Üzerine Bir Değerlendirme 292

Afetlerde Görevli Sosyal Hizmet Uzmanlarında Psikolojik Sağlamlık: 2023 Kahramanmaraş Depremleri Örneği..... 294

Afetlerde Mülteci ve Göçmen Grupların Yapısal Kırılganlıkları ve Koruma Gereksinimleri: Sosyal Hizmet Perspektifinden Bir Değerlendirme 296

Toplumsal Eşitsizlikler ve Afet İlişkisi Üzerine Sosyal Politik Bir Yaklaşım 299

İş Kazasına Maruz Kalan Çocuk İşçilerin Haklarının İş Hukuku Mevzuatı Kapsamında Değerlendirilmesi 301

Savunma Sanayii ve Türkiye-AB İlişkileri: Avrupa'nın Stratejik Özerkliği Açısından Türkiye'nin Konumu 304

Bölgesel Güvenlik Mimarileri: Eleştirel Bir İnceleme "Liderlik Tipolojisi ve Egemenlik-Müdahale Dengesi Ekseninde Karşılaştırmalı Bir Analiz" 306

Kriz Kavramı ve Aşamaları Üzerinden Gelişen Bir Siyasi İstikrarsızlık Örneği: Mısır Devrimi 309

Yaptırım Diplomasisi ve Siyasal Risk: Ekonomik Yaptırımların Devlet Davranışları Üzerindeki Etkisi312

From Energy Cooperation To Strategic Partnership: The Transformation Of Türkiye-Azerbaijan Relations (2010–2014)..... 314

Yapay Zekâ Çağında Siyasal İletişim: Seçim Dezenformasyonu ve Demokratik Kırılganlık..... 316

Yapay Zekâ Çağında İnsanı Merkezde Tutmak: Kamu Yönetimi İçin İnsan Merkezli Yapay Zekâ Yaklaşımı 319

Weberyen Demir Kafesten Dijital Çağ Yönetişimine: Geleceği Kurgulamak mı, Yoksa Teknolojiye Göre Kurgulanmak mı? 322

Akıllı Şehirlerin Geleceği: Dijital Bağımlılık ve Riskler 325

İstanbul ve Ankara'nın Akıllı Şehir Performanslarının Kentsel Dirençlilik Bağlamında Lider Akıllı Şehirler ile Karşılaştırmalı Bir Şekilde Değerlendirilmesi 327

İklim Krizinde "Ekolojik Kırılganlık" ve Yerel/Kültürel Hafıza Taşıyıcısı Olarak Sanat 329

Kriz ve Afet Sonrası Travma, Yas ve Sanatsal Dirençlilik 331

Ekolojik Kriz Çağında Manevi Dirençlilik: Fârâbî, Gazzâlî ve İbn Haldun'da Ölçülülük - Ortak İyi ve Toplumsal Dayanışma 334

Gelecek Nesil Siber Tehdit Yönetimi: Üretken Yapay Zekâ (GenAI) ve Sürekli Denetim Entegrasyonuyla Proaktif Risk Güvencesi 336

Dijital Din Alaninda Algoritmik Riskler Ve Epistemik Dirençlilik 338

Üniversite Öğrencilerinde Akademik Stres ve Üniversiteye Aidiyet Arasındaki İlişkinin İncelenmesi... 340

Gelişimsel Dislekside Dijital Kesintiler: Bilişsel Kaynaklar, Hedef Sürdürme ve Göreve Yeniden Bağlanma 342

Spor Bilimlerinde Dijital Dönüşüm: Yapay Zekâ Araştırmalarının Bibliyometrik Analizi 345

Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Nomofobi Düzeyleri ve Kariyer Planlama Eğilimlerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi 347

Dijital Risk Çağında Dini Bilgiye Güven: Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medyadaki Dini İçeriklere Yaklaşımları 350

Kamu Yönetiminde Kişisel Verilerin Korunması: Hukuki Çerçeve, Riskler ve Çözüm Önerileri 352

Belirsizliğin Yolsuzluk Algısı Üzerindeki Etkisi: Türkiye Örneği 354

Kamu Yönetiminde Yeni Bir Perspektif: Pozitif Kamu Yönetimi Yaklaşımı 356

Afet Risk Yönetiminde Muhtarların Rolü: Bolu İl Afet Risk Azaltma Planı Üzerine Bir Doküman Analizi 359

Yerel İklim Yönetişiminde Yeni Dönem: İstanbul, Ankara ve İzmir Büyükşehir Belediyelerinin İl Düzeyindeki Yeni Yönetişim Modeline Kurumsal Hazırlığı 361

Kuraklık Risk Yönetiminde Toplumsal Boyut: Risk Algısı, Farkındalık ve Hazırlık 364

Genç Diplomalı Çalışan Yoksulları: Prekaryalaşma ve Platform İstihdamı Üzerine Kavramsal Bir Değerlendirme 366

Kolektif Riskte Bireysel Sorumluluğun Sınırları: Bingöl Örneğinde Depreme Hazırlığın Toplumsal Boyutları 369

Farkındalıktan Eyleme: Otizmli Çocuklara Yönelik Kurumsal Desteğe İlişkin Profesyonellerin Görüşleri 371

Modern Çalışma Yaşamında Görünmeyen Emek ve Toplumsal Cinsiyet Temelli Kırılganlık: The Assistant Filminin Sosyolojik Bir Okuması 373

Yapay Zekâ Çağında Sağlık Okuryazarlığını Yeniden Düşünmek: Yeni Riskler ve Kırılganlık Biçimleri 376

Deniz Ticareti Hukukunda Siber Risk ve Sigorta 378

Risk Toplumunda Yapay Zekâ Etiği: Teknolojik Kırılganlıklardan Kurumsal Dirençliliğe 380

Zazaca ve Hewrami'de Fiil Uyumunda Cinsiyetin Kanonikliği: Tipolojik Bir Karşılaştırma 382

Ekonomik Kriz ve Güvencesizlik Dönemlerinde Kimlik Aşınması ve İdeal Kaybı: Dünya-Ahiret Dengesi Bağlamında Teorik Bir İnceleme 384

Mali Kırılganlığa Kamu Borç Stoku Perspektifinden Bir Bakış: 2020-2026 Ç1 Dönemi Türkiye 386

Yenilenebilir Enerji Politikalarının Uygulanmasında Yapay Zekânın Kullanımı: Kamu Yönetimi İlkeleri Açısından Bir Değerlendirme 388

Afet Yönetiminde İlk Müdahale Süreçlerinde Yerel Yönetimler, Merkezi Kurumlar ve Afet Gönüllülüğü: Koordinasyon Sorunlarının Gönüllülüğe Etkisi 390

Sağlık Sisteminin Dirençliliğinde Dijital Dönüşüm: Afet Dönemlerinde Teletıp ve Kronik Hastalık Yönetimi 394

Risk Çağında Sağlık ve Afet Koordinasyonu: 1999'dan 2020 İzmir Depremine Kırılganlıklar 397

Afet Yönetimi Modelleri: Önleme, Hazırlık, Müdahale, İyileştirme 399

Unequal Exposure to Crisis: Social Class, Vulnerability, And The Distribution of Risk in Contemporary Society 401

Culture, Religion, And Collective Memory: The Social Construction of Risk and Solidarity in Times of Crisis 402

Machine Learning Applications for Financial Forecasting, Accounting Analytics, Managerial Decision Support, Risk Assessment, and Organisational Performance Optimisation in Emerging Economies 403

Risk Çağında Örgütsel ve Psikolojik Dayanıklılığın Bütüncül Değerlendirmesi

A Holistic Assessment of Organizational and Psychological Resilience in the Age of Risk

Dr. Öğr. Üyesi Elif Özdil Demirel
Muş Alparslan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi/Sağlık Yönetimi Bölümü, e.ozdil@alparslan.edu.tr,
ORCID: 0000-0003-0343-2952

Özet

Küreselleşen dünyanın ve karmaşık krizlerin karakterize ettiği "Risk Çağı", modern örgütlerin sürekli belirsizlik, ekonomik dalgalanmalar, teknolojik dönüşümler, yoğun rekabet ve toplumsal değişimlerle başa çıkmasını zorunlu kılmaktadır. Geleneksel kriz yönetim stratejilerinin hızla değişen tehditler karşısında yetersiz kaldığı günümüzde, örgütlerin sürdürülebilirliğini sağlamanın yolu reaktif tedbirlerden ziyade proaktif ve bütüncül bir dayanıklılık kapasitesi inşa etmekten geçmektedir. Bu çalışma, örgütsel dayanıklılık ile çalışanların bireysel psikolojik dayanıklılıkları arasındaki dinamik ve karşılıklı bağımlı ilişkiyi inceleyerek çok katmanlı bir değerlendirme çerçevesi sunmayı amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında, örgütsel yapıların esnekliği, süreçlerin uyarlanabilirliği ve liderlik dinamikleri ile çalışanların psikolojik sermayesi, öz-yeterliliği ve başa çıkma mekanizmaları arasındaki köprüler değerlendirilmiştir. Bütüncül yaklaşım, psikolojik dayanıklılığın sadece bireysel bir özellik olmadığını aksine örgütsel iklim, güven kültürü, liderlik tarzı ve destekleyici yönetsel uygulamalarla doğrudan beslendiğini veya zayıflatıldığını ortaya koymaktadır. Örgütsel dayanıklılık ise çalışanlarının psikolojik esenliğinden bağımsız düşünülemeyecek kadar insan odaklı bir olgu olarak tanımlanmaktadır. Çalışma, risk çağında faaliyet gösteren işletmelerin yalnızca finansal ve operasyonel güvencelere değil aynı zamanda çalışan ruh sağlığını koruyan, travma sonrası büyümeyi destekleyen ve belirsizliği kolektif bir öğrenme fırsatına dönüştüren stratejik modellere yatırım yapması gerektiğini göstermektedir. Bu süreçte liderlerin psikolojik güvenliği önceleyen, şeffaf iletişimi savunan kapsayıcı modeller benimsemesi önem arz etmektedir. Ayrıca insan kaynakları süreçleri çalışanların tükenmişlikle başa çıkma becerilerini artıran refah programlarıyla güçlendirilmelidir. Öte yandan örgütte yaşanan krizleri cezalandırmak yerine kolektif öğrenme fırsatına dönüştüren kurum kültürleri oluşturulmalıdır. Önerilen bütüncül model, yöneticilere ve araştırmacılara kriz anlarında hem istikrarı koruma hem de insan unsurunu merkeze alan bir dönüşüm sağlama konusunda rehberlik etmektedir. Sonuç olarak risk çağında sürdürülebilir ve kalıcı başarının anahtarı, örgütsel yapıların esnekliğini artırmak ve her düzeyde içsel dayanıklılığı sinerjik bir bütünlük içinde sentezlenmesini sağlamaktan geçmektedir.

Anahtar Kelimeler: Risk Çağı, Örgütsel Dayanıklılık, Psikolojik Dayanıklılık, Örgütsel Davranış.

Abstract

The "Age of Risk," characterized by a globalizing world and complex crises, forces modern organizations to cope with constant uncertainty, economic fluctuations, technological transformations, intense competition, and societal changes. Today, as traditional crisis management strategies prove inadequate against rapidly evolving threats, ensuring organizational sustainability requires building a proactive and holistic resilience capacity rather than relying on reactive measures. This study aims to present a multi-layered evaluation framework by examining the dynamic and interdependent relationship between organizational resilience and employees' individual psychological resilience. Within the scope of the research, the bridges between organizational structures' flexibility, process adaptability, and leadership dynamics, and employees' psychological capital, self-efficacy, and coping mechanisms were evaluated. The holistic approach reveals that psychological resilience is not merely an individual trait; rather, it is directly nourished or weakened by organizational climate, trust culture, leadership style, and supportive managerial practices. Organizational resilience, on the other hand, is defined as a phenomenon too human-centric to be considered independent of the psychological well-being of its employees. The study demonstrates that businesses operating in the age of risk must invest not only in financial and operational securities, but also in strategic models that safeguard employee mental health, support post-traumatic growth, and turn uncertainty into a collective learning opportunity. In this process, it is crucial for leaders to adopt inclusive models that prioritize psychological safety and advocate transparent communication. Furthermore, human resources processes should be reinforced with well-being programs that enhance employees' abilities to cope with burnout. On the other hand, corporate cultures that transform crises into collective learning opportunities rather than punishing them must be established. The proposed holistic model guides managers and researchers in both maintaining stability during crises and achieving a transformation centered on the human element. Consequently, the key to sustainable and lasting success in the age of risk lies in increasing the flexibility of organizational structures and ensuring that internal resilience at every level is synthesized within a synergistic unity.

Keywords: Age of Risk, Organizational Resilience, Psychological Resilience, Organizational Behavior.

Sosyal Medyada Sosyal Karşılaştırmanın İş Tatminine Etkisinde Tükenmişliğin Aracı Rolü

The Mediating Role of Burnout in the Effect of Social Comparison on Social Media on Job Satisfaction

Mustafa Taşlıyan[1], Gamze Gül Küçükaslan[2], Yasemin Akın[3]
[1]Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi/ İşletme, mustafatasliyan@ksu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1141-9846
[2]Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi/ İşletme, gul.gamzeasl27@gmail.com, ORCID: 0009-0000-7715-804X
[3]Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi/ İşletme, yasemin.akinn13@gmail.com, ORCID: 0009-0001-5513-8221

Özet

Dijitalleşme ve sosyal medya kullanımının yaygınlaşması, bireylerin iş ve sosyal yaşam arasındaki sınırlarını yeniden şekillendirmektedir. Bu süreçte sosyal medya platformları, çalışanların hem sektördeki meslektaşlarıyla hem de akranlarıyla performans, yaşam standardı ve mesleki statü gibi unsurlar üzerinden kendilerini kıyasladıkları dinamik bir alana dönüşmüştür. Bu çalışmanın temel amacı, çalışanların sosyal platformlarda gerçekleştirdikleri sosyal karşılaştırma düzeylerinin iş tatminleri üzerindeki etkisini incelemek ve bu iki ana değişken arasındaki ilişkide tükenmişlik kavramının aracı (mediating) rolünü açıklığa kavuşturmaktır.

Nicel araştırma yaklaşımına dayanan ve ilişkisel tarama modelinde tasarlanan bu araştırmanın evrenini, Türkiye'deki kamu ve özel sektör bünyesinde farklı çalışma modelleriyle (tam zamanlı, yarı zamanlı, hibrit ve uzaktan) görev yapan çalışanlar oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemi, olasılıklı olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme ile seçilmiştir. Verilerin toplanmasında hem çevrim içi anket hem de yüz yüze iletişim tekniklerinin eş zamanlı kullanıldığı melez (hybrid) bir saha araştırması yürütülmektedir. Veri toplama aracı olarak katılımcıların demografik nitelikleri ve sosyal medya kullanım alışkanlıklarını belirleyen soruların yanı sıra alan yazınında geçerliliği kanıtlanmış Maslach Tükenmişlik Ölçeği, Minnesota İş Tatmin Ölçeği ve Sosyal Karşılaştırma Ölçeği kullanılmaktadır. Elde edilen verilerin analizinde ölçeklerin yapısal geçerliliği için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA), değişkenler arası ilişkileri tespit etmek için korelasyon ve aracı rolün hipotez testleri için Hayes Process eklentisi yardımıyla regresyon tabanlı yol analizi uygulanmaktadır.

Araştırmanın teorik beklentileri doğrultusunda; sosyal medyada sıklıkla gerçekleştirilen yukarı yönlü sosyal karşılaştırmanın çalışanlarda tükenmişlik düzeyini belirgin şekilde artıracağı, artan tükenmişliğin ise genel iş tatminini olumsuz etkileyeceği öngörülmektedir. Ayrıca tükenmişliğin, sosyal karşılaştırma ile iş tatmini arasındaki nedensel bağda kısmi veya tam aracı bir mekanizma olarak işlev göreceği beklenmektedir. Çalışmada ek olarak günlük sosyal medya kullanım süresi, kullanım amacı ve çalışma biçimi gibi ikincil değişkenlerin de tükenmişlik ve iş tatmini üzerinde anlamlı farklılıklar oluşturacağı düşünülmektedir. Bu araştırma, dijital psiko-sosyal süreçlerin örgütsel davranış boyutlarına etkisini bütüncül bir modelle ele alarak hem literatürdeki önemli

bir boşluğu doldurmayı hem de insan kaynakları yönetimi uygulamalarına somut öneriler sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal karşılaştırma, iş tatmini, tükenmişlik, sosyal medya, örgütsel davranış

Abstract

The proliferation of digitalization and social media usage is reshaping the boundaries between individuals' work and social lives. In this context, social media platforms have evolved into dynamic arenas where employees compare themselves with industry colleagues and peers regarding factors such as performance, standards of living, and professional status. The primary objective of this study is to examine the impact of employees' social comparison levels on social media platforms on their job satisfaction and to clarify the mediating role of burnout in the relationship between these two key variables.

Based on a quantitative research approach and designed using a relational survey model, the study population consists of employees working under various employment models (full-time, part-time, hybrid, and remote) in both the public and private sectors in Turkey. The sample was selected using convenience sampling, a non-probability sampling method. A hybrid field study is being conducted to collect data, simultaneously employing both online surveys and face-to-face communication techniques. Data collection instruments include questions regarding participants' demographic characteristics and social media usage habits, alongside the Maslach Burnout Inventory, the Minnesota Satisfaction Questionnaire, and the Social Comparison Scale—all of which have established validity in the literature. Data analysis involves Confirmatory Factor Analysis (CFA) to assess the structural validity of the scales, correlation analysis to identify relationships between variables, and regression-based path analysis—utilizing the Hayes PROCESS macro—to test hypotheses regarding the mediating role.

In line with the study's theoretical expectations; It is predicted that upward social comparison frequently engaged in on social media will significantly increase employee burnout levels, and that this heightened burnout will negatively affect overall job satisfaction. Furthermore, burnout is expected to function as a partial or full mediating mechanism in the causal link between social comparison and job satisfaction. Additionally, the study posits that secondary variables—such as daily duration of social media usage, purpose of use, and work arrangement—will lead to significant differences regarding burnout and job satisfaction. By addressing the impact of digital psychosocial processes on organizational behavior dimensions through a holistic model, this research aims to both fill a significant gap in the literature and offer concrete recommendations for human resource management practices.

Keywords: Social comparison, job satisfaction, burnout, social media, organizational behavior

Psikolojik Danışmanlarda Psikolojik Dayanıklılığın Yordayıcıları Olarak Şükran, Öz Şefkat ve Stresle Başa Çıkma

Gratitude, Self-Compassion and Coping With Stress as Predictors of Psychological Resilience in Counselors

Nurefşan Butasım[1], Doç.Dr. Ferhat Kardaş[2]

[1] Milli Eğitim Bakanlığı, pskdan.nurefsanbtsm@gmail.com, ORCID: 0009-0000-0762-4500

[2] Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, kardas-90@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-3386-3956

Özet

Bu araştırmanın amacı, olumsuz yaşantılarla baş edebilmenin yanı sıra olumlu yaşantılar için temel oluşturan psikolojik danışma sürecini yöneten psikolojik danışmanların psikolojik dayanıklılık düzeylerini çeşitli değişkenler açısından ele almak; psikolojik dayanıklılığın yordayıcıları olarak şükran, öz şefkat ve stresle başa çıkma düzeylerini incelemektir. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden olan ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 251 kadın, 93 erkek olmak üzere 344 psikolojik danışman oluşturmaktadır. Veri toplamada Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği, Şükran Ölçeği, Öz Şefkat Ölçeği ve Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde Bağımsız Örneklem T-Testi, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ve Çoklu Regresyon Analizi yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu ve kıdem yılına göre farklılaşan değişkenlerin olduğu görülmektedir. Korelasyon analizinden elde edilen bulgular; psikolojik dayanıklılığın şükran, öz şefkat ve stresle başa çıkma ile pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler içinde olduğunu göstermiştir. Buna göre psikolojik danışmanların şükran düzeyleri arttıkça psikolojik dayanıklılık düzeylerinin de yükseldiği görülmüştür. Öz şefkat düzeyi yüksek bireylerin zorluklar karşısında daha dengeli, esnek ve toparlanma kapasitesi yüksek bir yapıya sahip oldukları belirlenmiştir. Regresyon analizleri sonucunda şükran, öz şefkat ve stresle başa çıkma değişkenlerinin birlikte psikolojik dayanıklılığı anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir. Özellikle öz şefkat ve stresle başa çıkma değişkenlerinin psikolojik dayanıklılığa daha güçlü katkı sunduğu; şükranın ise psikolojik dayanıklılığı destekleyici bir kişisel kaynak olarak işlev gördüğü görülmüştür. Genel olarak araştırmanın bulguları, psikolojik danışmanların dayanıklılıklarının güçlendirilmesinde şükran eğilimi, öz şefkat ve etkili stresle başa çıkma becerilerinin önemli belirleyiciler olduğunu ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda elde edilen sonuçların, psikolojik danışmanların mesleki gelişim programları, süpervizyon süreçleri ve koruyucu önleyici ruh sağlığı çalışmalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: psikolojik dayanıklılık; şükran; öz şefkat; stresle başa çıkma.

Abstract

The purpose of this study is to examine psychological resilience levels among psychological counselors regarding various variables; to investigate gratitude, selfcompassion, and stress coping levels as predictors of psychological resilience. The correlational survey method, one of the quantitative research methods, was used in the study. The study group consisted of 344 psychological counselors, including 251 women and 93 men. The Short Psychological Resilience Scale, Gratitude Scale, Self-Compassion Scale, and Coping Styles Scale were used to collect data. Independent samples t-test, Pearson's Product-Moment, Correlation Coefficient, and Multiple Regression Analysis were used to analyze the data. According to the findings of the study, there are variables that differ according to gender, marital status, educational status, and years of experience. The findings obtained from the correlation analysis showed that psychological resilience has positive and significant relationships with gratitude, self-compassion, and coping with stress. Accordingly, it was observed that as psychological counselors' gratitude tendencies increased, their levels of psychological resilience also increased. It was determined that individuals with high levels of self-compassion have a more balanced, flexible, and higher resilience levels in the face of difficulties. Regression analyses revealed that the variables of gratitude, self-compassion, and coping with stress together significantly predicted psychological resilience. In particular, it was observed that the variables of self-compassion and coping with stress contributed more strongly to psychological resilience, while gratitude functioned as a supportive personal resource for psychological resilience. Overall, the findings of the study reveal that gratitude tendency, self-compassion, and effective stress coping skills are important determinants in enhancing the professional and personal well-being of psychological counselors. In this regard, it is believed that the results obtained will contribute to the professional development programs, supervision processes, and protectivepreventive mental health studies of psychological counselors.

Keywords: psychological resilience, gratitude, self-compassion, coping with stress.

Öğretmen Adaylarının Genel Risk Eğilimleri ve Yapay Zekâ Kullanım Sıklıklarının Yapay Zekâ Kaygısını Yordayıcı Rolünün İncelenmesi

An Examination of the Role of Pre-Service Teachers' General Risk Propensity and Frequency of Artificial Intelligence Use in Predicting Artificial Intelligence Anxiety

Doktorant Elif Akan[1], Prof. Dr. A. Halim Ulaş[2]

[1] Atatürk Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, elif.akan15@ogr.atauni.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9472-922X

[2] Atatürk Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, halimulas@atauni.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9457-1554

Özet

Yapay zekâ teknolojileri, eğitim sistemlerini kökten dönüştürme potansiyeli taşımakta ve bu dönüşümde geleceğin uygulayıcıları olan öğretmen adaylarına kritik bir rol düşmektedir. Ancak bu teknolojilerin eğitim ortamlarına hızla nüfuz etmesi beraberinde yapay zekâ kaygısını da getirmektedir. Bu durum, yapay zekâ kaygısını bireysel eğilimler ve kullanım deneyimi açısından ele almayı gerekli kılmaktadır. Alan yazınında bu kaygıyı genel risk eğilimi ve yapay zekâ kullanım sıklığıyla birlikte inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının genel risk eğilimleri, yapay zekâ kullanım sıklıkları ve yapay zekâ kaygıları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak ve genel risk eğilimleri ile yapay zekâ kullanım sıklıklarının yapay zekâ kaygısını ne derece yordadığını belirlemektir. İlgili araştırma, ilişkisel tarama modeline göre yürütülmüştür. Araştırmada uygun örnekleme yöntemi kullanılarak 183 öğretmen adayına ulaşılmıştır. Bu katılımcılardan Yapay Zekâ Kaygı Ölçeği, Genel Risk Eğilimi Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu aracılığıyla veriler toplanmıştır. Normallik varsayımının karşılandığı belirlendikten sonra kullanılan ölçeklerin bu örneklem üzerindeki yapı geçerliğini test etmek amacıyla LISREL programı kullanılarak doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda uyum indekslerinin Yapay Zekâ Kaygı Ölçeği için kabul edilebilir, Genel Risk Eğilimi Ölçeği için ise kabul edilebilir ve iyi düzeyde olduğu görülmüştür. Bu nedenle söz konusu ölçeklerin öğretmen adayları için geçerli veri toplama araçları olduğu doğrulanmıştır. Geçerlik işlemleri tamamlandıktan sonra Pearson korelasyon ve çoklu doğrusal regresyon analizlerine başvurulmuştur. Yapılan korelasyon analizi sonucunda öğretmen adaylarının yapay zekâ kaygıları ile genel risk eğilimleri ve yapay zekâ kullanım sıklıkları arasında negatif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Yapılan analiz, bağımsız değişkenler (yapay zekâ kullanım sıklığı ile genel risk eğilimi) arasında anlamlı bir ilişki olmadığını ortaya koymuştur. Bunun yanı sıra bağımsız değişkenler arası korelasyon katsayıları ve VIF değerleri incelendiğinde modelde çoklu bağlantı sorunu bulunmadığı saptanmıştır. Ayrıca çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür. Bağımlı değişkenin toplam varyansının %10.5'inin, bağımsız değişkenler tarafından açıklandığı saptanmıştır (R^2=.105; düzeltilmiş R^2=.095). Ulaşılan veriler, yapay zekâ kullanım sıklığının ve genel risk eğiliminin, yapay zekâ kaygısının anlamlı ve negatif yordayıcıları olduğunu göstermiştir. Ancak regresyon modelinde açıklanan varyans oranı, her iki değişkenin de

kaygı üzerinde anlamlı olmakla birlikte sınırlı bir katkıya sahip olduğunu, yapay zekâ kaygısını şekillendiren etkenlerin önemli bir bölümünün bu modelin dışında kaldığını düşündürmektedir. Gelecek çalışmalarda yapay zekâ kaygısını yordayacak farklı değişkenlerin belirlenerek daha kapsamlı ve açıklayıcı modellerin sınanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: öğretmen adayları; yapay zekâ kaygısı; yapay zekâ kullanım sıklığı; genel risk eğilimi; regresyon analizi

Abstract

Artificial intelligence technologies have the potential to radically transform education systems, and pre-service teachers—as the practitioners of the future—play a critical role in this transformation. However, the rapid penetration of these technologies into educational settings is also giving rise to artificial intelligence anxiety. This necessitates examining such anxiety in terms of individual dispositions and usage experience. Nevertheless, no prior study in the literature has examined this anxiety in conjunction with general risk propensity and frequency of artificial intelligence use. In this respect, the purpose of this study is to examine the relationship between pre-service teachers' general risk propensity, frequency of artificial intelligence use, and artificial intelligence anxiety, and to determine the extent to which general risk propensity and frequency of artificial intelligence use predict artificial intelligence anxiety. This study was conducted using a correlational survey model. Within the scope of the research, 183 pre-service teachers were reached through convenience sampling. Data were collected from these participants through the Artificial Intelligence Anxiety Scale, the General Risk Propensity Scale, and a Personal Information Form. After determining that the normality assumption was met, confirmatory factor analysis was performed using LISREL to examine whether the scales used in the study demonstrated construct validity in the current sample. The analysis revealed that the fit indices were acceptable for the Artificial Intelligence Anxiety Scale, and at acceptable and good levels for the General Risk Propensity Scale. For this reason, it was confirmed that the scales in question were valid data collection tools for pre-service teachers. After the validity procedures were completed, Pearson correlation and multiple linear regression analyses were conducted. The results of the correlation analysis revealed a weak, statistically significant negative relationship between pre-service teachers' artificial intelligence anxiety and their general risk propensity and frequency of artificial intelligence use. Moreover, no significant relationship was found between the independent variables (frequency of artificial intelligence use and general risk propensity). In addition, an examination of the correlation coefficients and VIF values between the independent variables indicated that there was no multicollinearity issue in the model. Furthermore, the results of the multiple linear regression analysis showed that the model was statistically significant. It was found that 10.5% of the total variance in the dependent variable was explained by the independent variables (R^2=.105; adjusted R^2 =.095). The results indicated that the frequency of artificial

intelligence use and general risk propensity were significant, negative predictors of artificial intelligence anxiety. However, the proportion of variance explained by the regression model suggests that both variables make a statistically significant yet limited contribution to anxiety, and that a substantial portion of the factors shaping artificial intelligence anxiety lies outside the scope of this model. It is recommended that future studies identify different variables that predict artificial intelligence anxiety and test more comprehensive and explanatory models.

Keywords: pre-service teachers; artificial intelligence anxiety; frequency of artificial intelligence use; general risk propensity; regression analysis

Psikososyal Riskler ve Örgütsel Kriz: Sektörel Vaka Örnekleriyle Dirençlilik İnşasına Kavramsal Bir Yaklaşım

Psychosocial Risks and Organizational Crisis: A Conceptual Approach to Building Resilience Through Sector-Specific Case Studies

Doç. Dr. Pınar Baykan
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, pbaykan@agri.edu.tr , ORCID: 0000-0001-5279-3872

Özet

İş yaşamında yaşanan dijital dönüşüm, iş organizasyonundaki değişimler ve çalışma ilişkilerinin çeşitlenmesi, psikososyal risklerin çalışan sağlığı üzerindeki etkilerini ve bu risklerin sistematik biçimde yönetilmesi gerekliliğini daha görünür hale getirmektedir. Yüksek iş talepleri, rol belirsizliği, yetersiz yönetsel ve sosyal destek, taciz ve yıldırma gibi psikososyal tehlikeler çalışanların stres, tükenmişlik ve psikolojik iyi oluşları üzerinde etkili olmamaktadır. Bununla birlikte yönetilemediklerinde devamsızlık, personel devri, hizmet ve üretim süreçlerinde aksama, hukuki ve mali yükümlülükler ile itibar kaybı gibi örgütsel sonuçlara da dönüşebilmektedir. Bu çalışmanın amacı, psikososyal risklerin çalışan düzeyindeki kırılganlıktan örgütsel kriz potansiyeline uzanan etkilerini ve bu risklerin yönetimi yoluyla örgütsel dirençliliğin nasıl desteklenebileceğini sektörel örnekler üzerinden kavramsal olarak değerlendirmektir. Çalışmada ISO 45003:2021'in psikososyal risk yönetimine ilişkin yaklaşımı temel alınarak uluslararası iş sağlığı ve güvenliği kurumlarınca yayımlanan vaka çalışmaları ve iyi uygulama örnekleri incelenmiştir. Farklı sektörel ve örgütsel bağlamlardan seçilen örnekler; psikososyal tehlikeler, çalışan ve örgüt üzerindeki sonuçları, uygulanan kontrol önlemleri ve dirençlilik mekanizmaları açısından karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Sektörel örneklerin birlikte değerlendirilmesi, farklı faaliyet alanlarına rağmen yüksek iş talepleri, rol belirsizliği, yetersiz destek, kişilerarası çatışmalar ile müşteri veya üçüncü taraf kaynaklı şiddetin tekrar eden psikososyal risk alanları olduğunu göstermektedir. Örgütsel dirençliliği destekleyen ortak mekanizmalar ise psikososyal risklerin erken belirlenmesi, işin ve iş yükünün yeniden düzenlenmesi, çalışan katılımının güçlendirilmesi, güvenli bildirim mekanizmalarının oluşturulması, yönetsel ve sosyal desteğin artırılması ve risklerin düzenli olarak izlenerek gerekli durumlarda müdahalelerin yeniden uyarlanması olarak öne çıkmaktadır. Sonuç olarak psikososyal risk yönetimi, çalışanların bireysel baş etme kapasitelerine odaklanan müdahalelerle sınırlandırılmamalıdır. Psikososyal risk yönetiminin iş tasarımı, örgütsel süreçler ve yönetsel uygulamalarla bütünleştirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Bu yaklaşım, psikososyal risklerin örgütsel krize dönüşmesini önleme ve değişen çalışma koşullarına karşı sürdürülebilir bir dirençlilik kapasitesi geliştirme açısından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Psikososyal riskler; örgütsel kriz; örgütsel dirençlilik; iş sağlığı ve güvenliği; ISO 45003

Abstract

The digital transformation in the workplace, changes in work organization, and the diversification of working relationships are making the effects of psychosocial risks on employee health and the need to manage these risks systematically increasingly apparent. Psychosocial hazards such as high job demands, role ambiguity, insufficient managerial and social support, and harassment and bullying do not merely affect employees' stress levels, burnout, and psychological well-being. Furthermore, when left unmanaged, they can lead to organizational consequences such as absenteeism, employee turnover, disruptions in service and production processes, legal and financial liabilities, and loss of reputation. The purpose of this study is to conceptually evaluate, through sector-specific examples, the effects of psychosocial risks ranging from employee-level vulnerability to the potential for organizational crises and how organizational resilience can be supported through the management of these risks. Based on the approach to psychosocial risk management outlined in ISO 45003:2021, this study examines case studies and best practice examples published by international occupational health and safety organizations. Examples selected from different sectoral and organizational contexts were analyzed comparatively in terms of psychosocial hazards, their consequences for workers and the organization, the control measures implemented, and resilience mechanisms. A joint evaluation of the sector-specific examples reveals that, despite differences in areas of activity, high job demands, role ambiguity, insufficient support, interpersonal conflicts, and violence stemming from customers or third parties are recurring areas of psychosocial risk. Common mechanisms supporting organizational resilience include the early identification of psychosocial risks, the reorganization of work and workload, the strengthening of employee participation, the establishment of safe reporting mechanisms, the enhancement of managerial and social support, and the regular monitoring of risks to adapt interventions as necessary. In conclusion, psychosocial risk management should not be limited to interventions focused on employees' individual coping capacities. It is considered essential to integrate psychosocial risk management with job design, organizational processes, and managerial practices. This approach is crucial for preventing psychosocial risks from escalating into organizational crises and for developing a sustainable capacity for resilience in the face of changing work conditions.

Keywords: Psychosocial risks; organizational crisis; organizational resilience; occupational health and safety; ISO 45003

Kriz Yönetiminden Kriz Yönetişimine: Karşılaştırmalı Ülke Modelleri Çerçevesinde Bir İnceleme

From Crısıs Management To Crısıs Governance: A Comparatıve Country Models Framework

Por. Dr. Ferit İzci[1], Evindar Takva[2]

[1] Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İİBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü Öğretim Üyesi, ferit.izci@yyu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6383-1280

[2] Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ABD Yüksek Lisans Öğrencisi, 25920010048@yyu.edu.tr, ORCID: 0009-0005-0961-6076

Özet

Günümüzde kamu yönetimi, devlet merkezli ve hiyerarşik yönetim anlayışından; kamu kurumları, yerel yönetimler, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve vatandaşların karar ve uygulama süreçlerine dâhil olduğu çok aktörlü, katılımcı ve ağ temelli bir yönetişim anlayışına doğru dönüşmektedir. Bu dönüşüm, özellikle belirsizlik, karmaşıklık ve zaman baskısının belirleyici olduğu kriz dönemlerinde daha önemli hâle gelmektedir. Nitekim krizler yalnızca belirli bir anda ortaya çıkan ve müdahale sonrasında sona eren tekil olaylar değil; kriz öncesi hazırlık ve önleme, kriz anında müdahale, kriz sonrası iyileştirme ve kurumsal öğrenme aşamalarının birbirini tamamladığı çok boyutlu yönetsel süreçlerdir. Bu nedenle krizlerin etkin biçimde yönetilmesi yalnızca merkezi yönetimin kurumsal kapasitesine değil, farklı aktörlerin bilgi, kaynak ve yetkinliklerinin koordinasyon içerisinde harekete geçirilmesine bağlıdır. Bu çalışmanın amacı, giderek artan belirsizlikler ve çok boyutlu krizlerle karşı karşıya kalan günümüz dünyasında, krizlerin etkin yönetiminde yönetişim yaklaşımının rolünü kuramsal ve karşılaştırmalı bir perspektiften incelemektir. Bu kapsamda çalışma; son yıllarda yaşanan salgın, doğal afet, ekonomik kriz ve savaş/çatışma örneklerinden hareketle farklı kriz türlerinde uygulanan yönetim modellerini analiz etmekte ve yönetişim temelli kriz yönetiminin etkinliğini belirleyen temel unsurları ortaya koymayı amaçlamaktadır. Nitel araştırma yönteminin benimsendiği çalışmada doküman analizi tekniğinden yararlanılmıştır. İnceleme; salgın kaynaklı krizler (COVID-19 pandemisi), doğal afet kaynaklı krizler (6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremler), ekonomik krizler ile savaş ve çatışma kaynaklı krizler olmak üzere dört temel kriz türü üzerinden yürütülmektedir. Söz konusu krizler, Coombs'un üç aşamalı kriz yönetimi modeli çerçevesinde analiz edilmekte ardından farklı ülkelerdeki merkeziyetçi, federal, toplum temelli ve ağ temelli kriz yönetimi uygulamaları karşılaştırmalı olarak değerlendirilmektedir.

Çalışmanın bulguları, kriz yönetiminde başarının yalnızca tek bir kurumun yetki ve kapasitesine bağlı olmadığını; kamu kurumları, yerel yönetimler, özel sektör, sivil toplum ve toplum arasındaki koordinasyonun niteliği, kurumsal güven düzeyi, etkili bilgi paylaşımı, dijital karar destek sistemlerinin kullanımı ve krizlerden öğrenme kapasitesi gibi unsurlar tarafından şekillendiğini göstermektedir. Bu doğrultuda çalışma, kriz yönetiminin hiyerarşik ve kurum merkezli bir müdahale alanı olmaktan çıkarılarak; çok aktörlü, koordinasyona dayalı,

katılımcı, öğrenen ve ağ temelli bir **kriz yönetişimi modeli** çerçevesinde yeniden ele alınması gerektiği sonucuna ulaşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kriz, Kriz Yönetimi, Yönetişim, Kriz Yönetişimi, Ağ Yönetişimi

Abstract

Public administration is currently undergoing a transformation from a state-centered and hierarchical approach to governance toward a multi-actor, participatory, and network-based model in which public institutions, local governments, the private sector, civil society organizations, and citizens are actively involved in decision-making and implementation processes. This transformation becomes particularly significant during periods of crisis, when uncertainty, complexity, and time pressure are highly influential. Crises are not merely isolated events that emerge at a particular point in time and end following intervention; rather, they constitute multidimensional governance processes in which preparedness and prevention before a crisis, response during the crisis, post-crisis recovery, and institutional learning are interconnected and mutually reinforcing stages. Therefore, effective crisis management depends not only on the institutional capacity of central government but also on the coordinated mobilization of the knowledge, resources, and capabilities of diverse actors.

This study aims to examine the role of the governance approach in the effective management of crises in today's world, which is increasingly characterized by uncertainty and multidimensional crises, from a theoretical and comparative perspective. In this context, drawing on examples of pandemics, natural disasters, economic crises, and wars and armed conflicts experienced in recent years, the study analyzes crisis management models employed across different types of crises and seeks to identify the key factors that determine the effectiveness of governance-based crisis management. The study adopts a qualitative research methodology and employs document analysis as its primary research technique. The analysis focuses on four major types of crises: pandemic-related crises, exemplified by the COVID-19 pandemic; natural disaster-related crises, with particular reference to the earthquakes centered in Kahramanmaraş on February 6, 2023; economic crises; and crises arising from war and armed conflict. These crises are analyzed within the framework of Coombs' three-stage crisis management model. Subsequently, centralized, federal, community-based, and network-based crisis management practices in different countries are comparatively evaluated.

The findings demonstrate that success in crisis management does not depend solely on the authority and capacity of a single institution. Rather, it is shaped by factors such as the quality of coordination among public institutions, local governments, the private sector, civil society, and communities; the level of institutional trust; effective information sharing; the use of digital decision-support systems; and the capacity for learning from crises. Accordingly, the study concludes that crisis management should be reconceptualized beyond a hierarchical and

institution-centered field of intervention and instead approached through a multi-actor, coordination-oriented, participatory, learning-based, and networked model of crisis governance.

Keywords: Crisis, Crisis Management, Governance, Crisis Governance, Network Governance

Risk Çağında Kamu Yönetimi: Kriz Yönetişiminde Kurumlar Arası Koordinasyon

Public Administration in the Age of Risk: Interorganizational Coordination in Crisis Governance

Dr. Öğr. Üyesi Fevzi Kaçer
Bingöl Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, fkacer@bingol.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6272-5125

Özet

Günümüzde iklim değişikliği; doğal afetler, pandemiler, savaşlar, çatışmalar ve terörizm gibi krizlerin niteliği ve etkileri kamu yönetiminin krizlere ilişkin geleneksel yaklaşımını yeniden düşünmesini gerektirmektedir. Modern toplumların giderek daha fazla karşılıklı bağımlı sistemlerden oluşması, krizlerin tek bir kurumun, yönetim düzeyinin veya politika alanının sınırları içinde kalmasını güçleştirmekte; krizler giderek sınır-aşan (transboundary) bir nitelik kazanmaktadır. Bu durum, kriz yönetiminin yalnızca tek tek kurumların sahip olduğu kaynak ve yetenekler üzerinden değil, farklı kurumların ve yönetim düzeylerinin birlikte hareket edebilme kapasitesi üzerinden değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır.

Bu çalışma, sınır-aşan krizlerin ortaya çıkardığı karşılıklı bağımlılık ve koordinasyon sorunlarından hareketle kriz yönetişiminde kurumlar arası koordinasyonun rolünü incelemektedir. Çalışmada kriz, sınır-aşan kriz ve kriz yönetişimi literatürleri birlikte değerlendirilmekte; kurumlar arası koordinasyonun dikey ve yatay boyutları ile bu boyutların kriz koşullarında birbirleriyle ilişkisi ele alınmaktadır. Çalışmanın temel argümanı, dikey hiyerarşik koordinasyon ile yatay kurumlar arası iş birliğinin birbirinin alternatifi olmadığı; aksine sınır-aşan krizlerin yönetiminde bunların birlikte işletilmesinin gerekli olduğudur. Bununla birlikte farklı kurumsal görev ve öncelikler; bilgi asimetrileri, yetki çatışmaları ve sorumluluk belirsizlikleri koordinasyonun kendiliğinden ortaya çıkmasını engelleyebilmektedir.

Geliştirilen analitik çerçeve Türkiye'nin afet yönetimi deneyimi, özellikle AFAD ve Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) ile 6 Şubat 2023 depremleri bağlamında değerlendirilmektedir. Türkiye örneği, kriz yönetiminde merkezi koordinasyon kapasitesi ile farklı kurumlar ve yönetim düzeyleri arasındaki yatay iş birliğinin birlikte ele alınmasının önemini ortaya koymaktadır. Çalışma, risk çağında kamu yönetiminin kriz kapasitesinin yalnızca bireysel kurumsal kapasiteyle değil, farklı aktörlerin bilgi, yetki ve kaynaklarını ortak bir kriz müdahalesi içinde birleştirebilme kapasitesiyle değerlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşmaktadır. Bu çerçevede çalışma, kurumlar arası koordinasyonu kriz yönetişiminin temel unsurlarından biri olarak konumlandırmakta ve Türkiye'de kriz koordinasyonunun geliştirilmesine yönelik gelecekteki araştırmalar için analitik bir zemin sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Risk çağı; kriz yönetişimi; sınır-aşan kriz; kurumlar arası koordinasyon; kamu yönetimi

Abstract

The changing nature and consequences of contemporary crises, including climate change, natural disasters, pandemics, wars, conflicts, and terrorism, require public administration to reconsider conventional approaches to crisis management. As modern societies increasingly consist of interconnected and interdependent systems, crises are less likely to remain within the boundaries of a single organization, level of government, or policy domain. Instead, they increasingly acquire a transboundary character. This development requires crisis capacity to be assessed not only in terms of the resources and capabilities of individual organizations but also in terms of the capacity of different organizations and levels of government to act collectively.

This study examines the role of interorganizational coordination in crisis governance in response to the interdependencies and coordination challenges generated by transboundary crises. It brings together the literatures on crisis, transboundary crises, and crisis governance and examines the vertical and horizontal dimensions of interorganizational coordination and their relationship under crisis conditions. The central argument is that vertical hierarchical coordination and horizontal interorganizational cooperation should not be regarded as alternatives; rather, effective management of transboundary crises requires their complementary use. At the same time, differences in organizational mandates and priorities, information asymmetries, jurisdictional conflicts, and ambiguity concerning responsibilities may prevent coordination from emerging spontaneously.

The analytical framework developed in the study is considered in the context of Turkey's disaster management experience, particularly the institutional framework of AFAD and the Türkiye Disaster Response Plan (TAMP), as well as the earthquakes of 6 February 2023. The Turkish case highlights the importance of considering centralized coordination capacity together with horizontal cooperation among organizations and levels of government. The study concludes that, in the age of risk, public administration's crisis capacity should be assessed not only through the capacities of individual organizations but also through their ability to combine knowledge, authority, and resources within a collective crisis response. In this respect, the study positions interorganizational coordination as a central component of crisis governance and provides an analytical basis for future research on strengthening crisis coordination in Turkey.

Keywords: Age of Risk; Crisis Governance; Transboundary Crisis; Interorganizational Coordination; Public Administration

Bütünleşik Kriz Yönetişimi: Kurumlar Arası Koordinasyon ve Yatay Yönetişim

Integrated Crisis Governance: Interagency Coordination and Horizontal Governance

Öğr. Gör. Mustafa Fahri Mirhanoğulları
Muş Alparslan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, mf.mirhanogullari@alparslan.edu.tr,
ORCID: 0000-0003-3866-1616

Özet

Günümüzde iklim değişikliği; doğal afetler, salgın hastalıklar, teknolojik riskler ve sosyo-ekonomik kırılganlıkların tetiklediği çok boyutlu krizler, geleneksel kriz yönetimi yaklaşımlarının yeniden değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu çalışma; krizlerin önlenmesi, hazırlık, müdahale ve iyileştirme süreçlerini bütüncül bir yaklaşımla ele alan bütünleşik kriz yönetişimini, kurumlar arası koordinasyon ve yatay yönetişim perspektifinden incelemektedir. Çalışmanın amacı, farklı kurumsal aktörler arasındaki koordinasyon ve yatay yönetişim ilişkilerinin, kurumsal ve toplumsal dayanıklılığın geliştirilmesine olan katkısını ortaya koymaktır. Kavramsal ve teorik bir literatür taramasına dayanan çalışma; kamu kurumları, yerel yönetimler, özel sektör ve sivil toplum arasındaki bilgi, kaynak ve sorumluluk paylaşımını değerlendirmektedir. Bulgular, karmaşık krizlerde hiyerarşik ve merkezi yapıların tek başına yetersiz kaldığını; yatay, katılımcı ve ağ temelli yönetişim mekanizmalarının ise esnekliği, koordinasyonu ve kurumsal öğrenmeyi güçlendirdiğini göstermektedir. Sonuç olarak bütünleşik kriz yönetişiminin kırılganlıkların azaltılmasında ve dayanıklılığın artırılmasında stratejik öneme sahip olduğu savunulmaktadır

Anahtar Kelimeler: Risk Toplumu, Kurumsal Dirençlilik, Kriz Yönetişimi, Toplumsal Güven, Uyum Kapasitesi

Abstract

Today, multidimensional crises triggered by climate change, natural disasters, epidemics, technological risks, and socio-economic vulnerabilities necessitate a reassessment of traditional crisis management approaches. This study examines integrated crisis governance, which holistically addresses the prevention, preparation, response, and recovery processes of crises, from the perspective of inter-agency coordination and horizontal governance. The aim of the study is to reveal the contribution of coordination and horizontal governance relationships among different institutional actors to the development of institutional and societal resilience. Based on a conceptual and theoretical literature review, the study evaluates the sharing of information, resources, and responsibilities among public institutions, local governments, the private sector, and civil society. The findings show that hierarchical and centralized structures alone are insufficient in complex crises; horizontal, participatory, and network-based governance mechanisms strengthen flexibility, coordination, and institutional learning. In conclusion, it is argued that integrated crisis governance is of strategic importance in reducing vulnerabilities and increasing resilience.

Keywords: Integrated Crisis Governance, Interagency Coordination, Horizontal Governance, Resilience

Kriz Anında Karar Vermek: Sınırlı Rasyonellik Perspektifinden Kamu Yönetimi

Decision Making in Times of Crisis: Public Administration from the Perspective of Bounded Rationality

Prof. Dr. Ferit İzci[1], Kimya Gönül[2]
[1]Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İİBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü Öğretim Üyesi,
ferit.izci@yyu.edu.tr, ORCİD: 0000-0001-6383-1280
[2]Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ABD Yüksek Lisans Öğrencisi,
25920010040@yyu.edu.tr, ORCİD: 0009-0006-4988-2800

Özet

Kriz; bireylerin, örgütlerin, toplumların veya kamu kurumlarının olağan işleyişini bozan, temel değer ve öncelikli hedefleri tehdit eden, belirsizlik ve zaman baskısı altında ivedi karar alınmasını gerektiren olağanüstü bir durum olarak değerlendirilmektedir. Kriz anı ise tehdidin etkilerinin belirginleştiği, olası sonuçların öngörülmeye çalışıldığı ve krizin kontrol altına alınmasına yönelik karar ve müdahalelerin yoğunlaştığı kritik bir süreci ifade etmektedir (Erdinç, 2006). Bu yönüyle krizler, kamu yönetimi açısından yalnızca ortaya çıkan tehditlerin bertaraf edilmesini gerektiren olağanüstü dönemler değil aynı zamanda kamu yöneticilerinin karar verme kapasitelerinin, yönetsel yetkinliklerinin ve kurumsal yapıların etkinliğinin sınandığı süreçlerdir. Dolayısıyla kriz yönetiminde yöneticilerin krizi doğru biçimde anlamlandırması, alternatifleri değerlendirmesi, zamanında karar alması, kurumlar ve aktörler arasında eşgüdümü sağlaması ve kriz deneyimlerinden gerekli çıkarımlarda bulunması önem taşımaktadır.

Krizlerin belirsizlik, zaman baskısı, eksik veya güvenilirliği sınırlı bilgi ve yüksek risk koşullarında ortaya çıkması, karar verme süreçlerini olağan dönemlere kıyasla daha karmaşık hâle getirmektedir. Kamu yöneticilerinin kriz anında aldığı kararlar yalnızca örgütsel işleyişi değil; kamu hizmetlerinin sürekliliğini, kaynakların dağılımını ve etkin kullanımını, toplumsal güveni ve krizin ortaya çıkaracağı sonuçların boyutunu da doğrudan etkileyebilmektedir. Bu noktada Herbert A. Simon tarafından geliştirilen sınırlı rasyonellik yaklaşımı, kriz dönemlerinde kamu yöneticilerinin karar verme davranışlarının açıklanması bakımından önemli bir kuramsal çerçeve sunmaktadır. Simon'a göre karar vericiler; sahip oldukları bilginin eksikliği, zamanın sınırlılığı, çevresel belirsizlikler ve insanın bilişsel kapasitesinin sınırları nedeniyle bütün alternatifleri ve bunların muhtemel sonuçlarını eksiksiz biçimde değerlendiremezler. Bu nedenle karar vericiler, mutlak anlamda en iyi veya optimal seçeneği belirlemek yerine mevcut koşullar ve sınırlılıklar altında kabul edilebilir ve "yeterince iyi" (satisficing) olan seçeneğe yönelmektedirler (Simon, 1947; Jones, 2002).

Bu çalışmanın amacı, kriz anında kamu yöneticilerinin karar verme süreçlerini sınırlı rasyonellik yaklaşımı çerçevesinde incelemek ve belirsizlik, zaman baskısı, bilgi eksikliği ve bilişsel sınırlılıkların kamusal kararlar üzerindeki etkilerini ortaya koymaktır. Bu doğrultuda çalışma, kriz yönetiminde ideal rasyonel karar modelinin uygulanabilirliğini sorgulamakta ve sınırlı rasyonelliğin kriz koşullarındaki karar verme davranışlarını açıklama

kapasitesini tartışmaktadır. Nitel araştırma yaklaşımının benimsendiği çalışmada doküman analizi tekniğinden yararlanılmış; elde edilen veriler betimsel içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir.

Çalışmanın bulguları, kriz ortamlarında karar vericilerin tam ve güvenilir bilgiye ulaşmasının, bütün alternatifleri değerlendirmesinin ve sonuçları kesin biçimde öngörmesinin çoğu zaman mümkün olmadığını göstermektedir. Belirsizlik ve zaman baskısının artmasıyla birlikte karar verme süreci, ideal rasyonellikten uzaklaşarak sınırlı bilgi ve bilişsel kapasite çerçevesinde şekillenmektedir. Bu çerçevede sınırlı rasyonellik yaklaşımı, kriz dönemlerinde kamu yöneticilerinin karar davranışlarını anlamak ve kriz yönetiminde gerçekçi karar mekanizmaları geliştirmek bakımından açıklayıcı bir perspektif sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kriz, Kriz Yönetimi, Karar Verme, Sınırlı Rasyonellik, Kamu Yönetimi, Herbert A. Simon.

Abstract

A crisis is defined as an extraordinary situation that disrupts the normal functioning of individuals, organizations, societies, or public institutions, threatens fundamental values and priority objectives, and requires urgent decision-making under conditions of uncertainty and time pressure. The crisis phase refers to a critical period during which the effects of the threat become more apparent, potential consequences are assessed, and decisions and interventions aimed at containing the crisis intensify (Erdinç, 2006). From the perspective of public administration, crises are not merely extraordinary periods that require the mitigation of emerging threats; they are also processes in which the decision-making capacities and managerial competencies of public administrators, as well as the effectiveness of institutional structures, are put to the test. Accordingly, effective crisis management requires public administrators to accurately interpret the crisis, evaluate available alternatives, make timely decisions, ensure coordination among institutions and relevant actors, and draw lessons from previous crisis experiences.

The uncertainty, time pressure, limited or unreliable information, and high-risk conditions inherent in crises make decision-making considerably more complex than in normal circumstances. Decisions made by public administrators during crises may directly affect not only organizational functioning but also the continuity of public services, the allocation and effective utilization of resources, public trust, and the magnitude of the consequences generated by the crisis. In this context, the bounded rationality approach developed by Herbert A. Simon provides an important theoretical framework for understanding the decision-making behavior of public administrators during crises. According to Simon, decision-makers cannot fully evaluate all available alternatives and their potential consequences because of incomplete information, time constraints, environmental uncertainty, and limitations in human cognitive capacity. Therefore, rather than identifying an absolutely optimal alternative,

decision-makers tend to select an option that is acceptable and "good enough" (satisficing) given the prevailing conditions and constraints (Simon, 1947; Jones, 2002).

This study aims to examine the decision-making processes of public administrators during crises through the lens of the bounded rationality approach and to identify the effects of uncertainty, time pressure, information deficiencies, and cognitive limitations on public decision-making. Accordingly, the study questions the applicability of the ideal rational decision-making model in crisis management and discusses the explanatory capacity of bounded rationality in accounting for decision-making behavior under crisis conditions. Adopting a qualitative research design, the study employs document analysis, and the data obtained are examined through descriptive content analysis.

The findings indicate that, in crisis situations, decision-makers often cannot access complete and reliable information, evaluate all possible alternatives, or predict outcomes with certainty. As uncertainty and time pressure increase, decision-making increasingly departs from ideal rationality and becomes shaped by constraints on available information and cognitive capacity. In this regard, the bounded rationality approach provides an explanatory perspective for understanding the decision-making behavior of public administrators during crises and for developing more realistic decision-making mechanisms in crisis management.

Keywords: Crisis, Crisis Management, Decision-Making, Bounded Rationality, Public Administration, Herbert A. Simon.

Kamu Denetçiliği Kurumu Perspektifinden Kamu Personel Yönetiminde Liyakat Eksenli Yönetsel Krizler Üzerine Bir İnceleme

A Study On Merıt-Based Admınıstratıve Crıses In Publıc Personnel Management From The Perspectıve Of The Office Of The Publıc Ombudsman

Doç.Dr. Yıldız Atmaca[1]
Eren Oyman[2]
[1]Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Kamu Yönetimi Bölümü, yildizatmaca@yyu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6345-4745
[2]Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü, eren.oyman@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-0738-3169

Özet

Kamu hizmetlerinin verimli ve sürdürülebilir bir biçimde yürütülmesi, kamu personel yönetiminde liyakat ilkesini etkin kılmakla mümkündür. Kamu görevlilerinin gerek göreve alınması ve atanmasında gerekse yükseltilmesi sürecinde liyakat ilkesinin dikkate alınmaması sadece hukuki bir uyuşmazlığı ortaya çıkarmamakta, bireysel bir hak kaybına da zemin hazırlamaktadır. Bu durum, yönetsel adalet algısını zayıflatmakta, çalışanın motivasyonunu düşürmekte ve bireysel aidiyetlik duygusunu azaltarak aşınan güven duygusu karşısında yönetsel bir sorun hâline gelmektedir. Bu sebeple yönetsel krizlerin ortaya çıkmasını engellemede liyakat ilkesi ve esaslarını kusursuz bir şekilde işlemek, esas haline gelmelidir.

Türkiye'deki kamu personel yönetimi sisteminde liyakat başta Anayasa olmak üzere 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer farklı mevzuat hükümlerinde teminat altına alınmıştır. Ancak anayasal bir zeminde meşru altında olması uygulanabilirlik boyutunun da meşru olduğu yönünde bir kanaat oluşturmamalıdır. Liyakatin objektif ve denetlenebilir bir biçimde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği önem taşımaktadır. Kamu Denetçiliği Kurumu (KDK) bu noktada önemli bir kurum olma niteliğine haizdir. İdarenin eylem ve işlemlerinin hukuka uygunluğu ve insan hakları bakımından esasını inceleyen bir dış denetim kurulu olarak faaliyet gösteren KDK, yönetsel sorunların çözümünde tavsiye niteliğinde kararlar verme niteliğine sahiptir. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı, KDK' nın özellikle kamu personel yönetimi sisteminde liyakat ekseninde verilen tavsiye kararlarını incelemek ve bu kararların yönetsel krizlerin önlenmesi bakımından taşıdığı önemi değerlendirmektir. Çalışmada KDK'nın yalnızca 2021-2025 döneminde yayınlanan son 5 yıllık kararları incelemeye alınmıştır. Bu kararlar doküman incelemesi yöntemi ile analiz edilmiştir. Kararlar, personelin göreve alınması ve yükseltilmesinde kamu görevlisinin kariyer durumunun hangi ölçüde dikkate alındığını temel bir çerçeve olarak sınıflandırmaktadır. Çalışma sonucunda KDK'nın tavsiye ile birlikte red kararlarının da olduğu yönetsel krizleri önlemeye yönelik çok önemli kararlar verdiği anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kamu Denetçiliği Kurumu, Kamu Denetçiliği Kurumu Kararları, Personel Yönetimi, Liyakat, Yönetsel Kriz

Abstract

The efficient and sustainable delivery of public services is possible only by effectively implementing the principle of merit in public personnel management. Failure to take the principle of merit into account-whether in the recruitment and appointment of public officials or in their promotion-not only gives rise to legal disputes but also paves the way for the loss of individual rights. This situation undermines the perception of administrative justice, lowers employee motivation, and, by diminishing the sense of individual belonging, becomes an administrative problem in the face of eroding trust. For this reason, the flawless application of the principle of merit and its underlying principles must become a fundamental practice in preventing the emergence of administrative crises.

In Türkiye's public personnel management system, merit is guaranteed by the Constitution, the Civil Servants Law No. 657, and various other statutory provisions. However, the fact that it is constitutionally legitimate should not lead to the belief that its implementation is also legitimate. It is crucial whether merit is applied in an objective and verifiable manner. The Public Ombudsman Institution (KDK) plays a significant role in this regard. Operating as an external oversight body that examines the legality of administrative actions and decisions as well as their compliance with human rights principles, the KDK has the authority to issue advisory decisions aimed at resolving administrative issues. In this context, the purpose of this study is to examine the KDK's advisory decisions-particularly those issued within the public personnel management system based on the principle of merit-and to assess the importance of these decisions in preventing administrative crises. The study focuses exclusively on the KDK's decisions issued over the past five years, specifically during the 2021–2025 period. These decisions were analyzed using the document review method. The decisions are classified within a basic framework that examines the extent to which a public servant's career status is taken into account in the hiring and promotion of personnel. The results of the study indicate that the KDK issues highly significant decisions aimed at preventing administrative crises, including both recommendations and rejection decisions.

Keywords: Public Ombudsman Institution, Public Ombudsman Institution Decisions, Personnel Management, Merit, Administrative Crisis

Yapay Zekâ Destekli Muhasebe Sistemlerinin Finansal Risk Yönetimine Etkisi: Van İlindeki Muhasebe Meslek Mensupları Üzerine Bir Araştırma

The Effect of Artificial Intelligence Supported Accounting Systems on Financial Risk Management: A Study on Accounting Professionals in Van Province

Dr.Öğr. Üyesi. Murat Kara [1], Dr.Öğr. Üyesi. Erdal Demir [2]

[1] Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Gevaş Meslek Yüksekokulu/Otel Lokanta Ve İkram Hizmetleri Bölümü, m.kara@yyu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2235-1827

[2] Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Gevaş Meslek Yüksekokulu/Finans Bankacılık Ve Sigortacılık Bölümü, erdaldemir58@hotmail.com.tr, ORCID: 0000-0002-8030-2185

Özet

Dijital dönüşüm sürecinin hız kazanması ve bilgi teknolojilerindeki gelişmeler, işletmelerin muhasebe uygulamalarını ve finansal karar alma süreçlerini önemli ölçüde dönüştürmektedir. Bu dönüşüm içerisinde yapay zekâ (YZ) teknolojileri; büyük miktardaki verinin kısa sürede analiz edilmesi, hata ve anomali tespiti, finansal tahminlerin gerçekleştirilmesi, risklerin belirlenmesi ve rutin muhasebe işlemlerinin otomatikleştirilmesi gibi çeşitli alanlarda kullanılmaktadır. Yapay zekâ destekli muhasebe sistemlerinin sağladığı bu imkânların, işletmelerin finansal risklere ilişkin bilgi edinme, değerlendirme ve karar alma süreçlerini daha etkin hâle getirebileceği düşünülmektedir. Bu araştırmanın amacı, yapay zekâ destekli muhasebe sistemlerinin kullanım düzeyi ile finansal risk yönetimi arasındaki ilişkiyi, Van ilinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarının perspektifinden incelemektir. Araştırmanın evrenini Van ilinde faaliyet gösteren Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler (SMMM) oluşturmakta olup araştırmada basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda belirlenen 325 muhasebe meslek mensubundan anket tekniği aracılığıyla veri toplanmıştır. Elde edilen verilerin normal dağılım göstermediğinin tespit edilmesi üzerine araştırma hipotezlerinin sınanmasında non-parametrik analiz yöntemlerinden yararlanılmış ve bu doğrultuda Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis H ve Spearman Sıra Korelasyon Analizi testleri uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, yapay zekâ destekli muhasebe sistemlerinin kullanım düzeyi ile finansal risk yönetimi arasında pozitif yönlü, güçlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r = 0,685$; $p < 0,001$). Bununla birlikte katılımcıların yaş, mesleki deneyim ve eğitim düzeylerine göre finansal risk yönetimine ilişkin algılarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların bulunduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular, yapay zekâ destekli muhasebe sistemlerinin kullanımının yalnızca muhasebe süreçlerinde operasyonel verimliliğin artırılmasına katkı sağlamadığını aynı zamanda finansal risklerin daha etkin biçimde öngörülmesi, değerlendirilmesi ve yönetilmesi açısından da önemli bir potansiyel taşıdığını göstermektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda muhasebe meslek mensuplarının yapay zekâ tabanlı teknolojilere ilişkin bilgi ve dijital yetkinliklerinin geliştirilmesi, mesleki eğitim süreçlerinin teknolojik gelişmeler doğrultusunda güncellenmesi ve yapay zekâ uygulamalarının muhasebe süreçlerine etkin biçimde entegre

edilmesi, finansal risk yönetiminin güçlendirilmesine ve muhasebe mesleğinin dijital dönüşüme uyum kapasitesinin artırılmasına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ Uygulamaları, Dijital Muhasebe, Finansal Risk Yönetimi, Muhasebe Meslek Mensupları

Abstract

The acceleration of digital transformation and advancements in information technology are significantly transforming the accounting practices and financial decision-making processes of businesses. Within this transformation, artificial intelligence (AI) technologies are utilized in various areas, such as analyzing vast amounts of data rapidly, detecting errors and anomalies, generating financial forecasts, identifying risks, and automating routine accounting tasks. It is believed that the capabilities offered by AI-supported accounting systems can enhance the effectiveness of how businesses acquire information regarding financial risks, evaluate those risks, and make decisions. The aim of this study is to examine the relationship between the level of AI-supported accounting system usage and financial risk management from the perspective of accounting professionals operating in the province of Van. The study's population consists of Certified Public Accountants (CPAs) operating in Van, and a simple random sampling method was employed. Data were collected via a survey from 325 accounting professionals selected within this scope. Upon determining that the data did not exhibit a normal distribution, non-parametric analysis methods were used to test the research hypotheses; specifically, the Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis H, and Spearman Rank Correlation tests were applied. The study results revealed a positive, strong, and statistically significant relationship between the level of AI-supported accounting system usage and financial risk management ($r = 0.685$; $p < 0.001$). Furthermore, statistically significant differences were found in participants' perceptions of financial risk management based on age, professional experience, and education level. The findings indicate that the use of AI-powered accounting systems not only contributes to enhancing operational efficiency in accounting processes but also holds significant potential for the more effective forecasting, assessment, and management of financial risks. In light of these results, enhancing the knowledge and digital competencies of accounting professionals regarding AI-based technologies, updating professional training processes in line with technological advancements, and effectively integrating AI applications into accounting processes will contribute to strengthening financial risk management and increasing the accounting profession's capacity to adapt to digital transformation.

Keywords: Artificial Intelligence Applications, Digital Accounting, Financial Risk Management, Accounting Professionals

Finansal Sistem Riskleri Perspektifinden Yabancı Sermayeli Bankaların Performans Değerlendirmesi: Kredi, Likidite ve Piyasa Kırılganlığı Kriterleriyle Bütünleşik Bir Karar Verme Modeli

Performance Assessment Of Foreign-Owned Banks From A Financial System Risk Perspective: An Integrated Decision-Making Model Based On Credit, Liquidity, And Market Fragility Criteria

Dr. Öğr. Üyesi Erdal Demir[1], Dr. Öğr. ÜyesiMurat Kara[2]

[1] Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Gevaş Meslek Yüksekokulu/Finans Bankacılık Ve Sigortacılık Bölümü, erdaldemir58@hotmail.com.tr, ORCID: 0000-0002-8030-2185

[2] Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Gevaş Meslek Yüksekokulu/Otel Lokanta Ve İkram Hizmetleri Bölümü, m.kara@yyu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2235-1827

Özet

Bankacılık sektörünün maruz kaldığı kredi, likidite ve piyasa risklerinin sistematik biçimde izlenmesi, finansal istikrarın korunması ve olası sistemik şokların erken teşhis edilmesi açısından stratejik bir önem taşımaktadır. Bu bağlamda, ana banka/grup düzeyindeki sermaye ve fonlama kararlarına kısmen bağımlı olan, sınır ötesi risk aktarım kanallarına daha fazla maruz kalan ve döviz pozisyonu yönetimi yerel sermayeli bankalardan yapısal olarak farklılaşabilen yabancı sermayeli bankaların risk profilinin ayrı ve çok boyutlu bir çerçevede değerlendirilmesi hem düzenleyici otoriteler hem de ana banka yönetimleri açısından önemli bilgiler sunmaktadır. Buradan hareketle mevcut çalışmanın temel amacı, Türkiye'de faaliyet gösteren yabancı sermayeli bankaların finansal sistem riski perspektifinden -kredi riski, likidite riski ve piyasa kırılganlığı boyutlarında- çok boyutlu performansını değerlendirmek ve bu amaca yönelik bütünleşik birçok kriterli karar verme (ÇKKV) modeli önermektir. Önerilen modelin karar vericiler açısından kullanılabilirliği, 2020-2024 dönemine ait finansal veriler üzerinden yürütülen gerçek zamanlı bir vaka analizi aracılığıyla test edilmiştir. Örneklem; yabancı sermaye kriteri, veri tamlığı kontrolü ve istatistiksel aykırı değer taraması olmak üzere üç aşamalı nesnel bir filtreleme sürecinden geçirilerek on bir banka ile sınırlandırılmıştır. Vaka çalışmasında uygulanan metodoloji, CRiterion Importance Based on SUm of Squares (CRISUS) ve Proximity Indexed Value (PIV) yaklaşımlarının aşamalı entegrasyonuna dayanmaktadır; CRISUS kriter önem ağırlıklarının nesnel biçimde belirlenmesinde, PIV ise bankaların pozitif ideal çözüme olan yakınlığına göre sıralanmasında kullanılmıştır. Değerlendirme sürecinin ilk aşamasında CRISUS yaklaşımının uygulanması neticesinde elde edilen kriter önem ağırlıkları incelendiğinde bankaların risk profili üzerinde en yüksek açıklayıcı güce sahip üç kriterin sırasıyla tüketici kredilerinin toplam kredilere oranı, kredi karşılıklarının toplam aktiflere oranı ve donuk alacakların toplam kredilere oranı olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu, kredi riski boyutunun yabancı sermayeli bankalar arasındaki risk farklılaşmasını açıklayan başlıca yapısal etken olduğuna işaret etmektedir. Değerlendirme sürecinin ikinci aşamasında nihai ağırlıkların PIV yaklaşımına dâhil edilmesiyle elde edilen sıralama sonuçları, 2020-2024 döneminde en düşük risk profiline sahip üç bankanın sırasıyla Arap Türk Bankası, Deutsche Bank ve MUFG Bank Turkey olduğunu;

buna karşın en yüksek risk profiline sahip bankaların Garanti BBVA ve Denizbank olduğunu ortaya koymaktadır. Elde edilen bulgular, önerilen bütünleşik ÇKKV modelinin bankacılık risk değerlendirmesinde güvenilir, uygulanabilir ve genişletilebilir bir analitik altyapı sunduğunu teyit etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Sistem Riski, Kredi Riski, ÇKKV, CRISUS, PIV.

Abstract

The systematic monitoring of the credit, liquidity, and market risks to which the banking sector is exposed is of strategic importance for safeguarding financial stability and for the early detection of potential systemic shocks. Foreign-owned banks – partly dependent on capital and funding decisions made at the parent-bank/group level, more heavily exposed to cross-border risk transmission channels, and structurally distinct from domestically owned banks in terms of foreign-exchange position management – constitute an analytically distinct subgroup whose risk profile merits multidimensional evaluation, offering valuable insights for both regulatory authorities and parent-bank management. Against this backdrop, the primary objective of the present study is to assess the multidimensional performance of foreign-owned banks operating in Türkiye from a financial system risk perspective – across the dimensions of credit risk, liquidity risk, and market fragility – and to propose an integrated multi-criteria decision-making (MCDM) model for this purpose. The practical applicability of the proposed model has been tested through a real-time case analysis based on financial data for the 2020-2024 period. The sample was narrowed to eleven banks through a three-stage objective screening process comprising a foreign-ownership criterion, a data-completeness check, and a statistical outlier screening. The methodology rests on the sequential integration of the CRiterion Importance Based on SUm of Squares (CRISUS) and Proximity Indexed Value (PIV) approaches; CRISUS was used to objectively determine criterion importance weights, while PIV ranked the banks according to their proximity to the positive ideal solution. An examination of the weights obtained through CRISUS in the first stage reveals that the three criteria carrying the greatest explanatory power over banks' risk profiles are, respectively, the ratio of consumer loans to total loans, the ratio of loan-loss provisions to total assets, and the ratio of non-performing loans to total loans. This finding indicates that the credit risk dimension constitutes the primary structural factor underlying risk differentiation among foreign-owned banks. The ranking results obtained in the second stage, through the incorporation of the final weights into the PIV approach, demonstrate that the three banks exhibiting the lowest risk profile over the 2020-2024 period are Arap Türk Bankası, Deutsche Bank, and MUFG Bank Turkey, respectively, whereas the banks exhibiting the highest risk profile are Garanti BBVA and Denizbank. These findings confirm that the proposed integrated MCDM model offers a reliable, applicable, and extendable analytical infrastructure for banking risk assessment.

Keywords: Financial System Risk, Credit Risk, MCDM, CRISUS, PIV.

İklim Değişikliği ve Risklerinin Finansal Raporlama Standartları Açısından Değerlendirilmesi

Climate Change And The Assessment Of Its Risks From The Perspective Of Financial Reporting Standards

Doç. Dr. Nazan Güngör Karyağdı[1], Doç. Dr. Halime Karaca[2]

[1] Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO/Muhasebe ve Vergi Uygulamaları, ngkaryagdi@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3938-4147

[2] İnönü Üniversitesi, Malatya MYO/ Muhasebe ve Vergi Uygulamaları, halime.karaca@inonu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0218-3851

Özet

Bu çalışmada, iklim değişikliği ve buna bağlı ortaya çıkan çevresel risklerin işletmelerin finansal yapısı ile muhasebe sistemleri üzerindeki etkileri incelenmiştir. Küresel ölçekte artış gösteren iklim krizleri, çevresel bir sorun olmaktan çıkarak şirketlerin karlılığı, nakit akışları, varlık değerleri ve borçlanma maliyetleri üzerinde belirleyici bir unsur haline gelmiştir. Bu durum, iklim risklerinin şeffaf, ölçülebilir ve finansal tablolarla uyumlu bir şekilde raporlanması gerekliliğini doğurmuştur. Çalışma kapsamında, Uluslararası Muhasebe Standartları (TFRS/TMS) ile Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları (TSRS 1 ve TSRS 2) arasındaki ilişki ele alınmaktadır. İklimle ilgili fiziki ve geçiş risklerinin; varlıklarda değer düşüklüğü, duran varlık ömürleri, çevresel karşılıklar, kredi riskleri ve gerçeğe uygun değer tahminleri gibi finansal kalemlere yansımaları değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda; iklim risklerinin finansal raporlamaya tekil bir kural setiyle değil çok sayıda standardın etkileşimiyle entegre olduğu, sürdürülebilirlik (TSRS) ve finansal raporlama (TMS/TFRS) standartlarının birbirini tamamlayarak açıklama ve muhasebeleştirme süreçlerini şekillendirdiği, ancak uygulamada işletmelerin yönetişim düzeyindeki uyumlarına rağmen bu risklerin finansal tablolara nicel olarak yansıtılmasında belirgin bir açıklama boşluğunun bulunduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda çalışma, iklim değişikliği muhasebesine ilişkin kuramsal bir çerçeve sunarken uygulayıcılara, düzenleyici otoritelere ve denetim dünyasına yönelik nitelikli öneriler getirmektedir. Çalışma Türkiye'de bağımsız denetime tabi işletmelerce kullanılan TMS/TFRS seti ile TSRS'ler üzerinden yürütülmüş olup GRI ve ESRS gibi diğer çerçeveler kapsam dışında bırakılmıştır. Çalışmada ilgili standart metinleri ve ilgili alanyazın üzerinden doküman analizi yapılmış, işletme uygulamalarına ilişkin birincil veri toplanmamıştır. Gelecekte yapılması planlanan çalışmalarda TSRS'lerin zorunlu uygulamaya girmesinin ardından hazırlanan finansal raporların ve dipnotların içerik analizi yoluyla incelenmesi, iklim risklerinin finansal tablolarda fiilen nasıl sunulduğunun ortaya konması bakımından yararlı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: İklim Riskleri, İklim Muhasebesi, Finansal Raporlama Standartları, TFRS/TMS, TSRS

Abstract

This study examines the effects of climate change and related environmental risks on the financial structure and accounting systems of businesses. The increasing global climate crisis has transcended being an environmental issue, becoming a decisive factor in companies' profitability, cash flows, asset values, and borrowing costs. This situation has created a need for transparent, measurable, and financially consistent reporting of climate risks. The study addresses the relationship between International Accounting Standards (IFRS/TMS) and International Sustainability Standards (TSRS 1 and TSRS 2). The impact of climate-related physical and transition risks on financial items such as asset impairment, fixed asset lifetimes, environmental provisions, credit risks, and fair value estimates is evaluated. The research results indicate that. It has been determined that climate risks are integrated into financial reporting not through a single set of rules, but through the interaction of numerous standards; that sustainability (TSRS) and financial reporting (TMS/TFRS) standards complement each other and shape disclosure and accounting processes; however, in practice, despite compliance at the governance level of companies, there is a significant disclosure gap in the quantitative reflection of these risks in financial statements. Accordingly, this study presents a theoretical framework for climate change accounting while offering qualified recommendations for practitioners, regulatory authorities, and the auditing world. The study was conducted using the set of TMS/TFRS standards and TSRS standards applied by entities subject to independent audit in Turkey; other frameworks, such as GRI and ESRS, were excluded from the scope. The study involved a document analysis of the relevant standard texts and related literature; no primary data regarding corporate practices was collected. In future studies, it would be useful to examine financial reports and footnotes prepared after the TSRSs become mandatory through content analysis, in order to reveal how climate risks are actually presented in financial statements.

Keywords: Climate Risks, Climate Accounting, Financial Reporting Standards, IFRS/TAS, TSRS

Konaklama İşletmelerinde Finansal Başarısızlık Riski: Altman Z″ ve Springate S Modelleriyle Bir İnceleme

Financial Failure Risk In Accommodation Enterprises: An Examination Using The Altman Z" And Springate S Models

Dr. Öğr. Üyesi Ali Aksüt
Bitlis Eren Üniversitesi, Muhasebe ve Vergi Bölümü, aaksut@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4222-9992

Özet

Finansal başarısızlık riski, işletmelerin finansal yükümlülüklerini yerine getirmekte zorlanma ve faaliyetlerini sürdürememe olasılığını ifade etmektedir. Talep dalgalanmaları, yüksek sabit maliyetler ve mevsimsellik gibi sektörel özellikler, konaklama işletmelerinde bu riskin erken dönemde belirlenmesini önemli hâle getirmektedir. Bu çerçevede, çalışmada Borsa İstanbul'da işlem gören konaklama işletmelerinin finansal başarısızlık risklerinin Altman Z″ ve Springate S modelleriyle karşılaştırmalı olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında, sekiz işletmenin 2023-2025 dönemine ait finansal tabloları kullanılarak toplam 24 işletme-yıl gözlemi değerlendirilmiştir. İmalat dışı işletmeler için geliştirilmiş olan finansal özelliklerine uygunluğu nedeniyle Altman Z″ modeli tercih edilmiş; Springate modeli ise likidite, faaliyet kârlılığı, vergi öncesi kâr ve varlık devir hızını birlikte değerlendiren tamamlayıcı bir yaklaşım olarak kullanılmıştır. Bulgulara göre Altman Z″ modeli 23 gözlemi güvenli, bir gözlemi ise gri bölgede sınıflandırmıştır. Springate S modeline göre 12 gözlem başarılı, 12 gözlem ise riskli olarak değerlendirilmiştir. Modeller arasındaki sınıflandırma uyum oranı %50 olarak belirlenmiştir. AVTUR, KSTUR, MERIT ve PKENT üç yıl boyunca her iki modele göre olumlu sınıfta yer almıştır. AYCES, MAALT ve TEKTU bütün dönemlerde Altman modeline göre güvenli, Springate modeline göre risklidir. ULAS 2023 yılında Altman modelinde gri bölgede, sonraki iki yılda güvenli bölgede bulunmasına rağmen Springate modelinde üç yılda da risklidir. Aykırı değerlerin aritmetik ortalamaları bozması nedeniyle sektör değerlendirmesinde medyan ve sınıflandırma frekanslarına öncelik verilmiştir. Elde edilen bulgular, kullanılan modellerin farklı finansal göstergelere dayanması nedeniyle işletmelerin finansal başarısızlık riskine ilişkin farklı sonuçlar verebildiğini göstermektedir. Bu nedenle sonuçlar, konaklama işletmelerinde finansal başarısızlık riskinin tek bir skor üzerinden değerlendirilmesinin sınırlı kalabileceğini ve model bileşenlerinin işletmelerin faaliyet yapısıyla birlikte yorumlanması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Finansal başarısızlık riski; konaklama sektörü; Altman Z″; Springate S.

Abstract

Financial failure risk refers to the likelihood that enterprises may experience difficulties in meeting their financial obligations and maintaining their operations. Industry-specific characteristics such as demand fluctuations, high fixed costs, and seasonality make the early identification of this risk particularly important for accommodation enterprises. In this context, the study aims to comparatively examine the financial failure risks of accommodation enterprises listed on Borsa Istanbul using the Altman Z″ and Springate S models. The analysis covers a total of 24 firm-year observations obtained from the financial statements of eight enterprises for the 2023–2025 period. The Altman Z″ model was selected because it was developed for non-manufacturing enterprises and is compatible with their financial characteristics, whereas the Springate S model was used as a complementary approach that jointly considers liquidity, operating profitability, earnings before tax, and asset turnover. According to the findings, the Altman Z″ model classified 23 observations within the safe zone and one observation within the gray zone. By contrast, the Springate S model classified 12 observations as successful and 12 as at risk. The classification agreement rate between the two models was 50%. AVTUR, KSTUR, MERIT, and PKENT remained in favorable categories under both models throughout the three-year period. AYCES, MAALT, and TEKTU were classified as safe under the Altman model but as at risk under the Springate model in all periods. Although ULAS was classified within the gray zone under the Altman model in 2023 and within the safe zone in the following two years, it was classified as at risk under the Springate model in all three years. Because outliers distorted the arithmetic means, medians and classification frequencies were prioritized in the sector-level assessment. The findings demonstrate that models based on different financial indicators may produce divergent results regarding enterprises' financial failure risks. Therefore, the results suggest that assessing financial failure risk in accommodation enterprises based on a single score may be insufficient and that model components should be interpreted in conjunction with the operating characteristics of the enterprises.

Keywords: Financial failure risk; accommodation sector; Altman Z″; Springate S.

Geleneksel, Katılım ve Parametrik Sigorta Modellerinin Benzerlik, Farklılık, Avantaj ve Dezavantajları Üzerine Bir İnceleme

An Analysis of the Similarities, Differences, Advantages, and Disadvantages of Traditional, Participation, and Parametric Insurance Models

Dr.Öğr. Üyesi. Ömer Köse[1], Dr.Öğr. Üyesi. Hatice Çiçekay[2], Prof.Dr. Mehmet Demir[3]

[1] Sivas CÜ İİBF, omerkose@cumhuriyet.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4855-2659

[2] Van YYÜ Erciş MYO, hcicekay@yyu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9988-1340

[3] Bitlis Eren Ü. İİBF, m-demir@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1796-7974

Özet

Geleneksel sigortacılık, sigortalının maruz kaldığı riskin sözleşme yoluyla sigorta şirketine devredilmesi esasına dayanmaktadır. Şirket, çok sayıda sigortalıdan tahsil ettiği primleri ortak bir risk havuzunda değerlendirerek hem hasarları finanse hem de kâr elde etmeyi amaçlar. Toplanan fonların faizli araçlarda değerlendirilmesi mümkün olup elde edilen kâr ve fazlalıklar şirkete ve sermayedarlara aittir. Bu yönüyle geleneksel sigortacılık, riskin transferine dayanan, ticari amaç taşıyan bir mekanizma olarak tanımlanabilir. Katılım (tekafül) sigortacılığı, 1970'lerde İslami finansın küresel çapta büyümesiyle birlikte geleneksel sisteme alternatif olarak kurumsallaşmış, "âkile" fon sistemine dayanan ve İslami finans ilkelerinden hareketle geliştirilmiş bir sistemdir. Bu sistemde risk, sigortalıdan şirkete devredilmemekte, katılımcılar arasında paylaşılmaktadır. Şirket, klasik anlamda bir sigortacı değil, katılımcılar adına fonu yöneten bir operatör konumundadır. Katılımcılar tarafından ödenen tutarlar prim değil, gönüllülük esasına dayanan teberru' (bağış/katkı payı) niteliğindedir ve zarara uğrayan katılımcıya bu ortak fondan tazminat ödenmektedir. Faizsizlik ve belirlilik ilkeleri çerçevesinde yürütülen bu sistemde toplanan birikimler yalnızca İslami kurallara uygun yatırım araçlarında değerlendirilmekte, reasürans ihtiyacı da öncelikli olarak retekâfül şirketleri aracılığıyla karşılanmaktadır. Sonuç olarak geleneksel sigortacılık riskin transferi ve ticari kâr elde etme amacına dayalı bir yapı sergilerken katılım sigortacılığı riskin katılımcılar arasında paylaşılması, karşılıklı yardımlaşma ve dayanışma ile İslami finans ilkelerine uyum esasına dayanan bir yapı arz etmektedir. Bu temel farklılıklar; iki sistemin sözleşme türü, fon yönetimi ve nihai amaç bakımından birbirinden ayrıştığını göstermektedir. Parametrik sigorta ise geleneksel sigorta ürünlerinin eksik/yetersiz kaldığı özellikle büyük tutarlı doğal afetlerin finansal etkisini azaltmaya yönelik olarak geliştirilmiş yenilikçi ve potansiyelli bir modeldir. Geleneksel sigortalar risk sonrasında oluşan hasar tespitine odaklanırken parametrik sigorta hasardan ziyade önceden belirlenen göstergenin ortaya çıkıp çıkmadığına odaklanmaktadır. Parametrik sigorta geleneksel sigortaya bir alternatif olmayıp geleneksel sigorta enstrümanlarının tazminde eksik kaldığı noktaları tamamlayan,

hasarın tespit ve tazmin süresini hızlandıran, hasar tespitine yönelik suiistimalleri en aza indiren ve bu sürece nesnel bir boyut kazandıran sigorta modelidir.

Bu çalışmada geleneksel sigortacılık, katılım (tekafül) sigortacılığı ve son zamanlarda adı sıkça duyulmaya başlanan parametrik sigorta modelleri/sistemleri risk yönetimi anlayışları, sözleşme yapıları ve dayandıkları ilkeler bakımından karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Her üç model de riskin paylaşılması esasına dayanır; ancak bu riski dağıtma, tazminat hesaplama ve ödeme yönlerinden ayrışmaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Sigorta, Katılım Sigortacılığı, Geleneksel Sigorta, Parametrik Sigorta

Abstract

Traditional insurance is based on the principle of transferring the risk faced by the insured to the insurance company via a contract. The company aims to both finance losses and generate profit by evaluating the premiums collected from numerous insured parties in a common risk pool. While it is possible to evaluate the collected funds in interest-bearing instruments, the generated profit and surpluses belong to the company and the shareholders. In this respect, traditional insurance can be defined as a mechanism based on risk transfer and having a commercial purpose. Participation (takaful) insurance is a system that institutionalized as an alternative to the traditional system with the global growth of Islamic finance in the 1970s, developed based on the "aqilah" fund system and Islamic finance principles. In this system, risk is not transferred from the insured to the company, but shared among the participants. The company is not an insurer in the classical sense, but acts as an operator managing the fund on behalf of the participants. The amounts paid by the participants are not premiums, but rather a tabarru (donation/contribution share) based on the principle of voluntarism, and compensation is paid to the participant suffering a loss from this common fund. In this system, operated within the framework of principles of interest-free and certainty, the accumulated funds are evaluated only in investment instruments compliant with Islamic rules, and reinsurance needs are primarily met through retakaful companies. As a result, while traditional insurance exhibits a structure based on risk transfer and the purpose of making a commercial profit, participation insurance presents a structure based on the sharing of risk among participants, mutual aid and solidarity, and compliance with Islamic principles. These fundamental differences show that the two systems diverge from one another in terms of contract type, fund management, and ultimate purpose. Parametric insurance, on the other hand, is an innovative and potential model developed to mitigate the financial impact of especially large-scale natural disasters where traditional insurance products fall short or are insufficient. While traditional insurances focus on the assessment of damage occurring after the risk, parametric insurance focuses on whether a pre-determined index emerges rather than the damage itself. Parametric insurance is not an alternative to traditional insurance, but rather a model that complements the points where traditional insurance instruments fall short in

compensation, accelerates the processes of damage assessment and compensation, minimizes abuses directed at damage assessment, and brings an objective dimension to this process.

In this study, traditional insurance, participation (takaful) insurance, and the parametric insurance models/systems, which have been frequently heard of recently, are addressed comparatively in terms of risk management approaches, contract structures, and the principles they rely on. Although all three models are based on the principle of sharing risk, they diverge in terms of distributing this risk, and calculating and paying compensation.

Keywords: Insurance, Participation Insurance, Traditional Insurance, Parametric Insurance

Farkındalık Hazırlık Mıdır? Bitlis İli Acil Sağlık Personelinde İki Kavram Arasındaki Boşluğun İncelenmesi[1]

Is Awareness the Same as Preparedness? Examining the Gap Between the Two Constructs Among Emergency Health Personnel in Bitlis Province

Mirza Özalp[1], Dr.Öğr. Üyesi. Seyhun Tutgun[2]

[1] Bitlis Eren Üniversitesi, Acil Durum ve Afet Yönetimi Anabilim Dalı, mirza.ozalp@gmail.com, ORCID: 0009-0006-1309-5741

[2] Bitlis Eren Üniversitesi, Finans Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, stutgun@beu.edu.tr, ORCID:0000-0001-7328-1294

Özet

Afet yönetimi yazınında zımnen kabul edilen bir varsayım, farkındalığın kendiliğinden hazırlığa dönüşeceğidir; ancak bu iki kavramın ampirik olarak ne ölçüde örtüştüğü, özellikle sahada ilk müdahaleyi üstlenen acil sağlık personeli özelinde yeterince sınanmamıştır. Bu çalışma, Bitlis ilinde görev yapan hastane öncesi acil sağlık personelinde afet farkındalığı ile fiili hazırlık düzeyi arasındaki ilişkiyi test etmeyi ve farkındalığın hazırlığı ne ölçüde yordadığını belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın evrenini oluşturan 245 personelden gönüllü katılım gösteren 156'sına, Yılmaz (2021) tarafından geliştirilen Afet Farkındalığı Ölçeği ve Afetlere Hazırlık Ölçeği uygulanmış; veriler bağımsız gruplar t-testi, tek yönlü ANOVA, Pearson korelasyon ve hiyerarşik regresyon analizi ile değerlendirilmiştir. Bulgular, katılımcıların farkındalık düzeyinin orta-yüksek olmasına karşın hazırlık düzeyinin orta düzeyin altında kaldığını göstererek iki kavram arasında belirgin bir ayrışmaya işaret etmektedir. Afet eğitimi almış olmak hem farkındalık ($d=0,75$) hem de hazırlık ($d=0,66$) puanlarını anlamlı biçimde yükselten en güçlü değişken olarak öne çıkmıştır. Erkek personel kadınlara göre ($t=2,706$; $p<0,05$; $d=0,46$) evli personel bekârlara göre ($t=-2,165$; $p<0,05$; $d=0,34$) ve kıdemli personel (16 yıl ve üzeri) meslekte yeni olanlara göre anlamlı düzeyde daha hazırlıklı bulunmuştur. Görev yapılan birime göre ise yalnızca farkındalık boyutunda farklılık gözlenmiş, başhekimlik personeli istasyon çalışanlarına kıyasla daha yüksek puan almıştır. Farkındalık ile hazırlık arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki tespit edilmiş ($r=0,557$; $p<0,001$) ve hiyerarşik regresyon analizi, farkındalığın hazırlığın anlamlı ve bağımsız bir yordayıcısı olduğunu doğrulamıştır ($\beta=0,432$; $p<0,001$; $\Delta R^2=0,151$; model toplam varyansın %43,6'sını açıklamaktadır). Bu sonuçlar, farkındalığın hazırlığa dönüşmesinin otomatik olmadığını, aradaki boşluğun ancak yapılandırılmış eğitim ve tekrarlanan uygulama ile kapatılabileceğini göstermektedir. Bulgular ışığında, zorunlu ve periyodik afet eğitimlerinin yaygınlaştırılması, istasyon personeline yönelik hedefe özgü farkındalık programları geliştirilmesi ve kıdemli personelin deneyiminin kurumsal bilgi aktarım mekanizmalarıyla sisteme kazandırılması önerilmektedir.

[1] Bu çalışma, 2026 yılında Dr. Öğr. Üyesi Seyhun Tutgun danışmanlığında Bitlis Eren Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nde tamamlanan 'Acil Sağlık Hizmetleri Personelinin Afetlere Hazırlık ve Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi: Bitlis İli Örneği' başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: afet farkındalığı; afetlere hazırlık; hastane öncesi acil sağlık hizmetleri; afet yönetimi

Abstract

A widely implicit assumption in disaster management scholarship is that awareness naturally translates into preparedness; yet the empirical correspondence between these two constructs remains insufficiently tested, particularly among emergency health personnel who constitute the first line of field response. This study examines the relationship between disaster awareness and actual preparedness among pre-hospital emergency health personnel in Bitlis province, and assesses the extent to which awareness predicts preparedness. Of the 245 personnel in the study population, 156 volunteers were assessed using the Disaster Awareness Scale and the Disaster Preparedness Scale developed by Yılmaz (2021); data were analyzed via independent-samples t-tests, one-way ANOVA, Pearson correlation, and hierarchical regression. Results showed that while participants' awareness levels were moderate-to-high, preparedness levels fell below the moderate range, indicating a clear divergence between the two constructs. Having received disaster-related training emerged as the strongest predictor, significantly raising both awareness (d=.75) and preparedness (d=.66) scores. Male personnel scored higher than female personnel (t=2.706, p<.05, d=.46), married personnel higher than single personnel (t=-2.165, p<.05, d=.34), and senior staff (16+ years) higher than early-career staff. A moderate positive correlation was found between awareness and preparedness (r=.557, p<.001), and hierarchical regression confirmed awareness as a significant, independent predictor of preparedness (β=.432, p<.001, ΔR^2=.151; model explaining 43.6% of total variance). These findings suggest that the transition from awareness to preparedness is not automatic, and that closing this gap requires structured, recurring training rather than passive information exposure. The study recommends institutionalizing mandatory periodic disaster training, designing targeted awareness programs for station-based personnel, and formalizing knowledge-transfer mechanisms that draw on senior staff experience.

Keywords: disaster awareness; disaster preparedness; pre-hospital emergency health services; disaster management

Afetlerde Mobil Sağlık Hizmetleri: Kriz Yönetimi ve Sağlık Sistemlerinin Dirençliliği Açısından Bir Değerlendirme

Mobile Health Services In Disasters: An Evaluation In Terms Of Crisis Management And The Resilience Of Health Systems

Tahsin Balcin

Bitlis Eren Üniversitesi, Acil Durum ve Afet Yönetimi, tahsinbalcin@gmail.com, ORCID: 0009-0006-8882-7601

Özet

Afetler doğa veya insan kaynaklı sebeplerle meydana gelen, toplumların olağan yaşamını bozan, sağlık sisteminde ciddi krizlere yol açabilen durumlardır. Afet meydana geldiği andan itibaren sağlık hizmetlerinin sürekliliğini sağlamak, can kayıplarını ve ikincil travmaları en aza indirmek açısından altın saatler olarak tabir edilen ilk 72 saat hayati önem taşımaktadır. Özellikle afet sonrası sağlık altyapısının zarar gördüğü, ulaşımın zor olduğu ve sağlık kuruluşlarının yetersiz kaldığı afet bölgelerinde sağlık hizmetlerine erişimin sürdürülebilmesi açısından mobil sağlık hizmetleri önem kazanmaktadır. Bu çalışmanın amacı, mobil sağlık hizmetlerinin afet yönetimi içerisindeki rolünü kriz yönetimi ve sağlık sistemlerinin dirençliliği bağlamında değerlendirmek ve afetlerin farklı evrelerinde sağladığı katkıları ortaya koymaktır. Çalışma, konuya ilişkin ulusal ve uluslararası literatürün incelenmesine dayalı olarak uygulamalı örneklerle desteklenerek hazırlanmıştır. Bu bağlamda mobil sağlık hizmetleri; acil sağlık hizmetleri, sahra hastaneleri, mobil sağlık üniteleri, evde bakım hizmetleri ve tele-tıp uygulamaları değerlendirilmiştir. Mobil sağlık hizmetlerinin özellikle afetlerin müdahale evresinde hızlı tıbbi müdahale, hasta ve yaralıların nakli, tanı ve tedavi hizmetlerinin sürdürülmesi açısından önemli işlevler üstlendiği görülmektedir. Bununla birlikte mobil sağlık uygulamaları yalnızca müdahale aşamasıyla sınırlı değildir ve bakım hizmetlerinin devamlılığı, kronik hastaların takibi, anne ve bebek sağlığı, psikososyal destek ve uzaktan sağlık hizmetleri aracılığıyla iyileştirme sürecine de katkı sağlamaktadır. Türkiye'deki afet deneyimleri, özellikle 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri sonrasında kullanılan ambulanslar, UMKE ekipleri, sahra hastaneleri ve mobil sağlık araçlarının afet koşullarında sağlık hizmetlerinin devamlılığındaki önemini en net gösteren durumlardan biridir. Sonuç olarak da mobil sağlık hizmetlerinin afet yönetim sistemine bütüncül biçimde entegre edilmesi gerekmekte ve kriz anlarında dirençlilik ve sürdürülebilir sağlık sistemlerinin oluşturulması açısından önem taşımaktadır. Bu doğrultuda mobil sağlık altyapısının güçlendirilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte kırsal ve afet riski yüksek olduğu bölgelerde mobil sağlık kapasitesinin artırılması ve personelin ve ekipmanın planlamasının yapılması ve afet öncesinde düzenli eğitim ve tatbikatlarla hazırlıklı olunması sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Afet Yönetimi, Mobil Sağlık, Kriz Yönetimi, Sağlık Sistemlerinin Dirençliliği

Abstract

Disasters are events caused by natural or human-induced factors that disrupt the normal functioning of societies and can lead to serious crises within health systems. From the moment a disaster occurs, the first 72 hours, often referred to as the "golden hours," are of critical importance in ensuring the continuity of healthcare services and minimizing loss of life and secondary trauma. Mobile health services become particularly important for maintaining access to healthcare in disaster-affected areas where health infrastructure has been damaged, transportation is difficult, and healthcare facilities are insufficient. The aim of this study is to evaluate the role of mobile health services in disaster management within the context of crisis management and health system resilience and to identify their contributions throughout the different phases of disasters. The study was prepared based on a review of national and international literature and was supported by practical examples. Within this framework, mobile health services, including emergency medical services, field hospitals, mobile health units, home healthcare services, and telemedicine applications, were evaluated. It is observed that mobile health services perform important functions, particularly during the response phase of disasters, including rapid medical intervention, the transportation of patients and injured individuals, and the continuation of diagnostic and treatment services. However, mobile health applications are not limited to the response phase; they also contribute to the recovery process through the continuity of healthcare services, follow-up of individuals with chronic diseases, maternal and infant healthcare, psychosocial support, and remote healthcare services. Disaster experiences in Türkiye, particularly the ambulances, National Medical Rescue Team (UMKE) teams, field hospitals, and mobile health vehicles used following the Kahramanmaraş earthquakes of February 6, 2023, clearly demonstrate the importance of mobile health services in maintaining healthcare delivery under disaster conditions. In conclusion, mobile health services should be integrated into disaster management systems in a comprehensive manner and are essential for establishing resilient and sustainable healthcare systems during crises. Accordingly, mobile health infrastructure should be strengthened. In addition, mobile health capacity should be increased in rural and disaster-prone areas, personnel and equipment should be systematically planned, and preparedness should be enhanced through regular training and exercises before disasters occur.

Keywords: Disaster Management, Mobile Health, Crisis Management, Health System Resilience

Depreme Hazırlık Bilgisini Ölçmeye Yönelik Başarı Testi Geliştirme Çalışması

A Study on Developing an Achievement Test to Assess Earthquake Preparedness Knowledge

Öğr. Gör. Dr.Engin Can
Bitlis Eren Üniversitesi, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, ecan@beu.edu.tr,
ORCID: 0000-0003-1153-8044

Özet

Türkiye deprem riski en yüksek olan ülkelerin başında gelmektedir. Ülkenin büyük bir kısmının ciddi fay hatlarını barındırması, riskin ana nedenleri arasındadır. Ayrıca ülkedeki afet yönetim çalışmalarının yetersizliği riski daha da kabul edilemez bir seviyeye taşımaktadır. Afet yönetimi adına yapılacak çalışmalardan en önemlilerinden birisi toplumun deprem kaynaklı risklere karşı eğitilmesidir. Bireyin deprem öncesinde, anında ve sonrasında sergilemesi gereken doğru davranışları içeren eğitim çalışmaları yaşanacak kayıpları minimize etme noktasında önemli bir yere sahiptir. Söz konusu eğitim programlarının etkinliğinin objektif biçimde değerlendirilmesi de doğru eğitim stratejilerinin belirlenmesine kritik katkılar sunabilmektedir. Bu doğrultuda çalışma kapsamında depreme yönelik bilgi düzeylerinin ölçülmesinde kullanılacak bir başarı testinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Bu hedefe yönelik olarak öncelikle bireysel hazır oluşluk noktasında ihtiyaç duyulan bilgi seviyesinin belirlenmesine yönelik 20 maddelik çoktan seçmeli soru havuzu oluşturulmuştur. Madde havuzu oluşturulurken kapsam ve konu dağılımını dengeli bir biçimde gerçekleştirebilme adına konu alanlarını içeren belirtke tablosu oluşturularak maddeler ilgili tabloya dengeli dağılım sergileyecek biçimde tasarlanmıştır. Sorular, bireyin depreme hazırlık, tahliye yöntemleri, deprem kaynaklı acil durumlar, deprem sonrası davranışlar gibi temel konular hakkındaki bilgi düzeyini ölçecek biçimde oluşturulmaya çalışılmıştır. Oluşturulan 20 maddelik taslak test alanında uzman akademisyenlerin değerlendirmesine sunulmuştur. Uzmanların taslak test ile ilgili maddeleri kapsama uygunluk, bilimsel doğruluk, dil bilgisi ve tek doğru cevaba sahip olma gibi açılardan değerlendirmeleri talep edilmiştir. Uzmanların değerlendirmeleri neticesinde gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Testin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasının gerçekleştirilmesi adına Bitlis Eren Üniversitesinden yaklaşık 300 öğrenci üzerinde bir uygulama yapılması kararlaştırılmıştır. Uygulamanın yapılabilmesi için ilgili üniversitenin rektörlüğünden gerekli izinler alınmış olup aynı üniversitenin etik kurulundan onay alma süreçleri devam etmektedir. Uygulamanın gerçekleştirilmesi neticesinde elde edilecek veriler üzerinden testin geçerliği ve güvenirliğinin test edilmesi amacıyla birtakım analizler uygulanabilecektir. Bu analizler arasında, güçlük ve ayırt edicilik indeksleri, madde toplam korelasyonları, iç tutarlılık analizleri ve ön test-son test puanlarının karşılaştırılmasına yönelik analizler yer almaktadır. Analizler neticesinde ulaşılacak olumlu psikometrik bulgular testin geçerli ve güvenilir bilimsel bir başarı testi olmasına kanıtlar sunacaktır.

Anahtar Kelimeler: deprem eğitimi; başarı testi; test geliştirme; geçerlik; güvenirlik

Abstract

Turkey is among the countries with the highest earthquake risk. The presence of major fault lines across a large portion of the country is a primary reason for this risk. Furthermore, the inadequacy of disaster management efforts in the country elevates the risk to an even more unacceptable level. Educating the public about earthquake-related risks is one of the most crucial aspects of disaster management. Educational initiatives that teach individuals the correct behaviors to adopt before, during, and after an earthquake play a vital role in minimizing potential losses. Objectively evaluating the effectiveness of these educational programs can also make a critical contribution to determining the right educational strategies. Accordingly, this study aimed to develop an achievement test to measure knowledge levels regarding earthquakes. To achieve this goal, a pool of 20 multiple-choice questions was first created to determine the level of knowledge required for individual preparedness. To ensure a balanced distribution of content and topics, a specification table covering the relevant subject areas was created, and the questions were designed to align with this table in a balanced manner. The questions were crafted to assess individuals' knowledge levels on fundamental topics such as earthquake preparedness, evacuation methods, earthquake-related emergencies, and post-earthquake behaviors. The resulting 20-item draft test was submitted to academic experts in the field for evaluation. Experts were asked to assess the draft test items based on criteria such as content relevance, scientific accuracy, grammatical correctness, and the presence of a single correct answer. Necessary revisions were made based on the experts' evaluations. To assess the test's validity and reliability, it was decided to administer the test to approximately 300 students at Bitlis Eren University. Necessary permissions have been obtained from the relevant university's rectorate to conduct the study, and the process of securing approval from the university's ethics committee is currently underway. Various analyses will be performed on the data obtained from the study to evaluate the test's validity and reliability. These analyses include difficulty and discrimination indices, item-total correlations, internal consistency analyses, and comparisons of pre-test and post-test scores. Positive psychometric findings resulting from these analyses will provide evidence that the test is a valid and reliable scientific achievement test.

Keywords: earthquake education; achievement test; test development; validity; reliability

Engelli Çalışanların Kurumsal Yaşama Katılımında Halkla İlişkilerin Rolü

The Role of Public Relations in the Participation of Employees with Disabilities in Organizational Life

Dr.Öğr. Üyesi. Hacer Hande Ergin Çağatay
Karabük Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, handecagatay.45@gmail.com,ORCID:0000-00002-3774-2572

Özet

Engelli çalışanların çalışma yaşamına tam ve eşit katılımı, kapsayıcı ve sürdürülebilir çalışma yaşamının temel göstergelerinden biri olarak kabul edilmektedir. Son yıllarda bu konuya yönelik araştırmaların sayısında önemli bir artış yaşanmış; özellikle insan kaynakları yönetimi, örgütsel davranış ve çalışma yaşamı alanlarında engelli çalışanların istihdamı, çalışma koşulları, motivasyonu, iş doyumu, kurumsal aidiyeti ve örgütsel uyumu farklı boyutlarıyla incelenmiştir. Bununla birlikte engelli çalışanların kurumsal yaşama katılımının geliştirilmesinde halkla ilişkilerin üstlenebileceği rolün yeterince ele alınmadığı görülmektedir. Oysa halkla ilişkiler; kapsayıcı kurum kültürünün oluşturulması, çalışan katılımının desteklenmesi, kurum içi ilişkilerin güçlendirilmesi ve çalışanlarla karşılıklı güvene dayalı iletişim ortamının geliştirilmesi gibi süreçlerde önemli işlevler üstlenmektedir. Bu çalışma, engelli çalışanların kurumsal yaşama katılımını halkla ilişkiler perspektifinden değerlendirerek alandaki literatüre katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Bu kapsamda ulusal ve uluslararası literatürde yer alan kitaplar, makaleler ve bilimsel çalışmalar incelenmiş; engelli çalışanların kurumsal yaşama katılımı ile halkla ilişkilerin ilişki yönetimi, kapsayıcı kurum kültürü, kurum içi iletişim ve çalışan katılımına ilişkin yaklaşımları birlikte değerlendirilmiştir.

İnceleme sonucunda, mevcut çalışmaların büyük ölçüde insan kaynakları yönetimi ve örgütsel davranış perspektifinde yoğunlaştığı, halkla ilişkilerin ise çoğunlukla dolaylı biçimde ele alındığı belirlenmiştir. Literatür, halkla ilişkilerin kapsayıcı kurum kültürünün geliştirilmesi, önyargı ve ayrımcılığın azaltılması, çalışan katılımının teşvik edilmesi, kurum içi ilişkilerin güçlendirilmesi ve engelli çalışanların kurumsal aidiyetlerinin desteklenmesinde önemli katkılar sağlayabileceğini ortaya koymaktadır. Buna karşın, bu katkıları doğrudan halkla ilişkiler perspektifiyle bütüncül olarak değerlendiren çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak çalışma, halkla ilişkilerin engelli çalışanların kurumsal yaşama katılımını destekleyen stratejik bir yönetim fonksiyonu olduğunu ortaya koymakta; konuya halkla ilişkiler perspektifinden yaklaşarak literatürdeki önemli bir boşluğun doldurulmasına ve gelecekte gerçekleştirilecek kuramsal ve uygulamalı araştırmalara katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Halkla ilişkiler, engelli çalışanlar, kurum içi iletişim, kurumsal yaşama katılım, kapsayıcı kurum kültürü.

Abstract

The full and equal participation of employees with disabilities in working life is regarded as one of the fundamental indicators of an inclusive and sustainable work environment. In recent years, the number of studies addressing this issue has increased considerably. In particular, research in the fields of human resource management, organizational behavior, and employment studies has examined the employment, working conditions, motivation, job satisfaction, organizational belonging, and organizational adjustment of employees with disabilities from different perspectives. However, the role that public relations may assume in strengthening the participation of employees with disabilities in organizational life has not been sufficiently addressed. Public relations performs important functions in developing an inclusive organizational culture, supporting employee participation, strengthening internal relationships, and creating a communication environment based on mutual trust. This study aims to contribute to the literature by evaluating the participation of employees with disabilities in organizational life from a public relations perspective.

The study employs document analysis, a qualitative research technique. Within this framework, books, articles, and academic studies in the national and international literature were reviewed. Approaches concerning the participation of employees with disabilities in organizational life were evaluated together with public relations perspectives on relationship management, inclusive organizational culture, internal communication, and employee participation.

The review indicates that existing studies predominantly focus on human resource management and organizational behavior, while public relations is generally addressed indirectly. The literature suggests that public relations may contribute to developing an inclusive organizational culture, reducing prejudice and discrimination, encouraging employee participation, strengthening internal relationships, and supporting organizational belonging among employees with disabilities. Nevertheless, studies that evaluate these contributions directly and comprehensively from a public relations perspective remain highly limited.

Consequently, the study identifies public relations as a strategic management function that supports the participation of employees with disabilities in organizational life. By approaching the subject from a public relations perspective, it seeks to contribute to filling an important gap in the literature and to provide a foundation for future theoretical and applied research.

Keywords: Public relations, employees with disabilities, internal communication, participation in organizational life, inclusive organizational culture.

Görünmeyen Aileler, Görünür Kırılganlık: Muş'ta Suriyeli Çocukların Toplumsal Kırılganlık Deneyimleri

Invisible Families, Visible Vulnerability: Syrian Children's Experiences of Social Vulnerability in Muş

Dr. Öğr. Üyesi Rukiye Satılmış
Muş Alparslan Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü, r.kaya@alparlan.edu.tr,
ORCID: 0000-0002-0304-0361

Özet

2011 sonrası zorunlu göç hareketiyle birlikte Türkiye'nin dört bir yanında olduğu gibi Muş'ta da sınırlı sayıda Suriyeli aile yaşamaktadır. Aileler gündelik yaşamlarını çoğunlukla daha az görünür alanlarda sürdürürken çocuklar seyyar satış, yardım talebi ve kamusal alanda geçirdikleri zaman aracılığıyla kentin ana caddelerinde daha görünür durumdadırlar. Bu görünürlük savaş, zorunlu göç ve yoksulluk deneyimlerinin yanı sıra dil bariyeri, eğitimden kopma, sağlık ve barınma hizmetlerine sınırlı erişim ve kayıt dışı çocuk emeği gibi sorunları da açığa çıkarmaktadır. Çocukların kamusal alanda yardım talep eden veya ürün satan kişiler olarak algılanması, onların ayrımcılık ve dışlanma riskini artırırken kent sakinleri açısından da önyargı ve "öteki" algısının yeniden üretilmesine yol açabilmektedir.

Bu çalışma, Muş'ta yaşayan Suriyeli ailelerin ve çocukların gündelik yaşam deneyimlerini toplumsal kırılganlık perspektifinden analiz etmeyi ve sınırlı imkânlar içinde geliştirdikleri baş etme ve direnç stratejilerini görünür kılmayı amaçlamaktadır. Araştırmada nitel yöntem benimsenmiş; ilk aşamada Muş kent merkezindeki kamusal alanlarda saha gözlemleri gerçekleştirilmiş, ikinci aşamada ise Suriyeli ailelerle yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Görüşme verileri tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir.

Ön bulgular, çocukların sokakta görünür olmasının bireysel bir tercih olmaktan çok hane yoksulluğu, sosyal koruma mekanizmalarına sınırlı erişim ve göçmenlik koşullarıyla ilişkili olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte ailelerin dayanışma ağları, gündelik ekonomik pratikleri ve çocukların geleceğine ilişkin beklentileri önemli direnç alanları oluşturmaktadır. Judith Butler'ın kırılganlık yaklaşımından hareketle çalışma, kırılganlığın yalnızca bireysel özelliklerden değil, eşitsiz ekonomik, hukuki ve toplumsal koşullardan üretildiğini savunmaktadır (Butler, 2005). Sonuç olarak araştırma, Suriyeli çocukların ve ailelerin damgalanmasını önleyecek; eğitim, sosyal koruma ve yerel dayanışma mekanizmalarını güçlendirecek kapsayıcı iş birliği modellerinin gerekliliğine dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Suriyeli Çocuklar, Toplumsal Kırılganlık, Zorunlu Göç

Abstract

Following the wave of forced migration after 2011, a limited number of Syrian families now live in Muş, as is the case throughout Turkey. While the families mostly go about their daily lives in less visible settings, the children are more visible on the city's main streets through street vending, seeking aid, and spending time in public spaces. This visibility brings to light not only their experiences of war, forced migration, and poverty but also issues such as language barriers, disengagement from education, limited access to health and housing services, and child labor in the informal sector. The perception of children as individuals seeking assistance or selling goods in public spaces not only increases their risk of discrimination and exclusion but can also lead to the reproduction of prejudice and the "othering" of these children among city residents.

This study aims to analyze the everyday life experiences of Syrian families and children living in Muş from the perspective of social vulnerability and to shed light on the coping and resilience strategies they have developed within their limited resources. A qualitative approach was adopted for the research; in the first phase, field observations were conducted in public spaces in downtown Muş, and in the second phase, semi-structured in-depth interviews were conducted with Syrian families. The interview data were analyzed using thematic analysis.

Preliminary findings indicate that the visibility of children on the streets is linked not so much to individual choice as to household poverty, limited access to social protection mechanisms, and the conditions of migration. At the same time, families' solidarity networks, daily economic practices, and expectations regarding their children's future constitute significant sources of resilience. Drawing on Judith Butler's concept of vulnerability, this study argues that vulnerability is produced not only by individual characteristics but also by unequal economic, legal, and social conditions (Butler, 2005). Consequently, the study highlights the need for inclusive collaboration models that will prevent the stigmatization of Syrian children and their families and strengthen education, social protection, and local solidarity mechanisms.

Keywords: Syrian Children, Migration and Vulnerability, Social Crisis

İkinci Dünya Savaşı Yıllarında Bitlis'te Salgın Hastalıklar

Epidemic Diseases in Bitlis During the Second World War

Elmas İçyer Çiriş
Muş Alparslan Üniversitesi, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi, Doktora Öğrencisi, elmasicyer@hotmail.com.tr,
ORCİD: 0000-0001-7704-3648

Özet

İkinci Dünya Savaşı yılları, Türkiye'nin savaşa fiilen katılmamasına rağmen ekonomik, sosyal ve idari alanlarda önemli sorunların yaşandığı bir dönem olmuştur. Savaşın yol açtığı ekonomik daralma, ulaşım ve iaşe güçlükleri, sağlık hizmetlerindeki yetersizlikler, hijyen koşullarındaki bozulmalar ve temel ihtiyaç maddelerinin temininde yaşanan sıkıntılar, salgın hastalıkların yayılmasını kolaylaştıran bir ortam meydana getirmiştir. Bu süreçten etkilenen şehirlerden biri olan Bitlis'te hem insan hem de hayvan sağlığını tehdit eden bulaşıcı hastalıklar, kamu sağlığının en önemli sorunlarından biri hâline gelmiştir. Söz konusu dönemde Bitlis'te başta veba, tifüs, çiçek ve kolera olmak üzere çeşitli bulaşıcı hastalıkların kamu sağlığını tehdit ettiği görülmektedir. Bunun yanında hayvan sağlığını etkileyen salgın hastalıkların da hayvancılığa dayalı ekonomik faaliyetleri olumsuz etkileyerek bölgenin ekonomik yapısı üzerinde önemli sonuçlar doğurduğu anlaşılmaktadır.

Salgınlarla mücadele kapsamında aşılama faaliyetleri, karantina uygulamaları, fare ve pirelerle mücadele, açık kanalizasyonların ıslahı, çevre temizliğinin sağlanması, içme suyu kaynaklarının denetlenmesi ve halkın bilinçlendirilmesine yönelik çeşitli çalışmaların yürütüldüğü tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra merkezi idarenin aldığı sağlık tedbirlerinin yerel yönetimler aracılığıyla uygulanmasına çalışıldığı, belediye ve sağlık teşkilatının salgınların kontrol altına alınmasında aktif rol üstlendiği görülmektedir. Ne var ki salgınlarla mücadelede çeşitli yapısal ve ekonomik zorlukların bulunması, alınan önlemlerin istenilen düzeyde başarıya ulaşmasını engellemiştir. Nitekim sağlık altyapısındaki yetersizlikler, doktor, sağlık personeli ve ilaç eksikliği nedeniyle birçok hastanın tedavi amacıyla şehir dışındaki sağlık kuruluşlarına sevk edildiği anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra savaşın neden olduğu ekonomik sıkıntılar, nüfus hareketliliği, ulaşım sorunları ve belediye hizmetlerindeki aksamaların salgın hastalıklarla mücadeleyi daha da güçleştirdiği görülmektedir.

Bu çalışmada dönemin resmî yayınları, sağlık istatistikleri, ilan ve sağlık duyuruları, yerel basında yer alan haberler ile Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı belgeleri başta olmak üzere çeşitli arşiv kaynakları ışığında İkinci Dünya Savaşı yıllarında Bitlis'te görülen salgın hastalıklar incelenmektedir. Çalışmada söz konusu hastalıkların kamu sağlığı üzerindeki etkileri, dönemin sağlık politikaları, yerel yönetimlerin salgınlarla mücadele uygulamaları ve salgınların toplum yaşamı üzerindeki sosyal ve ekonomik yansımaları değerlendirilmiştir. Bu yönüyle araştırmanın, Bitlis'in sağlık tarihine, Cumhuriyet dönemi yerel sağlık politikalarının anlaşılmasına ve

savaş yıllarında taşra kentlerinde salgın hastalıklarla mücadeleye ilişkin literatüre katkı sağlaması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: İkinci Dünya Savaşı, Bitlis, Salgın Hastalıklar, Kamu Sağlığı, Sağlık Politikaları

Abstract

Although Türkiye did not actively participate in the Second World War, the war years were marked by significant economic, social, and administrative challenges. Economic contraction, difficulties in transportation and food supply, inadequacies in healthcare services, deteriorating sanitary conditions, and shortages of essential commodities created favorable conditions for the spread of infectious diseases. Bitlis was among the provinces significantly affected by these circumstances, where contagious diseases threatening both human and animal health emerged as major public health concerns. During this period, epidemic diseases such as plague, typhus, smallpox, and cholera posed serious threats to public health in Bitlis. In addition, infectious animal diseases adversely affected livestock production, resulting in significant economic consequences for the region, where animal husbandry constituted an important component of local economic life.

In response to these outbreaks, various public health measures were implemented, including vaccination campaigns, quarantine practices, rodent and flea control, the improvement of open sewage systems, environmental sanitation, the inspection of drinking water resources, and public awareness initiatives. Furthermore, efforts were made to implement the health policies introduced by the central government through local administrative authorities, with municipal administrations and healthcare institutions playing an active role in epidemic control. Nevertheless, numerous structural and economic constraints limited the effectiveness of these measures. Inadequate healthcare infrastructure, shortages of physicians, medical personnel, and pharmaceuticals frequently necessitated the transfer of patients to medical facilities outside the province. Moreover, wartime economic difficulties, population mobility, transportation problems, and disruptions in municipal services further complicated efforts to control infectious diseases.

This study examines the epidemic diseases observed in Bitlis during the Second World War through an analysis of official publications, health statistics, public announcements, local newspaper reports, and archival documents, particularly those preserved in the Presidential State Archives of the Republic of Türkiye. It evaluates the impact of these epidemics on public health, the health policies implemented during the period, the anti-epidemic measures undertaken by local authorities, and the broader social and economic consequences of infectious diseases for everyday life. In this respect, the study aims to contribute to the historiography of public health in Bitlis, to enhance understanding of local health policies during the Republican era, and to enrich the literature on epidemic disease control in provincial Türkiye during the Second World War.

Keywords: Second World War, Bitlis, Epidemic Diseases, Public Health, Health Policies.

İspanya İç Savaşı'nda Polonyalı Gönüllüler: Göçmenlik, Gönüllülük ve Savaşa Katılım

Polish Volunteers in the Spanish Civil War: Migration, Volunteerism, and Military Engagement

Eren Yiğitoğlu
Milli Savunma Üniversitesi – Atatürk Stratejik Araştırmalar ve Lisansüstü Eğitim Enstitüsü – Harp Tarihi (YL),
erenyigitoglu57@gmail.com, ORCID ID: 0009-0000-9022-7935

Özet

İki savaş arası dönem (1918-1939), Avrupa genelinde ekonomik krizlerin, siyasi çalkantıların ve otoriterleşme dalgalarının derinleştiği bütüncül bir "risk ve kriz çağı"nı temsil etmektedir. Bu kriz ortamının Avrupa ölçeğindeki en kapsamlı askeri ve toplumsal kırılma alanına dönüşen İspanya İç Savaşı (1936-1939), küresel sistemik tıkanıklığın yanı sıra kırılgan toplumsal kesimlerin varoluşsal dirençlilik pratiklerini sergilediği transnasyonal bir zemin üretmiştir. Bu çalışma, İspanya Cumhuriyeti'ni savunmak üzere kurulan Enternasyonal Tugaylar bünyesindeki yaklaşık 35 bin gönüllü arasında önemli bir nicel ve nitel yekûn oluşturan 4.500–5.000 civarındaki Polonyalı gönüllünün (Dąbrowszczacy) tarihsel tecrübesini kırılganlık, kriz ve dirençlilik dinamikleri çerçevesinde bütüncül bir yaklaşımla ele almaktadır. Gönüllü profilinin sosyolojik analizi, ideolojik saiklerin ötesinde ciddi bir göçmenlik ve sosyo-ekonomik kırılganlık tablosunu ortaya koymaktadır. Nitekim Polonyalı gönüllülerin %75'ini doğrudan Polonya'dan gelenler değil, başta Fransa olmak üzere Batı Avrupa'ya göç etmiş ve büyük ölçüde Fransız Komünist Partisi (PCF) çevresinde örgütlenmiş göçmen işçiler oluşturmaktadır. Doğrudan Polonya topraklarından savaşa katılanların sayısı ise 600–800 (bazı verilerde 1.200) civarında kalmış ve bu grubun en az %80'i komünist kadrolardan teşekkül etmiştir. Buna karşılık Milliyetçi saflarda katılım gösteren onlarca Polonyalı ise ideolojik motivasyonlardan ziyade savaş öncesinde İspanyol Yabancılar Lejyonuna kaydolmuş profesyonel askerlerden oluşmaktadır. Bu durum Milliyetçi kanattaki Polonya katılımının son derece mütevazı kalmasının temel nedenidir. Polonyalı cumhuriyetçilerin ezici çoğunluğu, savaşın en kritik operasyonlarında yer alan ve %30–40 gibi son derece ağır kayıp oranları veren XIII. Enternasyonal Tugay ("Jarosław Dąbrowski") saflarında çarpışarak yüksek bir askeri ve kolektif dirençlilik sergilemiştir. Cumhuriyet Hükümeti'nin Eylül 1938'de Enternasyonal Tugayları terhis etme kararı almasıyla birlikte cepheden çekilen Polonyalı gönüllüler, İspanya'nın nihai çöküşüyle (Şubat 1939) Pireneler üzerinden Fransa'ya sığınmış ve burada Fransız hükümeti tarafından gözaltı/toplama kamplarına (Gurs, Le Vernet) kapatılarak ağır insani şartlar altında tecrit edilmiştir. Sonuç olarak bildiri, Polonyalı gönüllülerin İspanya İç Savaşı'ndaki varlığını yalnızca ideolojik bir eylemlilik değil; Sanacja rejimi tarafından vatandaşlıktan çıkarılarak vatansız bırakılan kırılgan bir göçmen kitlesinin kriz anında sergilediği aktif bir transnasyonal dirençlilik stratejisi olarak değerlendirmektedir. Savaşın askeri yenilgi ve kamplarda tecritle sonlanması kriz çağında kırılgan grupların trajik kaderini gösterirken cephede ve sonrasında sürdürülen kolektif dayanışma toplumsal dirençlilik açısından özgün bir tarihsel emsal sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dąbrowski Tugayı, İspanya İç Savaşı, Kırılganlık ve Dirençlilik, Polonyalı Gönüllüler (Dąbrowszczacy)

Abstract

The interwar period (1918–1939) represents a comprehensive "age of risk and crisis" across Europe, characterized by deepening economic crises, political turmoil, and waves of authoritarianism. Becoming the most extensive military and social rupture within this crisis environment on a European scale, the Spanish Civil War (1936–1939) generated a transnational platform where vulnerable social groups exhibited existential practices of resilience alongside a global systemic breakdown. This study adopts a holistic approach to examine the historical experience of approximately 4,500–5,000 Polish volunteers (Dąbrowszczacy), who constituted a significant quantitative and qualitative presence among the nearly 35,000 volunteers in the International Brigades formed to defend the Spanish Republic, within the framework of vulnerability, crisis, and resilience dynamics.

The sociological analysis of the volunteer profile reveals a significant pattern of migration and socio-economic vulnerability beyond mere ideological motives. Indeed, 75% of the Polish volunteers were not those coming directly from Poland, but rather migrant workers who had emigrated to Western Europe—primarily France—and were largely organized around the French Communist Party (PCF). Meanwhile, the number of participants coming directly from Polish territory remained around 600–800 (or 1,200 according to some data), with at least 80% of this group consisting of communist cadres. Conversely, the dozens of Poles who participated on the Nationalist side consisted mainly of professional soldiers enrolled in the Spanish Foreign Legion prior to the war, rather than individuals driven by ideological motivations. This explains why Polish participation on the Nationalist side remained exceptionally modest.

The overwhelming majority of Polish Republicans fought in the ranks of the 13th International Brigade ("Jarosław Dąbrowski"), which participated in the most critical operations of the war and suffered extremely heavy casualty rates of 30–40%, thereby demonstrating high military and collective resilience. Following the Republican Government's decision to demobilize the International Brigades in September 1938, the Polish volunteers withdrew from the front line; with the final collapse of Spain (February 1939), they took refuge in France via the Pyrenees, where they were interned by the French government in internment camps (such as Gurs and Le Vernet) under severe humanitarian conditions. In conclusion, the paper evaluates the presence of Polish volunteers in the Spanish Civil War not merely as ideological activism, but as an active strategy of transnational resilience deployed in a moment of crisis by a vulnerable migrant population stripped of citizenship and rendered stateless by the Sanacja regime. While the conclusion of the war in military defeat and internment highlights the tragic fate of

vulnerable groups in an era of crisis, the collective solidarity maintained at the front and beyond offers a unique historical precedent in terms of social resilience.

Keywords: Dąbrowski Brigade, Spanish Civil War, Vulnerability and Resilience, Polish Volunteers (Dąbrowszczacy)

Avrupa Sömürgeciliğinin Afrika'da Yarattığı Yıkıma İçeriden Bir Eleştiri: Joseph Thomson'ın İtirafları

An Insider Critique of the Destruction Caused by European Colonialism in Africa: Joseph Thomson's Confessions

Dr. Öğr. Üyesi Habibe Temizsu
Bingöl Üniversitesi, iktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, habibetemizsu@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1132-6033

Özet

19. yüzyılın son çeyreği, Avrupa merkezli emperyalist yayılmanın Afrika kıtasında yarattığı derin insanî, ekonomik ve toplumsal krizlerin ivme kazandığı bir dönem olmuştur. Bu süreçte Avrupa çıkışlı sömürgeci istila girişimlerine; kıtanın "karanlık", "kırılgan" ve "medenileştirilmeye muhtaç" olduğu söylem ve iddialarıyla meşruluk kazandırılmaya çalışıldığı görülmektedir. Oysa insanî, dinî ve ticari vaatlerle meşrulaştırılan bu müdahalelerin sahadaki sonuçları oldukça farklı olmuştur. Köle ticaretinin yanı sıra barut ve silah ihracatı ile giderek genişleyen alkol pazarı, yerel toplumsal yapıların tahrip edilmesine ve Afrika toplumlarında uzun vadeli etkiler yaratan derin krizlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Oluşan tüm bu krizlerin kaynağı olarak mütemadiyen kıtanın geriliği, karanlığı ve ilkelliği gösterilirken, kıta halkının yaşadığı krizler görmezden gelinmiştir.

Bu çalışma, 19. yüzyılın önemli kâşiflerinden Joseph Thomson'ın 1890 tarihli *"The Results of European Intercourse with the African"* başlıklı değerlendirmesini esas alarak, Afrika'daki emperyal yayılmanın ve Avrupalıların kıta halklarına yönelik müdahalelerinin yarattığı kriz hâlini tarihsel bağlamda ele almaktadır. Çalışmada özellikle Thomson'ın Avrupa kaynaklı alkol ticaretinin Afrika toplumlarında yol açtığını belirttiği ahlaki ve toplumsal yıkım üzerinde durulmakta; bu değerlendirmeleri Avrupa sömürgeciliğinin sonuçlarına ilişkin dönemin içinden bir itiraf ve eleştiri olarak ele alınmaktadır. Nitekim Thomson, Afrika'nın farklı bölgelerindeki kişisel gözlemlerine dayanarak, Avrupalıların Afrika halklarıyla o güne kadarki ilişkilerinin onlar açısından bir "nimet" olmaktan ziyade "katıksız bir lanet" niteliği taşıdığını ifade etmektedir. Bununla birlikte çalışma, Avrupa müdahalesinin sonuçlarını oldukça sert biçimde eleştiren Thomson'ın, Afrikalı toplumlara yönelik küçümseyici ve medeniyetçi yaklaşımın bütünüyle dışına çıkamadığına da dikkat çekmektedir. Bu yönüyle Thomson'ın değerlendirmeleri, bir taraftan Avrupa sömürgeciliğinin Afrika'da yarattığı yıkıma ilişkin dönemin içinden önemli bir itiraf niteliği taşırken, diğer taraftan sömürgeci müdahaleleri besleyen medeniyetçi ve hiyerarşik düşüncenin bu müdahalelerin eleştirmenleri tarafından dahi ne ölçüde içselleştirildiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: 19. Yüzyıl Emperyalizmi, Joseph Thomson, Afrika Sömürgeciliği.

Abstract

The final quarter of the nineteenth century was a period in which the profound humanitarian, economic, and social crises caused by European-centred imperialist expansion across the African continent intensified. During this period, European colonial invasions were legitimised through discourses and claims portraying the continent as "dark," "fragile," and "in need of civilisation." Yet the consequences on the ground of these interventions, legitimised through humanitarian, religious, and commercial promises, were markedly different. Alongside the slave trade, the export of gunpowder and firearms and the steadily expanding alcohol trade contributed to the destruction of local social structures and the emergence of profound crises with long-term consequences for African societies. While the continent's backwardness, darkness, and primitiveness were persistently presented as the source of all these crises, the crises experienced by African peoples themselves were largely ignored.

Drawing on the nineteenth-century explorer Joseph Thomson's 1890 essay, *"The Results of European Intercourse with the African,"* this study examines, within its historical context, the state of crisis created by imperial expansion in Africa and European interventions in the lives of the continent's peoples. Particular attention is paid to the moral and social destruction that Thomson attributed to the European liquor trade in African societies, and his observations are approached as both an insider critique and a confession regarding the consequences of European colonialism. Indeed, based on his personal observations in different regions of Africa, Thomson stated that European relations with African peoples up to that point had been, rather than a "blessing," little better than an "unmixed curse." At the same time, the study draws attention to the fact that, despite his harsh criticism of the consequences of European intervention, Thomson was unable to move entirely beyond a condescending and civilising attitude towards African societies. In this respect, Thomson's observations constitute, on the one hand, a significant contemporary confession concerning the destruction caused by European colonialism in Africa and, on the other, reveal the extent to which the civilising and hierarchical ideas that underpinned colonial interventions were internalised even by critics of those interventions.

Keywords: 19th-Century Imperialism, Joseph Thomson, African Colonialism.

Osmanlı'dan Günümüze Darbeler: Risk Toplumu Kuramı Çerçevesinde Bir Değerlendirme

Coups from the Ottoman Era to the Present: An Assessment through the Lens of Risk Society Theory

Öğr. Gör. Abdulgani Furkan
Iğdır Üniversitesi, Tuzluca Meslek Yüksekokulu, furkangani.38@gmail.com, ORCID: 0000-0003-0422-619X

Özet

Bu çalışmanın amacı, Osmanlı Devleti'nden günümüz Türkiye Cumhuriyeti'ne uzanan süreçte gerçekleşen askeri ve siyasi müdahaleleri risk toplumu kuramı çerçevesinde karşılaştırmalı olarak incelemektir. Çalışma, söz konusu müdahaleleri iki temel dönem altında ele almaktadır. Osmanlı dönemi kapsamında, Sultan Abdülaziz'in tahttan indirilmesiyle sonuçlanan 1876 saray darbesi, II. Abdülhamid'in tahttan indirilmesine yol açan 31 Mart Vakası (1909) ve İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin iktidarı fiilen ele geçirdiği 1913 Bâb-ı Âli Baskını incelenmektedir. Cumhuriyet dönemi kapsamında ise 27 Mayıs 1960 Darbesi, 12 Mart 1971 Muhtırası, 12 Eylül 1980 Darbesi, 28 Şubat 1997 postmodern darbe süreci, 27 Nisan 2007 e-muhtırası ve 15 Temmuz 2016 FETÖ/PDY Darbe Girişimi ele alınmaktadır. Çalışmanın kuramsal çerçevesini Ulrich Beck'in risk toplumu kavramsallaştırması oluşturmaktadır; bu çerçevede söz konusu müdahaleler, toplumun kurumsal güven ve istikrar algısını sarsan "üretilmiş riskler" olarak yorumlanmaktadır. Bu yaklaşım, her bir müdahalenin salt bireysel bir siyasi olay olarak değil, toplumun kolektif güven ilişkilerini ve devlet-toplum sözleşmesini derinden etkileyen sistemik bir kırılma anı olarak okunmasına imkân tanımaktadır. Çalışmanın yöntemi, tarihsel karşılaştırmalı analiz ile doktriner betimleme yönteminin birlikte kullanıldığı nitel bir yaklaşımdır; bu kapsamda dönemin birincil ve ikincil kaynakları, resmî belgeler ve akademik literatür taranarak her bir müdahalenin ortaya çıkış dinamikleri, aktörleri ve toplumsal-siyasal sonuçları karşılaştırmalı biçimde değerlendirilmektedir. Çalışma sonucunda, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e uzanan süreçte askeri-bürokratik vesayet kültürünün tarihsel bir süreklilik gösterdiği ancak müdahalelerin niteliğinin -doğrudan darbe, muhtıra, postmodern müdahale, darbe girişimi- zamanla farklılaştığı ve toplumsal meşruiyet zemininin giderek daralarak sivil direnç kapasitesinin arttığı tespit edilmiştir. Bu bulgu, Türkiye'de demokratik konsolidasyonun kırılgan bir zeminde ilerlediğini ve kurumsal dirençliliğin güçlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Çalışma; siyaset bilimi, tarih ve risk sosyolojisi literatürüne güncel kavramsal araçlarla tarihsel bir sürekliliği bir arada okuyan bütüncül bir katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: risk toplumu; darbe; muhtıra; siyasi istikrarsızlık; kurumsal dirençlilik.

Abstract

The purpose of this study is to comparatively examine the military and political interventions

that occurred from the Ottoman State to the present-day Republic of Turkey, within the framework of risk society theory. The study addresses these interventions under two main periods. Within the Ottoman period, the study examines the 1876 palace coup that resulted in the deposition of Sultan Abdülaziz, the 31 March Incident (1909) that led to the deposition of Abdülhamid II, and the 1913 Raid on the Sublime Porte (Bâb-ı Âli Baskını) through which the Committee of Union and Progress effectively seized power. Within the Republican period, the study addresses the coup of 27 May 1960, the memorandum of 12 March 1971, the coup of 12 September 1980, the postmodern coup process of 28 February 1997, the e-memorandum of 27 April 2007, and the FETÖ/PDY coup attempt of 15 July 2016. The theoretical framework of the study is grounded in Ulrich Beck's conceptualization of the risk society, within which these interventions are interpreted as "manufactured risks" that undermine society's institutional trust and sense of stability. The methodology is a qualitative approach combining historicalcomparative analysis with doctrinal description; within this scope, primary and secondary sources, official documents, and the academic literature pertaining to each period are reviewed in order to comparatively assess the emergence dynamics, actors, and socio-political consequences of each intervention. The study finds that a culture of military-bureaucratic tutelage has shown historical continuity from the Ottoman era to the Republic, although the nature of the interventions -direct coup, memorandum, postmodern intervention, coup attempthas varied over time. This finding demonstrates that democratic consolidation in Turkey has proceeded on a fragile basis and that institutional resilience needs to be strengthened. The study aims to offer a holistic contribution to the literature on political science, history, and risk sociology by reading historical continuity together with current conceptual tools.

Keywords: risk society; coup d'état; political instability; regime crisis; institutional resilience.

Ahlat'ın Kültür Mirasında Risk ve Kriz Dinamikleri: Koruma ve Sürdürülebilirlik Odaklı Bir Değerlendirme

Risk and Crisis Dynamics in Ahlat's Cultural Heritage: An Assessment Focused on Conservation and Sustainability

Dr.Filiz Başbaydar Belli[1]
Öğr. Gör.Vedat Evren Belli[2]
[1] Bağımsız Araştırmacı, bafiliz@gmail.com, ORCID: 0000-0002-4705-6680
[2] Bitlis Eren Üniversitesi Ahlat Meslek Yüksekokulu, Eser Koruma Programı, vbbelli@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5339-6921

Özet

Ahlat, Anadolu'nun tarihsel ve kültürel oluşum sürecinde farklı medeniyetlerin izlerini bir arada barındıran, çok katmanlı bir kültürel peyzaj niteliğindedir. Özellikle XI. yüzyıl sonlarından başlayarak farklı dönemlere ilişkilendirilen sayısız anıtsal mezar taşları, kümbetler, tarihî yapılar, arkeolojik alanlar ve Ahlat taş işçiliği geleneği, yerleşimin kültürel kimliğinin temel unsurlarını oluşturmaktadır. Bu kadim geleneği korumak üzere gerçekleştirilen çalışmalar neticesinde Ahlat'ın tarihî yerleşimi ve mezar taşları 2000 yılında UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'ne alınmış; Geleneksel Ahlat Taş İşçiliği ise 2022 yılında UNESCO Somut Olmayan Kültürel Mirasın Acil Koruma Gerektiren Listesi'ne kaydedilmiştir.

Bu çalışmanın amacı, Ahlat'ın tarihî ve kültürel mirasını tehdit eden doğal, çevresel, yapısal, antropojenik, sosyoekonomik ve yönetsel riskleri bütüncül bir yaklaşımla değerlendirmek ve sürdürülebilir koruma politikalarına yönelik öneriler geliştirmektir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış; literatür taraması, resmî kurum ve UNESCO belgelerinin değerlendirilmesi, kültürel miras risk yönetimi yaklaşımı ve risk-etki değerlendirmesi birlikte ele alınmıştır. Analiz sonucunda Ahlat kültürel mirası açısından deprem ve diğer doğal afetler, iklimsel bozulma ve donma-çözülme süreçleri, taş malzemenin fiziksel ve kimyasal bozulması, yanlış restorasyon uygulamaları, kaçak kazı ve vandalizm, ziyaretçi baskısı, hızlı kentleşme ve altyapı müdahaleleri ile geleneksel taş işçiliğinin kuşaklar arası aktarımındaki zayıflama başlıca risk alanları olarak belirlenmiştir. Özellikle somut ve somut olmayan kültürel mirasın birbirinden bağımsız değerlendirilmemesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Ahlat'ın korunması için dijital envanter, üç boyutlu belgeleme, periyodik izleme, afet risk azaltma planları, bilimsel konservasyon, sürdürülebilir turizm ve usta-çırak sistemini destekleyen bütünleşik bir kültürel miras yönetim modeli önerilmektedir. Ahlat'ın kültürel mirasının muhafaza edilerek korunması ve gelecek kuşaklara özgün kimliği ile aktarılması tek bir disiplin müdahalesi dışında, çok katmanlı ve multidisiplinli bir yaklaşım ile mümkün olabilmektedir. Bu bağlamda, bahse konu mirasın risklere karşı dirençli kılınması; ancak sanat tarihi, mimarlık, restorasyon, jeoloji ve yerel yönetim politikalarını entegre eden, önleyici stratejilerle kurgulanmış bütüncül bir kriz yönetim modelinin oluşturulması ile gerçekleşebilir.

Anahtar Kelime: Ahlat, Kültürel Miras, Risk Analizi, Kriz Yönetimi, Sürdürülebilir Koruma Uygulamaları

Abstract

Ahlat constitutes a multi-layered cultural landscape that embodies the traces of various civilizations from the process of Anatolia's historical and cultural formation. Numerous monumental tombstones, *kümbet*s (mausoleums), historical structures, archaeological sites—dating from the late 11th century onwards—and the tradition of Ahlat stonemasonry form the fundamental elements of the settlement's cultural identity. As a result of efforts to safeguard this ancient tradition, Ahlat's historical settlement and tombstones were included in the UNESCO World Heritage Tentative List in 2000, while Traditional Ahlat Stonemasonry was inscribed on the UNESCO List of Intangible Cultural Heritage in Need of Urgent Safeguarding in 2022.

The aim of this study is to evaluate—using a holistic approach—the natural, environmental, structural, anthropogenic, socioeconomic, and managerial risks threatening Ahlat's historical and cultural heritage, and to develop recommendations for sustainable conservation policies. A qualitative research method was employed, integrating a literature review, an assessment of official agency and UNESCO documents, a cultural heritage risk management approach, and a risk-impact assessment. The analysis identified the following as primary risk areas for Ahlat's cultural heritage: earthquakes and other natural disasters; climatic deterioration and freeze-thaw cycles; physical and chemical degradation of stone material; improper restoration practices; illicit excavations and vandalism; visitor pressure; rapid urbanization and infrastructure interventions; and the weakening of the intergenerational transmission of traditional stonemasonry. It has been concluded that tangible and intangible cultural heritage, in particular, should not be evaluated in isolation from one another. An integrated cultural heritage management model is proposed for the preservation of Ahlat, encompassing digital inventory, 3D documentation, periodic monitoring, disaster risk reduction plans, scientific conservation, sustainable tourism, and support for the master-apprentice system. Preserving Ahlat's cultural heritage and passing it on to future generations with its authentic identity intact requires a multi-layered and multidisciplinary approach, rather than intervention by a single discipline. In this context, making the heritage in question resilient to risks can only be achieved through the establishment of a holistic crisis management model—structured around preventive strategies—that integrates art history, architecture, restoration, geology, and local governance policies.

Keywords: Ahlat, Cultural Heritage, Risk Analysis, Crisis Management, Sustainable Conservation Practices

Afet Yönetiminde Örgütlü Sorumsuzluk Sorunsali: Türkiye'de Kurumsal Yetki Dağilimi Ve Hesap Verebilirliğin Beckçi Bir Analizi

Organised Irresponsibility in Disaster Management: A Beckian Analysis of Institutional Allocation of Authority and Accountability in Türkiye

Öğr. Gör. Abdulsamet TÜZER[1], Dr. Öğr. Üyesi Selman YILDIRIM[2]

[1] Bitlis Eren Üniversitesi, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, atuzer@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2894-6290

[2] Bitlis Eren Üniversitesi, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, syildirim@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9769-2717

Özet

Afet yönetimi; farklı uzmanlıkların, kamu kurumlarının, yerel yönetimlerin, özel sektörün ve sivil toplumun eş zamanlı katkısını gerektiren çok aktörlü bir yönetişim alanıdır. Bu yapı, afetlerin karmaşık niteliği karşısında işlevsel bir zorunluluk olmakla birlikte yetkinin, kararın ve uygulama sorumluluğunun çok sayıda aktör arasında dağılması hesap verebilirlik bakımından yeni sorunlar ortaya çıkarabilmektedir. Çalışmanın amacı, Türkiye'de afet yönetimindeki kurumsal yetki dağılımını ve hesap verebilirlik ilişkilerini Ulrich Beck'in "örgütlü sorumsuzluk" kavramı çerçevesinde incelemektir. Araştırmada nitel yaklaşım benimsenmiş, Türkiye Afet Müdahale Planı, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının kurumsal düzenlemeleri, Sendai Afet Risk Azaltma Çerçevesi ve ilgili akademik literatür doküman incelemesi yoluyla değerlendirilmiştir. İnceleme, görev tanımlarının açıklığı, karar ve uygulama bağının kurulması, yatay ve dikey koordinasyon, denetim ile sonuç sorumluluğu ve afet sonrası kurumsal öğrenme olmak üzere beş analitik boyutta yürütülmüştür. Değerlendirme sonucunda, Türkiye Afet Müdahale Planı'nın ulusal ve yerel düzeyde görev alan aktörleri tanımladığı ve koordinasyonu kurumsallaştırmaya çalıştığı görülmüştür. Bununla birlikte planlarda görevlerin belirlenmiş olması, olağanüstü koşullarda kararın kim tarafından alındığı, gecikmenin hangi kurumsal süreçten kaynaklandığı ve sonuç sorumluluğunun kime ait olduğu sorularını tek başına cevaplamamaktadır. Çok aktörlü yapı, sorumluluk zinciri görünür kılınmadığında hesap verebilirliği güçlendirmek yerine sorumluluğun kurumsal sınırlar içinde dağılmasına yol açabilmektedir. Bu durum Beck'in, modern kurumların risk üretme ve yönetme süreçlerine katıldığı hâlde ortaya çıkan zararların belirli bir aktöre isnat edilememesini açıklamak için kullandığı örgütlü sorumsuzluk kavramıyla önemli ölçüde örtüşmektedir. Çalışmada, koordinasyon merkezli planlama anlayışının sorumluluk izleme, karar kayıtları, bağımsız değerlendirme ve kurumsal öğrenme mekanizmalarıyla tamamlanması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Örgütlü sorumsuzluk, afet yönetimi, hesap verebilirlik, kurumsal koordinasyon, TAMP.

Abstract

Disaster management is a multi-actor field of governance that requires the simultaneous involvement of public institutions, local governments, professional organisations, private actors and civil society. Although this structure is necessary because of the complex nature of disasters, the distribution of authority, decision-making and operational responsibility among numerous actors may create significant accountability problems. This study examines institutional allocation of authority and accountability relations in Türkiye's disaster management system through Ulrich Beck's concept of "organised irresponsibility". A qualitative research approach was adopted. The Türkiye Disaster Response Plan, the institutional arrangements of the Disaster and Emergency Management Presidency, the Sendai Framework for Disaster Risk Reduction and relevant academic studies were analysed through document review. The analysis was organised around five dimensions: clarity of institutional duties, the relationship between decisions and implementation, vertical and horizontal coordination, oversight and responsibility for outcomes, and post-disaster institutional learning. The findings indicate that the Türkiye Disaster Response Plan identifies actors operating at national and local levels and seeks to institutionalise coordination. Nevertheless, the formal designation of duties does not by itself clarify who makes critical decisions under extraordinary conditions, which institutional process causes delays, or who assumes responsibility for adverse outcomes. Unless the chain of responsibility is made traceable, a multi-actor system may disperse responsibility across institutional boundaries instead of strengthening accountability. This pattern closely corresponds to Beck's concept of organised irresponsibility, which describes situations in which modern institutions participate in the production and management of risks while the resulting harm cannot be attributed to a clearly identifiable actor. The study concludes that coordination-oriented disaster planning should be complemented by decision logs, responsibility-tracking mechanisms, independent evaluation, transparent reporting and institutional learning procedures.

Keywords: Organised irresponsibility, disaster management, accountability, institutional coordination, disaster response planning.

Afet Sonrası Yardımlara Erişimde Prosedürel Kırılganlık: Türkiye'de Hak Sahipliği, Belgelendirme ve Dijital Başvuru Süreçlerinin Eşitsizlik Üretme Potansiyeli

Procedural Vulnerability in Access to Post-Disaster Assistance: The Inequality-Producing Potential of Entitlement, Documentation and Digital Application Processes in Türkiye

Öğr.Gör. Abdulsamet Tüzer[1], Dr. Öğr. Üyesi Selman Yildirim[2]

[1] Bitlis Eren Üniversitesi, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, atuzer@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2894-6290

[2] Bitlis Eren Üniversitesi, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, syildirim@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9769-2717

Özet

Afetlerin toplumsal etkileri yalnızca tehlikeye maruz kalma düzeyiyle açıklanamamaktadır. Afet sonrasında yardıma, geçici barınmaya, hasar tespitine ve yeniden inşa imkânlarına erişebilmek için izlenen idari süreçler de kayıp ve iyileşme farklılıklarını derinleştirebilmektedir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de afet sonrası hak sahipliği, belgelendirme ve dijital başvuru süreçlerinin hangi koşullarda prosedürel kırılganlık üretebileceğini incelemektir. Çalışmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş, afet yardımları, idari yükler, dijital eşitsizlik ve sosyal kırılganlık alanındaki akademik yayınlar ile Türkiye'deki temel mevzuat ve politika belgeleri amaçlı doküman incelemesi yoluyla değerlendirilmiştir. Analiz, bilgiye erişim, belgelendirme, dijital erişim, zaman ve takip yükü, hukuki statü, kurumsal güven ve mekânsal yabancılık boyutları üzerinden yürütülmüştür. Bulgular, görünüşte herkese aynı şekilde uygulanan başvuru koşullarının farklı toplumsal gruplar üzerinde eşit sonuçlar doğurmadığını göstermektedir. Yaşlılar, engelliler, düşük gelirli haneler, kırsal alanlarda yaşayanlar ve dijital okuryazarlığı sınırlı kişiler başvuru ve itiraz süreçlerinde daha yüksek öğrenme ve uyum maliyetleriyle karşılaşabilmektedir. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmayan göçmenler, mülteciler ve düzensiz statüde bulunan kişiler açısından dil engeli, belge eksikliği, haklara ilişkin bilgi yetersizliği ve kamu kurumlarıyla temas kurma kaygısı öne çıkmaktadır. Turistler ise hukuki statüden çok yerel tehlikelere, tahliye güzergâhlarına, uyarı sistemlerine ve başvuru kanallarına yabancılık nedeniyle durumsal bir kırılganlık yaşayabilmektedir. Çalışmada prosedürel eşitliğin tek başına adaleti sağlamadığı, afet sonrasında gerçek erişimin ancak çok kanallı başvuru, sade ve çok dilli bilgilendirme, belge esnekliği, yüz yüze destek, mobil hizmet birimleri ve bağımsız itiraz mekanizmalarıyla güçlendirilebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Afet yardımları, prosedürel kırılganlık, idari yük, dijital eşitsizlik, göçmenler, turistler.

Abstract

The social impacts of disasters cannot be explained solely by exposure to hazards. Administrative processes that regulate access to assistance, temporary shelter, damage assessment and reconstruction may also deepen differences in loss and recovery. This study examines the conditions under which post-disaster entitlement, documentation and digital application procedures may produce procedural vulnerability in Türkiye. A qualitative approach was adopted. Academic publications on disaster assistance, administrative burden, digital inequality and social vulnerability, together with key Turkish legislation and policy documents, were reviewed through purposive document analysis. The analysis was organised around access to information, documentation, digital access, time and follow-up requirements, legal status, institutional trust and unfamiliarity with place. The findings indicate that formally uniform application requirements do not produce equal outcomes for all social groups. Older persons, persons with disabilities, low-income households, rural residents and individuals with limited digital literacy may face higher learning and compliance costs during application and appeal processes. Migrants, refugees and persons with irregular status who are not citizens of Türkiye may encounter language barriers, missing documents, limited knowledge of rights and concerns about contacting public authorities. Tourists experience a different form of situational vulnerability, arising mainly from unfamiliarity with local hazards, evacuation routes, warning systems and assistance channels. The study concludes that procedural equality alone is insufficient to ensure justice. Effective access after disasters requires multi-channel applications, plain and multilingual information, flexible evidence requirements, face-to-face assistance, mobile service units and independent appeal mechanisms.

Keywords: Disaster assistance, procedural vulnerability, administrative burden, digital inequality, migrants, tourists.

Afetlerin Politik Psikolojisi: 6 Şubat Depremlerinde Siyasal Güven, Meşruiyet ve Dijital Gözetim

The Political Psychology of Disasters: Political Trust, Legitimacy, and Digital Surveillance in the February 6 Earthquakes

Dr. Çetin Yoldaş
Bağımsız araştırmacı, yoldascetinn@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5174-5091

Özet

Doğal afetlerin yönetiminde dijital teknolojilerin ve verileştirme pratiklerinin hızla artan entegrasyonu; kriz dönemlerinde devlet-birey ilişkilerini, kurumsal meşruiyet mekanizmalarını ve siyasal güven dinamiklerini temelden dönüştürmektedir. 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri sonrasında sosyal medya platformları, afetzedelerin kurtarılmasında hayati bir coğrafi konumlandırma ve sivil kriz koordinasyonu sağlayarak yaşamsal bir 'pozitif çevre gözetimi' işlevi görmüştür. Buna karşın resmî kurumlar tarafından uygulanan bant daraltma gibi dijital kısıtlama adımları ve tek yönlü kurumsal dezenformasyon bültenleri, kriz yönetimini asayiş kontrolü ile sivil bilgi akışı arasındaki gerilimli bir 'dijital mücadele alanına' taşımıştır. Alan yazınında afet yönetişiminde asayiş kurumlarına (Emniyet Genel Müdürlüğü vb.) yönelik toplumsal güvenin kriz iletişimindeki yönlendirici rolü ampirik olarak bilinmekle beraber, deprem sonrası süreçte kamu gücü eliyle yürütülen sanal takip ve dezenformasyon denetimi iddiaları, istisnai kriz gözetimi yöntemlerinin normalleşmesi (kalıcılaşması) kaygısını ve veri mahremiyeti tartışmalarını derinleştirmiştir. Bu çalışma, 6 Şubat depremleri sonrasında kamu kurumlarının dijital gözetim, bant daraltma ve veri pratiklerine ilişkin geliştirdikleri resmî söylemsel meşrulaştırma stratejilerinin; güvenlik, kamu yararı, mahremiyet ve siyasal güven ekseninde nasıl şekillendiğini ve Suchman'ın (1995) pragmatik, ahlaki ve bilişsel meşruiyet boyutları üzerinden nasıl kurgulandığını incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, nitel araştırma tasarımı çerçevesinde, kamu kurumlarının resmî açıklamaları, bültenleri ve kişisel verilerin korunmasına ilişkin kararlardan oluşan amaçlı bir doküman örneklemi üzerinde yürütülecektir. Elde edilen veriler MAXQDA programı kullanılarak tematik analiz yöntemiyle çözümlenecektir. Çalışma, kriz gözetiminin salt teknik bir araç olmadığını; bireylerin güvenlik ihtiyacı karşılığında rıza gösterdikleri bir 'gönüllü takas' ve siyasal güvenin dinamik olarak yeniden üretildiği politik-psikolojik bir arena olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Gözetim, Siyasal Güven, Kurumsal Meşruiyet, 6 Şubat Depremleri, Afet Yönetimi, Politik Psikoloji.

Abstract

The rapidly increasing integration of digital technologies and datafication practices in the management of natural disasters; It fundamentally transforms state-individual relations, institutional legitimacy mechanisms and political trust dynamics in times of crisis. After the February 6, 2023 Kahramanmaraş earthquakes, social media platforms served as a vital 'positive environmental surveillance' function by providing vital geographical positioning and civil crisis coordination in the rescue of disaster victims. On the other hand, digital restriction steps such as band throttling implemented by official institutions and one-way institutional disinformation bulletins have brought crisis management into a 'digital struggle area' with tension between public order control and civilian information flow. Although the guiding role of social trust in crisis communication in disaster governance in disaster governance is known empirically in the literature, the claims of virtual surveillance and disinformation control carried out by the public power in the post-earthquake period have deepened the concern about the normalization (permanence) of exceptional crisis surveillance methods and the data privacy debates. This study examines the official discursive legitimation strategies developed by public institutions regarding digital surveillance, band throttling and data practices after the February 6 earthquakes; It aims to examine how it is shaped on the axis of security, public interest, privacy and political trust, and how it is constructed through Suchman's (1995) pragmatic, moral and cognitive legitimacy dimensions. The research will be conducted within the framework of qualitative research design, on a purposeful document sample consisting of official statements, bulletins and decisions regarding the protection of personal data of public institutions. The data obtained will be analyzed by thematic analysis method using the MAXQDA program. The study shows that crisis surveillance is not a purely technical tool; It reveals that it is a 'voluntary exchange' in which individuals consent in return for their need for security, and a political-psychological arena in which political trust is dynamically reproduced.

Keywords: Digital Surveillance, Political Trust, Institutional Legitimacy, February 6 Earthquakes, Disaster Management, Political Psychology.

Afet Krizi Yönetiminde Daha İyiyi İnşa Etmek Paradigmasında: Kalkınma Ajansları

In Disaster Crisis Management: Development Agencies Within The Build Back Better Paradigm

Ahmet Uğur
Dokuz Eylül Üniversitesi · Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afet Yönetimi, ahmetugur146@gmail.com, 0000-0002-4993-3026

Özet

Daha İyi Yeniden İnşa Etme (Build-Back-Better) terimi, 2004 yıllında meydana gelen 2004 Hint Okyanusu depremi ve tsunamisi kaynaklı afet çalışmaları için BM Genel Sekreteri Özel Temsilcisi tarafından yayınlanan bir raporda dile getirilmiştir. Son yıllarda, özellikle Birleşmiş Milletlerin yaptığı çalışmalarda Daha İyi Yeniden İnşa Etme paradigması önemli yer tutmaya başlamıştır. Bu doğrultuda 2015 yıllında Birleşmiş Milletler Afet Risklerinin Azaltılması Sendai Çerçevesinde dördüncü öncelik olan "Etkin müdahale için afetlere ilişkin hazırlıklıların geliştirilmesi ve kurtarma, rehabilitasyon ve yeniden yapılanmada "Daha İyi Yeniden İnşa Etme" " söylemi ile kurumsallaştırılmış ve kurtarma sırasında riski azaltmak için yol gösterici bir ilke olarak benimsenmiştir.

Günümüzde hem ülkeler arasında hem de ülkelerin içindeki mevcut bölgeler arasında eşitsizlikler ve sosyo-ekonomik sorunlar bulunmaktadır. Bu eşitsizleri ve sorunları gidermek amacıyla ulusal ve uluslararası kalkınma politikalarının hedeflerinde ve uygulanışında kapsamlı değişiklikler yapılmıştır. Özellikle küreselleşme süreciyle ivme kazanan bu paradigma değişimi, geleneksel, yukarıdan aşağıya ve merkezi planlama yaklaşımlarının, yerel dinamikleri değerlendiren ademi merkeziyetçi (ademi merkeziyetçi yönetim) bir yapıya yol açması anlamına gelmiştir. Bu küresel değişim ve yeni bir kurumsal çerçeveye duyulan ihtiyaç sonucunda, yerel potansiyeli değerlendirmeyi ve bölgeler arasındaki eşitsizlikleri azaltmayı amaçlayan kalkınma ajansları ortaya çıkmıştır.

Kalkınma ajansları, kriz yönetimi ile risk yönetimi arasında bir köprü görevi görür. Afet sonrası yeniden yapılanma sürecinde, bölgenin önceki kırılganlık durumuna geri dönmesini önlemek için proaktif stratejiler geliştirirler. Bu amaçla akıllı şehir teknolojileri, yeşil altyapıya yatırım, lojistik merkezlerinin optimizasyonu ve iklime dayanıklı tarım modelleri gibi sürdürülebilir kalkınma projelerini finanse eder ve koordine ederler. Kalkınma ajansları, afet yönetimini yalnızca insani yardım önlemi olarak değil, bölgesel kalkınmanın kesintiye uğramış bir aşaması olarak görür. Bu ajanslar, sadece geçici çözümler üretmekle kalmaz; yapısal reformlar, ekonomik teşvikler ve sosyal kapsayıcılığı destekleyici önlemler yoluyla afetlerden etkilenen bölgeleri daha dayanıklı, kendi kendine yeten ve sürdürülebilir ekosistemlere dönüştürmeyi amaçlayan stratejik kurumlardır. Bu doğrultuda yapılan çalışmalar eskisine göre daha kapsamlı ve daha dirençli bir sistem oluşturmakta kilit rol oynamaktadır. Yapılana çalışmalar Daha İyi Yeniden İnşa Etme düşüncesi ön plandadır.

Sonuç, çalışmanın alana katkı sağlaması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir. Sistematik literatür taraması ile gerçekleştirilen bu çalışmada, afetler açısından ''Daha İyi Yeniden İnşa Etme'' paradigması ve kalkınma ajansları incelenmiş ve söz konusu iki konseptin arasındaki etkileşimin analizi yapılmıştır. Araştırma verileri, BM raporları, kitaplar, makaleler istatistiksel veriler, resmî web siteleri, mevcut yüksek lisans ve doktora tezleri ile araştırma raporları kullanılarak derlenmiş ve karşılaştırmalı bir analiz yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: Afetler, Daha İyi Yeniden İnşa Etme, Kalkınma Ajanslar

Abstract

The term *'Build Back Better'* was first used in a report published by the UN Secretary-General's Special Representative for disaster response following the 2004 Indian Ocean earthquake and tsunami. In recent years, the 'Build-Back-Better' paradigm has come to play a significant role, particularly in the work carried out by the United Nations . *In this context,* in 2015, the Sendai Framework for Disaster Risk Reduction identified the fourth priority as "disaster preparedness *and the 'Build Back Better' approach in recovery, rehabilitation and reconstruction* " was institutionalised and adopted as a guiding principle to reduce risk during recovery.

Today, inequalities and socio-economic problems exist both between countries and amongst regions within countries. To address these inequalities and problems, comprehensive changes have been made to the objectives and implementation of national and international development policies. This paradigm shift, which has gained momentum particularly through the process of globalisation, has meant that traditional, top-down and centralised planning approaches have given way to a decentralised (decentralised governance) structure that takes local dynamics into account. As a result of this global shift and the need for a new institutional framework, development agencies have emerged with the aim of harnessing local potential and reducing inequalities between regions.

Development agencies act as a bridge between crisis management and risk management. During the post-disaster reconstruction process, they develop proactive strategies to prevent the region from reverting to its previous state of vulnerability. To this end, they finance and coordinate sustainable development projects such as smart city technologies, investment in green infrastructure, the optimisation of logistics centres and climate-resilient agricultural models. Development agencies view disaster management not merely as a humanitarian aid measure, but as an interrupted phase of regional development. These agencies do more than merely produce temporary solutions; they are strategic institutions aiming to transform disaster-affected regions into more resilient, self-sufficient and sustainable ecosystems through structural reforms, economic incentives and measures that support social inclusion. The work carried out in this regard plays a key role in creating a system that is more comprehensive and resilient than before. The work carried out *is guided by the principle of 'Build Back Better'.*

The outcome is considered significant in terms of the study's contribution to the field. In this study, conducted through a systematic literature review, the '*Build Back Better*' paradigm in the context of disasters and development agencies were examined, and an analysis of the interaction between these two *concepts was carried out.* Research data were compiled using UN reports, books, articles, statistical data, official websites, existing master's and doctoral theses, and research reports, and a comparative analysis was carried out.

Keywords: Disasters, *Build Back Better*, *Development Agencies*

Risk Çağında Siyasi Kurumların Kırılganlığı ve Dirençlilik: Türkiye'de Afet Yönetimi ve Yerel Yönetişim İlişkisi

Vulnerability and Resilience of Political Institutions in the Age of Risk: The Relationship Between Disaster Management and Local Governance in Türkiye

Yusuf Muyan
Bitlis Eren üniversitesi, İİBF/ Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, y_m_muyan@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-8475-1677

Özet

Risk toplumu paradigması, modern siyasi kurumların öngörülemez ve karmaşık tehditler karşısında yapısal kırılganlıklar taşıdığını ortaya koymaktadır. Ulrich Beck'in risk toplumu teorisi ve ardından gelişen dirençlilik (resilience) literatürü, devletlerin ve yerel yönetimlerin kriz anlarında sadece tepki üretme kapasitesini değil aynı zamanda önleyici, uyarlanabilir ve dönüştürücü yönetişim kapasitesini de sorgulamaktadır. Bu bildiri, Türkiye'de afet yönetimi ile yerel yönetişim arasındaki ilişkiyi, siyasi kurumların kırılganlığı ve dirençlilik ekseninde ele almaktadır.

Çalışmanın temel amacı, Türkiye'de merkezi ve yerel düzeyde afet yönetimine ilişkin kurumsal yapının, risk çağının gerekleri karşısında ne ölçüde kırılganlık ve dirençlilik özellikleri taşıdığını incelemektir. Özellikle 1999 Marmara Depremi sonrası başlayan kurumsal dönüşüm süreci, 2009'da AFAD'ın kuruluşu, 2012 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Kanunu ile getirilen düzenlemeler ve 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremlerin ortaya koyduğu yönetişim deneyimleri merkeze alınmaktadır. Yerel yönetimlerin (büyükşehir, il ve ilçe belediyeleri ile il özel idareleri) afet öncesi risk azaltma, afet anı müdahale ve afet sonrası iyileştirme süreçlerindeki rolü, merkezi-yerel ilişkiler ve çok düzeyli yönetişim çerçevesinde değerlendirilmektedir.

Bu çalışma, nitel bir yaklaşımla ilgili mevzuat, strateji belgeleri, AFAD ve yerel yönetim uygulamaları ile akademik literatürün eleştirel analizine dayanmaktadır. Risk toplumu, kırılgan devlet ve dirençli yönetişim kavramsal çerçevesi kullanılarak Türkiye'deki afet yönetimi sisteminin güçlü ve zayıf yönleri ortaya konulmakta; yerel yönetişim kapasitesinin dirençlilik inşasındaki yeri tartışılmaktadır.

Bulgular, Türkiye'de afet yönetiminin hâlâ büyük ölçüde merkeziyetçi bir yapıya sahip olduğunu, yerel yönetimlerin kurumsal kapasite, kaynak ve yetki açısından önemli kısıtlarla karşılaştığını göstermektedir. Bununla birlikte 2023 depremlerinin ardından yerel düzeyde geliştirilen bazı iyi uygulama örnekleri, dirençlilik potansiyelinin varlığına işaret etmektedir. Sonuç olarak bildiri, siyasi kurumların kırılganlığını azaltmak ve dirençliliği artırmak için yerel yönetişim mekanizmalarının güçlendirilmesi, risk azaltma odaklı planlamanın yerelleştirilmesi ve çok düzeyli koordinasyonun kurumsallaştırılması gerektiğini savunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Risk toplumu, kırılgan devlet, dirençli yönetişim, afet yönetimi, yerel yönetişim.

Abstract

The risk society paradigm demonstrates that modern political institutions carry structural vulnerabilities in the face of unpredictable and complex threats. Ulrich Beck's risk society theory and the subsequent literature on resilience challenge not only the crisis response capacity of states and local governments, but also their preventive, adaptive, and transformative governance capacities. This paper examines the relationship between disaster management and local governance in Türkiye through the lens of political institutional vulnerability and resilience.

The primary objective of this study is to examine the extent to which the institutional structure of disaster management at national and local levels in Türkiye exhibits characteristics of vulnerability and resilience in meeting the demands of the age of risk. Accordingly, the study focuses on the institutional transformation process initiated after the 1999 Marmara Earthquake, the establishment of AFAD in 2009, relevant legislative frameworks, and the governance experiences highlighted by the February 6, 2023, Kahramanmaraş-centered earthquakes. The role of local governments (metropolitan, provincial, and district municipalities, as well as special provincial administrations) across pre-disaster risk reduction, response during disasters, and post-disaster recovery processes is evaluated within the framework of central-local relations and multi-level governance.

Adopting a qualitative research design, this study relies on a critical analysis of relevant legislation, policy strategy documents, AFAD and local government practices, alongside academic literature. By employing the conceptual framework of the risk society, fragile state, and resilient governance, the paper highlights the strengths and weaknesses of Türkiye's disaster management system and debates the role of local governance capacity in building resilience.

The findings indicate that disaster management in Türkiye remains heavily centralized, with local governments facing significant constraints regarding institutional capacity, resources, and authority. Nevertheless, good practice examples developed at the local level following the 2023 earthquakes point to an existing potential for resilience. In conclusion, the paper argues that reducing the vulnerability of political institutions and enhancing their resilience requires strengthening local governance mechanisms, localizing risk-reduction-oriented planning, and institutionalizing multi-level coordination.

Keywords: Risk society, fragile state, resilient governance, disaster management, local governance.

Hakikat ve Gerçeklik Arasında Veri: Yalan Haberle Mücadele Sürecinde Veri Gazeteciliğinin Rolü

Data Between Truth And Reality: The Role Of Data Journalism In The Fight Against Fake News

Dr. Öğr. Üyesi Doğukan Yandım
Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO, Büro Hizmetleri ve Sekreterlik Bölümü,
dogukan.yandim@gmail.com, ORCID: 0000-0002-6300-9905

Özet

Günümüz iletişim teknolojileri ve sosyal medya aracılığıyla veriyi toplayan ve depolayan internet sitelerinin veri manipülasyonu yoluyla yalan haber yapabilmesi, gazetecilik mesleğinin zaten başka sebeplerle daha önceden yitirmiş olduğu kamu güvenini daha da zedelemektedir. Çalışma, bu somut durum temelinde hakikat arayışında veri gazeteciliğinin potansiyelini, gazetecilerin yalan haberle mücadelede ihtiyaç duyduğu yeni becerileri ve veriye dayalı bu gazetecilik modelinin nesnellik (gerçeklik), tarafsızlık (şeffaflık) ve denge (eşitlik) ilkesiyle kamu güvenini yeniden tesis etme rolünü açıklamaya çalışmaktadır. Bu kapsamda çalışmanın amacı, dijital haber sitelerinde yeni iletişim teknolojilerinin ve yapay zekânın kullanılmasıyla birlikte artan yalan haber temelli paylaşımlara veri gazeteciliği modelinin çözüm olup olamayacağını tartışmaktır. Çalışmanın alan yazınına katkısı, gazetecilik mesleğinin yalan habere karşı koruyucu bir kalkan olarak insanlığın yararı için yerine getirilmesi gerektiğini savunmasından ileri gelmektedir. Özgünlüğü, veri gazeteciliği modelini yalnızca teknolojik araçların kullanımına indirgememesi ve gerçeğe dayalı hakikat arayışının bir parçası olarak da ele almasından kaynaklanmaktadır.

Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılarak betimsel bir analiz yapılmış, konu mevcut literatür ve güncel örnekler üzerinden değerlendirilmiştir. Çalışmayı sınırlandıran temel sorular ise şu şekilde belirlenmiştir: Gerçek ve hakikat arasındaki fark nedir? Veri nedir ve tarafsız mıdır? Yalan haber ve veri manipülasyonuyla mücadelede veri gazeteciliğinin işlevleri nedir? Hakikat-ötesi durum gazetecilerin mesleki pratiklerinde nasıl bir değişim yaratmaktadır? Çalışmanın sonucunda, veri gazeteciliğinin yalnızca teknik bir uzmanlık alanı olmadığı veri doğrulama ve şeffaflık uygulamalarıyla gazeteciliğin epistemolojik temellerini yeniden tartışmaya açan bir yapıya sahip olduğu tespit edilmiştir. Ancak internette verilerin ilk kaynağının çoğu zaman kesin biçimde doğrulanamaması, artan veri manipülasyonları ve medya sektöründeki yapısal kriz ise veri gazeteciliği yoluyla hakikate ulaşmanın, başka bir ifadeyle doğru haber üretmenin önündeki başlıca engeller arasında değerlendirilmiştir. Gazeteciliğin güncel sorunlarının bir kısmının veriyi doğru ve tarafsız kullanma becerisi gelişmiş gazeteciler aracılığıyla aşılabileceği savunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: veri, hakikat, gerçeklik, veri gazeteciliği, yalan haber

Abstract

The ability of websites—which collect and store data via modern communication technologies and social media—to generate fake news through data manipulation further erodes the public trust that the journalism profession had already lost for other reasons. Based on this context, the study aims to explain the potential of data journalism in the pursuit of truth, the new skills journalists require to combat fake news, and the role of this data-driven journalism model in restoring public trust through the principles of objectivity (factuality), impartiality (transparency), and balance (equity). In this scope, the study seeks to discuss whether the data journalism model can serve as a solution to the rise of fake news-based content resulting from the use of new communication technologies and artificial intelligence on digital news sites. The study contributes to the literature by advocating that journalism should be practiced for the benefit of humanity, acting as a protective shield against fake news. Its originality lies in the fact that it does not reduce the data journalism model merely to the use of technological tools but also addresses it as part of a fact-based pursuit of truth.

A descriptive analysis was conducted using a qualitative research method, and the subject was evaluated based on existing literature and contemporary examples. The key questions defining the scope of the study were determined as follows: What is the difference between "the real" and "the truth"? What is data, and is it neutral? What are the functions of data journalism in combating fake news and data manipulation? How does the "post-truth" condition transform the professional practices of journalists? The study concludes that data journalism is not merely a technical area of expertise but a practice that reopens the debate on the epistemological foundations of journalism through data verification and transparency measures. However, the inability to definitively verify the primary source of online data, the rise in data manipulation, and the structural crisis within the media sector are identified as major obstacles to uncovering the truth—or, in other words, producing accurate news—through data journalism. It is argued that some of the contemporary challenges facing journalism can be overcome by journalists who possess the skills to use data accurately and impartially.

Keywords: data, truth, reality, data journalism, fake news

Doğal Afet Sonrası Dijital İkincil Afet Riski: Algoritmik Sosyal Medya ve Üretken Yapay Zekâ Üzerine Bir Değerlendirme

Risk of Digital Secondary Disaster Following Natural Disasters: An Evaluation on Algorithmic Social Media and Generative Artificial Intelligence

Dr. Öğr. Üyesi Miyase Aslantaş
Muş Alparslan Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, m.aslantas@alparslan.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1475-9061

Özet

Sosyal medya uygulamaları, ortaya çıktığı ilk günden itibaren iş, eğitim, kültür, sanat, seyahat ve eğlence gibi pek çok alanda toplumsal yapıyı dönüştürerek gündelik yaşamın vazgeçilmez bir unsuru haline gelmiştir. Günümüzde ise üretken yapay zekâ uygulamaları; metin oluşturma, hareketli-hareketsiz görsel, sentetik veya ses klonlamayla işitsel içerik üretimi ve kişisel asistanlık gibi özellikleriyle sosyal medya uygulamalarının etkileşimli yönünü yeniden şekillendirerek geniş bir kullanıcı kitlesini kendine çekmektedir.

Afetler; toplumsal kırılganlıkların ve belirsizliklerin arttığı, bireylerin doğru kaynaklardan bilgi edinmeye çalıştığı, güvenilir aynı zamanda hızlı yönlendirmelere ihtiyaç duyduğu kriz anlarıdır. Günümüz dijital dünyasında algoritmik sosyal medya ve üretken yapay zekâ kullanımı; deprem, sel, yangın gibi fiziki afetlerden sonra afet haberlerinin yayılmasında ve afet sonrası afetin toplumsal olarak inşa edilmesinde etkin bir rol oynamaya başlamıştır. Sosyal medyadaki algoritmik yapı; yankı odaları ve filtre balonları inşa ederek bireylere kişiselleştirilmiş içerikler sunmaktadır. Üretken yapay zekâ teknolojileri ise bu noktada devreye girerek gerçek görüntülerin manipüle edilmesi veya tamamen yapay ses, görsel ve metinsel verilerin üretilmesiyle algoritmik sosyal medya akışına sürekli içerik sağlamaktadır. Bu durumda yaşanan afet sonrası oluşan kriz ortamında toplumun gerçek ile yapay olarak üretilmiş veriyi ayırt edememesi fiziksel afetin ardından 'dijital ikincil bir afet riskini' gündeme getirmektedir.

Bu araştırmanın temel amacı; afet sonrası kriz dönemlerinde algoritmik sosyal medya ve üretken yapay zekâ kullanımının meydana getirebileceği toplumsal ve iletişimsel riskleri, mevcut akademik literatür ile güncel dijital kriz vakaları üzerinden değerlendirmektir. Araştırma, nitel bir yaklaşımla literatür derlemesine dayanmaktadır. Bu bağlamda çalışma; afet anlarında üretken yapay zekânın etik açıdan kullanım sınırlarını tartışmayı ve afet sonrası süreçlerde toplumun algoritmik sosyal medya okuryazarlığını artırmaya yönelik bir perspektif sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Algoritmik Sosyal Medya, Üretken Yapay Zekâ, İkincil Afet, Yankı Odaları, Filtre Balonları

Abstract

Since their inception, social media applications have transformed the social structure across various domains such as business, education, culture, art, travel, and entertainment, becoming an indispensable element of daily life. Today, generative artificial intelligence applications further attract a wide user base by reshaping the interactive dimension of social media platforms through features such as text composition, still and animated visual generation, auditory content production via synthetic data or voice cloning, and personal assistance.

Disasters are moments of crisis characterized by heightened social vulnerabilities and uncertainties, wherein individuals strive to obtain accurate information from reliable sources and require dependable yet rapid guidance. In today's digital world, the utilization of algorithmic social media and generative artificial intelligence has come to play an active role in the dissemination of disaster news and the social construction of post-disaster reality following physical catastrophes such as earthquakes, floods, and fires. The algorithmic structure of social media platforms constructs echo chambers and filter bubbles, thereby serving personalized content to users. At this junction, generative artificial intelligence technologies step in, feeding the algorithmic social media pipeline with continuous content through the manipulation of authentic imagery or the synthesis of entirely artificial audio, visual, and textual data. In the ensuing post-disaster crisis environment, the public's inability to differentiate between authentic and artificially generated data brings about the risk of a "digital secondary disaster" in the wake of a physical catastrophe.

The primary objective of this study is to evaluate the potential social and communicative risks arising from the use of algorithmic social media and generative artificial intelligence during post-disaster crisis periods, through the lens of current academic literature and recent digital crisis cases. Grounded in a qualitative approach, the research relies on a literature review. Within this framework, the study aims to deliberate upon the ethical boundaries of generative artificial intelligence usage during disasters and to offer a perspective toward enhancing public algorithmic social media literacy in post-disaster processes.

Keywords: Algorithmic Social Media, Generative Artificial Intelligence, Secondary Disaster, Echo Chambers, Filter Bubbles.

Dijital Platformların Toplumsal Değerler Üzerindeki Yıkıcı Etkisi ve Bu Değerlerin Çürüme Riski

The Destructive Impact Of Digital Platforms On Socıal Values And The Risk Of Their Decay

Dr. Hasan Bayam
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Felsefe ABD, hasanbayam72@gmail.com, ORCID: 0009-0006-2355-0277

Özet

Bu çalışmada, günümüzde insan hayatında geniş yer kaplayan dijital platformların insana yönelik değerler üzerinde yarattığı tahribatlar ve bu platformlarda üretilen içeriklerin herhangi bir etik değere ya da hassasiyete dikkat etmeksizin ekranlara yansıtılması; dolayısıyla bu ekranlara odaklanan insanların psikolojik anlamda yaşadığı etkiler ele alınmaktadır. Bu etkiler sonucunda ortaya çıkan toplumsal zedelenmenin yaşattığı kaotik ortam, insanın medeniyet sonucu oluşturmuş olduğu değerlerin çürümesine ve insanın salt hazcılık üzerine bir yaşam biçimine yönelmesine zemin hazırlamaktadır. Söz konusu bu durum, her dönemin popülerler malzemesini kendilerine bir pazarlama aracına dönüştüren büyük sermayedarların kazanç alanını besleyen en önemli araçları da üretmektedir. Günümüz dünyasında eğitim modellerinin, pedagojik çıkarımların ya da toplumsal ilkelerin çok hızlı tüketildiği ya da çok eksik biçimde anlaşıldığı görülmekle birlikte yeni nesillerin ilgisini cezbedecek marjinal içerikler televizyon, bilgisayar, telefon veya tablet gibi yaygın araçlar üzerinden çocuklara aktarılmakta ve aktarılan içerikler söz konusu eğitim modellerinden çok daha büyük kitlelere yayılmaktadır. Kitlesel olarak yayılan bu içerikler, yetişen nesillerin, kendilerinden önceki binlerce yıllık medeniyet ilkelerini reddetmelerine ve temeli olmayan bir yeni yaşam modeline yönelmelerine sebep olmaktadır. Buradaki en büyük risk, aile kurumunun anlam bakımından içinin boşalacak olması ve genç nesillerin ileriki zamanlarda, birtakım temel medeni vasıflardan mahrum kalmasına dairdir. Bununla birlikte dijital platformlarda açık biçimde çocuk bedenlerinin teşhiri, aşırı çıplaklık, uyuşturucuya özendirme veya şiddet temelli; aslında yasa gereği suç sayılan birçok konunun alenen aktarılması, geleceği inşa edecek olan çocuklar için psikolojik veya sosyolojik anlamda büyük riskler taşır. Bu çalışmanın amacı, dijital içeriklerin taşıdığı yıkıcı riskleri saptamak ve bu konuda gerekli argümanları ele alarak değerlerin varlığının önemine dair bilimsel bir veri ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Dijital, toplum, değerler, çürüme

Abstract

This study examines the detrimental effects that digital platforms—which currently occupy a significant place in human life—have on human-centric values, as well as the consequences of broadcasting content on these platforms without regard for ethical standards or sensitivities, and the resulting psychological impact on those who focus on these screens. The chaotic environment arising from the social erosion caused by these effects paves the way for the decay of values established through civilization and drives individuals toward a lifestyle based purely on hedonism. This situation also generates the primary tools that fuel the profit-making engines of major capital holders, who transform the popular trends of any given era into marketing instruments. While educational models, pedagogical insights, and social principles are consumed rapidly or misunderstood in today's world, "edgy" or marginal content designed to captivate new generations is transmitted to children via ubiquitous devices such as televisions, computers, phones, and tablets; this content reaches far wider audiences than the aforementioned educational models. Such mass-disseminated content causes rising generations to reject civilizational principles spanning millennia and to gravitate toward a new, baseless lifestyle model. The greatest risk here is the hollowing out of the meaning of the family institution and the prospect that future generations will be deprived of fundamental civilizational qualities. Furthermore, the overt display of children's bodies, excessive nudity, the glamorization of drug use, or violence-oriented content on digital platforms... The public dissemination of content involving matters legally classified as criminal poses significant psychological and sociological risks for the children who will shape the future. The aim of this study is to identify the destructive risks associated with digital content and, by addressing relevant arguments, to present scientific data regarding the importance of values.

Keywords: Digital, society, values, decay

Yapay Zekâ Kimin Emeği? Görünmeyen Emek Bağlamında Artı Değer Sürecini Anlamak

Whose Labor Is Artificial Intelligence? Understanding the Process of Surplus Value in the Context of Invisible Labor

Arş. Gör. Şeyda Nur Koca Peker
Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü, kocaseyda@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5707-202X

Özet

Artı değer kavramı Karl Marx'ın belirttiği üzere işçinin somut ve üretken emeğinin karşılığı ödenmemiş ve sermayedar tarafından el konulmuş kısmını ve bir sömürü sürecini ifade etmektedir. Enformatik düzlemde artı değer kavramının sınırsızlaşan bir karşılığı söz konusudur. Günümüz emek piyasasında artı değerin emeğin sömürü ilişkilerine Marx'ın bahsettiği doğrudan somut emekle beraber üretken olmayan ve gayri maddi nitelikte olan soyut, dolaylı, yaratıcı ve bilgi temelli gibi emeğin kategorik olarak ayrışmış türlerini de metalaştırılarak tabii kılınmaktadır. Fakat sömürü ilişkileri insani emeğin yanı sıra yapay zekâ emeğinin de araçsallaştırılarak metalaştığı bir yapısallıktadır. Yapay zekanın araçsallarının geliştirilmesindeki asıl sebebin ise kapitalist sömürü pratiklerinin var olduğu toplumsallığın tüketimin talebini karşılayamayan insani emeğin yetersizliğinden kaynaklanıyor olabileceği tartışılmalıdır. Öte yandan emeğin ortaya çıkan değerinin yani toplumun biriktirilmiş sermayesinin dengesiz dağılımında olduğu gibi yapay zekâ araçlarının ürettikleri metaların kimin emeği ve emeğin metalaşmış değere kimin sahip olduğu belirsiz bir durumdadır. Bakıldığında yapay zekâ araçları, onu üreten mühendislerle birlikte bireylerin kullanımlarına göre uyarlanmakta ve gelişmektedir. Buna göre yapay zekâ emeğinin üretici gücü bilgi temelli insani emek oluştururken meta değeri sermayedarlar tarafından sömürü ilişkilerine tabiidir. Buna göre bireylerin yapay zekâ üzerindeki eylemlerinin ve bilimselliğin araçsallaştırılması, emeğin kime ait olduğunu belirsiz kılmakla birlikte emeği görünmez emek konumuna indirgemektedir. Dolayısıyla kapitalist sömürü için kim araçsallaştırılıyor ve yapay zekâ kimin emeği sorunsalı görünmeyen emek bağlamında tartışılmalıdır. Söz konusu sorunsallar ışığında insani emeğin yerine geçebileceği düşünülen özellikle üretken ve uyarlanabilir yapay zekâ emeğinin gizil işlevinin kapitalist sömürü ilişkileri döngüsünü sınırsız ve sonsuz olması için üretilen bir mekanizma olduğu düşünülmektedir. Nihayetinde bu çalışma, görünmez emek ve sömürü süreci bağlamında kuramsal analize dayanmaktadır. Yapay zekâ araçlarındaki görünmez emeğin ve enformasyonlarla çeşitlenen artı değer sömürü sürecinin geleceğini refleksif bir biçimde anlamaya çalışılmaktadır. Öte yandan sömürüye tabi bir araçsal olan yapay zekânın emeği kime ait sorunsalı literatürde farklı bir bakış açısı yaratmayı hedeflenmektedir.

Anahtar kelimeler: Yapay Zekâ, Görünmeyen Emek Tartışması, Artı Değer Süreci.

Abstract

As articulated by Karl Marx, the concept of surplus value refers to the portion of a worker's concrete and productive labor that goes uncompensated and is appropriated by the capitalist, thereby signifying a process of exploitation. In the realm of informatics, the concept of surplus value takes on a form that transcends traditional limits. In today's labor market, surplus value extraction extends beyond the direct, concrete labor described by Marx to encompass—and commodify—categorically distinct forms of labor: unproductive, immaterial, abstract, indirect, creative, and knowledge-based work. Moreover, these exploitative relations are embedded in a structure where not only human labor but also the "labor" of artificial intelligence is instrumentalized and commodified. It is worth debating whether the primary driver behind the development of AI tools stems from the inability of human labor to meet the consumption demands of a society defined by capitalist exploitation practices. Furthermore, just as there is an unequal distribution of the value generated by labor—that is, society's accumulated capital—there is ambiguity regarding whose labor lies behind the commodities produced by AI tools and who owns the value derived from that commodified labor. In practice, AI tools evolve and adapt based on usage by individuals, alongside the engineers who create them. Consequently, while knowledge-based human labor constitutes the productive force behind AI, the resulting commodity value is subjected to capitalist exploitation. Thus, the instrumentalization of scientific processes and individual actions involving AI renders the ownership of labor ambiguous, effectively relegating such labor to the status of "invisible labor." Therefore, the question of who is instrumentalized for capitalist exploitation and the issue of whose labor constitutes artificial intelligence must be discussed within the context of invisible labor. In light of these issues, the latent function of artificial intelligence labor—particularly its generative and adaptive forms, which are envisioned as potential replacements for human labor—is understood as a mechanism designed to perpetuate the cycle of capitalist exploitation indefinitely. Ultimately, this study is grounded in a theoretical analysis of invisible labor and the process of exploitation. It seeks to reflexively understand the future of invisible labor within AI tools and the process of surplus-value exploitation, which is diversified by information. Furthermore, it aims to offer a fresh perspective in the literature regarding the question of whose labor is embodied in artificial intelligence—an entity that itself serves as an instrument subject to exploitation.

Keywords: artificial intelligence, invisible labor debate, surplus-value process.

Kırılgan Kentlerden Dirençli Kentlere: İklim Değişikliğine Uyum, Kentsel Dönüşüm ve Siyasi Yönetişim

From Fragile Cities to Resilient Cities: Climate Change Adaptation, Urban Transformation, and Political Governance

Zekerya Çavuş
Bitlis Eren Üniversitesi, İibf/Siyaset Bilmi ve Kamu Yönetimi, zekerya.7993@gmail.com, ORCID: 0009-0005-4666-0703

Özet

İklim değişikliği, 21. yüzyılda yalnızca çevresel bir kriz olmanın ötesine geçerek siyasi, toplumsal ve yönetsel sistemleri derinden etkileyen çok boyutlu bir risk alanına dönüşmüştür. Ulrich Beck'in "risk toplumu" kuramı çerçevesinde modernliğin ürettiği "imal edilmiş riskler" kategorisinde yer alan iklim krizi; belirsizlik, sınır aşan etkiler ve kurumsal kapasite yetersizlikleriyle karakteristik hâle gelmektedir. Bu risklerin odağında yer alan kentler, küresel sera gazı emisyonlarının ana kaynağı olmanın yanı sıra iklim kaynaklı afetlerin (sel, aşırı sıcaklık, kuraklık) yıkıcı etkilerine en açık mekânlardır. Bu doğrultuda "kırılgan kent" kavramı; fiziksel altyapı eksikliklerinin ötesinde yönetişim zaaflarını, sosyal eşitsizlikleri ve kısa vadeli siyasi karar alma mekanizmalarını kapsayan bütüncül bir duruma işaret etmektedir.

Türkiye'de iklim değişikliğine uyum politikaları ile kentsel dönüşüm uygulamalarının kesişim noktasını siyasi yönetişim perspektifinden incelemek ve "kırılgan kentlerden dirençli kentlere" geçiş sürecinin imkân ve sınırlarını ortaya koymaktır. Çalışma, teorik zeminini risk toplumu kuramı, kentsel dirençlilik (*urban resilience*) ve yönetişim literatürünün kesişiminde kurmaktadır. Bu çerçevede kentsel dönüşüm; salt fiziksel yenileme aracı olmaktan çıkarılarak uyum, sosyal adalet ve uzun vadeli dirençliliği hedefleyen stratejik bir yönetsel araç olarak yeniden kavramsallaştırılmaktadır.

İklim Kanunu (No: 7552), 2024-2030 İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi ve Eylem Planı ile 12. Kalkınma Planı gibi temel politika belgelerinin eleştirel analizine dayanmaktadır. Ampirik boyutta ise deprem sonrası yeniden inşa süreçleri ve büyükşehir belediyelerinin Yerel İklim Değişikliği Eylem Planları (YİDEP) değerlendirilmektedir. Yasal çerçevenin sunduğu fırsat penceresine rağmen; merkeziyetçi yönetim yapısı, yerel yönetimlerin mali-teknik kapasite eksiklikleri, sektörler arası koordinasyon zaafları ve katılımın biçimsel düzeyde kalması dirençlilik inşasının önündeki temel yapısal engellerdir.

Sonuç olarak çalışma, kentsel dirençliliğin yalnızca yapı stokunun yenilenmesiyle sağlanamayacağını; yerel demokrasiyi güçlendiren, adil finansman ve bütüncül eşgüdüm sağlayan bir siyasi yönetişim modeli gerektirdiğini savunmaktadır. Bu doğrultuda bildiri, Türkiye'de iklim uyumu odaklı kentsel dönüşüm politikalarının yönetsel

boyutunu güçlendirecek politika önerileri sunmayı ve disiplinlerarası literatüre özgün bir katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Dirençlilik, İklim Değişikliğine Uyum, Kentsel Dönüşüm, Siyasi Yönetişim, Risk Toplumu.

Abstract

In the 21st century, climate change has evolved beyond a mere environmental crisis into a multidimensional risk domain that profoundly affects political, social, and administrative systems. Categorized as one of the "manufactured risks" of modernity—within the framework of Ulrich Beck's "risk society" theory—the climate crisis is characterized by uncertainty, transboundary effects, and institutional capacity deficits. Cities, situated at the heart of these risks, are not only the primary sources of global greenhouse gas emissions but also the locations most vulnerable to the devastating impacts of climate-induced disasters (such as floods, extreme heat, and drought). Accordingly, the concept of the "vulnerable city" points to a holistic condition that encompasses governance weaknesses, social inequalities, and short-term political decision-making mechanisms, extending well beyond mere deficiencies in physical infrastructure.

This study aims to examine the intersection of climate change adaptation policies and urban transformation practices in Turkey from the perspective of political governance, while outlining the possibilities and limitations of the transition from "vulnerable cities" to "resilient cities." The study establishes its theoretical foundation at the intersection of risk society theory, urban resilience, and governance literature. Within this framework, urban transformation is reconceptualized—moving beyond a tool for purely physical renewal to become a strategic administrative instrument aimed at adaptation, social justice, and long-term resilience.

The study is based on a critical analysis of key policy documents, including the Climate Law (No. 7552), the 2024–2030 Climate Change Adaptation Strategy and Action Plan, and the 12th Development Plan. At the empirical level, post-earthquake reconstruction processes and the Local Climate Change Action Plans (LCCAPs) of metropolitan municipalities are evaluated. Despite the window of opportunity offered by the legal framework, the centralized administrative structure, the lack of financial and technical capacity among local governments, weaknesses in inter-sectoral coordination, and the fact that participation remains merely tokenistic constitute the fundamental structural barriers to building resilience.

Consequently, the study argues that urban resilience cannot be achieved solely through the renewal of the building stock; rather, it requires a political governance model that strengthens local democracy and ensures equitable financing and holistic coordination. In this context, the paper aims to offer policy recommendations to bolster the administrative dimension of climate-adaptation-oriented urban transformation policies in Turkey and to make an original contribution to the interdisciplinary literature.

Keywords: Urban Resilience, Climate Change Adaptation, Urban Transformation, Political Governance, Risk Society.

Yerel Yönetimlerde Kriz Yönetimi Hukuku: 5393 Sayılı Belediye Kanunu ve 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanununun Yetki ve Sorumluluk Normları Açısından Karşılaştırmalı İncelemesi

Crisis Management Law in Local Governments: A Comparative Analysis of Municipal Law No. 5393 and Special Provincial Administration Law No. 5302 Regarding Norms of Authority and Responsibility

Dr. Öğr. Üyesi Cengiz Gürbüz
Bitlis Eren Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri MYO, cgurbuz@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2507-6824

Özet

Kentsel risklerin, doğal afetlerin ve toplumsal krizlerin artış gösterdiği günümüzde, yerel yönetimlerin kriz anlarındaki müdahale etkinliği ve karar alma hızı, doğrudan tabi oldukları yasal çerçevenin niteliğiyle şekillenmektedir. Yerel organların kriz durumlarındaki kurumsal adaptasyon kapasitesi ve hizmet sürekliliği, kendilerine mevzuatla tanınan esnekliğin boyutu ile normatif sınırların netliğiyle doğrudan bağlantılıdır. Akademik literatürde yerel yönetimler ve kriz yönetimi ilişkisi çoğunlukla büyükşehir belediyeleri veya AFAD ekseninde ele alınmış; büyükşehir statüsünde olmayan illerdeki belediye ve il özel idaresi kanunlarının kriz anlarındaki normatif uyumu müstakil bir karşılaştırmalı incelemeye konu edilmemiştir. Bu çalışma, söz konusu litetarür boşluğunu doldurmak amacıyla Türkiye'deki mülki idare sisteminde büyükşehir statüsü taşımayan iller odağında yerel idarelerin kriz ve afet dönemlerindeki yetki, görev ve sorumluluk alanlarını 5393 sayılı Belediye Kanunu ile 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ekseninde karşılaştırmalı norm analiziyle incelemeyi hedeflemektedir.

Nitel araştırma yaklaşımıyla kurgulanan çalışmada doküman incelemesi tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmanın ana inceleme materyalini 5393 ve 5302 sayılı kanun metinleri, bu kanunların kabul süreçlerindeki madde gerekçeleri, 7269 sayılı Afet Kanunu, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun acil durumlara ilişkin hükümleri ve kriz yönetimine dair ikincil mevzuat düzenlemeleri oluşturmaktadır. Yapılan incelemeler neticesinde, her iki yasal çerçevenin de ağırlıklı olarak olağan dönemlerdeki rutin bürokratik işleyiş ve kamu hizmeti sunumu gözetilerek tasarlandığı tespit edilmiştir. Mevcut mevzuat bünyesinde, kriz zamanlarında acilen gereksinim duyulan hızlı karar alma süreçlerine, meclis toplantı usullerindeki esnekliğe, bütçe transferlerine, borçlanma kolaylıklarına ve acil harcama yetkilerine imkân tanıyan bütüncül bir olağanüstü durum rejiminin yer almadığı görülmüştür. Ayrıca mülki sınırlar dâhilinde belediyeler ile il özel idareleri arasında belde, ilçe ve köy alanlarında ortaya çıkan yetki, görev ve sorumluluk çakışmalarının, kriz anlarında idari kırılganlığı artırdığı, vesayet denetimi süreçlerini karmaşıklaştırdığı, kaynak israfına yol açtığı ve kurumlar arası koordinasyonu olumsuz etkilediği saptanmıştır.

Çalışma sonucunda, mevcut yerel yönetim mevzuatının kriz yönetimi ve kentsel dirençlilik gereksinimlerini karşılamada yetersiz kaldığı değerlendirilmiştir. Yerel idarelerin krizlerle mücadele kapasitesini ve kurumsal adaptasyonunu artırmak adına yasal metinlere acil durumlara özgü esnek normların eklenmesi, vesayet sınırlarının netleştirilmesi ve yetki karmaşasını giderecek hukuki düzenlemelerin acilen hayata geçirilmesi gerekliliği ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kriz Yönetimi, Yerel Yönetimler, Belediye Kanunu, İl Özel İdaresi Kanunu, Kamu Yönetimi Hukuku

Abstract

In an era marked by rising urban risks, natural disasters, and social crises, the intervention effectiveness and decision-making speed of local governments during crises are directly shaped by the nature of their governing legal framework. The institutional adaptive capacity and service continuity of local bodies during crises are directly linked to the degree of flexibility granted by legislation and the clarity of normative boundaries. While the relationship between local governments and crisis management has largely been examined in the academic literature through the lens of metropolitan municipalities or the Disaster and Emergency Management Authority (AFAD), the normative alignment of the laws governing municipalities and provincial special administrations in non-metropolitan provinces during crises has not been the subject of a dedicated comparative study. To address this gap in the literature, this study aims to examine—through a comparative normative analysis—the powers, duties, and responsibilities of local administrations during crises and disasters, focusing on provinces in Turkey that do not hold metropolitan status and analyzing the relevant provisions of Municipal Law No. 5393 and Provincial Special Administration Law No. 5302.

The study employs a qualitative research approach and utilizes the document analysis technique. The primary research materials consist of the texts of Laws No. 5393 and 5302, the legislative rationales accompanying these laws, Disaster Law No. 7269, the provisions of Public Procurement Law No. 4734 regarding emergency situations, and secondary regulations concerning crisis management. The analysis reveals that both legal frameworks were designed primarily with routine bureaucratic operations and public service delivery during ordinary times in mind. It has been observed that the existing legislative framework lacks a comprehensive emergency regime that would facilitate the rapid decision-making processes, flexible council meeting procedures, budget transfers, borrowing facilities, and emergency spending powers urgently required during times of crisis. Furthermore, it has been determined that overlaps in authority, duties, and responsibilities among municipalities and provincial special administrations—occurring within administrative boundaries across town, district, and

village areas—increase administrative vulnerability during crises, complicate administrative oversight processes, lead to resource waste, and negatively affect inter-institutional coordination.

The study concludes that current local government legislation is inadequate to meet the requirements of crisis management and urban resilience. It highlights the urgent need to incorporate emergency-specific flexible norms into legal texts, clarify the boundaries of administrative oversight, and implement legal regulations to resolve jurisdictional ambiguities, all with the aim of enhancing the crisis-response capacity and institutional adaptability of local administrations.

Keywords: Crisis Management, Local Governments, Municipality Law, Provincial Special Administration Law, Public Administration Law

Yerel Yönetimlerde Çocukların Statüsü ve Temsiliyeti: Türkiye'deki Büyükşehir Belediyelerinin Yerel Eşitlik Eylem Planları Üzerine Bir İnceleme

The Status And Representation Of Children In Local Governments: A Study On Local Equality Action Plans Of Metropolitan Municipalities In Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Kübra Yandım
Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO/Büro Hizmetleri ve Sekreterlik Bölümü, kilhan@beu.edu.tr,
ORCID: 0000-0003-4665-9794

Özet

Yerel yönetimler çocukların fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişim süreçlerini doğrudan etkileyen temel politikaları hayata geçirmelidir. Günümüz büyükşehir belediyelerinde çocuklar, kendilerini doğrudan etkileyen yerel hizmetlere, güvenli oyun alanlarına, kaliteli eğitim ve sağlık mekanizmalarına erişimde derin yapısal eşitsizliklerle karşı karşıya kalabilmektedir. Çocukların kent yaşamında karşılaştığı en kritik problemlerin başında sosyo-ekonomik yoksulluğun nesiller arası aktarımı, çocuk işçiliği ve erken yaşta evlilikler gelmektedir. Bu sorunların çözümünde ise yerel yönetimlerin rolü ve katkısı büyük önem arz etmektedir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki büyükşehir belediyeleri tarafından hazırlanan Yerel Eşitlik Eylem Planları'nda çocukların nasıl ele alındığını, kentsel ortamdaki rol ve statülerinin nasıl konumlandırıldığını incelemektir. Çalışma, çocuk dostu kent vizyonunun yerel yönetimlerin somut bütçelerine, izlenebilir göstergelerine ve stratejik amaçlarına nasıl entegre edildiğini ortaya koyarak iyi uygulamaları sentezlemeyi hedeflemektedir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi metodu kullanılmaktadır. Bu doğrultuda büyükşehir belediyelerinin resmî olarak onayladığı Yerel Eşitlik Eylem Planları detaylıca taranmış; çocuk hakları, çocuk güvenliği, erken çocukluk eğitimi, çocuk işçiliğiyle mücadele ve çocuk katılımı ile ilgili temalar, hedefler ve somut eylemler sistematik olarak analiz edilmektedir. Çalışmada Türkiye'deki tüm büyükşehir belediyelerine ait Yerel Eşitlik Eylem Planı'nın bulunmadığı ve çoğu büyükşehir belediyesinde bu konuda eğitimlerin ve çalıştayların yürütüldüğü ifade edilmektedir. Yerel Eşitlik Eylem Planı'na sahip olan büyükşehir belediyeleri incelendiğinde ise yerel yönetimlerin çocukları yalnızca sosyal korumaya muhtaç pasif bireyler olarak değil; kent tasarımına katılan, oyun ve rekreasyon hakkına sahip, hak temelli kentsel aktörler olarak kurguladıkları görülmektedir. Çalışmanın sonucunda, büyükşehir belediyelerinin çocuk odaklı stratejik planlama ve bütçeleme süreçlerini etkin olarak yürütmesi amacıyla bir veri tabanı geliştirmeleri ve çocuk katılımlı politika ve programları güçlendirmeleri gerektiği değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: yerel yönetimler; çocuk; eşitlik eylem planı

Abstract

Local governments should implement basic policies that directly affect children's physical, mental, emotional and social development processes. In today's metropolitan municipalities, children may face profound structural disparities in access to local services, safe playgrounds, and quality education and health mechanisms that directly impact them. The most critical problems faced by children in urban life are the intergenerational transmission of socio-economic poverty, child labor and early marriages. The role and contribution of local governments in solving these problems is of great importance. The aim of this study is to examine how children are handled in Local Equality Action Plans prepared by metropolitan municipalities in Türkiye and how their roles and status in the urban environment are positioned. The study aims to synthesize good practices by revealing how the child-friendly city vision is integrated into the concrete budgets, traceable indicators and strategic objectives of local governments. In the study, document analysis method, one of the qualitative research methods, is used. In this direction, the Local Equality Action Plans officially approved by metropolitan municipalities were scanned in detail; themes, goals and concrete actions related to children's rights, child safety, early childhood education, combating child labour and child participation are systematically analysed. In the study, it is stated that there is no Local Equality Action Plan for all metropolitan municipalities in Türkiye and that trainings and workshops are carried out on this subject in most metropolitan municipalities. When the metropolitan municipalities that have the Local Equality Action Plan are examined, it is seen that local governments do not only consider children as passive individuals in need of social protection; It is seen that they construct them as rights-based urban actors who participate in urban design, have the right to play and recreation. As a result of the study, it is evaluated that metropolitan municipalities should develop a database and strengthen child-participation policies and programs in order to effectively carry out child-oriented strategic planning and budgeting processes.

Keywords: local governments; child; equality action plan

Ağ Toplumunda Yalnızlaşan Kentli: Dijital Bağımlılık ve Toplumsal Dayanıklılığın Erozyonu

The Isolated Urban Dweller In The Network Society: Digital Addiction And The Erosion Of Social Resilience

Leyla Uğurlu
Bitlis Eren Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, leylaugurlu88@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7818-727X

Özet

Dijitalleşme; örgütlerin, kişilerin ve toplumların yaşam tarzlarını temelden değiştirip dönüştüren yaygın ve hızlı bir dönüşüm sürecidir. Dijital teknolojilerin (internet) insanın günlük yaşamı içerisinde yaygınlık kazanmaya devam ettiği 21. yüzyılın bilgi toplumlarının birleştiği, iletişim kurma şekilleri de şüphesiz dijital teknolojinin meydana getirdiği siber mekanlarda hayata geçmeye başlamıştır. Ağ toplumu olarak adlandırılan bu mekanlarda bireyler arasındaki etkileşim ve iletişim fırsatlarını artış gösterirken, bununla çelişkili olarak yüz yüze etkileşim ve iletim kurmada azalmanın olduğu, kentsel yalnızlaşma ve sosyal izolasyon benzeri yeni kırılganlık şekillerinin ortaya çıkmasına neden olduğu görülmüştür. Bu çalışmada kentsel yalnızlaşma ve dijital bağımlılık arasında bulunan ilişkinin toplumsal dayanıklılık bakış açısıyla incelenmesi amaç edinilmiştir.

Bu çalışmada, kişilerin dijital ağlar vasıtasıyla devamlı olarak bağlantılı olmasına karşın neden zamanla daha çok yalnızlaştığı ve bu durumun kent toplumlarının dayanışmasını nasıl etkisi altına aldığı sorusuna cevap aranmaktadır. Bu yüzden araştırma kapsamında dijital teknolojilerin aşırı kullanımının komşuluk ilişkileri, yüz yüze etkileşim, aidiyet, kamusal alan kullanımı ve güven benzeri toplumsal dayanıklılıkların ana bileşenleri üstündeki etkileri tartışılacaktır. Bu çalışmanın ana iddiası, dijital bağımlılığın sadece kişisel bir teknoloji kullanımından kaynaklanan bir sorun olarak ele alınamayacağı, kent hayatındaki sosyal ilişkileri zayıflatıp kolektif ve bireysel kırılganlığı artmasına neden olabilen sosyo-mekansal bir süreç olduğudur.

Bu çalışma nitel araştırma yöntemlerinden literatür taramasına ve ikincil kaynaklara dayanmaktadır. Kuramsal çerçeve dijital bağımlılık; ağ toplumu, kentsel yalnızlık, toplumsal dayanıklılık ve toplumsal sermaye anlayışı üstünden ele alınacaktır. Daha önce yapılan çalışmalarda ağ toplumunda yalnızlaşma ve sosyalleşme ve dijital bağımlılık benzeri çalışmalar yapılmıştır. Ancak bu çalışma kentsel yalnızlaşma ve dijital bağımlılık arasında bulunan ilişkinin toplumsal dayanıklılığı nasıl azalttığı ele alınarak farklı bir perspektifle ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dijital bağımlılık, Ağ Toplumu, Kentsel Yalnızlık, Toplumsal Dayanıklılık, Toplumsal Sermaye

Abstract

Digitalization is a widespread and rapid transformation process that fundamentally changes and transforms the lifestyles of organizations, individuals, and societies. In the 21st century, where digital technologies (the internet) continue to gain prominence in daily life, information societies are converging, and communication methods are undoubtedly beginning to take place in cyberspaces created by digital technology. While these spaces, referred to as network societies, increase opportunities for interaction and communication between individuals, a contradiction has been observed: a decrease in face-to-face interaction and communication, leading to new forms of vulnerability such as urban loneliness and social isolation. This study aims to examine the relationship between urban loneliness and digital addiction from the perspective of social resilience.

The study seeks to answer the question of why individuals become increasingly isolated over time despite being constantly connected through digital networks, and how this affects the solidarity of urban societies. Therefore, the research will discuss the effects of excessive use of digital technologies on key components of social resilience such as neighborhood relations, face-to-face interaction, belonging, use of public spaces, and trust. The main argument of this study is that digital addiction cannot be considered merely a problem stemming from personal technology use, but rather a socio-spatial process that weakens social relationships in urban life and increases collective and individual vulnerability.

This study relies on qualitative research methods, including a literature review and secondary sources. The theoretical framework will address digital addiction through the concepts of network society, urban loneliness, social resilience, and social capital. Previous studies have examined loneliness and socialization in network society, and digital addiction. However, this study will approach the relationship between urban loneliness and digital addiction from a different perspective, focusing on how it reduces social resilience.

Keywords: Digital addiction, Network Society, Urban loneliness, Social resilience, Social capital

Deprem Sonrası Yitirilen Kimliğin İnşası ve Belleğin Korunması

Reconstructing Lost Identity and Preserving Memory After the Earthquake

Dr. Merve Deniz Demirel
Bağımsız Araştırmacı, deniz_merve13@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-6341-0264

Özet

Kentler çok katmanlı bir yapıya sahip olup dinamiktirler. Sürekli evrilerek gelişip değişmektedirler. Birer yapı taşı olan mekânlar ise yalnızca fiziki bir formda olmayıp toplumla beraber şekillenmektedir. Nitekim toplumsal değişiklikler mekânları etkilemektedir. Bu bağlamda mekânların anılar biriktirdiğini, kişiler tarafından deneyimlendiğini ve kente kimlik kazandırdığını söylemek mümkündür. Kentlinin güven duyduğu ve benimsediği alanlar toplumun hafızasında yer edinen yerler olmaktadır. Bu yerler aynı zamanda kentin kimliğini oluşturmaktadır. Dolayısıyla her kentin kendine has bir ruhu olduğundan söz etmek elzemdir. Bununla birlikte hafıza mekânları, yer aldığı kentin geçmişine ışık tutan kültürel mirastırlar. Toplumun inancını, geleneklerini, göreneklerini, sosyo-kültürel yapısını ve mimarisi yansıtan değerlerdir. Bu açıdan düşünüldüğünde korunarak gelecek kuşaklara aktarılmaları önem arz etmektedir. Kentsel kimlik sürdürülmediği takdirde toplumsal bellek de kesintiye uğramaktadır. Dünya üzerinde zamanla meydana gelen olaylar kent kimliğinin yitirilmesine yol açmakta, korunmadıkları takdirde ise yok olmaya doğru gitmektedirler. Dolayısıyla dünyayı tehdit eden bir risk faktörü olduklarını söylemek mümkündür. Bu olaylar içerisinde yer alan depremler, dünyanın var olduğu andan itibaren bir doğal afet olarak karşımıza çıkmaktadır. Fay hatlarının hareketi sonucunda büyük gerilimler meydana gelmekte ve çeşitli yıkımlara yol açmaktadır. Dolayısıyla depremler sonucunda kentler zarar görmektedir. Bu durum ise kent kimliğinde kayıplar meydana getirmekte, hafıza kesintiye uğramaktadır. Bu çalışmanın amacı deprem sonrası yitirilen kentsel kimliğinin inşasına ve belleğin korunmasına dair çözümler sunmaktadır. Bu kapsamda araştırma boyunca mevcut tezlerden, makalelerden ve kitaplardan kapsamlı bir literatür taranarak kavramsal çerçeve oluşturulmuş ardından yeniden inşa süreci ve koruma üzerine öneriler geliştirilmiştir. Bu bağlamda depremler sonrası kent kimliğinin onarılması gerekmektedir. Zira bu onarımın hafıza dikkate alınarak yapılması önem arz etmektedir. Geçmişten gelen belleğin korunmadan gelişigüzel çözümlerin yapılması kente, kentin kimliğine ve hafıza mekânlarına zarar vereceği aşikârdır. Nitekim toplumun belleğinin göz önüne alınması, toplumsal katılım dâhilinde çözümlerin sunulması ve toplumun öneri ile talepleri doğrultusunda kent kimliğinin yeniden inşa edilmesi önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: risk; deprem; kentsel kimlik; hafıza; yeniden inşa

Abstract

Cities are multi-layered and dynamic structures. They constantly evolve, develop, and change. Spaces, as building blocks, are not merely physical forms but are shaped by society. Indeed, societal changes affect spaces. In this context, it can be said that spaces accumulate memories, are experienced by individuals, and give the city its identity. Areas that city dwellers feel safe in and embrace become places that hold a place in the collective memory of society. These places also constitute the city's identity. Therefore, it is essential to speak of each city having its own unique spirit. Furthermore, memory spaces are cultural heritage that sheds light on the past of the city in which they are located. They are values that reflect the beliefs, traditions, customs, socio-cultural structure, and architecture of society. From this perspective, preserving them and passing them on to future generations is of great importance. If urban identity is not maintained, collective memory is also interrupted. Events occurring around the world over time lead to the loss of urban identity, and if not preserved, they are heading towards extinction. Therefore, it can be said that they are a risk factor threatening the world. Earthquakes, among other events, have been a natural disaster since the beginning of the world. The movement of fault lines creates significant stresses and leads to various forms of destruction. Consequently, cities suffer damage as a result of earthquakes. This situation causes losses in urban identity and interrupts memory. The aim of this study is to offer solutions for the reconstruction of urban identity and the preservation of memory lost after earthquakes. In this context, a comprehensive literature review was conducted throughout the research, including existing theses, articles, and books, to create a conceptual framework. Subsequently, suggestions were developed regarding the reconstruction process and preservation. In this regard, the restoration of urban identity after earthquakes is necessary. It is crucial that this restoration is carried out with memory in mind. It is evident that haphazard solutions without preserving the memory of the past will harm the city, its identity, and its memory spaces. Therefore, considering the collective memory of the community, offering solutions through community participation, and reconstructing the urban identity in line with the community's suggestions and demands are of paramount importance.

Keywords: risk; earthquake; urban identity; memory; reconstruction

Lojistik 4.0 Sürecinde Teknolojik ve Dijital Risklerin Değerlendirilmesi: AHP ile Kriter Ağırlıklarının Belirlenmesi

Evaluation of Technological and Digital Risks in the Logistics 4.0 Process: Determining Criterion Weights Using AHP

Öğr. Gör. Didem Tufan
Bitlis Eren Üniversitesi, Ulaştırma Hizmetleri Bölümü, dtufan@beu.edu.tr,
ORCID: 0000-0001-7879-1939

Özet

Lojistik; ürün ve hizmetlerin kaynak noktasından tüketim noktasına doğru verimli bir şekilde taşınması, depolanması ve yönetilmesi sürecini ifade eden bir kavramdır. Ürünlerin tam zamanında istenilen noktada olması lojistik faaliyetler açısından stratejik bir faaliyet olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu açıdan baktığımızda lojistik için en önemli unsurlardan biri zaman olarak karşımıza çıkmaktadır. Zamanın bu kadar önemli olduğu lojistik faaliyetlerde ise yeni yaklaşımlar ortaya çıkmıştır. Bu yaklaşımlar arasında teknoloji ile uyumlu çalışan sistemler yer almaktadır. Taşıma, depolama, envanter yönetimi gibi faaliyetlerin dijital sisteme uyumlanması lojistik hizmet sağlayıcılarını zaman açısından avantajlı duruma getirmektedir. Bununla birlikte lojistik 4.0 dönüşümü işletmeleri teknolojik ve dijital alanda risklerle karşı karşıya getirmektedir. Bu riskler arasında veri güvenliğinin tehlikeye girmesi, sistem kesintileri, dijital sistemlere bağımlılık ve siber tehditler gibi riskler yer almaktadır. Söz konusu bu risklerin lojistik işletmeleri için değerlendirilmesi ve analiz edilip süreç içerisinde iyileştirmeler yapılması hayati önem taşımaktadır. Alınacak her bir önlem zaman unsuru ile örtüşerek müşterilere zamanında ve daha kaliteli hizmetler vereceği unutulmamalıdır. Analitik Hiyerarşi Prosesi (AHP) Çok Kriterli Karar Verme Yöntemlerinden biri olup belirli bir konuda birden fazla kriterin sayısal verilere dayanarak ağırlıklandırılması yöntemidir. Bu noktada çalışmada; lojistik 4.0 süresinin teknolojik ve dijital riskleri incelenirken; finansal etki, operasyonel etki, zaman (gecikme) etkisi, müşteri memnuniyetine etki ve itibar etkisi olmak üzere beş kriter belirlenmiştir. Belirlenen kriterler doğrultusunda Analitik Hiyerarşi Prosesi (AHP) yöntemi kullanılarak kriterlerin önem ağırlıkları belirlenmiştir. Kriterlerin birbirlerine göre önem düzeyleri hesaplanarak ikili karşılaştırma matrisi oluşturulmuş ve elde edilen matris normalize edilerek kriter ağırlıkları hesaplanmıştır. Bu çalışma kriterlerin önem ağırlıklarını belirleyerek lojistik 4.0 kapsamında teknolojik ve dijital risklerin değerlendirilmesinde hangi durumların daha fazla önem taşıdığını ortaya koymaktadır. Yapılan AHP hesaplamaları sonucunda ise en önemli kriterin operasyonel risk olduğu, devamında ise finansal etki, zaman etkisi, müşteri memnuniyetine etkisi ve itibar etkisi olarak ortaya çıkmıştır. Literatüre lojistik işletmelerinin dijital dönüşüm sürecindeki risk yönetimi uygulamalarına ve karar vericilerin risk değerlendirme süreçlerine katkı sağlaması açısından katkı sağlayacağı beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: lojistik, risk, AHP

Abstract

Logistics refers to the process of efficiently transporting, storing, and managing products and services from the point of origin to the point of consumption. Ensuring that products are available at the desired location at the right time is a strategic activity in logistics operations. From this perspective, time emerges as one of the most important elements of logistics. Given the importance of time in logistics activities, new approaches have emerged. Among these approaches are systems that operate in integration with technology. The adaptation of activities such as transportation, warehousing, and inventory management to digital systems provides logistics service providers with advantages in terms of time. However, the Logistics 4.0 transformation also exposes businesses to technological and digital risks. These risks include data security breaches, system interruptions, dependence on digital systems, and cyber threats. Evaluating and analyzing these risks for logistics businesses and making improvements throughout the process is of vital importance. It should be noted that each measure taken will contribute to the time element and enable businesses to provide more timely and higher-quality services to customers. The Analytical Hierarchy Process (AHP) is one of the Multi-Criteria Decision-Making Methods and is a method used to assign numerical weights to multiple criteria concerning a specific issue. In this context, five criteria were determined in the study to examine the technological and digital risks associated with the Logistics 4.0 process: financial impact, operational impact, time (delay) impact, impact on customer satisfaction, and reputational impact. Based on the identified criteria, the Analytical Hierarchy Process (AHP) method was used to determine the importance weights of the criteria. A pairwise comparison matrix was constructed by calculating the relative importance levels of the criteria, and the criterion weights were calculated by normalizing the resulting matrix. This study reveals which factors are more important in the assessment of technological and digital risks within the scope of Logistics 4.0 by determining the importance weights of the criteria. As a result of the AHP calculations, the most important criterion was found to be operational impact, followed by financial impact, time impact, impact on customer satisfaction, and reputational impact, respectively. The study is expected to contribute to the literature by providing insights into risk management practices of logistics businesses during the digital transformation process and supporting decision-makers in their risk assessment processes.

Keywords: logistics, risk, AHP (Analytical Hierarchy Process)

Risk Çağında Kriz Yönetiminin Eğitim, Medya ve Kamu Boyutu

The Educational, Media, And Public Dimensions Of Crisis Management In An Age Of Risk

Mehmet Emin Çelik
Bitlis Eren Üniversitesi, İibf/ Kamu Yönetimi, mehmetemincelik985@gmail.com, ORCID: 0009-0008-8952-7904

Özet

Günümüzde sanayileşme ve hızlı teknolojik gelişmeler insanlığa refah sağlarken; çevre felaketleri, yapay zekâ kaynaklı tehditler ve küresel sosyoekonomik krizler gibi öngörülemez riskleri de beraberinde getirmiştir. Ulrich Beck'in Risk Toplumu kuramında vurguladığı üzere modern toplumlar, bizzat ürettikleri endüstriyel ve teknolojik dinamiklerin neticesinde ortaya çıkan küresel risklerin merkezinde yer almaktadır. Küreselleşme etkisiyle sınırları aşan ve giderek karmaşıklaşan kriz süreçlerinin en az kayıpla yönetilebilmesi; medya, eğitim ve kamu yönetimi aktörlerinin koordineli, proaktif ve sürdürülebilir bir kurumsal iş birliği modeliyle çalışmasını zorunlu kılmaktadır.

Bu çalışmanın temel amacı; risk çağında karşılaşılan krizlerin yönetilmesinde eğitim, medya ve kamu yönetimi boyutlarını hem kuramsal hem de uygulamalı çerçevede bütüncül olarak incelemek ve kurumlar arası eşgüdümün hayati önemini ortaya koymaktır. Nitel araştırma yöntemlerinden literatür taraması ve doküman incelemesi modeline dayanan bu araştırmada; afet ve kriz öncesi hazırlık, kriz anı müdahale ve kriz sonrası iyileştirme evreleri kapsamlı biçimde ele alınmıştır. Bu kritik süreçte kamunun yönetsel gücü, medyanın doğru bilgi aktarımı ile bilgi kirliliğini önleme sorumluluğu ve eğitim sisteminin toplumsal direnci artırıcı fonksiyonu ayrıntılı şekilde analiz edilmiştir.

Araştırma sonucunda; başarılı bir kriz yönetiminin kamu kurumlarının kapsamlı risk analizlerine dayalı dinamik stratejik planlar hazırlaması, medyanın şeffaf, hızlı ve etik bir iletişim stratejisi yürütmesi ve eğitim politikalarının kriz okuryazarlığını artırmasıyla mümkün olacağı saptanmıştır. Çok aktörlü ve bütünleşik bir yönetişim mekanizmasının kurulması, risk toplumunun getirdiği tehditleri bertaraf etmede en temel faktördür. Toplumsal direncin artırılması ancak bu sacayağının eşzamanlı ve uyumlu çalışmasıyla gerçekleşebilecektir. Bu bağlamda, kriz anında panik ve kaos ortamını engellemek adına kamu otoritelerinin kriz iletişimini doğru kurgulaması, basının etik ilkelerden taviz vermeden kamuoyunu aydınlatması ve bireylerin bilinçli hareket etmesi hayati önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Risk Toplumu, Kriz Yönetimi, Kamu Yönetimi, Medya ve İletişim, Afet Eğitimi, Ulrich Beck.

Abstract

While industrialization and rapid technological advancements have brought prosperity to humanity, they have also introduced unpredictable risks such as environmental disasters, threats posed by artificial intelligence, and global socioeconomic crises. As emphasized in Ulrich Beck's "Risk Society" theory, modern societies stand at the center of global risks that emerge as a direct consequence of the industrial and technological dynamics they themselves have generated. Managing increasingly complex crisis processes—which transcend borders due to globalization—with minimal loss necessitates a model of coordinated, proactive, and sustainable institutional cooperation among actors in media, education, and public administration.

The primary objective of this study is to holistically examine the dimensions of education, media, and public administration—both theoretically and practically—in the management of crises encountered in the age of risk, and to highlight the vital importance of inter-institutional coordination. Based on a qualitative research design utilizing literature review and document analysis, this study comprehensively addresses the phases of pre-disaster/crisis preparedness, crisis-time intervention, and post-crisis recovery. Within this critical process, the administrative power of the public sector, the media's responsibility to prevent misinformation through accurate information dissemination, and the education system's role in enhancing societal resilience are analyzed in detail.

The study concludes that successful crisis management is achievable when public institutions prepare dynamic strategic plans based on comprehensive risk analyses, the media implements a transparent, rapid, and ethical communication strategy, and educational policies foster crisis literacy. Establishing a multi-actor, integrated governance mechanism is the fundamental factor in mitigating the threats posed by the risk society. Enhancing societal resilience can only be achieved through the simultaneous and harmonious functioning of this tripartite structure. In this context, it is vital that public authorities effectively structure crisis communication to prevent panic and chaos during a crisis, that the press informs the public without compromising ethical principles, and that individuals act with awareness.

Keywords: Risk Society, Crisis Management, Public Administration, Media and Communication, Disaster Education, Ulrich Beck.

Teknolojik ve Dijital Riskler Ekseninde D-8 Ülkelerinin Çok Boyutlu Dijital Kırılganlık Analizi

Multidimensional Digital Vulnerability Analysis of D-8 Countries in the Axis of Technological and Digital Risks

Dr. Öğr. Üyesi Şule Bayazit Bedirhanoğlu
Bitlis Eren Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, sbbedirhanoglu@beu.edu.tr,
ORCID:0000-0001-7545-7222

Özet

Bu çalışmanın amacı, Gelişen Sekiz (D-8) ülke grubunu oluşturan Türkiye, Azerbaycan, Bangladeş, Mısır, Endonezya, İran, Malezya, Nijerya ve Pakistan'ın dijital kapasite ve siber güvenlik düzeylerini çok boyutlu bir perspektiften değerlendirerek ülkeler arasındaki dijital kırılganlık farklılıklarını ortaya koymaktır. Teknolojik ve dijital risklerin küresel ölçekte giderek artması, özellikle gelişmekte olan ülkelerin dijital altyapı yetersizlikleri ve siber güvenlik açıkları karşısındaki kırılganlıklarını daha görünür hâle getirmektedir. Bu bağlamda D-8 ülkelerinin dijital kapasite ve güvenlik göstergeleri temelinde karşılaştırmalı olarak incelenmesi hem akademik literatür hem de politika geliştirme süreçleri açısından önem taşımaktadır.

Çalışmada, Çok Kriterli Karar Verme (ÇKKV) yaklaşımı kapsamında iki aşamalı bir yöntem benimsenmiştir. Kriterlerin ağırlıklandırılmasında Simetri Nokta Kriteri (SPC) yöntemi, ülkelerin sıralanmasında ise Nesnel Eşleştirilmiş Oran Analizi (OPARA) yöntemi kullanılmıştır. Analizde 2023 yılına ait internet kullanıcısı oranı, sabit geniş bant aboneliği, mobil abonelik oranı, ICT hizmet ihracatı payı, güvenli internet sunucusu sayısı ve ITU Küresel Siber Güvenlik Endeksi (GCI 2024) olmak üzere altı gösterge dikkate alınmıştır. Veriler Dünya Bankası Dünya Kalkınma Göstergeleri (WDI) ve Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (ITU) kaynaklarından derlenmiştir.

SPC yöntemiyle elde edilen kriter ağırlıklarına göre GCI (%22,33), güvenli internet sunucusu sayısı (%19,11) ve ICT hizmet ihracatı payı (%18,52) en yüksek öneme sahip göstergeler olarak belirlenmiştir. OPARA yöntemiyle gerçekleştirilen sıralama sonucunda Malezya ve Türkiye'nin dijital kapasite ve güvenlik bakımından D-8 ülkeleri arasında belirgin biçimde öne çıktığı görülmüştür. Endonezya, İran ve Azerbaycan orta sıralarda yer alırken Nijerya en düşük düzeyde kalan ülke olmuştur. Bulgular, D-8 ülkeleri arasında dijital kırılganlık açısından önemli farklılıkların bulunduğunu göstermekte; özellikle Nijerya, Bangladeş ve Pakistan'ın dijital altyapı ve siber güvenlik kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik öncelikli politikalara ihtiyaç duyduğuna işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital kırılganlık; D-8 Ülkeleri; ÇKKV; SPC; OPARA

Abstract

This study aims to evaluate the digital capacity and cybersecurity levels of the Developing Eight (D-8) countries; Türkiye, Azerbaijan, Bangladesh, Egypt, Indonesia, Iran, Malaysia, Nigeria, and Pakistan — from a multidimensional perspective, and to reveal the differences in digital vulnerability among these countries. The increasing technological and digital risks at the global scale have made the vulnerabilities of developing countries to digital infrastructure deficiencies and cybersecurity gaps more visible. In this context, a comparative examination of D-8 countries based on digital capacity and security indicators holds significant importance for both the academic literature and policy development processes.

The study adopts a two-stage approach within the Multi-Criteria Decision Making (MCDM) framework. The Symmetry Point of Criterion (SPC) method is used for weighting the criteria, while the Objective Pairwise Adjusted Ratio Analysis (OPARA) method is employed for ranking the countries. The analysis considers six indicators for 2023: the rate of internet users, fixed broadband subscriptions, mobile subscription rate, ICT service exports share, secure internet servers, and the ITU Global Cybersecurity Index (GCI 2024). Data were compiled from the World Bank World Development Indicators (WDI) and the International Telecommunication Union (ITU).

According to the criterion weights obtained through the SPC method, GCI (22.33%), the number of secure internet servers (19.11%), and the share of ICT service exports (18.52%) were identified as the most important indicators. The ranking performed using the OPARA method revealed that Malaysia and Türkiye stand out significantly among D-8 countries in terms of digital capacity and security. Indonesia, Iran, and Azerbaijan ranked in the middle, while Nigeria ranked last. The findings indicate that significant disparities exist in digital vulnerability among D-8 countries, and suggest that Nigeria, Bangladesh, and Pakistan require priority policies aimed at improving their digital infrastructure and cybersecurity capacities.

Keywords: Digital Vulnerability; D-8 Countries; MCDM; SPC; OPARA

Sporda Yapay Zekâ Kullanımının Fırsat ve Riskleri

Opportunities and Risks of Using Artificial Intelligence in Sports

Dr. Öğr. Üyesi Elanur Siner
Bitlis Eren Üniversitesi, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, esiner@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9988-7603

Özet

Yapay zekâ teknolojilerindeki gelişmeler, spor alanında veri toplama, performans değerlendirme, antrenman planlama, sporcu sağlığının izlenmesi ve spor yönetimi gibi birçok sürecin yeniden şekillenmesine olanak sağlamaktadır. Büyük miktarda verinin kısa sürede işlenebilmesi ve farklı veri kaynaklarının birlikte değerlendirilebilmesi, sporcuların performanslarının daha ayrıntılı biçimde analiz edilmesine ve bireyselleştirilmiş uygulamaların geliştirilmesine katkı sunmaktadır. Bununla birlikte yapay zekâ kullanımının sağladığı avantajların yanında çeşitli etik, teknik ve yönetsel riskleri de beraberinde getirdiği görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, yapay zekâ teknolojilerinin spor alanındaki kullanımından kaynaklanan fırsat ve riskleri bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirmektir. Çalışma, literatür temelli nitel bir araştırma olarak gerçekleştirilmiştir. Spor ve yapay zekâ alanında yayımlanan bilimsel çalışmalar incelenmiş ve elde edilen bilgiler yapay zekânın spor alanındaki kullanım amaçları, sağladığı fırsatlar ve oluşturabileceği riskler doğrultusunda değerlendirilmiştir. İnceleme sonucunda yapay zekânın; performans analizlerinin hızlandırılması, kişiselleştirilmiş antrenman programlarının oluşturulması, sporcu performansının sürekli izlenmesi, sakatlık risklerinin öngörülmesi, yetenek belirleme süreçlerinin desteklenmesi ve spor yönetiminde daha etkin karar alma gibi önemli fırsatlar sunduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte sporcu ve kullanıcı verilerinin gizliliği, veri güvenliği, algoritmik yanlılık, hatalı veya eksik veriler nedeniyle yanlış değerlendirmeler yapılabilmesi, yapay zekâ sistemlerine aşırı bağımlılık ve teknolojik altyapıya erişimde yaşanan eşitsizlikler önemli riskler arasında değerlendirilmektedir. Ayrıca yapay zekâ tarafından üretilen sonuçların uzman bilgisi ve insan değerlendirmesinin yerine geçmemesi gerektiği görülmektedir. Sonuç olarak yapay zekâ, spor alanında performansın geliştirilmesi ve karar verme süreçlerinin desteklenmesi açısından önemli bir potansiyel taşımaktadır. Ancak bu potansiyelin etkili ve sürdürülebilir biçimde kullanılabilmesi için veri güvenliği, etik ilkeler, algoritmik şeffaflık ve insan denetimi temelinde politikaların geliştirilmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra yapay zekâ uygulamalarının sporcuların bireysel özelliklerine göre uyarlanması, elde edilen verilerin doğru yorumlanması ve teknolojinin kullanımında uzman görüşünün dikkate alınması, yapay zekâdan beklenen faydanın artırılması açısından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, spor, spor teknolojileri, performans analizi, sporcu performansı, etik

Abstract

Advancements in artificial intelligence (AI) technologies are reshaping numerous processes within the sports sector, including data collection, performance assessment, training planning, athlete health monitoring, and sports management. The ability to process vast amounts of data rapidly and integrate diverse data sources contributes to more detailed performance analysis and the development of personalized approaches. However, alongside the advantages it offers, the use of AI also entails various ethical, technical, and managerial risks. This study aims to evaluate the opportunities and risks associated with the use of AI technologies in sports from a holistic perspective. The study was conducted as a qualitative, literature-based research project. Scientific studies published in the fields of sports and AI were reviewed, and the findings were analyzed regarding the purposes of AI application in sports, the opportunities it presents, and the potential risks involved. The review revealed that AI offers significant opportunities, such as accelerating performance analysis, creating personalized training programs, continuously monitoring athlete performance, predicting injury risks, supporting talent identification processes, and enabling more effective decision-making in sports management. Conversely, issues such as the privacy of athlete and user data, data security, algorithmic bias, the potential for erroneous assessments due to flawed or incomplete data, over-reliance on AI systems, and inequalities in access to technological infrastructure are identified as significant risks. Furthermore, it is evident that AI-generated results should not replace expert knowledge and human judgment. In conclusion, AI holds significant potential for enhancing performance and supporting decision-making processes in the realm of sports. However, to utilize this potential effectively and sustainably, it is necessary to develop policies based on data security, ethical principles, algorithmic transparency, and human oversight. Furthermore, tailoring artificial intelligence applications to the individual characteristics of athletes, accurately interpreting the data obtained, and taking expert opinion into account regarding the use of technology are important for maximizing the benefits expected from artificial intelligence.

Keywords: Artificial intelligence, sports, sports technologies, performance analysis, athlete performance, ethics

E-Sporun Yaygınlaşmasının Spor Alanındaki Fırsat ve Riskleri

Opportunities and Risks in the Sports Sector Arising from the Spread of Esports

Dr. Öğr. Üyesi Tunç İlçin
Bitlis Eren Üniversitesi, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, tilcin@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2861-7046

Özet

Son yıllarda dijital teknolojilerin gelişmesiyle birlikte e-spor, geniş kitlelere ulaşan ve profesyonel bir rekabet alanına dönüşen önemli bir spor dalı olarak öne çıkmaktadır. E-sporun yaygınlaşması, sporun geleneksel yapısının dönüşmesine ve yeni katılım, eğitim, istihdam ve ekonomik faaliyet alanlarının ortaya çıkmasına katkı sağlamaktadır. Bununla birlikte e-sporun hızlı biçimde yaygınlaşması; bireysel sağlık, fiziksel aktivite düzeyi, sosyal yaşam ve spor kültürü açısından çeşitli riskleri de beraberinde getirmektedir. Bu çalışmanın amacı, e-sporun yaygınlaşmasının spor alanında ortaya çıkardığı fırsatları ve riskleri spor bilimleri perspektifinden değerlendirmektir. Çalışma, literatür temelli nitel araştırma yaklaşımıyla hazırlanmıştır. E-spor, fiziksel ve dijital spor kavramları arasındaki ilişkiler ile e-spor katılımının bireysel ve toplumsal etkilerini ele alan çalışmalar incelenerek konuya ilişkin temel fırsat ve riskler değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda e-sporun; gençlerin spora ve rekabet ortamlarına katılımını artırma, yeni meslek ve istihdam alanları oluşturma, organizasyon ve etkinlik sektörünü geliştirme, üniversitelerde yeni eğitim programlarının ortaya çıkmasını destekleme ve spor endüstrisinin ekonomik çeşitliliğine katkı sağlama açısından önemli fırsatlar sunduğu görülmektedir. Bununla birlikte uzun süreli ekran başında kalma, fiziksel aktivite yetersizliği, sedanter yaşam davranışlarının artması, uyku düzeninin bozulması, sosyal izolasyon, aşırı oyun oynama davranışı ve psikolojik baskı gibi riskler e-sporun yaygınlaşmasıyla birlikte değerlendirilmesi gereken önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Ayrıca genç yaş gruplarının e-spora yoğun biçimde yönelmesi, geleneksel fiziksel spor branşlarına katılımın azalması açısından da tartışılması gereken bir konu olarak değerlendirilmektedir. Sonuç olarak e-sporun spor alanındaki konumunun yalnızca teknolojik ve ekonomik gelişmeler açısından değil; fiziksel, sosyal ve psikolojik boyutlarıyla birlikte ele alınması gerekmektedir. E-sporun sağlıklı ve sürdürülebilir biçimde gelişebilmesi için fiziksel aktiviteyi destekleyen uygulamaların yaygınlaştırılması, oyuncuların bilinçlendirilmesi ve spor bilimleri temelli politikaların geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: E-spor, spor, spor bilimleri, fiziksel aktivite, sedanter yaşam, risk faktörleri

Abstract

With the advancement of digital technologies in recent years, e-sports has emerged as a significant sporting discipline that reaches vast audiences and has evolved into a professional competitive arena. The proliferation of e-sports contributes to the transformation of the traditional structure of sports and fosters the emergence of new areas for participation, education, employment, and economic activity. However, the rapid expansion of e-sports also brings about various risks concerning individual health, physical activity levels, social life, and sports culture. This study aims to evaluate the opportunities and risks arising from the spread of e-sports within the sports sector from the perspective of sports sciences. The study was conducted using a literature-based qualitative research approach. Key opportunities and risks were assessed by examining studies that address the relationships between physical and digital sports concepts, as well as the individual and societal impacts of e-sports participation. The findings indicate that e-sports offers significant opportunities, such as increasing youth participation in sports and competitive environments, creating new professions and employment sectors, developing the event and organization industry, supporting the creation of new university educational programs, and contributing to the economic diversity of the sports industry. Conversely, risks such as prolonged screen time, insufficient physical activity, increased sedentary behavior, disrupted sleep patterns, social isolation, excessive gaming, and psychological pressure are critical factors that must be considered alongside the growth of e-sports. Furthermore, the strong inclination of young people toward e-sports is viewed as an issue requiring discussion regarding the potential decline in participation in traditional physical sports disciplines. In conclusion, the position of e-sports within the realm of sports needs to be addressed not only in terms of technological and economic developments but also through its physical, social, and psychological dimensions. To ensure the healthy and sustainable development of e-sports, it is recommended to promote practices that encourage physical activity, raise player awareness, and develop policies grounded in sports science.

Keywords: E-sports, sports, sports sciences, physical activity, sedentary lifestyle, risk factors

Sivil Siyaset Bağlamında Demokratik Dirençlilik: Cumhuriyet Halk Partisi'nin Askerî Darbe Süreçlerine Yaklaşımı

Democratic Resilience in the Context of Civil Politics: The Republican People's Party's Approach to Military Coup Processes

Dr. Öğr. Üyesi Ali Rıza Savaş [1], Büşra Ataklı [2]

[1] Bitlis Eren Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, a.savas@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0112-8033

[2] Bitlis Eren Üniversitesi, Lisanüstü Eğitim Enstitüsü-YL, ataklibusra13@gmail.com, ORCID: 0009-0002-9572-9496

Özet

Türkiye'de sivil siyasetin gelişimi, tarihsel süreç içerisinde gerçekleşen askerî darbeler, muhtıralar ve farklı biçimlerdeki askerî müdahaleler nedeniyle önemli ölçüde etkilenmiştir. Türkiye'nin yakın siyasi tarihinde yaşanan askeri müdahaleler, belirli dönemlerde ortaya çıkan siyasal kriz ve çatışma ortamlarının demokratik siyasal yapı üzerindeki etkilerini ve bu yapının askerî müdahalelere zemin hazırlayan koşullarını anlamak açısından önemli gelişmeler olarak görülmektedir. Bu dönemlerde siyasi partilerin ve aktörlerin askerî müdahaleler karşısındaki yaklaşımları, sivil siyasetin müdahaleler karşısındaki konumunu değerlendirmek bakımından önem taşımaktadır. Bu bağlamda, Türkiye siyasetinde geniş bir yere sahip olan Cumhuriyet Halk Partisi'nin (CHP) farklı dönemlerde gerçekleşmiş askerî müdahaleler karşısındaki yaklaşımı, sivil siyaset ile askerî müdahaleler arasındaki ilişki bakımından incelenmeye değer bir konu oluşturmaktadır.

Çalışmanın temel amacı, Cumhuriyet Halk Partisi'nin (CHP) 27 Mayıs 1960, 12 Mart 1971, 12 Eylül 1980, 28 Şubat 1997, 27 Nisan 2007 ve 15 Temmuz 2016 askerî müdahale ve darbe süreçlerindeki yaklaşımını incelemek ve bu süreçler çerçevesinde partinin ideolojik ve kurumsal yapısında herhangi bir değişim ve dönüşümün söz konusu olup olmadığını ortaya koymaya çalışmak olarak açıklanabilir. İncelenen dönemler tarihsel ve kronolojik bütünlük içerisinde ele alınarak CHP'nin askerî müdahalelere yönelik yaklaşımındaki süreklilik ve değişimler karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Bulgular, CHP'nin askerî müdahalelere yönelik yaklaşımının dönemsel olarak farklılaştığını göstermektedir. Özellikle 1960, 1971 ve 28 Şubat süreçlerinde partinin ordu ve devlet merkezli anlayışla daha yakın bir ilişki kurduğu; 27 Nisan 2007 sürecinde ise askerî vesayetle ilişkili tartışmaların parti açısından belirginleştiği görülmektedir. Buna karşın CHP, 15 Temmuz 2016 darbe girişimin gerçekleştiği gece demokratik siyasal sistemin korunması ve darbe girişiminin engellenmesine yönelik tavır sergilemiştir. Bununla birlikte ilerleyen süreçte CHP'nin söylemine göre yalnızca darbe karşıtlığıyla kısıtlı kalmamış; darbe girişiminin önceden öngörülmesine karşın gerekli önlemlerin alınmaması iddiasında bulunmuş ve 15 Temmuz sonrasında yaşanan siyasal gelişmeler eleştirilmiştir. Nitekim CHP'li bazı siyasilerin söylemlerinde 15 Temmuz'u "tiyatro" olarak nitelendirmediklerini belirtmekle birlikte sonraki değerlendirmelerinde darbe girişimini

"kontrollü darbe" olarak nitelendirmiş ve bu tanımlamayı darbe girişiminin öngörülmesine rağmen önlenmemesi ve sonrasında ortaya çıkan siyasal sonuçlardan faydalanılması bağlamında kullanmıştır. Bu nedenle CHP'nin 15 Temmuz'a yönelik tutumu, darbe girişiminin öncesi ve sonrasındaki siyasal gelişmelerin ele alındığı bir tutum olarak değerlendirilebilir.

CHP'nin askerî müdahalelere yönelik tutumunun dönemsel koşullara bağlı olarak değişim gösterdiği görülmektedir. 1960, 1971 ve 28 Şubat süreçlerinde ordu ve devlet merkezli anlayış sergileyen parti, 27 Nisan 2007 ve 15 Temmuz 2016 süreçlerinde askerî müdahaleye ilişkin yaklaşımını farklılaştırmıştır. 15 Temmuz girişimine karşı çıkmakla birlikte sonraki süreçte girişimin önlenmesine yönelik ihmal iddialarını ortaya atarken siyasal sonuçlarını "kontrollü darbe" kavramsallaştırması üzerinden nitelendiren CHP'nin tutumu, partinin askerî müdahaleler karşısındaki yaklaşımının zaman içerisinde farklılaştığını ortaya koymaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Cumhuriyet Halk Partisi, Askeri Darbeler, Sivil Siyaset, Demokratikleşme, Türk Siyasal Hayatı

Abstract

The development of civilian politics in Turkey has been significantly influenced by military coups, memorandums, and various forms of military intervention throughout its historical process. Military interventions in Turkey's recent political history are seen as important developments for understanding the effects of political crises and conflicts on the democratic political structure and the conditions that paved the way for these interventions. The approaches of political parties and actors to military interventions during these periods are crucial for evaluating the position of civilian politics in relation to these interventions. In this context, the approach of the Republican People's Party (CHP), which holds a significant place in Turkish politics, to military interventions that occurred in different periods constitutes a subject worth examining in terms of the relationship between civilian politics and military interventions.

The main objective of this study is to examine the approach of the Republican People's Party (CHP) during the military interventions and coups of May 27, 1960, March 12, 1971, September 12, 1980, February 28, 1997, April 27, 2007, and July 15, 2016, and to determine whether any changes or transformations occurred in the party's ideological and institutional structure within the framework of these processes. The periods examined are considered within a historical and chronological context, and the continuities and changes in the CHP's approach to military interventions are evaluated comparatively. The findings show that the CHP's approach to military interventions differed periodically. Particularly during the 1960, 1971, and February 28 processes, the party established a closer relationship with the army and state-centric understanding; while during the April 27, 2007

process, discussions related to military tutelage became more prominent for the party. In contrast, the CHP initially adopted a stance in favor of protecting the democratic political system and preventing the coup attempt on the night of July 15, 2016. However, according to the CHP's rhetoric in the subsequent period, this was not limited to opposition to the coup; they also claimed that the coup attempt was foreseen but the necessary precautions were not taken, and criticized the political developments that followed July 15. Indeed, while some CHP politicians stated that they did not describe July 15 as a "theatrical performance," in their later assessments they characterized the coup attempt as a "controlled coup," using this definition in the context of the failure to prevent the coup attempt despite foreseeing it and the subsequent exploitation of its political consequences. Therefore, the CHP's stance on July 15 can be considered a position that addresses the political developments before and after the coup attempt. It is observed that the CHP's stance on military interventions has changed depending on the circumstances of the period. The party, which exhibited a military and state-centric approach during the 1960, 1971, and February 28th processes, differentiated its approach to military intervention during the April 27, 2007, and July 15, 2016 processes. While opposing the July 15th coup attempt, the CHP subsequently raised allegations of negligence in preventing the attempt, and characterized its political consequences through the conceptualization of a "controlled coup." This stance reveals that the party's approach to military interventions has changed over time. This study utilizes the document analysis method, a qualitative research method.

Keywords: Republican People's Party, Military Coups, Civilian Politics, Democratization, Turkish Political Life.

Risk Çağında Kavramsal Kırılganlık: Siyasal Muhalefet, Şiddet ve Terör Arasındaki Sınırların Krizi

Conceptual Fragility in the Age of Risk: The Crisis of Boundaries Between Political Opposition, Violence, and Terrorism

Dr. Öğr. Üyesi Kübra Gümüş
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü,
k.koroglu@yyu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2813-9704

Özet

Risklerin giderek küreselleştiği ve siyasal alanın güvenlik merkezli söylemler tarafından yeniden biçimlendirildiği günümüzde yalnızca tehditlerin niteliği değil, bu tehditleri tanımlamak için kullanılan siyasal kavramların sınırları da tartışmalı hâle gelmektedir. Ulrich Beck'in risk toplumu yaklaşımından hareketle değerlendirildiğinde belirsizlik ve öngörülemezliklerin siyasal karar alma süreçleri üzerindeki etkisi, güvenlik kavramının siyasal alanı giderek daha fazla kuşatmasına neden olmaktadır. Bu süreç, demokratik rejimlerin temel unsurlarından biri olan siyasal muhalefet ile siyasal şiddet ve terörizm arasındaki ayrımların yeniden sorgulanmasını beraberinde getirmektedir.

Çalışmanın temel amacı, risk çağında siyasal muhalefet, siyasal şiddet ve terörizm arasındaki kavramsal sınırların neden ve nasıl kırılganlaştığını ortaya koymak ve bu kırılganlığın demokratik siyaset açısından ortaya çıkardığı sonuçları tartışmaktır. Bu çerçevede çalışma, üç kavramı birbirinin yerine kullanılabilecek kategoriler olarak değil, farklı meşruiyet düzeylerine, aktör yapılarına, eylem biçimlerine ve siyasal amaçlara sahip olgular olarak ele almaktadır. Özellikle güvenlikleştirme yaklaşımı üzerinden, belirli siyasal aktörlerin veya eylemlerin "tehdit" olarak tanımlanmasının yalnızca nesnel bir güvenlik değerlendirmesi olmadığı aynı zamanda siyasal bir anlamlandırma ve sınır çizme pratiği olduğu ileri sürülmektedir.

Araştırmada nitel araştırma yöntemi ve kavramsal analiz kullanılmış ve aynı zamanda siyasal muhalefet, siyasal şiddet ve terörizm literatürü karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Terörizm kavramının siyasal açıdan yüklü ve tartışmalı niteliği, kavramın muhalif aktörleri tanımlamak amacıyla kullanılabilmesi ve terörle mücadele politikalarının demokratik özgürlükler üzerindeki olası etkileri özel olarak değerlendirilmiştir. Nitekim literatürde terörizm kavramının siyasal muhalifleri ve protesto hareketlerini nitelemek amacıyla genişletilmesinin demokratik haklar bakımından önemli sorunlar doğurabileceğine dikkat çekilmektedir.

Çalışmanın temel savı, risk çağında güvenlik eksenli siyasal söylemlerin güçlenmesinin siyasal muhalefetin meşruiyet alanını daraltabildiği; buna karşılık siyasal amaç taşıyan her şiddet eyleminin de otomatik olarak terörizm kategorisine yerleştirilemeyeceğidir. Dolayısıyla demokratik siyasetin sürdürülebilirliği açısından ihtiyaç duyulan temel unsur, güvenlik ile özgürlük arasında basit bir karşıtlık kurmak değil, siyasal muhalefet,

şiddet ve terörizm arasındaki kavramsal sınırları analitik ve normatif açıdan yeniden belirlemektir. Çalışma bu yönüyle kavramsal netliğin demokratik hukuk devleti ve siyasal çoğulculuğun korunmasındaki önemine dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Siyasal Muhalefet, Şiddet, Terör, Risk, Kırılganlık

Abstract

In today's world, where risks are becoming increasingly globalized and the political sphere is being reshaped by security-centered discourses, it is not only the nature of threats that has become contested, but also the boundaries of the political concepts used to define them. Viewed through Ulrich Beck's risk society approach, the impact of uncertainty and unpredictability on political decision-making processes causes the concept of security to increasingly encompass the political sphere. This process brings with it a renewed questioning of the distinctions between political opposition-one of the fundamental elements of democratic regimes-and political violence and terrorism.

The main aim of this study is to reveal why and how the conceptual boundaries between political opposition, political violence, and terrorism have become increasingly fragile in the age of risk, and to discuss the consequences this fragility produces for democratic politics. Within this framework, the study treats the three concepts not as categories that can be used interchangeably, but as phenomena with different levels of legitimacy, actor structures, forms of action, and political objectives. In particular, through the securitization approach, it is argued that defining certain political actors or actions as "threats" is not merely an objective security assessment, but also a political practice of meaning-making and boundary-drawing.

The study employs a qualitative research method and conceptual analysis, and comparatively examines the literature on political opposition, political violence, and terrorism. Particular attention is given to the politically charged and contested nature of the concept of terrorism, its potential use to label oppositional actors, and the possible effects of counterterrorism policies on democratic freedoms. Indeed, the literature draws attention to the fact that expanding the concept of terrorism to characterize political dissidents and protest movements can give rise to significant problems in terms of democratic rights.

The study's central argument is that the strengthening of security-oriented political discourses in the age of risk can narrow the space of legitimacy available to political opposition; conversely, not every act of violence carrying a political purpose can automatically be placed in the category of terrorism. Accordingly, what is needed for the sustainability of democratic politics is not to establish a simple opposition between security and freedom, but to redefine-both analytically and normatively-the conceptual boundaries between political opposition, violence, and terrorism. In this respect, the study draws attention to the importance of conceptual clarity in safeguarding the democratic rule of law and political pluralism.

Keywords: Political Opposition, Violence, Terrorism, Risk, Fragility.

Cumhur İttifakı Sonrası Milliyetçi Hareket Partisinin Söylem Dönüşümü (2015-2026)

The Discourse Shift Of The Nationalist Movement Party (MHP) After The Cumhur Allıance (2015-2026)

Dr. Öğr. Üyesi Ali Rıza Savaş[1] , Halil İbrahim Geylani[2]

[1]Bitlis Eren Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, a.savas@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0112-8033

[2]Bitlis Eren Üniversitesi, Lisanüstü Eğitim Enstitüsü-Ph.D, h.ibrahimgeylani@gmail.com, ORCID: 0009-0009-0565-1789

Özet

Milliyetçilik, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda yer alan temel ideolojilerden biridir. Türk milliyetçiliği, cumhuriyetin kuruluşundan sonra siyasal hayatın şekillenmesinde belirleyici önemli roller üstlenmiş; içinde bulunduğu dönemin siyasal ve toplumsal koşullarına bağlı olarak farklı biçim ve söylemler kazanmıştır. Bu çalışmada, 15 Temmuz darbe girişiminin tetiklediği 2017 yılında yapılan Anayasa değişikliği ile birlikte Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçiş sonrasında Adalet ve Kalkınma Partisi ile Milliyetçi Hareket Partisi'nin kurduğu "Cumhur İttifakı" ekseninde milliyetçiliğin dönüşümü, doküman analizi ve nitel metin çözümlemesi yöntemleri kullanılarak ele alınacaktır.

Milliyetçi Hareket Partisi'nin yaptığı ittifak çağrısı sonrası AK Parti ile birlikte uzlaşı içinde Cumhur İttifakı kurulmuştur. Söz konusu uzlaşı, seçim odaklı bir iş birliğinin ötesinde, partinin ideolojik konumlanışı ve söylemsel öncelikleri bakımından da ele alınmayı gerektiren bir süreç olarak değerlendirilmektedir. Çalışmada hayata geçirilen uzlaşı, Milliyetçi Hareket Partisi'nin ittifak öncesi ve sonrası dönemleri kapsayan 2015, 2018 ve 2023 yıllarındaki genel seçim beyannameleri ile Devlet Bahçeli'nin yazılı basın açıklamaları üzerinden incelenecektir. Beyannamelerin ittifak öncesi ve sonrası dönemleri birlikte kapsaması, parti söylemindeki süreklilik ve farklılaşmaların karşılaştırmalı biçimde izlenmesine imkân tanımaktadır. Böylece milliyetçilik söyleminin ittifak süreci boyunca hangi kavramlar etrafında yeniden kurulduğu ortaya konulmaya çalışılacaktır.

İncelenen beyannameler ve söylemlerden yola çıkılarak Cumhur İttifakı ile birlikte Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin Türk siyasal hayatındaki önemli dönüşüm süreçlerinden biri olduğu ifade edilebilir. Cumhur İttifakı sonrası Milliyetçi Hareket Partisi, "beka kaygısı" sorunsalı üzerinden hareketle merkez milliyetçiliğine kayarak milliyetçi-muhafazakâr bir yapıya bürünmüştür. Bu dönemden sonra Milliyetçi Hareket Partisi'nin bir ve güçlü Türkiye olma yolunda daha esnek bir yapıya bürünmesi ile birlikte "müspet milliyetçiliğe" doğru bir geçiş dönemi oluşmuştur.

Anahtar Kelimeler: Milliyetçi Hareket Partisi, Cumhur İttifakı, Siyasal Söylem, Milli Beka, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi.

Abstract

Nationalism is one of the fundamental ideologies underlying the foundation of the Republic of Turkey. Since the establishment of the Republic, Turkish nationalism has assumed significant and determining roles in shaping political life, acquiring different forms and discourses depending on the political and social conditions of each period. This study examines the transformation of nationalism along the axis of the "People's Alliance" formed by the Justice and Development Party and the Nationalist Movement Party after the transition to the Presidential Government System, introduced through the 2017 constitutional amendment triggered by the July 15 coup attempt, using document analysis and qualitative textual analysis.

Following the call for an alliance issued by the Nationalist Movement Party, the People's Alliance was established in agreement with the AK Party. Beyond an election-oriented cooperation, this agreement is treated as a process that also requires consideration in terms of the party's ideological positioning and discursive priorities. It is analysed through the party's general election manifestos of 2015, 2018 and 2023, covering the pre- and post-alliance periods, together with Devlet Bahçeli's written press statements. Since the manifestos span both periods, continuities and differentiations in party discourse can be traced comparatively, revealing the concepts around which nationalist discourse was reconstructed during the alliance process.

Drawing on the manifestos and discourses examined, it can be stated that, together with the People's Alliance, the Presidential Government System constitutes one of the significant transformation processes in Turkish political life. After the alliance, the Nationalist Movement Party, proceeding from the problematic of "survival concern", shifted towards centre nationalism and assumed a nationalist-conservative character. As the party subsequently adopted a more flexible structure on the path towards becoming one and strong Turkey, a transition towards "positive nationalism" emerged.

Keywords: Nationalist Movement Party, People's Alliance, Political Discourse, National Survival, Presidential Government System.

Competing Populisms in Eastern Germany: A Critical Discourse Analysis of AfD and BSW Campaign Discourse in the 2026 Saxony-Anhalt State Election

Doğu Almanya'da Rekabet Halindeki Popülizmler: 2026 Saksonya-Anhalt Eyalet seçimlerinde AfD ve BSW'nin Kampanya Söylemlerinin Eleştirel Söylem Analizi

Lecturer Gülseven Bektaş

Lecturer, Yıldız Technical University, gbektas@yildiz.edu.tr, ORCID:0000-0002-6931-1144

Abstract

The state elections held on 6 September 2026 in Saxony-Anhalt marked a significant shift in eastern Germany's political history. The populist far-right Alternative für Deutschland (AfD) emerged as the largest party with 43.8 percent of the second vote, while the left-conservative populist party Bündnis Sahra Wagenknecht (BSW), contesting its first state election in Saxony-Anhalt, entered the Landtag with 5.3 percent. The simultaneous presence of these ideologically distinct forms of populism provides a relevant case for examining how competing political projects articulate partially overlapping grievances in an eastern German context.

This paper compares the political discourse of AfD and BSW during the 2026 Saxony-Anhalt election campaign. It examines how these two parties construct "the people," political elites, and outsiders, and define political belonging. Methodologically, the study employs comparative Critical Discourse Analysis of the parties' campaign programs and televised election debates, including the MDR Fakt ist! debate among the leading candidates. The analysis focuses on anti-establishment politics, migration and integration, economic insecurity and deindustrialization, war and peace, and constructions of East German and national identity.

The analysis shows that both parties criticize established political actors and raise concerns about economic decline, rising energy prices, migration, and political representation. BSW mainly frames crisis through socio-economic insecurity, social protection, public services, peace, and post-reunification experiences of East German marginalization. Conversely, AfD combines economic and anti-establishment grievances with a nativist discourse that links migration and remigration to questions of demographic continuity and national identity. Significantly, both parties articulate East Germany in different ways. BSW constructs East Germany primarily through experiences of structural disadvantage and political underrepresentation, whereas AfD portrays eastern Germany as a model for Germany and links it to the preservation of German national identity. In addition, the analysis shows policy overlaps between the two parties, particularly on migration and relations with Russia, but revels that these positions are framed differently.

Keywords: Populism; Populist Far Right; AfD; Bündnis Sahra Wagenknecht; Critical Discourse Analysis; East Germany; Saxony-Anhalt

Özet

6 Eylül 2026 tarihinde gerçekleşen Saksonya-Anhalt eyalet seçimi, Doğu Almanya'nın siyasi tarihinde önemli bir değişime işaret etmiştir. Popülist aşırı sağ Almanya için Alternatif (Alternative für Deutschland – AfD), oyların yüzde 43,8'ini alarak seçimden birinci parti olarak çıkarken, Saksonya-Anhalt'ta ilk kez bir eyalet seçimine katılan sol-muhafazakâr popülist parti Sahra Wagenknecht İttifakı (Bündnis Sahra Wagenknecht – BSW) yüzde 5,3 oy alarak eyalet parlamentosuna (Landtag) girmiştir. İdeolojik açıdan birbirinden farklı bu iki popülizm biçiminin Doğu Almanya bağlamında kısmen örtüşen hoşnutsuzlukları söylemsel olarak nasıl ifade ettiklerini incelemek açısından anlamlı bir örnek sunmaktadır.

Bu çalışma, 2026 Saksonya-Anhalt seçim kampanyası sürecinde AfD ve BSW'nin siyasi söylemlerini karşılaştırmaktadır. Yöntemsel olarak çalışma, partilerin seçim programlarının ve önde gelen adayların katıldığı MDR *Fakt ist!* Tartışma programlarındaki söylemlerinin karşılaştırmalı Eleştirel Söylem Analizi'ne (Critical Discourse Analysis – CDA) dayanmaktadır. Analiz; düzen karşıtı siyaset, göç ve entegrasyon, ekonomik güvensizlik ve sanayisizleşme, savaş ve barış ile Doğu Alman ve ulusal kimlik konularına odaklanmaktadır.

Çalışma, her iki partinin de yerleşik siyasal aktörleri eleştirdiğini ve ekonomik gerileme, artan enerji fiyatları, göç ve siyasal temsil konularına ilişkin meseleleri gündeme getirdiğini göstermektedir. BSW krizi ağırlıklı olarak sosyo-ekonomik güvensizlik, sosyal koruma, kamu hizmetleri, barış ve yeniden birleşme sonrasında Doğu Almanya'nın marjinalleştirilmesine ilişkin deneyimler üzerinden çerçevelemektedir. Buna karşılık AfD, ekonomik ve düzen karşıtı hoşnutsuzlukları, göç ve tersine göçü (*remigration*) demografik süreklilik ve ulusal kimlik meseleleriyle ilişkilendiren **yerlici (nativist) bir söylemle** harmanlamaktadır. Dikkat çekici biçimde, her iki parti de Doğu Almanya'yı farklı şekillerde resmetmektedir. BSW, Doğu Almanya'yı öncelikle yeniden birleşme sonrası yapısal dezavantaj ve siyasal temsilde yetersizlik üzerinden kurgularken, AfD Doğu Almanya'yı Almanya için bir model olarak tasvir etmekte ve bölgeyi Alman ulusal kimliğinin korunmasıyla ilişkilendirmektedir. Ayrıca çalışma, özellikle göç ve Rusya ile ilişkiler konusunda iki parti arasında politika düzeyinde örtüşmeler olduğunu, ancak bu pozisyonların farklı biçimlerde çerçevelendiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Popülizm, Populist Aşırı Sağ, Almanya için Alternatif Partisi, Sahra Wagenknecht İttifakı; Eleştirel Söylem Analizi; Doğu Almanya; Saksonya-Anhalt

Europe's Housing Crisis and the Populist Radical Right: Reviewing the Evidence on Housing and Voting Behavior

Avrupa'da Konut Krizi ve Popülist Radical Sağ: Konut ile Seçmen Davranışı Arasındaki İlişkiye Dair Bulguların Değerlendirilmesi

Lecturer Gülseven Bektaş

Yıldız Technical University, gbektas@yildiz.edu.tr, ORCID ID:0000-0002-6931-1144

Abstract

Housing, particularly housing affordability, has become an increasingly important economic, social and political issue across Europe. Over the last three decades, Europe has faced growing housing-market pressures, particularly rising house prices and rents and declining housing affordability. Between 2015 and the fourth quarter of 2025, house prices in the European Union increased by 64.9%, while rents rose by 21.8% (Eurostat, 2026). Homeownership has become more difficult for younger and lower-income households. However, changes in housing markets do not affect all households in the same way. Their consequences differ by income, tenure, and local housing conditions. This raises questions about the relationship between housing and voting behavior. At the same time, the rise of populist radical right parties (PRRPs) has been one of the most significant political developments in Europe over the past two decades. As PRRPs have gained electoral support in many European countries, a large body of research has sought to explain the factors behind their rise. Cultural backlash and the losers of globalization thesis are among the most influential explanations. In this context, a growing body of research focuses on the link between housing and voting behavior, including support for radical right parties. This paper asks what the existing evidence tells us about the relationship between housing and support for the PRRPs.

This paper conducts a structured review of theoretical and empirical research on the relationship between housing and voting behavior, with particular attention to support for PRRPs. It examines the impact of different housing dimensions, including house prices, rents and housing costs, affordability, tenure and housing wealth. It also considers mechanisms proposed in the literature to explain the link between housing and PRR support, including economic insecurity, housing-wealth effects and distributional competition over scarce housing. Broader explanations related to spatial inequality, relative deprivation, and the geography of discontent are also considered. By comparing the findings of existing studies, this paper examines how the relationship between housing and voting behavior varies across housing dimensions, social groups, and political contexts. Therefore, it shifts the question from whether Europe's housing crisis benefits the populist radical right to when, for whom, through which mechanisms, and under what political conditions housing pressures become associated with PRR support.

This paper concludes that the relationship between housing and PRR support cannot be explained through a single mechanism. Their political consequences also vary across different national and political contexts. Therefore, this paper aims to draw attention to the relationship between housing and support for the populist radical right, characterized by anti-immigration, Eurosceptic, and ethno-nationalist discourse.

Keywords: Housing Crisis, Populist Radical Right; Europe; Housing Insecurity, Voting Behavior

Özet

Konut, özellikle karşılanabilir konut, Avrupa genelinde giderek daha önemli bir ekonomik, sosyal ve siyasal mesele haline gelmiştir. Son otuz yılda Avrupa, özellikle konut fiyatları ve kiralardaki artış ile konut karşılanabilirliğindeki gerileme başta olmak üzere giderek artan konut piyasası baskılarıyla karşı karşıya kalmıştır. Avrupa Birliği'nde 2015 ile 2025'in son çeyreği arasında konut fiyatları %64,9, kiralar ise %21,8 oranında artmıştır (Eurostat, 2026). Özellikle genç ve düşük gelirli haneler açısından konut sahibi olmak giderek zorlaşmıştır. Bu gelişmeler, haneleri mülkiyet statülerine (kiracı/ev sahibi) ve gelir düzeylerine göre farklı biçimlerde etkilemiş ve konut ile seçmen davranışı arasındaki ilişkiye yönelik soruları gündeme getirmiştir. Aynı şekilde popülist radikal sağ partilerin (PRS) yükselişi, son yirmi yılda Avrupa siyasetinin en önemli gelişmelerinden biri olmuştur. Bu partilerin birçok Avrupa ülkesinde seçim desteğini artırmasıyla birlikte bu yükselişi açıklayan faktörler akademik literatürde kapsamlı biçimde incelenmiştir. Kültürel tepki yaklaşımı ile küreselleşmenin kaybedenleri tezi bu alandaki en etkili açıklamalar arasında yer almaktadır. Bu bağlamda giderek genişleyen bir literatür konut ile seçmen davranışı ve dolayısıyla popülist radikal sağa verilen destek arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Bu çalışma mevcut araştırmaların konut ile popülist radikal sağa verilen destek arasındaki ilişki hakkında bize ne söylediği sorusundan hareket etmektedir.

Çalışma, konut ile seçmen davranışı arasındaki ilişkiyi inceleyen teorik ve ampirik araştırmaların yapılandırılmış bir literatür taramasına dayanmaktadır ve özellikle popülist radikal sağ partiler ile olan ilişkisine odaklanmaktadır. Konutu tek bir açıklayıcı değişken olarak ele almak yerine tematik analiz yoluyla konutun farklı boyutlarını ayrıştırarak incelemektedir. Ayrıca literatürde konut ile popülist radikal sağa verilen destek arasındaki ilişkiyi açıklamak üzere öne sürülen farklı mekanizmaları ortak bir analitik çerçeve altında sınıflandırmaktadır. Bu çerçevede ekonomik güvencesizlik, konut serveti, konut kaynakları üzerindeki dağıtımsal rekabet gibi mekanizmalar ele alınmaktadır. Mekânsal eşitsizlik, göreli yoksunluk ve hoşnutsuzluğun coğrafyası (geography of discontent) gibi daha geniş bağlamsal açıklamalar da dikkate alınmaktadır. Çalışma, literatürdeki bulguları karşılaştırarak konut ile seçmen davranışı arasındaki ilişkinin farklı konut boyutları, toplumsal gruplar ve siyasal bağlamlar arasında nasıl değiştiğini incelemektedir. Böylece çalışma, "Avrupa'daki konut krizi popülist radikal sağa yarar sağlıyor mu?" sorusundan ziyade konut piyasasındaki baskıların ne zaman, kimler açısından, hangi

mekanizmalar aracılığıyla ve hangi siyasal koşullarda popülist radikal sağa destekle ilişkili hale geldiği sorusuna odaklanmaktadır.

Çalışma, konut ile popülist radikal sağa verilen destek arasındaki ilişkinin tek bir mekanizma üzerinden açıklanamayacağı sonucuna varmaktadır. Konutun siyasal sonuçları farklı ulusal ve siyasal bağlamlara göre de değişmektedir. Bu çerçevede çalışma; konut ile göç karşıtı, Avrupa Birliği karşıtı ve etno-milliyetçi söylemleriyle öne çıkan popülist radikal sağa verilen destek arasındaki ilişkiye dikkat çekmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Konut Krizi, Popülist Radikal Sağ, Avrupa, Konut Güvencesizliği, Seçmen Davranışı

Doğal Kaynak Lanetinden Jeopolitik Kırılganlığa: Türkiye'de Kaynak Sınırlılığının Politik Ekonomisi ve Hızır'ın Gemisi Metaforu

From the Natural Resource Curse to Geopolitical Vulnerability: The Political Economy of Resource Scarcity in Turkey and the Metaphor of Khidr's Ship

Öğr. Gör. Ali Hamurcu
Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, ahamurcu@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7790-046X

Özet

Doğal kaynak zenginliği, ekonomik kalkınma açısından önemli bir avantaj olarak görülmekle birlikte kaynak bolluğunun her zaman ekonomik refah ve siyasal istikrar üretmediği; aksine rantçılık, dışa bağımlılık, kurumsal zayıflık ve siyasal kırılganlık yaratabildiği "doğal kaynak laneti" literatüründe tartışılmaktadır. Bu çalışma, doğal kaynak laneti yaklaşımını Türkiye örneği üzerinden yeniden değerlendirecek ve petrol ile doğal gaz bakımından görece sınırlı kaynaklara sahip Türkiye'nin neden uluslararası güç rekabetinin dışında kalamadığını sorgulayacaktır.

Çalışmada öncelikle doğal kaynak laneti yaklaşımının temel varsayımları ve bu yaklaşımın politik ekonomi boyutu incelenecektir. Ardından Türkiye'nin petrol ve doğal gaz bakımından sınırlı kaynak yapısı ile enerji ithalatına dayalı ekonomik bağımlılığı değerlendirilecek; Türkiye'nin Avrupa, Kafkasya, Karadeniz, Ortadoğu ve Akdeniz arasındaki stratejik konumunun oluşturduğu jeopolitik değer analiz edilecektir. Bu çerçevede uluslararası güç rekabetinin yalnızca doğal kaynakların bulunduğu alanlar üzerinden değil, kaynakların dolaşımını sağlayan enerji koridorları, ulaşım ağları, pazarlar ve stratejik geçiş noktaları üzerinden de şekillenebileceği tartışılacaktır.

Çalışmanın temel amacı, doğal kaynakların bolluğuna dayalı "kaynak laneti" tartışmasının yanında, Türkiye özelinde "kaynak sınırlılığının politik ekonomisi" kavramının açıklayıcı kapasitesini tartışmaya açmaktır. Bu kapsamda Kur'an-ı Kerim'deki Kehf Suresi'nde anlatılan Hızır'ın gemi olayı, tarihsel veya ekonomik bir kanıt olarak değil, analojik bir metafor olarak kullanılacaktır. Kıssada Hızır'ın, denizde çalışan yoksul kimselere ait gemiyi kusurlu hale getirerek sağlam gemilere el koyan bir hükümdarın gemiyi tamamen ele geçirmesini önlemesi, görünürdeki bir dezavantajın daha büyük bir tehdide karşı koruyucu bir işlev taşıyabileceğini göstermektedir. Bu metafor üzerinden Türkiye'nin petrol ve doğal gaz bakımından görece sınırlı olmasının bazı kaynak temelli riskleri sınırlandırırken, enerji ithalatı, dışa bağımlılık ve jeopolitik rekabet gibi farklı kırılganlıklar yaratabileceği değerlendirilecektir.

Sonuç olarak çalışma, Türkiye'nin risk, kırılganlık ve dirençlilik ilişkisini eleştirel politik ekonomi perspektifinden inceleyerek, doğal kaynakların yokluğunun veya sınırlılığının tek başına bir güvence

oluşturmadığını; ekonomik bağımlılıkların ve jeopolitik ilişkilerin niteliğinin belirleyici olduğunu ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Doğal Kaynak Laneti, Politik Ekonomi, Jeopolitik Kırılganlık, Enerji Bağımlılığı, Türkiye

Abstract

While an abundance of natural resources is often viewed as a significant advantage for economic development, the "natural resource curse" literature argues that such abundance does not always yield economic prosperity and political stability; conversely, it can foster rent-seeking, external dependency, institutional weakness, and political fragility. This study re-evaluates the natural resource curse framework through the case of Turkey, questioning why the country—despite possessing relatively limited oil and natural gas reserves—cannot remain outside the arena of international power competition.

The study first examines the fundamental assumptions of the natural resource curse framework and its political economy dimensions. It then assesses Turkey's limited oil and natural gas resource base and its economic dependence on energy imports, while analyzing the geopolitical value derived from its strategic location at the crossroads of Europe, the Caucasus, the Black Sea, the Middle East, and the Mediterranean. In this context, the study argues that international power competition is shaped not only by the locations where natural resources are found but also by the energy corridors, transportation networks, markets, and strategic transit points that facilitate the flow of these resources.

The primary objective of this study is to move beyond the "resource curse" debate—which centers on resource abundance—and to explore the explanatory potential of the concept of the "political economy of resource scarcity," specifically regarding Turkey. To this end, the story of Khidr and the boat, as recounted in Surah Al-Kahf of the Holy Quran, is employed not as historical or economic evidence, but as an analogical metaphor. In the parable, Khidr renders a boat belonging to poor laborers defective—thereby preventing a ruler who seizes sound vessels from confiscating it entirely—demonstrating that an apparent disadvantage can serve a protective function against a greater threat. Drawing on this metaphor, the study assesses how Turkey's relatively limited oil and natural gas reserves, while mitigating certain resource-based risks, may simultaneously give rise to distinct vulnerabilities such as energy import reliance, external dependency, and geopolitical rivalry.

Ultimately, by examining the interplay of risk, vulnerability, and resilience in Turkey through the lens of critical political economy, this study aims to demonstrate that the absence or scarcity of natural resources does not in itself constitute a safeguard; rather, the nature of economic dependencies and geopolitical relations proves decisive.

Keywords: Natural Resource Curse, Political Economy, Geopolitical Vulnerability, Energy Dependency, Türkiye

Risk Çağında Bölgesel Kırılganlık ve Dirençlilik: Türkiye'de Doğu-Batı İç Ticareti, Emek Hareketliliği ve Politik Ekonomi Dinamikleri

Regional Vulnerability and Resilience in the Age of Risk: East-West Internal Trade, Labor Mobility, and Political Economy Dynamics in Turkey

Öğr. Gör. Ali Hamurcu
Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, ahamurcu@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7790-046X

Özet

Bu çalışma, Türkiye'de bölgeler arasında süregelen ekonomik eşitsizlikleri iç ticaret ve emek hareketliliği üzerinden politik ekonomi perspektifinden incelemektedir. Türkiye'nin farklı bölgeleri arasında üretim kapasitesi, kişi başına gelir, istihdam olanakları ve ekonomik faaliyetlerin yoğunluğu bakımından önemli farklılıklar bulunmaktadır. İç göç verileri de ekonomik fırsatların daha yoğun olduğu bölgelere yönelik emek hareketliliğinin uzun süredir devam ettiğini göstermektedir. Bu durum, bölgesel eşitsizliklerin yalnızca gelir farklılıkları üzerinden değil; üretim, istihdam, sermaye birikimi ve nüfus hareketleri arasındaki ilişkiler çerçevesinde değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır.

Çalışmanın temel sorusu, Türkiye'de Doğu-Batı yönündeki ekonomik entegrasyon ve emek hareketliliğinin bölgesel yakınsamayı mı desteklediği yoksa mevcut merkez-çevre ilişkilerini mi yeniden ürettiğidir. Bu kapsamda piyasa ve ekonomik entegrasyon yaklaşımı ile neo-Marksist merkez-çevre perspektifi karşılaştırmalı olarak ele alınacaktır. Piyasa temelli yaklaşıma göre mal, sermaye ve emek hareketliliğinin artması, kaynakların daha etkin kullanımını ve bölgesel yakınsamayı destekleyebilir. Buna karşılık neo-Marksist yaklaşım, ekonomik entegrasyonun kendiliğinden eşitlik üretmediğini; asimetrik üretim ve sermaye ilişkilerinin merkez bölgelerin birikim kapasitesini güçlendirirken çevre bölgelerin emek ve ham madde kaynağı olarak konumunu sürdürebileceğini ileri sürmektedir.

Bu teorik tartışma, Türkiye'deki bölgesel ekonomik yapı, iç ticaret ve emek hareketliliğine ilişkin güncel veriler ışığında değerlendirilecektir. Çalışmada bölgesel entegrasyonun tek başına ekonomik yakınsamayı garanti etmediği; yerel üretim kapasitesi, istihdam yapısı, insan sermayesi ve kurumsal kapasitenin bölgesel sonuçları belirlediği savunulmaktadır. Ekonomik bağlantıların güçlenmesi karşılıklı bağımlılığı ve dirençliliği artırabilirken üretim ve sermaye birikiminin belirli merkezlerde yoğunlaşması bölgesel kırılganlıkları yeniden üretebilmektedir.

Çalışmanın politika önerileri, bölgesel eşitsizliklerin yalnızca piyasa dinamikleri veya yeniden dağıtım mekanizmalarıyla çözülemeyeceği varsayımına dayanmaktadır. Altyapı ve lojistik bağlantıların geliştirilmesiyle birlikte yerel üretim kapasitesinin, insan sermayesinin, nitelikli istihdamın ve kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi önem taşımaktadır. Sonuç olarak çalışma, Türkiye'de bölgesel entegrasyonun yalnızca büyüme

ve ticaret meselesi olmadığını; ekonomik dirençlilik, toplumsal bütünleşme ve iç barış açısından da değerlendirilmesi gerektiğini ileri sürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bölgesel Eşitsizlik, İç Ticaret, Emek Hareketliliği, Politik Ekonomi, Ekonomik Dirençlilik

Abstract

This study examines the persistent economic inequalities among regions in Turkey from a political economy perspective, focusing on internal trade and labor mobility. Significant disparities exist across Turkey's regions regarding production capacity, per capita income, employment opportunities, and the intensity of economic activity. Data on internal migration also indicate a long-standing trend of labor mobility toward regions with greater economic opportunities. Consequently, regional inequalities must be evaluated not merely through income disparities, but within the framework of the interrelationships between production, employment, capital accumulation, and population movements.

The central question of this study is whether the East-West economic integration and labor mobility in Turkey foster regional convergence or reproduce existing center-periphery relations. To address this, the study comparatively analyzes the market-based economic integration approach and the neo-Marxist center-periphery perspective. According to the market-based approach, increased mobility of goods, capital, and labor can facilitate more efficient resource allocation and regional convergence. In contrast, the neo-Marxist approach argues that economic integration does not automatically generate equality; rather, asymmetric production and capital relations may reinforce the accumulation capacity of core regions while perpetuating the status of peripheral regions as sources of labor and raw materials.

This theoretical discussion is evaluated in light of current data regarding Turkey's regional economic structure, internal trade, and labor mobility. The study argues that regional integration does not, in itself, guarantee economic convergence; instead, local production capacity, employment structure, human capital, and institutional capacity determine regional outcomes. While the strengthening of economic linkages can enhance interdependence and resilience, the concentration of production and capital accumulation in specific centers can perpetuate regional vulnerabilities.

The study's policy recommendations are based on the premise that regional inequalities cannot be resolved solely through market dynamics or redistribution mechanisms. It is crucial to strengthen local production capacity, human capital, skilled employment, and institutional capacity alongside the development of infrastructure and logistics connections. Ultimately, the study argues that regional integration in Turkey is not merely a matter of growth and trade; it must also be evaluated in terms of economic resilience, social cohesion, and internal peace.

Keywords: Regional Inequality, Domestic Trade, Labor Mobility, Political Economy, Economic Resilience

Yapay Zekâ Çağında Endüstri İlişkilerinin Dönüşümü

The Transformation of Industrial Relations in the Age of Artificial Intelligence

Öğr. Gör. Dr. Gökhan Murat
Bitlis Eren Üniversitesi, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, Sosyal Güvenlik Programı,
gmurat@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0001-6400

Özet

Yapay zekâ teknolojilerinde yaşanan gelişmeler çalışma ilişkilerinin yapısını önemli ölçüde değişim ve dönüşüme zorlamaktadır. Önceki yıllarda otomasyona bağlı olarak yaşanan değişimlerden farklı olarak yapay zekâ emek faktörünü sadece fiziksel olarak ikame etmekle kalmamakta, karar alma, gözetim ve bilişsel emek süreçlerini de bütünüyle ele geçirmektedir. Dolayısıyla yapay zekâ teknolojisinde yaşanan gelişmeler, işçi-işveren ilişkilerini, çalışanların örgütlenme biçimlerini de önemli ölçüde değişime zorlamaktadır. Artık yapay zekâ meslekleri niceliksel yapısı üzerinden değil, beraberinde çalışanların izlenmesi, işe alım çıkartma işlemleri, ücretlendirmeleri, çalışma koşullarının belirlenmesi gibi temel endüstri ilişkiler konuları üzerinde de etkili olmaktadır. Ulusal ve uluslararası literatür ele alındığında sendikal yoğunluk oranında yaşanan azalmalar, toplu pazarlıkların daralması, grevlerin kısıtlanması yoğun bir şekilde tartışılmaktadır. Özellikle dijitalleşmenin yaygınlaşması, platform çalışma ve uzaktan çalışmanın gelişimi sendikal örgütlenmeyi zayıflatmaktadır. Sınıf bilincinin yerini statünün aldığı, esnekleşmenin yaygınlaştığı ve parçalı bir çalışma ilişki yapısının ortaya çıktığı görülmektedir. Yapay zekâ teknolojilerinin de gelişimiyle bu sürecin daha da ileri bir aşamaya taşındığı, iş organizasyonu ve emek denetimleri üzerinde algoritmalar aracığıyla birçok yeni kontrol biçimleri üretilmektedir.

Mevcut literatür önemli ölçüde dijitalleşme, yapay zekâ, farklı çalışma biçimleri, platform emek ve çalışma koşulları üzerine yoğunlaşmaktadır. Ancak bu gelişmelerin endüstri ilişkileri, sendika, toplu pazarlık ve grev dinamikleri üzerindeki etkilerini incelemek çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda çalışma yapay zekâ teknolojilerinin endüstri ilişkileri ve sendikalar üzerindeki etkilerini ele almayı amaç edinmektedir. Çalışmada özellikle yapay zekânın istihdam üzerindeki etkileri, geleneksel işçi-işveren ilişkilerinin dönüşümü ve güç ilişkileri üzerinde yaşanan değişimler ele alınmaktadır. Sonuç olarak yapay zekâ çağında endüstri ilişkileri ve sendikal hareket önemli ölçüde etkilenmekle birlikte ortadan kalkmadığı, sendikal temsil toplu pazarlık ve grev gibi endüstri ilişkiler alanlarını yeniden tanımladığı görülmektedir. Bu bağlamda yapay zekâ çağında sendikalar yalnızca mevcut çalışma koşullarını koruyan, ücret ve çalışma şartlarını müzakere eden örgütler olmaktan çıkmaktadır. Artık bu süreçte dijital gözetim, veri kullanımı gibi alanlarda da düzenleyici rol üstlenmeye başlamaktadır. Dolayısıyla yapay zekâ sendikaları tehdit eden bir yapı olarak görmekten ziyade sendikal temsilin kapsam alanını yeniden tanımlayan bir dönüşüm faktörü olarak değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ; Endüstri İlişkileri, Sendika

Abstract

Advancements in artificial intelligence (AI) technologies are compelling a significant transformation in the structure of employment relations. Unlike the changes driven by automation in previous years, AI does not merely substitute for the labor factor in physical terms; it also fully takes over processes involving decision-making, surveillance, and cognitive labor. Consequently, developments in AI technology are forcing substantial changes in worker-employer relations and the ways in which employees organize. AI now impacts not only the quantitative composition of professions but also fundamental industrial relations issues, such as employee monitoring, hiring and firing procedures, remuneration, and the determination of working conditions. A review of national and international literature reveals intense debate regarding declining union density, the contraction of collective bargaining, and restrictions on strikes. The spread of digitalization and the rise of platform work and remote work, in particular, are weakening union organization. It is evident that status is replacing class consciousness, flexibility is becoming widespread, and a fragmented structure of employment relations is emerging. The development of AI technologies has advanced this process further, giving rise to numerous new forms of control over work organization and labor supervision through algorithms.

Existing literature largely focuses on digitalization, AI, diverse work arrangements, platform labor, and working conditions. However, this study highlights the importance of examining the impact of these developments on the dynamics of industrial relations, trade unions, collective bargaining, and strikes. In this context, this study aims to examine the impact of artificial intelligence technologies on industrial relations and trade unions. Specifically, the study addresses the effects of artificial intelligence on employment, the transformation of traditional labor-management relations, and shifts in power dynamics. The findings indicate that while industrial relations and the trade union movement are significantly affected in the age of artificial intelligence, they have not disappeared; rather, artificial intelligence is redefining areas such as union representation, collective bargaining, and strikes. Consequently, in the era of artificial intelligence, trade unions are evolving beyond organizations that merely protect existing working conditions and negotiate wages and terms of employment. They are now beginning to assume a regulatory role in areas such as digital surveillance and data usage. Therefore, artificial intelligence should be viewed not as a threat to trade unions, but as a transformative factor that redefines the scope of union representation.

Keywords: Artificial İntelligence; İndustrial Relations; Trade Union

Takipteki Krediler–Belirsizlik İlişkisinin Dinamik ve Dağılımsal Yapısı

The Dynamic and Distributional Structure of the Relationship Between Non-Performing Loans and Uncertainty

Melek Tunç
Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, melek.tunc222@ogr.atauni.edu.tr,
ORCID: 0000-0001-5920-4946

Özet

Takipteki krediler, bankaların kredi portföyündeki bozulmayı ve gerçekleşen kredi riskini yansıtan temel göstergeler arasında yer almaktadır. Takipteki kredilerin seyri, gerçekleşen makroekonomik koşulların yanı sıra ekonomik kararların şekillendiği belirsizlik ortamıyla da ilişkili olabilmektedir. Belirsizliğin artması, hanehalkı ve firmaların gelir ve nakit akışına ilişkin beklentileri üzerinden borç ödeme kapasitelerini etkileyebilmekte; aynı zamanda bankaların risk değerlendirmeleri ve kredi tahsis tercihleri üzerinde de etkili olabilmektedir. Söz konusu kanalların takipteki krediler üzerindeki yansımaları ise farklılaşabilmektedir. Borçluların ödeme kapasitesindeki zayıflama kredilerin takibe dönüşme olasılığını artırabilirken bankaların artan risk karşısında daha ihtiyatlı ve seçici kredi politikaları izlemesi kredi portföyüne yeni risklerin dâhil olmasını sınırlandırabilmektedir. Bu çerçevede çalışmanın amacı, temel makroekonomik koşullar kontrol edildiğinde Türkiye bankacılık sektöründeki takipteki krediler ile belirsizlik arasındaki ilişkinin yapısını ortaya koymaktır.

Çalışmada 2010Q2–2025Q4 dönemine ait çeyreklik zaman serisi verileri kullanılmıştır. Takipteki krediler bağımlı değişken olarak ele alınmış, belirsizliğin ölçümünde Dünya Belirsizlik Endeksi'nin Türkiye'ye ilişkin yumuşatılmış serisinden (WUIMATUR) yararlanılmıştır. Enflasyon, ekonomik büyüme, işsizlik ve politika faizi makroekonomik kontrol değişkenleri olarak modele dâhil edilmiştir. Analizler EViews paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Değişkenler arasındaki kısa ve uzun dönem ilişkilerinin incelenmesinde Otoregresif Dağıtılmış Gecikme (ARDL) sınır testi yaklaşımından, belirsizlik ile takipteki krediler arasındaki ilişkinin koşullu dağılım boyunca incelenmesinde ise kantil regresyon yönteminden yararlanılmıştır.

ARDL sınır testi sonuçları, değişkenler arasında uzun dönemli bir ilişkinin bulunduğuna işaret etmektedir (F=4.082). Hata düzeltme katsayısının negatif ve istatistiksel açıdan anlamlı olması, kısa dönemde ortaya çıkan sapmaların uzun dönem dengesine doğru düzeltildiğini göstermektedir. Belirsizlik göstergesindeki değişim ile takipteki krediler arasında kısa dönemde negatif yönlü ve istatistiksel açıdan desteklenen bir ilişki elde edilirken uzun dönem katsayısının negatif yönünü koruduğu ancak istatistiksel desteğin zayıfladığı görülmektedir. Kantil regresyon bulgularında da belirsizlik katsayısı incelenen kantiller boyunca negatif yönde tahmin edilmekte, bu ilişki alt kantilde görece daha belirgin bir görünüm sergilemektedir. Bununla birlikte kantil bulgularına ilişkin istatistiksel desteğin sınırlı olması, dağılımsal farklılıkların ihtiyatlı değerlendirilmesini gerektirmektedir. Elde edilen bulgular, belirsizlik ile takipteki krediler arasındaki ilişkinin kısa ve uzun dönemde farklı bir görünüm

sergileyebileceğine ve ilişkinin takipteki kredilerin farklı düzeylerinde aynı ölçüde belirginleşmeyebileceğine işaret etmektedir. Bu yönüyle çalışma, belirsizlik ile takipteki krediler arasındaki bağlantının dinamik ve dağılımsal boyutlarının birlikte değerlendirilmesine yönelik Türkiye bankacılık sektörü özelinde ampirik bir perspektif sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Takipteki Krediler; Belirsizlik; Dünya Belirsizlik Endeksi; ARDL Sınır Testi; Kantil Regresyon

Abstract

Non-performing loans are among the key indicators reflecting deterioration in banks' loan portfolios and realized credit risk. The trend in non-performing loans may be related not only to prevailing macroeconomic conditions but also to the environment of uncertainty in which economic decisions are made. Increased uncertainty can affect the debt repayment capacity of households and firms through their expectations regarding income and cash flow; it can also influence banks' risk assessments and credit allocation preferences. The impact of these channels on non-performing loans, however, may vary. While a decline in borrowers' repayment capacity may increase the likelihood of loans becoming nonperforming, banks' adoption of more cautious and selective lending policies in the face of rising risk may limit the introduction of new risks into the loan portfolio. In this context, the purpose of this study is to examine the nature of the relationship between non-performing loans and uncertainty in the Turkish banking sector, controlling for key macroeconomic conditions.

The study uses quarterly time-series data covering the period from 2010Q2 to 2025Q4. Non-performing loans are treated as the dependent variable, and the smoothed series of the World Uncertainty Index for Turkey (WUIMATUR) is used to measure uncertainty. Inflation, economic growth, unemployment, and the policy interest rate were included in the model as macroeconomic control variables. The analyses were conducted using the EViews software package. The Autoregressive Distributed Lag (ARDL) boundary test approach was used to examine the short- and long-term relationships among the variables, while the quantile regression method was used to examine the relationship between uncertainty and non-performing loans across the conditional distribution.

The ARDL boundary test results indicate the presence of a long-run relationship among the variables (F=4.082). The fact that the error correction coefficient is negative and statistically significant suggests that short-run deviations are corrected toward the long-run equilibrium. While a negative and statistically supported relationship was found between changes in the uncertainty indicator and non-performing loans in the short term, the long-term coefficient was observed to maintain its negative direction, although statistical support weakened. In the quantile regression findings, the uncertainty coefficient is estimated to be negative across the quantiles examined,

with this relationship appearing relatively more pronounced in the lower quantile. However, the limited statistical support for the quantile findings necessitates a cautious assessment of distributional differences. The findings suggest that the relationship between uncertainty and non-performing loans may exhibit different patterns in the short and long term, and that the relationship may not be equally pronounced at different levels of non-performing loans. In this regard, the study offers an empirical perspective specific to the Turkish banking sector on the joint assessment of the dynamic and distributional dimensions of the link between uncertainty and non-performing loans.

Keywords: Non-Performing Loans; Uncertainty; Global Uncertainty Index; ARDL Bound Test; Quantile Regression

Constitutione Limbus: Arafta Anayasa Üzerine Yeni Bir Kavramsallaştırma

Constitutione Limbus: A New Conceptualization of the Constitution in a State of Limbo

Doç. Dr. Gökhan Dönmez
Bitlis Eren Üniversites, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü,
gdonmez@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3332-2634

Özet

Bu çalışma, anayasanın biçimsel olarak yürürlükte bulunmasına rağmen anayasal normların ve anayasal kurumların işlevlerini tam olarak yerine getiremediği ara durumları açıklamak üzere "Constitutione Limbus" (Arafta Anayasa) kavramını önermektedir. Kavram, anayasanın varlığı ile anayasal düzenin fiilî işleyişi arasındaki farklılaşmaya odaklanmaktadır. Buna göre bir ülkede anayasa metninin yürürlükte olması, tek başına anayasal düzenin bütün unsurlarıyla işlediği anlamına gelmemektedir. Anayasal normların uygulanmasında süreklilik gösteren sapmalar, kuvvetler ayrılığının zayıflaması, denge ve denetim mekanizmalarının etkisizleşmesi, temel hak ve özgürlüklerin anayasal güvenceler ile uygulama arasındaki farkın genişlemesi ve anayasal kurumların biçimsel varlıklarını korurken işlevsel kapasitelerini kaybetmeleri, anayasal düzeni bir tür "ara durumda" bırakabilmektedir.

Bu bağlamda Constitutione Limbus, anayasanın tamamen ortadan kalktığı veya açık biçimde askıya alındığı durumlarla, anayasal düzenin olağan ve etkin biçimde işlediği durumlar arasında kalan alanı kavramsallaştırmayı amaçlamaktadır. "Arafta" nitelemesi, anayasanın ne bütünüyle işlevsiz hâle geldiği ne de normatif ve kurumsal anlamda tam olarak işler durumda olduğu bu belirsiz konumu ifade etmektedir. Kavramın temel hareket noktası, anayasal düzenin yalnızca anayasa metninin varlığı üzerinden değil, bu metnin kurumsal ve siyasal pratikler üzerindeki gerçek etkisi üzerinden değerlendirilmesi gerektiğidir.

Çalışmada öncelikle "limbus" kavramının kavramsal anlamından hareketle "Constitutione Limbus" kavramının sınırları ortaya konulmakta ardından arafta anayasa durumunun ayırt edici özellikleri belirlenmektedir. Bu özellikler anayasanın biçimsel varlığının sürmesi, anayasal normların seçici veya sınırlı biçimde uygulanması, kuvvetler ayrılığı ve denge-denetim mekanizmalarının zayıflaması, anayasal kurumların işlevsel kapasitesindeki gerileme ve anayasal gerçeklik ile anayasal norm arasındaki mesafenin kalıcı hâle gelmesi ekseninde ele alınmaktadır.

Çalışmanın temel amacı, mevcut anayasa sınıflandırmalarının açıklamakta zorlandığı bu ara durumu tanımlamak üzere yeni bir kavramsal araç geliştirmektir. Constitutione Limbus, bu yönüyle belirli bir ülkeye veya anayasal rejime özgü bir tanımlama değil farklı anayasal deneyimlerde gözlemlenebilecek anayasa ile anayasal gerçeklik arasındaki süreklilik arz eden belirsizliği açıklamaya yönelik teorik bir öneri olarak tasarlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Constitutione Limbus, Arafta Anayasa, Anayasal Düzen, Kuvvetler Ayrılığı, Anayasal Kurumlar.

Abstract

This study proposes the concept of "Constitutione Limbus" ("Constitution in Limbo") to explain intermediate states in which constitutional norms and institutions fail to fully perform their functions despite the constitution remaining formally in force. The concept focuses on the divergence between the existence of a constitution and the actual functioning of the constitutional order. Accordingly, the fact that a constitutional text remains in force in a country does not, by itself, mean that the constitutional order operates in all of its dimensions. Persistent deviations from the implementation of constitutional norms, the weakening of the separation of powers, the ineffectiveness of checks and balances, the widening gap between constitutional guarantees and the practical protection of fundamental rights and freedoms, and the loss of functional capacity by constitutional institutions while retaining their formal existence may leave the constitutional order in a kind of "intermediate state."

In this context, Constitutione Limbus aims to conceptualize the space between situations in which the constitution has completely ceased to function or has been explicitly suspended and those in which the constitutional order operates normally and effectively. The characterization of "limbo" refers to this ambiguous position in which the constitution is neither rendered entirely dysfunctional nor fully operative in normative and institutional terms. The central premise of the concept is that a constitutional order should be assessed not merely on the basis of the existence of the constitutional text, but also in terms of its actual impact on institutional and political practices.

The study first delineates the conceptual boundaries of "Constitutione Limbus" based on the conceptual meaning of *limbus* and subsequently identifies the distinctive characteristics of a constitutional order in limbo. These characteristics are examined along the dimensions of the continued formal existence of the constitution, the selective or limited application of constitutional norms, the weakening of the separation of powers and checks-and-balances mechanisms, the decline in the functional capacity of constitutional institutions, and the institutionalization of the gap between constitutional reality and constitutional norms.

The primary objective of the study is to develop a new conceptual tool for defining this intermediate condition, which existing classifications of constitutions have difficulty explaining. In this respect, Constitutione Limbus is not designed as a designation specific to any particular country or constitutional regime; rather, it is proposed as a theoretical framework for explaining the persistent ambiguity between the constitution and constitutional reality that may be observed across different constitutional experiences.

Keywords: Constitutione Limbus, Constitution in Limbo, Constitutional Order, Separation Of Powers, Constitutional İnstitutions.

Cennetten Çıkıştan Dirençliliğe: Adem ve Havva Anlatısının Risk, Tehdit, Kriz ve Dirençlilik Kavramları Üzerinden Analizi

From Exodus to Resilience: An Analysis of the Adam and Eve Narrative Through the Concepts of Risk, Threat, Crisis, and Resilience

Kenan Sarısaç
Yüzüncü Yıl Üniversitesi · Felsefe, kenansarisac@gmail.com, ORCID: 0009-0003-6605-1142

Özet

Bu çalışmanın amacı, Adem ve Havva anlatısını risk, tehdit, kriz ve dirençlilik kavramları arasındaki ilişki üzerinden disiplinler arası bir yaklaşımla ele almaktır. Çalışmada Adem ve Havva kıssası yalnızca teolojik bir yaratılış anlatısı olarak değil, insanın belirsizlik, sınır, tehdit, karar, hata ve kriz karşısındaki konumunu anlamaya imkân veren sembolik bir anlatı olarak incelenmektedir. Araştırmada modern risk, kriz ve dirençlilik kavramlarının Kuran anlatısına doğrudan aktarılmasının tarihsel açıdan anakronik olacağından bu kavramlar anlatıyı çözümlemek amacıyla analitik araçlar olarak kullanılacaktır. Bu doğrultuda çalışma, Adem ve Havva anlatısını risk, tehdit, kırılganlık, kriz, kriz sonrası farkındalık, uyum ve dirençlilik aşamaları üzerinden değerlendirmeye tabi tutmaktadır. Kuran'daki anlatıda insanın belirli sınırlara bağlı olması risk alanını, İblis'in yanıltıcı eylemleri tehdit unsurunu, yasağın ihlal edilmesi ise kriz aşamasını oluşturmaktadır. Kriz sonrasında Adem'in hatasını fark etmesi ve tövbe etmesi, kriz karşısında sorumluluk alma ve yeniden yönelme bakımından değerlendirilmektedir. Çalışmanın felsefi ve siyasal boyutunda ise Hobbes'un güvenlik ve düzen anlayışı ile Machiavelli'nin fortuna ve virtù kavramları ele alınmaktadır. Hobbes'un siyasal düşüncesinde belirsizlik, güvensizlik ve düzen ihtiyacı merkezi bir yere sahipken, Machiavelli insanın kontrol edemediği koşullar karşısında eyleme geçme kapasitesini virtù kavramıyla temellendirmektedir. Bu iki yaklaşım Adem ve Havva anlatısına doğrudan uygulanmamakta, anlatının risk, tehdit, kriz ve uyum boyutlarını karşılaştırmalı olarak anlamlandırmak amacıyla kullanılmaktadır. Sonuç olarak çalışma, Adem ve Havva anlatısının kriz sonrasında eski duruma basit biçimde dönmekten ziyade yeni koşullara uyum sağlama ve varlığı sürdürme fikri üzerinden yani dirençlilik açısından temellendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Adem ve Havva, kriz, dirençlilik, Machiavelli, Hobbes

Abstract

The aim of this study is to examine the narrative of Adam and Eve through an interdisciplinary approach, focusing on the relationship between the concepts of risk, threat, crisis, and resilience. The study analyzes the story of Adam and Eve not merely as a theological creation narrative, but as a symbolic narrative that allows for understanding humanity's position in the face of uncertainty, limitations, threats, decisions, errors, and crises. Since directly applying modern concepts of risk, crisis, and resilience to the Quranic narrative would be historically anachronistic, these concepts will be used as analytical tools to analyze the narrative. Accordingly, the study evaluates the Adam and Eve narrative through the stages of risk, threat, vulnerability, crisis, post-crisis awareness, adaptation, and resilience. In the Quranic narrative, humanity's adherence to certain limitations constitutes the risk area, Iblis's deceptive actions represent the threat element, and the violation of the prohibition constitutes the crisis stage. Adam's realization of his mistake and repentance after the crisis are evaluated in terms of taking responsibility and reorientation in the face of crisis. The philosophical and political dimensions of this study examine Hobbes's understanding of security and order, and Machiavelli's concepts of fortuna and virtù. While uncertainty, insecurity, and the need for order occupy a central place in Hobbes's political thought, Machiavelli grounds the human capacity to act in the face of uncontrollable circumstances in the concept of virtù. These two approaches are not directly applied to the Adam and Eve narrative, but are used to comparatively understand the dimensions of risk, threat, crisis, and adaptation in the narrative. Consequently, the study grounds the Adam and Eve narrative not in a simple return to the old state after a crisis, but in the idea of adaptation to new conditions and survival that is, in terms of resilience.

Keywords: Adam and Eve, crisis, resilience, Machiavelli, Hobbes

Yaşamın Kırılgan Ontolojisi: Eko-Fenomenolojik Bir Okuma

The Fragile Ontology Of Life: An Eco-Phenomenological Reading

Mehmet Ali Adıyaman
Muğla Sıtkı Koçman University, İnstitute of Social Sciences, Department of Philosophy,
mehmetaliadiyaman@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3267-2234

Özet

Ekolojik kriz, insanın yaşamla kurduğu ilişkinin niteliğine dair bir problemdir ve bu problem son yıllarda yaşamın kırılganlığını görünür kılmıştır. Bu nedenle ekolojik kriz, insanın dünyayı ve yaşamı kavrama biçimine ilişkin ontolojik bir krize işaret etmektedir. Bu çalışma, ontolojik krizi eko-fenomenolojik bir perspektiften değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Eko-fenomenoloji burada, fenomenolojinin klasik özne-nesne, insan-dünya ve beden-dünya ilişkilerine ilişkin çözümlemelerini ekolojik düşüncenin sorunsallarıyla buluşturan bir yaklaşım olarak kullanılmaktadır. Bu çerçevede Edmund Husserl'in *yaşam dünyası (Lebenswelt)*; Martin Heidegger'in *dünyada olmaklık (in der welt sein)*; Maurice Merleau-Ponty'nin *bedensellik veya bedenlenmiş algı* düşünceleri üzerinden bir hat esas alınarak insanın dünyadan bağımsız ve dünyaya dışsal bir özne olmadığını; doğanın da insanın karşısında duran pasif bir nesneler toplamından ziyade insanın varoluşunun daima içerisinde gerçekleştiği canlı ve ilişkisel bir dünya olduğunu ileri sürmektedir. Fenomenolojik açıdan bakıldığında insan hiçbir zaman dünyaya dışarıdan bakan, ondan bağımsız bir bilinç değildir. İnsan, her şeyden önce *dünyada-varlıktır*. Yaşamak, belirli bir mekânda bulunmak, bir bedene sahip olmak, hava solumak, su içmek, toprağa basmak, diğer canlılarla karşılaşmak veya dünyayla sürekli bir ilişki içerisinde olmak anlamına gelir. Bu nedenle insanın dünyayla ilişkisi, varoluşunun asli koşuludur. Ekolojik krizin en önemli sonuçlarından biri de bu asli ilişkinin, yani bu ontolojinin bozulması veya bu ontolojinin ne kadar kırılgan olduğunun açığa çıkmasıdır. Dolayısıyla yaşamın kırılganlığını kabul etmek, insanın kendi varoluş koşullarını yeniden kavramasının da başlangıç noktasıdır. Buradan hareketle eko-fenomenolojik yaklaşım, insanın dünyadan ayrı bir özne olmadığını; bedeninin, duyularının, gündelik deneyiminin ve varoluşunun yaşam dünyasına kökten bağlı olduğunu ortaya koyarak bu dönüşüm için güçlü bir düşünsel zemine veya bu kırılgan ontolojiye dikkati çekmektir.

Anahtar Kelimeler: ekolojik kriz, fenomenoloji, eko-fenomenoloji, yaşam, kırılganlık

Abstract

The ecological crisis is a problem concerning the nature of humanity's relationship with life, and this problem has made the fragility of life visible in recent years. Therefore, the ecological crisis points to an ontological crisis regarding humanity's way of understanding the world and life. This study aims to evaluate the ontological crisis from an eco-phenomenological perspective. Eco-phenomenology is used here as an approach that brings together the classical subject-object, human-world, and body-world relationships of phenomenology with the problems of ecological thought. In this framework, based on a line of thought from Edmund Husserl's lifeworld (Lebenswelt); Martin Heidegger's being in the world (in der welt sein); and Maurice Merleau-Ponty's ideas of corporeality or embodied perception, it is argued that humanity is not a subject independent of and external to the world; It argues that nature is not merely a collection of passive objects standing opposite humanity, but rather a living and relational world in which human existence is always realized. From a phenomenological perspective, humanity is never a consciousness observing the world from the outside, independent of it. Humanity is, above all, a being-in-the-world. To live means to be in a particular place, to possess a body, to breathe air, to drink water, to walk on the earth, to encounter other living things, or to be in a constant relationship with the world. Therefore, humanity's relationship with the world is the essential condition of its existence. One of the most important consequences of the ecological crisis is the disruption of this essential relationship, this ontology, or the revelation of how fragile this ontology is. Therefore, accepting the fragility of life is the starting point for humanity to re-understand its own conditions of existence. From this point, the eco-phenomenological approach reveals that humanity is not a subject separate from the world; that its body, senses, daily experience, and existence are fundamentally linked to the lifeworld, thus drawing attention to this fragile ontology and providing a strong intellectual foundation for this transformation.

Keywords: ecological crisis, phenomenology, eco-phenomenology, life, vulnerability

İbn Haldun'un Mukaddime'sinde Yoksulluğun Toplumsal, Siyasal ve İktisadi Kökenleri

The Social, Political, And Economic Origins Of Poverty İn Ibn Khaldun's Muqaddimah

Dr. Mücahit Kumandaveren
Meteoroloji Genel Müdürlüğü, İktisat, kumandaveren.m@gmail.com, ORCID: 0000-0003-0766-2982

Özet

Tarih boyunca süreklilik arz etse de yoksulluğun bugünkü anlamıyla küresel ve yapısal bir sorun haline gelmesi belirli tarihi ve iktisadi süreçlerin bir sonucudur. Günümüzde yoksulluk ve eşitsizlik hem ülkeler arasında hem ülkelerin kendi içinde benzeri görülmemiş boyutlara ulaşmıştır. Kökleri Batı sömürgeciliğine, onun empoze ettiği yapay jeopolitik sınırlara ve adaletsiz küresel sisteme dayanan modern yoksulluk, uluslararası ölçekte çözüm bekleyen en önemli sosyoekonomik sorunların başında gelmektedir. Modern iktisat üretim sorununu teknik düzeyde çözmüş gibi görünse de gelir ve servet adaletsizliğine dayalı bölüşüm problemi, 21. yüzyılın en önemli krizi olarak belirmektedir. Bu çalışma, yoksulluk sorununa özgün bir çözüm önermek amacıyla İbn Haldun'un Mukaddime'si çerçevesinde, yoksulluk olgusunun toplumsal, siyasal ve iktisadi kökenlerini yeniden analiz etmeyi hedeflemektedir. İbn Haldun'da yoksulluk olgusu, tek bir nedene indirgenmek yerine ahlaki, psikolojik, siyasi, iktisadi, sosyal ve tarihsel dinamiklerin birbirleriyle etkileşim içinde olduğu çok disiplinli, döngüsel bir nedensellik modeli çerçevesinde ele alınmaktadır. Dolayısıyla yoksulluk sadece maddi bir yoksunluk değil aynı zamanda toplumun ve devletin çöküş sürecine girmesiyle doğrudan ilişkili bir "iktisadi hastalık" olarak değerlendirilir. Mukaddime'de üretim faaliyeti, toplumu inşa eden rutin bir süreç olarak ele alınırken aşırı vergilendirme, haksız rekabete yol açan faaliyetler, lüks ve israf ile angarya gibi zulüm olarak nitelenen bu haksız eylemlerin, iktisadi faaliyetleri baltalayarak iktisadi çöküş ve yoksulluğa yol açacağı ileri sürülür. Bu nedenle yoksullukla mücadelede birey, toplum ve devlete önemli görevler yüklenir. Modelde emek merkezli üretim, servetin dolaşımı, piyasa denetimi ve adaletin sağlanması, iş bölümü ve uzmanlaşma ile dini değerlerle desteklenmiş asabiyet (dayanışma) önemli parametreler olarak öne çıkarken yoksulluğu önleme mekanizması; adaletin tesisi, vergi yükünün hafifletilmesi ve asabiyetin korunması üzerine kurulur. Burada devlet pasif bir bekçi olarak değil refahı adilce dağıtan aktif bir aktör olarak konumlandırılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İbn Haldun, Mukaddime, Asabiyet, Yoksulluğun Kökenleri, Küresel Eşitsizlik, Ekonomi Politik.

Abstract

Although poverty has persisted throughout history, its transformation into a global and structural problem in its current form is a result of specific historical and economic processes. Today, poverty and inequality have reached unprecedented levels, both between countries and within countries themselves. Modern poverty, rooted in Western colonialism, the artificial geopolitical boundaries it imposed, and the unjust global system, is one of the most important socio-economic problems awaiting a solution on an international scale. While modern economics seems to have solved the problem of production at a technical level, the problem of distribution based on income and wealth inequality emerges as the most important crisis of the 21st century. This study aims to re-analyze the social, political, and economic origins of poverty within the framework of Ibn Khaldun's Muqaddimah, with the goal of proposing an original solution to the problem of poverty. In Ibn Khaldun's work, the phenomenon of poverty is not reduced to a single cause, but rather addressed within a multidisciplinary, cyclical model of causality in which moral, psychological, political, economic, social, and historical dynamics interact with each other. Therefore, poverty is not only considered a material deprivation, but also an "economic disease" directly related to the collapse of society and the state. In the Introduction, production activity is treated as a routine process that builds society, while it is argued that unjust actions such as excessive taxation, activities leading to unfair competition, luxury and extravagance, and forced labor, which are characterized as oppression, undermine economic activity and lead to economic collapse and poverty. Therefore, significant responsibilities are assigned to the individual, society, and the state in the fight against poverty. In the model, labor-centered production, the circulation of wealth, market control and the provision of justice, division of labor and specialization, and solidarity (asabiyyah) supported by religious values stand out as important parameters, while the poverty prevention mechanism is based on the establishment of justice, the alleviation of the tax burden, and the preservation of asabiyyah. Here, the state is positioned not as a passive guardian, but as an active actor that distributes wealth fairly.

Keywords: Ibn Khaldun, Muqaddimah, Asabiyyah, Origins of Poverty, Global Inequality, Political Economy.

Egemen Öznenin Yurttaşı: Öz-Egemenlik Kurgusu, Bağışıklık ve Kırılganlığın Kurucu Dışlanması

The Citizen of the Sovereign Subject: The Fiction of Self-Sovereignty, Immunity, and the Constitutive Exclusion of Vulnerability

Dr. Öğr. Üyesi Selim Bozdoğan
Bitlis Eren Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü,
sbozdogan@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8852-8974

Özet

Risk, kriz ve kırılganlığın siyasal düşüncenin merkezine yerleştiği bir dönemde, modern yurttaşlık kuramlarının açıkça dile getirmediği bir özne tasavvuru yeniden sorgulanmayı gerektirir. Bu çalışma söz konusu örtük özneyi iki kavram üzerinden çözümler. Bu kavramlardan ilki Derrida'nın *ipseité*'sidir ve öznenin kendi üzerindeki egemenliğini adlandırır. Kendine dönen "ben yapabilirim", kendiyle özdeşlik ve öz-mülkiyet, bu egemenliğin başlıca momentleridir. İkinci kavram Esposito'nun *immunitas*'ıdır ve öznenin ortak yükümlülükten muaf tutularak kendine aitliğine geri verilmesini anlatır. Buradaki ortak yükümlülük, Esposito'nun *munus* dediği, ötekine açıklığı ve geri verilemeyen borcu ifade eden bağdır. *İmmunitas*, bağın olumsuzlanmasıdır. İki kavram kişi kategorisinde ortak bir kökte buluşur. Esposito'nun çözümlemesinde "kişilik", insanın kendi bedensel varlığı üzerinde uyguladığı bir egemenlik olarak tanımlanır ve öz-egemenlik ile bağışıklık aynı sözcükte birleşir. Bu çalışmaya için iki kavram, tek bir yapının birbirini tamamlayan iki yüzüdür ve öznenin kendine ait olanı maruz kalmaya karşı savunmasıdır. Yurttaşlığın örtük öznesi böylece kendi üzerinde egemen ve ötekine karşı bağışık bir fail olarak belirir. Bu yapının en önemli sonucu, kırılganlığı rastlantısal biçimde göz ardı etmemesi, onu kurucu biçimde dışlamasıdır. Çünkü *ipseité* de *immunitas* da ancak maruz kalmayı kendi dışarısında bırakarak tanımlanabilir. Derrida'nın *oto-immünite* figürü bu yapının kendi içinden nasıl çözüldüğünü gösterir. Zira kırılganlığı dışlayan özne, dışladığı şeyin aslında kendi varlık koşulu olduğunu açığa vurur. Alandaki mevcut çalışmalar iki ekseni büyük ölçüde ayrı ele almış, bağışıklığı topluluk ve egemenlik bağlamında, kırılganlığı ise yurttaşlık bağlamında tartışmıştır. Bu çalışma, iki ekseni tek bir yapıda birleştirmeyi amaçlamaktadır. Bu çözümlemeden hareketle çalışma, *munus*'un iadesine ve paylaşılan kırılganlığa dayanan bir yurttaşlığı ön plana çıkarır. Böyle bir yurttaşlıkta dirençlilik, her failin bir başkasının verişiyle var olduğunu tanıyıp bu bağı sürdürmesinde aranır.

Anahtar Kelimeler: Ipseité, Immunitas, Munus, Kırılganlık, Yurttaşlık

Abstract

At a moment when risk, crisis, and vulnerability have moved to the center of political thought, a certain conception of the subject -one that modern theories of citizenship leave unspoken-demands renewed interrogation. This study analyzes that implicit subject through two concepts. The first is Derrida's *ipseité*, which names the subject's sovereignty over itself. The self-returning "I can", self-identity, and self-ownership are the principal moments of this sovereignty. The second concept is Esposito's immunitas, which describes the subject's restoration to self-belonging by being exempted from a shared obligation. This shared obligation is what Esposito calls *munus*: The bond that expresses openness to the other and a debt that cannot be repaid. Immunitas is the negation of this bond. The two concepts converge on a common root in the category of the person. In Esposito's analysis, "personhood" is defined as a sovereignty that the human being exercises over its own bodily existence, so that self-sovereignty and immunity coincide within a single word. For this study, the two concepts are two mutually completing faces of a single structure: the defense of what belongs to the self against exposure. The implicit subject of citizenship thus emerges as an agent sovereign over itself and immune to the other. The most important consequence of this structure is that it does not disregard vulnerability contingently but excludes it constitutively -for both *ipseité* and immunitas can be defined only by leaving exposure outside themselves. Derrida's figure of auto-immunity shows how this structure unravels from within, since the subject that excludes vulnerability reveals that what it excludes is in fact the very condition of its own existence. Existing work in the field has largely treated the two axes separately, discussing immunity in the context of community and sovereignty, and vulnerability in the context of citizenship. This study aims to unite the two axes within a single structure. Proceeding from this analysis, the study foregrounds a citizenship grounded in the restitution of munus and in shared vulnerability. In such a citizenship, resilience is to be sought in each agent's recognition that it exists through another's giving, and in its sustaining of that bond.

Keywords: Ipseité, Immunitas, Munus, Vulnerability, Citizenship

Yanlış Tanınma: Kadın Kimliği Üzerine Bir İnceleme*

Misrecognition: An Analysis of Female Identity

Mehdi Aspar
Bitlis Eren Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, mehdiaspar@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1523-8252

Özet

Tanınma kavramı, birey ve grupların kimliklerinin, değerlerinin ve toplum içerisindeki konumlarının başkaları tarafından kabul edilmesi ve saygı görmesini ifade eden toplumsal ve siyasal bir sürecin ifadesidir. Ancak tanınma ilişkileri her zaman karşılıklılık, eşitlik ve özgürlük temelinde gerçekleşmemekte; toplumsal iktidar ilişkileri içerisinde kimi kimlikler diğerlerinden daha "değerli" ve daha "makbul" kabul edilmektedir. Yanlış tanınma, kimliğin eksik, yanlış veya marjinalize temsilinin ötesinde toplumsal güç ilişkileri içerisinde üretilen ve sürdürülen bir iktidar politikasıdır, bir tahakküm biçimidir. Toplum içerisinde siyasal, ekonomik ve kültürel gücü elinde bulunduran gruplar, kendi kimliklerini ve değerlerini toplumsal normun ölçütü hâline getirirken farklı olan grupları eksik, marjinal ve değersiz olarak konumlandırabilmektedir. Bu çalışma, yanlış tanınma sorununu kadın kimliği üzerinden inceleyerek mevcut toplumsal düzen içerisinde kadınların konumlarının hangi yapısal ilişkiler temelinde belirlendiğini ve bu ilişkilerin kadın kimliğinin tanınması üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada kavramsal ve kuramsal analiz yöntemi benimsenmiş; yanlış tanınma, iktidar, toplumsal cinsiyet ve kadın kimliği arasındaki ilişkiler eleştirel bir perspektiften değerlendirilmiştir. Öncelikle belirtilmelidir ki tanınmama ve yanlış tanınma, hiyerarşik düzenin ve iktidarın derinleştirdiği bir krizin ifadesidir. Dolayısıyla bu çalışma, kadın kimliğinin yanlış tanınmasını, tanınmanın basit bir başarısızlığının ötesinde erkek egemen düzenin geliştirdiği yapısal bir sorun olduğu iddiasını taşımaktadır. Kadına yönelik yanlış tanınmanın kökeni, bireysel değerlendirmelerden ziyade toplum içerisindeki cinsiyetçiliğin getirdiği normlar, roller ve değerler içerisinde aranmalıdır. Bu perspektiften erkek egemen düzen, toplumsal cinsiyet rollerini ve normlarını belirleyen; toplum içerisinde cinsiyete yönelik tüm ilişkileri düzenleyen yapısal bir iktidar ilişkisi olarak kavramsallaşmaktadır. Kadın kimliği, kadının özneleşme sürecinden ziyade toplumsal beklentiler aracılığıyla şekillenmekte; annelik, eşlik, namus gibi kavramlarla nitelendirilmektedir. Kadına yüklenen bu özellikler ile kadının kendini bir özne olarak tanımlaması arasında bir gerilim, bir kriz doğmaktadır. Kadının yaşamın her alanında bir özne olmasından ziyade egemenin şekillendirdiği toplumsal ilişkiler aracılığıyla tanımlanan bir konumda tanınması yani yanlış tanınması ile ortaya çıkmaktadır. Yanlış tanınmanın sonuçları bireysel, toplumsal

* Bu çalışma, Bitlis Eren Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı'nda hazırlanmakta olan "Tanınma Teorisinin Sınırları: Eleştirel Bir İnceleme" başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

ve siyasal düzeylerde ortaya çıkmaktadır. Bireysel anlamda kadının özsaygısı ve benlik ilişkisi zedelenirken; toplumsal düzeyde eşitsizlik ve statü sorunları; siyasal düzeyde ise kadınların kamusal alanda özneleşmesi engellenmekte ve siyasal alandan dışlanması ortaya çıkmaktadır. Görüldüğü üzere yanlış tanınma sadece var olan toplumsal eşitsizliklerin sonucu değil bununla beraber bu eşitsizlikleri süreklileştiren bilinçli ve yapısal bir mekanizma olarak ifade edilebilir. Sonuç olarak bu çalışma, kadın kimliğinin tanınma sorununu sadece siyasal temsil ve görünürlük problemi olarak değil, bu kimliği tanımlayan toplumsal kodların ve erkek egemenliğine dayalı iktidar ilişkilerinin geliştirdiği yapısal bir sorun olarak incelenmesi gerektiğini savunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: yanlış tanınma; kadın; kimlik; iktidar; toplumsal cinsiyet

Abstract

The concept of recognition refers to a social and political process through which the identities, values, and positions of individuals and groups within society are acknowledged and respected by others. However, relations of recognition do not always take place on the basis of reciprocity, equality, and freedom; within social power relations, certain identities may be regarded as more "valuable" and more "legitimate" than others. Misrecognition, beyond the incomplete, distorted, or marginalized representation of identity, constitutes a politics of power produced and sustained within social power relations and can be understood as a form of domination. Groups that hold political, economic, and cultural power within society may establish their own identities and values as the standards of social norms while positioning those who are different as deficient, marginal, and lacking in value. This study aims to examine the problem of misrecognition through the question of female identity, focusing on the structural relations through which women's positions are determined within the existing social order and the effects of these relations on the recognition of female identity. The study adopts a conceptual and theoretical analysis approach, examining the relationships among misrecognition, power, gender, and female identity from a critical perspective. It should first be emphasized that non-recognition and misrecognition are manifestations of a crisis deepened by hierarchical structures and relations of power. Accordingly, this study argues that the misrecognition of female identity should be understood not merely as a failure of recognition, but as a structural problem produced by the patriarchal order. The roots of the misrecognition of women should be sought not primarily in individual judgments, but in the norms, roles, and values generated by sexism within society. From this perspective, the patriarchal order is conceptualized as a structural power relation that determines gender roles and norms and regulates relations concerning gender throughout society. Female identity is shaped less through women's processes of becoming subjects than through social expectations, and is characterized through concepts such as motherhood, wifehood, and honor. These socially imposed attributes generate a tension and crisis between the characteristics attributed to women and women's attempts to define themselves as subjects. Misrecognition emerges precisely at this point, as women are recognized not as subjects

in all spheres of life, but through a position defined by social relations shaped by dominant power structures. The consequences of misrecognition emerge at individual, social, and political levels. At the individual level, women's self-esteem and sense of self are undermined; at the social level, it contributes to inequalities and problems of status; and at the political level, women's subjecthood in the public sphere is constrained, resulting in their exclusion from political life. Thus, misrecognition can be understood not only as a consequence of existing social inequalities, but also as a deliberate and structural mechanism that reproduces and perpetuates these inequalities. In conclusion, this study argues that the problem of recognition concerning female identity should be examined not merely as a problem of political representation and visibility, but as a structural problem produced by the social codes that define female identity and by power relations grounded in patriarchal domination.

Keywords: misrecognition; female; ıdentity; power; gender

Bürokratik Özerkliğin Aşınması: Türkiye'de Demokratik Gerilemenin Bir Erken Uyarı Göstergesi Olarak Kamu Personel Rejimi

The Erosion of Bureaucratic Autonomy: Civil Service Regime as an Early Warning Indicator of Democratic Backsliding in Turkey

Porf. Dr. Veysel Erat[1], Merve İzci[2]

[1] Prof. Dr., Bitlis Eren Üniversitesi, Kamu Yönetimi Bölümü, veyseleratl@hotmail.com, ORCID:0000-0002-0735-5432

[2] Bitlis Eren Üniversitesi, Kamu Yönetimi Bölümü, mrvzc001@hotmail.com, ORCID:0000-0002-3050-2533

Özet

Bu çalışma, Türkiye'de Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne (CHS) geçişle birlikte üst düzey kamu yöneticisi atama usulünde yaşanan değişimin, Bauer ve Becker'in (2020) popülist kamu yönetimi politikası tipolojisinde -ele geçirme (capture), tasfiye etme (dismantle), sabote etme (sabotage) ve reform etme (reform)- hangi kategoriye karşılık geldiğini incelemektedir. Çalışmanın temel sorusu, bu değişimin demokratik gerileme sürecinin bürokrasi boyutunda bir erken uyarı göstergesi olarak okunup okunamayacağıdır. Kavramsal-analitik bir yaklaşım benimseyen çalışma, ikincil akademik literatüre dayanmaktadır.

Zamansal olarak çalışma, CHS'nin fiilen yürürlüğe girdiği 2018 öncesinde 657 sayılı Kanun ile 2451 ve 2477 sayılı kanunların yürürlükte olduğu dönem ve sonrasında 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin (RG: 10.07.2018) belirlediği dönem atama usulleriyle sınırlıdır. Konu bakımından yalnızca üst düzey kamu yöneticisi atama usulünü kapsamakta; yargı bürokrasisi, askeri bürokrasi ve genel kamu personeli rejimi kapsam dışında tutulmaktadır.

Literatürde Bauer ve Becker (2020) ile bu çerçeveyi genişleten Bauer, Peters, Pierre, Yeşilkağıt ve Becker'in (2021) editörlüğündeki karşılaştırmalı çalışma, popülist hükümetlerin bürokrasiye yönelik hedeflerini idari düzenin kırılganlığı ile devlete bakışın olumlu ya da olumsuz oluşuna göre dört kategoriye ayırmaktadır. Işık Canpolat (2023) ise Türkiye ve Macaristan örnekleri üzerinden, tipolojik sınıflandırmalar yerine süreç odaklı bir analizle demokratik gerilemenin nedensel mekanizmalarına odaklanmaktadır. Bu çalışma söz konusu tipolojiyi terk etmeden, onu üst düzey atama usulü gibi somut bir mekanizmaya sistematik biçimde uygulaması bakımından ayrışmaktadır. Albayrak (2020), Akçakaya ve İlhan (2021) ile Öztürk (2019)'ün belgelediği üzere CHS ile atama yetkisi tek karar verici olan Cumhurbaşkanında toplanmış, TBMM'nin dolaylı denetimi ortadan kalkmış, devlet memuru olma şartı ve liyakati koruyacak kurumsal mekanizma kaldırılmış, sözleşmeli istihdam olanağı getirilmiştir. Peters ve Pierre'in (2022) tanımladığı anlamda bir siyasallaşma sürecine işaret eden bu tablo, Mercimek'in (2018) ve Kaya'nın (2025) çalışmalarında dile getirilen "CHS'nin bürokratik vesayeti zayıflattığı" yönündeki ifadelerle, bürokratik vesayeti değil siyasallaşmayı doğurabileceğini kabul ederek doğrulanmaktadır.

Bu bulgular, değişimin yapı, personel ve hesap verebilirlik boyutlarını eş zamanlı kapsaması nedeniyle Bauer ve Becker'in tipolojisindeki "capture" kategorisine karşılık geldiğini göstermektedir. Bermeo'nun (2016) "yürütme gücünün pekiştirilmesi" kavramıyla ve Yeşilkağıt, Bauer, Peters ve Pierre'nin (2024) "bekçi devlet (Guardian state)" çerçevesiyle örtüşen bu bulgu ışığında çalışma, kamu personel rejimindeki bu türden hukuki-idari değişikliklerin, demokratik gerilemenin daha görünür siyasi belirtilerinden önce izlenebilecek erken uyarı göstergeleri olarak ele alınması gerektiğini önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Demokratik gerileme, bürokratik özerklik, kamu personel rejimi, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, erken uyarı göstergeleri

Abstract

This study examines which category of Bauer and Becker's (2020) typology of populist public administration policy — capture, dismantle, sabotage, or reform — corresponds to the changes in the appointment procedure for top-level public executives in Turkey following the transition to the Presidential Government System (PGS), and whether this change can be read as an early warning indicator of the bureaucratic dimension of democratic backsliding. Adopting a conceptual-analytical approach, the study relies on secondary academic literature. Temporally, it is limited to the appointment procedures before the PGS effectively entered into force in 2018 (governed by Law No. 657 and Laws No. 2451 and 2477) and after (governed by Presidential Decree No. 3, published 10 July 2018); topically, it covers only the appointment of top-level public executives, excluding judicial bureaucracy, military bureaucracy, and the general civil service regime.

Bauer and Becker (2020), together with the comparative volume edited by Bauer, Peters, Pierre, Yeşilkağıt, and Becker (2021), classify populist governments' goals toward the bureaucracy into four categories based on the fragility of the administrative order and whether the government's view of the state is positive or negative. Işık Canpolat (2023), by contrast, moves away from typological classification and applies a process-oriented analysis to democratic backsliding in Turkey and Hungary. Without abandoning the Bauer and Becker typology, this study differs by applying it systematically to one concrete mechanism: the appointment procedure. As documented by Albayrak (2020), Akçakaya and İlhan (2021), and Öztürk (2019), the PGS concentrated appointment authority in the President as sole decision-maker, eliminated the indirect oversight of the Grand National Assembly, removed the civil-servant-status requirement safeguarding merit, and introduced contractual employment. This pattern, indicating a process of politicization in the sense defined by Peters and Pierre (2022), is corroborated by Mercimek (2018) and Kaya (2025) — both of whom state that the PGS "weakened bureaucratic tutelage," yet concede that it may produce politicization rather than tutelage. Because the change simultaneously encompasses the structural, personnel, and accountability dimensions, it corresponds to the capture category in Bauer and Becker's typology.

In light of this finding — which resonates with Bermeo's (2016) concept of "executive aggrandizement" and with the "Guardian State" framework of Yeşilkağıt, Bauer, Peters, and Pierre (2024) — the study proposes that such legal-administrative changes in the civil service regime should be treated as early warning indicators that can be tracked before the more visible political manifestations of democratic backsliding emerge.

Keywords: democratic backsliding; bureaucratic autonomy; civil service regime; early warning indicators; administrative resilience

Kriz Çağında Popülizm: Krizlerin Pragmatik Siyasal Kullanımı*

Populism in the Age of Crisis: The Pragmatic Political Use of Crises

Serden Onur Karaca[1], Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Zakir Sarıkaya[2]

[1] Bitlis Eren Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, serdenonur13@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5227-5108

[2] Bitlis Eren Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, mzsarikaya@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2443-8712

Özet

Küreselleşme süreciyle birlikte günümüzde sosyal, siyasal ve ekonomik nitelikteki sorunlar yerel sınırları aşarak farklı toplumları ve siyasal sistemleri eş zamanlı biçimde etkileyen küresel krizlere dönüşmektedir. Coğrafi sınırların ötesine taşan bu sorunlar başlangıçta öngörülemeyen ve istisnai durumlar olarak ortaya çıkmakla birlikte günümüzde süreklilik kazanarak birbirini takip eden ve siyasal yaşamın olağan koşullarından biri hâline gelen krizler üretmektedir. Bu durum, çağdaş toplumsal ve siyasal düzenin giderek bir risk çağı niteliği kazanmasına neden olmaktadır. Risk çağında ortaya çıkan krizler yalnızca siyasal sistemlerin, karar alma süreçlerinin ve kurumların olağan işleyişini sekteye uğratmakla kalmamakta; aynı zamanda mevcut siyasal araçlarla çözülemeyen sorunlar yaratarak siyasal sistemlerin istikrarını, işlevselliğini ve meşruiyetini de tehdit etmektedir. Bu koşullar, popülist siyasetin güç kazanabileceği elverişli bir siyasal zemin oluşturmaktadır. Popülizm, krizleri yalnızca çözülmesi gereken sorunlar olarak değil, mevcut siyasal düzenin başarısızlığını görünür kılan ve siyasal destek üretmek amacıyla kullanılabilecek fırsatlar olarak değerlendirebilmektedir. Popülist aktörler krizlerin yarattığı belirsizlik, güvensizlik ve toplumsal hoşnutsuzluğu mevcut siyasal elitlere yönelterek halk ile siyasal iktidar arasındaki ilişkiyi yeniden kurmaya ve kendi siyasal meşruiyetlerini güçlendirmeye çalışmaktadır. Bu bağlamda popülizmin krizlerle ilişkisi, yalnızca krizlerin popülist hareketlerin yükselişine zemin hazırlaması üzerinden değil, krizlerin popülist siyaset tarafından pragmatik biçimde siyasal avantaja dönüştürülmesi üzerinden de ele alınmalıdır. Bu çalışma, risk çağında süreklilik kazanan krizlerin popülist siyaset tarafından nasıl siyasal fırsatlara dönüştürüldüğünü incelemektedir. Çalışmanın temel amacı, kriz ile popülizm arasındaki ilişkiyi pragmatik siyaset yapma biçimi çerçevesinde ele alarak popülist aktörlerin kriz koşullarını siyasal mobilizasyon, meşruiyet üretimi ve iktidar arayışı açısından nasıl kullandıklarını ortaya koymaktır. Bu doğrultuda çalışma, krizlerin popülizmin ortaya çıkışındaki rolünün yanı sıra popülizmin krizleri siyasal olarak yeniden anlamlandırma ve kullanma kapasitesine odaklanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Risk Çağı, Siyasal Kriz, Popülizm, Pragmatizm

* Bu çalışma, Bitlis Eren Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı'nda hazırlanmakta olan "Popülizmden Neo-faşizme: Zafer Partisi Örneği" başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

Abstract

With the process of globalization, social, political, and economic problems have increasingly transcended local boundaries, evolving into global crises that simultaneously affect different societies and political systems. Although such problems initially emerge as unforeseen and exceptional circumstances, their increasing recurrence and continuity have transformed them into persistent crises that have become a defining feature of contemporary political life. This condition has contributed to the characterization of the contemporary social and political order as an age of risk. Crises emerging in the age of risk not only disrupt the ordinary functioning of political systems, decision-making processes, and institutions but also generate problems that cannot be adequately addressed through existing political mechanisms, thereby threatening the stability, functionality, and legitimacy of political systems.

These conditions provide a conducive political environment for the rise of populist politics. Rather than viewing crises solely as problems requiring resolution, populism may regard them as opportunities through which the failures of the existing political order can be exposed and political support can be generated. Populist actors seek to capitalize on the uncertainty, insecurity, and social discontent produced by crises by directing them toward existing political elites, thereby attempting to reconstruct the relationship between the people and political power and strengthen their own political legitimacy. In this context, the relationship between populism and crises should be examined not only in terms of how crises create favorable conditions for the rise of populist movements but also in terms of how crises are pragmatically transformed into political advantages by populist actors. This study examines how persistent crises in the age of risk are transformed into political opportunities by populist politics. Its primary objective is to analyze the relationship between crisis and populism through the lens of pragmatic political action and to demonstrate how populist actors utilize crisis conditions for political mobilization, the production of legitimacy, and the pursuit of political power. Accordingly, the study focuses not only on the role of crises in the emergence and strengthening of populism but also on populism's capacity to politically reinterpret and strategically utilize crises.

Keywords: Age of Risk, Political Crisis, Populism, Pragmatism

İklim Değişikliği Kaynaklı Gıda Güvencesizliği Riski Ve Kuraklık Yönetimi: Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme

Climate Change-Induced Food Insecurity Risk And Drought Management: An Assessment Of Türkiye

Dr. Aytaç Duran
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi/İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi/Siyaset Bilimi Ve Kamu Yönetimi Bölümü,
aytacduran@yyu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2420-0774

Özet

Bireylerin sağlıklı ve kaliteli bir hayat yaşayabilmeleri için ihtiyaç duydukları besleyici, güvenilir ve yeterli düzeydeki gıda ürünlerine kesintisiz ulaşımdan yoksun olması hâli şeklinde tanımlanan gıda güvencesizliği, iklim değişikliğinin etkisiyle artan su kıtlığı ve kuraklık tehditi nedeniyle hayati bir risk haline gelmektedir. Dünya çapındaki afet, çatışma ve ekonomik krizler farklı etki düzeylerinde gıda güvencesizliğine yol açabilmekte veya bu riski bir tehdit olarak belirginleştirebilmektedir. İklim değişikliğinin etkisiyle 21. yüzyılda rekor sıcaklık değerlerinin ölçülmesi kuraklık yaşanan bölgelerin genişlemesini ve gıda temininde krizlerin meydana gelmesini de sağlayabilmektedir. Dünya Tarım Örgütü (FAO)'ne göre 2024 yılı itibarıyla 2.3 milyar insan orta ve şiddetli gıda güvencesizliği yaşamakta olup bu rakam küresel nüfusun %11,7'sine karşılık gelmektedir. Günümüzde su stresinin görüldüğü Türkiye'de ise iklim değişikliğinin etkisiyle sıcaklık değerlerindeki artışın şiddetlenmesi neticesinde su kıtlığı ile birlikte daha sık, uzun süreli ve sert kuraklık periyotlarının yaşanacağı tahmin edilmektedir. Tarımsal verimliliği ve gıda güvencesini tehdit eden kuraklıkla mücadele konusunda Türkiye'de benimsenen yaklaşımlar arasında kuraklık yönetimi, bir dirençlilik mekanizması olarak ön plana çıkmaktadır. Risk ve kriz yönetimi şeklinde iki temel yaklaşımın olduğu kuraklık yönetimi; kuraklık afetinin canlılara, çevreye ve tarım gibi çeşitli sektörlere yönelik olumsuz etkilerinin önlenmesi ve azaltılması için yapılan planlı çalışmaların tamamı olarak ifade edilmektedir. Mevcut koşullarda yarı kurak olarak değerlendirilen ve gelecekte su fakiri ülkeler sınıfında gösterilen Türkiye'de kuraklık, bugünden yönetilmesi gereken bir tehlikedir. Bu kapsamda çalışmanın amacı, iklim değişikliği kaynaklı şiddeti artan kuraklık afetinin neden olduğu gıda güvencesizliği riskine karşılık Türkiye'deki kuraklık yönetimine dair bakış açısının yönetsel bakımdan değerlendirilmesidir. Belirtilen amaç doğrultusunda Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından havza bazlı hazırlanan kuraklık yönetim planları nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman analizine tabi tutulmuştur. Analiz neticesinde tarım sektörü ile gıda güvencesinin temel konular arasında olduğu kuraklık yönetim planlarında kuraklık ve gıda güvencesizliği riskine karşılık havza ölçekli çok sayıda tedbir ve eylem geliştirildiği görülmüştür. Havza bazlı olarak kuraklık öncesi, sırası ve sonrasındaki stratejiler tespit edilmiş, risk ve kriz yönetimi aşamalarında yapılması gerekenler detaylı olarak belirlenmiştir. Planlarda özellikle risk yönetimi önceliklendirilmiş ve kuraklık karşısında proaktif bir bakış açısına önem verilmiştir. Buradan hareketle hem risk yönetimi hem de kriz yönetimi aşamalarının planlandığı bütünleşik bir kuraklık yönetimi anlayışının benimsendiği anlaşılmaktadır. Gelecek projeksiyon dönemlerinde yakın dönemlerden uzak tarihli dönemlere

gidildikçe gıda güvencesizliğinin ortaya çıkacağı tahmin edilmiş özellikle iklim değişikliği uyum stratejileri ile gıda güvencesi stratejilerinin entegre edilmesi gerekliliği üzerinde durulmuştur. Son olarak havzalara özgü kuraklık yönetim modellerinin geliştirilmiş olduğu ve bu modellerde havzanın iklim özelliklerinin dikkate alındığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kuraklık Yönetimi, Gıda Güvencesi, İklim Değişikliği, Risk, Türkiye

Abstract

Food insecurity, defined as the lack of continuous access to sufficient, safe, nutritious, and adequate food products necessary for individuals to lead a healthy and quality life, has become a critical risk due to increasing water scarcity and the threat of drought intensified by the impacts of climate change. Disasters, conflicts, and economic crises occurring worldwide may cause food insecurity at varying levels of impact or make this risk more pronounced as a threat. The record-breaking temperatures observed in the 21st century as a result of climate change may contribute to the expansion of drought-affected areas and the emergence of crises in food supply. According to the Food and Agriculture Organization (FAO), as of 2024, 2.3 billion people experience moderate or severe food insecurity, corresponding to 11.7% of the global population. In Türkiye, where water stress is currently experienced, it is projected that rising temperatures driven by climate change will intensify, resulting in more frequent, prolonged, and severe periods of drought alongside increasing water scarcity.

Among the approaches adopted in Türkiye to combat drought, which threatens agricultural productivity and food security, drought management stands out as a resilience mechanism. Drought management, which encompasses two fundamental approaches—risk management and crisis management—is defined as the entirety of planned efforts undertaken to prevent and mitigate the adverse impacts of drought disasters on living beings, the environment, and various sectors, including agriculture. Türkiye, which is currently considered a semi-arid country and is projected to become a water-scarce country in the future, faces drought as a hazard that must be managed starting today.

Within this context, the aim of this study is to evaluate, from a managerial perspective, the approach to drought management in Türkiye in response to the risk of food insecurity caused by increasingly severe droughts resulting from climate change. In line with this objective, the drought management plans prepared on a basin-specific basis by the General Directorate of Water Management were subjected to document analysis, one of the qualitative research methods. The analysis revealed that numerous basin-scale measures and actions have been developed against the risks of drought and food insecurity in drought management plans, in which the agricultural sector and food security constitute key areas of focus. Strategies for the periods before, during, and after drought were

identified on a basin-specific basis, and the actions required during the risk and crisis management stages were determined in detail.

The plans particularly prioritize risk management and emphasize a proactive approach to drought. Accordingly, it is understood that an integrated drought management approach has been adopted, in which both risk management and crisis management stages are incorporated into the planning process. Future projection periods indicate that food insecurity is expected to emerge increasingly as the projection horizon extends from the near term toward more distant periods. In particular, the need to integrate climate change adaptation strategies with food security strategies has been emphasized. Finally, it was observed that drought management models tailored to individual basins have been developed, with the climatic characteristics of each basin taken into consideration in these models.

Keywords: Drought Management, Food Security, Climate Change, Risk, Türkiye

Kurumlarda Risk Yönetimi Kapsamında Gerçekleştirilen İç Kontrol ve İç Denetim Faaliyetlerinde Ortaya Çıkabilecek Risk Faktörleri

Risk Factors That May Arise in Internal Control and Internal Audit Activities Conducted Within the Scopeof Risk Management in Organizations

Öğr. Gör. Dr. Muhammed Sami Belet
Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, msbelet@beu.edu.tr,ORCID: 0000-0002-5852-2579

Özet

Kurumların belirledikleri amaçlar ile tabi oldukları yasal düzenlemeler çerçevesinde yapmış oldukları faaliyetleri değerlendirmeleri ve kurumsal etkinliği sağlamaları açısından, iç kontrol ve iç denetim sistemleri önemli araçlardır. Kurumlar, yönetsel ve finansal bilgilerinin doğruluk ve güvenirliğini; faaliyetlerin mevzuata uygunluğunu; kaynakların etkin, ekonomik ve verimli kullanılmasını sağlama adına önemli katkılar sunan iç kontrol ve iç denetim sitemleri sayesinde kurumsal faaliyetlerini iyileştirebilmekte ve geliştirebilmektedir.

Bu çalışmanın amacı, risk yönetimi kapsamında kurumlarda gerçekleştirilen iç kontrol ve iç denetim faaliyetlerinde ortaya çıkabilecek risk faktörlerini incelemektir. Çalışmada, kurumlarda iç kontrol ve iç denetim sistemlerinde ve faaliyet süreçlerinde ortaya çıkabilecek risk unsurlarının incelenmesinin yanı sıra bu riskleri bertaraf etmeye yönelik yapılabilecek çalışmalar üzerine odaklanılmıştır.

Araştırma yöntemi olarak metin ve doküman analizinin kullanıldığı çalışmada, ulusal ve uluslararası literatür taraması yapılmıştır. Bu çerçevede iç kontrol ve iç denetim faaliyetlerinin genel sorunları, kurumlarda iç kontrol ve iç denetim faaliyetinin etkililiği gibi çalışmamızla doğrudan ilgili olabilecek akademik çalışmalar, kitaplar, makaleler, tezler incelenmiş; internette konu ile ilgili veri tabanları, web sayfaları ve haberler taranmıştır.

Kurumlarda gerçekleştirilen iç kontrol ve iç denetim sistemleri ve faaliyet süreçlerinde; kurumsal ve organizasyonel yapıda ki eksikliklerin, yönetimden kaynaklanan eksikliklerin, insan kaynakları yönetimi yapısından ve/veya kurum personelinden kaynaklı eksikliklerin, teknolojik yetersizliklerin ve denetim faaliyetlerindeki aksaklıkların önemli risk faktörleri olduğu sonucuna varılmıştır. Bu risk faktörlerinin ortaya çıkmasını engellemek için kurumlarda;

1-Prosedürlerin, iş akış süreçlerinin ve görev tanımlarının doğru, açık ve anlaşılabilir şekilde tanımlanmış olması, sorumlulukların net bir şekilde ayrıştırılması ve bunun bütün personelle paylaşılmış olması;

2-Etkin kurumsal süreçlerin ve kontrol mekanizmalarının kurulmuş olması;

3-Üst yönetim tarafından iç kontrol ve iç denetim faaliyetlerinin kuruma sağlayacağı katma değer ve faydanın dikkate alınması ve bu kapsamda iç kontrol ve iç denetim çalışanlarının mali, fiziki, insan kaynağıgibi hususlarda desteklemesi;

4-Kurumlarda karar verici mekanizma ile hesap soran mekanizmanın aynı doğrultuda ve bütünleşik bir şekilde hareket etmesinin engellenmesi;

5-İç kontrol ve iç denetim faaliyetlerinde bağımsız bir çalışma ortamının sunulması;

6-İç kontrol ve iç denetim faaliyetlerinde çalışanların özlük haklarının iyileştirilmesi, aldıkları ücretlerin denetledikleri birim ve yaptıkları iş açısından yeterli seviyeye çıkarılması ve yetkinlik seviyeleri ile ücret seviyesinin örtüşmesinin sağlanması;

7-Kurumlarda, teknolojik gelişmelere uyumun sağlanarak iç kontrol ve iç denetim personelinin sistem yöneticiliği, ağ tasarımı, yazılım geliştirme, bilişim teknolojileri güvenlik riskleri, siber güvenlik, bilgi veri güvenliği gibi konularda yetkin hâle getirilmesi;

8-Kurumlarda iç kontrol ve iç denetim faaliyetini sadece tespit odaklı bir yaklaşım sergilemesinin önüne geçilmesine yönelik çalışmalar yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: İç kontrol;iç denetim; risk yönetimi, iç kontrol ve iç denetimde risk faktörleri

Abstract

Internal control and internal audit systems are important tools for institutions to evaluate the activities they have performed within the framework of the goals they have determined and the legal regulations to which they are subject, and to ensure corporate effectiveness. Institutions are able to improve and improve their corporate activities thanks to internal control and internal audit systems that make important contributions to ensuring the accuracy and reliability of their managerial and financial information, the compliance of activities with legislation, and the efficient, economicaland efficient use of resources.

The aim of this study is to examine the risk factors that may arisein internal control and internal audit activities carried out in organizations within the scope of risk management. Today, the effective implementation of corporate risk management and the elimination of risk elements that may prevent it by determining inadvance has become an increasingly important issue. The study focused on the examination of the risk elements that may arise in the internal control and internal audit systems and activity processes of the institutions, as well as the studies that can be carried out to eliminate these risks.

In the study, where textand document analysis was usedasthe research method, a nationaland international literatüre review was conducted. Within this framework, academic studies, books, articles, dissertations thatmay

be directly related to our work, such as the general problems of internal control and internal audit activities, the effectiveness of internal control and internal audit activities in institutions, were examined; databases, web pages and news related to the subject were scanned on the Internet.

It has been concluded that deficiencies in the institutional and organizational structure, deficiencies caused by management, deficiencies caused by the human resources management structure and/or corporate personnel, technological deficiencies and failures in audit activities are important risk factors in the internal control and internal audit systems and activity processes carried out in institutions. Top revent the emergenceof these risk factors in organizations;

1-Procedures, work flow processes and job descriptions should be defined correctly, clearly and clearly, responsibilities should be clearly separatedandthis should be shared with all personnel;

2-Establishing effective corporate processes and control mechanisms;

3-Taking into accountthe added value and benefit that internal control and internal audit activities will provide to the institution by seniormanagement, and in this context supporting internal control and internal audit employees in matters such as financial, physical, human resources;

4-Preventing the decision-making mechanismand the accountability mechanism ininstitutions from operating in line with each other and in an integrated manner;

5-Providing anindependent working environment in internal control andinternal auditactivities;

6-Improvingthe personal rights of employees in internal control and internal audit activities, increasingthe wages they receiveto an adequate level in terms of the unit they supervise and the work they do, and ensuring that their competence levels and wage level coincide;

7-Ensuring compliance with technological developments in institutions and making internal control and internal audit employees competent in issues such as system management, network design, software development, information technology security risks, cyber security, information data security;

8-Studies can be made to prevent those who carry out internal control and internal audit activities in institutions from turning to non-standard practices and displaying only a detection-oriented approach.

Keywords: Internal control; internal audit; risk management, risk factors in internal control and internal audit

Sağlık Hizmetlerinde Erişilebilirlik: Engelli Bireylerin Karşılaştığı Kurumsal ve Çevresel Bariyerler

Accessibility in Healthcare: Institutional and Environmental Barriers Faced by People with Disabilities

Öğr. Gör. Mümtaz Korkutan[1], Öğr. Gör. Feyza Büyükdere[2]

[1] Mardin Artuklu Üniversitesi, Teknoloji Transfer Ofisi, mumtazkorkutan@artuklu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7588-6836

[2] Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, fbuyukdere@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9325-0361

Özet

Sağlık hizmetlerine zamanında, nitelikli ve eşit erişim, sosyal adaletin ve temel insan haklarının önemli göstergelerinden biridir. Ancak engelli bireyler yalnızca fiziksel kısıtlılıklarından değil, sağlık sistemlerinin yapısal, çevresel ve kurumsal yetersizliklerinden kaynaklanan çok boyutlu bariyerlerden dolayı sağlık hizmetlerine erişimde önemli güçlükler yaşamaktadır. Bu çalışmanın amacı, engelli bireylerin sağlık hizmetlerine erişimini sınırlayan çevresel ve kurumsal bariyerleri güncel literatür ve ulusal veriler doğrultusunda incelemek ve bu bariyerlerin, bireylerin sağlık sonuçları üzerindeki etkilerini ortaya koymaktır. Çalışma kapsamında konuya ilişkin güncel ulusal ve uluslararası literatür ile ilgili rapor ve veriler incelenerek mevcut bulgular sentezlenmiştir. İnceleme sonucunda, sağlık kurumlarının fiziksel erişilebilirliğindeki yetersizlikler, uygun olmayan tıbbi cihaz ve donanımlar, ulaşım sorunları ve yönlendirme eksikliklerinin engelli bireylerin hizmetlere erişimini güçleştirdiği görülmüştür. Bunun yanı sıra iletişim ve bilgiye erişimde yaşanan sorunlar, dijital randevu sistemlerinin erişilebilir olmaması, bürokratik süreçlerin karmaşıklığı ve sağlık personelinin engelliliğe ilişkin bilgi ve farkındalık eksiklikleri önemli kurumsal bariyerler olarak öne çıkmaktadır. Söz konusu engeller, sağlık hizmetlerinin gecikmesine veya kullanılamamasına, koruyucu sağlık hizmetlerinden daha düşük düzeyde yararlanılmasına ve önlenebilir ikincil sağlık sorunlarının ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Ayrıca bu durum, psikososyal bağımlılık duygusunu artırarak yaşam kalitesini olumsuz etkileyebilmektedir. Sonuç olarak erişilebilir ve kapsayıcı bir sağlık sistemi için evrensel tasarım ilkelerinin sağlık kurumlarına entegre edilmesi, sağlık personelinin engelli hakları ve iletişim konusunda eğitimlerle desteklenmesi, işaret dili tercümanlığı ve diğer yardımcı hizmetlerin yaygınlaştırılması ve hak temelli politikaların etkin denetim mekanizmalarıyla güçlendirilmesi gerekmektedir. Kamu hastanelerinde Türk İşaret Dili tercümanlığı ve uzaktan görüntülü tercüme hizmetlerinin yaygınlaştırılması, Braille ve kolay okunabilir bilgilendirme materyallerinin standart hale getirilmesi ve sağlık çalışanlarının engelli hakları, ayrımcılık, iletişim ve makul düzenleme konularında hizmet içi eğitimlere tabi tutulması gerekmektedir. Engelli bireylerin ve engelli örgütlerinin sağlık politikalarının geliştirilmesi, hastane hizmetlerinin değerlendirilmesi ve erişilebilirlik denetimlerine aktif katılımı sağlanmalıdır. Böylece Türkiye'de mevcut yasal düzenlemelerin uygulamaya daha etkin biçimde aktarılması ve hak temelli, kapsayıcı ve engelsiz bir sağlık sisteminin güçlendirilmesi mümkün olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Erişilebilirlik, Engelli, Sağlık hizmeti, Sağlıkta erişilebilirlik.

Abstract

Timely, high-quality, and equitable access to healthcare services is an important indicator of social justice and a fundamental human right. However, individuals with disabilities experience significant difficulties in accessing healthcare services due not only to their physical limitations but also to multidimensional barriers arising from structural, environmental, and institutional inadequacies within healthcare systems. This study aims to examine the environmental and institutional barriers that restrict access to healthcare services among individuals with disabilities based on current literature and national data, and to identify the effects of these barriers on individuals' health outcomes. Within the scope of the study, current national and international literature, relevant reports, and available data were reviewed, and existing findings were synthesized. The findings indicate that inadequate physical accessibility of healthcare facilities, inappropriate medical equipment and devices, transportation problems, and insufficient guidance and wayfinding systems make it difficult for individuals with disabilities to access healthcare services. In addition, communication and information accessibility problems, inaccessible digital appointment systems, complex bureaucratic procedures, and insufficient knowledge and awareness among healthcare professionals regarding disability emerge as significant institutional barriers. These barriers may result in delays in or inability to receive healthcare services, lower utilization of preventive healthcare services, and the development of preventable secondary health conditions. Furthermore, such barriers may increase feelings of psychosocial dependence and negatively affect quality of life.

In conclusion, establishing an accessible and inclusive healthcare system requires the integration of universal design principles into healthcare facilities, strengthening healthcare professionals' education on disability rights and communication, expanding sign language interpretation and other support services, and reinforcing rights-based policies through effective monitoring and accountability mechanisms. In public hospitals, Turkish Sign Language interpretation and remote video interpretation services should be expanded, while Braille and easy-to-read informational materials should be standardized. Healthcare professionals should also receive in-service training on disability rights, discrimination, communication, and reasonable accommodation. Individuals with disabilities and organizations representing them should be actively involved in the development of health policies, evaluation of hospital services, and accessibility monitoring and inspection processes. In this way, the effective implementation of existing legal regulations in Türkiye can be strengthened, contributing to a rights-based, inclusive, and barrier-free healthcare system.

Keywords: Accessibility, People with disabilities, Healthcare, Accessibility in healthcare.

Sağlık Kurumlarının Kişisel Veri İhlallerinden Doğan Tazminat Sorumlulukları

Liability of Healthcare Institutions for Compensation Arising from Personal Data Breaches

Büşra Ağgön

Bursa Uludağ Üniversitesi · Hukuk Fakültesİ, bbyavuzeyup@gmail.com, ORCID: 0009-0000-5840-0697

Özet

Kişisel verilerin korunması, günümüzde hem bireylerin mahremiyetini güvence altına almak hem de toplumun dijitalleşen dünyasında güvenliğin sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır. Sağlık kurumları, tedavi görenlere ilişkin kişisel verilerin işlemesi esnasında mahremiyete azami ölçüde dikkat göstermelidirler. Bahse konu kişisel veriler, kişilerin kimlik bilgileri, iletişim bilgileri, gibi veriler olabileceği gibi, Kanun'un 6. maddesiyle koruma altına alınan özel nitelikli kişisel veriler arasında sayılan sağlık verisi ve genetik veri olabilmektedir. İşlenen verinin niteliğine ilişkin olarak 6698 sayılı Kanunda, sağlık verisi ile genetik veri özel nitelikli kişisel veri kategorisinde tanımlamış ve işlenmesi sırasında daha özenli davranılması hususunda farklı önlemlere başvurulmuştur.

Ülkemizde 2016 yılında kabul edilen 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK), kişisel verilerin nasıl işlenmesi gerektiğine yönelik önemli bir yasal çerçeve oluşturmuştur. Sağlık kurumları bu kanun çerçevesinde, verilerin güvenliğini sağlamak, veri sahiplerinin haklarını korumak ve veri işleme süreçlerini şeffaf hale getirmekle yükümlü kılınmıştır. Nitekim dördüncü kuşak haklar arasında sınıflandırılan kişisel verilerin korunması hakkı yasal mevzuatımız ve Kişisel Verileri Koruma Kurumunun düzenlemeleriyle koruma altına alınmaya çalışılmaktadır.

Sağlık kurumlarının işledikleri sağlık verisi ile genetik veri; Kişisel veri kavramının birer alt dalı olarak incelenmektedir. Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi belirttiğimiz üzere ek önlemlerle korunmaktadır. Nitekim bu verilerin işlenmesinde istisnai durumlar haricinde kişinin açık rızası aranmaktadır. Çalışmamızda tedavi görenlerin işlenen özel nitelikli kişisel verilerinin hangi şartlarda işlenebileceği hangi şartlarda açık rızanın aranması gerektiği ve Kanun'un açık rıza gerektirmeyen hallerini düzenleyen istisnai halleri işlenecektir.

Kişisel verilerin işlenmesi kadar imha süreçleri de önem arz etmektedir. Çalışmamızda verilerin imha süreçlerinin nasıl olması gerektiği Kanun ve doktrin ışığında ele alınacaktır. Zira süresinde ve uygun usullerle imha edilmeyen verilerin yetkisiz üçncü kişilerin eline geçmesi halinde önemli ihlaller doğabilecektir. Bu durumda ciddi tazmin yükümlülüğü doğurabilecektir.

Bildirimizde bu süreçlerin nasıl yönetilmesi gerektiği üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kişisel veri güvenliği, sağlık verisi, aydınlatma yükümü, tazminat yükümü

Abstract

The protection of personal data is of great importance today, both for safeguarding individual privacy and for ensuring security in an increasingly digitalized society. Healthcare institutions must exercise the utmost care regarding privacy when processing personal data concerning patients. Such personal data may range from standard information—such as identity and contact details—to "special categories of personal data" protected under Article 6 of the Law, specifically health and genetic data. Law No. 6698 classifies health and genetic data as special categories of personal data and mandates specific measures requiring heightened care during their processing.

Law No. 6698 on the Protection of Personal Data (KVKK), enacted in Turkey in 2016, established a significant legal framework governing the processing of personal data. Under this law, healthcare institutions are obligated to ensure data security, protect the rights of data subjects, and maintain transparency in data processing operations. Indeed, the right to the protection of personal data—classified among "fourth-generation rights"—is safeguarded through national legislation and the regulations of the Personal Data Protection Authority.

Health and genetic data processed by healthcare institutions are examined as sub-categories of personal data. As previously noted, the processing of special categories of personal data is subject to additional protective measures; specifically, the explicit consent of the individual is required for the processing of such data, barring certain exceptional circumstances. Our study will examine the conditions under which the special categories of personal data of individuals undergoing treatment may be processed, the circumstances requiring explicit consent, and the exceptions stipulated by the Law where explicit consent is not required.

Data destruction processes are as significant as data processing activities. Our study will address how data destruction processes should be conducted, in light of the Law and legal doctrine; this is because a failure to destroy data in a timely manner and through appropriate procedures could lead to significant violations should the data fall into the hands of unauthorized third parties. Such a situation could give rise to serious liability for compensation.

Our presentation will focus on how these processes should be managed.

Keywords: Personal data security, health data, obligation to inform, liability for compensation

Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet Politikası Bağlamında Süresiz Nafaka Tartışmaları

Permanent Alimony Debates in Türkiye: A Gender Policy Perspective

Dr. Öğr. Üyesi Sıla Sabancılar Eren
Bitlis Eren Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü,
silasabancilareren@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8141-279X.

Özet

Boşanma sonrası sosyoekonomik kırılganlıkların azaltılmasını hedefleyen yoksulluk nafakası, yoksullukla karşı karşıya kalan tarafları gözeten hukuki bir mekanizmadır. Türkiye'de süresiz nafaka olarak bilinen yoksulluk nafakası, toplumsal cinsiyet eşitliği, sosyal adalet ve kadınların ekonomik güvencesi ekseninde önemli bir kamusal tartışma alanına işaret etmektedir. Türkiye'de son yıllarda süresiz nafakanın erkekleri mağdur ettiği yönündeki kimi aktörler tarafından dile getirilen siyasal söylemle birlikte bu alanda hukuki reform ihtiyacı dile getirilmiştir. Haziran 2026'da ise Anayasa Mahkemesi tarafından yoksulluk nafakasının süresiz uygulanmasına olanak tanıyan düzenleme iptal edilmiştir. Mahkeme iptalin gerekçeli kararını henüz açıklamamıştır. Ancak bu karar Türkiye'de kadınların ekonomik kırılganlıklarını daha da derinleştirme potansiyeline sahiptir. Türkiye'de kadınların iş gücüne katılım oranlarının düşüklüğü, kayıt dışı istihdamın yaygınlığı, ücretsiz bakım emeğinin büyük ölçüde kadınlar tarafından üstlenilmesi ve toplumsal cinsiyete dayalı ücret farklılıkları, boşanma sonrası ekonomik kırılganlığı derinleştiren temel faktörler arasında yer almaktadır.

Bu çalışmada Türkiye'de süresiz nafaka tartışmaları hem hukuki hem de politik yönleriyle birlikte ele alınacaktır. Mevcut hukuki uygulamalar ve veriler ışığında yoksulluk nafakasından faydalanan kadınların sosyoekonomik kırılganlıkları analiz edilecektir. Çalışmada ilgili yasal düzenlemeler, yargı kararları, resmî raporlar ve konuya ilişkin akademik çalışmalar doküman analizi yöntemiyle incelenecektir. Çalışmada özellikle 2010 sonrası kadın politikalarındaki dönüşümün, nafaka tartışmalarına nasıl yansıdığı değerlendirilecektir. Zira kamuoyunda süresiz nafaka olarak bilinen yoksulluk nafakası süresiz değildir ve tarafların ekonomik koşullarındaki değişikliklere göre yeniden değerlendirilme imkânı söz konusudur. Ancak bu konuda bilgi kirliliği, kimi zaman tarafsız bir değerlendirmeyi zorlaştırmaktadır. Çalışmada bu tartışmanın salt hukuki bir perspektifle ele alınamayacağı; kadınların ekonomik güvenliği, yoksulluk riski ve toplumsal cinsiyet temelli eşitsizliklerle birlikte değerlendirilmesi gerektiği vurgulanacaktır. Toplumsal cinsiyet verileri ışığında da bu iddialara kanıtlar sunulacaktır.

Anahtar kelimeler: Süresiz nafaka, sosyoekonomik kırılganlık, toplumsal cinsiyet politikası.

Abstract

Poverty alimony, which aims to reduce post-divorce socioeconomic vulnerabilities, is a legal mechanism designed to protect the party facing the risk of poverty. In Türkiye, poverty alimony, commonly referred to as permanent alimony, has become an important subject of public debate in the context of gender equality, social justice, and women's economic security. In recent years, political discourse advanced by certain actors claiming that permanent alimony victimizes men has been accompanied by calls for legal reform in this area. In June 2026, the Constitutional Court annulled the provision allowing poverty alimony to be awarded for an indefinite period. The Court has not yet published the reasoned decision. Nevertheless, this decision has the potential to further deepen women's economic vulnerabilities in Türkiye. Low female labor force participation, the prevalence of informal employment, the disproportionate burden of unpaid care work undertaken by women, and gender-based wage disparities are among the main factors exacerbating women's post-divorce economic vulnerability in Türkiye.

This study examines the debates on permanent alimony in Türkiye from legal and political perspectives. It analyzes the socioeconomic vulnerabilities of women receiving poverty alimony based on the current legal framework and available data. Relevant legislation, judicial decisions, official reports, and academic studies are examined through document analysis. The study also evaluates how changes in gender policies since 2010 have shaped these debates. Although poverty alimony is commonly referred to as permanent alimony in public discourse, it is not truly permanent, as it may be modified or terminated in response to changes in the parties' economic circumstances. However, widespread misinformation often hinders an objective assessment. The study argues that these debates should be considered not only from a legal perspective but also in relation to women's economic security, poverty risk, and gender-based inequalities, supported by gender-related data.

Keywords: Permanent alimony, socioeconomic vulnerability, gender policy.

Teknolojiler Ekseninde Teknofaşizm: ABD ve Türkiye Örnekleri Üzerinden Bir İnceleme

Technofascism in the Axis of Technologies: An Analysis Through the Examples of the USA and Turkey

Dr. Öğr. Üyesi Abdulsemet Aydeniz
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, asamedaydeniz@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0312-4928

Özet

Son yıllarda büyük teknoloji şirketlerinin siyasal iktidarla kurduğu yakınlaşma, akademik yazında "teknofaşizm" kavramıyla tartışılmaya başlanmıştır (Coeckelbergh, 2026). Bu tartışma, Zuboff'un (2019) gözetim kapitalizmi ve Varoufakis'in (2023) teknofeodalizm çözümlemeleriyle kesişerek platform sahipliği, algoritmik yönetişim ve devletin şiddet tekelinin özelleştirilmesi arasındaki ilişkiye işaret etmektedir. Bu bildiri, söz konusu literatürü iki boyutta genişletmeyi amaçlamaktadır: teknofaşizmin yalnızca dijital gözetim ve algoritmik kamusal alan üzerinden değil, doğrudan silahlanma ve askeri teknolojiler üzerinden de köpürtüldüğünü ve bu olgunun küresel sağın yükselişiyle iç içe geçen, ülkeden ülkeye farklı biçimler alan bir süreç olduğunu göstermektedir.

Çalışma, nitel bir örnek olay incelemesi yöntemiyle ABD ve Türkiye örneklerini karşılaştırmalı olarak bir araya getirmektedir. ABD örneği, Palantir ve Anduril gibi savunma teknolojisi şirketlerinin devlet ve ordu kurumlarıyla kurduğu ilişkileri, kurucularının (Thiel, Luckey) siyasal sağla ve "Project 2025" gibi girişimlerle bağlarını, X platformu üzerinden gözlemlenen algoritmik yönlendirme ve "otoriter yığın" (authoritarian stack) dinamiklerini kapsamaktadır. Türkiye örneği ise Baykar'ın Bayraktar TB2/Akıncı insansız hava araçları ile TCG Anadolu gibi insansız sistem taşıyıcı savaş gemileri üzerinden kurulan "yerli ve millî" savunma sanayii söylemine, bu söylemin milliyetçi-muhafazakâr siyasal sağla kurduğu ideolojik ittifaka ve akademik yazında "Türk teknomilliyetçiliği" olarak adlandırılan olguya odaklanmaktadır.

Bulgular, ABD'de sermaye-siyaset-ordu üçgeninin şirket eliyle Türkiye'de ise devlet-sermaye ortaklığı ve milliyetçi söylem eliyle işleyen; fakat her ikisinde de teknik başarıyı ulusal/medeniyetsel bir üstünlük anlatısına dönüştüren ortak bir dinamiğe işaret etmektedir. Bu dinamik, Trump-Vance-Thiel ekseni, Avrupa'daki radikal sağ partiler ve Türkiye'deki milliyetçi-muhafazakâr ittifak gibi görünüşte farklı bağlamlarda benzer bir teknofaşist örüntünün-teknik rasyonalite kültü, düşman inşası ve silahlanma ekonomisi -yeniden üretildiğini göstermektedir.

Bu çalışma, teknofaşizmin Batı-merkezli tekil bir model olarak değil, merkez ve yarı-çevre ülkelerde farklı kurumsal biçimler alan, karşılaştırmalı olarak incelenmesi gereken küresel bir siyasal-teknolojik ittifak olarak kavramsallaştırılmasını önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Tekno-faşizm; askeri teknolojiler; tekno-milliyetçilik;

Abstract

In recent years, the growing convergence between tech monopolies and political power has sparked debates around the concept of "technofascism" within academic literature (Coeckelbergh, 2026). İntersecting with Zuboff's (2019) surveillance capitalism and Varoufakis's (2023) technofeudalism, this debate points to the relationship between platform ownership, algorithmic governance, and the privatization of the state's monopoly on violence. This paper aims to expand this literature along two dimensions: demonstrating that technofascism is fueled not only through digital surveillance and the algorithmic public sphere, but also directly through arms production and military technologies, and that it represents a process intertwined with the global rise of the right, taking distinct forms across different national contexts.

Adopting a qualitative case study methodology, this study presents a comparative analysis of the USA and Turkey. The US case encompasses the relationships that defense technology corporations such as Palantir and Anduril forge with state and military apparatuses, the ties of their founders (Thiel, Luckey) to the political right and initiatives such as "Project 2025," alongside the dynamics of algorithmic steering and the "authoritarian stack" observed on the X platform. The Turkish case focuses on the "indigenous and national" defense industry discourse built around Baykar's Bayraktar TB2/Akıncı unmanned aerial vehicles and uncrewed system carriers like TCG Anadolu, the ideological alliance this discourse forms with the nationalist-conservative political right, and the phenomenon conceptualized in academic literature as "Turkish technonationalism." The findings point to a shared dynamic operating through corporate dominance within the capital-politics-military triangle in the US, and through state-capital partnerships alongside nationalist rhetoric in Turkey-yet transforming technical achievements into narratives of national or civilizational superiority in both contexts. This dynamic demonstrates that a similar technofascist pattern-the cult of technical rationality, the construction of internal and external enemies, and an economy of militarization-is reproduced across seemingly distinct contexts such as the Trump-Vance-Thiel axis, radical right parties in Europe, and the nationalist-conservative alliance in Turkey.

This study proposes conceptualizing technofascism not as a singular Western-centric model, but as a global political-technological alliance taking distinct institutional forms across core and semi-peripheral countries that warrants comparative investigation.

Keywords: Technofascism, Military Technologies, Techno-nationalism,

Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden İşsizlik Krizi ve İntihar: Ampirik Bir İnceleme

Unemployment Crisis and Suicide from a Gender Perspective: An Empirical Investigation

Dr. Merve Oktay Çam
Bağımsız Araştırmacı, mrvoktayy@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8595-1099

Özet

Ekonomik kriz dönemlerinin iş gücü piyasalarında meydana getirdiği daralmalar ve artan işsizlik, bireylerde sosyo-ekonomik güvencesizlik ve bireysel ve toplumsal sağlık çıktılarında derin etkiler yaratmaktadır. İşsizlik bireylerin ekonomik kaynaklarını, sosyal yaşamlarını ve gelecek beklentilerini etkileyen önemli bir göstergedir. İşsizliğin bireylerde oluşturabileceği ekonomik ve psikolojik baskının intihar davranışı ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte işsizlik ile intihar arasındaki ilişkinin toplumun her kesiminde aynı şekilde ortaya çıkmayabileceği ve cinsiyetlere göre farklılaşabileceği öne sürülmektedir. Bu çalışmada, Türkiye'de işsizlik ile intihar oranları arasındaki ilişki incelenmiş ve söz konusu ilişkinin cinsiyetlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı değerlendirilmiştir. Bu kapsamda, Dünya Bankasından elde edilen Türkiye'ye ait 2000-2021 yıllarına ait toplam, kadın ve erkek işsizlik ile toplam, kadın ve erkek intihar oranları verileri kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkinin yönü ve şiddeti Pearson korelasyon analizi ile belirlenmiştir; işsizlik ile intihar oranları üzerindeki belirleyiciliği ise basit doğrusal regresyon modeli aracılığıyla incelenmiştir. Analizlerde değişkenlerin logaritmik dönüşümleri kullanılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen bulgularda, toplam işsizlik ile toplam intihar ve erkek işsizlik ile erkek intihar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Buna karşılık kadın işsizlik ve kadın intihar arasında güçlü, pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bulgular, işsizlik ile intihar arasındaki ilişkinin toplam göstergelerle değerlendirildiğinde ortaya çıkmayabileceğini ancak cinsiyetlere göre belirgin bir şekilde farklılaştığını göstermektedir. Bu sonuçlar, ekonomik daralma dönemlerinde kadın iş gücü piyasasındaki kırılgan konumu, ev içi bakım sorumluluklarını ve kayıt dışı veya esnek istihdama daha fazla maruz kalmaları gibi toplumsal ve ekonomik faktörlerle ilişkili olabilecek psikolojik ve ekonomik baskıların bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Sonuç olarak çalışma, makroekonomik istihdam politikaları ile ruh sağlığı destek mekanizmalarının entegre bir biçimde yeniden yapılandırılmasının ve kriz dönemlerinde cinsiyet duyarlı müdahalelerin geliştirilmesinin önemine dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: İşsizlik, İntihar, Toplumsal Cinsiyet

Abstract

The contractions in labor markets and rising unemployment associated with periods of economic crisis create socio-economic insecurity for individuals and have profound effects on both individual and societal health outcomes. Unemployment is a significant factor affecting individuals' economic resources, social lives, and future expectations. It is hypothesized that the economic and psychological pressures resulting from unemployment may be linked to suicidal behavior. However, it is suggested that the relationship between unemployment and suicide may not manifest uniformly across all segments of society and may differ by gender. This study examines the relationship between unemployment and suicide rates in Turkey and assesses whether this relationship varies by gender. To this end, data regarding total, female, and male unemployment and suicide rates in Turkey for the years 2000–2021, obtained from the World Bank, were utilized. The direction and strength of the relationship between the variables were determined using Pearson correlation analysis, while the predictive impact of unemployment on suicide rates was examined via a simple linear regression model. Logarithmic transformations of the variables were employed in the analyses. The findings revealed no statistically significant relationship between total unemployment and total suicide, nor between male unemployment and male suicide. In contrast, a strong, positive, and statistically significant relationship was found between female unemployment and female suicide. These findings indicate that while the relationship between unemployment and suicide may not be apparent when assessed using aggregate indicators, it differs markedly when analyzed by gender. These results can be viewed as a reflection of the psychological and economic pressures associated with socio-economic factors—such as women's precarious position in the labor market, domestic care responsibilities, and their greater exposure to informal or flexible employment—during periods of economic contraction. Consequently, the study highlights the importance of restructuring macroeconomic employment policies and mental health support mechanisms in an integrated manner, as well as developing gender-sensitive interventions for times of crisis.

Keywords: Unemployment, Suicide, Gender

Türkiye'de Göç Hareketlerinin Aile Yapısı Üzerindeki Etkileri: İç ve Dış Göçün Meydana Getirdiği Toplumsal Değişim ve Olası Riskler

The Effects of Migration on Family Structure in Türkiye: Social Change and Potential Risks Resulting from Internal and External Migration

Senem Erdoğan Yılmaz
Kırıkkale Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, snm-dgn-89@hotmail.com, ORCID: 0009-0009-5060-9643

Özet

Değişimin kaçınılmaz olduğu günümüzde bilim, teknoloji ve ekonomi gibi çeşitli alanlardaki hızlı gelişmeler, toplumun yapısını ve bireylerin yaşam biçimlerini önemli ölçüde etkilemektedir. İnsanlar yüzyıllar boyunca farklı nedenlerden dolayı bir yerden başka bir yer sürekli göç etmişlerdir. Göç, bir yer değiştirme eylemi olarak değil aynı zamanda ekonomik, kültürel ve sosyal dönüşümleri de barındıran bireysel veya kitlesel nüfus hareketlerini oluşturan bir süreci kapsamaktadır. Bu süreç, insanları daha iyi yaşam standartlarına ulaşma arayışına yönlendirerek göçü kaçınılmaz bir toplumsal olgu hâline getirmektedir.

Türkiye'de göç olgusu oldukça dinamik ve çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Bu bakımdan önemli göç yolları üzerinde yer alması ve coğrafi konumunun sağladığı geçiş özelliği, ülkenin dönemsel olarak yoğun göç dalgaları yaşamasına ve farklı nitelikteki göç hareketlerine ev sahipliği yapmasına zemin hazırlamaktadır. Türkiye'de göç hareketleri kırsal bölgelerden kentlere yapılan iç göçle sınırlı kalmamış; ekonomik kriz, savaş ve komşu ülkelerde yaşanan siyasi istikrarsızlıklar nedeniyle dış göç hareketleri de önemli ölçüde artmıştır.

Göç, toplumun en temel kurumu olan aile yapısı üzerinde köklü değişimleri ve riskleri de beraberinde getirebilmektedir. Özellikle ekonomik ve sosyal koşullar başta olmak üzere sağlık, eğitim, güvenlik kaynaklı nedenlerle gerçekleşen göçler, aile yapısını etkilemekte; bireylerin yeni yaşam koşullarına uyum sağlama süreçlerinde önemli değişimlere yol açmaktadır. Aile bir yandan kendi kültürel değerlerini devam ettirmeye çalışırken diğer yandan barınma ihtiyacı, dil sorunu, eğitim olanakları, sosyal ilişkilerin yeniden şekillenmesi ve gelir yetersizliği ile karşı karşıya kalmaktadır. Göç hareketleri, sosyal ve ekonomik sorunlara neden olmakla birlikte aynı zamanda ülke güvenliği açısından olası tehdit olarak görülmektedir. Bu yönüyle göç, farklı alanlarda çeşitli riskleri beraberinde getirirken bireylerin değişen yaşam koşullarına uyum sağlamalarına, değişimi fırsat olarak algılamalarına ve mevcut potansiyellerini geliştirmelerine olanak sağlayabilmektedir. Bu araştırmada Türkiye'de iç ve dış göç hareketlerinin aile yapısını nasıl etkilediği, göç sürecinin aile yapısında meydana getirdiği toplumsal değişimlerin ortaya konulması ve bu süreçte ortaya çıkabilecek risklerin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada, göçün aile yapısı üzerindeki etkileri; göç sürecinde ortaya çıkan toplumsal değişimler ve olası riskler mevcut literatür çerçevesinde ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: İç göç, dış göç, aile yapısı, toplumsal değişim, olası riskler.

Abstract

In today's world, where change is inevitable, rapid developments in various fields, such as science, technology, and the economy, significantly affect the structure of society and individuals' ways of life. Throughout history, people have migrated from one place to another for various reasons. Migration refers not only to the act of relocating but also to a process encompassing individual or mass population movements that involve economic, cultural, and social transformations. This process encourages individuals to seek better living standards, thereby making migration an inevitable social phenomenon. The phenomenon of migration in Türkiye is characterized by a highly dynamic and multidimensional structure. In this regard, Türkiye's location along major migration routes, together with the transit function afforded by its geographical position, has contributed to the country's experience of intense waves of migration at different periods and its role as a destination and transit country for various forms of migration. Migration movements in Türkiye have not been limited to internal migration from rural areas to urban centers; international migration has also increased significantly due to economic crises, wars, and political instability in neighboring countries. Migration can bring about profound changes and various risks to the family structure, which constitutes one of the most fundamental institutions of society. In particular, migration driven by economic and social conditions, as well as by factors related to health, education, and security, affects family structures and leads to significant changes in individuals' processes of adapting to new living conditions. While families strive to preserve their cultural values and traditions, they may simultaneously face challenges such as the need for adequate housing, language barriers, limited access to educational opportunities, the restructuring of social relationships, and insufficient income. Although migration movements may give rise to social and economic problems, they may also be perceived as potential threats to national security. From this perspective, while migration entails various risks across different domains, it may also provide individuals with opportunities to adapt to changing living conditions, perceive change as an opportunity, and develop their existing potential.

The aim of this study is to examine how internal and international migration movements in Türkiye affect family structures, to identify the social changes occurring within family structures throughout the migration process, and to assess the potential risks that may emerge during this process. Accordingly, the study examines the effects of migration on family structures, the social changes arising throughout the migration process, and the potential risks associated with these changes within the framework of the existing literature.

Keywords: Internal migration, international migration, family structure, social change, potential risks.

Risk Çağında Kırılgan Aile: Küreselleşmenin Yıkıcı Etkileri ve İslami Dirençlilik Model Önerisi

The Fragile Family in the Age of Risk: The Destructive Effects of Globalization and a Proposed Model of Islamic Resilience

Doç. Dr. Musa Turşak
Bitlis Eren Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, mtursak@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3366-2620

Özet

İçinde bulunduğumuz "Risk Çağı", bireysel ve toplumsal ölçekte belirsizliklerin, hızlı değişimlerin ve kurumsal çözülmelerin belirleyici olduğu bir vasatı ifade etmektedir. Bu çağın en temel dinamiklerinden biri olan küreselleşme; ekonomik, kültürel ve teknolojik boyutlarıyla toplumsal yapının nüvesini oluşturan aile kurumunu doğrudan hedef almaktadır. Küreselleşmenin beraberinde getirdiği aşırı bireyicilik, tüketim kültürü, sekülerleşme ve dijitalleşme; aileyi kırılganlaştırmakta, geleneksel bağları zayıflatmakta ve kurumu sürekli bir kriz haline sürüklemektedir. Sadakat, fedakârlık ve mahremiyet gibi aileyi ayakta tutan temel değerlerin aşınması, boşanma oranlarının artmasına, yalnızlaşmaya ve nesil emniyetinin tehlikeye girmesine yol açmaktadır.

Bu bildiri, küreselleşmenin aile kurumu üzerinde yarattığı olumsuz etkileri ve yol açtığı kriz alanlarını "kırılganlık" ve "dirençlilik" kavramları çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, çağdaş riskler karşısında ailenin sarsılan yapısını yeniden tahkim etmek adına İslami ilke ve değerler ekseninde bütüncül bir çözüm modeli sunulmaktadır.

İslam'ın aile vizyonu; aileyi sadece hukuki bir akit değil adalet, merhamet, meveddet/bağlılık ve sekinet/huzur ilkeleri üzerine kurulu kutsal bir yapı olarak tanımlar. Küresel risklere karşı ailenin psikolojik ve sosyolojik dirençliliğini artırmak için Kur'an ve Sünnet merkezli ilkelere dönüş bir zorunluluktur. Bu kapsamda tebliğde; bireyciliğe karşı "sorumluluk bilinci" ve "sırdaşlık", tüketim çılgınlığına karşı "kanaat" ve "israftan kaçınma", dijital ve kültürel yozlaşmaya karşı ise "mahremiyet eğitimi" ve "güçlü akrabalık bağları (sıla-i rahim)" gibi İslami dirençlilik mekanizmaları ele alınmaktadır.

Sonuç olarak bildiri; küreselleşmenin getirdiği kırılganlıklara teslim olmak yerine, İslami değerlerin rehberliğinde aileyi bir "sığınak ve direnç kalesi" haline getirecek somut teklifler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tefsir, Risk Çağı ve Kırılganlık, Küreselleşme, Aile, İslami Dirençlilik.

Abstract

The "Age of Risk" in which we live represents a context defined by uncertainties, rapid changes, and institutional disintegration at both individual and societal levels. Globalization—one of the fundamental dynamics of this era—directly impacts the institution of the family, which forms the core of the social structure, through its economic, cultural, and technological dimensions. The excessive individualism, consumer culture, secularization, and digitalization brought about by globalization render the family fragile, weaken traditional bonds, and drive the institution into a state of perpetual crisis. The erosion of fundamental values that sustain the family—such as loyalty, self-sacrifice, and privacy—leads to rising divorce rates, social isolation, and threats to the security of future generations.

This paper aims to examine the adverse effects of globalization on the family institution and the resulting areas of crisis through the concepts of "vulnerability" and "resilience." The study proposes a holistic solution model grounded in Islamic principles and values to reinforce the family structure, which has been destabilized by contemporary risks.

Islam's vision of the family defines it not merely as a legal contract, but as a sacred institution built upon the principles of justice, mercy, affection (*mawadda*), and tranquility (*sakina*). A return to principles centered on the Qur'an and Sunnah is essential to enhance the family's psychological and sociological resilience against global risks. In this context, the paper... Islamic resilience mechanisms are addressed, such as "a sense of responsibility" and "confidant-like intimacy" against individualism; "contentment" and "avoidance of waste" against the frenzy of consumerism; and "privacy education" and "strong kinship ties (*sila-i rahim*)" against digital and cultural degeneration.

In conclusion, the paper offers concrete proposals to transform the family into a "sanctuary and bastion of resilience" guided by Islamic values, rather than succumbing to the vulnerabilities brought about by globalization.

Keywords: Tafsir, Age of Risk and Vulnerability, Globalization, Family, Islamic Resilience.

Eyüp Aygün Tayşir'in Sabitâlem Mahallesi Adlı Öykü Kitabında Sıradan İnsanın Uğraş Alanı Olarak Mikro Krizler

Micro-Crises as the Sphere of Struggle for the Ordinary Person in Eyüp Aygün Tayşir's Short Story Collection Sabitâlem Mahallesi

Dr. Dilan Yamaç
Millî Eğitim Bakanlığı, dilanyamac@gmail.com ORCID: 0000-0002-1624-2587

Özet

1979 yılında İstanbul'da doğan ve edebî çalışmalarının yanında Marmara Üniversitesi İşletme Fakültesinde akademisyenlik görevi sürdüren Eyüp Aygün Tayşir, roman ve öykülerinde şehir insanının gündelik hayatta karşılaştığı sorunlar, kentsel dönüşüm ve modernleşmenin sosyal hayata etkileri vb. toplumsal meseleleri yahut akademinin Türk kültür hayatındaki önemi ve kendi içerisindeki işleyiş pratikleri gibi sektörel unsurları eleştirel bir göz ve ironik bir dille kaleme alır. Tayşir, yapıtlarında büyük toplumsal kırılmaları makro perspektiften işlemek yerine toplumun pek çok tabakasından seçilen insan profillerini günlük yaşamda karşılaştıkları mikro krizleri odağa alarak mizahi bir dille resmetmeyi yeğlemektedir. Yazarın metinlerinde toplumun çeşitli kesimlerine mensup bireylerin yaşadıkları krizlere dair çözüm yöntemleri aradıkları ancak sıklıkla ani kararlar neticesinde hareket edildiğinden verimli bir sonuca ulaşılamadığı gibi bu çabaların çoklukla yeni krizleri doğurduğu görülür. Sanatçının sözü edilen anlayış ve üslubuna uygun bir metin örneği ise ilk baskısı 2020 yılında İletişim Yayınları'nca yapılan *Sabitâlem Mahallesi* adlı öykü kitabıdır. Eserde yer alan on bir öyküde 1990'lardan bugüne Türk toplumunu oluşturan fertlerin, bilhassa "küçük/sıradan insan" olarak tanımlanan ancak toplumun asıl dokusunu oluşturan esnafların, öğrencilerin, memurların vb. karşı karşıya kaldıkları küçük ölçekli krizlerin çeşitli perspektifler ve bazen de sıra dışı karakterler vasıtasıyla yer yer iğneleyici bir dille işlendiği görülür. Bu çalışmanın amacı, Eyüp Aygün Tayşir'in, sanatçıya 32. Haldun Taner Öykü Ödülü'nü kazandıran *Sabitâlem Mahallesi* (2020) adlı öykü kitabını "mikro krizler" ve "kırılganlık" olguları ekseninde incelemektir. Çalışma ile Tayşir'in öykülerindeki karakterlerin kentsel dönüşüm, modernleşme ve gündelik hayatın getirdiği belirsizlikler vb. olgular karşısında geliştirdikleri kriz yönetimi şekillerine dikkat çekmek hedeflenmektedir. Çalışmada yöntem olarak metin merkezli eleştiri ve edebiyat sosyolojisi kuramları seçilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eyüp Aygün Tayşir, Sabitâlem Mahallesi, Mikro Krizler, Toplum, Mizah

Abstract

Born in Istanbul in 1979, Eyüp Aygün Tayşir—who pursues an academic career at the Marmara University Faculty of Business Administration alongside his literary endeavors—addresses various themes in his novels and short stories with a critical eye and an ironic tone. These themes range from societal issues—such as the daily struggles of urban dwellers and the impact of urban transformation and modernization on social life—to sectoral elements, including the significance of academia in Turkish cultural life and its internal operational practices. Rather than examining major societal upheavals from a macro perspective, Tayşir prefers to depict—using a humorous style—individuals from diverse social strata, focusing on the "micro-crises" they encounter in their everyday lives. In his texts, one observes that while individuals from various segments of society seek solutions to their crises, they often act impulsively; consequently, they fail to achieve productive outcomes, and their efforts frequently spawn new crises. A prime example of the author's approach and style is his short story collection *Sabitâlem Mahallesi*, first published by İletişim Publications in 2020. Across the eleven stories in the collection, the small-scale crises faced by members of Turkish society from the 1990s to the present—particularly by the "ordinary people" who constitute the very fabric of society, such as tradespeople, students, and civil servants—are explored through diverse perspectives and sometimes extraordinary characters, often employing a biting, satirical tone. The aim of this study is to examine Eyüp Aygün Tayşir's short story collection *Sabitâlem Mahallesi* (2020)—which earned the author the 32nd Haldun Taner Short Story Award—through the lens of "micro-crises" and "vulnerability." The study seeks to highlight the crisis management strategies adopted by the characters in Tayşir's stories in response to phenomena such as urban transformation, modernization, and the uncertainties inherent in daily life. Text-centered criticism and theories from the sociology of literature have been selected as the methodological approaches for this study.

Keywords: Eyüp Aygün Tayşir, Sabitâlem Mahallesi, Micro-crises, Society, Humor

Kırılgan Bir Kentte Turizmin Kırılganlığı: Rehberlerin Gözünden Van Turizmi*

The Fragility of Tourism in a Fragile City: Van Tourism Through the Eyes of Tour Guides

Dr. Öğr. Üyesi Nevzat Ağçakaya
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi / Sosyoloji Bölümü, nagcky@yyu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4606-9279

Özet

Van, tarihsel ve jeopolitik olarak önemli bir kent olmasına rağmen Türkiye'nin sosyoekonomik bakımdan en geri kalmış illerinden biridir. Kentin ekonomik kaynakları sınırlıdır; buna karşılık turizm, Van için en umut verici gelişme alanlarından biri olarak görülmektedir. Ancak turist rehberleri, bu potansiyelin önünde çok sayıda ve farklı kaynaklardan beslenen sorun bulunduğunu söylemektedir. Bu çalışma, kırılgan bir kentte turizmin neden ve nasıl kırılgan hâle geldiği sorusunu, sahayı en yakından gören aktörlerden biri olan rehberlerin gözünden ele almaktadır. Araştırma, nicel ve nitel verilerin birlikte kullanıldığı karma bir yönteme dayanır. Tamamlanmış bir bilimsel araştırma projesinden (BAP) alınan 103 turist rehberinin anketi sayısal olarak 18 rehberle yapılan görüşme ise içerik analiziyle çözümlenmiştir. Verilere göre rehberler Van'ı kaynak yönünden güçlü bir turizm şehri olarak görmektedir (ortalama 4/5). Buna karşın kentin uzun yıllardır en düşük gelişmişlik düzeyinde kalması (1963'te 67 il içinde 64., 2017'de 81 il içinde 77.), bu potansiyelin zayıf bir zeminde durduğunu göstermektedir. Turizmin kırılganlığı tek bir yerde değil, birçok noktada birden karşımıza çıkmaktadır: tanıtımın yetersizliği (%57,3), ulaşım ve lojistik (turist şikâyetlerinde %81,6, mesleki sorunlarda %65,0), temel hizmet ve altyapı eksiklikleri, kısa yaz sezonu ve ziyaretçilerin büyük ölçüde tek bir pazara - İran'a - bağlı olması. Ürün ve rotaların azlığı da ayrı bir kırılganlıktır; rehberlerin neredeyse tamamının yeni rota ve çeşitlenme istemesi (18/18) bunun farkında olduklarını göstermektedir. Rehberlere göre bu sorunların tek bir nedeni yoktur; bütçe, süreklilik, kurumlar arası uyum ve erişim gibi birbirine bağlı nedenler bir arada işlemektedir. Van'da turizmin önündeki engel ne yalnız kentin yapısal zayıflığı ne de yalnız sektörün kendi eksiklikleridir; ikisi iç içe geçmiştir. Bu kırılganlık, altyapı, pazar yapısı ve eşgüdüm eksikliğinin ürettiği kalıcı bir durumdur. Rehberin sahadan biriktirdiği bilgi, bu kırılganlığı erken ve somut biçimde görmemizi sağlamaktadır.

Anahtar kelimeler: kırılganlık, Van turizmi, turist rehberi, bölgesel gelişmişlik, destinasyon sorunları

* Bu çalışma, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından SYD-2025-11843 numaralı proje kapsamında desteklenmiştir.

Abstract

Despite its historical and geopolitical significance, Van is one of Türkiye's least developed provinces in socioeconomic terms. While the city's economic resources are limited, tourism is viewed as one of the most promising areas for development. However, tourist guides point to numerous problems stemming from various sources that hinder this potential. This study examines the question of why and how tourism becomes vulnerable in a fragile city, doing so through the eyes of tourist guides—actors with firsthand knowledge of the field. The research employs a mixed-methods approach, utilizing both quantitative and qualitative data. Quantitative analysis was performed on survey responses from 103 tourist guides (drawn from a completed Scientific Research Project), while content analysis was applied to interviews conducted with 18 guides. The data indicate that guides perceive Van as a tourism city with strong assets (scoring an average of 4 out of 5). Conversely, the fact that the city has remained at the lowest level of development for many years—ranking 64th out of 67 provinces in 1963 and 77th out of 81 in 2017—demonstrates that this potential rests on a precarious foundation. Tourism's vulnerability manifests across multiple areas: inadequate promotion (57.3%), transportation and logistics issues (cited in 81.6% of tourist complaints and 65.0% of professional challenges), deficiencies in basic services and infrastructure, a short summer season, and a heavy reliance on a single market—Iran. The scarcity of tourism products and itineraries represents another vulnerability; the fact that virtually all guides (18 out of 18) call for new routes and diversification highlights their awareness of this issue. According to the guides, there is no single cause for these problems; rather, interconnected factors—such as budget, continuity, inter-institutional coordination, and accessibility—operate in tandem. The obstacles facing tourism in Van stem neither solely from the city's structural weaknesses nor exclusively from the sector's own shortcomings; the two are inextricably linked. This vulnerability is a persistent condition resulting from deficiencies in infrastructure, market structure, and coordination. The insights gathered by the guide from the field allow us to perceive this vulnerability early on and in concrete terms.

Keywords: vulnerability, Van tourism, tourist guide, regional development, destination issues

Afetlere Karşı Savunma Hattını Doğadan Toplumsal Alana Çekmek

Shifting the Line of Defense against Disasters from Nature to the Social Sphere

Doç. Dr. Mehmet Baki Bilik
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi/Sosyoloji Bölümü, bilikmb@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0549-6549

Özet

Önümüzdeki yüzyıla afetlerin damga vuracağını söylemek abartılı olmayacaktır. Başta iklim değişikliği olmak üzere artan doğa kaynaklı tehlikeler, geleceğin nasıl şekilleneceğine dair önemli ipuçları vermektedir. Esasında deprem, sel ve aşırı doğa olayları tarih boyunca var olmuş ve toplumların yaşamını farklı biçimlerde etkilemiştir. Yeryüzünün doğal süreçlerinin bir parçası olan bu olayların gelecekte de meydana gelmeye devam edeceği açıktır. Bugünü geçmişten ayıran temel mesele, doğa kaynaklı tehlikelerin varlığı değildir. Asıl mesele, iklim değişikliğinin mevcut tehlike örüntülerini değiştirmesi ve nüfus artışı, kentleşme, yoksulluk, eşitsizlik ve plansız yapılaşma gibi süreçlerin daha fazla insanı bu tehlikelerin olası sonuçlarına açık hale getirmesidir. Dolayısıyla gelecekte afetlerin nasıl bir seyir izleyeceği, doğa kaynaklı tehlikelerdeki değişim kadar toplumların bu tehlikeler karşısındaki kırılganlıklarıyla da ilişkili olacaktır. Bundan dolayı afetlerle ilgili çalışmalarda odağın doğadan insana ve toplumsal süreçlere doğru kaydırılmasına ihtiyaç vardır. Bir başka ifadeyle başta iklim değişikliği olmak üzere artan afet riskleri karşısında savunma hattını doğadan toplumsal alana çekmek gerekmektedir. Bu çalışma, söz konusu hareket noktasından yola çıkarak afet risklerinin azaltılmasında toplumsal kırılganlık ve dirençlilik arasındaki ilişkiye odaklanmaktadır.

Savunma hattının toplumsal alana çekilmesi, öncelikle bir doğa olayını afete dönüştüren koşullara odaklanmayı gerektirmektedir. Bir doğa olayının afete dönüşmesi, yalnızca olayın büyüklüğü veya şiddetiyle açıklanamaz. Benzer tehlikelere maruz kalan toplumlarda ortaya çıkan kayıp ve zararların önemli ölçüde farklılaşması bunun en açık göstergelerinden biridir. Esasında tehlikenin kendisini önlemek çoğu zaman mümkün değilken, onun afete dönüşmesine yol açan toplumsal koşullara müdahale etmek mümkündür. Tam da bu noktada kırılganlık ve dirençlilik, afet risklerinin azaltılmasında birbirini tamamlayan iki önemli kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çerçevede çalışma, afet risklerinin azaltılmasında kırılganlık ve dirençlilik arasındaki ilişkiyi "toplumsal savunma hattı" önerisi üzerinden tartışmaya açmayı amaçlamaktadır. Toplumsal savunma hattı, bir taraftan afetin ağır sonuçlar üretmesine zemin hazırlayan toplumsal kırılganlıkların azaltılmasına, diğer taraftan bireylerin ve toplumların afetlerle baş etme kapasitelerinin güçlendirilmesine dayanmaktadır. Böyle bir yaklaşım, afetlerle mücadeleyi yalnızca tehlikeye karşı alınacak önlemlerle sınırlamayıp, tehlikenin afete dönüşmesine neden olan toplumsal koşullara müdahaleyi de afet risk azaltma sürecinin temel bir parçası olarak görmektedir.

Anahtar Kelimeler: Afet, Kırılganlık, Dirençlilik.

Abstract

It would not be an exaggeration to suggest that disasters will leave their mark on the coming century. The growing threat posed by natural hazards, particularly in the context of climate change, offers important indications of how the future may take shape. Earthquakes, floods, and extreme events have, of course, occurred throughout history and have affected societies in different ways. As part of the Earth's natural processes, such events will continue to occur in the future. What distinguishes the present from the past, however, is not the existence of natural hazards themselves. The central issue is that climate change is altering existing hazard patterns, while population growth, urbanization, poverty, inequality, and unplanned development are exposing increasing numbers of people to their potential consequences. How disasters unfold in the future will therefore depend not only on changing hazard patterns but also on the vulnerability of the societies exposed to them. This points to the need for a shift in disaster studies from a predominantly nature-centred focus toward people and social processes. In other words, in the face of growing disaster risks, particularly those associated with climate change, the line of defense needs to be shifted from the natural to the social sphere. Taking this premise as its point of departure, this study focuses on the relationship between social vulnerability and resilience in disaster risk reduction. Shifting the line of defense to the social sphere requires, first and foremost, attention to the conditions under which a natural hazard becomes a disaster. Whether and how a natural hazard becomes a disaster cannot be explained solely by its magnitude or intensity. The considerable variation in losses and damage among societies exposed to similar hazards is one of the clearest indications of this. While it is often impossible to prevent the hazard itself, it is possible to intervene in the social conditions that shape its consequences. It is at this point that vulnerability and resilience emerge as two complementary concepts for understanding and reducing disaster risk. Within this framework, the study aims to discuss the relationship between vulnerability and resilience through the proposed concept of a "social line of defense."

This concept is based on reducing the social vulnerabilities that allow hazards to produce severe consequences while strengthening the capacities of individuals and societies to cope with disasters. Such an approach does not limit disaster risk reduction to measures directed at hazards themselves. It also places intervention in the social conditions through which hazards become disasters at the heart of disaster risk reduction.

Keywords: Disaster, Vulnerability, Resilience.

Sportswashing'in Ötesinde: Jeopolitik Riskin Futbol Üzerinden Geri Dönüşü Ters Jeopolitik Bulaşma, Sahiplik Bağımlılığı ve Avrupa Futbolunda Sistemik Kırılganlık

Beyond Sportswashing: When Geopolitical Risk Travels Back Through Football Reverse Geopolitical Contagion, Ownership Dependence, and Systemic Vulnerability in European Football

Meleknur Alma[1], Doç. Dr. Yunus Savaş[2], Doç. Dr. Murat Aygün[3]

[1]Bitlis Eren Üniversitesi, Acil Durum ve Afet Yönetimi, meleknur.1453.alma@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8690-5251

[2]Bitlis Eren Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat, yunusavas@outlook.com, ORCID: 0000-0002-9642-4734

[3]Erzurum Teknik Üniversitesi & Ardaha Üniversitesi · Spor Bilimleri Fakültesi, aygunmurat06@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7636-8325

Özet

Sporun jeopolitiğine ilişkin literatür, büyük ölçüde devletlerin, egemen varlık fonlarının ve siyasal bağlantılı aktörlerin futbol kulüplerini ve büyük spor organizasyonlarını görünürlük, meşruiyet, diplomatik etki ve yumuşak güç üretmek amacıyla nasıl kullandıklarına odaklanmaktadır. Bu bildiri ise söz konusu ilişkinin daha az incelenen ters yönüne odaklanmaktadır: Jeopolitik risk hangi koşullarda bu yatırımlar üzerinden geri dönerek spor kuruluşlarının kendilerini etkiler? Bu süreci açıklamak üzere çalışmada ters jeopolitik bulaşma (reverse geopolitical contagion – RGC) kavramı geliştirilmektedir. Kavram, bir kulübün sahibini, kontrol sahibi aktörü veya bağlı olduğu siyasi-hukuki yetki alanını etkileyen dışsal bir jeopolitik şokun, önceden mevcut hukuki, finansal, sözleşmesel ya da düzenleyici bağımlılıklar aracılığıyla spor kuruluşuna aktarılması sürecini ifade etmektedir.

Çalışma, kulüp sahipliği etrafında ortaya çıkan her siyasi veya itibari tartışmayı "bulaşma" olarak değerlendirmemektedir. Ters jeopolitik bulaşmadan söz edilebilmesi için gözlemlenebilir bir aktarım mekanizmasının bulunması gerekir. Bu nedenle kavramsal çerçeve; tanımlanabilir bir jeopolitik şokun, hukuki veya düzenleyici bir tetikleyici mekanizmanın önceden var olan bir maruziyet kanalının ve kuruluşun faaliyetlerinde ortaya çıkan somut bir bozulmanın birlikte bulunmasını esas almaktadır. Etkinin sistemik nitelik taşıdığı ileri sürüldüğünde ise doğrudan etkilenen kulübün ötesine geçen dışsallıkların veya kurumsal müdahalelerin de gösterilmesi gerekmektedir.

Ampirik olarak çalışma, Rusya'nın 2022 yılında Ukrayna'yı işgalini ortak jeopolitik şok olarak ele alan karşılaştırmalı bir süreç izleme tasarımına dayanmaktadır. Bu kapsamda iki farklı kurumsal aktarım mekanizması incelenmektedir: Birleşik Krallık'ın Roman Abramovich'e uyguladığı yaptırımların Chelsea FC üzerindeki sonuçları ile FIFA ve UEFA'nın Rus takımlarını uluslararası müsabakalardan men etmesi ve sonrasında UEFA

organizasyonlarına erişimde meydana gelen değişiklikler. Karşılaştırma, iki temel risk kanalını ortaya koymaktadır: sahiplik aracılı hukuki ve operasyonel işlerlik riski ile yetki alanı aracılı müsabaka yönetişimi riski.

Bulgular, yoğunlaşmış kulüp sahipliğinin normal dönemlerde önemli bir finansal kaynak ve istikrar unsuru oluşturabildiğini ancak jeopolitik kriz koşullarında ikamesi güç bağımlılıklar yaratarak kurumsal kırılganlığa dönüşebildiğini göstermektedir. Avrupa futbolunda son yıllarda ödeme gücü, maliyet kontrolü, sahiplik şeffaflığı ve kurumsal dayanıklılık alanlarında önemli düzenleyici ilerlemeler sağlanmıştır. Bu nedenle mevcut düzenleyici boşluk, futbol yönetişiminde genel bir yetersizlikten ziyade daha dar ve belirli bir alanda ortaya çıkmaktadır: yaptırımlar nedeniyle kulüp sahibinin hukuken veya fiilen devre dışı kalması ve bunun kulübün hukuki-operasyonel işlerliği üzerindeki sonuçları, mevcut stres testi ve dayanıklılık çerçevelerinde henüz yeterince açık biçimde ele alınmamaktadır. Bu çalışma, sahipliği çift yönlü bir jeopolitik bağlantı olarak kavramsallaştırarak sporun ekonomi politiği literatürüne katkıda bulunmakta ve itibari tartışmalar ile kurumsal ya da sistemik yönetişim sonuçları doğurabilecek jeopolitik şoklar arasında analitik bir ayrım önermektedir.

Anahtar Kelimeler: jeopolitik risk; kaynak bağımlılığı; sistemik kırılganlık; sportswashing; kurumsal dayanıklılık

Abstract

The growing literature on the geopolitics of sport has largely focused on how states, sovereign wealth funds, and politically connected actors use football clubs and major sporting events to generate visibility, legitimacy, diplomatic influence, and soft power. This paper shifts attention to the opposite direction of this relationship: the circumstances under which geopolitical risk travels back through these investments and affects the sporting organisations themselves. To explain this process, the paper introduces the concept of reverse geopolitical contagion (RGC), defined as the transmission of an external geopolitical shock affecting an owner, controlling actor, or jurisdiction into a sporting organisation through pre-existing legal, financial, contractual, or regulatory dependencies.

Rather than treating all political controversy surrounding ownership as contagion, the concept is limited to cases in which a clear transmission mechanism can be observed. Accordingly, RGC involves an identifiable geopolitical shock, a legal or regulatory activation mechanism, an existing channel of exposure, and a measurable impairment of organisational activity. Where broader systemic consequences are claimed, the analysis additionally requires evidence of spillovers or institutional responses extending beyond the directly affected organisation.

Empirically, the paper adopts a within-shock comparative process-tracing approach centred on Russia's 2022 invasion of Ukraine. It examines two related but institutionally distinct cases: the United Kingdom's sanctions against Roman Abramovich and their consequences for Chelsea FC, and the suspension of Russian teams by

FIFA and UEFA followed by changes in access to UEFA competitions. The comparison identifies two principal transmission pathways: ownership-mediated legal-operability risk and jurisdiction-mediated competition-governance risk.

The findings suggest that concentrated ownership can operate as a source of financial strength under normal conditions while simultaneously creating forms of non-substitutable dependency that become visible during geopolitical crises. Contemporary football regulation has made considerable progress in areas such as solvency, cost control, ownership transparency, and organisational resilience. The remaining regulatory gap is therefore more specific than a general failure of governance: sanctions-triggered owner unavailability and associated legal-operability disruptions are still insufficiently incorporated into formal stress-testing frameworks. By conceptualising ownership as a bidirectional geopolitical linkage, the paper contributes to the political economy of sport and helps distinguish reputational controversy from political shocks capable of generating organisational and, under certain conditions, systemic governance consequences.

Keywords: geopolitical risk; resource dependence; organisational resilience; sportswashing; systemic vulnerability

Takipteki Krediler Bankaların Karlılıklarını Etkiler Mi? IFRS 9 Beklenen Kredi Zararı Modeli Üzerine AB Ülkelerinden Kanıtlar

Do Non-Performing Loans Affect Bank Profitability? Evidence from EU Countries on the IFRS 9 Expected Credit Loss Model

Doç. Dr. Ahmet Şit[1], Dr. Öğr. Üyesi Özge Özkan[2]

[1]Malatya Turgut Özal Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi Uluslararası Ticaret ve Finansman Bölümü, ahmet.sit@ozal.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0257-9023

[2]Malatya Turgut Özal Üniversitesi, Akçadağ MYO, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, ozge.ozkan@ozal.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0257-9023

Özet

Bankacılık sektöründe kredi kalitesi, finansal istikrarla birlikte bankaların kârlılık performansı üzerinde de önemli etkiler yaratabilmektedir. Özellikle takipteki kredilerde oluşan artış, bankaların kredi riskini ve karşılık giderlerini artırarak kârlılık üzerinde baskı oluşturabilmektedir. Bu nedenle takipteki krediler ile banka kârlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi hem bankacılık sektörü hem de finansal raporlama açısından önem taşımaktadır. IFRS 9 Finansal Araçlar Standardı ile birlikte benimsenen beklenen kredi zararı modeli, kredi zararlarının yalnızca gerçekleşmiş kayıplar üzerinden değil, ileriye dönük kredi riski değerlendirmeleri çerçevesinde muhasebeleştirilmesini öngörmektedir. Bu kapsamda Stage 2 olarak sınıflandırılan krediler, kredi riskinde ilk muhasebeleştirmeden itibaren önemli artış meydana gelen finansal varlıkları ifade etmekte ve bankaların gelecekte karşılaşabileceği kredi kayıplarına ilişkin önemli bir gösterge oluşturmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, takipteki krediler ile IFRS 9 kapsamında kredi riskinde önemli artışı ifade eden Stage 2 kredilerin banka kârlılığı üzerindeki etkisini Avrupa Birliği ülkeleri örnekleminde incelemektir. Araştırmada 27 Avrupa Birliği ülkesine ait 2019Q1–2025Q4 dönemini kapsayan çeyreklik verilerin kullanılması planlanmaktadır. Banka kârlılığı aktif kârlılığı (ROA) ile ölçülürken temel bağımsız değişkenler takipteki krediler oranı ve Stage 2 kredi oranıdır. Ayrıca CET1 sermaye yeterlilik oranı ile reel ekonomik büyüme kontrol değişkenleri olarak dâhil edilecektir. Bankacılık göstergelerinin European Banking Authority Risk Dashboard, makroekonomik göstergelerin ise Eurostat veri tabanından elde edilmesi öngörülmektedir. Çalışmada panel veri analizi yöntemlerinden yararlanılacaktır. Araştırmadan, takipteki krediler ile Stage 2 kredilerdeki artışın banka kârlılığı üzerinde olumsuz yönde etkiler oluşturduğuna ilişkin genel bulgular elde edilmesi beklenmektedir. Çalışmanın, kredi riskinin hem gerçekleşmiş hem de IFRS 9'un ileriye dönük beklenen kredi zararı yaklaşımı çerçevesinde değerlendirilmesi yoluyla bankacılık ve muhasebe literatürüne katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Takipteki Krediler, Banka Kârlılığı, IFRS 9, Beklenen Kredi Zararı, Avrupa Birliği

Abstract

In the banking sector, loan quality can significantly impact banks' profitability performance alongside financial stability. In particular, an increase in non-performing loans can exert pressure on profitability by raising credit risk and provisioning expenses. Therefore, examining the relationship between non-performing loans and bank profitability is significant for both the banking sector and financial reporting. The expected credit loss model, adopted with the IFRS 9 Financial Instruments Standard, mandates that credit losses be recognized based on forward-looking credit risk assessments rather than solely on incurred losses. In this context, loans classified as "Stage 2" represent financial assets that have experienced a significant increase in credit risk since initial recognition and serve as a key indicator of potential future credit losses for banks.

This study aims to examine the impact of non-performing loans and Stage 2 loans—which signify a significant increase in credit risk under IFRS 9—on bank profitability, using a sample of European Union countries. The research plans to utilize quarterly data covering the period from the first quarter of 2019 (2019Q1) to the fourth quarter of 2025 (2025Q4) for 27 European Union countries. While bank profitability is measured by Return on Assets (ROA), the primary independent variables are the non-performing loan ratio and the Stage 2 loan ratio. Additionally, the CET1 capital adequacy ratio and real economic growth will be included as control variables. Banking indicators are to be obtained from the European Banking Authority Risk Dashboard, while macroeconomic indicators will be sourced from the Eurostat database. Panel data analysis methods will be employed in the study. The study is expected to yield general findings indicating that the increase in non-performing loans and Stage 2 loans has a negative impact on bank profitability. It aims to contribute to the banking and accounting literature by evaluating credit risk through both realized outcomes and the forward-looking expected credit loss approach of IFRS 9.

Keywords: Non-performing loans, Bank profitability, IFRS 9, Expected credit loss, European Union

Entegre Faaliyet Raporları Ekseninde Çevresel Risklerin Finansal Etkileri: BIST Şirketleri Üzerine Bir İçerik Analizi

The Financial Impacts of Environmental Risks from the Perspective of Integrated Reporting: A Content Analysis of BIST Companies

Dr. Öğr. Üyesi Osman Seyitoğulları
Hakkâri Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, osmanseyitogullari@hakkari.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4585-7265

Özet

İklim değişikliği, sera gazı emisyonları, atık yönetimi, enerji ve su kullanımı gibi çevresel konulara ilişkin riskler şirketlerin çevresel performansı ile birlikte finansal durumlarını da etkileme potansiyeline sahiptir. Bu araştırmanın amacı, Borsa İstanbul'da işlem gören ve 2025 yılı entegre faaliyet raporu yayımlayan beş şirketin çevresel risklerini ve söz konusu risklerin finansal yansımalarının raporlama düzeyini değerlendirmektir. Farklı sektörlerde faaliyet gösteren Akçansa Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş., Aksa Akrilik Kimya Sanayi A.Ş., Akenerji Elektrik Üretim A.Ş., Kardemir Karabük Demir Çelik Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş. araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Söz konusu şirketlerin entegre faaliyet raporları içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir.

Araştırma kapsamında şirketlerin entegre raporlarının karşılaştırılmasında 10 gösterge dikkate alınmıştır. Çevresel risklerin raporlanmasına ilişkin sera gazı emisyonları, enerji riski, su riski, atık riski ve iklim değişikliği riski göstergeleri esas alınmıştır. Finansal ve muhasebe etkilerine yönelik değerlendirmede ise çevresel yatırımlar ve harcamalar, finansal performans ve maliyet etkisi, varlıklar üzerindeki finansal etki, çevresel yükümlülük ve karşılıklar ile finansal tutarların açıklanması göstergeleri dikkate alınmıştır. Her bir göstergenin puanlanmasında, ilgili açıklamanın niteliği esas alınarak 0 (açıklama mevcut değil), 1 (nitel açıklama mevcut) ve 2 (nicel açıklama mevcut) puanlama sistemi kullanılmıştır. Bu doğrultuda, araştırma kapsamındaki şirketler toplam 20 puan üzerinden değerlendirilmiştir.

Araştırma bulguları, çevresel risk göstergelerine ilişkin yüksek düzeyde açıklama yapan şirketler arasında, söz konusu risklerin finansal etkilerinin raporlanması açısından farklılıklar bulunduğunu göstermektedir. Aksa Akrilik 12/20 puan ile çevresel performans göstergelerini ayrıntılı biçimde açıklamasına rağmen finansal etkileri sınırlı düzeyde ortaya koymaktadır. Akenerji 15/20 puan ile çevresel risklere ilişkin nicel açıklamaların yanı sıra çevresel harcamalarını raporlamaktadır. Kardemir 17/20 puan ile çevresel yatırımlarını ve iklim risklerinin finansal sonuçlarını daha belirgin biçimde ilişkilendirmektedir. Turkcell 17/20 puan ile çevresel risk-finansal etki bağlantısını güçlü şekilde yansıtmaktadır. Akçansa ise 18/20 puan ile örneklemde en yüksek açıklama düzeyine ulaşmış olup çevresel yatırımlar, maliyet etkileri, enerji, su ve iklim riskleri ile finansal tutarları detaylı biçimde ilişkilendirmiştir.

Araştırmada ayrıca çevresel risklerin finansal etkilerinin raporlanması ile bu etkilerin finansal tablolarda muhasebeleştirilmesi arasında belirgin bir farklılık bulunduğu tespit edilmiştir. Özellikle çevresel nedenlerden kaynaklanan varlık değer düşüklükleri ile çevresel yükümlülük ve karşılıkların ayrı ve doğrudan parasal tutarlar şeklinde açıklanması örneklem genelinde sınırlı kalmıştır.

Anahtar Kelimeler: Entegre Faaliyet Raporları, Çevresel Riskler, Finansal Etki, Muhasebeleştirme, İçerik Analizi.

Abstract

Risks related to environmental issues—such as climate change, greenhouse gas emissions, waste management, and energy and water use—have the potential to affect not only companies' environmental performance but also their financial condition. The purpose of this study is to assess the environmental risks of five companies listed on Borsa Istanbul that published integrated annual reports for 2025, as well as the level of reporting on the financial implications of these risks. The sample for this study consists of Akçansa Cement Industry and Trade Inc., Aksa Acrylic Chemical Industry Inc., Akenerji Electricity Generation Inc., Kardemir Karabük Iron and Steel Industry and Trade Inc., and Turkcell Communication Services Inc., which operate in various sectors. The integrated activity reports of these companies were analyzed using content analysis.

Within the scope of the study, ten indicators were taken into consideration to compare the integrated reports of the companies. For the assessment of environmental risk reporting, the indicators of greenhouse gas emissions, energy risk, water risk, waste risk, and climate change risk were considered. In evaluating the financial and accounting impacts, the indicators of environmental investments and expenditures, financial performance and cost impacts, financial impacts on assets, environmental liabilities and provisions, and disclosure of financial amounts were taken into account. Each indicator was scored based on the nature of the relevant disclosure using a scoring system of 0 (no disclosure), 1 (qualitative disclosure), and 2 (quantitative disclosure). Accordingly, the companies included in the study were evaluated on a total score of 20 points.

The research findings indicate that, among the companies providing a high level of disclosure regarding environmental risk indicators, there are differences in the extent to which the financial impacts of these risks are reported. Although Aksa Acrylic provides a detailed explanation of its environmental performance indicators with a score of 12/20, it only highlights the financial impacts to a limited extent. Akenerji, with a score of 15/20, reported quantitative disclosures on environmental risks as well as environmental expenditures. Kardemir, with a score of 17/20, more explicitly demonstrates the relationship between its environmental investments and the financial consequences of climate-related risks. Turkcell, also scoring 17/20, demonstrated a strong linkage between environmental risks and their financial impacts. Akçansa achieved the highest disclosure level in the

sample, with a score of 18/20, and provided detailed disclosures linking environmental investments, cost impacts, energy, water, and climate-related risks with financial amounts.

The study also found a clear distinction between the reporting of the financial impacts of environmental risks and the recognition of these impacts in the financial statements. In particular, the separate and direct disclosure in monetary terms of asset impairments resulting from environmental factors, as well as environmental liabilities and provisions, was limited across the sample.

Keywords: Integrated Reports, Environmental Risks, Financial Impact, Accounting Recognition, Content Analysis.

Risk Çağında Adli Muhasebe Uygulamaları ve Kurumsal Dirençlilik: Hile Riskinin Azaltılmasının Rolü

Forensic Accounting And Organizational Resilience In An Era Of Heightened Risk: The Mediating Role Of Fraud Risk Reduction

Doç. Dr. Kadir Gökoğlan
Dicle Üniversitesi Diyarbakır Sosyal Bilimler Meslek Yüksekoklu, kadir.gokoglan@dicle.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6397-8477

Özet

Günümüzde işletmeler ekonomik ve finansal belirsizliklerin yanı sıra dijitalleşme, siber tehditler, bilgi güvenliği sorunları, tedarik zinciri kesintileri, finansal hileler ve kurumsal itibar kayıpları gibi birbirini tetikleyebilen çok boyutlu risklerle karşı karşıya kalmaktadır. Bu ortamda işletmelerin yalnızca krizlere tepki verebilme kapasitesi değil, riskleri önceden belirleyebilme, faaliyet sürekliliğini koruyabilme ve kriz deneyimlerinden öğrenerek yeni kapasite geliştirebilme yeteneği stratejik önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, risk çağında adli muhasebe uygulamalarının kurumsal dirençlilik üzerindeki etkisini ve bu ilişkide hile riskinin azaltılmasının aracılık rolünü incelemektir. Çalışmanın temel yaklaşımı, adli muhasebenin yalnızca gerçekleşmiş hilelerin soruşturulmasına yönelik reaktif bir faaliyet olmadığı; finansal veri analitiği, olağandışı işlem incelemesi, kanıt ve dokümantasyon, risk ve kontrol değerlendirmesi yoluyla işletmelerin önleyici ve proaktif risk yönetimi kapasitesine katkı sağlayabileceği varsayımına dayanmaktadır. Bu doğrultuda araştırma modelinde adli muhasebe uygulamaları bağımsız değişken, hile riskinin azaltılması aracı değişken ve kurumsal dirençlilik bağımlı değişken olarak ele alınmıştır. Araştırma nicel ve açıklayıcı bir tasarım çerçevesinde yürütülmüş; 892 katılımcıdan elde edilen yapılandırılmış anket verileri kullanılarak doğrulayıcı faktör analizi, yapısal eşitlik modellemesi ve bootstrap tabanlı aracılık analizi gerçekleştirilmiştir. Ölçüm modeline ilişkin sonuçlar, yapıların güvenilirlik ve geçerlilik açısından kabul edilebilir düzeylerde olduğunu göstermektedir. Yapısal model sonuçları, adli muhasebe uygulamalarının kurumsal dirençlilik üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahip olduğunu (β=.269; p<.001) ortaya koymaktadır. Bunun yanında adli muhasebe uygulamalarının hile riskinin azaltılması üzerindeki etkisi (β=.511; p<.001) ve hile riskinin azaltılmasının kurumsal dirençlilik üzerindeki etkisi (β=.542; p<.001) anlamlı bulunmuştur. Aracılık analizi, adli muhasebe uygulamalarının hile riskinin azaltılması aracılığıyla kurumsal dirençliliği pozitif yönde etkilediğini göstermiştir (β=.277; %95 GA [.228, .330]). Doğrudan etkinin anlamlılığını koruması, hile riskinin azaltılmasının bu ilişkide kısmi aracılık rolü üstlendiğine işaret etmektedir. Modelin kurumsal dirençlilikteki açıklanan varyansı %47,2 olarak hesaplanmıştır. Bulgular genel olarak değerlendirildiğinde adli muhasebenin işletmeler açısından yalnızca hile sonrasında kanıt üretmeye yönelik bir uzmanlık alanı olmadığı; aynı zamanda erken uyarı, hile risklerinin azaltılması, kontrol kalitesinin geliştirilmesi, krizlere hazırlık ve örgütsel uyum kapasitesinin güçlendirilmesi açısından stratejik bir mekanizma olduğu

sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma, adli muhasebe ve kurumsal dirençlilik literatürlerini hile riskinin azaltılması aracılığıyla bütünleştirerek literatüre kavramsal ve ampirik bir katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Adli muhasebe, hile riski, hile riskinin azaltılması, kurumsal dirençlilik, risk yönetimi.

Abstract

Contemporary organizations face increasingly interconnected and multidimensional risks arising not only from economic and financial instability but also from digital transformation, cyber threats, information security problems, supply chain disruptions, financial fraud, and reputational losses. Under such conditions, organizational resilience depends not merely on the ability to respond to crises, but also on the capacity to anticipate emerging threats, maintain operational continuity, mobilize resources during adverse events, and learn from crises to develop new organizational capabilities. Against this background, this study investigates the effect of forensic accounting practices on organizational resilience and examines the mediating role of fraud risk reduction in this relationship. The study is grounded in the premise that forensic accounting should not be conceptualized solely as a reactive function concerned with investigating fraud after its occurrence. Rather, forensic accounting may contribute proactively to organizational resilience through financial data analytics, the examination of unusual transactions, evidence and documentation practices, and risk and internal control assessment. Accordingly, forensic accounting practices are specified as the independent variable, fraud risk reduction as the mediating variable, and organizational resilience as the dependent variable. The study adopts a quantitative and explanatory research design. Data obtained from 892 participants through a structured questionnaire were analyzed using confirmatory factor analysis, structural equation modelling, and bootstrap-based mediation analysis. The measurement model demonstrates acceptable levels of reliability, convergent validity, and discriminant validity. The structural model results indicate that forensic accounting practices have a positive and statistically significant effect on organizational resilience (β=.269; $p<.001$). Forensic accounting practices also have a significant positive effect on fraud risk reduction (β=.511; $p<.001$), while fraud risk reduction has a positive and significant effect on organizational resilience (β=.542; $p<.001$). The mediation analysis further demonstrates that forensic accounting practices exert a significant indirect effect on organizational resilience through fraud risk reduction (β=.277; 95% CI [.228, .330]). Since the direct effect remains statistically significant after the mediator is included, the findings indicate a partial mediation mechanism. Furthermore, the model explains 47.2% of the variance in organizational resilience, suggesting a meaningful explanatory capacity for the proposed framework. Overall, the findings indicate that forensic accounting should be regarded not merely as a post-fraud investigative and evidence-producing function, but also as a strategic organizational capability supporting early warning, fraud risk reduction, internal control improvement, crisis preparedness, and organizational adaptation. The study contributes to the literature by integrating forensic accounting and organizational resilience within a unified framework and by

positioning fraud risk reduction as a key mechanism linking forensic accounting capabilities to organizational resilience. The findings also provide practical implications for organizations seeking to strengthen their risk management, internal control, fraud prevention, and crisis preparedness capabilities.

Keywords: Forensic accounting, fraud risk, fraud risk reduction, organizational resilience, risk management.

Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarına Geçiş Sürdürülebilirlik Raporlamasının Niteliğini Değiştirdi mi? Akbank Örneğinde SPK–TSRS Karşılaştırması

Did The Adoption Of Türkiye Sustainability Reporting Standards Transform The Nature Of Sustainability Reporting? CMB vs. TSRS Comparison Through Akbank

Doç. Dr. Kadir Gökoğlan
Dicle Üniversitesi Diyarbakır Sosyal Bilimler Meslek Yüksekoklu, kadir.gokoglan@dicle.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6397-8477

Özet

Sürdürülebilirlik konularının işletmelerin uzun vadeli değer yaratma kapasitesi, risk profili ve finansal görünümü üzerindeki etkisinin giderek artması, sürdürülebilirlik bilgilerinin kurumsal raporlama içerisindeki önemini önemli ölçüde artırmıştır. Bununla birlikte sürdürülebilirlik raporlamasının düzenleyici bir yapıya kavuşması, yalnızca işletmelerin belirli açıklama kriterlerine uyup uymadığının değil, açıklanan bilgilerin ölçülebilirliği, metodolojik şeffaflığı, karşılaştırılabilirliği, karar yararlılığı ve finansal bilgilerle bağlantısının da değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) Sürdürülebilirlik İlkeleri Uyum Çerçevesinden Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarına (TSRS) geçişin sürdürülebilirlik raporlamasının niteliği üzerindeki görünür yansımalarını Akbank T.A.Ş. örneğinde incelemektir. Bu doğrultuda araştırmada karşılaştırmalı boylamsal vaka analizi kullanılmıştır. Çalışmanın ilk aşamasında Akbank'ın 2022–2025 dönemine ait SPK sürdürülebilirlik uyum verileri "Evet", "Kısmen", "Hayır" ve "İlgisiz" kategorileri kullanılarak kodlanmış ve uygulanabilir kriterler üzerinden yıllık uyum oranları hesaplanmıştır. İkinci aşamada ise Akbank'ın 2025 TSRS Uyumlu Sürdürülebilirlik Raporu; yönetişim, finansal önemlilik, iklim senaryo analizleri, fiziksel ve geçiş riskleri, iklimle ilgili fırsatlar, sera gazı emisyonları, sürdürülebilir finansman, hedefler, finansal etkiler ve güvence uygulamaları bakımından açıklama derinliği ve içerik niteliği açısından incelenmiştir. Bulgular, Akbank'ın SPK döneminde zaten yüksek düzeyde uyuma sahip olduğunu göstermektedir. Uyum oranları 2022, 2023, 2024 ve 2025 yıllarında sırasıyla %98,11, %99,06, %92,86 ve %98,11 olarak hesaplanmıştır. Buna karşılık TSRS döneminde sürdürülebilirlik açıklamalarının nicel ve metodolojik niteliğinde daha belirgin bir derinleşme görülmektedir. Özellikle iklim risklerinin senaryo analizleriyle değerlendirilmesi, iklimle ilgili risk ve fırsatların kredi riski ve diğer finansal kalemlerle ilişkilendirilmesi, emisyonların hesaplanmasına ilişkin metodolojilerin açıklanması, sürdürülebilir finansman tutarları ve hedeflerinin sunulması, sektör bazlı emisyon azaltım hedeflerinin belirlenmesi ve sınırlı güvence uygulamasının raporlama yapısına dâhil edilmesi, sürdürülebilirlik bilgisinin daha karar odaklı hale geldiğini göstermektedir. Bu nedenle çalışmanın temel sonucu, TSRS dönüşümünün Akbank örneğinde yalnızca sürdürülebilirlik raporlama uyumunun artırılması şeklinde değil, sürdürülebilirlik bilgilerinin bilgi derinliğinin, ölçülebilirliğinin, metodolojik şeffaflığının ve finansal kararlarla bağlantısının güçlenmesi şeklinde

değerlendirilmesi gerektiğidir. Bununla birlikte çalışma tek işletmeli vaka analizi niteliğinde olup nedensel bir etki testi değildir. Bu nedenle bulguların diğer işletme ve sektörlere genellenmesi mümkün değildir. Çalışma, gelecekte farklı işletmeler ve sektörler üzerinde yapılacak karşılaştırmalı araştırmalar için bir temel sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları, SPK Sürdürülebilirlik İlkeleri, Sürdürülebilirlik Raporlama Kalitesi.

Abstract

The increasing impact of sustainability-related issues on firms' long-term value creation capacity, risk profiles, and financial prospects has significantly strengthened the role of sustainability information in corporate reporting. However, the emergence of sustainability reporting within a formal regulatory framework requires an assessment that goes beyond whether firms comply with predefined disclosure requirements. The measurability, methodological transparency, comparability, decision usefulness, and financial connectivity of disclosed sustainability information have become equally important dimensions of reporting quality. Against this background, this study examines the observable implications of the transition from the Capital Markets Board (CMB/SPK) Sustainability Principles Compliance Framework to the Turkish Sustainability Reporting Standards (TSRS) for the nature and depth of sustainability reporting, using Akbank T.A.Ş. as a case study. The study adopts a comparative longitudinal case study design. In the first stage, Akbank's sustainability compliance data for the 2022–2025 period under the SPK framework were systematically coded as "Yes," "Partial," "No," and "Not Applicable," and annual compliance rates were calculated based on applicable criteria. In the second stage, Akbank's 2025 TSRS-aligned Sustainability Report was examined in terms of disclosure depth and informational content, with particular attention to governance, financial materiality, climate scenario analysis, physical and transition risks, climate-related opportunities, greenhouse gas emissions, sustainable finance, targets, financial effects, and assurance practices. The findings indicate that Akbank already demonstrated a high level of sustainability reporting compliance during the SPK period. The calculated compliance rates were 98.11% in 2022, 99.06% in 2023, 92.86% in 2024, and 98.11% in 2025. Therefore, the transition to TSRS cannot be interpreted simply as the initiation or substantial improvement of sustainability reporting compliance. Instead, the evidence points to a qualitative deepening of sustainability disclosures. In particular, the TSRS reporting framework makes quantitative and methodological information more visible, strengthens the scenario-based assessment of climate risks, and establishes clearer connections between sustainability-related risks and opportunities and financial effects. The disclosure of greenhouse gas emission measurement methodologies, sustainable finance volumes and targets, sector-specific emission reduction targets, and limited assurance practices further indicates that sustainability information has become more structured and decision-oriented. The study therefore concludes that, in the Akbank case, the significance of the TSRS transition lies less in increasing basic compliance and more in

strengthening the depth, measurability, methodological transparency, and financial relevance of sustainability disclosures. This finding also highlights the importance of distinguishing between regulatory compliance and sustainability reporting quality or disclosure depth when evaluating the consequences of mandatory reporting regimes. Nevertheless, the study is subject to important limitations. It is based on a single-firm case study and does not constitute a causal impact assessment; consequently, the findings cannot be directly generalized to all banks or other sectors. In addition, the relatively early stage of TSRS implementation limits the assessment of its longer-term consequences. Future research could address these limitations by conducting SPK–TSRS comparisons across Borsa İstanbul-listed banks and other sectors and by empirically examining whether greater TSRS disclosure depth is associated with firm value, financial performance, cost of capital, credit risk, or market reactions.

Keywords: Turkish Sustainability Reporting Standards, CMB Sustainability Principles, Sustainability Reporting Quality.

Kripto Piyasalarında Yapay Zekâ ve DeFi Kırılganlığı: Kriz Dönemlerinde Sistematik Risk ve Direnç

Artificial Intelligence and DeFi Vulnerability in Cryptocurrency Markets: Systemic Risk and Resilience During Crisis Periods

Dr. Öğr. Üyesi Şehmus Aydın
Hakkâri Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü Muhasebe ve Finans Anabilim Dalı,
sehmusaydin@hakkari.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5040-6517

Özet

Gelişen finansal teknolojiler ve blokzincir altyapısı, Merkeziyetsiz Finans (DeFi) ekosistemini küresel sermaye piyasalarının önemli bir faktörü haline getirmiştir. Akıllı kontratlar, Otomatik Piyasa Yapıcılar ve yapay zekâ (AI) destekli otonom ticaret botlarının entegrasyonu işlem verimliliği ve likidite derinliğini artırırken diğer yandan sistematik kırılganlıkları arttırıcı yönde etki oluşturabilmektedirler. Bu çalışma, kripto varlık piyasalarında yapay zekâ uygulamaları ile DeFi likidite havuzlarının etkileşimini ve kriz dönemlerindeki algoritmik risk bulaşma mekanizmalarını incelemektedir. Bu doğrultuda geleneksel piyasa risklerinden farklı olarak kod tabanlı ve otonom sistemlerin yarattığı yeni nesil kırılganlık türleri ortaya çıkmaktadır. Çalışmada, yapay zekâ ajanlarının (AI Agents) ve strateji havuzlarının piyasa şokları anında sergilediği algoritmik sürü davranışı ve milisaniyeler düzeyinde gerçekleşen toplu likidite çekilmelerinin zincirleme tasfiye krizlerine etkisi teorik ve ampirik boyutlarıyla ele alınmaktadır. Zincir üstü veri sağlayıcılarından elde edilen yüksek frekanslı veriler ile oluşturulan Bileşik DeFi Likidite Risk Endeksi üzerinden kriz dönemlerindeki Kilitli Toplam Değer oynaklığı analiz edilmiştir. Bu kapsamda, likidite havuzlarının büyüklüğü, işlem hacmi, fiyat oynaklığı ve tasfiye yoğunluğu gibi göstergeler birlikte değerlendirilerek piyasa stresinin farklı boyutları ölçülmüştür. Ayrıca kriz dönemlerinde farklı DeFi protokolleri ve likidite havuzları arasındaki eşzamanlı hareketler incelenerek algoritmik risk bulaşmasının yayılım dinamikleri ortaya konulmuştur. Bu yaklaşım, tekil protokollerin risk düzeyinin yanısıra, DeFi ekosisteminin bütünsel sistematik risk yapısını da değerlendirmeye imkân sağlamaktadır. Elde edilen bulgular, yapay zekâ destekli otonom ticaret stratejilerinin normal piyasa koşullarında fiyat verimliliğine katkı sağladığını ancak kriz anlarında insani takdir yetkisini devre dışı bırakarak şok genliğini artırdığını göstermektedir. Özellikle yüksek oynaklık periyotlarında algoritmik karar mekanizmalarının aynı yönde pozisyon alması, likidite kurumasına ve piyasa derinliğinin aniden kaybolmasına yol açabilmektedir. Bulaşıcılık etkisinin azaltılması ve sistematik dirençliliğin artırılması amacıyla dinamik teminatlandırma oranları, algoritmik devre kesiciler ve on-chain şeffaf risk takip mekanizmaları politika önerisi olarak sunulmaktadır. Sonuç olarak çalışma, yapay zekâ entegrasyonuna sahip merkeziyetsiz finansal mimarilerin sürdürülebilirliği için teknolojik yenilik ile risk yönetimi arasındaki dengenin önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Merkeziyetsiz Finans (DeFi), Yapay Zekâ, Kripto Piyasaları, Sistematik Risk, Finansal Dirençlilik.

Abstract

Advancing financial technologies and blockchain infrastructure have transformed the Decentralized Finance (DeFi) ecosystem into a significant factor within global capital markets. While the integration of smart contracts, Automated Market Makers (AMMs), and AI-powered autonomous trading bots enhances transaction efficiency and liquidity depth, it can simultaneously exacerbate systemic vulnerabilities. This study examines the interaction between AI applications and DeFi liquidity pools in crypto-asset markets, as well as the mechanisms of algorithmic risk contagion during periods of crisis. In this context, a new generation of vulnerabilities—distinct from traditional market risks—emerges from code-based and autonomous systems. The study addresses, both theoretically and empirically, the algorithmic herd behavior exhibited by AI agents and strategy pools during market shocks, and the impact of mass liquidity withdrawals occurring at the millisecond level on cascading liquidation crises. Volatility in Total Value Locked (TVL) during crisis periods was analyzed using a Composite DeFi Liquidity Risk Index constructed from high-frequency data obtained from on-chain data providers. Accordingly, various dimensions of market stress were measured by jointly evaluating indicators such as liquidity pool size, trading volume, price volatility, and liquidation intensity. Furthermore, the study elucidates the dynamics of algorithmic risk contagion by examining the synchronized movements across different DeFi protocols and liquidity pools during times of crisis. This approach enables the assessment of not only the risk levels of individual protocols but also the holistic systematic risk structure of the DeFi ecosystem. The findings indicate that AI-driven autonomous trading strategies contribute to price efficiency under normal market conditions; however, during times of crisis, they exacerbate shock amplitude by bypassing human discretion. In particular, the tendency of algorithmic decision-making mechanisms to take positions in the same direction during periods of high volatility can lead to liquidity evaporation and a sudden loss of market depth. To mitigate contagion effects and enhance systemic resilience, policy recommendations include dynamic collateralization ratios, algorithmic circuit breakers, and on-chain transparent risk monitoring mechanisms. Ultimately, the study underscores the importance of balancing technological innovation with risk management to ensure the sustainability of decentralized financial architectures integrated with artificial intelligence.

Keywords: Decentralized Finance (DeFi), Artificial Intelligence, Crypto Markets, Systematic Risk, Financial Resilience.

Afete Hazır Olmak: Bir Algı Mı, Bir Beceri Mi? Van İli Hastane Öncesi Sağlık Personeli Üzerine Bir Analiz[2]

Being Prepared for Disaster: Perception or Skill? An Analysis of Pre-Hospital Healthcare Personnel in Van Province

İbrahim Taşel[1], Dr. Öğr. Üyesi Seyhun Tutgun[2]

[1] Bitlis Eren Üniversitesi, Acil Durum ve Afet Yönetimi Anabilim Dalı, ibrahimtasel92@gmail.com, ORCID: 0009-0001-1985-2102

[2] Bitlis Eren Üniversitesi, Finans Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, stutgun@beu.edu.tr, ORCID:0000-0001-7328-1294

Özet

Afet yönetimi literatüründe müdahale kapasitesinin belirleyicileri arasında en kritik unsurlardan biri, olay anında sahada ilk teması kuran hastane öncesi sağlık personelinin bilişsel ve tutumsal hazır oluşudur. Ancak bu personelin afete hazırlık algısını şekillendiren faktörler, kurumsal hazırlık planlarına kıyasla görece az araştırılmış bir alandır. Türkiye'nin deprem, sel ve heyelan gibi çok sayıda afet türüne maruz kalan illerinden biri olan Van, bu açıdan uygun bir gözlem alanı sunmaktadır. Bu çalışma, Van ilinde görev yapan hastane öncesi sağlık personelinin afete hazırlık algı düzeyini belirlemeyi ve bu algının bireysel ile mesleki nitelikler bakımından homojen olup olmadığını sınamayı amaçlamaktadır. Araştırma, doktor, AABT, ATT, hemşire, ebe ve diğer sağlık meslek gruplarından 234 gönüllü katılımcı üzerinde nicel bir tasarımla yürütülmüş; hazırlık algısı, HASPAHA (Hastane Öncesi Acil Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Personelin Afetlere Hazırlık Algısı) ölçeği aracılığıyla çevrimiçi anket yoluyla ölçülmüştür. Cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim düzeyi, mesleki deneyim süresi, afet/acil durum eğitimi alma, tatbikat katılım sıklığı ve öz-yeterlilik algısı gibi değişkenler bağımsız gruplar t-testi ve tek yönlü ANOVA ile karşılaştırılmıştır. Bulgular; yaş, eğitim düzeyi, medeni durum, mesleki deneyim süresi ve önceki afet görev deneyiminin hazırlık algısında ayırt edici bir etki yaratmadığını, buna karşılık algıyı asıl belirleyenin edinilmiş beceri ve tekrarlanan pratik olduğunu ortaya koymaktadır: eğitim alanların öz yeterlilik puanı anlamlı biçimde yüksek çıkarken ($p<0,05$), üç ve üzeri tatbikata katılanların hem istek hem öz yeterlilik alt boyutlarında anlamlı üstünlük göstermesi ($p<0,05$) bu örüntüyü doğrulamaktadır. Kendini yeterli gören personelin öz yeterlilik ve yarar algısının da anlamlı düzeyde yüksek olması, hazırlık algısının statik bir özellik değil, deneyim ve eğitimle biriktirilebilir bir kapasite olduğuna işaret etmektedir. Bu sonuçlar, hastane öncesi sağlık personeline yönelik afet hazırlık politikalarının, demografik hedeflemeden çok düzenli ve tekrarlayan eğitim-tatbikat döngüsüne dayandırılması gerektiğini göstermekte; UMKE ve 112 acil sağlık hizmetleri özelinde

[2]Bu çalışma, 2026 yılında Dr. Öğr. Üyesi Seyhun Tutgun danışmanlığında Bitlis Eren Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nde tamamlanan 'Hastane Öncesi Sağlık Personelinin Afetlere Hazırlık Düzeyinin Değerlendirilmesi: Van İli Örneği' başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

standardize edilmiş, periyodik tatbikat programlarının kurumsallaştırılmasının afet müdahale kapasitesini artıracağı öne sürülmektedir.

Anahtar Kelimeler: afet; hastane öncesi acil sağlık; afet hazırlık; afet eğitimi

Abstract

Among the determinants of disaster response capacity, one of the most critical yet comparatively understudied factors is the cognitive and attitudinal readiness of pre-hospital healthcare personnel, who form the first point of contact in the field. Van province, exposed to a wide range of hazards including earthquakes, floods, and landslides, offers a particularly relevant setting for examining this issue. This study aims to assess the disaster preparedness perception of pre-hospital healthcare personnel working in Van and to test whether this perception varies systematically by individual and occupational characteristics. Using a quantitative design, data were collected online from 234 volunteer participants across physicians, EMTs, paramedics, nurses, midwives, and other pre-hospital staff, with preparedness perception measured through the HASPAHA scale. Independent-samples t-tests and one-way ANOVA were used to compare scores across gender, age, marital status, education, professional experience, disaster-related training, drill participation, and self-assessed competence. The findings indicate that age, education, marital status, professional experience, and prior disaster duty do not meaningfully differentiate preparedness perception; rather, acquired skill and repeated practice appear to be the decisive factors. Participants who had received training reported significantly higher self-efficacy ($p<.05$), and those who had taken part in three or more drills scored significantly higher on both willingness and self-efficacy ($p<.05$). Personnel who considered themselves competent also reported significantly higher self-efficacy and perceived benefit, suggesting that preparedness perception is not a fixed trait but a capacity built through cumulative training and practice. These results imply that disaster preparedness policies for pre-hospital personnel should prioritize institutionalized, recurring training-and-drill cycles over demographic targeting, with standardized periodic exercises for UMKE and 112 emergency health services likely to yield the greatest gains in response capacity.

Keywords: disaster; pre-hospital emergency health; disaster preparedness; disaster training

Antalya'da Sel Risk Algısının Duyuşsal ve Bilişsel Boyutları: İklim Değişikliği ve Kentleşme Bağlamında Nicel Bir Değerlendirme*

Affective And Cognitive Dimensions Of Flood Risk Perception In Antalya: A Quantitative Assessment In The Context Of Climate Change And Urbanizatıon

Öğr. Gör. Eda Arıcı[1], Dr. Öğr. ÜyesiGülhan Şen[2]

[1]Antalya Bilim Üniversitesi, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, eda.arici@antalya.edu.tr, ORCID: 0009-0000-5057-6313

[2]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi, gulhansen@mehmetakif.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9080-2546

Özet

İklim değişikliği; hızlı kentleşme, geçirimsiz yüzeylerin artışı ve doğal drenaj alanları üzerindeki baskı, kentlerde sel riskinin yalnızca fiziksel bir tehlike olarak değil, toplumsal algı ve davranışlarla birlikte ele alınmasını gerekli kılmaktadır. Bu çalışma, Antalya'da yaşayan bireylerin sel riskine ilişkin algı düzeylerini duyuşsal ve bilişsel boyutlarıyla değerlendirmek ve kentte sel riskinin toplumsal algılanışına ilişkin nicel bir çerçeve ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini Antalya'da yaşayan 384 birey oluşturmuştur. Katılımcıların yaş ortalaması 34,59±11,05 yıldır. Veriler, katılımcıların sosyodemografik özellikleri ile sel risk algısını ölçmeye yönelik dört duyuşsal ve dört bilişsel ifadeden oluşan beşli Likert tipi ölçüm aracı kullanılarak elde edilmiştir. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra cinsiyet ve afet deneyimine göre karşılaştırmalarda bağımsız örneklem t-testi, yaş grubu, eğitim düzeyi ve ilçe risk düzeyine göre karşılaştırmalarda tek yönlü varyans analizi, yaş ile risk algısı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesinde ise Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Dağılım özellikleri çarpıklık ve basıklık değerleriyle birlikte değerlendirilerek parametrik analizler esas alınmıştır. Bulgular, katılımcıların sel riskine ilişkin bilişsel algılarının duyuşsal algılarından daha yüksek olduğunu göstermiştir. Duyuşsal risk algısı puan ortalaması 2,96±0,95, bilişsel risk algısı puan ortalaması 3,87±0,76 ve toplam risk algısı puan ortalaması 3,41±0,74 olarak belirlenmiştir. Bu bulgu, katılımcıların sel riskinin varlığı, olası sonuçları ve önemine ilişkin bilişsel farkındalıklarının görece yüksek olmasına karşın, riskin kişisel düzeyde oluşturduğu kaygı, endişe ve duygusal etkilenimin daha sınırlı düzeyde kaldığına işaret etmektedir. Bilişsel ve duyuşsal boyutlar arasındaki bu farklılık, sel risk iletişiminin yalnızca bilgi aktarımına dayalı olmaması; bireylerin kişisel risk farkındalığını, hazırlık davranışlarını ve risk azaltma süreçlerine katılımını güçlendirecek biçimde yapılandırılması gerektiğini göstermektedir. Sonuç olarak Antalya'da sel riskinin toplumsal boyutunun değerlendirilmesinde bilişsel farkındalık ile duyuşsal tepkinin

* Bu çalışma, "İklim Değişikliği ve Kentleşme Bağlamında Antalya'da Sel Riski Yönetimi: Yönetsel Deneyim ve Toplumsal Algı" başlıklı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

birlikte ele alınması önem taşımaktadır. Elde edilen bulguların; yerel düzeyde risk iletişimi, afet eğitimi ve toplumsal farkındalık çalışmalarının planlanmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sel riski; Risk algısı; Antalya

Abstract

Climate change, rapid urbanization, the increase in impermeable surfaces, and pressure on natural drainage areas necessitate addressing flood risk in cities not only as a physical hazard but also in conjunction with societal perceptions and behaviors. This study was conducted to evaluate the perception levels of flood risk among individuals living in Antalya, considering both affective and cognitive dimensions, and to establish a quantitative framework for the societal perception of flood risk in the city. The sample consisted of 384 individuals living in Antalya. The average age of the participants was 34.59 ± 11.05 years. Data were collected using a five-point Likert scale consisting of four affective and four cognitive statements to measure the sociodemographic characteristics and flood risk perception of the participants. In the analysis of the data, in addition to descriptive statistics, independent samples t-test was used for comparisons according to gender and disaster experience, one-way analysis of variance was used for comparisons according to age group, education level, and district risk level, and Pearson correlation analysis was used to evaluate the relationship between age and risk perception. Parametric analyses were performed, evaluating distribution characteristics along with skewness and kurtosis values. The findings showed that participants' cognitive perceptions of flood risk were higher than their affective perceptions. The mean affective risk perception score was 2.96±0.95, the mean cognitive risk perception score was 3.87±0.76, and the mean total risk perception score was 3.41±0.74. This finding indicates that although participants had a relatively high cognitive awareness of the existence, potential consequences, and importance of flood risk, the anxiety, worry, and emotional impact caused by the risk at the personal level remained at a more limited level. This difference between cognitive and affective dimensions shows that flood risk communication should not only be based on information transfer; it should be structured in a way that strengthens individuals' personal risk awareness, preparedness behaviors, and participation in risk reduction processes. In conclusion, considering both cognitive awareness and affective response together is important in evaluating the societal dimension of flood risk in Antalya. It is believed that the findings will contribute to the planning of risk communication, disaster education, and community awareness studies at the local level.

Keywords: Flood risk; Risk perception; Antalya

Yapay Zekâ Destekli Deprem Tahminine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Development of an Attitude Scale Towards AI-Assisted Earthquake Prediction: Reliability and Validity Study

Merve Öznur Köse[1], Dr. Öğr. Üyesi Gülhan Şen[2]

[1]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Afet Yönetimi Bölümü, ksemrv27@gmail.com, ORCID: 0009-0008-2207-615X

[2]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Acil Yardım ve Afet Bölümü, gulhansen@mehmetakif.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9080-2546

Özet

Depremler, can ve mal kayıplarına yol açabilen ve toplumların sosyal ve ekonomik yaşamını önemli ölçüde etkileyen doğal afetlerdir. Deprem risklerinin azaltılması ve depremlerin daha iyi anlaşılmasına yönelik çalışmalar, afetlerin olası etkilerinin azaltılması açısından önem taşımaktadır. Teknolojik gelişmelerle birlikte yapay zekâ ve makine öğrenmesi yöntemleri, büyük miktardaki sismik verilerin analiz edilmesi, sismik örüntülerin belirlenmesi ve depremle ilişkili çeşitli parametrelerin değerlendirilmesi amacıyla kullanılmaya başlanmıştır. Bu gelişmeler, deprem tahmini çalışmalarında yeni yöntemlerin ortaya çıkmasına olanak sağlarken yapay zekâ destekli sistemlerin toplum tarafından nasıl algılandığının ve bu sistemlere yönelik tutumların da incelenmesini gerekli kılmaktadır. Bu doğrultuda bireylerin söz konusu teknolojilere yönelik tutumlarının güvenilir ve geçerli biçimde ölçülmesi önem taşımaktadır.

Bu araştırmada, bireylerin yapay zekâ destekli deprem tahmini sistemlerine yönelik tutumlarını değerlendirmek amacıyla geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirilmesi amaçlanmıştır. Ölçek geliştirme sürecinde ilgili literatür ve kuramsal çerçeve doğrultusunda madde havuzu oluşturulmuş, uzman görüşleri alınarak kapsam geçerliği değerlendirilmiş ve pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler üzerinde madde analizi, Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA), Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA), yakınsak ve ayırt edici geçerlik ile güvenirlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Analizler sonucunda 36 maddeden ve Algı, Kaygı, Şeffaflık, Fayda ve Güven olmak üzere beş alt boyuttan oluşan bir yapı elde edilmiş ve bu yapı toplam varyansın %60,81'ini açıklamıştır. DFA sonuçları, AFA sonucunda elde edilen faktör yapısını desteklemiş; yakınsak ve ayırt edici geçerlik analizlerinden elde edilen bulgular ölçeğin yapı geçerliğine ilişkin yeterli kanıt sağlamıştır. Güvenirlik analizlerinde ise alt boyutların yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, geliştirilen ölçeğin psikometrik açıdan yeterli özelliklere sahip olduğunu ve bireylerin yapay zekâ destekli deprem tahmini sistemlerine yönelik tutumlarının değerlendirilmesinde kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Geliştirilen ölçeğin farklı örneklem gruplarında uygulanmasının, yapay zekâ destekli deprem tahminine yönelik tutumların farklı boyutlarıyla incelenmesine ve bu alandaki araştırmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, deprem tahmini, tutum, ölçek geliştirme, geçerlik, güvenirlik

Abstract

Earthquakes are natural disasters that can cause loss of life and property and significantly impact the social and economic lives of communities. Efforts to reduce earthquake risks and better understand earthquakes are crucial for mitigating the potential impacts of these disasters. With technological advancements, artificial intelligence and machine learning methods have begun to be used to analyze large amounts of seismic data, identify seismic patterns, and evaluate various earthquake-related parameters. While these developments have paved the way for new methods in earthquake prediction, they also necessitate an examination of how AI-supported systems are perceived by the public and the attitudes toward these systems. In this regard, it is important to measure individuals' attitudes toward these technologies in a reliable and valid manner.

The aim of this study was to develop a valid and reliable measurement tool to assess individuals' attitudes toward artificial intelligence-supported earthquake prediction systems. During the scale development process, an item pool was created in line with the relevant literature and theoretical framework; content validity was assessed by consulting experts; and a pilot study was conducted. Item analysis, Exploratory Factor Analysis (EFA), Confirmatory Factor Analysis (CFA), and analyses of convergent and discriminant validity and reliability were performed on the obtained data. As a result of the analyses, a structure consisting of 36 items and five subscales—Perception, Anxiety, Transparency, Benefit, and Trust—was obtained, and this structure explained 60.81% of the total variance. The CFA results supported the factor structure obtained from the EFA; findings from the convergent and discriminant validity analyses provided sufficient evidence regarding the scale's construct validity.

In the reliability analyses, it was determined that the subscales exhibited a high level of internal consistency. The findings indicate that the developed scale possesses adequate psychometric properties and serves as a valid and reliable measurement tool for assessing individuals' attitudes toward AI-supported earthquake prediction systems. It is believed that applying the developed scale to different sample groups will facilitate the examination of various dimensions of attitudes toward AI-supported earthquake prediction and contribute to research in this field.

Keywords: Artificial intelligence, earthquake prediction, attitude, scale development, validity, reliability

Şubat 2023 Depremlerine Müdahalede Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü: Nitel Bir Çalışma*

The Role of Non-Governmental Organizations in the Response to the February 2023 Earthquakes: A Qualitative Study

Mehmet Kanat
Bingöl Üniversitesi, Genç Meslek Yüksekokulu/Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, mkanat@bingol.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0180-4321

Özet

Geniş coğrafi etki alanı, neden olduğu can kayıpları ve sosyoekonomik yıkım boyutuyla Türkiye tarihinin en ağır afeti olarak kayıtlara geçen 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremler, bu araştırmanın odak noktasını oluşturmaktadır. Afet sonucunda on binlerce insan yaşamını yitirmiş, yüz bini aşkın kişi yaralanmış, yüz binlerce yapı hasar görmüş ve milyonlarca kişi doğrudan etkilenmiştir. Meydana gelen yıkımın etkilerini hafifletmek amacıyla ulusal ve uluslararası düzeyde çok sayıda paydaş afet sahasında görev üstlenmiştir. Bu paydaşlar arasında; Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) kapsamında, deprem bölgesinde farklı çalışma alanlarında faaliyet gösteren çok sayıda sivil toplum kuruluşu (STK) da yer almış ve kapsamlı insani yardım çalışmaları yürütmüştür. Bu alan araştırması, bütünleşik afet yönetimi yaklaşımı çerçevesinde afet sahasında görev alan STK'ların yürüttüğü insani yardım süreçlerini incelemeyi amaçlamaktadır.

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması (vaka) kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu; amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme (birincil) ve kartopu örnekleme (ikincil) teknikleri bir arada kullanılarak belirlenen 31 farklı STK'dan 33 katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırma verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler, MAXQDA 2026 nitel veri analizi yazılımı kullanılarak içerik analizine tabi tutulmuştur.

Yapılan analiz sonucunda elde edilen bulgular genel hatlarıyla şu şekilde özetlenebilir: STK'lar afet öncesinde çeşitli hazırlık süreçleri yürütmüş ve depremlerin ardından sahaya yönelik hızlı aksiyon almışlardır. Sahaya intikal öncesinde il afet ve acil durum müdürlükleri ile kurulan koordinasyonun bölgeye ulaşıldıktan sonra da sahadaki yetkili koordinasyon aktörleriyle sürdürüldüğü belirlenmiştir. Araştırma; STK'ların kırılgan ve savunmasız gruplar başta olmak üzere farklı alanlarda yoğun ve uzun süreli hizmet sunduklarını, diğer afet paydaşlarıyla güçlü iş birlikleri geliştirdiklerini ortaya koymaktadır. Ayrıca insani yardım süreçlerini

* Bu çalışma; Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afet Yönetimi Anabilim Dalı Doktora Programı bünyesinde Prof. Dr. Yunus Emre ÖZER danışmanlığında Mehmet KANAT tarafından yürütülmekte olan doktora tezinden üretilmiştir.

kolaylaştıran ve zorlaştıran çok sayıda faktörün varlığına dikkat çekilmiş; kuruluşların güçlü ve geliştirilmesi gereken yönleri ile yardımların sürdürülebilirliğine ilişkin kapsamlı değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bütünleşik Afet Yönetimi, Şubat 2023 Depremleri, Sivil Toplum Kuruluşları

Abstract

The earthquakes centered in Kahramanmaraş on February 6, 2023—recorded as the most severe disaster in Turkish history due to their vast geographical impact, the resulting loss of life, and the scale of socioeconomic devastation—form the focus of this study. As a result of the disaster, tens of thousands of people lost their lives, over one hundred thousand were injured, hundreds of thousands of structures were damaged, and millions of people were directly affected. Numerous stakeholders at both national and international levels undertook roles in the disaster zone to mitigate the effects of the destruction. Among these stakeholders, numerous non-governmental organizations (NGOs) operated in various fields within the scope of the Turkey Disaster Response Plan (TAMP) and carried out extensive humanitarian aid activities. This field study aims to examine the humanitarian aid processes conducted by NGOs operating in the disaster zone within the framework of an integrated disaster management approach.

A case study design—a type of qualitative research—was employed in this study. The study group consisted of 33 participants from 31 different NGOs, selected using a combination of criterion sampling (primary) and snowball sampling (secondary) techniques. Data were collected via a semi-structured interview form developed by the researcher. The collected data were subjected to content analysis using MAXQDA 2026 qualitative data analysis software.

The findings obtained from the analysis can be summarized as follows: NGOs carried out various preparatory processes prior to the disaster and took rapid action in the field following the earthquakes. It has been determined that the coordination established with provincial disaster and emergency management directorates prior to deployment was maintained with authorized coordinating actors in the field upon arrival in the region. The research reveals that NGOs provide intensive and long-term services across various areas—particularly targeting vulnerable and at-risk groups—and have developed strong collaborations with other disaster stakeholders. Furthermore, attention is drawn to the numerous factors that facilitate or hinder humanitarian aid processes, and comprehensive assessments are provided regarding the organizations' strengths and areas for improvement, as well as the sustainability of the aid efforts.

Keywords: Integrated Disaster Management, February 2023 Earthquakes, Non-Governmental Organizations

Afet Sonrası İyileşmede Zamansal Kırılganlık: 6 Şubat Depremleri Bağlamında Uzayan Geçicilik ve Toplumsal Dirençlilik

Temporal Vulnerability in Post-Disaster Recovery: Protracted Temporariness and Community Resilience in the Context of the February 6 Earthquakes

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Salih Ökten[1]

[1] Bitlis Eren Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Bitlis, Türkiye

E-posta: msokten@beu.edu.tr ORCID: 0000-0002--0444-4595

Özet

Afet sonrasında kalıcı konuta erişmek, gündelik hayatın bütün alanlarında iyileşmenin sağlandığı anlamına gelmez. Çalışma, eğitim ve bakım düzenlerinin yeniden kurulması farklı süreler gerektirebilir. Bu bildiri, 6 Şubat 2023 depremleri bağlamında uzayan geçiciliği bu zaman farklılıklarından hareketle ele almakta ve beklemenin toplumsal eşitsizliklerle ilişkisini tartışmaktadır. Temel soru, bekleme koşullarının insanların yaşamlarını sürdürme ve geleceklerini planlama olanaklarını nasıl sınırlandırabileceğidir. Çalışma, amaçlı seçilmiş Türkçe ve İngilizce yayınlara dayanan eleştirel bütünleştirici bir literatür incelemesidir. Beklemenin siyaseti, toplumsal zaman ve uzayan yerinden edilme literatürü toplumsal dirençlilik tartışmalarıyla birlikte değerlendirilmektedir. Türkiye bağlamında Hatay'dan ayrılan kişiler, Kahramanmaraş'taki konteyner yerleşimlerinde yaşayan ergenler ve Malatya'daki kadınlarla yürütülmüş üç nitel araştırmanın ilgili bulgularından yararlanılmaktadır. Bu araştırmalar, yeni saha verisi üretilmeden, yerleşim kararları, gündelik yaşam güçlükleri ve hane içindeki sorumlulukların dağılımı açısından birlikte okunmaktadır. İncelemede zamansal kırılganlık dört boyutta ele alınmaktadır: bekleme süresi, sürecin belirsizliği, kararlar üzerindeki etki ve beklemenin maliyetini karşılama kapasitesi. Bu ayrım, aynı uzunluktaki bekleyişlerin neden farklı toplumsal yükler taşıyabileceğini araştırmaya açmaktadır. Düzenli gelire, barınma seçeneklerine ve destek ilişkilerine erişimin yanı sıra bakım için gereken zamanı kimin ayırdığı da değerlendirmeye katılmaktadır. Böylece hanenin yaşamını sürdürebilmesi ile bütün üyelerinin olanaklarını koruyabilmesi arasındaki fark görünür hâle gelmektedir. Toplumsal dirençlilik, bu çerçevede, gündelik hayatın devamlılığı kadar bu devamlılığı sağlayan emeğin ve kaynakların paylaşımı üzerinden tartışılmaktadır. Bildirinin katkısı barınma, geçim, eğitim ve bakımın takvimlerini ortak bir sosyolojik soru etrafında ilişkilendirmesidir. Sonuç olarak iyileşme politikalarının değerlendirilmesinde bekleme süreleriyle birlikte öngörülebilirliğin, kararlara katılımın ve bekleme yüklerinin dağılımının izlenmesi önerilmektedir. Sunulan çerçeve, farklı toplumsal konumlardaki hanelerin zaman içinde karşılaştırılması için bir araştırma zemini oluşturmaktadır. Yerel araştırmaların kapsamı, deprem bölgesinin tamamına ilişkin genellemelere veya bekleme süresinin bağımsız etkisi hakkında nedensel sonuçlara izin vermemektedir.

Anahtar Kelimeler: afet sosyolojisi; zamansal kırılganlık; uzayan geçicilik; toplumsal eşitsizlik; toplumsal dirençlilik

Abstract

Permanent housing after a disaster does not necessarily signify recovery across everyday life. Work, education and care arrangements may take different times to rebuild. This paper examines protracted temporariness following the February 6, 2023 earthquakes in Türkiye through these differences, asking how waiting conditions may restrict people's ability to sustain their lives and plan their futures. It adopts a critical integrative review of purposively selected Turkish- and English-language publications. Literature on the politics of waiting, social time and protracted displacement is considered alongside debates on community resilience. The Turkish context draws on three qualitative studies involving people who left Hatay, adolescents in container settlements in Kahramanmaraş, and women in Malatya. Their relevant findings are examined together in relation to settlement decisions, everyday difficulties and household responsibilities; no new fieldwork data are generated. Temporal vulnerability is considered through four dimensions: waiting duration, uncertainty, influence over decisions, and the capacity to absorb the costs of waiting. This distinction allows an examination of why equal waiting periods may entail different social burdens. The analysis considers access to income, housing options and supportive relationships, as well as who allocates time to care. It distinguishes the continuity of household life from the preservation of opportunities for every household member. Community resilience is therefore discussed in relation to the distribution of the labour and resources that sustain everyday life. The paper connects the timelines of housing, livelihoods, education and care within a sociological framework. It proposes that recovery assessments consider predictability, participation and the distribution of waiting-related burdens alongside duration. The framework offers a basis for comparing households in different social positions over time. The local studies do not support region-wide generalisations or causal conclusions about the independent effects of waiting duration.

Keywords: disaster sociology; temporal vulnerability; protracted temporariness; social inequality; community resilience

Demokratik Gerileme Karşısında Demokratik Dirençlilik

Democratic Resilience in the Face of Democratic Backsliding

Öğr. Gör. Emre Con
Karabük Üniversitesi, Safranbolu Şefik Yılmaz Dizdar MYO Yönetim ve Organizasyon Bölümü,
emrecon@karabuk.edu.tr, ORCID:0000-0002-9344-6890

Özet

Demokratik gerileme, son yıllarda siyaset biliminin temel tartışma alanlarından biri hâline gelmiştir. Hukukun üstünlüğünün zayıflaması, siyasal kutuplaşmanın derinleşmesi, temsil mekanizmalarına duyulan güvenin azalması ve demokratik kurumların işleyişinde ortaya çıkan sorunlar demokratik sistemlerin geleceğine ilişkin kaygıları artırmıştır. Bu gelişmeler, demokratik gerilemeyi yalnızca belirli kurumlarda yaşanan aşınmalar üzerinden açıklamayı güçleştirmektedir. Demokratik gerilemenin nedenleri ve ortaya çıkardığı sonuçlar kadar, demokratik sistemlerin bu süreç karşısındaki direnç kapasitesi de önem taşımaktadır. Bu nedenle demokratik gerilemeyi yalnızca aşınma dinamikleri üzerinden değil, demokratik dirençlilikle ilişkisi içinde değerlendirmek daha bütünlüklü bir tartışmaya imkân vermektedir.

Araştırma, demokratik gerileme ile demokratik dirençlilik arasındaki ilişkiyi demokratik meşruiyet ekseninde değerlendirmektedir. Hareket noktası, demokratik dirençliliğin yalnızca anayasal kurumların varlığına ya da seçimlerin düzenli yapılmasına indirgenemeyeceği düşüncesidir. Temsil mekanizmalarının işlerliği, hesap verebilir kurumların varlığı, siyasal aktörlerin demokratik kurallara bağlılığı ve toplumun demokratik sürece duyduğu güven birlikte ele alınmadan demokratik sistemlerin direnç kapasitesini açıklamak güçleşmektedir. Araştırma bu noktadan hareketle demokratik sistemlerin hangi siyasal ve kurumsal dinamikler sayesinde gerileme eğilimleri karşısında direnç geliştirebildiği sorusuna odaklanmaktadır.

Araştırmanın kuramsal zemini, demokratik gerileme ve demokratik dirençlilik literatüründe öne çıkan yaklaşımların karşılaştırmalı analizine dayanmaktadır. Analiz, demokratik meşruiyet ve siyasal temsil kavramları temel alınarak yürütülmüştür. Karşılaştırmalı değerlendirme, demokratik dirençliliğin yalnızca kurumsal istikrarla açıklanamayacağını göstermektedir. Demokratik meşruiyetin korunması, temsil ilişkilerinin sürdürülebilirliği, hesap verebilirlik mekanizmalarının etkinliği ve demokratik kuralların siyasal aktörler tarafından benimsenmesi direnç kapasitesinin anlaşılmasında birlikte değerlendirilmesi gereken unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Demokratik gerilemenin de yalnızca kurumsal zayıflama üzerinden değil, temsil ve meşruiyet ilişkilerindeki aşınma dikkate alınarak değerlendirilmesi daha açıklayıcı bir yaklaşım sunmaktadır.

Risk çağında demokratik sistemleri yalnızca karşı karşıya kaldıkları krizler üzerinden değerlendirmek yeterli değildir. Demokratik düzenin bu krizler karşısında hangi siyasal ve kurumsal koşullar altında varlığını sürdürebildiği de demokratik gerileme tartışmasının bir parçasıdır. Demokratik dirençlilik bu anlamda yalnızca

mevcut kurumların korunmasını değil, temsil ilişkilerinin işlerliğini ve demokratik meşruiyetin sürdürülebilmesini de içermektedir. Demokratik gerileme ile demokratik dirençliliği aynı analitik çerçevede ele almak, risk ve kırılganlıkların demokratik sistemler üzerindeki etkisini yalnızca aşınma üzerinden değil, bu aşınmaya karşı geliştirilebilecek direnç kapasitesi üzerinden de değerlendirmeye imkân vermektedir.

Anahtar Kelimeler: Demokratik gerileme, demokratik dirençlilik, demokratik meşruiyet, siyasal temsil, risk.

Abstract

Democratic backsliding has become a central topic of debate in political science in recent years. The weakening of the rule of law, deepening political polarization, declining trust in representative mechanisms, and problems in the functioning of democratic institutions have heightened concerns regarding the future of democratic systems. These developments make it difficult to explain democratic backsliding solely through the erosion of specific institutions. The resilience of democratic systems in the face of this process is just as significant as the causes and consequences of democratic backsliding. Therefore, evaluating democratic backsliding in relation to democratic resilience—rather than solely through the dynamics of erosion—allows for a more comprehensive discussion.

This study examines the relationship between democratic backsliding and democratic resilience through the lens of democratic legitimacy. Its starting point is the premise that democratic resilience cannot be reduced merely to the existence of constitutional institutions or the regular holding of elections. It is difficult to explain the resilience capacity of democratic systems without considering the functionality of representative mechanisms, the presence of accountable institutions, the commitment of political actors to democratic rules, and public trust in the democratic process. Building on this premise, the study focuses on the question of which political and institutional dynamics enable democratic systems to develop resilience against tendencies toward backsliding.

The theoretical framework of the study is based on a comparative analysis of prominent approaches within the literature on democratic backsliding and democratic resilience. The analysis is grounded in the concepts of democratic legitimacy and political representation. Comparative analysis demonstrates that democratic resilience cannot be explained solely by institutional stability. The preservation of democratic legitimacy, the sustainability of representative relationships, the effectiveness of accountability mechanisms, and the adoption of democratic rules by political actors emerge as key elements that must be considered together to understand resilience capacity. Similarly, evaluating democratic backsliding by taking into account the erosion of representative and legitimacy relationships—rather than focusing exclusively on institutional weakening—offers a more explanatory approach.

In an age of risk, it is insufficient to evaluate democratic systems solely based on the crises they face. The political and institutional conditions under which the democratic order manages to endure in the face of these crises also form part of the discourse on democratic backsliding. In this sense, democratic resilience encompasses not only

the preservation of existing institutions but also the functionality of representative relationships and the sustainability of democratic legitimacy. Addressing democratic backsliding and democratic resilience within the same analytical framework makes it possible to assess the impact of risks and vulnerabilities on democratic systems not merely in terms of erosion, but also in terms of the resilience capacity that can be developed against such erosion.

Keywords: Democratic backsliding, democratic resilience, democratic legitimacy, political representation, risk.

Varieties of Capital: Research Project Productivity and Leadership of Political Scientists

Sermaye Türleri: Siyasal Bilimcilerin Araştırma Projesi Üretkenliği ve Liderliği

Doç. Dr. Mehtap Söyler

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, mehtap.soyler@ikc.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0243-3240

Abstract

'Capital with adjectives' has been utilized in the fields of political economy, sociology, and political science as a theoretical approach to shed light on power relations. Adjectives such as material, cultural, social, political, and symbolic have been associated with capital to study knowledge, network, and power relations in academia. In times of shrinking resources, competition for research funding has become a site of struggle over innovation, productivity, and leadership. This paper proposes a research design to explore the types of capital that political scientists possess and how these forms of capital are mobilized for research project productivity and leadership. Drawing on the theories of Bourdieu and Coleman, it aims to make sense of political scientists' actions through the lens of varieties of capital.

What types of capital do political scientists possess? Do political scientists with experience in research projects and project leadership positions possess distinct types of capital? Are they distinguished by the volume and composition of their capital? First, this paper provides an overview of how research productivity among scientists has been addressed in the literature. This overview reveals that the role of capital has been underexplored. Second, it draws on Bourdieu's and Coleman's theories of capital to identify dimensions or conditions for analysis. Particular attention is given to the ways in which different forms of capital may accumulate, combine, and become activated in the context of research projects. Finally, it proposes a research design employing set-theoretic methods, specifically large-N qualitative comparative analysis (QCA), to demonstrate how capital portfolios can be used to explain political scientists' research productivity and leadership. By examining combinations of capital rather than isolated resources, the proposed design seeks to capture the configurational nature of academic advantage and provide a systematic framework for comparing political scientists across different research and leadership trajectories.

Keywords: set-theoretic methods, varieties of capital, political science, research projects, leadership, survey method

Özet

"Sıfatlarla nitelenen sermaye" (*capital with adjectives*) kavramı, iktisat politikası, sosyoloji ve siyaset bilimi literatürlerinde güç ilişkilerini anlamaya yönelik önemli bir teorik yaklaşım olarak kullanılmaktadır. Maddi, kültürel, sosyal, politik ve sembolik gibi farklı sermaye biçimleri, akademik alandaki bilgi, ağ, statü ve güç ilişkilerini incelemek amacıyla sermaye kavramıyla ilişkilendirilmiştir. Özellikle kaynakların daraldığı ve araştırma fonlarına erişimin giderek daha rekabetçi hâle geldiği akademik ortamlarda, farklı sermaye biçimlerinin araştırma üretkenliği, proje geliştirme kapasitesi ve akademik liderlik üzerindeki rolünün incelenmesi önem kazanmaktadır. Bu çalışma, siyasal bilimcilerin sahip oldukları sermaye türlerini ve bu sermayelerin araştırma projelerinde üretkenlik ve liderlik elde etmek üzere nasıl harekete geçirildiğini incelemeye yönelik bir araştırma tasarımı önermektedir. Bourdieu ve Coleman'ın sermaye kuramlarından hareketle çalışma, siyasal bilimcilerin akademik eylemlerini ve farklı araştırma çıktılarındaki farklılaşmaları sermayenin türleri, hacmi ve bileşimi üzerinden anlamlandırmayı amaçlamaktadır.

Çalışma üç temel soruya odaklanmaktadır: Siyasal bilimciler hangi sermaye türlerine sahiptir? Araştırma projelerinde deneyim sahibi olan ve proje liderliği üstlenen siyasal bilimciler, sahip oldukları sermaye türleri bakımından birbirlerinden ayrışmakta mıdır? Siyasal bilimciler araştırma üretkenliği ve liderlik açısından sermayelerinin hacmi ve bileşimi bakımından farklılaşmakta mıdır?. Bu sorular doğrultusunda çalışma, ilk olarak bilim insanlarının araştırma üretkenliğinin mevcut literatürde nasıl kavramsallaştırıldığı ve açıklandığına ilişkin bir değerlendirme sunmaktadır. Bu değerlendirme, araştırma üretkenliğini açıklarken farklı sermaye biçimlerinin rolünün görece sınırlı biçimde ele alındığını göstermektedir. İkinci olarak Bourdieu ve Coleman'ın sermaye kuramları temelinde araştırma üretkenliği ve liderlikle ilişkili olabilecek boyut ve koşullar belirlenmektedir. Son olarak çalışma, sermayeyi tekil kaynaklar olarak değil, birbiriyle etkileşim içinde olan sermaye bileşimleri ve portföyleri olarak ele alan bir araştırma tasarımı önermektedir. Bu amaçla küme-kuramsal yöntemlerden, özellikle büyük-N Nitel Karşılaştırmalı Analizden (QCA), yararlanılmaktadır. Böylece farklı sermaye biçimlerinin hangi bileşimlerinin siyasal bilimcilerin araştırma projesi üretkenliği ve liderliğiyle ilişkili olduğu sistematik biçimde karşılaştırılabilecektir. Önerilen tasarım, akademik başarı ve liderliği yalnızca bireysel özellikler veya tekil kaynaklar üzerinden açıklamak yerine farklı sermaye biçimlerinin bir araya gelmesi ve belirli bağlamlarda harekete geçirilmesi üzerinden analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: küme-kuramsal yöntemler, sermaye türleri, siyaset bilimi, araştırma projeleri, araştırma üretkenliği, akademik liderlik, anket yöntemi

Egemenlik Karşısında İnsanın Belirsiz Konumu: Kimler Homo Sacer Olacak?

The Ambiguous Position of the Human Being in the Face of Sovereignty: Who Will Become Homo Sacer?

Arş. Gör. Tuba Özalp
Siirt Üniversitesi · İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, tuba.ozalp@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-9066-6049

Özet

Giorgio Agamben, "Kutsal İnsan: Egemen İktidar ve Çıplak Hayat" kitabına hayat kavramının düşünsel statüsünü sorgulayarak başlar ve analitik izleğini bu ontolojik başlangıç noktasına yerleştirir. Batı siyaset düşüncesinde siyasal topluluğun kendisini belirli bir yaşam formu (bios) üzerinden tanımladığını belirten Agamben, modernliğin belirleyici olgusunun yalın ve çıplak hayatın siyasallaştırılması olduğunu belirtir. Agamben, özellikle Michel Foucault, Walter Benjamin ve Carl Schmitt'in düşüncelerinden hareketle siyasal alan ile çıplak hayat arasındaki örtük ilişkiyi açığa çıkarmayı hedefler; egemen iktidarın orijinal çekirdeğini oluşturan şeyin çıplak hayatın siyaset alanına sokulması olduğunu belirtir. Ona göre egemen iktidarın ortaya koyduğu ilk etkinlik, biyosiyasal bir beden yaratmaktır.

Bu çalışmada esas olarak insanın egemenlik karşısındaki konumu, Agamben'in homo sacer ve istisna hali kavramları ile Carl Schmitt'in egemenlik ve karar kavramsallaştırması üzerinden ele alınacaktır. Nitekim Agamben, bir diğer önemli eseri olan "İstisna Hali" kitabına Schmitt'in "egemen, istisna haline karar veren kişidir" tanımıyla giriş yapar. İstisna hali, hukuki olan ile siyasal olan arasındaki kesişme noktasında konumlanır; savaş hukuku gibi özel bir hukuk değil, hukuk düzeninin kendisinin askıya alınmasıdır. İstisna hali hukuk düzeninin ne içindedir ne de dışındadır. Bu belirsizlik bölgesinde iç ile dış birbirini dışlamaz, tersine birbirini belirler. İstisna hali hakkındaki kararda norm askıya alınır; ancak bu askıya almada söz konusu olan, normun uygulanmasını mümkün kılan bir durumun yaratılmasıdır. İstisna halinde norm, uygulanmaksızın yürürlüktedir. Agamben'e göre bütün istisnaların kural olması sonucunu veren süreçle beraber çıplak hayat alanı siyasal alanla örtüşmeye başlamakta; dışlama ile içleme, dışarı ile içeri, bios ile zoe ve hak ile olgu indirgenemez bir belirsizlik mıntıkasına girmektedir. Bu durumda birey artık ne hukukun içinde ne de tamamen dışındadır. Böylece hukuksal ve siyasal alanda belirlilik ve öngörülebilirlik kaybolmakta, egemen daha fazla insanı çıplak hayat konumuna sürükleyerek homo sacer ilan etme gücünü elde etmektedir.

Egemen iktidarın yaşamın hangi biçimlerinin hukuken tanınmış ve korunmuş, hangilerinin ise korunmasız ve çıplaklaştırılmış sayılacağını belirleme gücü; hukukun üstünlüğünün ve hukuki güvencelerin aşınması, demokratik gerileme ve siyasal rejimin dönüşümü bakımından temel bir risk oluşturmaktadır. Bu çalışma, istisna halinin olağanlaşmasıyla hukukun koruyucu ve öngörülebilir niteliğinin zayıflaması arasındaki ilişkiye odaklanarak; bu sürecin demokratik siyasal düzeni ve bireyin hukuki konumunu nasıl dönüştürdüğünü

inceleyecektir. İnsanın egemen karşısındaki konumu, hukuk düzenine biçimsel olarak dahil edilmesine rağmen onun korumasından yoksun bırakılabileceği belirsiz bir eşikte bulunmaktır. Bu eşikte insan, egemenin kararıyla bir sabah kendisini homo sacer olarak bulabilecek kadar korunaksızdır.

Anahtar Kelimeler: Homo Sacer, istisna hali, egemen, belirsizlik

Abstract

Giorgio Agamben begins his book *Homo Sacer: Sovereign Power and Bare Life* by questioning the conceptual status of the notion of life, grounding his analytical trajectory in this ontological starting point. Noting that Western political thought defines the political community through a specific form of life (*bios*), Agamben identifies the politicization of simple, bare life as the defining phenomenon of modernity. Drawing primarily on the ideas of Michel Foucault, Walter Benjamin, and Carl Schmitt, Agamben aims to reveal the implicit relationship between the political realm and bare life; he asserts that the inclusion of bare life into the political sphere constitutes the original core of sovereign power. According to him, the primary act performed by sovereign power is the creation of a biopolitical body.

This study primarily examines the human position vis-à-vis sovereignty through Agamben's concepts of *homo sacer* and the state of exception, alongside Carl Schmitt's conceptualizations of sovereignty and decision. Indeed, Agamben opens another major work, *State of Exception*, with Schmitt's definition: "Sovereign is he who decides on the state of exception." The state of exception is situated at the intersection of the legal and the political; it is not a special branch of law—such as the law of war—but rather the suspension of the legal order itself. The state of exception lies neither inside nor outside the legal order. In this zone of indistinction, the inside and the outside do not exclude one another; on the contrary, they define each other. In the decision regarding the state of exception, the norm is suspended; yet, what is at stake in this suspension is the creation of a situation that makes the application of the norm possible. In the state of exception, the norm remains in force without being applied. According to Agamben, the process whereby all exceptions become the rule causes the realm of bare life to begin to overlap with the political sphere; exclusion and inclusion, the outside and the inside, *bios* and *zoe*, and right and fact enter a zone of irreducible indistinction. In this situation, the individual is neither fully within the law nor entirely outside it. Consequently, certainty and predictability vanish from the legal and political realms, and the sovereign gains the power to declare individuals *homo sacer* by driving them into the condition of bare life.

The sovereign power to determine which forms of life are legally recognized and protected—and which are deemed unprotected and stripped to bare life—poses a fundamental risk regarding the erosion of the rule of law and legal safeguards, democratic backsliding, and the transformation of the political regime. By focusing on the

relationship between the normalization of the state of exception and the weakening of the law's protective and predictable nature, this study examines how this process transforms the democratic political order and the individual's legal status. The individual's position vis-à-vis the sovereign lies at an ambiguous threshold where, despite being formally included in the legal order, one can be deprived of its protection. At this threshold, the individual is so vulnerable that, by a sovereign decision, one might wake up one morning to find oneself *homo sacer*.

Keywords: Homo Sacer, state of exception, sovereign, indistinction

Demokrasi ve Otoriterlik Arasında: Türkiye'de Siyasal Rejimin Niteliği Üzerine Bir Değerlendirme

Between Democracy and Authoritarianism: An Assessment of the Nature of the Political Regime in Türkiye

Arş. Gör. Tuba Özalp
Siirt Üniversitesi · İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, tuba.ozalp@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-9066-6049

Özet

1970'lerde başlayıp 1990'larda güç kazanan "Üçüncü Demokrasi Dalgası" ile Soğuk Savaş'ın sona ermesi, demokratik rejimlerin normatif düzeyde önemli bir zafer kazandığını göstermiştir. Demokrasiye rakip olabilecek alternatif sistemlerin artık bulunmadığı ve demokrasinin normatif olarak "iyi" bir değer olarak kabul edildiği bir dönemde, en otoriter rejimler bile, iktidarı halka devretmeden yalnızca formel anlamda demokratik uygulamalar ve kurumlar benimsemeye başlamıştır. Bu durum, görünüşte demokratik bir yapı sergileyen fakat özünde otoriter olan yeni rejim alt sınıflarını ortaya çıkarmıştır. Çalışmanın ana konusu olan yarışmacı otoriter rejimler ise seçimli otoriter rejimlerin bir alt dalı olarak nitelendirilmektedir. Bu rejim tipinin temel özelliği seçimlerin serbest ve adil olmasa da düzenli bir şekilde yapılıyor olması ancak iktidar ile muhalefet arasındaki rekabetin eşitsiz bir siyasi alan içinde yaşanmasıdır.

Bu çalışma Türkiye'de son yıllarda gittikçe artan rejim tartışmaları bağlamında özellikle Adalet ve Kalkınma Partisi'nin (AKP) iktidarları döneminde demokratik seçimlerin asgari koşullarından uzaklaşılsa da seçimlerin düzenli aralıklarla yapılıyor olmasından bahisle yarışmacı otoriterliğe yaklaştığı ön savıyla yazılmaktadır. Türkiye'deki rejimin ne tam bir demokrasi ne de tam bir otokrasi olarak nitelendirilemeyeceği hususu, seçimler üzerinden belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmada bu amaçla yarışmacı otoriterizmin temel özellikleri anlatılmakta, Türkiye'de siyasi rejimin otoriterleşmeye olan meyli iktidar ile çeşitli kurumlar arasındaki gelişmeler üzerinden açıklanmaktadır. Son olarak yarışmacı otoriterliğin temel özelliği olan adil olmayan siyasi oyun alanının giderek belirginleştiği 2014 yılından bu yana gerçekleşen seçimler, Türkiye'nin de üyesi olduğu Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın (AGİT) seçim süreci boyunca incelemeler yapan Seçim Gözlem Heyeti Raporları'ndan hareketle yorumlanmıştır.

Özellikle 2011 seçimleri sonrasında Türkiye'de seçimlerin demokratik kriterleri sağlamaktan giderek uzaklaştığı görülmektedir. 2014 Cumhurbaşkanlığı seçimlerinden itibaren demokratik seçim döngüsünün birçok kriterinde gözle görülür bozulmalar yaşanmıştır. Takip eden seçimlerde kamu kaynaklarının kampanya süresince iktidar partisi lehine kullanılması ve kampanya sürecinde medyada iktidar ve muhalefet partileri arasında görünürlük farkı gibi artarak devam eden uygulamalar seçimleri anti-demokratik bir hale getirmiş, siyasi rejimin otoriter bir çizgiye girmesine yol açmıştır. Özellikle 2017 halk oylamasında mühürsüz oyların YSK tarafından geçerli kabul edilmesi seçimlerin meşruiyetini ve kurulun tarafsızlığını oldukça tartışılır hale getirmiştir. 2019 seçimlerinde

YSK'nın aldığı tartışmalı kararlar ve seçilmiş belediyelere atanan kayyumlar Türkiye'de adil ve özgür seçim yapılamadığını göstermiştir. Neticede Türkiye'de seçimler iktidar ile muhalefet partilerinin rekabetine sahne olsa da demokratik standartları karşılamaktan giderek uzaklaşmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yarışmacı otoriterlik, siyasal rejim, seçimler, demokratik gerileme

Abstract

The "Third Wave of Democratization"—which began in the 1970s and gained momentum in the 1990s—alongside the end of the Cold War, demonstrated that democratic regimes had achieved a significant victory at the normative level. In an era where no viable alternatives to democracy remained and democracy was normatively embraced as a "good" value, even the most authoritarian regimes began adopting democratic practices and institutions—albeit merely in a formal sense—without actually transferring power to the people. This phenomenon gave rise to a new category of regimes that exhibit a seemingly democratic structure while remaining authoritarian in essence. Competitive authoritarian regimes—the primary subject of this study—are characterized as a subtype of electoral authoritarian regimes. The defining feature of this regime type is that elections are held regularly—even if they are neither free nor fair—while the competition between the incumbent government and the opposition takes place within an unequal political playing field.

This study is written against the backdrop of intensifying debates regarding Turkey's regime in recent years. It posits that, particularly during the tenure of the Justice and Development Party (AKP), Turkey has gravitated toward competitive authoritarianism; while the country has strayed from the minimum standards of democratic elections, elections continue to be held at regular intervals. The study seeks to determine the nature of Turkey's regime—arguing that it can be characterized as neither a full democracy nor a full autocracy—by analyzing it through the lens of elections. To this end, the study outlines the fundamental characteristics of competitive authoritarianism and explains the political regime's drift toward authoritarianism in Turkey by examining the evolving dynamics between the government and various institutions. Finally, the elections held since 2014—a period marked by the increasingly evident "uneven playing field" characteristic of competitive authoritarianism—have been analyzed based on reports from the Election Observation Mission of the Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE), of which Turkey is a member.

It is evident that, particularly following the 2011 elections, the electoral process in Turkey has increasingly deviated from meeting democratic criteria. Since the 2014 presidential election, there has been a visible deterioration across several aspects of the democratic electoral cycle. Practices that intensified in subsequent elections—such as the use of public resources to favor the ruling party and the disparity in media visibility between the ruling and opposition parties—rendered the elections undemocratic and pushed the political regime

toward an authoritarian trajectory. Notably, the decision by the Supreme Election Council (YSK) to accept unstamped ballots as valid during the 2017 referendum cast significant doubt on the legitimacy of the election and the impartiality of the Council. Controversial decisions made by the YSK during the 2019 elections, alongside the appointment of state trustees to replace elected municipal officials, demonstrated the absence of free and fair elections in Turkey. Ultimately, while elections in Turkey remain a venue for competition between the ruling and opposition parties, they have increasingly failed to meet democratic standards.

Keywords: Competitive authoritarianism, political regime, elections, democratic backsliding

Küresel Krizler ve Dijitalleşme Çağında Düzensiz Göç: Teknolojik Riskler, Kurumsal Kırılganlıklar ve Dirençlilik

Irregular Migration in the Age of Global Crises and Digitalization: Technological Risks, Institutional Vulnerabilities and Resilience

Dr. Osman Tekelioğlu
Muş Alparslan Üniversitesi, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, tekelioglu_osman@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-0130-559X

Özet

Bu çalışmanın amacı, küresel krizler ve dijitalleşme koşullarında düzensiz göç süreçlerinde ortaya çıkan teknolojik ve kurumsal riskleri incelemek ve söz konusu risklerin göç yönetimi ile kurumsal dirençlilik üzerindeki etkilerini değerlendirmektir. Savaşlar, bölgesel çatışmalar, ekonomik krizler, siyasal istikrarsızlıklar, iklim değişikliği ve insani krizler uluslararası göç hareketlerinin ölçeğini, yönünü ve niteliğini dönüştürürken dijital teknolojilerin göç süreçlerinde artan kullanımı yeni risk ve kırılganlık alanlarını gündeme getirmektedir. Sosyal medya ve dijital iletişim ağları üzerinden yanlış bilgi ve yanıltıcı içeriklerin yayılması, insan kaçakçılığı ağlarının dijital platformlardan yararlanması, göçmenlerin çevrim içi dolandırıcılık ve istismara maruz kalması, kişisel verilerin kötüye kullanılması, biyometrik gözetim, veri güvenliği sorunları, algoritmik ayrımcılık ve otomatik karar sistemlerinde hesap verebilirlik güçlükleri bu riskler arasında öne çıkmaktadır. Bu riskler, hızlı biçimde ortaya çıkabilmeleri, farklı aktörleri ve politika alanlarını eş zamanlı olarak etkileyebilmeleri, sınır aşan sonuçlar doğurabilmeleri ve sorumluluğun kamu kurumları, teknoloji sağlayıcıları ve diğer aktörler arasında dağılması bakımından güncel göç yönetiminin önemli sorun alanlarından birini oluşturmaktadır. Çalışmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmekte ve kavramsal ve kuramsal analiz yöntemi kullanılmaktadır. Bu kapsamda düzensiz göç, teknolojik risk, dijitalleşme, göç yönetimi, kurumsal kırılganlık ve dirençlilik literatürü birlikte değerlendirilmektedir. Analizde dijital göç ağları, biyometrik teknolojiler, yapay zekâ destekli karar sistemleri, veri yönetimi, siber güvenlik, insan denetimi, hesap verebilirlik, kurumsal kapasite, öğrenme ve uyum temel kavramlar olarak ele alınmaktadır. Çalışmada, dijital teknolojilerin göç hareketlerinin izlenmesi, sınır yönetimi, risk analizi ve kurumlar arası koordinasyon açısından önemli imkânlar sunduğu; buna karşın uygun yönetişim mekanizmalarının bulunmadığı durumlarda yeni etik, hukuki, toplumsal ve kurumsal kırılganlıklar üretebildiği değerlendirilmektedir. Bu çerçevede kurumsal dirençlilik, kurumların teknolojik riskleri tanıma, olası etkileri izleme, değişen göç dinamiklerine uyum sağlama, kurumlar arası koordinasyonu güçlendirme ve karar süreçlerini yeniden düzenleme kapasitesi olarak ele alınmaktadır. Çalışmanın sonucunda, teknolojik risklerin göç yönetiminin ayrılmaz bir unsuru hâline geldiği; şeffaf ve hesap verebilir teknoloji kullanımı, etkin insan denetimi, güvenli veri yönetişimi, kurumsal öğrenme ve uyum kapasitesinin düzensiz göç karşısında dirençli bir yönetim yapısının geliştirilmesinde temel unsurlar olduğu değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Düzensiz Göç, Dijitalleşme, Teknolojik Risk, Kurumsal Kırılganlık, Dirençlilik.

Abstract

This study aims to examine the technological and institutional risks emerging in irregular migration processes under conditions of global crises and digitalization, and to assess the effects of these risks on migration management and institutional resilience. Wars, regional conflicts, economic crises, political instability, climate change, and humanitarian crises are transforming the scale, direction, and nature of international migration movements, while the increasing use of digital technologies in migration processes is generating new areas of risk and vulnerability. The dissemination of misinformation and misleading content through social media and digital communication networks, the use of digital platforms by migrant smuggling networks, migrants' exposure to online fraud and exploitation, the misuse of personal data, biometric surveillance, data security problems, algorithmic discrimination, and accountability challenges in automated decision-making systems are among the prominent risks. These risks constitute significant challenges for contemporary migration management due to their rapid emergence, their capacity to affect multiple actors and policy areas simultaneously, their cross-border implications, and the diffusion of responsibility among public institutions, technology providers, and other actors. The study adopts a qualitative research approach and employs conceptual and theoretical analysis. Within this framework, the literature on irregular migration, technological risk, digitalization, migration management, institutional vulnerability, and resilience is evaluated in an integrated manner. The analysis focuses on digital migration networks, biometric technologies, artificial intelligence-supported decision-making systems, data management, cybersecurity, human oversight, accountability, institutional capacity, learning, and adaptation. The study argues that digital technologies provide important opportunities for monitoring migration movements, border management, risk analysis, and inter-institutional coordination; however, in the absence of appropriate governance mechanisms, they may also generate new ethical, legal, social, and institutional vulnerabilities. In this context, institutional resilience is conceptualized as the capacity of institutions to identify technological risks, monitor their potential effects, adapt to changing migration dynamics, strengthen inter-institutional coordination, and reorganize decision-making processes. The study concludes that technological risks have become an integral component of migration management and that transparent and accountable use of technology, effective human oversight, secure data governance, institutional learning, and adaptive capacity are essential for developing a resilient management structure in response to irregular migration.

Keywords: Irregular Migration, Digitalization, Technological Risk, Institutional Vulnerability, Resilience.

Risk Çağında Özneleştirme ve Özneleşme Geriliminde Eğitim: Foucault'da İktidar, Hakikat ve Parrhesia

Education in the Tension between Subjectification and Subjectivation in the Age of Risk: Power, Truth, and Parrhesia in Foucault

Dr. Öğr. Üyesi Kemal Bozkaya
Onbeş Kasım Kıbrıs Üniversitesi, drkemalbozkaya@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4371- 9261

Özet

Çağdaş toplum düzeninde deneyimlenen risk ve kriz fenomenleri, bireyin toplumsal matriks içindeki konumunu sarsarken mikro-iktidar alanlarıyla kurduğu ilişkileri de radikal bir biçimde yapı söküme uğratmaktadır. Söz konusu dönüşümün en önemli alanlarından birini eğitim kurumları oluşturur. Okul ve üniversite, salt pedagojik birer bilgi aktarım merkezi olmanın ötesinde bilhassa bireyleri belirli normlar içinde inşa eden, davranışlarını düzenleyen, performanslarını ölçen ve onları çeşitli kategoriler aracılığıyla tanımlayan iktidar ilişkilerinin tezahür ettiği birer panoptikon işlevine sahip alanlar olarak görülür. Dolayısıyla risk toplumunda eğitimi yeniden kurgulamak, sisteme eklemlenen pragmatik reformların ötesine geçerek kurumsal aygıtların nasıl bir ontolojik zemin inşa ettiğini sorgulamayı zorunlu kılar. Asıl mesele, kriz ve belirsizlik koşullarının nasıl bir özne biçimi ürettiğini ve eğitim kurumlarının bu süreçte nasıl bir rol üstlendiğini ortaya koymaktır. Teorik-felsefi bir analiz ve literatür temelli eleştirel bir çözümleme yöntemine dayanan bu çalışma, Michel Foucault'nun iktidar, bilgi, özne, hakikat ve özneleşme analizlerinden hareketle eğitim kurumunu risk ve kriz koşullarında yeniden düşünmeyi amaçlamaktadır. Buna ilaveten söz konusu kurumu felsefi bir hermeneutik süzgecinden geçirerek yeniden yapılandırmayı hedefler. Çalışmanın odaklandığı temel paradoks, bireyi belirli normlar ve hakikat rejimleri içinde disipline ederek özneleştiren kurumsal mekanizmalar ile bireyin kendisiyle kurduğu ilişkiyi dönüştürme ve kendi varoluş sanatını/estetiğini yaratma arzusu kurmasına imkân sağlayan pratikler arasındaki gerilimde somutlaşmaktadır. Foucaultcu perspektiften bakıldığında sınav, tasnif ve normallik dayatmaları, öğrenciyi ölçülebilir ve manipüle edilebilir homojen bir özneleşme nesnesine indirgemektedir. Kriz konjonktürlerinde daha da agresifleşen bu denetim pratikleri, bireyin gelecekteki potansiyel risk haritasını çıkararak onu daimî bir gözetim aygıtının parçası hâline getirir.

Çalışmanın ikinci çıkış noktasını Foucault'nun geç dönem düşüncesinde geliştirdiği özneleşme, kendine özen, kendilik pratikleri ve parrhesia kavramları oluşturmaktadır. Bu çerçevede Foucault'nun özneleşme kuramında özne, kendisini kuşatan iktidar ilişkilerinin edilgen bir nesnesi olmanın ötesine geçer. Özne; kendi üzerinde çalışabilen, kendisiyle kurduğu ilişkiyi dönüştürebilen ve hakikat karşısında kendi sözünü üretebilen aktif bir varoluş biçimi olarak ele alınır. Dolayısıyla bu süreçte birey, dışarıdan dayatılan normları pasif bir şekilde benimsemek yerine kendi etik kodlarını ve özerk varoluşunu inşa edebilen aktif bir fail olarak tanımlanır. Parrhesia ise tam da burada öznedeki bu dönüşümün temel pratiklerinden biri olarak öne çıkar. Kavramsal

muhtevasına uygun biçimde parrhesia hakikati söylemek, kişinin kendi sözüyle kurduğu etik bağı, sözünün sorumluluğunu ve söylemi üreten ana iktidar odaklarına karşı hakikat uğruna üstlendiği riski ifade eder. Bu bağlamda çalışma, eğitimde dirençliliğin yalnızca krizlere uyum sağlama ya da mevcut düzenin sürdürülebilirliğini güvenceye alma kapasitesi olarak kavranmasını sorgulamaktadır. Kurumsal normlara tabi olan edilgen bir adaptasyon süreci, bireyin dönüştürücü gücünü ve politik eylemlilik kapasitesini tümüyle paralize ederek kısıtlar. Foucaultcu perspektiften dirençlilik ise bireyin, iktidar ve hakikat rejimlerini sorgulayarak kendine alternatif bir varoluş alanı açmasıdır. Bu yaklaşımla eğitim, bireyi kalıplara hapseden bir yapı olmaktan çıkar. Dahası eleştirel özneleşmenin, bireysel özerkliğin ve varoluşsal dönüşümün sağlandığı dinamik bir praksis alanına dönüşür.

Anahtar Kelimeler: Özneleştirme, Özneleşme, Risk Toplumu, Parrhesia, İktidar

Abstract

The risk and crisis phenomena experienced in the modern social order shake the individual's position within the social matrix while radically deconstructing their relationships with fields of micro-power. Educational institutions constitute one of the most critical domains of this transformation. Schools and universities are viewed not merely as center-points of pedagogical knowledge transfer, but as panopticon-like spaces where power relations manifest—constructing individuals within specific norms, regulating their behaviors, measuring their performance, and defining them through various categories. Therefore, reimagining education in a risk society necessitates going beyond pragmatic reforms appended to the system, requiring an interrogation of how institutional apparatuses construct an ontological foundation. The core issue is to reveal how conditions of crisis and uncertainty produce a mode of subjectivity, and what role educational institutions assume in this process. Grounded in theoretical-philosophical analysis and literature-based critical discourse, this study aims to rethink the educational institution under conditions of risk and crisis, drawing from Michel Foucault's analyses of power, knowledge, subject, truth, and subjectivation. Additionally, it aims to restructure said institution by passing it through a philosophical hermeneutic lens. The central paradox focused on in the study materializes in the tension between institutional mechanisms that subjectify the individual by disciplining them within certain norms and regimes of truth, and practices that enable the individual to transform their relationship with themselves and desire the creation of their own art/aesthetics of existence. From a Foucauldian perspective, impositions of examination, classification, and normalism reduce the student to a measurable, manipulable, and homogenous object of subjectivation. These control practices, which become even more aggressive during crisis conjunctures, map out the individual's future potential risks, making them a permanent part of a surveillance apparatus.

The second starting point of the study consists of the concepts of subjectivation, care of the self, self-practices, and parrhesia, developed in Foucault's late-period thought. Within this framework, the subject in Foucault's theory of subjectivation goes beyond being a passive object of the power relations that encompass them. The subject is addressed as an active mode of existence capable of working upon themselves, transforming their relationship with themselves, and producing their own speech in the face of truth. Consequently, in this process, rather than passively internalizing externally imposed norms, the individual is defined as an active agent capable of constructing their own ethical codes and autonomous existence. It is precisely at this point that parrhesia emerges as one of the fundamental practices of this transformation in the subject. In accordance with its conceptual content, parrhesia—meaning speaking the truth—expresses the ethical bond the person establishes with their own word, the responsibility for their speech, and the risk assumed for the sake of truth against the primary power centers that produce discourse. In this context, the study questions the conceptualization of resilience in education merely as the capacity to adapt to crises or to guarantee the sustainability of the existing order. A passive adaptation process subject to institutional norms restricts the individual by completely paralyzing their transformative power and capacity for political agency. From a Foucauldian perspective, resilience is the individual opening an alternative domain of existence for themselves by questioning power and regimes of truth. Through this approach, education ceases to be a structure that confines the individual into rigid molds. Furthermore, it transforms into a dynamic field of praxis where critical subjectivation, individual autonomy, and existential transformation are achieved.

Keywords: Subjectification, Subjectivation, Risk Society, Parrhesia, Power

Küresel Hisse Senedi Piyasa Riski ve Borsa İstanbul Sektörlerinin Sistemik Bağlantılılığı: TVP-VAR ve Kantil-Kantil Regresyon Analizi

Global Equity Market Risk and the Systemic Connectedness of Borsa Istanbul Sectors: A TVP-VAR and Quantile-on-Quantile Regression Analysis

Dr. Özgün Şanlı
Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Saray Meslek Yüksekokulu / Yönetim ve Organizasyon Bölümü,
ozgunnsanli@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5085-7307

Özet

Bu çalışmada, küresel hisse senedi piyasa riski ile Borsa İstanbul sektörleri arasındaki sistemik bağlantılılık ilişkisi incelenmektedir. Finansal piyasalarda riskin arttığı dönemlerde sektörler arasındaki etkileşimin güçlenmesi, çeşitlendirme olanaklarının azalmasına ve piyasa genelinde risk aktarımının hızlanmasına neden olabilmektedir. Bu nedenle sektörel bağlantılılığın zaman içindeki değişiminin ve küresel risk koşullarıyla ilişkisinin birlikte ele alınması önem taşımaktadır. Küresel piyasa riski VIX Endeksi ile temsil edilmiştir. Analize Borsa İstanbul Banka, Bilişim, Elektrik, Finansal Kiralama ve Faktoring, Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı, Hizmetler, Mali, Sanayi ve Teknoloji sektör endeksleri dâhil edilmiştir. Çalışmada 5 Ocak 2010–26 Haziran 2026 dönemini kapsayan 3.922 günlük gözlem kullanılmıştır. Ampirik analiz iki aşamada yürütülmüştür. İlk aşamada sektör endeksi getirileri arasındaki zamanla değişen yayılım ve bağlantılılık yapısı TVP-VAR yaklaşımı kullanılarak tahmin edilmiş ve Toplam Bağlantılılık Endeksi elde edilmiştir. İkinci aşamada, doğal logaritması alınmış VIX Endeksi ile Toplam Bağlantılılık Endeksi arasındaki ilişki kantil-kantil regresyon yöntemiyle araştırılmıştır. Böylece küresel piyasa riskinin sektörel bağlantılılıkla olan ilişkisinin farklı piyasa koşullarında nasıl değiştiği birlikte değerlendirilmiştir. Bulgular, Borsa İstanbul sektörleri arasındaki toplam bağlantılılığın örneklem dönemi boyunca yüksek olduğunu ancak zaman içinde belirgin değişimler gösterdiğini ortaya koymaktadır. Toplam Bağlantılılık Endeksi'nin ortalama değeri 76,06 olarak hesaplanmış ve endeks 62,93 ile 84,43 arasında değişmiştir. Kantil-kantil regresyon sonuçları, VIX ile sektörel bağlantılılık arasındaki ilişkinin doğrusal ve homojen olmadığını göstermektedir. VIX'in düşük kantillerindeki artışların, özellikle bağlantılılığın orta ve yüksek düzeylerinde Toplam Bağlantılılık Endeksi ile pozitif ilişkili olduğu görülmektedir. Buna karşılık VIX'in bazı orta kantillerinde ve bağlantılılığın yüksek olduğu koşullarda ilişkinin yönü negatife dönmektedir. VIX'in yüksek kantillerinde ise katsayıların genel olarak zayıfladığı belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar, küresel piyasa riski ile Borsa İstanbul'daki sistemik bağlantılılık arasındaki ilişkinin piyasa koşullarına bağlı, asimetrik ve kantile özgü bir yapı taşıdığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Borsa İstanbul, VIX Endeksi, TVP-VAR, kantil-kantil regresyon

Abstract

This study examines the relationship between global equity market risk and systemic connectedness among Borsa Istanbul sectors. During periods of heightened risk in financial markets, stronger interactions across sectors may reduce diversification opportunities and accelerate the transmission of risk throughout the market. For this reason, it is important to consider both the time-varying nature of sectoral connectedness and its relationship with global risk conditions. Global market risk is represented by the VIX Index. The analysis includes the Borsa Istanbul Banking, Information Technology, Electricity, Financial Leasing and Factoring, Real Estate Investment Trusts, Services, Financials, Industrials, and Technology sector indices. The study uses 3,922 daily observations covering the period from January 5, 2010 to June 26, 2026. The empirical analysis is conducted in two stages. In the first stage, the time-varying spillover and connectedness structure among sector index returns is estimated using the TVP-VAR approach, and the Total Connectedness Index is obtained. In the second stage, the relationship between the natural logarithm of the VIX Index and the Total Connectedness Index is examined using quantile-on-quantile regression. This makes it possible to evaluate how the relationship between global market risk and sectoral connectedness changes under different market conditions. The findings show that total connectedness among Borsa Istanbul sectors remains high throughout the sample period, although it exhibits notable variation over time. The average value of the Total Connectedness Index is 76.06, with values ranging from 62.93 to 84.43. The quantile-on-quantile regression results indicate that the relationship between the VIX and sectoral connectedness is neither linear nor homogeneous. Increases in the VIX at lower quantiles are positively associated with the Total Connectedness Index, particularly when connectedness is at moderate and high levels. In contrast, the relationship turns negative at certain intermediate quantiles of the VIX when connectedness is high. At the upper quantiles of the VIX, the coefficients generally become weaker. Overall, the results indicate that the relationship between global market risk and systemic connectedness in Borsa Istanbul is market-condition dependent, asymmetric, and quantile specific.

Keywords: Borsa Istanbul, VIX Index, TVP-VAR, quantile-on-quantile regression

Türkiye ve Seçilmiş Orta ve Doğu Avrupa Ülkelerinde Yüksek Teknoloji İhracatını Etkileyen Faktörler: Ticari Açıklık, Doğrudan Yabancı Yatırımlar ve Gelir Düzeyinin Rolü

Factors Affecting High-Technology Exports in Türkiye and Selected Central and Eastern European Countries: The Role of Trade Openness, Foreign Direct Investment, and Income Level

Dr. Öğr. Üyesi Ebubekir Karaçayır
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, İktisat, ekaracayir@kmu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1416-8627

Özet

Yüksek teknoloji ihracatı, ülkelerin teknolojik kapasitesini, yenilikçilik düzeyini ve uluslararası rekabet gücünü yansıtan önemli göstergelerden biridir. Özellikle küresel rekabetin yoğunlaştığı günümüzde, ihracatın yalnızca hacim olarak artırılması değil, yüksek katma değer ve teknoloji içeriği bakımından geliştirilmesi de ülkelerin sürdürülebilir büyüme performansı açısından önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye ve seçilmiş 11 Orta ve Doğu Avrupa ülkesinde ticari açıklık, doğrudan yabancı yatırımlar ve kişi başına gelir düzeyinin yüksek teknoloji ihracatı üzerindeki etkisini ampirik olarak incelemektir. Ayrıca çalışma, uluslararası ticaret ve küresel değer zincirleriyle bütünleşme sürecinde olan bu ülke grubunda yüksek teknoloji ihracatını etkileyen temel makroekonomik faktörlerin belirlenmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda Türkiye ile Bulgaristan, Çekya, Estonya, Hırvatistan, Letonya, Litvanya, Macaristan, Polonya, Romanya, Slovakya ve Slovenya'ya ait 2007–2023 dönemi verileri kullanılarak panel veri analizi gerçekleştirilmiştir. Yüksek teknoloji ihracatının imalat sanayi ihracatı içindeki payı bağımlı değişken olarak ele alınırken ticari açıklık, net doğrudan yabancı yatırım girişleri ve kişi başına gelir bağımsız değişkenler olarak modele dâhil edilmiştir. Değişkenlerin durağanlık özellikleri Levin-Lin-Chu ve Im-Pesaran-Shin panel birim kök testleriyle incelenmiş, model seçimi için Breusch-Pagan LM ve Hausman testlerinden yararlanılmıştır. Test sonuçları doğrultusunda rassal etkiler modeli tercih edilmiş; modelde belirlenen otokorelasyon sorunu nedeniyle tahminler ülke bazında kümelenmiş dayanıklı standart hatalar kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Ampirik bulgular, ticari açıklığın yüksek teknoloji ihracatı üzerinde pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Buna karşılık doğrudan yabancı yatırımlar ile kişi başına gelir değişkenlerinin etkileri istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bulgular, incelenen ülke grubunda dış ticaretle bütünleşme düzeyinin yüksek teknoloji ihracat kapasitesinin gelişmesinde önemli bir unsur olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çerçevede, uluslararası pazarlara erişimin kolaylaştırılması, küresel değer zincirlerine entegrasyonun güçlendirilmesi ve teknoloji yoğun sektörlerin dış ticaret faaliyetlerinin desteklenmesi yüksek teknoloji ihracatının artırılmasına yönelik politika tasarımında öncelikli alanlar olarak değerlendirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Yüksek Teknoloji İhracatı, Ticari Açıklık, Doğrudan Yabancı Yatırımlar.

Abstract

High-technology exports are widely regarded as important indicators of a country's technological capacity, innovation performance, and international competitiveness. In an increasingly competitive global economy, improving the technological content and value added of exports has become as important as increasing export volumes for achieving sustainable economic growth. This study aims to empirically examine the effects of trade openness, foreign direct investment, and per capita income on high-technology exports in Türkiye and 11 selected Central and Eastern European countries. It also seeks to identify the main macroeconomic factors associated with high-technology export performance in a group of economies that are increasingly integrated into international trade and global value chains. For this purpose, panel data covering the period 2007–2023 are used for Türkiye, Bulgaria, Czechia, Estonia, Croatia, Latvia, Lithuania, Hungary, Poland, Romania, Slovakia, and Slovenia. The share of high-technology exports in manufactured exports is employed as the dependent variable, while trade openness, net foreign direct investment inflows, and per capita income are included as explanatory variables. The stationarity properties of the variables are examined using the Levin-Lin-Chu and Im-Pesaran-Shin panel unit root tests. The Breusch-Pagan Lagrange Multiplier test and the Hausman specification test are then applied to determine the appropriate panel-data estimator. Based on these tests, the random-effects model is selected. Since the Wooldridge test indicates the presence of serial correlation, the model is estimated using country-clustered robust standard errors. The empirical results show that trade openness has a positive and statistically significant effect on high-technology exports. In contrast, the coefficients of foreign direct investment and per capita income are not statistically significant. These findings suggest that greater integration into international trade plays an important role in strengthening high-technology export performance in the selected country group. From a policy perspective, facilitating firms' access to international markets, strengthening integration into global value chains, and supporting the foreign trade activities of technology-intensive sectors may contribute to increasing the share of high-technology products in manufactured exports

Keywords: High-Technology Exports, Trade Openness, Foreign Direct Investment.

Avrupa Birliği Ülkelerinde Gençlerin Eğitim ve İstihdam Dışında Kalması: Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği, Endüstriyel Gelişmişlik, Dijital Bağlantı ve Enerji Güvenliğinin Rolü

Youth Not in Employment, Education or Training in European Union Countries: The Role of Gender Inequality, Industrial Development, Digital Connectivity, and Energy Security

Dr. Ömer Faruk Kömürcüoğlu[1], Dr. Elif Duygu Kömürcüoğlu[2]

[1] Karadeniz Teknik Üniversitesi, İktisat Bölümü, ofkomurcuoglu@gmail.com, 0000-0002-8399-5597

[2] Karadeniz Teknik Üniversitesi, İktisat Bölümü,elifduygukullukcu@gmail.com, 0000-0002-4699-6806

Özet

Gençlerin eğitim, istihdam veya mesleki eğitim dışında kalması (NEET), eğitimden işgücü piyasasına geçişte karşılaşılan güçlükleri ve ekonomik yaşama katılım düzeyini yansıtan önemli bir göstergedir. NEET düzeyleri bireysel faktörlerin yanı sıra ülke düzeyindeki ekonomik, sosyal, teknolojik ve kurumsal koşullardan da etkilenmektedir. Bu çalışmada, 22 Avrupa Birliği ülkesinin 2002–2023 dönemine ait panel verileri kullanılarak kişi başına reel gelir, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, dijital bağlantı, endüstriyel ve teknolojik kapasite, yolsuzluğun kontrolü ve enerji ithalat bağımlılığının NEET oranları üzerindeki etkileri incelenmektedir. Kişi başına reel gelir ekonomik gelişmişlik düzeyini; Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi toplumsal cinsiyete dayalı fırsat eşitsizliklerini; Dijital Bağlantı Endeksi dijital erişim ve bağlantı olanaklarını; SDG 9 Endüstri Endeksi üretken ve teknolojik yapısal kapasiteyi; yolsuzluğun kontrolü kurumsal kaliteyi; enerji ithalat bağımlılığı ise dışsal enerji güvenliği risklerine maruziyeti temsil etmektedir.

Yatay kesit bağımlılığı, heteroskedastisite ve otokorelasyon sorunlarını dikkate almak amacıyla Panel-Corrected Standard Errors (PCSE) ve Driscoll–Kraay (DK) tahmincileri kullanılmakta; yönlü ilişkiler Juodis vd. (2021) tarafından geliştirilen Half-Panel Jackknife (HPJ) panel Granger nedensellik testiyle incelenmektedir. PCSE ve DK bulguları, kişi başına reel gelir, SDG 9 Endüstri Endeksi, Dijital Bağlantı Endeksi ve yolsuzluğun kontrolündeki artışların daha düşük NEET oranlarıyla; Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi ve enerji ithalat bağımlılığındaki artışların ise daha yüksek NEET oranlarıyla ilişkili olduğunu göstermektedir. HPJ sonuçları, NEET oranı ile kişi başına reel gelir ve enerji ithalat bağımlılığı arasında çift yönlü; toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve dijital bağlantıdan NEET oranına doğru ise tek yönlü Granger nedensellik bulunduğuna işaret etmektedir. NEET oranı ile SDG 9 Endüstri Endeksi ve yolsuzluğun kontrolü arasında anlamlı Granger nedenselliği tespit edilmemiştir.

Bulgular, NEET düzeylerinin ekonomik gelişmişliğin yanı sıra toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri, dijital erişim, üretken ve teknolojik yapı, kurumsal kalite ve dışsal enerji kırılganlığıyla birlikte şekillendiğini göstermektedir. Bu nedenle NEET oranlarını azaltmaya yönelik politikaların aktif işgücü piyasası önlemlerinin ötesine geçerek toplumsal cinsiyet temelli engellerin azaltılmasını, dijital erişimin genişletilmesini, teknoloji yoğun sektörlerde

genç istihdamının desteklenmesini, kurumsal kalitenin güçlendirilmesini ve enerji arzının çeşitlendirilmesini kapsaması önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: genç işgücü piyasası, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, enerji güvenliği riski, dijital bağlantı endeksi, SDG9 endüstri endeksi

Abstract

The share of young people not in employment, education or training (NEET) is an important indicator of the difficulties encountered in the transition from education to the labour market and of young people's participation in economic life. In addition to individual-level factors, NEET rates are shaped by country-level economic, social, technological, and institutional conditions. Using panel data for 22 European Union countries over the period 2002–2023, this study examines the effects of real income per capita, gender inequality, digital connectivity, industrial and technological capacity, control of corruption, and energy import dependence on NEET rates. Real income per capita represents the level of economic development; the Gender Inequality Index captures gender-based inequalities in opportunities; the Digital Connectivity Index reflects digital access and connectivity; the SDG 9 Industry Index represents productive and technological structural capacity; control of corruption captures institutional quality; and energy import dependence reflects exposure to external energy security risks.

To account for cross-sectional dependence, heteroskedasticity, and serial correlation, the study employs the Panel-Corrected Standard Errors (PCSE) and Driscoll–Kraay (DK) estimators, while directional relationships are examined using the Half-Panel Jackknife (HPJ) panel Granger causality test developed by Juodis et al. (2021). The PCSE and DK results indicate that increases in real income per capita, the SDG 9 Industry Index, the Digital Connectivity Index, and control of corruption are associated with lower NEET rates, whereas increases in the Gender Inequality Index and energy import dependence are associated with higher NEET rates. The HPJ results indicate bidirectional Granger causality between the NEET rate and both real income per capita and energy import dependence, while unidirectional Granger causality is detected from gender inequality and digital connectivity to the NEET rate. No statistically significant evidence of Granger causality is found between the NEET rate and either the SDG 9 Industry Index or control of corruption.

The findings indicate that NEET rates are shaped not only by the level of economic development, but also by gender inequalities, digital access, productive and technological structures, institutional quality, and external energy vulnerability. Accordingly, policies aimed at reducing NEET rates should extend beyond active labour market measures to include reducing gender-based barriers, expanding digital access, supporting youth employment in technology-intensive sectors, strengthening institutional quality, and diversifying energy supply.

Keywords: youth labour market, gender inequality, energy security risk, digital connectivity index, SDG9 industry index

Risk Çağında Siber Tehditler ve Ekonomik Kriz: Sürdürülebilir Kalkınma İçin Siber Güvenlik ve Dijital Dirençlilik

Cyber Threats And Economic Crisis In The Age Of Risk: Cybersecurity And Digital Resilience For Sustainable Development

Öğr. Gör. Mehmet Akif Bektaş
Bitlis Eren Üniversitesi, Adilcevaz Meslek Yüksekokulu, mabektas@beu.edu.tr,
ORCID: 0000-0001-5566-7812

Özet

Dijital teknolojilerin üretim, finans, enerji, lojistik ve kamu hizmetlerinin temel altyapısına dönüşmesi, siber güvenliği yalnızca teknik bir bilgi teknolojileri konusu olmaktan çıkararak ekonomik ve kalkınma politikalarının önemli unsurlarından biri hâline getirmiştir. Dijitalleşme ekonomik faaliyetlerde verimlilik ve işlem kolaylığı sağlarken dijital sistemlerin birbirine artan ölçüde bağlanması siber saldırıların ekonomik sistem üzerinde zincirleme etkiler oluşturabilmesine de zemin hazırlamaktadır. Bu çalışmanın amacı, siber güvenlik ile ekonomik istikrar arasındaki ilişkiyi kalkınma-güvenlik bağı çerçevesinde incelemek ve dijital dirençliliğin sürdürülebilir kalkınma açısından önemini ortaya koymaktır. Çalışmada literatür taraması yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda 2015-2025 yılları arasında yayımlanan akademik çalışmalar ile uluslararası kuruluşların raporları incelenmiş; özellikle Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (ITU), Uluslararası Para Fonu (IMF), Dünya Bankası ve Uluslararası Ödemeler Bankası (BIS) tarafından yayımlanan çalışmalar değerlendirilmiştir. Literatür incelemesi, siber risklerin finansal istikrar, kritik altyapıların sürekliliği, yatırımcı güveni, tedarik zincirleri ve ekonomik faaliyetlerin devamlılığı üzerinde doğrudan ve dolaylı etkiler oluşturabildiğini göstermektedir. ITU'nun Küresel Siber Güvenlik Endeksi, ülkelerin siber güvenlik kapasitesini hukuki, teknik, kurumsal, kapasite geliştirme ve iş birliği boyutlarında değerlendirmektedir. IMF ise özellikle finansal sistemlerin dijitalleşmesiyle birlikte siber olayların makro-finansal istikrar açısından önem kazandığını vurgulamaktadır. Dünya Bankası'nın gelişmekte olan piyasalar üzerine çalışması da siber güvenliğin ekonomik büyüme, dijital dönüşüm ve kalkınma açısından yalnızca bir koruma mekanizması değil, ekonomik kapasiteyi destekleyen bir unsur olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çerçevede çalışma, kalkınma-güvenlik bağının dijitalleşen ekonomik sistemlerde siber güvenlik ve dijital dirençlilik boyutunu da içerecek şekilde genişletilmesi gerektiğini savunmaktadır. Sonuç olarak sürdürülebilir kalkınmanın sağlanabilmesi için dijitalleşme politikalarının siber güvenlik, kritik altyapıların korunması, kurumsal kapasite, insan kaynağı ve dijital dirençlilik politikalarıyla birlikte yürütülmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Siber Güvenlik, Siber Kırılganlık, Dijital Dirençlilik, Kalkınma-Güvenlik Bağı, Sürdürülebilir Kalkınma.

Abstract

The increasing integration of digital technologies into production, finance, energy, logistics, and public services has transformed cybersecurity from a purely technical information technology issue into an important component of economic and development policies. While digitalization provides efficiency and transaction benefits, the growing interdependence of digital systems also increases the potential for cyber incidents to generate cascading effects across economic systems. This study aims to examine the relationship between cybersecurity and economic stability within the development-security nexus and to discuss the importance of digital resilience for sustainable development. A literature review method is employed in this study. Within this framework, academic studies published between 2015 and 2025, together with reports produced by international organizations, are reviewed. Particular attention is given to studies and reports published by the International Telecommunication Union (ITU), International Monetary Fund (IMF), World Bank, and Bank for International Settlements (BIS). The literature indicates that cyber risks may have direct and indirect effects on financial stability, continuity of critical infrastructure, investor confidence, supply chains, and the continuity of economic activity. The ITU Global Cybersecurity Index evaluates national cybersecurity capacity through legal, technical, organizational, capacity-development, and cooperation dimensions. The IMF emphasizes that cyber incidents have become increasingly relevant to macro-financial stability as financial systems become more digitalized and interconnected. The World Bank's research on emerging markets further demonstrates that cybersecurity should be considered not merely as a protective mechanism but also as an element supporting economic development, digital transformation, and economic capacity. Accordingly, this study argues that the development-security nexus should be expanded to incorporate the cybersecurity and digital resilience dimension of increasingly digitalized economic systems. The study concludes that sustainable development requires digitalization policies to be implemented together with cybersecurity, critical infrastructure protection, institutional capacity, skilled human resources, and digital resilience policies.

Key Words: Cybersecurity, Cyber Vulnerability, Digital Resilience, Development-Security Nexus, Sustainable Development.

Tahıl Tüketiminin Uluslararası Görünümü: OECD Ülkeleri ve Türkiye Üzerine Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme

The International Landscape of Grain Consumption: A Comparative Assessment of OECD Countries and Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Faruk Urak

Bitlis Eren Üniversitesi, İktisat Bölümü, furak@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2592-0589

Özet

Tam tahıl ve tahıl ürünleri, sağlıklı beslenmenin temel bileşenlerinden biri olup beslenme kalitesinin iyileştirilmesi ve kronik hastalıkların önlenmesi açısından önemli bir yere sahiptir. Bununla birlikte ülkelerin beslenme alışkanlıkları, tüketici tercihleri ve geleneksel beslenme yapıları arasındaki farklılıklar, kişi başına tahıl tüketim düzeylerinin ülkeler arasında önemli ölçüde değişmesine neden olmaktadır. Bu çalışma, OECD ülkelerinde kişi başına tahıl tüketimini karşılaştırmalı olarak değerlendirmeyi, 2007–2011 döneminde meydana gelen değişimleri ortaya koymayı ve Türkiye'nin OECD ülkeleri içerisindeki konumunu belirlemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, bira hariç kişi başına tahıl tüketimine ilişkin FAOSTAT verilerinden yararlanılmış ve OECD ülkelerinin 2007 ve 2011 yıllarındaki tüketim düzeyleri ile bu dönemde gerçekleşen değişimler karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Bulgular, Türkiye'nin hem 2007 hem de 2011 yılında incelenen OECD ülkeleri arasında en yüksek kişi başına tahıl tüketimine sahip ülke olduğunu göstermektedir. Türkiye'de kişi başına tahıl tüketimi 2007 yılında 222,7 kg iken 2011 yılında 204,5 kg'a gerilemiş ve dönem boyunca %8,17 oranında azalmıştır. Bununla birlikte Türkiye'nin 2011 yılındaki tüketim düzeyi, 158,3 kg ile Meksika ve 155,6 kg ile İtalya başta olmak üzere diğer OECD ülkelerinin tamamından daha yüksek gerçekleşmiştir. Ülkeler arasındaki değişimler değerlendirildiğinde Kanada %15,18 ile en yüksek düşüşü gösterirken Belçika %13,91 ve Hollanda %13,29 ile en yüksek artışları kaydetmiştir. Türkiye'deki tüketim azalmasına rağmen kişi başına tahıl tüketiminin diğer OECD ülkelerine kıyasla oldukça yüksek düzeyde olması, tahılların Türkiye'nin geleneksel beslenme yapısındaki önemini ortaya koymaktadır. Ancak yüksek toplam tahıl tüketiminin tek başına beslenme kalitesini yansıtmadığı dikkate alınmalıdır. Bu nedenle Türkiye'de beslenme politikalarının yalnızca toplam tahıl tüketiminin miktarına odaklanmak yerine özellikle tam tahıl tüketiminin yaygınlaştırılmasına ve tahıl temelli beslenmenin genel kalitesinin iyileştirilmesine yönelmesi önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: kişi başına tahıl tüketimi; beslenme kalitesi; oecd ülkeleri; tam tahıl tüketimi

Abstract

Whole grains and grain products are fundamental components of a healthy diet and play an important role in improving dietary quality and preventing chronic diseases. However, differences in dietary habits, consumer preferences, and traditional dietary patterns across countries result in substantial variation in per capita grain consumption. This study aims to comparatively assess per capita grain consumption across OECD countries, examine changes over the 2007–2011 period, and determine Türkiye's position among OECD countries. The analysis draws on FAOSTAT data on per capita grain consumption, excluding beer, and compares consumption levels in 2007 and 2011, together with the changes observed over this period. The findings indicate that Türkiye had the highest per capita grain consumption among the OECD countries examined in both 2007 and 2011. In Türkiye, per capita grain consumption declined from 222.7 kg in 2007 to 204.5 kg in 2011, corresponding to an 8.17% decrease over the period. Nevertheless, Türkiye's consumption level in 2011 remained higher than that of all other OECD countries, including Mexico (158.3 kg) and Italy (155.6 kg). In terms of changes over the period, Canada recorded the largest decline, at 15.18%, whereas Belgium (13.91%) and the Netherlands (13.29%) registered the largest increases. Despite the decline in Türkiye's per capita grain consumption, its level remained considerably higher than those observed in other OECD countries, highlighting the prominent role of grains in Türkiye's traditional dietary structure. However, a high level of overall grain consumption does not necessarily indicate high dietary quality. Therefore, nutrition policies in Türkiye should focus not only on the quantity of grain consumed but also, and particularly, on promoting whole-grain consumption and improving the overall quality of grain-based diets.

Keywords: per capita grain consumption; dietary quality; oecd countries; whole-grain consumption

Göç ve Ruh Sağlığı: Türkiye'deki Mültecilere Yönelik Psikososyal Müdahale Çalışmaları

Migration and Mental Health: Psychosocial Intervention Efforts for Refugees in Turkey

Arş. Gör. Sevim Adalı Karlığa
Karabük Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi/Psikoloji Bölümü, sevimadali789@gmail.com,
ORCID: 0000-0001-9412-4589

Özet

Tarih boyunca insanlar siyasi, ekonomik ve sağlık temelli nedenlerle göç etmek zorunda kalmıştır. Göç, bireylerin veya toplulukların bu etkenlere bağlı olarak yaşadıkları yerden ayrılıp başka bir coğrafyaya yerleşmesini ifade eder. Son yıllarda artan savaşlar nedeniyle ülkemize çeşitli coğrafyalardan mülteciler ve sığınmacılar gelmektedir. Bu süreçte mülteciler sosyal, ekonomik ve kültürel bir değişim yaşayarak ev sahibi ülkeye sosyal uyum sağlama ihtiyacı duyarlar. Uyum sürecinde mültecilerin hem göç öncesinde yaşadıkları savaş, yıkım ve afet gibi travmalar hem de göç sonrasında karşılaştıkları algılanan ayrımcılık, kültür şoku ve ekonomik zorluklar gibi sıkıntılar psikolojik sağlıklarını olumsuz etkileyebilir. Özellikle algılanan ayrımcılık, bireyin kendi grubuna yönelik yaygın bir ayrımcılık bulunduğunu düşünmesi, mültecilerin ruh sağlığı üzerinde kritik bir etkiye sahiptir. Reddetme-Özdeşleşme Modeline göre önyargı ve ayrımcılık algısı dezavantajlı gruplar üzerinde yıkıcı etkilere sahiptir. Model ayrımcılığı algılamanın, çoğunluk tarafından reddedilme ve yaşam fırsatlarının sınırlanması anlamına geldiğini, bu durumun da dezavantajlı grup üyelerinin psikolojik iyi oluşunu zedelediğini savunmaktadır. Ampirik çalışmalar da bu tür dışlanmaların psikolojik iyi oluş üzerindeki olumsuz etkilerini destekler niteliktedir. Bu olumsuzluklar nedeniyle mülteciler, psikolojik sıkıntılar açısından yüksek risk grubunda yer almakta ve psikososyal müdahalelere ihtiyaç duymaktadır. Önceki çalışmalarda mültecilerle çalışırken aile terapisi, grup terapisi, psikodinamik terapi ve bilişsel davranışçı terapiden yararlanılabileceğini belirtilmektedir. Bu çalışmada, göç ile ruh sağlığı arasındaki ilişki kuramsal olarak incelenmiş ve Türkiye'de mültecilere yönelik yürütülen müdahale çalışmaları derlenmiştir. Araştırma bulguları mültecilerle yaygın olarak yürütülen müdahaleler arasında sanat terapisi ve bilişsel davranışçı grup terapilerinin yer aldığını göstermektedir. Bununla birlikte alandaki müdahale çalışmalarının sınırlı olduğu ve mültecilerin psikolojik dayanıklığını artırmak ve uyum süreçlerini desteklemek amacıyla yeni araştırmalara gereksinim duyulduğu saptanmıştır. Son olarak mültecilerle yürütülecek psikoterapi uygulamalarına ilişkin öneriler sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Göç, mültecilik, ruh sağlığı, psikososyal müdahaleler.

Abstract

Throughout history, people have been compelled to migrate for political, economic, and health-related reasons. Migration refers to the process by which individuals or communities leave their place of residence and settle in a different geographical area due to these factors. In recent years, due to escalating conflicts, refugees and asylum seekers from various regions have been arriving in our country. During this process, refugees undergo social, economic, and cultural changes and face the need to socially integrate into the host country. Throughout the integration process, refugees' psychological well-being can be adversely affected by both pre-migration traumas—such as war, destruction, and disasters—and post-migration challenges, including perceived discrimination, culture shock, and economic hardships. Perceived discrimination—specifically an individual's belief that there is widespread discrimination directed at their own group—has a critical impact on refugees' mental health. According to the Rejection-Identification Model, the perception of prejudice and discrimination has devastating effects on disadvantaged groups. The model posits that perceiving discrimination signifies rejection by the majority and a limitation of life opportunities, thereby undermining the psychological well-being of members of disadvantaged groups. Empirical studies also support the finding that such forms of exclusion negatively affect psychological well-being. Due to these adverse conditions, refugees constitute a high-risk group for psychological distress and require psychosocial interventions. Previous studies indicate that family therapy, group therapy, psychodynamic therapy, and cognitive-behavioral therapy can be utilized when working with refugees. This study theoretically examines the relationship between migration and mental health and reviews the intervention efforts directed at refugees in Turkey. Research findings indicate that art therapy and cognitive-behavioral group therapies are among the interventions commonly implemented with refugees. However, it has been determined that intervention studies in this field are limited and that further research is needed to enhance refugees' psychological resilience and support their adjustment processes. Finally, recommendations regarding psychotherapy practices for refugees are presented.

Keywords: Migration, refugee status, mental health, psychosocial interventions.

Afetlerde Psikolojik İlk Yardım: Bir Literatür İncelemesi

Psychological First Aid in Disasters: A Literature Review

Arş. Gör. Sevim Adalı Karlığa
Karabük Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi/Psikoloji Bölümü, sevimadali789@gmail.com,
ORCID: 0000-0001-9412-4589

Özet

Deprem, sel ve çeşitli doğal afetlerin ardından bunları deneyimleyen bireyler yoğun stres yaşayabilmektedir. Bu durum bazı bireyler için kısa süreli olabilirken bazı bireyler travma sonrası stres bozukluğu (TSSB), depresif bozukluklar ve anksiyete bozuklukları gibi psikiyatrik bozukluklar geliştirebilmektedir. TSSB, depresif bozukluklar ve anksiyete bozuklukları bireyin yaşam kalitesini ve sosyal işlevselliğini düşürmektedir. Araştırmacılar, afet sonrası TSSB başta olmak üzere psikiyatrik bozuklukların gelişimini önlemek için çeşitli müdahale yöntemlerinin etkililiğini incelemiştir. 1970'lerin sonu ve 1980'lerde afetlere müdahaleye yönelik ilk uluslararası çalışmalar askeri alanlarda geliştirilmiştir. Ülkemizde ise afetlere yönelik müdahaleler 1999 Marmara depremi sonrası artış göstermiştir. Afetlerden sonra psikolojik debriefing, psikolojik ilk yardım ve tek seanslık EMDR gibi müdahaleler uygulanabilmektedir. Yaşanılan travmatik olayın anlattırılmasını içeren psikolojik debriefing müdahalelerinin (örn. Kritik Olay Stres Paylaşımı) afet sonrası psikolojik belirtileri azaltmada etkili olmadığı, hatta bireylere zarar verebileceği belirtilmiştir. Bu bulgulardan hareketle araştırmacılar; etkili, kanıta dayalı ve standardize müdahaleler geliştirmeye odaklanmıştır. Bireysel ve toplumsal dayanıklılık kavramı üzerine yeni çalışmalar, psikolojik ilk yardım kavramının oluşmasını sağlamıştır. Psikolojik ilk yardım, büyük olaylar ve afetlerin ardından, stresi azaltmak ve hem kısa hem de uzun vadede işlevselliği desteklemek amacıyla bireylerin psikosoyal ihtiyaçlarını tespit etmeyi ve karşılamayı içeren bir yaklaşımdır. Psikolojik ilk yardım tek bir müdahale veya tedavi değildir ve güvenlik hissi, sakinleşme, öz yeterlilik ve toplumsal yeterlilik hissi, bağlılık/ilişkide olma ve umut gibi birtakım unsurlardan oluşmaktadır. Bu çalışmanın amacı doğal afetler sonrası psikolojik ilk yardımın TSSB belirtileri üzerindeki etkililiğinin incelenmesidir. Bu amaçla alan yazınındaki ulusal ve uluslararası çalışmalar derlenmiştir. Araştırmanın bulguları, psikolojik ilk yardımın afet sonrası TSSB belirtilerini ve psikolojik sıkıntıyı azaltmada faydalı olabileceğine işaret etmektedir. Elde edilen bulgular kuramsal olarak tartışılmış ve uygulamacılara yönelik öneriler verilmiştir.

Anahtar kelimeler: Afet, psikolojik ilk yardım, TSSB

Abstract

Individuals who experience events such as earthquakes, floods, and various other natural disasters may undergo intense stress. While this state may be short-lived for some, others may develop psychiatric disorders such as post-traumatic stress disorder (PTSD), depressive disorders, and anxiety disorders. PTSD, depressive disorders, and anxiety disorders diminish an individual's quality of life and social functioning. Researchers have investigated the efficacy of various intervention methods aimed at preventing the development of psychiatric disorders—particularly PTSD—following disasters. The initial international efforts regarding disaster interventions were developed within military contexts during the late 1970s and the 1980s. In Turkey, disaster-related interventions increased following the 1999 Marmara earthquake. Interventions such as psychological debriefing, psychological first aid, and single-session EMDR can be implemented after disasters. It has been noted that psychological debriefing interventions (e.g., Critical Incident Stress Debriefing)—which involve recounting the traumatic event—are ineffective at reducing post-disaster psychological symptoms and may even cause harm to individuals. Based on these findings, researchers have focused on developing effective, evidence-based, and standardized interventions. New studies on the concepts of individual and societal resilience have led to the emergence of psychological first aid. Psychological first aid is an approach that involves identifying and addressing the psychosocial needs of individuals following major events and disasters, with the aim of reducing stress and supporting functioning in both the short and long term. Psychological first aid is not a single intervention or treatment; rather, it comprises several elements, such as a sense of safety, calmness, self-efficacy and community efficacy, connectedness, and hope. The aim of this study is to examine the effectiveness of psychological first aid on PTSD symptoms following natural disasters. To this end, national and international studies from the literature were reviewed. The findings indicate that psychological first aid can be beneficial in reducing post-disaster PTSD symptoms and psychological distress. The findings are discussed from a theoretical perspective, and recommendations for practitioners are provided.

Keywords: Disaster, psychological first aid, PTSD

Kalıcılıktan Geri Dönüşe: Sığınmacılara Yönelik Çözüm Politikaları Tercihlerinin Çok Boyutlu Ölçümü

From Permanence to Return: Multidimensional Measurement of Policy Preferences Regarding Solutions for Asylum Seekers

Dr. Öğr. Üyesi Kenan Alparslan[1], Doç. Dr. Yavuz Koşan[2]

[1]Muş Alparslan Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi / Psikoloji Bölümü, k.alparslan@alparslan.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6701-355X

[2]Muş Alparslan Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi / Psikoloji Bölümü, y.kosan@alparslan.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4118-4777

Özet

Türkiye'de uzun süreli sığınmacı varlığı, göçün yönetilmesinden toplumsal uyuma, ikamet ve vatandaşlık düzenlemelerinden geri dönüş uygulamalarına kadar uzanan geniş bir politika alanını gündeme getirmiştir. Bu süreçte ev sahibi toplumun sığınmacılara ilişkin tercihleri, yalnızca "kabul etme" ya da "geri gönderme" şeklindeki ikili bir karşıtlığa indirgenemeyecek ölçüde çeşitlenmiştir. Nitekim bireyler sığınmacıların toplumsal yaşama katılımını desteklerken göç hareketlerinin daha sıkı biçimde düzenlenmesini savunabilmekte veya uzun süreli ikamet ve vatandaşlığa karşı çıkarken farklı geri dönüş politikalarına farklı düzeylerde destek verebilmektedir. Dolayısıyla sığınmacı politikalarına yönelik kamuoyu tercihlerinin birbiriyle ilişkili ancak ayrışan politika alanlarını dikkate alan çok boyutlu bir yaklaşımla değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Bu çalışmada, söz konusu tercihleri sistematik biçimde ölçmek amacıyla Sığınmacılara Yönelik Çözüm Politikaları Tercihleri Ölçeği geliştirilmiştir. Madde havuzu nitel bulgular, kuramsal literatür ve uzman değerlendirmeleri doğrultusunda oluşturulmuş; pilot uygulama sonrasında 49 maddelik taslak form Türkiye'de yaşayan 477 katılımcıya uygulanmıştır. Veri seti rastgele iki alt örnekleme ayrılarak ilk alt örneklemde açımlayıcı, ikinci alt örneklemde doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda 26 madde ve dört faktörden oluşan, toplam varyansın %58'ini açıklayan bir yapı elde edilmiştir. *Düzenleyici Göç Yönetimi*, sığınmacıların hareketliliği, yerleşimi ve kamusal yaşamdaki konumlarının idari düzenlemelerle yönetilmesine yönelik tercihleri; *Toplumsal Uyum*, toplumsal yaşama katılımı, karşılıklı etkileşimi ve birlikte yaşamı destekleyen politika tercihlerini kapsamaktadır. *İkamet ve Vatandaşlık*, uzun dönemli ikamet ve vatandaşlığa erişime ilişkin tercihleri; *Zorlayıcı Geri Gönderme* ise sığınmacıların ülkelerine dönmelerini zorunlu kılan veya bu yönde baskı oluşturan politikalara verilen desteği ifade etmektedir. Doğrulayıcı faktör analizi, dört faktörlü modelin alternatif modellere kıyasla daha uygun ve kabul edilebilir düzeyde model-veri uyumu gösterdiğini ortaya koymuştur (χ^2/sd = 3.32, CFI = .914, TLI = .904, SRMR = .069, RMSEA = .070). Alt boyutların Cronbach alfa katsayıları .831–.921, McDonald omega katsayıları ise .844–.925 arasında değişmiştir. Bulgular, geliştirilen ölçeğin sığınmacılara yönelik çözüm politikaları tercihlerini kabul–ret karşıtlığının ötesinde, çok boyutlu biçimde değerlendirmeye olanak sağlayan geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Sığınmacılar, Çözüm politikaları, Göç yönetimi, Toplumsal uyum

Abstract

The prolonged presence of asylum seekers in Turkey has brought to the fore a broad policy landscape ranging from migration management to social cohesion, and from residency and citizenship regulations to return practices. During this process, the host society's preferences regarding asylum seekers have diversified to such an extent that they cannot be reduced to a simple binary opposition of "acceptance" versus "repatriation." Indeed, individuals may support asylum seekers' participation in social life while simultaneously advocating for stricter regulation of migration flows, or they may oppose long-term residency and citizenship while offering varying levels of support for different return policies. Therefore, it is crucial to evaluate public preferences regarding asylum seeker policies through a multidimensional approach that considers interrelated yet distinct policy domains. In this study, the "Scale of Preferences for Asylum Seeker Solution Policies" was developed to systematically measure these preferences. An item pool was created based on qualitative findings, theoretical literature, and expert evaluations; following a pilot study, a 49-item draft form was administered to 477 participants living in Turkey. The dataset was randomly split into two subsamples: exploratory factor analysis was conducted on the first, and confirmatory factor analysis on the second. The exploratory factor analysis yielded a structure comprising 26 items and four factors, explaining 58% of the total variance. "Regulatory Migration Management" refers to preferences regarding the administrative regulation of asylum seekers' mobility, settlement, and positioning within public life; Social Cohesion encompasses policy preferences that support participation in social life, mutual interaction, and coexistence. Residence and Citizenship refers to preferences regarding long-term residency and access to citizenship, while Forced Return denotes support for policies that mandate the return of asylum seekers to their home countries or exert pressure to that effect. Confirmatory factor analysis revealed that the four-factor model demonstrated a more suitable and acceptable level of model-data fit compared to alternative models ($\chi^2/df = 3.32$, CFI = .914, TLI = .904, SRMR = .069, RMSEA = .070). Cronbach's alpha coefficients for the sub-dimensions ranged from .831 to .921, while McDonald's omega coefficients ranged from .844 to .925. The findings indicate that the developed scale is a valid and reliable measurement tool capable of assessing preferences regarding solution policies for asylum seekers in a multidimensional manner, extending beyond a simple acceptance-rejection dichotomy.

Keywords: Asylum seekers, Solution policies, Migration management, Social cohesion

Altın Kafes: Risk Çağında Körfez Expat Yaşamının Görünmez Travması

The Golden Cage: The Invisible Trauma of Gulf Expatriate Life in the Age of Risk

Tuna Bereket[1], Dr. Öğr. Üyesi Cansu Selin Yurtseven[2]
[1]Bağımsız araştırmacı, bereketuna@gmail.com, ORCID: 0009-0001-2791-9194
[2]Mudanya Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, cansuselin.yurtseven@mudanya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0493-8704

Özet

Uluslararası göç literatüründe expat kavramı genellikle yurt dışına stratejik görevlerle gönderilen, ayrıcalıklı ve yüksek nitelikli Batılı profesyonelleri çağrıştırmaktadır. Bununla birlikte klasik expat tanımlarının temel ölçütlerini karşılayan bazı gruplar, sosyoekonomik konumları ve yaptıkları işlerin niteliği nedeniyle literatürde çoğunlukla "göçmen işçi" olarak kategorize edilmektedir. Bu çalışma, söz konusu dar tanımın dışında kalan ve Arap Körfezi'nde orta ve alt düzey pozisyonlarda çalışan "gizli expatların" deneyimlerine odaklanmaktadır. Çalışmanın amacı, "Altın Kafes" metaforunu Körfez'deki gizli expatların yaşam deneyimine uyarlayarak kültürleşme stresi, ardışık travmatizasyon ve belirsiz kayıp yaklaşımlarını bütünleştiren bir kavramsal çerçeve önermektir. Bu bireyler, bölgede kafala olarak bilinen ve çalışma ile ikamet statüsünü büyük ölçüde işveren-sponsor ilişkisine bağlayan sistem içinde yaşamakta; ekonomik güvence ve gelişmiş altyapıya erişim gibi görünür avantajların yanında, dışarıdan kolaylıkla fark edilmeyen psikolojik ve sosyal yüklerle karşılaşabilmektedir. Önerilen çerçevede kültürleşme stresi kuramı, Keilson'ın ardışık travmatizasyon modeli ve belirsiz kayıp kuramı birlikte ele alınmaktadır. Bu kuramsal perspektifler aracılığıyla Körfez'deki göç ve çalışma düzeninin bireyin yaşamı üzerindeki kontrol algısını nasıl sınırlayabildiği, hareket ve karar verme özgürlüğünü nasıl etkileyebildiği ve olağan baş etme süreçlerini nasıl sekteye uğratabildiği tartışılmaktadır. Ortaya çıkan tablo, maddi güvenlik ve modern yaşam koşullarının kronik bir durgunluk, aidiyet belirsizliği ve toplum tarafından yeterince tanınmayan bir yas deneyimiyle bir arada bulunabileceğine işaret etmektedir. Kavramsal çerçeve, Körfez'de yaşayan danışanlarla yürütülen EMDR seanslarından türetilmiş, kimliksizleştirilmiş klinik gözlemler aracılığıyla somutlaştırılmaktadır. Çalışma, expat ruh sağlığının yalnızca bireysel uyum süreçleri üzerinden değil, hukuki, sosyal ve siyasal bağlamla birlikte değerlendirilmesi gerektiğini savunmakta ve Orta Doğu bağlamına duyarlı, kültürel özellikleri gözeten ruh sağlığı yaklaşımlarının geliştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşmaktadır. Bu yönüyle çalışma, literatürde görece görünmez kalan bir çalışan grubunun psikososyal deneyimlerini görünür kılmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: gizli expatlar, kafala, ardışık travmatizasyon, belirsiz kayıp, EMDR

Abstract

In the international migration literature, the concept of the expatriate generally evokes privileged and highly skilled Western professionals who are sent abroad on strategic assignments. However, some groups that meet the basic criteria of conventional expatriate definitions are predominantly categorized in the literature as "migrant workers" due to their socioeconomic position and the nature of their occupations. This study focuses on the experiences of these "hidden expatriates" employed in mid- and lower-level positions in the Arab Gulf and falling outside the conventional narrow definition of expatriation. The study aims to adapt the "Golden Cage" metaphor to the lived experiences of hidden expatriates in the Gulf and to propose a conceptual framework integrating acculturative stress, sequential traumatization, and ambiguous loss. These individuals live within the kafala system, in which employment and residency status are largely tied to the employer-sponsor relationship, and may experience psychological and social burdens that remain largely invisible despite apparent advantages such as economic security and access to advanced infrastructure. The proposed framework brings together acculturative stress theory, Keilson's model of sequential traumatization, and ambiguous loss theory. Through these theoretical perspectives, the study discusses how the migration and employment regime in the Gulf may constrain individuals' perceived control over their lives, affect their freedom of movement and decision-making, and disrupt ordinary coping processes. The resulting picture suggests that material security and modern living conditions may coexist with chronic stagnation, uncertainty of belonging, and forms of grief that remain insufficiently recognized by society. The conceptual framework is illustrated through de-identified clinical observations derived from EMDR sessions conducted with clients living in the Gulf. The study argues that expatriate mental health should be evaluated not only in terms of individual adjustment processes but also in relation to the broader legal, social, and political context, and concludes by emphasizing the need for culturally responsive mental health approaches tailored to the Middle Eastern context. In this respect, the study aims to make visible the psychosocial experiences of a group of workers that has remained relatively overlooked in the literature.

Keywords: hidden expatriates, sponsorship system (kafala), sequential traumatisation, ambiguous loss, EMDR

Beklenen ve Yaşanan Haz Arasındaki Ayrım: Anhedoninin Beklentisel ve Tamamlayıcı Haz Bileşenleri Açısından İncelenmesine Yönelik Bir Literatür Derlemesi

The Distinction Between Anticipated and Experienced Pleasure: A Literature Review of Anhedonia in Terms of Anticipatory and Consummatory Pleasure Components

Dr. Öğr. Üyesi Cansu Selin Yurtseven1, Tuna Bereket2

1Mudanya Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, cansuselin.yurtseven@mudanya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0493-8704

[2]Bağımsız araştırmacı, bereketuna@gmail.com, ORCID: 0009-0001-2791-9194

Özet

Anhedoni, geleneksel olarak haz alma kapasitesinde azalma veya kayıp biçiminde tanımlanmakla birlikte, güncel psikoloji ve nörobilim literatürü bu kavramın tek boyutlu biçimde ele alınmasının ödül işleme süreçlerindeki farklılıkları açıklamakta sınırlı kalabileceğini göstermektedir. Bu derleme çalışmasının amacı, anhedoniyi beklentisel ve tamamlayıcı haz bileşenleri açısından incelemek; bu iki bileşen arasındaki kavramsal, klinik ve nörobiyolojik ayrımı değerlendirmek ve farklı psikopatolojik durumlarda ortaya çıkan haz örüntülerini karşılaştırmalı olarak ele almaktır. Bu amaçla 2006–2026 yılları arasında yayımlanan 28 Türkçe ve İngilizce bilimsel yayın incelenmiş; klinik ve klinik olmayan örneklemlere dayalı ampirik araştırmalar, deneyim örnekleme çalışmaları, psikometrik araştırmalar, nörogörüntüleme çalışmaları, literatür derlemeleri, sistematik derlemeler ve meta-analizler kavramsal ve tematik bir yaklaşımla değerlendirilmiştir. Bulgular, beklentisel hazzın gelecekteki olumlu deneyimlere ilişkin haz beklentisi, isteme, ödüle yönelme ve motivasyonel süreçlerle; tamamlayıcı hazzın ise olumlu deneyim gerçekleştiği sırada yaşanan anlık hazla daha yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte beklentisel haz ile isteme veya motivasyonun; tamamlayıcı haz ile hoşlanmanın bütünüyle özdeş kavramlar olmadığı görülmektedir. Majör depresif bozuklukta her iki haz bileşeninde de bozulma bildirilmekle birlikte ödül beklentisi, ödüle yönelme, motivasyon ve ödül için çaba gösterme süreçlerinin özellikle önemli olduğu görülmektedir. Şizofreni spektrumunda beklentisel hazda daha belirgin azalma ve tamamlayıcı hazzın görece korunması sık bildirilen bir örüntü olmakla birlikte bu bulgu tüm çalışmalarda tekrarlanmamış; bazı araştırmalarda tamamlayıcı hazda veya her iki haz bileşeninde de azalma bildirilmiştir. Obsesif-kompulsif bozukluk ve yeme bozukluklarına ilişkin çalışmalar da beklentisel ve tamamlayıcı haz bileşenlerinin farklı psikopatolojik durumlarda farklı örüntüler gösterebileceğine işaret etmektedir. Nörobiyolojik bulgular ise ödül beklentisi ve ödül sonucu aşamalarının kısmen ortak, kısmen farklılaşan sinirsel örüntülerle ilişkili olduğunu göstermektedir. Ayrıca kullanılan öz bildirim ölçekleri, laboratuvar görevleri, deneyim örnekleme yöntemleri ve nörogörüntüleme yaklaşımlarındaki farklılıkların literatürdeki heterojen bulgulara katkıda bulunabileceği anlaşılmaktadır. Sonuç olarak mevcut literatür, anhedoninin yalnızca "haz alamama" olarak değerlendirilmesi yerine, ödülü bekleme, isteme, ödüle yönelme, ödül için çaba gösterme ve ödül

gerçekleştiğinde haz yaşama süreçlerinin ayrı ayrı ele alınmasını desteklemektedir. Bu ayrımın anhedoninin ölçülmesi, psikopatolojik örüntülerin daha ayrıntılı değerlendirilmesi ve gelecekte daha hedefe yönelik klinik müdahalelerin geliştirilmesi açısından önemli olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Anhedoni, beklentisel haz, tamamlayıcı haz, ödül işleme

Abstract

Anhedonia has traditionally been defined as a reduction or loss in the capacity to experience pleasure; however, contemporary psychological and neuroscientific literature suggests that a unidimensional conceptualization may be insufficient to account for differences across reward-processing stages. This literature review aimed to examine anhedonia in terms of anticipatory and consummatory pleasure, evaluate the conceptual, clinical, and neurobiological distinction between these components, and comparatively assess their patterns across different psychopathological conditions. For this purpose, 28 Turkish- and English-language scientific publications published between 2006 and 2026 were reviewed. The sources included empirical studies based on clinical and non-clinical samples, experience sampling studies, psychometric research, neuroimaging studies, literature reviews, systematic reviews, and meta-analyses, which were evaluated using a conceptual and thematic approach. The findings indicate that anticipatory pleasure is more closely associated with expectations of future positive experiences, wanting, reward-directed behavior, and motivational processes, whereas consummatory pleasure is more closely related to the in-the-moment pleasure experienced during a positive event. However, anticipatory pleasure should not be considered fully synonymous with wanting or motivation, nor should consummatory pleasure be treated as entirely equivalent to liking. Although impairments in both components have been reported in major depressive disorder, reward anticipation, reward-directed behavior, motivation, and willingness to exert effort for reward appear to be particularly relevant. In schizophrenia-spectrum disorders, reduced anticipatory pleasure with relatively preserved consummatory pleasure is frequently reported; however, this pattern is not consistently observed across studies, and some findings indicate impairments in consummatory pleasure or in both components. Studies on obsessive-compulsive disorder and eating disorders also suggest that anticipatory and consummatory pleasure may show different patterns across psychopathological conditions. Neurobiological findings further indicate that reward anticipation and reward outcome are associated with partially overlapping but also partly distinct neural patterns. In addition, methodological differences across self-report measures, laboratory tasks, experience sampling methods, and neuroimaging approaches may contribute to heterogeneity in the literature. Overall, the existing evidence supports evaluating anhedonia not merely as an "inability to experience pleasure," but by separately considering reward anticipation, wanting, reward pursuit, effort expenditure, and the experience of pleasure during reward receipt. This distinction may be important for the

assessment of anhedonia, the dimensional characterization of psychopathology, and the future development of more targeted clinical interventions.

Keywords: Anhedonia, anticipatory pleasure, consummatory pleasure, reward processing

Su'lûk Olgusu: İslam Öncesi Arabistan'da Ötekileştirmenin Sosyal Krize Dönüşmesi Üzerine Bir İnceleme

The Su'luk Phenomenon: An Investigation into Marginalization Turning into a Social Crisis in Pre-Islamic Arabia

Dr. Öğr. Üyesi Kenan Karagöz
Düzce Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, İslam Tarihi ve Sanatları Bölümü, kenankaragoz@duzce.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4414-8317

Özet

Su'lûk; geleneksel kabile düzenine ve otoriteye başkaldırdığı için ailesi veya aşireti tarafından dışlanan bireyi ifade etmek amacıyla kullanılan bir terimdir. Su'lûklerin önemli bir kısmı, toplum tarafından aşağılanan kölelerden veya hür babalarının nesebine kabul etmediği siyahî annelerden doğan kimselerden oluşmaktadır. Sosyo-ekonomik eşitsizliklere, kölelik düzenine ve nesebe dayalı sınıfsal dışlanmışlığa karşı tek başına veya küçük gruplar halinde direnen bu kişiler, geçimlerini kervanlara baskın düzenleyerek, yol keserek ve yağmacılık faaliyetlerinde bulunarak sağlamışlardır. Toplumsal dışlanmışlıkları sebebiyle zaman zaman mensubu oldukları kabilelere karşı da baskınlar düzenleyerek maruz kaldıkları haksızlıkların intikamını almaya çalışmış, bu durum kabilelerle aralarındaki husumetin süreklilik kazanmasına yol açmıştır. Varlıkları ve faaliyetleri toplumun can ve mal güvenliğini tehdit ettiği için sürekli takip edilen bu kimseler, ele geçirildikleri takdirde ağır şekilde cezalandırılmaları gereken suçlular kategorisinde değerlendirilmiştir. Su'lûk hareketi bir eşkıyalık faaliyeti olmanın yanı sıra sosyal hiyerarşik düzene karşı isyanın, bireysel özgürlük arayışının ve dönemin şiir sanatında derin izler bırakmış güçlü bir edebi akımın temsilcisi olarak da görülmüştür. Antere, Şenferâ ve Teabbata Şerran gibi şahsiyetler aracılığıyla Arap edebiyatında "Saâlik Şiiri" adıyla anılan bireysel özgürlüğü, hızı, aşkı, doğayla mücadeleyi ve varoluşsal yalnızlığı işleyen son derece lirik ve özgün bir edebi ekol ortaya çıkmıştır. Ayrıca Urve b. el-Verd gibi şahsiyetlerin öncülüğünde, zenginlerden alınan ganimetlerin yoksullarla paylaşıldığı bir sosyal adalet modeli olarak da görülmüştür. Tüm bu veriler su'lûk olgusunun, Câhiliye dönemi Arap toplumunun sosyal yapısındaki kırılma noktalarını, dışlanma mekanizmalarını, kabile otoritesine karşı geliştirilen ve sosyal krize dönüşen tepkinin niteliğini yansıtan önemli bir vakıa olduğunu göstermektedir. Bu çalışma, Arap toplumunun sosyo-kültürel, hukuki ve edebi yapısında derin izler bırakan, "su'lûk" olgusunu incelemekte, bu hareketi kabile düzeninin ürettiği sosyal krizlerin ve yapısal eşitsizliklerin bir tezahürü olarak değerlendirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Su'lûk, toplumsal kriz, hiyerarşik düzen, sosyal dışlanma, adalet

Abstract

Su'luk is a term used to denote an individual who was disowned by their family or tribe for rebelling against the traditional tribal order and authority. A significant portion of the Su'luks consisted of slaves who were humiliated by society or individuals born to Black mothers whom their free fathers refused to acknowledge as legitimate heirs. Resisting socio-economic inequalities, the system of slavery, and lineage-based social exclusion either individually or in small groups, these individuals made a living by raiding caravans, committing highway robbery, and engaging in looting. Due to their social exclusion, they occasionally organized raids against their own tribes to avenge the injustices they had suffered, which rendered the hostility between them and the tribes continuous. Because their presence and activities threatened the security of life and property in society, these people were constantly pursued and categorized as criminals who were to be severely punished if captured. Beyond being an act of brigandage, the Su'luk movement was also viewed as a rebellion against the social hierarchical order, a quest for individual freedom, and the representative of a powerful literary movement that left deep traces on the poetic art of the period. Through figures such as Antarah, Al-Shanfara, and Ta'abbata Sharran, a highly lyrical and original literary school known in Arabic literature as "Sa'alik Poetry"—which dealt with individual freedom, speed, love, the struggle with nature, and existential loneliness—emerged. Furthermore, under the leadership of figures like Urwah ibn al-Ward, it was also seen as a social justice model in which spoils taken from the rich were shared with the poor. All these data demonstrate that the phenomenon of Su'luk is an important reality reflecting the fracture points in the social structure of pre-Islamic Jahiliyyah Arab society, the mechanisms of exclusion, and the nature of the reaction developed against tribal authority that turned into a social crisis. This study examines the phenomenon of "Su'luk," which left deep traces on the socio-cultural, legal, and literary structure of Arab society, and evaluates this movement as a manifestation of the social crises and structural inequalities produced by the tribal order.

Keywords: su'luk, social crisis, hierarchical order, social exclusion, justice

Hz. Muhammed'in Risk Algısı ve Kriz Yönetimi: Uhud Savaşı Örneği

Prophet Muhammad's Perception of Risk and Crisis Management: The Case of Battle of Uhud

Dr. Öğr. Üyesi Kenan Karagöz
Düzce Üniversitesi Üniversitesi, İslam Tarihi ve Sanatları Bölümü, kenankaragoz@duzce.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4414-8317

Özet

Kriz yönetimi; toplumların karşılaşabilecekleri tehdit ve belirsizlikleri sistematik biçimde analiz etmeyi, muhtemel krizleri ortaya çıkmadan önce öngörmeyi, riskleri en aza indirecek önleyici mekanizmalar geliştirmeyi ve kriz anında uygulanabilir çözüm stratejileri üretmeyi amaçlayan yönetim anlayışını ifade etmektedir. Kriz yönetiminin temel hedefi, beklenmedik gelişmelere müdahale etmek değil toplumun krizlere karşı hazırlık kapasitesini artırmak ve kurumsal dayanıklılığını güçlendirmektir. Bunu sağlamak için kriz esnasında ve sonrasında yaşanan olumsuzluklardan, hatalardan ve tecrübelerden elde edilen birikimin gelecekteki karar alma süreçlerine ve uygulamalara rehberlik etmesini sağlamak gerekir. Böylece siyasi, askeri ve sosyal krizlerle başa çıkabilen, sürdürülebilir örnek bir yönetim anlayışı tesis edilebilmektedir.

Toplumların varlığını tehdit eden belirsizliklerden biri de savaşlardır. Bundan dolayı etkilerinin sınırlandırılması, ortaya çıkabilecek olumsuz sonuçların yönetilmesi sosyal düzenin korunması adına oldukça önemlidir. Tarih boyunca yöneticilerin temel sorunları arasında yer alan bu meselenin en kritik noktası; savaştan kaynaklanan kriz olgusunu tamamen ortadan kaldırmak değil potansiyel riskleri önceden tespit ederek bunların krize dönüşmesini engelleyecek stratejiler geliştirmek ve toplumu buna hazırlamaktır. Risklerin erken tespiti, alternatif senaryoların geliştirilmesi, kriz anında hızlı ve koordineli karar alma süreçlerinin işletilmesi için ise karizmatik lidere ihtiyaç vardır. Karizmatik liderler, geleceğe ilişkin açık, tutarlı ve ilham verici bir vizyon ortaya koyarlar. Belirledikleri hedefler, bireylerin ortak bir amaç etrafında kenetlenmesini sağlayacak anlam ve motivasyon içermektedir. Lider, etkili iletişim becerisi sayesinde mesajlarını muhataplarına güçlü bir şekilde iletir; onları ikna ederek duygu, düşünce ve davranışlarına yön verir. Kendisine ve benimsediği hedeflere duyduğu güçlü inanç sayesinde güven veren bir duruş sergiler. Özellikle belirsizlik, değişim ve kriz dönemlerinde sergiledikleri kararlı tutum, ona inanan insanların kaygılarını azaltarak toplumsal güven ve istikrarın korunmasına katkı sağlar.

Hz. Muhammed'in risk algısı ve kriz yönetimi anlayışını en belirgin biçimde ortaya koyan hadiselerden biri Uhud Gazvesi'dir. Savaşın başlangıcında alınan stratejik kararlar, muharebe esnasında yaşanan beklenmedik gelişmeler ve bunların ardından sergilenen liderlik pratiği, onun krizleri öngörme, yönetme ve fırsata dönüştürme kabiliyetini açık biçimde yansıtmaktadır. Siyasi ve içtimai nitelikte derin bir bunalıma dönüşen bu süreçte Resûlullah'ın sergilediği soğukkanlılık, isabetli karar alma becerisi ve moral-motivasyonu yeniden tesis etmeye yönelik uygulamaları, kesin bir askerî mağlubiyet ve hatta Müslüman toplumun tasfiyesiyle sonuçlanabilecek bir krizin

kontrol altına alınmasını sağlamıştır. Nitekim savaş sonrasında ordunun kısa sürede yeniden organize edilmesi, psikolojik üstünlüğün büyük ölçüde geri kazanılması ve müşrik kuvvetlerini takip edecek düzeyde bir mücadele azminin oluşturulması, onun kriz yönetiminde yalnızca anlık çözüm üreten bir lider değil aynı zamanda uzun vadeli stratejik sonuçları öngören bir yönetici olduğunu göstermektedir. Bu yönüyle Uhud Gazvesi, Hz. Muhammed'in riskleri önceden değerlendirme, kriz anında hızlı ve isabetli kararlar alma, bozulan kurumsal düzeni yeniden inşa etme ve toplumsal dayanışmayı güçlendirme becerisini ortaya koyan en önemli tarihî örneklerden biri olarak değerlendirilebilir. Bu tebliğde, Uhud Gazvesi sosyal, askerî ve siyasî boyutları çerçevesinde incelenmekte; Hz. Muhammed'in karizmatik liderliğinin savaşın seyri ve sonuçları üzerindeki etkisi analiz edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: risk toplumu; karizmatik liderlik, kriz yönetimi; strateji, sosyal düzen

Abstract

Crisis management refers to a management approach that aims to systematically analyze the threats and uncertainties that societies may encounter, anticipate potential crises before they arise, develop preventive mechanisms to minimize risks, and generate actionable solution strategies during times of crisis. The primary goal of crisis management is not merely to respond to unexpected developments, but rather to increase society's preparedness and strengthen its institutional resilience against crises. To achieve this, the accumulation of knowledge derived from the adversities, mistakes, and experiences encountered during and after a crisis must guide future decision-making processes and implementations. Consequently, a sustainable and exemplary model of governance capable of coping with political, military, and social crises can be established.

Wars constitute one of the uncertainties that threaten the very existence of societies. Therefore, limiting their impact and managing their potential adverse outcomes is of paramount importance for preserving social order. Historically a core challenge for leaders, the most critical aspect of this issue is not completely eradicating the phenomenon of war-induced crisis, but rather identifying potential risks beforehand, developing strategies to prevent them from escalating into crises, and preparing society accordingly. A charismatic leader is essential for the early detection of risks, the formulation of alternative scenarios, and the execution of swift, coordinated decision-making processes during a crisis. Charismatic leaders present a clear, coherent, and inspiring vision for the future. The goals they define carry meaning and motivation that enable individuals to unite around a common purpose. Through effective communication skills, the leader powerfully conveys their messages, persuading others and shaping their emotions, thoughts, and behaviors. By virtue of a profound belief in themselves and the goals they champion, they exhibit a reassuring posture. Particularly during periods of uncertainty, change, and

crisis, their resolute stance reduces the anxieties of their followers, thereby contributing to the preservation of social trust and stability.

The Battle of Uhud is one of the events that most vividly illustrates the Prophet Muhammad's perception of risk and approach to crisis management. The strategic decisions made at the onset of the battle, the unexpected developments during the clash, and the subsequent leadership practices clearly reflect his ability to anticipate, manage, and transform crises into opportunities. Throughout this process, which escalated into a profound political and social crisis, the Messenger of Allah's composure, sound decision-making skills, and efforts to restore morale and motivation secured control over a crisis that could have otherwise culminated in a decisive military defeat, or even the dissolution of the Muslim community. Indeed, the rapid reorganization of the army in the aftermath of the battle, the substantial recovery of psychological superiority, and the cultivation of a determination strong enough to pursue the polytheist forces demonstrate that he was not merely a leader who devised instantaneous solutions in crisis management, but also an administrator who anticipated long-term strategic outcomes. In this regard, the Battle of Uhud can be considered one of the most significant historical exemplars demonstrating the Prophet Muhammad's ability to assess risks in advance, make swift and accurate decisions in times of crisis, reconstruct a disrupted institutional order, and strengthen social solidarity. This paper examines the Battle of Uhud within its social, military, and political dimensions, and analyzes the impact of the Prophet Muhammad's charismatic leadership on the course and consequences of the battle.

Keywords: risk society; charismatic leadership, crisis management; strategy, social order

18. Yüzyıl Osmanlı Devlet Kaynaklarının Vakıf Tesisindeki Rolü: Damat İbrahim Paşa Evkafı Örneği

The Role of 18th-Century Ottoman State Resources in the Establishment of Waqfs: The Example of Damat Ibrahim Pasha's Waqfs

Atilla Canbolat
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler, atillacanbolat@gmail.com, ORCID: 0009-0003-5321-4547

Özet

Osmanlı arazi rejiminde ve vakıf hukukunda esas olan unsurların başında şahsi mülkler gelmekle birlikte devlet idaresi kentsel gelişimi, imar faaliyetlerini ve hayrat hizmetlerini yürütmek adına mirî arazi, tımar, mukataa ve padişah hasları gibi merkeze ait gelirleri irsadî vakıf usulüyle vakıf sistemine dâhil etmiştir. Lale Devri'nde Nevşehir'in kentsel dönüşümü ile İstanbul, Konya, Çorum, Kayseri ve İzmir gibi merkezlerde inşa edilen hayrî yapılar, devlet kaynaklarının vakıflaştırılması hususunda 18. yüzyıldaki en somut örnekler arasındadır.

Bu çalışma; Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi belgeleri (başta MAD.d. 7054 numaralı Evkaf Defteri olmak üzere ahkâm, mühimme ve vakfiye kayıtları) ışığında, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Vakfı'nın tesis sürecinde mirî kaynakların oynadığı idari, mali ve hukuki rolü tahlil etmeyi amaçlamaktadır.

1727–1729 yıllarına ait arşiv kayıtları, vakfın akar yapısının yalnızca özel mülklerle sınırlı kalmadığını, doğrudan hazine ve mirî gelir devirleriyle biçimlendiğini göstermektedir. Bu doğrultuda;

- Mutasarrıflarının berat iadesi yahut vefatı (mahlul) sebebiyle vakfa irsad olunan tımarlar (3.000, 5.999 ve 7.000 akçelik kalemler),
- Külliye masrafları için III. Ahmed tarafından doğrudan devlet gelirlerinden ayrılan 45.100 akçelik padişah ihsanı,
- Halep, Mora, Gümüşhane ve Aksaray gibi muhtelif bölgelerden mukataa ve vergi kalemlerinin vakfa devredilmesi,
- Niğde, Ürgüp, Develi ve Bor nahiyelerindeki köylerin öşür ve vergi gelirlerinin (yaklaşık 102.699 ila 115.698 akçe arası sabit taşra geliri) vakfa bağlanması incelemenin merkezindedir.

Bunun yanı sıra Ertaş Dağı'ndaki odun toplama hakkının Nevşehir halkına tahsisi gibi intifa ve kullanım yetkileri, Boynuincelü Türkmenlerinin iskânında varissiz kalan mülklerin vakfa irat kaydı ve İstanbul/Şehzadebaşı Dârülhadis Vakfı gelirlerinden reayanın avârız/nezl vergileri için yapılan mahsuplaşmalar, merkezî bürokrasinin mali tutumunu göstermektedir. İstanbul, Kayseri, İzmir'de dükkân, han, sabunhâne, Antakya'da dutluk gibi ticari akarlar da bu yapıyı tamamlamaktadır.

Nihayetinde bu çalışma; Damat İbrahim Paşa'nın imar hamlelerinde askeri-idari gelirlerin (tımar/has) ve mülkiyet devirlerinin (temlik) birer mali vasıta olarak nasıl kullanıldığını ve 18. yüzyıl Osmanlı devlet-vakıf ilişkilerinin sınırlarını ortaya koyacaktır.

Anahtar Kelimeler: Damat İbrahim Paşa Vakfı, İrsadî Vakıf, Tımar Tahsisi, Padişah Hasları, Osmanlı Arazi Rejimi

Abstract

While private properties (mülk) served as the primary foundation in the Ottoman land regime and waqf law, the state administration frequently incorporated state-owned resources—such as state lands (mirî), military fiefs (timar), tax farms (mukataa), and imperial demesnes (padişah hass)—into the waqf system through the irsadî waqf mechanism to facilitate urban development, construction activities, and philanthropic services. The urban transformation of Nevşehir during the Tulip Era, alongside charitable structures erected in major centers such as Istanbul, Konya, Çorum, Kayseri, and Izmir, stand among the most prominent 18th-century examples of converting state resources into pious endowments.

This study aims to analyze the administrative, financial, and legal roles played by state resources during the establishment of the Nevşehirli Damat Ibrahim Pasha Waqf, drawing upon documents from the Presidency Ottoman Archives, primarily the Evkaf Register numbered MAD.d. 7054, as well as ahkâm (decree), mühimme (important affairs), and waqfiyya (endowment deed) records.

Archival records dating from 1727 to 1729 demonstrate that the endowment's revenue-bearing asset structure was not limited to private properties, but was significantly shaped by direct transfers of treasury and mirî revenues. In this framework, the study focuses on:

Fiefs (timar allocations of 3,000, 5,999, and 7,000 akçe) assigned to the waqf following the surrender of patents (berat) or the death of their holders (mahlul),

A royal grant of 45,100 akçe allocated directly from state revenues by Sultan Ahmed III to cover the complex's expenses,

The transfer of mukataa and tax units to the waqf from various regions, including Aleppo, Morea, Gümüşhane, and Aksaray,

The assignment of agricultural tithes (öşür) and tax revenues from villages in the sub-districts (nahiye) of Niğde, Ürgüp, Develi, and Bor (totaling approximately 102,699 to 115,698 akçe in fixed provincial revenues).

Furthermore, usufruct and usage rights—such as granting the wood-gathering privilege on Ertaş Mountain to the inhabitants of Nevşehir—the registration of ownerless properties as waqf revenue during the settlement of the

Boynuincelü Turkmen tribe, and tax reconciliations made for the population's avârız and nezl dues from the revenues of the Şehzadebaşı Dârülhadis Waqf in Istanbul demonstrate the financial flexibility of the central bureaucracy. Commercial assets, including shops, inns, and soapworks in Istanbul, Kayseri, and Izmir, as well as mulberry groves in Antioch, complete this institutional structure.

Ultimately, this study reveals how military-administrative revenues (timar and hass) and property transfers (temlik) were utilized as financial instruments in Damat Ibrahim Pasha's urban initiatives, delineating the boundaries of 18th-century Ottoman state-waqf relations.

Keywords: Damat Ibrahim Pasha Foundation, Irsadi Foundation, Timar Allocation, Sultan's Imperial Estates (Hass), Ottoman Land Regime

Salgın Hastalıklar Karşısında Osmanlı Mektepleri: Eğitimde Süreklilik ve Kriz Yönetimi

Ottoman Schools In The Face Of Epidemic Diseases: Educational Continuity And Crisis Management

Dr. Elif Baksı Çevik
Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Tekirdağ, Türkiye,
ebaksi@nku.edu.tr, ORCID 0000-0003-2680-4114

Özet

Salgın hastalıklar, Osmanlı Devleti'nde yalnızca sağlık alanını değil, sosyal ve ekonomik hayatın yanı sıra eğitim faaliyetlerini de etkileyen önemli kriz unsurlarından biri olmuştur. Özellikle XIX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren şehirleşme, nüfus hareketliliği ve mektepleşmenin yaygınlaşmasıyla birlikte öğrencilerin toplu olarak bulunduğu eğitim kurumları, salgın hastalıkların yayılma riski açısından kırılgan mekânlar hâline gelmiştir. Bu durum, salgın dönemlerinde eğitim faaliyetlerinin nasıl sürdürüleceği ve eğitim kurumlarının krizlere nasıl cevap vereceği sorununu gündeme getirmiştir.

Mekteplerde görülen salgın hastalıkların yayılma alanı geniş olduğundan devlet eliyle çıkarılan nizamname ve kanunnameler ile buna mâni olunmak istenmiştir. Çalışmada Osmanlı mekteplerinin salgın dönemlerinde başvurduğu uygulamalar ayrıntılı biçimde ele alınacaktır. Çiçek, kolera, kızamık, kabakulak, boğmaca, difteri gibi hastalıklar karşısında tatil kararlarının hastalığın niteliğine göre belirlenmesi, eğitim-öğretim takviminin yeniden düzenlenmesi, sınavların ertelenmesi veya telafisi, öğrencilerin daha güvenli mekânlara nakledilmesi gibi önlemler incelenecektir. Ayrıca yatılı öğrencilerin barınma ve sağlık koşulları ile muallimlerin görev, izin ve sağlık durumları da değerlendirilerek salgınların yalnızca eğitim sürecini değil, kurumsal işleyişi de nasıl etkilediği ortaya konulacaktır. Salgınların denetiminde maarif ve belediye idareleri arasında kurulan iş birliği de önemli bir mekanizma oluşturmuştur. Mekteplerde görülen hastalıkların bildirilmesi, talebelerin muayene edilmesi, sıhhi denetimlerin gerçekleştirilmesi ve hastalık sona erdikten sonra mekteplerin yeniden açılması, salgın dönemlerinde eğitim kurumlarının sağlık ve eğitim boyutlarını birlikte gözeten bir kriz yönetimi anlayışının ortaya çıktığını göstermektedir.

Bu bağlamda Osmanlı eğitim kurumlarının salgın karşısında tamamen işlevsiz hale gelmek yerine mevcut şartlara uyum sağlayarak faaliyetlerini sürdürme çabaları vurgulanacaktır. Çalışmanın temel kaynaklarını Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi'nde bulunan belgeler oluşturmakta; ayrıca dönemin süreli yayınları ve konuya ilişkin araştırma eserleriyle desteklenmektedir. Böylece salgın hastalıkların Osmanlı eğitim sistemi üzerindeki etkileri, kriz yönetimi ve süreklilik perspektifinden bütüncül bir şekilde değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Salgın Hastalıklar, Osmanlı Mektepleri, Eğitim Tarihi, Eğitimde Süreklilik, Kriz Yönetimi.

Abstract

Epidemic diseases constituted important sources of crisis in the Ottoman Empire, affecting not only public health but also social and economic life as well as educational activities. Particularly from the second half of the nineteenth century onwards, with the expansion of urbanization, population mobility, and schooling, educational institutions where students gathered collectively became vulnerable spaces in terms of the risk of epidemic disease transmission. This situation raised the question of how educational activities could be maintained during epidemic periods and how educational institutions could respond to such crises.

As epidemic diseases occurring in schools had the potential to spread widely, the Ottoman state sought to prevent their spread through regulations and legal measures. This study examines in detail the practices implemented in Ottoman schools during epidemic periods. It focuses on measures taken in response to diseases such as smallpox, cholera, measles, mumps, whooping cough, and diphtheria, including the determination of school closures according to the nature of the disease, the rearrangement of the academic calendar, the postponement or rescheduling of examinations, and the transfer of students to safer locations. In addition, the living and health conditions of boarding students, as well as the duties, leave arrangements, and health conditions of teachers, will be evaluated in order to demonstrate how epidemics affected not only the educational process but also the institutional functioning of schools. Cooperation between the educational and municipal authorities also constituted an important mechanism in controlling epidemics. The reporting of diseases observed in schools, the medical examination of students, sanitary inspections, and the reopening of schools once the disease had subsided demonstrate the emergence of a crisis management approach that took into account both the health and educational dimensions of educational institutions during epidemic periods.

In this context, the study emphasizes the efforts of Ottoman educational institutions to adapt to prevailing conditions and maintain their activities rather than becoming completely dysfunctional in the face of epidemics. The primary sources of the study consist of documents held in the Ottoman Archives of the Presidency of the State Archives of the Republic of Türkiye, supplemented by periodicals of the period and relevant scholarly studies. Thus, the impact of epidemic diseases on the Ottoman educational system will be evaluated comprehensively from the perspectives of crisis management and educational continuity.

Keywords: Epidemic Diseases, Ottoman Schools, History of Education, Educational Continuity, Crisis Management**.**

Krizin Kurumsal Hafızaya Kazınması: Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Toplumsal Dönüşümde Tarihsel Süreklilik ve Kopuş

Crisis Inscribed In Institutional Memory: Historical Continuity And Rupture In The Social Transformation From The Ottoman Empire To The Republic

Dr. Selçuk Kılınç[1], Dr. Nurdan Kalaycı[2]
[1]Adıyaman Üniversitesi, ORCID: 0009-0003-6956-5392
[2]İstanbul Arel Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Veri İşleme Teknikleri Programı, ORCID: 0000-0002-0244-2422

Özet

Bu çalışma, kriz dönemlerinin toplumsal dönüşüm üzerindeki uzun vadeli etkilerini, Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşünden Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna uzanan geçiş dönemini vaka alarak incelemektedir. Sosyal bilimler yazınında kriz dönemlerinin toplumsal etkisi, çoğunlukla yeni yasaların çıkarılması ya da yeni kurumların kurulması gibi doğrudan gözlemlenebilir değişimler üzerinden ele alınmakta; krizin daha örtük bir boyutu, yani kurumların geçmişe dair neyi hatırlayıp neyi geri plana ittiği, büyük ölçüde gözden kaçırılmaktadır. Bu çalışmanın amacı, 1908 ile 1923 yılları arasında yaşanan çok boyutlu krizin, İkinci Meşrutiyet'in ilanından Balkan Savaşları'na, I. Dünya Savaşı'ndan Mütareke ve Millî Mücadele'ye uzanan sürecin, toplumsal yapılar üzerinde bıraktığı izleri, örgüt kuramındaki kurumsal hafıza ve örgütsel miras kavramlarını tarih yazımının süreklilik-kopuş tartışmasıyla buluşturarak okumaktır. Yöntem olarak tarihsel doküman ve içerik analizi benimsenmiş; tarih yazımı ve örgüt kuramı literatüründen oluşan ikincil kaynaklar sistematik biçimde taranarak dört kurumsal alanı -bürokrasi, siyasal örgütlenme, ekonomi ve toplumsal kimlik- kapsayan bir dönem ile kurumsal alan matrisi oluşturulmuştur. Bulgular, kriz sonrası toplumsal dönüşümün homojen bir kopuş olmadığını aksine seçici bir süreklilik-kopuş bileşimi sergilediğini göstermektedir: İttihat ve Terakki dönemi sivil ve askerî kadroların taşıdığı bürokratik gelenek ve örgütlenme bilgisi büyük ölçüde korunurken ekonomik örgütlenme modelleri ve toplumsal kimlik anlatıları radikal biçimde yeniden inşa edilmiştir. Bu örüntünün taşra ölçeğinde de geçerli olduğu görülmekte; yerel adli ve idari aygıtın, tekrarlayan kriz dalgaları boyunca kesintisiz biçimde işlemeye devam etmesi, bürokratik sürekliliğin yalnızca başkentte değil taşrada da gözlemlenebilir olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışma, kriz dönemlerinin toplumsal etkisinin, doğrudan gözlemlenebilir kurumsal değişimlerden çok, kurumsal hafızanın hangi unsurları koruyup hangilerini geri plana ittiği üzerinden daha iyi anlaşılabileceğini öne sürmekte; bu bulgu, risk ve dirençlilik yazınına, kurumların krizden çıkışta homojen değil seçici bir adaptasyon sergilediği yönünde özgün bir katkı sunmaktadır. Çalışmanın kuramsal katkısı, örgüt kuramı kavramlarının makro-toplumsal bir kriz vakasına disiplinler arası biçimde taşınmasıdır. Bu bakımdan çalışma, kongrenin ana temasıyla da örtüşecek biçimde, toplumsal dirençliliğin bütünüyle değişmeden kalma ya da bütünüyle yeniden inşa edilme değil, hangi kurumsal unsurların korunacağına dair stratejik bir seçim

kapasitesi olarak yeniden kavramsallaştırılmasını önermektedir. Çalışmanın sınırlılıkları ve gelecek araştırmalara yönelik öneriler de ayrıca tartışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: kriz, toplumsal dönüşüm, kurumsal hafıza, örgütsel miras, Osmanlı-Cumhuriyet geçişi

Abstract

This study examines the long-term effects of crisis periods on social transformation, using the transition from the collapse of the Ottoman Empire to the founding of the Republic of Turkey as its case. It aims to interpret the traces left by the multidimensional crisis of 1908-1923 -the Second Constitutional Era, the Balkan Wars, World War I, the Armistice period, and the National Struggle- on social structures by bringing the organization-theory concepts of institutional memory and organizational heritage into dialogue with the continuity/rupture debate in historiography. The study adopts historical document and content analysis as its method; secondary sources drawn from historiography and the social sciences were systematically reviewed to construct a period × institutional-domain matrix. Findings indicate that post-crisis social transformation was not a uniform rupture but a selective combination of continuity and discontinuity: the bureaucratic tradition carried by Committee of Union and Progress (CUP) civil-military cadres was largely preserved, while economic organizational models and narratives of collective identity were radically reconstructed. The study suggests that the social impact of crisis periods can be better understood not through directly observable institutional changes alone, but through which elements institutional memory chooses to preserve and which it pushes into the background. This finding contributes to the risk and resilience literature by showing that institutions display selective, rather than uniform, adaptation in the aftermath of crisis.

Keywords: crisis, social transformation, institutional memory, organizational heritage, Committee of Union and Progress, Ottoman-Republican transition

Yapay Zekâ Destekli Pazarlamada Tüketici Gizliliği ve Algılanan Risk: Bibliyometrik ve Sistematik Bir İnceleme

Consumer Privacy and Perceived Risk in AI-Driven Marketing: A Bibliometric and Systematic Review

Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Furkan Tan
Bitlis Eren Üniversitesi, Adilcevaz Meslek Yüksekokulu, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümü, ORCID: 0000-0002-2755-4543

Özet

Yapay zekâ teknolojilerinin pazarlama faaliyetlerinde giderek daha yaygın biçimde kullanılması, işletmelerin tüketicilere yönelik kişiselleştirilmiş ürün, hizmet ve iletişim stratejileri geliştirmesine önemli olanaklar sağlamaktadır. Özellikle tüketici verilerinin analiz edilmesi, bireysel tercihlerin tahmin edilmesi, kişiselleştirilmiş önerilerin oluşturulması ve pazarlama iletişiminin optimize edilmesi gibi uygulamalar, yapay zekânın pazarlama alanındaki önemini artırmaktadır. Bununla birlikte yapay zekâ destekli pazarlama uygulamalarının büyük miktarda tüketici verisinin toplanması, işlenmesi ve analiz edilmesine dayanması; veri gizliliği, kişisel verilerin korunması, algoritmik şeffaflık ve tüketicilerin algıladıkları risklere ilişkin çeşitli tartışmaları beraberinde getirmektedir. Özellikle tüketicilerin kişisel verilerinin nasıl toplandığı, hangi amaçlarla kullanıldığı ve yapay zekâ temelli karar süreçlerinde ne ölçüde kontrol sahibi olduklarına yönelik kaygıları, dijital pazarlama ortamında tüketici güveni ve kırılganlığı açısından giderek önem kazanmaktadır. Bu gelişmeler doğrultusunda tüketici gizliliği ve algılanan risk kavramlarının yapay zekâ destekli pazarlama literatüründeki konumunun bütüncül biçimde değerlendirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmanın amacı, yapay zekâ destekli pazarlama bağlamında tüketici gizliliği ve algılanan risk konularında oluşan bilimsel literatürün gelişimini, entelektüel ve tematik yapısını bibliyometrik analiz ve sistematik literatür incelemesi aracılığıyla ortaya koymaktır. Araştırmanın veri setinin Scopus veri tabanından elde edilmesi ve belirlenen dâhil etme ve dışlama kriterleri doğrultusunda oluşturulması planlanmaktadır. Bibliyometrik analiz kapsamında alanın yıllar içerisindeki yayın eğilimlerinin, etkili yazarlarının, kaynaklarının, ülkelerinin, atıf yapılarının ve anahtar kelime ilişkilerinin incelenmesi; ayrıca bilimsel iş birliği ağlarının ve literatürde ortaya çıkan tematik yapıların görselleştirilmesi amaçlanmaktadır. Sistematik inceleme aşamasında ise bibliyometrik analiz sonucunda belirlenen temel araştırma kümelerinin ve öne çıkan temaların içerik açısından değerlendirilerek literatürdeki temel tartışmaların, mevcut bilgi birikiminin ve araştırma boşluklarının belirlenmesi hedeflenmektedir. Böylece alanın yalnızca niceliksel gelişiminin değil, kavramsal ve tematik dönüşümünün de ortaya konulması amaçlanmaktadır. Çalışmanın, yapay zekâ destekli pazarlamanın tüketicilere ve işletmelere sunduğu fırsatların yanı sıra tüketici gizliliği, algılanan risk ve dijital kırılganlık bağlamında ortaya çıkan sorunların bütüncül biçimde değerlendirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir. Ayrıca çalışmadan elde edilecek bulgular doğrultusunda yapay zekâ destekli pazarlama uygulamalarının tüketici açısından doğurabileceği risklere ilişkin mevcut literatürün sınırlarının ortaya konulması

ve gelecekte gerçekleştirilecek çalışmalar için araştırma boşluklarına dayalı bir araştırma gündemi oluşturulması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Dijital Pazarlama, Tüketici Gizliliği, Algılanan Risk, Bibliyometrik Analiz.

Abstract

Artificial intelligence (AI) technologies are increasingly being integrated into marketing activities, providing businesses with significant opportunities to develop personalized products, services, and communication strategies for consumers. In particular, applications such as analyzing consumer data, predicting individual preferences, generating personalized recommendations, and optimizing marketing communications have increased the importance of AI in the field of marketing. However, the reliance of AI-driven marketing applications on the collection, processing, and analysis of large volumes of consumer data has also raised various concerns regarding data privacy, personal data protection, algorithmic transparency, and consumers' perceived risks. In particular, consumers' concerns about how their personal data are collected, for what purposes they are used, and the extent to which consumers have control over AI-driven decision-making processes have become increasingly important in terms of consumer trust and vulnerability in digital marketing environments. In light of these developments, there is a growing need for a comprehensive assessment of the position of consumer privacy and perceived risk within the AI-driven marketing literature. This study aims to examine the development, intellectual structure, and thematic landscape of the scientific literature on consumer privacy and perceived risk in the context of AI-driven marketing through bibliometric analysis and a systematic literature review. The dataset is planned to be retrieved from the Scopus database and constructed in accordance with predetermined inclusion and exclusion criteria. The bibliometric analysis is intended to examine publication trends over time, influential authors, sources, countries, citation structures, and keyword relationships, as well as to visualize scientific collaboration networks and thematic structures emerging within the literature. In the systematic review stage, the major research clusters and prominent themes identified through the bibliometric analysis will be evaluated in terms of their content to determine the key debates, existing body of knowledge, and research gaps in the literature. In this way, the study aims to reveal not only the quantitative development of the field but also its conceptual and thematic transformation. The study is expected to contribute to a comprehensive understanding of the opportunities offered by AI-driven marketing to consumers and businesses, as well as the challenges associated with consumer privacy, perceived risk, and digital vulnerability. Furthermore, based on the findings, the study aims to identify the boundaries of the existing literature concerning consumer-related risks arising from AI-driven marketing practices and to propose a research agenda based on identified research gaps to guide future studies.

Keywords: Artificial Intelligence, Digital Marketing, Consumer Privacy, Perceived Risk, Bibliometric Analysis.

Dijital Kontrolün Kurumsallaşması: Meşruiyet ve Emek Direnci Üzerine Kavramsal Bir Çerçeve

Institutionalizing Digital Control: A Conceptual Framework of Legitimacy and Labor Resistance

Dr. Öğr. Üyesi Hızır Konuk
MEF Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, konukhi@mef.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9274-6912

Özet

Çalışma hayatı, dijital kontrol sistemlerinin etkin kullanımı ile işletmelerin mutlak verimlilik değerine ulaşma yolunda hızla ilerlemekte. Dijital kontrol sistemleri gözetim, standartlaştırma, verileştirme ve algoritmik performans yönetimi araçlarını etkin biçimde uygulamaya olanak sağlayarak bunu mümkün kılmaktadır. Bu teknolojiler çalışanların eylemleri üzerinde inisiyatiflerini daraltarak ve yoğunlaşan kontrol biçimlerini normalleştirerek güç ilişkilerini de yeniden üretmektedir. Tarih boyu bu baskı çalışanların kolektif tepkileri ile karşılaşmış olmasına ragmen dijital sistemler ile gelen bu dönüşüm henüz kitlesel tepkilere neden olmamıştır. Bu kavramsal çalışma, dijital kontrol sistemlerini kurumsal teori çerçevesinde ele almakta; potansiyel olarak baskıcı sonuçlarına rağmen bu sistemlerin nasıl sorgulanmaksızın kabul edilen yapılara dönüştüğünü ve çalışanların hangi koşullarda uyum, kabullenme ya da direnç geliştirebileceğini tartışmaktadır.

Çalışma, kurumsallaşma, meşruiyet ve işyeri direnci arasında bütünleştirici bir kavramsal çerçeve önermektedir. Buna göre dijital kontrolün kalıcılığı yalnızca teknolojik kapasiteden değil; mevcut kurumsal düzeni yeniden üreten yönetsel uygulamalardan, örgütsel söylemlerden, standartlaştırılmış rutinlerden ve emek içindeki farklılaşmalardan da beslenmektedir. Pragmatik, ahlaki ve bilişsel meşruiyet ayrımından hareketle çalışanların dijital kontrolü yararlı ya da kaçınılmaz görürken aynı zamanda ahlaki açıdan uygun bulmayabilecekleri ileri sürülmektedir. Bu durum, tam meşruiyet oluşmadan kurumsallaşmanın mümkün olduğu bir gerilim alanı yaratır. Böyle bir yapı bireysel ve gündelik direnç biçimlerini üretebilirken bunların kolektif eyleme dönüşmesini de sınırlayabilir. Çalışma bu nedenle ortak yorumlama çerçevelerinin, alternatif kurumsal mantıkların ve harekete geçirici yapıların dağınık hoşnutsuzluğu kolektif dirence dönüştürmedeki önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kitlesel direniş, dijital kontrol sistemleri, kurumsallaşma, meşruiyet

Abstract

Working life is rapidly moving toward the pursuit of absolute efficiency through the effective use of digital control systems. Digital control systems make this possible by enabling organizations to implement surveillance, standardization, datafication, and algorithmic performance management tools effectively. By restricting employees' discretion over their actions and normalizing increasingly intensive forms of control, these technologies also reproduce existing power relations. Although such forms of oppression have historically been met with collective responses from workers, the transformation brought about by digital systems has not yet generated large-scale collective resistance. This conceptual study examines digital control systems within the framework of institutional theory and discusses how these systems become taken-for-granted structures despite their potentially oppressive consequences, as well as the conditions under which employees may develop compliance, acquiescence, or resistance.

The study proposes an integrative conceptual framework linking institutionalization, legitimacy, and workplace resistance. Accordingly, the persistence of digital control is driven not only by technological capacity but also by managerial practices, organizational discourses, standardized routines, and differentiation within labor that reproduce the existing institutional order. Drawing on the distinction between pragmatic, moral, and cognitive legitimacy, the study argues that employees may perceive digital control as useful or inevitable while simultaneously questioning its moral appropriateness. This creates a sphere of tension in which institutionalization may occur without full legitimacy. While such a structure may generate individual and everyday forms of resistance, it may also constrain their transformation into collective action. The study therefore emphasizes the importance of shared interpretive frameworks, alternative institutional logics, and mobilizing structures in transforming dispersed dissatisfaction into collective resistance.

Keywords: Mass resistance, digital control systems, institutionalization, legitimacy

Refleksif Modernleşmeden Örgütsel Kırılganlığa: Dijital Çağda Riskin Demokratikleşmesi ve Yeni Örgütsel Patolojiler

From Reflexive Modernization to Organizational Vulnerability: The Democratization of Risk and New Organizational Pathologies in the Digital Age

Dr. Nurdan Kalaycı
İstanbul Arel Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Veri İşleme Teknikerliği Programı,
phdkalaycinurdan@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0244-2422

Özet

Örgütler tarihsel olarak riski, üst yönetimin bilgi ve karar tekelinde tuttuğu, hiyerarşik biçimde denetlenen ve büyük ölçüde öngörülebilir bir olgu olarak ele almıştır. Ancak dijital dönüşüm süreci -gerçek zamanlı veri akışları, algoritmik yönetim uygulamaları, kurumsal sosyal medya hesapları ve sürekli bağlanabilirlik- bu geleneksel mimariyi kökten sarsmakta, risk bilgisini ve risk maruziyetini örgütün en alt kademesine kadar yaymaktadır. Bu çalışma, söz konusu dönüşümü kavramsallaştırmak amacıyla Ulrich Beck'in Risk Toplumu Kuramı çerçevesinde geliştirdiği refleksif modernleşme ve riskin demokratikleşmesi kavramlarını, örgüt düzeyine taşıyarak yeniden okumaktadır. Beck'in toplumsal düzeyde tarif ettiği bumerang etkisi -risklerin, onları üretenlere de geri dönmesi- burada örgüt içi bir mekanizma olarak ele alınmakta; yönetimin ürettiği dijital gözetim ve risk politikalarının zamanla yönetimin kendi meşruiyetini de aşındırdığı öne sürülmektedir. Kavramsal nitelikte kurgulanan ve yöntem olarak ilgili yazının eleştirel bir sentezine dayanan çalışma, bu argümanı Anthony Giddens'ın ontolojik güvenlik kavramıyla destekleyerek güçlendirmekte; geç modernitedeki süreksizliklerin bireylerde yarattığı güven arayışının, dijitalleşen örgütlerde de benzer biçimde yeniden üretildiğini tartışmaktadır. Bu kuramsal temelden hareketle çalışma, riskin demokratikleşmesinin örgütlerde ürettiği kırılganlık biçimlerini ve bu kırılganlığın somutlaştığı yeni örgütsel patolojileri -dijital teknostres, örgütsel güven erozyonu, dijital panoptikon kaygısı ve stratejik özerklik kaybı gibi- bilişsel-duygusal, ilişkisel ve yapısal düzeyler olmak üzere üç düzeyde sınıflandıran özgün bir kavramsal çerçeve önermektedir. Çalışmanın temel katkısı, Beck'in büyük ölçüde ulus-devlet ve küresel toplum düzeyinde geliştirdiği risk sosyolojisini örgüt/mikro düzeye taşıyarak, dijitalleşme yazınına disiplinlerarası bir açıklayıcı çerçeve kazandırmasıdır. Bu bakımdan çalışma, kongrenin risk çağında kırılganlık, kriz ve dirençlilik temasına, örgütlerin dijital dönüşüm sürecindeki kırılganlık deneyimini kavramsal düzeyde görünür kılarak katkı sunmayı hedeflemektedir. Çalışma, önerilen çerçevenin yönetsel çıkarımlarını ve ileride ampirik olarak sınanabilecek araştırma önerilerini tartışarak sonuçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Risk toplumu, refleksif modernleşme, riskin demokratikleşmesi, örgütsel kırılganlık, örgütsel patoloji

Abstract

Organizations have historically treated risk as a domain monopolized by top management's information and decision-making authority, hierarchically controlled and largely predictable. Digital transformation, however - real-time data flows, algorithmic management practices, corporate social media presence, and constant connectivity- fundamentally disrupts this traditional architecture, spreading risk information and risk exposure down to the organization's lowest levels. This paper conceptualizes this shift by relocating Ulrich Beck's notions of reflexive modernization and the democratization of risk, developed within his Risk Society Theory, to the organizational level. Beck's boomerang effect -risks returning to those who produce them- is treated here as an intra-organizational mechanism; the paper argues that the digital surveillance and risk policies produced by management gradually erode management's own legitimacy. Conceptual in nature and methodologically grounded in a critical synthesis of the relevant literature, the paper reinforces this argument with Giddens' concept of ontological security, discussing how the search for trust that discontinuities generate in late modern individuals is similarly reproduced within digitalizing organizations. Building on this theoretical foundation, the paper proposes an original conceptual framework that classifies the organizational fragilities produced by the democratization of risk, and the new organizational pathologies in which this fragility materializes -digital technostress, erosion of organizational trust, digital panopticon anxiety, and loss of strategic autonomy- across three levels: cognitive-emotional, relational, and structural. The paper's core contribution is relocating Beck's largely nation-state- and global-society-level risk sociology to the organizational/micro level, furnishing the digitalization literature with an interdisciplinary explanatory framework. In this respect, the paper aims to contribute to the congress theme of fragility, crisis, and resilience in the age of risk by rendering visible, at a conceptual level, organizations' experience of fragility during digital transformation. The paper concludes by discussing the managerial implications of the proposed framework and directions for future empirical research.

Keywords: Risk society, reflexive modernization, democratization of risk, organizational fragility, organizational pathology

Tarımsal Kredi Müşterilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi: Sivas İli Örneği

Investigation of the Financial Literacy Levels of Agricultural Credit Customers: The Case of Sivas Province

Arzu Kaygıner[1], Prof. Dr. Mehmet Demir[2]
[1] Sivas CÜ, SBE, kayginerarzu@icloud.com, ORCID: 0009-0003-5928-9996
[2] Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İİBF, mehmetdemir@cumhuriyet.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1796-7974

Özet

Tarım sektörü, üretimin doğal koşullara bağlı olması, gelirlerin dönemsel nitelik taşıması, girdi maliyetlerinin yüksekliği ve finansman ihtiyacının sürekliliğiden dolayı diğer sektörlerden farklı bir finansal yapıya sahiptir. Bu sebeple tarım bankacılığı ve tarımsal krediler; üreticilerin faaliyetlerini sürdürebilmeleri, üretim kapasitelerini artırabilmeleri ve finansal riskleri yönetebilmeleri açısından önemli bir araç niteliği taşımaktadır.

Bu çalışmanın amacı, Sivas ilinde tarım ve/veya hayvancılık faaliyetinde bulunan tarımsal kredi müşterilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini, finansal karar alma biçimlerini, kredi kullanma ve geri ödeme davranışlarını, yatırım tercihlerini ve tarımsal kredilerin kullanım amacına ilişkin görüşlerini incelemektir.

Belirtilen amaçlara ulaşmak için nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışma kapsamında Sivas ilinde tarım ve/veya hayvancılık faaliyeti yürüten 15 katılımcı ile 2026 yılı Mayıs ve Haziran aylarında görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerden elde edilen veriler değerlendirilmiş; katılımcıların finansal okuryazarlık algıları, kredi kullanma davranışları, kredi seçim ölçütleri, geri ödeme süreçleri, mobil bankacılık kullanımları, yatırım tercihleri ve finansal eğitim ihtiyacına ilişkin görüşleri kod, kategori ve tema yapısı içinde analiz edilmiştir.

Araştırma bulguları, katılımcıların finansal okuryazarlık kavramını teorik düzeyde açıklamakta zorlandıklarını ancak faiz oranı, vade, ödeme zamanı, hasat dönemi, hayvan satışı ve üretim maliyetleri gibi konularda pratik deneyime sahip olduklarını göstermektedir. Katılımcıların kredi kullanımında en fazla faiz oranına dikkat ettikleri, geri ödeme süreçlerini çoğunlukla hasat, kurban, süt geliri veya hayvan satış dönemlerine göre planladıkları belirlenmiştir. Tarımsal kredilerin amaç dışı kullanımına ilişkin bulgular, düşük faiz ve uzun vade avantajı sebebiyle bazı kredilerin üretim dışı alanlara yönlendirilebildiğini ortaya koymaktadır.

Özetle araştırma, tarımsal kredi müşterilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin homojen olmadığını; üreticilerin bir kısmının finansal karar alma ve kredi kullanımı konusunda deneyim sahibi olmasına rağmen kredi sözleşmesi, sigorta/kasko, toplam maliyet, ödeme planı ve banka uygulamaları gibi alanlarda bilgi desteğine ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda tarımsal üreticilere yönelik uygulamalı finansal okuryazarlık

ve kredi okuryazarlığı eğitimlerinin yaygınlaştırılması, kredi ödeme planlarının üretim döngüsüne uygun biçimde düzenlenmesi ve tarımsal kredilerin kullanım amacının daha etkin izlenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tarım bankacılığı, tarımsal kredi, kredi okuryazarlığı, finansal okuryazarlık

Abstract

The agricultural sector has a different financial structure from other sectors due to the dependence of production on natural conditions, the seasonal nature of incomes, high input costs, and the continuous need for financing. Therefore, agricultural banking and agricultural credits serve as an important tool for producers to sustain their activities, increase their production capacities, and manage financial risks.

The purpose of this study is to examine the financial literacy levels, financial decision-making patterns, credit utilization and repayment behaviors, investment preferences, and opinions regarding the purpose of agricultural credit use among agricultural credit customers engaged in agricultural and/or livestock activities in Sivas province.

To achieve these objectives, a qualitative research method was used. Within the scope of the study, interviews were conducted with 15 participants carrying out agricultural and/or livestock activities in Sivas province in May and June 2026. The data obtained from the interviews were evaluated; participants' perceptions of financial literacy, credit utilization behaviors, credit selection criteria, repayment processes, mobile banking usage, investment preferences, and views on the need for financial education were analyzed within a structure of codes, categories, and themes.

The research findings indicate that participants have difficulty explaining the concept of financial literacy at a theoretical level; however, they possess practical experience in areas such as interest rates, maturity terms, payment timing, harvest periods, livestock sales, and production costs. It was determined that participants pay the most attention to interest rates when using credit, and they mostly plan their repayment processes according to harvest, Eid al-Adha (Kurban), milk revenue, or livestock sales periods. Findings regarding the misuse of agricultural credits reveal that due to the advantages of low interest and long terms, some credits can be directed toward non-production areas.

In summary, the research shows that the financial literacy levels of agricultural credit customers are not homogeneous; although some producers have experience in financial decision-making and credit utilization, they need informational support in areas such as credit agreements, insurance/coverage, total cost, payment plans, and bank applications. Accordingly, it is recommended to expand applied financial literacy and credit literacy training for agricultural producers, to arrange credit repayment plans in accordance with the production cycle, and to monitor the intended use of agricultural credits more effectively.

Keywords: Agricultural banking, agricultural credit, credit literacy, financial literacy

Krizlerin Gölgesinde Bölgesel Kalkınma: Kırılganlıkların Yönetimi ve Dirençli Geleceklerin İnşası

Regional Development In The Shadow Of Crises: Managing Vulnerabilities And Building Resilince-Oriented Futures

Doç. Dr. Mustafa Bulut
Dicle Üniversitesi, Diyarbakır Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu / Yönetim ve Organizasyon,
mbulut@dicle.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3747-7887

Özet

Günümüzde bölgesel kalkınma süreçleri ekonomik, çevresel, teknolojik, demografik, jeopolitik ve sağlık kaynaklı çoklu krizlerin etkisi altında şekillenmektedir. COVID-19 pandemisi, küresel tedarik zincirlerindeki bozulmalar, enerji ve yaşam maliyeti krizleri, jeopolitik gerilimler, iklim değişikliği ve doğal afetler, bölgelerin dışsal şoklara karşı farklı düzeylerde kırılganlık gösterdiğini ortaya koymuştur. Bu gelişmeler, bölgesel kalkınmanın yalnızca ekonomik büyüme, istihdam ve rekabet gücü üzerinden değerlendirilmesini yetersiz hâle getirmiş; bölgesel dirençlilik kavramını kalkınma politikalarının merkezine taşımıştır. OECD (2025), son yıllardaki küresel şokların mekânsal olarak asimetrik sonuçlar yarattığını ve bu nedenle bölgesel politikaların ekonomik, sosyal ve çevresel dirençliliğin güçlendirilmesinde kritik bir rol üstlendiğini belirtmektedir.

Bu çalışmanın amacı, krizler ile bölgesel kalkınma arasındaki ilişkiyi kırılganlık ve dirençlilik kavramları çerçevesinde teorik olarak değerlendirmek ve dirençli bölgesel geleceklerin inşası için bütüncül bir kavramsal çerçeve geliştirmektir. Çalışmada ampirik bir uygulamaya başvurulmamış; bölgesel kalkınma, ekonomik kırılganlık, sosyal kırılganlık, iklim riskleri, kurumsal kapasite, sosyal sermaye, yenilikçilik ve evrimsel bölgesel dirençlilik literatürü üzerinden kavramsal bir değerlendirme gerçekleştirilmiştir. Bölgesel dirençlilik yalnızca bir şok sonrasında eski ekonomik yapıya geri dönme kapasitesi olarak değil aynı zamanda değişen koşullara uyum sağlama, mevcut kaynakları yeniden yapılandırma ve yeni kalkınma patikaları oluşturma kapasitesi olarak ele alınmıştır (Boschma, 2015; Martin & Sunley, 2015).

Çalışmanın temel argümanı, krizlerin kendisinden çok, krizlerin etkilerini belirleyen yapısal kırılganlıkların bölgesel kalkınma açısından belirleyici olduğudur. Ekonomik çeşitliliğin düşük olması, beşerî sermaye eksiklikleri, altyapı yetersizlikleri, sosyal eşitsizlikler, kurumsal kapasite sorunları ve iklim riskleri bölgelerin krizlere karşı duyarlılığını artırmaktadır. Buna karşılık ekonomik çeşitlilik, yenilikçilik, nitelikli insan kaynağı, güçlü yerel kurumlar, sosyal sermaye, dijital ve fiziksel altyapı ile etkili çok düzeyli yönetişim bölgesel dirençliliğin temel kaynaklarını oluşturmaktadır. Bu doğrultuda çalışma, geleceğin bölgesel kalkınma anlayışının "kriz sonrasında toparlanma" yaklaşımından "krizleri öngören, kırılganlıkları azaltan, uyum sağlayan ve yeni kalkınma patikaları oluşturan dirençli bölgeler" yaklaşımına doğru evrilmesi gerektiğini ileri sürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bölgesel kalkınma, bölgesel kırılganlık, bölgesel dirençlilik, kriz yönetimi, sürdürülebilir kalkınma

Abstract

Today, regional development processes are shaped by the impact of multiple crises stemming from economic, environmental, technological, demographic, geopolitical, and health-related factors. The COVID-19 pandemic, disruptions in global supply chains, energy and cost-of-living crises, geopolitical tensions, climate change, and natural disasters have revealed that regions exhibit varying levels of vulnerability to external shocks. These developments have rendered an assessment of regional development based solely on economic growth, employment, and competitiveness insufficient; they have brought the concept of regional resilience to the center of development policies. The OECD (2025) notes that global shocks in recent years have produced spatially asymmetric outcomes and that, as a result, regional policies play a critical role in strengthening economic, social, and environmental resilience.

The purpose of this study is to theoretically assess the relationship between crises and regional development within the framework of the concepts of vulnerability and resilience, and to develop a holistic conceptual framework for building resilient regional futures. The study does not involve an empirical application; rather, it conducts a conceptual assessment based on the literature on regional development, economic vulnerability, social vulnerability, climate risks, institutional capacity, social capital, innovation, and evolutionary regional resilience. Regional resilience is addressed not only as the capacity to return to the previous economic structure following a shock but also as the capacity to adapt to changing conditions, restructure existing resources, and create new development pathways (Boschma, 2015; Martin & Sunley, 2015).

The study's central argument is that, rather than the crises themselves, the structural vulnerabilities that determine their impacts are decisive for regional development. Low economic diversification, human capital deficiencies, inadequate infrastructure, social inequalities, institutional capacity issues, and climate risks increase regions' vulnerability to crises. Conversely, economic diversification, innovation, a skilled workforce, strong local institutions, social capital, digital and physical infrastructure, and effective multilevel governance constitute the fundamental sources of regional resilience. In this regard, the study argues that the future understanding of regional development must evolve from a "post-crisis recovery" approach to one focused on "resilient regions that anticipate crises, reduce vulnerabilities, adapt, and create new development pathways."

Keywords: Regional development, regional vulnerability, regional resilience, crisis management, sustainable development

Risk Çağında Bölgesel Dönüşüm: Kırılganlıktan Dirençliliğe Yeni Bir Kalkınma Perspektifi

Regional Transformation In The Age Of Risk: A New Development Perspective From Vulnerability To Resilience

Doç. Dr. Mustafa Bulut
Dicle Üniversitesi, Diyarbakır Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu / Yönetim ve Organizasyon,
mbulut@dicle.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3747-7887

Özet

Küresel ölçekte ekonomik krizler, iklim değişikliği, doğal afetler, enerji belirsizlikleri, jeopolitik gerilimler, tedarik zinciri kırılmaları, demografik değişimler ve hızlı teknolojik dönüşümün eş zamanlı olarak ortaya çıkması, bölgesel kalkınma süreçlerinin karşı karşıya olduğu risklerin niteliğini ve kapsamını önemli ölçüde değiştirmiştir. Bu gelişmeler, bölgesel kalkınmanın yalnızca ekonomik büyüme, rekabetçilik ve istihdam performansı üzerinden ele alınmasının yetersiz kaldığını ve bölgesel sistemlerin şoklara karşı kırılganlık, uyum ve dönüşüm kapasitelerinin birlikte değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu çalışmanın amacı, risk çağında bölgesel kalkınmanın yeniden kavramsallaştırılmasını sağlamak ve bölgesel kırılganlıktan dirençliliğe geçişi açıklayan bütünleşik bir teorik çerçeve geliştirmektir. Bu doğrultuda çalışma, bölgesel dirençlilik literatürünün "geri dönme" (bounce back) yaklaşımından "uyum sağlama" (bounce forward) ve "dönüşümsel dirençlilik" (transformative resilience) yaklaşımına doğru geçirdiği kavramsal evrimi ele almaktadır. Önerilen Dirençli Bölgesel Dönüşüm Modeli; risk, kırılganlık, bölgesel kapasite, uyum ve öğrenme, dönüşüm, dirençlilik ve sürdürülebilir bölgesel kalkınma arasındaki teorik bağlantıları bütünleştirmektedir. Model kapsamında ekonomik çeşitlilik, yenilikçilik, insan sermayesi, kurumsal kapasite ve sosyal sermaye bölgesel kapasitenin temel bileşenleri olarak değerlendirilirken yeşil ve dijital dönüşüm yeni ve daha sürdürülebilir kalkınma patikalarının oluşturulmasını destekleyen temel dönüşüm mekanizmaları olarak ele alınmaktadır. Çalışmanın temel teorik katkısı, bölgesel dirençliliği yalnızca dışsal şokları absorbe etme veya kriz öncesi duruma geri dönme kapasitesi olarak değil, bölgelerin krizlerden öğrenerek mevcut ekonomik, sosyal, kurumsal ve teknolojik yapılarını yeniden düzenleyebilme ve gerektiğinde yeni, sürdürülebilir ve kapsayıcı kalkınma patikaları oluşturabilme kapasitesi olarak yeniden konumlandırmasıdır. Bu perspektif, kırılganlık ve dirençliliği birbirinin basit karşıtları olarak değil, bölgesel dönüşüm sürecinin birbirini tamamlayan unsurları olarak değerlendirmektedir. Çalışma kavramsal ve teorik nitelikte olduğundan önerilen model ampirik olarak test edilmemiştir. Bununla birlikte model, gelecekte farklı bölgeler ve farklı kriz türleri bağlamında bölgesel kırılganlık, kapasite, dönüşüm ve dirençlilik ilişkilerinin ampirik olarak incelenmesine yönelik bir araştırma gündemi sunmaktadır. Sonuç olarak çalışma, geleceğin bölgesel kalkınma yaklaşımının kriz sonrasında eski duruma dönmekten ziyade, krizlerden öğrenerek daha

dirençli, sürdürülebilir, uyarlanabilir ve kapsayıcı bölgesel yapılar oluşturma kapasitesine dayanması gerektiğini ileri sürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bölgesel Kalkınma, Bölgesel Kırılganlık, Bölgesel Dirençlilik, Dönüşümsel Dirençlilik, Bölgesel Dönüşüm.

Abstract

The simultaneous emergence of economic crises, climate change, natural disasters, energy uncertainties, geopolitical tensions, supply chain disruptions, demographic shifts, and rapid technological transformation has fundamentally altered the nature and scope of risks confronting regional development processes. These developments demonstrate that regional development can no longer be adequately understood solely in terms of economic growth, competitiveness, and employment performance. Instead, the vulnerability, adaptive capacity, and transformative capacity of regional systems need to be examined in an integrated manner. This study aims to reconceptualize regional development in the age of risk and to develop an integrated theoretical framework explaining the transition from regional vulnerability to resilience. Accordingly, the study examines the conceptual evolution of regional resilience from the conventional "bounce-back" perspective toward "bounce-forward" adaptation and transformative resilience. The proposed Resilient Regional Transformation Model integrates the theoretical relationships among risk, vulnerability, regional capacity, adaptation and learning, transformation, resilience, and sustainable regional development. Within this framework, economic diversity, innovation, human capital, institutional capacity, and social capital are conceptualized as key components of regional capacity, while green and digital transformation are considered fundamental mechanisms for developing new and more sustainable regional development pathways. The principal theoretical contribution of the study lies in repositioning regional resilience not merely as the capacity to absorb external shocks or return to a pre-crisis state, but as the capacity of regions to learn from crises, reorganize their existing economic, social, institutional, and technological structures, and, when necessary, create new, sustainable, and inclusive development pathways. From this perspective, vulnerability and resilience are not treated as simple opposites but as interconnected components of an ongoing regional transformation process. Since the study is conceptual and theoretical in nature, the proposed model has not been empirically tested. Nevertheless, the framework provides a research agenda for future empirical studies examining the relationships among regional vulnerability, capacity, transformation, and resilience across different regions and types of crises. Overall, the study argues that future approaches to regional development should move beyond the objective of returning to pre-crisis conditions and instead focus on the capacity of regions to learn from crises and construct more resilient, sustainable, adaptable, and inclusive regional systems.

Keywords: Regional Development, Regional Vulnerability, Regional Resilience, Transformative Resilience, Regional Transformation.

Lojistik Perspektifinden Ulaştırma Kaynaklı Karbon Riski: Türkiye Üzerine Bir İnceleme

Transport-Related Carbon Risk from a Logistics Perspective: A Study on Türkiye

Öğr. Gör. Tenzile Karaca
Bitlis Eren Üniversitesi, Adilcevaz Meslek Yüksekokulu/Ulaştırma Hizmetleri, tkaraca@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9816-6049

Özet

Ulaştırma sektörü, ekonomik faaliyetlerin ve lojistik sistemlerin sürekliliği açısından kritik bir role sahiptir. Küreselleşme eğilimlerinin giderek güçlenmesiyle birlikte ülkeler arasındaki ekonomik entegrasyon derinleşmiş, mal ve hizmet ticaretinde önemli artışlar meydana gelmiştir. Bu gelişmeler, uluslararası ekonomik iş birliklerinin ve ticaret hacminin genişlemesine bağlı olarak ülkelerin taşımacılık faaliyetlerinin çeşitlenmesine ve ulaştırma talebinin belirgin biçimde artmasına neden olmuştur. Ancak artan taşımacılık faaliyetleriyle birlikte fosil yakıt kullanımına bağlı olarak karbon emisyonlarını arttırıcı etkisi nedeniyle iklim değişikliği açısından önemli bir risk alanı oluşmuştur. Türkiye'nin coğrafi konumu, artan dış ticaret hacmi, lojistik faaliyetlerinin gelişimi ve karayolu taşımacılığının yük ve yolcu taşımacılığındaki ağırlığı ulaştırma kaynaklı karbon riski açısından önemli hale gelmektedir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de ulaştırma faaliyetlerinden kaynaklanan karbon riskini yıllar itibarıyla değerlendirmek ve söz konusu riskte meydana gelen değişimleri lojistik perspektiften yola çıkarak ortaya koymaktır. Bu çalışmada ulaştırma sektörüne ilişkin karbon emisyonları, enerji tüketimi, taşıma türlerinin dağılımı ve ilgili göstergeler yıllar bazında karşılaştırmalı olarak değerlendirilmektedir. Bu kapsamda belirlenen dönem içerisindeki değişimler karayolu, demiryolu, denizyolu ve havayolu ulaştırması açısından ele alınarak Türkiye'nin ulaştırmadan kaynaklı karbon riskinin oluşumundaki rolü tartışılmaktadır. Elde edilen bulgular doğrultusunda, ulaştırma sektöründe karayolu taşımacılığına olan yüksek bağımlılığın karbon riskinin temel unsurlarından biri olduğu; daha düşük emisyonlu taşıma türlerinin payının artırılmasının ise sürdürülebilir lojistik açısından önemli bir potansiyel taşıdığı değerlendirilmektedir. Çalışmanın, Türkiye'de ulaştırma kaynaklı karbon riskinin izlenmesi, taşıma modları arasındaki dengenin geliştirilmesi ve daha düşük karbonlu, enerji verimli ve sürdürülebilir lojistik sistemlerin oluşturulmasına yönelik politika ve uygulamalara kapsamlı bir değerlendirme çerçevesi sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Ulaştırma, Karbon Riski, Türkiye, Taşıma Modları

Abstract

The transport sector plays a critical role in the continuity of economic activities and logistics systems. With the intensifying trend of globalization, economic integration among nations has deepened, leading to significant increases in the trade of goods and services. These developments have resulted in a diversification of transport activities and a marked rise in transport demand, driven by the expansion of international economic cooperation and trade volumes. However, the growth in transport activities—and the associated reliance on fossil fuels—has created a significant risk regarding climate change due to the resulting increase in carbon emissions. Türkiye's geographical location, expanding foreign trade volume, developing logistics sector, and the dominance of road transport in both freight and passenger movement make it a significant case study regarding transport-related carbon risk. This study aims to evaluate the carbon risk stemming from transport activities in Türkiye over time and to analyze the changes in this risk from a logistics perspective. The study comparatively assesses carbon emissions, energy consumption, the modal split of transport, and related indicators on a yearly basis. Changes occurring within the study period are examined across road, rail, maritime, and air transport modes to discuss Türkiye's role in the formation of transport-related carbon risk. The findings suggest that the transport sector's heavy reliance on road transport is a primary driver of carbon risk, while increasing the share of lower-emission transport modes holds significant potential for sustainable logistics. The study is expected to provide a comprehensive assessment framework for policies and practices aimed at monitoring transport-related carbon risk in Türkiye, improving the balance between transport modes, and establishing lower-carbon, energy-efficient, and sustainable logistics systems.

Keywords: Sustainable Transport, Carbon Risk, Türkiye, Transport Modes

Yerel Yönetimlerin Afet Risklerine Karşı Kırılganlığı: Van İli Üzerine Bir Değerlendirme

Vulnerability of Local Governments to Disaster Risks: An Assessment of Van Province

Dr. Fırat Erol

Van YYU, Afet Yönetimi, efirat65@gmail.com, ORCID: 0009-0003-6708-6080

Özet

Bu çalışma, afet risklerinin azaltılması ve afetlere müdahale süreçlerinde önemli sorumluluklar üstlenen yerel yönetimlerin afet risklerine karşı kırılganlığını Van ili yerel yönetimler örneği üzerinden değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Yerel yönetimlerin afetlere karşı kırılganlığı; kurumsal kapasite, afet öncesi hazırlık, kurumlar arası koordinasyon, personel yeterliliği, müdahale kapasitesi ve afet sonrası iyileştirme süreçleriyle ilişkili çok boyutlu bir yapı olarak ele alınmıştır. Araştırma, Van ilinde yerel yönetimlere bağlı AKOM, Afet İşleri ve İtfaiye birimlerinde görev yapan personelin görüşlerine dayalı nitel bir yaklaşımla gerçekleştirilmiştir. Çalışmada betimleyici araştırma deseni benimsenmiş ve amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenen 25 katılımcıyla yüz yüze olarak yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerden elde edilen veriler, MAXQDA24 programı kullanılarak kodlanmış ve içerik analizine tabi tutulmuştur. Analiz sonucunda sahadan direkt olarak elde edilmiş olan veriler toplamda 7 tema, 14 kod ve 41 alt kod altında sınıflandırılmıştır. Bulgular, Van'daki yerel yönetimlerin afet risklerine karşı kırılganlığını açık bir şekilde ortaya çıkarmakla beraber bu kırılganlığın yalnızca bireysel afet bilinciyle açıklanamayacağını; kurumsal hazırlık, koordinasyon, eğitim ve tatbikatların sürekliliği, görev ve sorumlulukların belirginliği ile afet sonrası iyileştirme kapasitesi gibi temel unsurların da bu kırılganlığın oluşumunda belirleyici olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle afet öncesi hazırlık ve kurumlar arası koordinasyon süreçlerinde gözlenen yetersizliklerin, yerel düzeyde afet risklerinin etkin biçimde yönetilmesini güçleştirdiği ön plana çıkmaktadır. Bu doğrultuda çalışma, yerel yönetimlerin afet risklerine karşı kırılganlığının azaltılabilmesi için kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi, personelin sürekli eğitilmesi, düzenli tatbikatların gerçekleştirilmesi, kurumlar arası koordinasyon mekanizmalarının geliştirilmesi ve afet sonrası iyileştirme süreçlerinin bütüncül biçimde ele alınması gerektiğine dikkat çekmektedir. Çalışmanın, Van özelinde yerel yönetimlerin afet risk yönetimi kapasitesinin değerlendirilmesine ve yerel düzeyde daha dirençli bir afet yönetimi yapısının geliştirilmesine katkı sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Afet Risk Yönetimi, Yerel Yönetimler, Kırılganlık, Kurumsal Kapasite, Van.

Abstract

This study aims to evaluate the vulnerability of local governments to disaster risks, which assume important responsibilities in disaster risk reduction and disaster response processes, through the example of local governments in Van province. Vulnerability of local governments to disasters; It is considered as a multidimensional structure related to institutional capacity, pre-disaster preparedness, inter-institutional coordination, personnel adequacy, response capacity and post-disaster recovery processes. The research was carried out with a qualitative approach based on the opinions of the personnel working in AKOM, Disaster Affairs and Fire Department units affiliated with local governments in Van province. The study adopted a descriptive research design and conducted face-to-face semi-structured interviews with 25 participants determined by purposeful sampling method. The data obtained from the interviews were coded using the MAXQDA24 program and subjected to content analysis. As a result of the analysis, the data obtained directly from the field were classified under 7 themes, 14 codes and 41 sub-codes in total. Although the findings clearly reveal the vulnerability of local governments in Van to disaster risks, this vulnerability cannot be explained only by individual disaster awareness; It reveals that basic elements such as institutional preparation, coordination, continuity of training and exercises, clarity of duties and responsibilities, and post-disaster recovery capacity are also decisive in the formation of this fragility. It comes to the fore that the inadequacies observed especially in pre-disaster preparation and inter-institutional coordination processes make it difficult to effectively manage disaster risks at the local level. In this regard, the study points out that in order to reduce the vulnerability of local governments to disaster risks, institutional capacity should be strengthened, personnel should be constantly trained, regular drills should be carried out, inter-institutional coordination mechanisms should be developed and post-disaster recovery processes should be addressed in a holistic manner. It is expected that the study will contribute to the evaluation of the disaster risk management capacity of local governments in Van and the development of a more resilient disaster management structure at the local level.

Keywords: Disaster Risk Management, Local Governments, Fragility, Disaster, Institutional Capacity, Van.

Afetlerde Görünmeyen Kırılganlıklar: Yerel Yönetim Politikaları Bağlamında Yerel Geçim Kaynaklarının Korunması

Invisible Vulnerabilities in Disasters: The Protection of Local Livelihoods within the Framework of Local Government Policies

İremnur Çavuş[1], Dr. Öğr. Üyesi Gülhan Şen[2]
[1]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Afet Yönetimi Anabilim Dalı, iremnur20011994@gmail.com, ORCID: 0009-0000-7309-9572
[2]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, gulhansen@mehmetakif.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9080-2546

Özet

Afet riski yalnızca tehlikenin meydana gelme olasılığı ve fiziksel kayıpların büyüklüğü üzerinden açıklanabilecek bir olgu olmayıp toplumların sosyal, ekonomik, çevresel ve kurumsal özellikleriyle şekillenen çok boyutlu bir süreçtir. Bu bağlamda kırılganlık, afetlerin ortaya çıkarabileceği kayıpların toplumsal açıdan nasıl farklılaştığını açıklayan temel unsurlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Afet çalışmalarında yapı hasarı, can kaybı ve kritik altyapıların zarar görmesi gibi görünür etkiler sıklıkla ön plana çıkarılırken, bireylerin ve toplulukların yaşamlarını sürdürebilmeleri açısından önem taşıyan yerel geçim kaynaklarının afetler karşısındaki kırılganlığı görece daha sınırlı biçimde ele alınmaktadır. Bu durum, afetlerin toplumsal sonuçlarının değerlendirilmesinde görünür kayıpların ötesine geçen bir yaklaşımın gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu çalışma, yerel geçim kaynaklarıyla ilişkili kırılganlıkların afet risk yönetimi içerisindeki konumunu ve söz konusu kırılganlıkların azaltılmasında yerel yönetimlerin rolünü literatür üzerinden incelemeyi amaçlamaktadır.

Çalışma; afet riski, sosyal kırılganlık, geçim kaynakları, toplumsal dirençlilik ve yerel yönetişim kavramlarını birlikte ele alan bir literatür derlemesi niteliğindedir. Ulusal ve uluslararası akademik çalışmalar incelenerek afetlerin yerel geçim kaynakları üzerindeki doğrudan ve dolaylı etkileri ile bu etkilerin risk azaltma ve dirençlilik politikalarıyla ilişkisi değerlendirilmektedir. Özellikle iklim değişikliğinin etkilerini artırdığı kuraklık, aşırı sıcaklıklar ve orman yangınları gibi klimatolojik tehlikelerin, doğal kaynaklara ve yerel çevresel koşullara bağlı topluluklar üzerindeki çok katmanlı etkileri tartışılmaktadır. Literatür değerlendirmesi, yerel geçim kaynaklarının sürekliliğinin yalnızca ekonomik bir mesele olarak değil, afet sonrasında toplumsal toparlanma ve dirençlilik kapasitesinin bileşenlerinden biri olarak değerlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Bu doğrultuda yerel yönetimlerin risk değerlendirme ve azaltma çalışmalarında fiziksel tehlikelerin yanı sıra sosyal ve geçim kaynaklarına ilişkin kırılganlıkları da dikkate alması önem taşımaktadır. Çalışmada Muğla ili; orman yangınları, kuraklık ve aşırı sıcaklıklar gibi klimatolojik risklerin bir arada değerlendirilebildiği bir alan olarak ele alınmakta; arıcılık, tarım ve orman kaynaklarına bağlı yerel yaşam biçimleri, afet risklerinin toplumsal boyutunu görünür kılan örnekler olarak değerlendirilmektedir. Sonuç olarak yerel afet risk azaltma politikalarının yalnızca fiziksel

kayıpların önlenmesine yönelik teknik müdahalelerle sınırlandırılmaması; yerel toplulukların yaşam sürekliliğini, uyum kapasitesini ve afet sonrası toparlanma potansiyelini güçlendirecek bütüncül ve yerel koşullara duyarlı politikalarla desteklenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Afet riski, kırılganlık, yerel yönetimler, yerel geçim kaynakları, toplumsal dirençlilik, iklim değişikliği

Abstract

Disaster risk is not a phenomenon that can be explained solely by the probability of a hazard occurring and the magnitude of physical losses; rather, it is a multidimensional process shaped by the social, economic, environmental, and institutional characteristics of societies. In this context, vulnerability emerges as one of the fundamental factors explaining how potential losses caused by disasters may vary across social groups. While visible impacts such as structural damage, loss of life, and damage to critical infrastructure are frequently emphasized in disaster studies, the vulnerability of local livelihoods, which are essential for the well-being and continuity of individuals and communities, has received comparatively limited attention. This situation highlights the need for an approach that goes beyond visible losses when assessing the social consequences of disasters. This study aims to examine the role of vulnerabilities associated with local livelihoods within disaster risk management and to evaluate the role of local governments in reducing such vulnerabilities through a review of the existing literature. The study is a literature review that considers the concepts of disaster risk, social vulnerability, livelihoods, community resilience, and local governance together. National and international academic studies are examined to evaluate the direct and indirect impacts of disasters on local livelihoods and their relationship with risk reduction and resilience policies. In particular, the multidimensional impacts of climatological hazards such as droughts, extreme temperatures, and wildfires, whose effects are intensified by climate change, on communities dependent on natural resources and local environmental conditions are discussed.The literature review indicates that the continuity of local livelihoods should be considered not merely as an economic issue but also as a component of social recovery and resilience capacity following disasters. Accordingly, it is important for local governments to consider vulnerabilities related to social structures and livelihoods alongside physical hazards in risk assessment and risk reduction efforts. In this study, Muğla Province is considered as an area where climatological risks such as wildfires, drought, and extreme temperatures can be evaluated together. Local livelihoods dependent on beekeeping, agriculture, and forest resources are examined as examples that reveal the social dimension of disaster risks. As a result, it is concluded that local disaster risk reduction policies should not be limited to technical interventions aimed solely at preventing physical losses; rather, they should be supported by comprehensive policies that are sensitive to local conditions and strengthen the continuity of local communities' livelihoods, adaptive capacity, and potential for post-disaster recovery.

Keywords: Disaster risk, vulnerability, local governments, local livelihoods, community resilience, climate change

Jeopolitiğin Podcast Gazeteciliğinde Anlatısı: Türk Haber Podcastlerinde Yorumlayıcı Hikâye Anlatıcılığı

Narrating Geopolitics in Podcast Journalism: Interpretative Storytelling in Turkish News Podcasts

Dr. Öğr. Üyesi Semra Demirdiş
Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Sinema ve Televizyon Bölümü,
semrademirdis@karatekin.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1929-614X

Özet

Dijital gazeteciliğin gelişimiyle birlikte podcast gazeteciliği, güncel olayların aktarılmasının ötesine geçerek siyasal ve toplumsal gelişmelerin ayrıntılı biçimde ele alındığı önemli bir haber formatı haline gelmiştir. Geleneksel haber bültenlerinden farklı olarak podcastler, uzun anlatı yapıları, uzman görüşleri, sohbet temelli sunum biçimleri ve kapsamlı değerlendirmeler sayesinde karmaşık uluslararası gelişmelerin farklı boyutlarıyla tartışılmasına olanak sağlamaktadır. Bu çalışma, Türk haber podcastlerinin uluslararası siyasal gelişmeleri nasıl anlatısallaştırdığını ve jeopolitik olayları hangi yorumlayıcı çerçeveler üzerinden açıkladığını incelemektedir. Araştırma nitel araştırma desenine dayanmaktadır. Çalışmada anlatı analizi ve tematik kodlama yöntemleri birlikte kullanılmış; 2025-2026 yılları arasında dört farklı Türk haber platformu tarafından yayımlanan on iki podcast bölümü amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilerek analiz edilmiştir. İncelenen podcast bölümleri, dış politika, uluslararası güvenlik, bölgesel krizler, diplomatik ilişkiler ve küresel güç mücadeleleri gibi konulara odaklanmaktadır. Analiz sürecinde podcastlerin uluslararası gelişmeleri nasıl kurguladığı, olayları hangi anlatı yapıları içerisinde sunduğu, hangi yorumlayıcı çerçeveleri benimsediği ve siyasal aktörleri nasıl temsil ettiği değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, haber podcastlerinin uluslararası gelişmeleri kısa ve olay odaklı haber aktarımından ziyade yorumlayıcı anlatılar aracılığıyla ele aldığını göstermektedir. Bölümlerin büyük kısmında güncel bir siyasal gelişme çıkış noktası olarak kullanılmakta ardından olayın tarihsel arka planı, jeopolitik dinamikleri ve uluslararası ilişkiler açısından taşıdığı olası sonuçlar tartışılmaktadır. Bulgular ayrıca jeopolitik rekabet ve güvenlik odaklı söylemlerin en belirgin yorumlayıcı çerçeveler olduğunu ortaya koymaktadır. Bunun yanında uluslararası gelişmelerin çoğunlukla devletler, siyasal liderler ve resmî kurumlar üzerinden anlatıldığı, devlet dışı aktörlerin ise daha sınırlı bir görünürlüğe sahip olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak çalışma, Türk haber podcastlerinin uluslararası siyaseti yalnızca aktaran bir haber mecrası olmanın ötesinde, olayların nedenlerini, aktörlerini ve olası sonuçlarını açıklayan yorumlayıcı bir dijital gazetecilik pratiği olarak işlev gördüğünü ortaya koymaktadır. Bu yönüyle araştırma, podcast gazeteciliği ile dijital gazetecilik literatürüne, jeopolitik gelişmelerin anlatısal olarak nasıl inşa edildiğine ilişkin özgün ve ampirik katkılar sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: podcast gazeteciliği; dijital gazetecilik; anlatı analizi; jeopolitik anlatılar

Abstract

With the evolution of digital journalism, podcast journalism has transcended the mere reporting of current events to become a significant news format where political and social developments are examined in depth. Unlike traditional news bulletins, podcasts—through their long-form narrative structures, expert insights, conversational presentation styles, and comprehensive assessments—enable the discussion of complex international developments from various perspectives. This study examines how Turkish news podcasts narrativize international political developments and the interpretive frameworks they employ to explain geopolitical events. The research utilizes a qualitative design, combining narrative analysis and thematic coding methods; twelve podcast episodes published by four different Turkish news platforms between 2025 and 2026 were selected via purposive sampling and analyzed. The episodes under review focus on topics such as foreign policy, international security, regional crises, diplomatic relations, and global power struggles. The analysis evaluates how these podcasts construct international developments, the narrative structures used to present events, the interpretive frameworks adopted, and the representation of political actors. The findings indicate that news podcasts address international developments through interpretive narratives rather than brief, event-oriented reporting. In the majority of the episodes, a current political development serves as the starting point, followed by a discussion of the event's historical background, geopolitical dynamics, and potential implications for international relations. The findings further reveal that geopolitical rivalry and security-oriented discourses serve as the most prominent interpretive frameworks. Additionally, the study establishes that international developments are predominantly narrated through the lens of states, political leaders, and official institutions, while non-state actors possess more limited visibility. Ultimately, the study demonstrates that Turkish news podcasts function not merely as a medium for reporting international politics, but as an interpretive digital journalism practice that elucidates the causes, actors, and potential consequences of events. In this respect, the research offers original empirical contributions to the literature on podcast journalism and digital journalism regarding the narrative construction of geopolitical developments.

Keywords: podcast journalism; digital journalism; narrative analysis; geopolitical narratives

İnfodemi Çağında Direnç: Türkiye ve Avrupa Birliği'nde Dezenformasyonla Mücadelede Medya Okuryazarlığı Politikaları

Resilience in the Age of Infodemic: Media Literacy Policies in Combating Disinformation in Türkiye and the European Union

Dr. Rukiye Civan Kemiksiz
Bağımsız araştırmacı, rukiyecivan@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1028-484X

Özet

Covid-19 pandemisiyle birlikte gündelik yaşam pratikleri artan biçimde ağ temelli sistemler üzerinden yürütülür hâle gelmiştir. Yapılan akademik çalışmalar ve raporlar, bu dönüşümün geçici değil yapısal bir nitelik kazandığına işaret etmektedir; çalışma, eğitim, alışveriş ve haber alma gibi temel gündelik rutinler artık büyük ölçüde dijital ağlar üzerinden yürütülmektedir. Bu yapısal dönüşümün bir sonucu olarak bireylerin maruz kaldığı bilgi hacmi kümülatif biçimde artmış, "infodemi" kavramı teorik ve pratik alanda gözlemlenebilir hâle gelmiştir. Dijital platformların kesintisiz bilgi akışıyla oluşturduğu bu zeminde bireyler yoğun bir epistemik yük altında dezenformasyona açık hale gelmekte, bu durum doğru bilgiye ulaşma noktasında önemli bir risk faktörü oluşturmaktadır. İnfodemi geniş bir bilgi ekosistemini ifade ederken dezenformasyon bu ekosistem içinde kasıtlı biçimde üretilen ve yayılan tekil içerikleri kapsamakta böylece iki kavram birbirini besleyen fakat farklı düzeylerde işleyen bir ilişki kurmaktadır. Oluşan bu kırılgan zeminde, bireysel çabaların ötesinde toplumsal ve kurumsal düzenlemeler, medya okuryazarlığını geçici bir krize özgü bir müdahale aracı olmaktan çıkarıp kalıcı bir toplumsal direnç mekanizması olarak yeniden konumlandırmayı gerekli kılmaktadır. Bu çalışma, dezenformasyonla mücadelede medya okuryazarlığı politikalarını Türkiye ve Avrupa Birliği bağlamında karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Nitel karşılaştırmalı doküman analizi yöntemiyle yürütülen çalışmada, resmî politika belgeleri, direktifler ve kurumsal raporlar birincil veri kaynağı olarak kullanılmaktadır; AB tarafında DigComp çerçevesi, Görsel-İşitsel Medya Hizmetleri Direktifi (AVMSD), Dijital Eğitim Eylem Planı ve European Democracy Shield/Media Resilience Programme, Türkiye tarafında ise RTÜK-MEB Medya Okuryazarlığı Protokolü, İletişim Başkanlığı Dezenformasyonla Mücadele Merkezi ve ilgili sivil toplum girişimleri incelenmektedir. Karşılaştırma, kurumsallaşma ve bağlayıcılık düzeyi, hedef kitle kapsamı, izleme/raporlama mekanizması, finansman modeli ve söylem çerçevesi olmak üzere beş boyut üzerinden yürütülmektedir. Çalışmanın, iki bağlamın kurumsal ve söylemsel farklılıklarını ortaya koyarak risk çağında dirençlilik tartışmalarına karşılaştırmalı bir çerçeve sunması ve alan yazınına Türkiye özelinde eksikliği hissedilen karşılaştırmalı bir bakış açısı kazandırması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: infodemi, dezenformasyon, medya okuryazarlığı, dirençlilik, medya politikası

Abstract

With the Covid-19 pandemic, everyday life practices have increasingly come to be conducted through network-based systems. Academic studies and reports indicate that this transformation has acquired a structural rather than temporary character; basic everyday routines such as work, education, shopping, and news consumption are now largely carried out through digital networks. As a result of this structural transformation, the volume of information individuals are exposed to has increased cumulatively, and the concept of "infodemic" has become observable in both theoretical and practical domains. In this environment created by the uninterrupted information flow of digital platforms, individuals become vulnerable to disinformation under intense epistemic load, and this situation constitutes a significant risk factor in accessing accurate information. While infodemic refers to a broad information ecosystem, disinformation encompasses discrete content deliberately produced and disseminated within this ecosystem, thus establishing a relationship in which the two concepts reinforce one another while operating at different levels. On this fragile ground, societal and institutional regulations, beyond individual efforts, necessitate repositioning media literacy not as an intervention tool specific to a temporary crisis, but as a permanent mechanism of societal resilience. This study aims to comparatively examine media literacy policies in combating disinformation within the context of Türkiye and the European Union. Conducted through a qualitative comparative document analysis method, the study uses official policy documents, directives, and institutional reports as primary data sources; on the EU side, it examines the DigComp framework, the Audiovisual Media Services Directive (AVMSD), the Digital Education Action Plan, and the European Democracy Shield/Media Resilience Programme, while on the Turkish side, it examines the RTÜK-MEB Media Literacy Protocol, the Center for Countering Disinformation of the Presidency of Communications, and related civil society initiatives. The comparison is conducted across five dimensions: level of institutionalization and bindingness, target audience scope, monitoring/reporting mechanism, funding model, and discursive framing. The study is expected to offer a comparative framework for discussions of resilience in the age of risk by revealing the institutional and discursive differences between the two contexts, and to contribute a comparative perspective to the literature that is currently lacking with respect to Türkiye.

Keywords: infodemic, disinformation, media literacy, resilience, media policy

Üretken Yapay Zekâda Meslek ve Toplumsal Cinsiyet Temsilleri

Occupational and Gender Representations in Generative AI

Dr. Öğr. Üyesi Murat Uluk
İstanbul Beykent Üniversitesi, İletişim Fakültesi / Yeni Medya Bölümü, muratuluk@beykent.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5923-8468

Özet

Üretken yapay zekâ sistemleri, meslekler ve toplumsal roller hakkında içerik üretirken toplumsal kalıpları yeniden üretebilmekte ve başarılı profesyonellere ilişkin belirli sosyal prototipler oluşturabilmektedir. Bununla birlikte cinsiyet açıkça belirtilmediğinde bu sistemlerin mesleki başarıyı hangi eğitim, kariyer ve aile örüntüleriyle ilişkilendirdiğini karşılaştırmalı olarak inceleyen çalışmalar sınırlıdır. Bu çalışmanın amacı, farklı üretken yapay zekâ platformlarının cinsiyeti belirtilmeyen başarılı iş profillerini nasıl kurguladığını ve bu kurgularda algoritmik temsil yanlılığına işaret eden düzenli örüntüler bulunup bulunmadığını incelemektir. Araştırmada ChatGPT, Claude, Microsoft Copilot, Google Gemini ve Grok kullanılmıştır. Her platforma yapay zekâ girişimcisi, köy okulu öğretmeni, kuaför salonu sahibi, esnaf ve üst düzey yönetici olmak üzere beş farklı profil istemi uygulanmış; her istem 10 ayrı yeni sohbet oturumunda tekrarlanarak toplam 250 profil elde edilmiştir. Profiller ana kişinin cinsiyet temsili, eğitim geçmişi, kariyer gelişimi, medeni durumu, çocuk sahibi olma durumu, eşin çalışma durumu ve mesleği, çocuk bakım düzeni ve tekrar eden yaşam öyküsü örüntüleri açısından karşılaştırmalı içerik analiziyle incelenmiştir. Bulgular, bazı modellerde mesleklere belirgin biçimde cinsiyet atandığını göstermektedir. Beş platformun tamamında üretilen 50 esnaf profilinin tümü erkek olarak temsil edilmiştir. Üst düzey yönetici profillerinde erkek temsili genel olarak baskınken ChatGPT bu meslekte daha fazla kadın üretmiştir. Kuaför ve köy öğretmeni profillerinde ise modelden modele belirgin farklılıklar görülmüştür. Eğitim düzeyinde kadın ve erkek profiller arasında belirgin bir farklılık görülmemiş; eşlerin meslekleri ve aile rolleri güçlü biçimde kalıplaşmıştır. Esnaf profillerindeki eşler çoğunlukla öğretmen olarak üst düzey yönetici eşleri ise bazı modellerde akademisyen veya mimar olarak üretilmiştir. Evlilik yaygın bir varsayılan profil olarak ortaya çıkmış; çocuk bakımında eşler arası paylaşım, aile büyükleri, kreş ve profesyonel bakım desteği sık tekrarlanmıştır. Sonuçlar, mesleklerin belirli cinsiyetlerle ilişkilendirilmesinde, eş profillerinin oluşturulmasında ve aile düzeninin kurgulanışında algoritmik temsil yanlılığına işaret eden örüntüler bulunduğunu göstermektedir. Çalışma, beş üretken yapay zekâ platformunu aynı istemler üzerinden karşılaştırması ve mesleki başarıya eşlik eden toplumsal cinsiyet, kariyer ve aile kalıplarını birlikte değerlendirmesi bakımından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Üretken Yapay Zekâ, Toplumsal Cinsiyet, Mesleki Temsiller, Algoritmik Yanlılık, Aile Rolleri

Abstract

Generative AI systems can reproduce social patterns when generating content about occupations and social roles and may construct recurring social profiles of successful professionals. However, comparative studies examining what educational, career and family patterns these systems associate with professional success when gender is not explicitly specified remain limited. This study examines how different generative AI platforms construct successful professional profiles when gender is unspecified and whether recurring patterns in these profiles suggest algorithmic representational bias. The study included ChatGPT, Claude, Microsoft Copilot, Google Gemini and Grok. Each platform received five profile prompts: an AI entrepreneur, a village school teacher, a hair salon owner, a small business owner and a senior executive. Each prompt was repeated in 10 separate new chat sessions, producing a total of 250 profiles. The profiles were examined through comparative content analysis in terms of the focal person's gender representation, educational background, career development, marital status, whether they had children, the spouse's employment status and occupation, childcare arrangements and recurring life-story patterns. The findings show that some occupations were clearly gendered across the models. All 50 small business owner profiles generated by the five platforms portrayed men. Male representation was also dominant among senior executive profiles, although ChatGPT generated more female than male senior executives. Hair salon owner and village school teacher profiles showed marked differences across models. No clear difference was found between female and male profiles in educational level. By contrast, spouses' occupations and family roles followed strong recurring patterns. Spouses in small business owner profiles were mostly teachers, while spouses of senior executives were portrayed as academics or architects in some models. Marriage emerged as a common default feature of the profiles. Shared childcare, support from extended family, daycare and professional childcare also recurred frequently. The results suggest patterns of algorithmic representational bias in how occupations are associated with gender and how spouse profiles and family arrangements are constructed. The study is important because it compares five generative AI platforms using the same prompts and considers gender, career and family patterns associated with professional success together.

Keywords: Generative AI, Gender, Occupational Representations, Algorithmic Bias, Family Roles

Gündem Bağlantılı Reklamın İçeriksel İşleyişi: Üçdörtbeş Akademi'nin Seda Sayan'lı Reklamı Üzerine Bir Vaka Analizi

The Content-Based Operation Of Agenda-Related Advertising: A Case Analysis Of Üçdörtbeş Akademi's Advertisement Featuring Seda Sayan

Doç. Dr. Gülten Adalı
Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi, Reklamcılık, gultenadali@akdeniz.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7068-4482

Özet

Dijital medya ortamlarının hız, etkileşim ve gündem üretme kapasitesinin artması, markaların reklam iletişiminde güncel toplumsal ve kültürel gelişmelerle daha yakından ilişki kurmasını beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda gündem bağlantılı reklam, markaların yalnızca gündemde yer alan olaylara tepki vermelerini değil aynı zamanda popüler kültürde dolaşımda bulunan kişi, persona, söylem ve göstergeleri marka iletişimi içerisinde yeniden anlamlandırmalarını mümkün kılan bir strateji olarak değerlendirilebilir. Bu çalışma, gündem bağlantılı reklamın içeriksel işleyişini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda ÜçDörtBeş Akademi'nin Seda Sayan'ın yer aldığı reklam filmi vaka olarak seçilmiş ve reklam filmi nitel içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Analiz kapsamında reklamın görsel, işitsel ve sözel unsurları değerlendirilmiş; gündem bağlantısı, Seda Sayan personası, eğitim/sınav söylemi, mizah ve beklenti ihlali ile marka iletişimi temel analiz kategorileri olarak belirlenmiştir. Bulgular, reklamda gündem bağlantısının doğrudan güncel bir olayın kullanımından ziyade popüler kültürde tanınırlığı bulunan Seda Sayan personasının eğitim ve sınav bağlamında yeniden konumlandırılması aracılığıyla oluşturulduğunu göstermektedir. Sayan'ın öğrenci kimliğinde sunulması, popüler kültür ile eğitim söylemi arasında bir karşıtlık oluştururken mizah ve beklenti ihlali bu karşıtlığı reklamın yaratıcı stratejisine dönüştürmektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda "Gündem Bağlantılı Reklamın İçeriksel İşleyiş Modeli" önerilmiştir. Model; gündem/popüler kültür → persona → yeniden bağlamlandırma → mizah/beklenti ihlali → marka mesajı şeklinde ilerleyen bir süreç ortaya koymaktadır. Çalışma, gündem bağlantılı reklamın yalnızca güncel olayların reklam mesajına aktarılması şeklinde değerlendirilmemesi gerektiğini; kültürel olarak görünür kişi ve personaların da yeniden bağlamlandırılarak marka anlamına dönüştürülebileceğini ileri sürmektedir. Bu yönüyle araştırmanın, gündem bağlantılı reklam, gerçek zamanlı pazarlama, reklamda ünlü kullanımı ve popüler kültür literatürlerinin kesişiminde kavramsal bir katkı sunması beklenmektedir.

Anahtar kelimeler: Gündem bağlantılı reklam, popüler kültür, reklamda ünlü kullanımı, nitel içerik analizi.

Abstract

The increasing speed, interactivity, and agenda-setting capacity of digital media environments have encouraged brands to establish closer connections with current social and cultural developments in their advertising communication. In this context, agenda-related advertising can be understood not only as a strategy through which brands respond to current events, but also as a communicative practice through which individuals, personas, discourses, and cultural signs circulating in popular culture are recontextualized and incorporated into brand communication. This study aims to examine the content-based functioning of agenda-related advertising. To this end, the advertisement featuring Seda Sayan by ÜçDörtBeş Akademi was selected as a case and analyzed through qualitative content analysis. The visual, verbal, and auditory elements of the advertisement were examined, and five main analytical categories were identified: agenda connection, Seda Sayan's persona, education/examination discourse, humor and expectancy violation, and brand communication. The findings indicate that the advertisement establishes its connection with the public agenda not primarily through the direct use of a current event, but through the recontextualization of Seda Sayan, a culturally recognizable popular figure, within the context of education and examination preparation. Presenting Sayan as a student creates a contrast between popular culture and educational discourse, while humor and expectancy violation transform this contrast into a creative advertising strategy. Based on these findings, the study proposes a "Content-Based Operating Model of Agenda-Related Advertising," consisting of the sequential processes of agenda/popular culture → persona → recontextualization → humor/expectancy violation → brand message. The study argues that agenda-related advertising should not be limited to the incorporation of current events into advertising messages; rather, culturally visible individuals and personas can also be recontextualized and transformed into brand meaning. In this respect, the study contributes conceptually to the intersection of agenda-related advertising, real-time marketing, celebrity endorsement, and popular culture by demonstrating how cultural and agenda-related meanings can be transformed into strategic brand communication.

Keywords: Agenda-related advertising, popular culture, celebrity endorsement, qualitative content analysis.

Dijital Pazarlamadan Fijital Pazarlamaya: Kriz İletişimi Perspektifinden Kavramsal Bir Değerlendirme

From Digital Marketing To Phygital Marketing: A Conceptual Assessment From The Perspective Of Crisis Communicatıon

Doç. Dr. Gülten Adalı
Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi, Reklamcılık, gultenadali@akdeniz.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7068-4482

Özet

Dijital teknolojilerin gündelik yaşamın ve tüketim pratiklerinin ayrılmaz bir parçası hâline gelmesi, pazarlama anlayışında önemli dönüşümlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. İnternet, sosyal medya, mobil uygulamalar, yapay zekâ ve veri analitiği gibi teknolojilerin yaygınlaşmasıyla birlikte pazarlama faaliyetleri büyük ölçüde dijital kanallara taşınmış; tüketicilerle marka arasındaki etkileşim biçimleri yeniden şekillenmiştir. Bu dönüşümün bir sonucu olarak gelişen fijital pazarlama, tüketicilere tüm temas noktalarında kesintisiz ve bütünleşik bir deneyim sunmayı amaçlamaktadır. Ancak dijital ve fiziksel kanalların eş zamanlı yönetimini gerektiren bu yapı, kriz iletişimi açısından da yeni fırsatlar ve zorluklar doğurmaktadır. Günümüzde krizler yalnızca dijital platformlarda değil; mağazalar, mobil uygulamalar, sosyal medya, müşteri hizmetleri ve diğer temas noktalarını kapsayan çok kanallı bir iletişim ağı içerisinde yönetilmektedir. Bu nedenle kriz iletişiminin geleneksel dijital pazarlama yaklaşımından fijital pazarlama perspektifine doğru yeniden değerlendirilmesi önem kazanmaktadır. Bununla birlikte tüketicilerin fiziksel ve dijital deneyimleri birbirinden bağımsız olarak değerlendirmemeye başlaması yalnızca dijital kanallara odaklanan pazarlama yaklaşımlarının ötesine geçilmesini gerekli kılmıştır. Bu noktada fiziksel (physical) ve dijital (digital) deneyimlerin bütünleşmesini ifade eden "fijital pazarlama" kavramı öne çıkmaktadır. Bu çalışmanın amacı, dijital pazarlamadan fijital pazarlamaya geçiş sürecini kriz iletişimi perspektifiyle ele alarak mevcut literatürü kavramsal açıdan değerlendirmek ve bu iki araştırma alanı arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Araştırma, literatür taraması yöntemiyle gerçekleştirilmiş olup dijital pazarlama, fijital pazarlama ve kriz iletişimi alanlarında yayımlanmış ulusal ve uluslararası akademik çalışmalar bütüncül bir yaklaşımla incelenmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, fijital pazarlamanın kriz iletişimini tek kanallı dijital iletişim anlayışından çıkararak fiziksel ve dijital temas noktalarının koordineli yönetimine dayalı bütünleşik bir iletişim yaklaşımına dönüştürdüğü görülmektedir. Ayrıca bu dönüşümün marka itibarının korunması, tüketici güveninin sürdürülmesi ve kriz sonrası kurumsal dayanıklılığın artırılması açısından stratejik bir rol üstlendiği değerlendirilmektedir. Sonuç olarak çalışma, fijital pazarlama ile kriz iletişimi literatürünü ortak bir kuramsal çerçevede bir araya getirerek alandaki kavramsal boşluğa dikkat çekmekte ve gelecekte gerçekleştirilecek ampirik araştırmalar için öneriler sunmaktadır. Bu yönüyle araştırmanın hem pazarlama hem de kriz iletişimi literatürüne katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar kelimeler: Dijital pazarlama, fijital pazarlama, kriz iletişimi, tüketici deneyimi, dijital dönüşüm.

Abstract

The increasing integration of digital technologies into everyday life and consumption practices has led to significant transformations in the understanding of marketing. With the widespread adoption of technologies such as the Internet, social media, mobile applications, artificial intelligence, and data analytics, marketing activities have largely shifted toward digital channels, reshaping the forms of interaction between consumers and brands. As a result of this transformation, the concept of "phygital marketing," which refers to the integration of physical and digital experiences, has emerged with the aim of providing consumers with a seamless and integrated experience across all touchpoints. However, this structure, which requires the simultaneous management of digital and physical channels, also creates new opportunities and challenges in terms of crisis communication. Today, crises are managed not only through digital platforms but also within a multichannel communication network encompassing stores, mobile applications, social media, customer services, and other consumer touchpoints. Therefore, reconsidering crisis communication from the perspective of the transition from traditional digital marketing to phygital marketing has become increasingly important.

At the same time, the growing tendency of consumers to perceive their physical and digital experiences as interconnected rather than independent has necessitated moving beyond marketing approaches focused solely on digital channels. In this context, the concept of "phygital marketing," which refers to the integration of physical and digital experiences, has gained prominence. The aim of this study is to examine the transition from digital marketing to phygital marketing from the perspective of crisis communication, to conceptually evaluate the existing literature, and to explore the relationship between these two fields of research. The study employs a literature review methodology and examines national and international academic studies published in the fields of digital marketing, phygital marketing, and crisis communication from an integrated perspective. The findings indicate that phygital marketing transforms crisis communication from a single-channel digital communication approach into an integrated communication approach based on the coordinated management of physical and digital touchpoints. Furthermore, this transformation is considered to play a strategic role in protecting brand reputation, maintaining consumer trust, and enhancing organizational resilience in the aftermath of crises. In conclusion, the study brings together the literature on phygital marketing and crisis communication within a common theoretical framework, draws attention to a conceptual gap in the field, and offers suggestions for future empirical research. In this respect, the study is expected to contribute to both the marketing and crisis communication literature.

Keywords: Digital marketing, phygital marketing, crisis communication, consumer experience, digital transformation.

Vergi Aflarının Politik ve Hukuki Riskleri: Vergi Adaleti ve Hukuki Güvenlik Açısından Bir Değerlendirme

The Political And Legal Risks Of Tax Amnesties: An Assessment From The Perspective Of Tax Justice And Legal Certainty

Dr. Öğr. Üyesi Sema Özdemir
Bitlis Eren Üniversitesi, Hizan MYO Finans-Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü/ Maliye Programı,
skarakas@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3361-2842

Özet

Vergi affı devletin kamu gelirleri içerisinde yer alan vergi alacağından kısmen veya tamamen vazgeçmesi durumudur. Vergi affı ile devlet vergilendirmeye ilişkin ödevlerini sona erdirmek suretiyle vergi mükelleflerine yasal bir düzenleme ile kolaylık sağlamaktadır. Bu uygulamanın amacı belirli bir dönem için kamu gelirlerini arttırmak, kamu alacaklarının tahsilini kolaylaştırmak, ekonomik ve mali sorunların giderilmesine katkı sunmaktır. Ancak vergi aflarının sıklıkla uygulanması çeşitli mali sonuçlar doğurmaktadır. Vergi affı uygulamalarının öngörülebilir şekilde uygulanmaması hukuki güvenlik ve vergi adaleti açısından da çeşitli riskler yaratmaktadır. Bu riskler arasında mükelleflerin vergiye olan uyumunun azalması, vergi affının çıkacağı beklentisi ile vergi ödeme bilincinin yok edilmesi ve vergi ödenmemesi riskleri yer almaktadır. Aynı zamanda vergisini zamanında ve doğru şekilde ödeyen vergiye uyumlu mükellefleri de cezalandırılarak vergi adaletini zedelemektedir. Bu kapsamda çalışmamızın amacı vergi aflarının politik ve hukuki risklerini vergi adaleti ve hukuki güvenlik açısından değerlendirmektir. Çalışmamızda öncelikle vergi affı kavramı açıklanmış, vergi aflarının temel nedenlerine yer verilmiştir. Vergi aflarının politik karar alma süreci ile ilişkisi ele alınarak mükellefler açısından doğurduğu sonuçlar değerlendirilmiştir. Bu kapsamda vergi aflarının sıklıkla uygulanması vergiye gönüllü uyumu ve vergi bilincini zedelemekte, vergi yükümlülüklerini yerine getiren mükellefler açısından vergide adalet ve eşitlik tartışmalarına neden olmaktadır. Vergi aflarının vergi sisteminin olağan bir politika aracı olarak görülmesinin vergi sisteminde öngörülebilirliği engellediği ve mükelleflerin devlete olan güvenini azaltarak vergi uyumunu zedeleyebileceği sonucuna ulaşılmıştır. Vergi aflarının sürekli ve yaygın bir uygulama haline gelmesi, vergi yükümlülüklerine uyan mükellefler açısından vergi adaleti ve eşitlik algısını zedeleyebilmekte ve vergi sistemine duyulan güveni azaltabilmektedir. Bu nedenle de vergi aflarının istisnai durumlarla sınırlandırılması, vergide adalet ve hukuki güvenlik ilkelerinin gözetilerek uygulanması önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Vergi Affı, Vergi Uyumu, Vergide Adalet, Hukuki Güvenlik, Mali Risk

Abstract

A tax amnesty is a situation where the state partially or completely waives its tax receivables, which are part of its public revenues. Through tax amnesties, the state provides relief to taxpayers by ending its tax obligations through a legal regulation. The aim of this practice is to increase public revenues for a certain period, facilitate the collection of public receivables, and contribute to the resolution of economic and financial problems. However, the frequent application of tax amnesties has various financial consequences. The unpredictable application of tax amnesties creates various risks in terms of legal security and tax justice. These risks include decreased taxpayer compliance, the erosion of tax payment awareness due to the expectation of a tax amnesty, and the risk of non-payment of taxes. It also undermines tax justice by penalizing compliant taxpayers who pay their taxes on time and correctly. Therefore, the aim of this study is to evaluate the political and legal risks of tax amnesties from the perspective of tax justice and legal security. First, the concept of tax amnesty is explained, and the fundamental reasons for tax amnesties are discussed. The relationship between tax amnesties and the policy decision-making process has been examined, and their consequences for taxpayers have been evaluated. In this context, the frequent application of tax amnesties undermines voluntary tax compliance and tax awareness, and leads to discussions about tax justice and equality among taxpayers who fulfill their tax obligations. It has been concluded that viewing tax amnesties as a regular policy tool of the tax system hinders predictability in the tax system and can damage tax compliance by reducing taxpayers' trust in the state. The continuous and widespread application of tax amnesties can damage the perception of tax justice and equality among taxpayers who comply with their tax obligations and reduce trust in the tax system. Therefore, it is important that tax amnesties be limited to exceptional circumstances and applied while observing the principles of tax justice and legal security.

Keywords: Tax Amnesty, Tax Compliance, Tax Justice, Legal Security, Financial Risk

Türkiye'deki Vergi Harcamalarının Mali Risk Çerçevesinde Değerlendirilmesi

Evaluation Of Tax Expenditures İn Turkey Within The Framework Of Financial Risk

Dr. Öğr. Üyesi Sema Özdemir
Bitlis Eren Üniversitesi, Hizan MYO Finans-Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü/ Maliye Programı,
skarakas@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3361-2842

Özet

Vergi harcamaları devletin ekonomik, mali ve sosyal nedenlerle uygulamış olduğu vergi indirimi, vergi muafiyet ve istisnalarına yönelik vergisel avantajları kapsamaktadır. Vergi harcamaları yatırım ve istihdamın teşvik edilmesi, belirli sektörlerin desteklenmesi suretiyle ekonomik faaliyetlerin yönlendirilmesi ve sosyal politikaların uygulanması açısından önem taşımaktadır. Ancak bu pozitif etkilerinin yanı sıra bu harcamaların miktarının artması çeşitli mali riskleri de ortaya çıkarabilmektedir. Bu riskler arasında; kamu gelir kaybına neden olması, etkinliğinin yeterince ölçülememesi nedeniyle bütçe dengesinin bozulması gibi riskler yer almaktadır. Bu nedenle de vergi harcamaları sadece vergi teşvik aracı olarak görülmemeli, mali risk unsuru olarak da değerlendirilmelidir. Bu kapsamda çalışmamız Türkiye'deki vergi harcaması uygulamalarının mali risk çerçevesinde değerlendirilmesi ve kamu mali politikaları üzerindeki olası etkilerinin incelenmesini amaçlamaktadır.

Çalışmamızda öncelikle vergi harcaması ve mali risk kavramlarının teorik çerçevesine yer verilmiş sonrasında Türkiye'de vergi harcamalarının mevcut durumu incelenmiş ve mali risk yönetimi açısından değerlendirilerek çeşitli politika önerileri sunulmuştur. Vergi harcamalarının doğrudan bütçe giderleri arasında yer almadığı ancak vergi harcamalarının kamu gelirlerinde azalmaya yol açtığı ve bütçe üzerinde dolaylı maliyet oluşturduğu saptanmıştır. Bu nedenle de bu harcamaların dikkate alınması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu anlamda vergi harcamalarının süresi, kapsamı, miktarı, yarattığı ekonomik ve sosyal sonuçlar mali risklerin değerlendirilmesinde temel unsurlar olarak ele alınmalıdır. Vergi harcamaları belirli bir kamu politika amacı taşımıyorsa ve sürekli hale gelmişse kamu gelirlerinde öngörülebilirliği azaltabilecektir. Ayrıca vergi harcamalarında fayda- maliyet, maliyet- etkinlik gibi analizlerin düzenli yapılmamasının bu harcamaların beklenen hedefe ulaşıp ulaşmadığının tespitini güçleştirdiği ve kamu kaynaklarının etkin kullanılamaması ve vergide adalet sorununu ortaya çıkardığı sonucuna varılmaktadır. Çalışmanın sonuçları, vergi harcamalarının tamamen ortadan kaldırılması yerine daha şeffaf, ölçülebilir ve denetlenebilir bir yapıya kavuşturulması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu harcamaların belirli politika amaçları doğrultusunda yapılması, düzenli olarak raporlanması, fayda-maliyet analizlerinin yapılarak belirli süreler dâhilinde verilmesi önerilmektedir. Böylelikle vergi harcamalarının etkinliğinin arttırılması ve mali risklerin kontrol altına alınması sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Vergi Harcaması, Mali Riskler, Kamu Gelirleri, Bütçe Dengesi.

Abstract

Tax expenditures encompass the tax advantages provided by the state through tax reductions, exemptions, and exceptions for economic, financial, and social reasons. Tax expenditures are important for encouraging investment and employment, guiding economic activity by supporting specific sectors, and implementing social policies. However, alongside these positive effects, increased expenditures can also create various financial risks. These risks include loss of public revenue and disruption of the budget balance due to insufficient measurement of effectiveness. Therefore, tax expenditures should not be viewed solely as a tax incentive tool, but also as a financial risk factor. In this context, our study aims to evaluate tax expenditure practices in Turkey within the framework of financial risk and to examine their potential impact on public finance policies.

Our study first outlines the theoretical framework of tax expenditure and financial risk concepts, then examines the current state of tax expenditures in Turkey, evaluating them from the perspective of financial risk management and offering various policy recommendations. It has been determined that tax expenditures are not directly included in budget expenditures, but they lead to a decrease in public revenues and create indirect costs on the budget. Therefore, it is emphasized that these expenditures should be taken into consideration. In this sense, the duration, scope, amount, and economic and social consequences of tax expenditures should be considered as fundamental elements in the assessment of fiscal risks. If tax expenditures do not have a specific public policy objective and become continuous, they can reduce the predictability of public revenues. Furthermore, it is concluded that the lack of regular benefit-cost and cost-effectiveness analyses of tax expenditures makes it difficult to determine whether these expenditures have achieved their expected goals, and leads to inefficient use of public resources and problems of tax fairness. The results of the study show that instead of completely eliminating tax expenditures, they should be made more transparent, measurable, and auditable. It is recommended that these expenditures be made in line with specific policy objectives, regularly reported, and that benefit-cost analyses be conducted and submitted within specific periods. In this way, the effectiveness of tax expenditures can be increased and fiscal risks can be controlled.

Keywords: Tax Expenditure, Fiscal Risks, Public Revenues, Budget Balance

Dijital Bağımlılıkla Mücadele Vergisi

Tax on Combating Digital Addiction

Dr. Alaattin Demir
Hazine ve Maliye Bakanlığı · Vergi Başmüfettişi, alaattindemirakademi@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5152-3608

Özet

21. yüzyılda yaşanan teknolojik insanların hayatlarını kolaylaştırdığı gibi dijital mecrada geçirilen zamanın artmasına da neden olmaktadır. İnsanların çoğunda zamanın yetmediği, iş hayatında daha fazla ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir. Gelişen teknoloji hayatımızı kolaylaştırdığı gibi, hızlı bir şekilde istenilen verilere ulaşmayı da sağlamaktadır. Buna rağmen zamanın yetiştirilememesi, zaman yönetimi alanında eğitimler alınması, dijitalleşmenin sunmuş olduğu hızın yeterli olmamasına yani çok anlamlı bir paradoksa sürüklemektedir. Dijital mecralara erişim olanaklarının gelişmesi, dijitalleşme yaşını her kuşaktan kitlelere hitap edebilecek şekilde genişletmektedir. Bu mecralarda bilgiyi erişim kolaylığı olduğu gibi doğru, etkin ve verimli zaman geçirilip geçirilmediği geniş kitleler tarafından tartışılmaktadır. Erişim yaşının özellikle ergenlik çağından önce olması beraberinde büyük sorunlar da getirmekte, doğru kaynaklara erişim yapılıp yapılamadığının denetlenmesi güçleşmektedir. Özellikle bağımlılık oluşturan oyunlar, sanal bahis siteleri ve sosyal medyanın kullanımı denetlenmeyen, sınırları çizilmeyen bir hal aldığında hem sosyo kültürel hem de ekonomik olumsuz dışsallıklara neden olmaktadır. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından 2024 yılında paylaşılan verilere göre Türkiye'de günlük ortalama 7 saat internet kullanılmaktadır. 7 saatin 2 saat 37 dakikası sosyal medya kullanımına aittir. Türkiye'de 303 milyon aktif sosyal medya hesabı bulunmaktadır. Türkiye nüfusunun % 65,7'si sosyal medya kullanmaktadır. Bahsi geçen verilere göre haftalık 49 saat internet kullanımı söz konusuyken 18 saati sosyal medya kullanımından oluşmaktadır. Bu yaş gruplarına göre değişkenlik göstermektedir. 18 yaş altı grubun sosyal medya kullanım zamanı haftalık 28-42 saat aralığında değişmektedir. Bu durum 1 haftanın en az 2 tam gününün sosyal medyada harcandığını göstermektedir. Sosyal medyada karşılaşılan içeriklerin yararları veya zararları başka disiplinler tarafından ayrıntılarıyla irdelenmektedir. Ancak özellikle olumsuz içeriklerle mücadele için öncelikle denetlenebilir, sınırları çizilmiş olmalı ve belli sürenin üzerinde kullanımın olumsuz dışsallıkları nedeniyle devletin egemenlik gücüne dayanarak bu kullanımın üzerinde kullanımlarda vergi ile negatif dışsallığı azaltıcı etkiye sebep olması beklenmelidir. Türkiye'de adem-i tahsis ilkesi olmasına rağmen istisnai fonlar ile elde edilen vergi gelirlerinin pozitif dışsallık oluşturan alanlarda kullanımı özendirilmelidir. Örneğin elde edilen vergi gelirleri sıfır emisyon hedefi doğrultusunda Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından fidan dikimine, Sağlık Bakanlığı tarafından obeziteyle mücadeleye, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından robotik kodlama ve bilişim eğitimlerinde, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından kütüphanelerin yenilenmesine, Siber Güvenlik Başkanlığı tarafından Türkiye'nin siber güvenlik alanlarında finanse edilmesine katkı sağlamalıdır. Sosyal medya

kullanımında Türkiye ortalamasının günlük 2 saat 37 dakika olduğu dikkate alındığında günlük 6 saat sosyal medya kullanımında bulunan bir kişi 3 saat 23 dakika ortalamanın üzerinde sosyal medya kullanımına sahip olacaktır. Bu durum negatif dışsallıklara sebebiyet verdiğinden vergilendirilmesi ve pozitif dışsallık sağlayan alanlarda değerlendirilmesi ile toplumsal fayda ve kalkınma düzeyi optimalize edilmiş olacaktır. Kimin ne kadar sosyal medya kullandığı ise ancak e-devlet şifresi ile sosyal medyanın entegrasyonuyla sağlanacaktır. Böylece kişiler haftalık, aylık ve yıllık kullanımlarını kontrol edebilecek, ortalama üstü kullanımlar vergilendirilecek, vergileme yapılması toplumda herhangi bir olumsuz tutuma sebep olmayacaktır. Çünkü özgülenen alanlar pozitif dışsallıklar oluşturan alanlardır. Ancak sosyal medya kullanımının kontrolü adına yarar sağlayacaktır. Bu vergi zaman üzerinden alınan artan oranlı maktu bir vergi tarifesine sahip olmalıdır. Böylece kendi içinde vergi tarifesi gelir dağılımında adaleti bozucu bir etki oluşturmamakta ve sadece sınırlı süre aşımı vergilendirilmektedir. Dijital bağımlılıkla mücadele vergisi, dijital bağımlılığı azaltmada, negatif dışsallıklarıyla mücadelede yarar sağlayacaktır. Ayrıca elde edilen gelirin pozitif dışssalık sağlayan alanlarda paylaşımı toplumsal refahı arttıracak, kalkınmaya öncülük eden bir vergileme sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Bağımlılık, Dijital Bağımlılıkla Mücadele, Negatif Dışsallık, Pozitif Dışsallık, Dijital Bağımlılıkla Mücadele Vergisi.

Abstract

While the technological advancements of the 21st century make people's lives easier, they also lead to an increase in the time spent in the digital platform. It is noted that for most people, time is insufficient and is increasingly needed in professional life. Just as advancing technology makes our lives easier, it also enables us to quickly access the data we need. Nevertheless, the inability to meet deadlines—despite receiving training in time management and the speed offered by digitalization proving insufficient—leads to a highly significant paradox. The expansion of access to digital platforms is broadening the scope of digitalization to appeal to audiences across all generations. While these platforms offer easy access to information, the question of whether time spent on them is accurate, effective, and productive is a subject of debate among the general public. Accessing it—particularly before adolescence—brings significant problems, and it becomes difficult to monitor whether users are accessing reliable sources. In particular, when the use of addictive games, virtual betting sites, and social media becomes unregulated and unbounded, it gives rise to both socio-cultural and economic negative externalities. According to data shared by the Ministry of Transport and Infrastructure in 2024, the average daily internet usage in Türkiye is 7 hours. Two hours and 37 minutes of the seven hours are spent on social media. There are 303 million active social media accounts in Türkiye. 65.7% of Türkiye's population uses social media. According to the data in question, weekly internet usage amounts to 49 hours, with 18 hours of that time dedicated to social media. This varies according to age group. For the under-18 age group, weekly social media usage ranges

from 28 to 42 hours. This indicates that at least two full days of the week are spent on social media. The benefits or harms of content encountered on social media are being examined in detail by other disciplines. However, particularly to combat harmful content, such usage must first be subject to oversight and clearly defined boundaries; furthermore, given the negative externalities associated with usage exceeding a certain duration, it is to be expected that the state—exercising its sovereign authority—would impose a tax on such excess usage to mitigate these negative externalities. Despite the principle of non-earmarking in Türkiye, the use of tax revenues generated through special-purpose funds in areas that create positive externalities should be encouraged. For instance, the tax revenues generated should contribute—in line with the zero-emission goal—to sapling planting by the Ministry of Agriculture and Forestry, the fight against obesity by the Ministry of Health, robotics coding and IT training by the Ministry of National Education, library renovations by the Ministry of Culture and Tourism, and the financing of Türkiye's cybersecurity initiatives by the Presidency of Cyber Security. Considering that the average daily social media usage in Türkiye is 2 hours and 37 minutes, a person who spends 6 hours a day on social media would be exceeding the average by 3 hours and 23 minutes. Since this situation gives rise to negative externalities, taxing it and utilizing the proceeds in areas that generate positive externalities will optimize social benefit and the level of development. Determining the extent of an individual's social media usage will only be possible through the integration of social media platforms with the e-Government (e-Devlet) system. This would enable individuals to monitor their weekly, monthly, and annual usage; usage exceeding the average would be subject to taxation, and this taxation would not trigger any negative public sentiment. This is because the designated areas are those that generate positive externalities. However, it will prove beneficial for controlling social media usage. This tax should have a progressive fixed-rate tariff based on time. Thus, the tax schedule itself does not distort fairness in income distribution, and only the portion exceeding the limit for a limited period is taxed. A tax aimed at combating digital addiction will prove beneficial in reducing digital addiction and addressing its negative externalities. Furthermore, allocating the generated revenue to areas that yield positive externalities will enhance social welfare and establish a taxation system that drives development.

Keywords: Digital Addiction, Combating Digital Addiction, Negative Externality, Positive Externality, Tax on Combating Digital Addiction.

Oltalama Saldırılarına Karşı Çalışan Farkındalığının Davranışsal Ekonomi ve Oyunlaştırma Yöntemleriyle Artırılması: Bir Araştırma Önerisi

Increasing Employee Awareness Of Phishing Attacks Through Behavioral Economics And Gamification Methods: A Research Proposal

Orçun Akarslan[1], Doç. Dr. Emine Karaçayır[2]

[1]Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yönetim Bilişim Sistemleri Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, orcun70100@gmail.com, ORCID: 0009-0008-8604-4640

[2]Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yönetim Bilişim Sistemleri Ana Bilim Dalı, eminekalayci@kmu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0512-9084

Özet

Dijital dönüşümün hız kazandığı günümüz iş dünyasında kurumsal bilgi güvenliği yalnızca donanım ve yazılım yatırımlarıyla çözülebilecek teknik bir mesele olmaktan çıkmış; çalışan psikolojisini, karar alma süreçlerini, davranış kalıplarını ve kurum kültürünü doğrudan ilgilendiren çok boyutlu bir yönetim problemine dönüşmüştür. Siber saldırıların önemli bir bölümü karmaşık teknik açıklardan ziyade, bireylerin iş yoğunluğu, stres, acelecilik, rutin davranışlar ve zaman baskısı gibi bilişsel zafiyetlerini hedef alan sosyal mühendislik taktiklerine dayanmaktadır. Bu taktikler içerisinde oltalama saldırıları, kurumlar açısından en yaygın ve kritik tehditlerden biri olarak öne çıkmaktadır.

Bu çalışma, kurumsal savunma zincirinin en kırılgan halkası olarak kabul edilen insan faktörünü davranışsal ekonomi prensipleri ve oyunlaştırma dinamikleriyle güçlendirmeyi amaçlayan bir araştırma önerisi sunmaktadır. Kavramsal çerçevede, çalışanların bağlamsal oltalama e-postalarına verdikleri anlık tepkiler Çift İşlem Kuramı kapsamında ele alınmaktadır. Bu doğrultuda zaman baskısı ve operasyonel yoğunluk altında devreye giren hızlı, sezgisel ve duygusal karar alma mekanizmalarının, yani Sistem 1'in, çalışanları siber tehditlere karşı nasıl savunmasız hale getirdiği tartışılmaktadır. Bu zafiyetlere karşı Dürtme Teorisi ve oyunlaştırma unsurlarının; puanlama, departmanlar arası rekabet, rozet sistemleri, anlık geri bildirim ve liderlik tabloları aracılığıyla daha analitik, dikkatli ve sorgulayıcı bir düşünme biçimi olan Sistem 2'yi nasıl teşvik edebileceği değerlendirilmektedir.

Önerilen araştırma modelinde, endüstriyel üretim sektöründe faaliyet gösteren bir kurumun çalışanları üzerinde tek gruplu ön test-son test yarı deneysel desen kullanılması planlanmaktadır. Bu kapsamda oyunlaştırma tabanlı bir eğitim portalının, çalışanların oltalama simülasyonlarındaki tıklama ve raporlama davranışları üzerindeki etkisinin ölçülmesi hedeflenmektedir. Çalışmanın, pasif ve suçlayıcı geleneksel güvenlik anlayışı yerine çalışan motivasyonunu, aktif katılımı ve pozitif davranışsal pekiştirmeyi önceleyen sürdürülebilir bir kurum içi siber güvenlik modeli geliştirilmesine katkı sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Mühendislik, Oltalama, Oyunlaştırma, Davranışsal Ekonomi, Dürtme Teorisi, Siber Güvenlik Farkındalığı.

Abstract

In today's business world, where digital transformation is rapidly accelerating, corporate information security has ceased to be merely a technical issue that can be addressed through hardware and software investments alone. It has become a multidimensional management problem that directly involves employee psychology, decision-making processes, behavioral patterns, and organizational culture. A significant proportion of cyberattacks are based not on complex technical vulnerabilities, but on social engineering tactics that target individuals' cognitive vulnerabilities such as workload intensity, stress, haste, routine behaviors, and time pressure. Among these tactics, phishing attacks stand out as one of the most common and critical threats for organizations.

This study presents a research proposal that aims to strengthen the human factor, which is regarded as the most fragile link in the corporate defense chain, through behavioral economics principles and gamification dynamics. Within the conceptual framework, employees' immediate responses to contextual phishing emails are examined through Dual-Process Theory. In this regard, the study discusses how fast, intuitive, and emotion-driven decision-making mechanisms, namely System 1, which are activated under time pressure and operational intensity, make employees vulnerable to cyber threats. Against these vulnerabilities, the study evaluates how Nudge Theory and gamification elements, including scoring systems, interdepartmental competition, badge mechanisms, instant feedback, and leadership boards, can encourage System 2, a more analytical, cautious, and questioning mode of thinking.

In the proposed research model, a one-group pre-test/post-test quasi-experimental design is planned to be employed among employees of an organization operating in the industrial manufacturing sector. Within this scope, the study aims to measure the effect of a gamification-based training portal on employees' clicking and reporting behaviors in phishing simulations. The study is expected to contribute to the development of a sustainable internal cybersecurity model that prioritizes employee motivation, active participation, and positive behavioral reinforcement instead of the passive and blame-oriented traditional security approach.

Keywords: Social Engineering, Phishing, Gamification, Behavioral Economics, Nudge Theory, Cybersecurity Awareness.

Sosyal Hizmette Toplumla Çalışma: Narin Güran ve Rojin Kabaiş Vakaları Üzerine Bir Değerlendirme

Community Work in Social Work: An Assessment of the Narin Güran and Rojin Kabais Cases

Doç. Dr. Serhat Tek[1], Nazlıcan Ay[2]

[1] Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü, stek@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7140-2099

[2] Dicle Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü, nazcanay13@gmail.com, ORCID: 0009-0000-0563-3163

Özet

Bu çalışmanın amacı, toplumda infial yaratan ve toplumsal risk anlayışını dönüştüren önemli iki vaka örneği üzerinden sosyal hizmetin toplumla çalışma uygulamalarını görünür kılmaktır. Toplumla çalışma sosyal hizmetin vaka temelli uygulamalarının topluluk ve toplum boyutunda kapsayıcı çalışmalarını içermektedir. Bu çalışmada sosyal hizmetin toplumla çalışma yaklaşımı çerçevesinde Narin Güran ve Rojin Kabaiş vakaları değerlendirilmektedir. Narin Güran cinayeti, 21 Ağustos 2024 tarihinde Diyarbakır'ın Tavşantepe mahallesinde 8 yaşındaki Narin Güran'ın kaybolması ve 19 gün sonra dere yatağında bir çuval içinde cansız bedeninin bulunmasıyla Türkiye'yi sarsan adli vakadır. Rojin Kabaiş cinayeti ise 27 Eylül 2024'te Van'da kaldığı yurttan ayrıldıktan sonra kaybolan, 15 Ekim 2024'te Mollakasım Mahallesi sahilinde cansız bedenine ulaşılan ve kayıtlara şüpheli ölüm olarak geçmiş bir diğer vakadır. Birisi çocuk istismarı ve ihmali ile ilişkili bir diğeri ise kadına yönelik şiddet/istismar ve kadın cinayetleri ile ilişkili olan her iki vakayı ortaklaştıran nokta toplumun büyük kesiminde infial yaratmasıdır. Bu tür toplumsal açıdan güvenlik algısını tehdit eden olaylar üzerine sosyal hizmetin yaklaşık bir asırdır uygulamalarına yön veren yaklaşım toplumla çalışmadır. Bu bağlamda çalışmada vaka temelli toplumla sosyal çalışma yaklaşımı ele alınarak konu somut iki örnek üzerinden işlenerek vakalar analiz edilmiştir. Her iki vakada da; toplumla çalışmanın ve toplumun geneline hitap eden yaklaşımların önemi, sosyal hizmette toplumla çalışma yaklaşımının yalnızca kriz ortaya çıktıktan sonra müdahale etmekle sınırlı olmadığı; vakaların münferit olarak değerlendirilemeyeceği, mikro boyutun yanında mezzo, egzo ve makro boyutlarda da vakaların ele alınmasının gerekliliği, sosyal hizmet uzmanlarının önleyici, koruyucu, güçlendirici ve özgürleştirici bağlamlarda mesleki rol ve sorumluluklarının olduğu ve toplumla çalışmanın sosyal hizmet uygulamasının önemli bir parçası olduğu ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: toplumla çalışma; sosyal hizmette vaka analizi; Narin Güran vakası; Rojin Kabaiş vakası

Abstract

The aim of this study is to highlight the community work practices of social work through two significant case examples that caused public outrage and transformed the understanding of societal risk. Community work includes inclusive studies of social work's case-based practices in the community and social dimensions. In this study, the cases of Narin Güran and Rojin Kabaiş are evaluated within the framework of the community work approach of social work. The Narin Güran murder is a judicial case that shook Türkiye with the disappearance of 8-year-old Narin Güran in the Tavşantepe neighborhood of Diyarbakır on August 21, 2024, and the discovery of her lifeless body in a sack in a streambed 19 days later. The Rojin Kabaiş murder is another case that was recorded as a suspicious death; she disappeared after leaving her dormitory in Van on September 27, 2024, and her lifeless body was found on the Mollakasım neighborhood beach on October 15, 2024. The common thread between these two cases—one related to child abuse and neglect, the other to violence/abuse against women and femicide—is that they both caused widespread outrage among a large segment of society. For nearly a century, the approach guiding social work in addressing such events that threaten societal security has been community work. In this context, the study examines a case-based community work approach, analyzing two concrete examples. Both cases highlight the importance of community work and approaches that address the community as a whole; that community work in social work is not limited to intervention after a crisis has occurred; that cases cannot be evaluated in isolation; that cases need to be addressed at the mezzo, exo, and macro levels, in addition to the micro level; that social workers have professional roles and responsibilities in preventive, protective, empowering, and liberating contexts; and that community work is a crucial part of social work practice.

Keywords: community work; case analysis in social work; Narin Güran case; Rojin Kabaiş case

Afetlerde Görevli Sosyal Hizmet Uzmanlarında Psikolojik Sağlamlık: 2023 Kahramanmaraş Depremleri Örneği

Community Work in Social Work: Earthquakes Psychological Resilience of Social Workers Working in Disaster Situations: The Case of the 2023 Kahramanmaraş Earthquakes

Doç. Dr. Serhat Tek[1], Nazlıcan Ay[2]

[1] Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü, stek@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7140-2099

[2] Dicle Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü, nazcanay13@gmail.com, ORCID: 0009-0000-0563-3163

Özet

Afetler ne zaman gerçekleşeceği önceden kestirilemeyen, toplumlar için tehdit oluşturabilen, yerel imkânlarla baş edilmesi güç olan, büyük can ve mal kayıplarına yol açabilen doğa olaylarıdır. Afet sonrası pek çok insan dezavantajlı duruma düşebilmekte ve profesyonel yardıma ihtiyaç duyabilmektedir. Bu bağlamda afet öncesi, sırası ve sonrasında görev alan profesyonellerden biri olan sosyal hizmet uzmanları özellikle afet sırasında koordinasyon ve enformasyon süreçlerinde, afet sonrası ise bireylerin biyopsikososyal ve sosyoekonomik destek ihtiyaçlarını karşılamak için çalışmalar yürütmektedir. Afet süreçlerinde afetzede tanımına dâhil olan grup sıklıkla o bölgede yaşayan maddi-manevi kayıpları olan kişiler olarak görülmektedir. Halbuki afetlerde görev alan personel de afet süreçlerinden etkilenerek ikincil travma etkisiyle afetzede olabilmektedir. Bu noktada afet öncesi çalışmaların sahada görev alacak genelde tüm profesyonellerin özelde ise sosyal hizmet uzmanlarının afete hazırlık eğitimleri ve psikolojik açıdan sağlamlıklarının tesis edilmesi anlamında önem taşıdığı ifade edilmektedir. Bu bildiride afetlerde görev alan sosyal hizmet uzmanlarının afet sırasında ve sonrasında tanık oldukları travmatik durumlar ile sürecin beraberinde getirdiği mesleki ve psikolojik zorluklar ele alınmakta; özellikle toplumu derinden etkileyen 6 Şubat Kahramanmaraş merkezli olup 11 çevre ili de etkileyen deprem örneği üzerinden sosyal hizmet uzmanlarının yaşadıkları deneyimler psikolojik sağlamlık kavramı üzerinden değerlendirilmektedir. 6 Şubat depremleri süresinde ve sonrasında sahada görev yapan sosyal hizmet uzmanlarının psikolojik sağlamlıklarını etkileyen faktörler alanda dair literatür ve yazarların saha deneyimleri üzerinden somutlaştırılmıştır. Bu noktada sosyal hizmet uzmanlarının psikolojik sağlamlıklarını; ağır tablolara maruz kalma, çalışma koşullarının zorluğu, tükenmişlik hissiyatı, ikincil travmatik stres, yetersiz öz bakım ve uykusuzluk gibi faktörlerin etkilediği ve bu durumlarla afet sonrasında başa çıkmaya çalıştıkları ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: 2023 Kahramanmaraş depremleri; afetlerde sosyal hizmet; sosyal hizmet uzmanlarında psikolojik sağlamlık; ikincil travma

Abstract

Disasters are unpredictable natural events that can pose a threat to societies, are difficult to manage with local resources, and can lead to significant loss of life and property. Following a disaster, many people may find themselves in a disadvantaged situation and require professional assistance. In this context, social workers, who are among the professionals involved before, during, and after disasters, work particularly in coordination and information processes during disasters, and in meeting the biopsychosocial and socioeconomic support needs of individuals after a disaster. In disaster processes, the group included in the definition of disaster victims is often seen as individuals living in that region who have suffered material and moral losses. However, personnel working in disaster areas can also become disaster victims due to secondary trauma. At this point, it is stated that pre-disaster work is important in terms of establishing disaster preparedness training and psychological resilience for all professionals in general, and social workers in particular, who will be working in the field. This paper addresses the traumatic situations witnessed by social workers working in disaster areas during and after disasters, as well as the professional and psychological challenges that the process brings; The experiences of social workers, particularly those affected by the February 6th earthquake centered in Kahramanmaraş and impacting 11 surrounding provinces, are evaluated through the concept of psychological resilience. Factors influencing the psychological resilience of social workers who worked in the field during and after the February 6th earthquakes are concretized through relevant literature and authors' field experiences. It is revealed that factors such as exposure to severe conditions, difficult working conditions, feelings of burnout, secondary traumatic stress, inadequate self-care, and insomnia affected the psychological resilience of social workers, and that they attempted to cope with these situations in the aftermath of the disaster.

Keywords: 2023 Kahramanmaraş earthquakes; social work in disasters; psychological resilience in social workers; secondary trauma.

Afetlerde Mülteci ve Göçmen Grupların Yapısal Kırılganlıkları ve Koruma Gereksinimleri: Sosyal Hizmet Perspektifinden Bir Değerlendirme

Structural Vulnerabilities and Protection Needs of Refugee and Migrant Groups in Disasters: An Assessment from a Social Work Perspective

Dr. Öğr. Üyesi Hakan Coşkun
Munzur Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü, hakancoskun@munzur.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7682-3738

Özet

Afetler, doğal ya da insani sebeplerden kaynaklı gelişen ve günümüz dünyasında doğal, siyasi, ekonomik vb. sebeplerin karmaşıklığından bireyler ve grupların sıkça karşılaşabildiği çok boyutlu krizlerdir. Dünya genelinde artan göç ve zorla yerinden edilmenin giderek artması mülteci ve göçmen grupların olası afet olaylarından etkilenen gruplar yer alma olasılığını da artırmaktadır. Özellikle bu gruplar; göç öncesi, sırası ve sonrası deneyimleri, gelinen ülkedeki hukuki statü ve idari konulara ilişkin belirsizlikler, temel hizmetlere erişim güçlükleri, yoksulluk, dil bariyeri ve en önemlisi ayrımcılık ve dışlanma gibi afet öncesindeki eşitsizliklerden kaynaklı güçlüklerden dolayı daha da derinleşen risklerle karşı karşıya kalabilmektedirler. Bu çalışma, afetler noktasında mülteci ve göçmenlerin karşılaştığı temel yapısal riskleri ve koruma gereksinimlerini, afetlerde sosyal hizmet bağlamında değerlendirmeyi ve sosyal hizmetin bu gruplara yönelik başlıca müdahale alanlarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışma; afet, afet öncesi gerçekleşmiş olan göç ve zorunlu yerinden edilme, mülteci ve göçmen kırılganlığı ile afetlerde sosyal hizmete ilişkin ulusal ve uluslararası literatürün bir incelemesine dayandırılmıştır.

Literatür, mülteci ve göçmenlerin afetlerdeki kırılganlığının sadece bireysel özellikler ve sorumluluklar etrafında şekillenmediği; hukuki statü, idari belirsizlikler, hizmetlere erişim güçlükleri, sosyoekonomik eşitsizlikler, barınma koşulları, geçim kaynaklarına ilişkin konular, dil bariyeri, sosyal destek ağlarının zayıflaması, ayrımcılık ve dışlanma gibi yapısal etmenlerle yakından ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Afetler hali hazırdaki eşitsizlikler ve dezavantajları derinleştirmenin yanında ikincil yerinden edilme ile birlikte önceki travmatik deneyimlerin birikimli bir biçimde artmasının da etkisiyle psikososyal sorunların artmasına ve sosyal koruma mekanizmalarına erişimde yeni güçlükler ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Bu durum afetleri sadece fiziksel bir maruziyet olarak değil aynı zamanda psikolojik ve sosyal boyutlarıyla da düşünülmesi gereken bir konu haline getirmektedir. Bu çerçevede, insanı çevresi içerisinde biyopsikososyal bir varlık olarak değerlendiren sosyal hizmet disiplini, psikososyal destek, vaka yönetimi, kaynaklarla bağlantı kurma, hak temelli savunuculuk, güçlendirme ve toplum temelli uygulamalarla afet zamanlarında çeşitli mikro, mezo ve makro müdahalelerle mülteci ve göçmenlere destek olabilmektedir.

Sonuç olarak mülteci ve göçmenlerin afetlerde sadece korunması gereken kırılgan gruplar olarak değil, aynı zamanda afet yönetim döngüsünün her aşamasında; afet riskinin azaltılması, afetlere hazırlık, müdahale ve iyileşme süreçlerinde aktif paydaşlar olarak görülmesi gerekmektedir. Bu noktada hak temelli, kapsayıcı ve güçlendirme odaklı sosyal hizmet uygulamalarının geliştirilmesinin yanı sıra bu grupların, farklılaşan ihtiyaçlarını gözeten, hizmetlere eşit erişimi destekleyen ve hali hazırdaki yapısal eşitsizlikleri azaltmayı hedefleyen bütüncül sosyal koruma ve afet yönetim sürecinin her aşamasının dâhil edildiği afet politikalarının oluşturulması önem taşımaktadır.

Anahtar kelimeler: Afetlerde sosyal hizmet, göç, mülteci ve göçmenler, kırılganlık, sosyal koruma

Abstract

Disasters are multidimensional crises that arise from natural or human causes and, in today's world, are frequently encountered by individuals and groups due to the complexity of natural, political, economic, and other factors. The increasing rates of migration and forced displacement worldwide also raise the likelihood that refugee and migrant groups will be among those affected by potential disaster events. In particular, these groups may face even greater risks due to pre-disaster inequalities—such as their experiences before, during, and after migration; uncertainties regarding their legal status and administrative issues in the host country; difficulties accessing basic services; poverty; language barriers; and, most importantly, discrimination and exclusion—which are further exacerbated by these circumstances. This study aims to assess the fundamental structural risks and protection needs faced by refugees and migrants in the context of disasters, within the field of social work, and to identify the primary areas of intervention for social work targeting these groups. The study is based on a review of national and international literature on disasters, pre-disaster migration and forced displacement, the vulnerability of refugees and migrants, and social work in disasters.

The literature indicates that the vulnerability of refugees and migrants in disasters is not shaped solely by individual characteristics and responsibilities, but is closely linked to structural factors such as legal status, administrative uncertainties, difficulties in accessing services, socioeconomic inequalities, housing conditions, issues related to livelihoods, language barriers, the weakening of social support networks, discrimination, and exclusion. In addition to deepening existing inequalities and disadvantages, disasters lead to an increase in psychosocial problems and create new difficulties in accessing social protection mechanisms—due to the cumulative effect of previous traumatic experiences combined with secondary displacement. This situation makes disasters an issue that must be considered not only in terms of physical exposure but also in their psychological and social dimensions. In this context, the discipline of social work—which views the human being as a biopsychosocial entity within their environment—can support refugees and migrants during disasters through

various micro-, meso-, and macro-level interventions, including psychosocial support, case management, linking to resources, rights-based advocacy, empowerment, and community-based practices.

Consequently, refugees and migrants must be viewed not merely as vulnerable groups requiring protection during disasters, but also as active stakeholders at every stage of the disaster management cycle—including disaster risk reduction, preparedness, response, and recovery. In this regard, it is crucial not only to develop rights-based, inclusive, and empowerment-focused social work practices but also to establish disaster policies that incorporate these groups into every stage of a comprehensive social protection and disaster management process—policies that take into account their diverse needs, support equal access to services, and aim to reduce existing structural inequalities.

Keywords: Social work in disasters, migration, refugees and migrants, vulnerability, social protection

Toplumsal Eşitsizlikler ve Afet İlişkisi Üzerine Sosyal Politik Bir Yaklaşım

A Social Policy Approach to the Relationship Between Social Inequalities and Disasters

Doç. Dr. Servet Gün
Munzur Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi/Sosyal Hizmet Bölümü, servetgun@munzur.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1582-8620

Özet

Doğa kaynaklı olayların yıkıcı afetlere evrilmesi, esas olarak fiziksel süreçlerin deterministik sonucu olmaktan ziyade; hâkim sosyo-ekonomik sistemle yapısal düzeyde bütünleşmiş 'kırılganlıklar' ekseninde toplumsal olarak inşa edilen çok boyutlu bir olgu olarak ele alınmalıdır. Zira afet riskinin yıkıcı boyutlara ulaşmasının temel dinamikleri arasında; jeolojik açıdan riskli alanlarda rasyonel olmayan kentleşme pratikleri, denetim mekanizmalarındaki yapısal zafiyetler ile nihayet toplumsal eşitsizlikler yer almaktadır. Bu bağlamda afet yönetimi stratejilerinde sosyal politikanın; toplumsal dayanıklılığı (*resilience*) artırıcı, hak temelli ve önleyici bir kurumsal mekanizma olarak yeniden işlevselleştirilmesi yaşamsal ve bilimsel bir zorunluluk olarak öne çıkmaktadır. Dolayısıyla afetlerin neden olduğu makro ölçekli sosyo-ekonomik ve demografik kayıpları minimize etmek amacıyla kapitalizmin ürettiği yapısal riskleri minimize edebilecek işleve sahip kamusal sosyal politika araçlarının yeniden gündeme alınması gerekmektedir. İlgili alan yazını afet kırılganlığının sınıf, toplumsal cinsiyet ve yaş gibi değişkenlerin kesişimselliği (*intersectionality*) üzerinden derinleştiğini ortaya koymaktadır. Türkiye'de Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın psikososyal müdahale kapasitesi ve Kızılay'ın tarihsel rolü, devletin afet yönetimi ve sosyal politika mimarisini oluşturmaktadır. Ancak Kızılay gibi kamu yararı odaklı kurumların son dönemde piyasalaşma ve şirketleşme eğilimi göstermesi, afet müdahale süreçlerindeki kurumsal kapasiteyi zayıflatmakta ve bir bakıma kamusal sorumluluğu sivil toplum kuruluşlarına (STK) bırakmaktadır. Sivil toplumun acil müdahale ve yardım süreçlerindeki rolü yadsınamasa da; regüle edilmemiş bu yapıların parçalı ve hayırseverlik temelli doğası, hak temelli ve kurumsal kamu politikalarının ikamesi olamaz. Bu bakımdan öncelikle neoliberal dönemde erozyona uğrayan kamusal sosyal politika mekanizmalarının, sosyal adaleti ve eşitliği merkeze alarak yeniden kurumsallaştırılması büyük önem arz etmektedir. Ayrıca sosyal devlet uygulamalarının daraldığı mevcut koşullarda, dezavantajlı grupların hak taleplerini demokratik zeminde formüle eden demokratik kitle örgütlerinin desteklenmesi, gelecekteki olası doğa kaynaklı tehlikelere karşı toplumsal dayanıklılığı inşa etme noktasında önemli ve etkili bir alternatif olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar kelime: Afet, toplumsal eşitsizlik, sosyal politika, kentleşme, kırılganlık

Abstract

The transformation of naturally occurring events into destructive disasters should be viewed not primarily as the deterministic result of physical processes, but rather as a multidimensional phenomenon socially constructed around "vulnerabilities" that are structurally integrated into the prevailing socioeconomic system. This is because among the fundamental dynamics driving disaster risk to destructive levels are irrational urbanization practices in geologically hazardous areas, structural weaknesses in regulatory mechanisms, and, ultimately, social inequalities. In this context, the refunctionalization of social policy within disaster management strategies as a rights-based, preventive institutional mechanism that enhances social resilience emerges as a vital and scientific imperative. Consequently, in order to minimize the macro-scale socioeconomic and demographic losses caused by disasters, it is necessary to bring public social policy tools which have the capacity to mitigate the structural risks generated by capitalism back to the forefront. The relevant literature demonstrates that disaster vulnerability is exacerbated by the intersectionality of variables such as class, gender, and age. In Turkey, the Presidency for Disaster and Emergency Management (AFAD), the psychosocial intervention capacity of the Ministry of Family and Social Services, and the historical role of the Red Crescent (Kızılay) form the foundation of the state's disaster management and social policy framework. However, the recent trend toward commercialization and corporatization among public-interest-oriented institutions such as the Red Crescent is weakening institutional capacity in disaster response processes and, in a sense, shifting public responsibility to civil society organizations (CSOs). While the role of civil society in emergency response and aid processes cannot be denied, the fragmented and charity-based nature of these unregulated structures cannot serve as a substitute for rights-based and institutional public policies. In this regard, it is of great importance to re-institutionalize public social policy mechanisms which have eroded during the neoliberal era by placing social justice and equality at the center. Furthermore, under current conditions where welfare state practices have been scaled back, supporting democratic mass organizations that articulate the rights claims of disadvantaged groups on a democratic foundation is viewed as an important and effective alternative for building societal resilience against potential future natural hazards.

Keywords: Disaster, social inequality, social policy, urbanization, vulnerability

İş Kazasına Maruz Kalan Çocuk İşçilerin Haklarının İş Hukuku Mevzuatı Kapsamında Değerlendirilmesi

Evaluation of the Rights of Child Workers Subjected to Workplace Accidents within the Scope of Labor Law Legislation

Melik Aktaş[1], Prof. Dr. İbrahim Han[2]
[1]Ağrı İbrahim Çeçen University, Institute of Graduate Studies, Ağrı, Türkiye, ORCID: 0009-0004-2199-1250
[2]Ağrı İbrahim Çeçen University, Institute of Graduate Studies, Ağrı, Türkiye, ORCID: 0000-0003-2766-861X

Özet

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin birinci maddesinde yer alan "Çocuk" tanımı: "Daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır" şeklindedir. Günümüzde çocuk işçiliği; nispetten ucuz işgücü sağlaması, yoksulluk nedeni ile çocukların çalışması gerekliliği, sosyal hayata ve eğitim imkânlarına erişimin kısıtlı olması gibi etkenler dolayısı ile tüm dünyada halen daha oldukça yaygınıdır. Dünya üzerindeki her 10 çocuktan 1'i çocuk işçidir ve bu çocukların yaklaşık yarısı sağlıklarını ve gelişimlerini doğrudan tehlikeye atan tehlikeli işlerde çalışmaktadırlar.

Ülkemizde de "Çocuk ve Genç İşçilerin Çalıştırılma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik"te "Çocuk işçi": 14 yaşını bitirmiş, 15 yaşını doldurmamış ve ilköğretimini tamamlamış kişi" şeklinde tanımlamaktadır. Bu çocuklar yine bu yönetmelikte tanımlanan; yapısı ve niteliği itibariyle ve yerine getirilmesi sırasında çocukların gelişmelerine veya sağlık ve güvenliklerine zararlı etki ihtimali olmayan "Hafif işler" de çalışabilirler.

TÜİK 2021 yılı verilerine göre Ülkemizde "Çocuk istihdam oranı" erkek çocuklarda %19,6 ve kızlarda %8,1 ve toplamda %14 oranındadır. Buna göre ülkemizde kayıtlı her 100 çalışandan 14'ünü çocuklar oluşturmaktadır ve bu oran oldukça yüksektir. Küçük yaşta çalışma hayatına katılan/katılmak zorunda kalan çocukların fiziksel ve psikolojik gelişimlerinin olumsuz etkilenmesi yanı sıra eğitimden yoksun kalabilmekte veya en iyi hâlde okul ile çalışmanın ikili yükünü taşıma sorumluluğu yüklenmek zorunda olabilmektedirler. 12 Haziran "Dünya Çocuk İşçiliği ile Mücadele Günü" vesileyle "İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi (İSİG)"nin 11 Haziran 2023'te yayınladığı rapora göre meydana gelen iş kazaları dolayısı ile 2013 ile 2023 yılları arasında en az 671 çocuk işçi hayatını kaybetmiştir. Ülkemizde iş kazası durumunda başvurulabilecek bazı kanun ve yönetmeliklerden oluşan bir mevzuat bulunmaktadır. Bununla birlikte bu mevzuat içerisinde çalışma hayatında özel gruplar arasında zikredilen çocuk işçilere yönelik özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Her yıl çeşitli kurumlarca yayınlanan çalışma hayatına ilişkin istatistiki verilerde de iş kazasına maruz kalan çocuk işçiler için özel grup ayrımına yer verilmemektedir.

Bu çalışmada iş kazasına uğramaları durumunda çocuk işçilerin yasal haklarının; 5510 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu, 4857 sayılı İş Kanunu ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'na ve ilgili yönetmeliklere göre

neler olduğunu ortaya konmak suretiyle olası bir hukuksal boşluğun ve yasal gerekliliklerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca çalışmada istatistiki verilerden hareketle çocuk işçiler için iş kazalarının iş kollarına dağılımını belirlenmek sureti ile önleyici tedbirler veya bazı iş kollarının çocuk çalışan yönünden sınırlandırılması için yasal gereklilikler önerilmesi de amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: İş kazası; çocuk işçi; iş sağlığı ve güvenliği

Abstract

The definition of a "child" set forth in Article 1 of the Convention on the Rights of the Child states: "Every human being below the age of eighteen years is considered a child, unless under the law applicable to the child, majority is attained earlier" [1]. Today, child labor remains widespread globally due to factors such as the provision of relatively cheap labor, the necessity for children to work because of poverty, and limited access to social life and educational opportunities. One in every ten children worldwide is a child laborer, and approximately half of these children are engaged in hazardous work that directly endangers their health and development. In our country, the "Regulation on the Procedures and Principles Regarding the Employment of Child and Young Workers" defines a "child worker" as "a person who has completed the age of 14 but has not yet completed the age of 15 and has finished primary education." These children may work in "light work"—also defined in the regulation—which, by its nature and the way it is performed, poses no risk of harm to the children's development, health, or safety [2]. According to 2021 data from the Turkish Statistical Institute (TÜİK), the "child employment rate" in our country is 19.6% for boys, 8.1% for girls, and 14% overall [3]. Accordingly, children account for 14 out of every 100 registered workers in the country, a notably high figure. Children who enter—or are forced to enter—the workforce at a young age may suffer adverse effects on their physical and psychological development; furthermore, they may be deprived of education or, at best, forced to shoulder the dual burden of both schooling and work. According to a report published on June 11, 2023, by the Assembly of Workers' Health and Occupational Safety (İSİG)—released on the occasion of the June 12 "World Day Against Child Labour"—at least 671 child workers lost their lives due to workplace accidents between 2013 and 2023 [4]. There is a legislative framework in our country—comprising various laws and regulations—that applies in the event of workplace accidents [5-7]. However, this legislation contains no specific provisions addressing child workers, even though they are cited as a distinct group within the workforce. Every Statistical data regarding working life published annually by various institutions do not include a specific category for child workers who suffer workplace accidents.

This study aims to identify potential legal gaps and statutory requirements by outlining the legal rights of child workers in the event of a workplace accident, in accordance with Social Insurance Law No. 5510, Labor Law No.

4857, Occupational Health and Safety Law No. 6331, and relevant regulations. Furthermore, by analyzing statistical data on the distribution of workplace accidents among child workers across different sectors, the study aims to propose preventive measures and legal requirements regarding the restriction of certain sectors for child workers.

Keywords: Workplace accident; child worker; occupational health and safety

Savunma Sanayii ve Türkiye-AB İlişkileri: Avrupa'nın Stratejik Özerkliği Açısından Türkiye'nin Konumu

The Defense Industry and Türkiye-EU Relations: Turkey's Position Regarding Europe's Strategic Autonomy

Dr. Öğr. Üyesi Fuat Bozyel
Bitlis Eren Üniversitesi, Sekreterlik ve Ofis Hizmetleri Bölümü, fbozyel@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1178-8935

Özet

Rusya-Ukrayna Savaşı sonrasında Avrupa güvenlik mimarisinde yaşanan dönüşüm, Avrupa Birliği'nin (AB) güvenlik ve savunma kapasitesini yeniden değerlendirmesine ve stratejik özerklik arayışını daha somut araçlarla desteklemesine yol açmıştır. Başlangıçta ABD ve NATO'ya olan güvenlik bağımlılığının azaltılması üzerinden tartışılan stratejik özerklik, günümüzde savunma sanayii tabanının güçlendirilmesi, teknolojik kapasitenin artırılması, ortak tedarik, üretim kapasitesi ve kritik bağımlılıkların yönetilmesini de kapsayan daha geniş bir çerçeveye dönüşmüştür. PESCO, Avrupa Savunma Fonu ve White Paper for European Defence – Readiness 2030 gibi girişimler, AB'nin savunma kapasitesini güçlendirme ve Avrupa savunma sanayiini daha dirençli hâle getirme hedefinin kurumsal araçlarını oluşturmaktadır.

Bu çalışma, Avrupa'nın stratejik özerklik arayışı içerisinde Türkiye'nin savunma sanayii kapasitesinin ve Türkiye-AB güvenlik ilişkilerinin nasıl konumlandırılabileceğini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş; Türkçe ve İngilizce akademik çalışmalar, düşünce kuruluşu raporları ile AB ve Türkiye'nin resmî politika belgeleri literatür taraması ve doküman analizi yoluyla değerlendirilmiştir. Bulgular, Türkiye'nin Avrupa savunma mimarisindeki konumunun kurumsal dışsallık ile stratejik gereklilik arasında şekillendiğini göstermektedir. Türkiye'nin NATO üyeliği, Karadeniz ve Doğu Akdeniz'deki jeostratejik konumu, gelişen savunma sanayii ekosistemi ve AB üyesi ülkelerle kurduğu ikili savunma-sanayii ilişkileri, ülkeyi Avrupa savunması açısından önemli bir aktör hâline getirmektedir.

Buna karşılık Türkiye'nin AB üyelik sürecindeki tıkanıklık, bazı üye devletlerle devam eden siyasi uyuşmazlıklar, dış politika önceliklerindeki farklılıklar ve karşılıklı güven sorunu, savunma iş birliğinin AB düzeyinde kurumsallaşmasını sınırlandırmaktadır. Çalışma sonucunda, yakın dönemde Türkiye'nin Avrupa savunma mimarisine tam kurumsal entegrasyonundan ziyade; ortak üretim, tedarik, teknoloji geliştirme ve üçüncü ülke katılımına dayalı işlevsel bir bütünleşme modelinin daha gerçekçi olduğu değerlendirilmektedir. Bu çerçevede Türkiye, Avrupa'nın stratejik özerklik arayışının dışında kalan bir aktörden çok, siyasi ve kurumsal sınırlamalara rağmen Avrupa savunma kapasitesini tamamlayabilecek potansiyel bir stratejik ortak olarak konumlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Türkiye, stratejik özerklik, savunma sanayii, Avrupa güvenlik mimarisi, PESCO.

Abstract

The transformation of the European security architecture following the Russia–Ukraine War has led the European Union (EU) to reassess its security and defence capabilities and to support its pursuit of strategic autonomy through more concrete instruments. Initially discussed in terms of reducing dependence on the United States and NATO, strategic autonomy has evolved into a broader framework encompassing the strengthening of the defence industrial base, technological capacity, joint procurement, production capacity, and the management of critical dependencies. PESCO, the European Defence Fund, and the White Paper for European Defence – Readiness 2030 constitute key institutional instruments in this process.

This study examines how Türkiye's defence-industrial capacity and Türkiye–EU security relations can be positioned within Europe's pursuit of strategic autonomy. Adopting a qualitative research approach, the study evaluates Turkish- and English-language academic studies, think-tank reports, and official policy documents through literature review and document analysis. The findings indicate that Türkiye's position in the European defence architecture is shaped by the tension between institutional externality and strategic necessity. Türkiye's NATO membership, geostrategic position in the Black Sea and Eastern Mediterranean, expanding defence-industrial ecosystem, and bilateral defence-industrial relations with EU member states make it an important actor for European defence.

However, the stagnation of Türkiye's EU accession process, continuing political disputes with certain member states, differences in foreign policy priorities, and mutual distrust limit the institutionalisation of defence cooperation at the EU level. The study concludes that, in the near term, functional integration based on joint production, procurement, technology development, and third-country participation appears more realistic than full institutional integration. Within this framework, Türkiye can be regarded not as an actor outside Europe's strategic autonomy project, but as a potential strategic partner capable of complementing European defence capacity despite continuing political and institutional constraints.

Keywords: European Union, Türkiye, strategic autonomy, defence industry, European security architecture, PESCO.

Bölgesel Güvenlik Mimarileri: Eleştirel Bir İnceleme "Liderlik Tipolojisi ve Egemenlik-Müdahale Dengesi Ekseninde Karşılaştırmalı Bir Analiz"

Regional Security Architectures: A Critical Examination

"A Comparative Analysis Along the Axis of Leadership Typology and the Sovereignty-Intervention Balance"

Prof. Dr. Hakkı Büyükbaş[1], Mehmet Akif Can[2]

Kayseri Erciyes Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, hakkibuyukbas@erciyes.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4648-3557

Kayseri Erciyes Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, 4033140068@erciyes.edu.tr, ORCID: 0009-0002-1868-0502

Özet

Bölgesel güvenlik mimarisi tek bir tanım etrafında netliğe kavuşamamış bir kavram olarak dar ve geniş yaklaşımlar tarafından farklı ontolojik zeminlerde analitik değerlendirmelere konu edilmiştir. Dar tanıma göre mimari, belirli bir coğrafi bölgede güvenlik sorunlarının çözümü için resmi norm, kurum ve ittifaklar bütünü olarak görülürken; geniş tanım ise, daha bütüncül ve katmanlı bir yapı olarak ele aldığı mimarinin güç dağılımından, çok taraflı yapılardan, belirli bir duruma özgü geçici iş birliklerinden ve resmiyeti haiz olmayan ittifaklardan oluşabildiğini savunur. İki kutuplu düzenin sona ermesiyle güvenlik çalışmalarında 'bölge' bir analiz birimi olarak öne çıkmış; ikili veya çoklu ittifak ilişkilerinin, özellikle 11 Eylül sonrası yoğunlaşan terörizm, radikalizm ve diğer asimetrik tehditleri açıklamaktaki yetersizlikleri mimari kavramına ayrı bir alan açmıştır.

Bu çalışmada her biri farklı bir liderlik tipolojisine sahip üç mimari tasarımdan; tekil hegemon liderliğindeki Kuzey Atlantik Anlaşması Örgütü (NATO), ortak kurumsal liderlik örneği Avrupa Birliği (AB) ve paylaşımlı-rekabetçi bütünlükten doğan liderlik modeli olarak Şangay İş birliği Örgütü (ŞİÖ), kurucu aktör kapasitesi ve egemenlik-müdahale dengesi boyutlarıyla karşılaştırılacaktır.

Bölgesel mimarilerin karşılaştırıldığı çalışmanın kuramsal temelini, kurucu aktörün rolünü somut güçten ziyade meşruiyet esasında açıklayan liderlik tipolojisi ile geleneksel devlet-merkezli anlayışın ilerisinde konumlanarak, önleme (prevention), güvence (assurance), koruma (protection) ve zorlama (compellence) olmak üzere dört temel ilkeyi merkezine alan güvenlik yönetişiminin sentezi oluşturacaktır.

Kriz yönetişiminin incelendiği bu çalışmada; tekil hegemon, kolektif liderlik veya paylaşımlı-rekabetçi liderlik tiplerinin her birinde kurucu aktörün projekte edebildiği gücün farklılaşabildiği; bunun ise egemenlik-müdahale dengesi üzerinde doğrudan belirleyici olabildiği bulgusuna ulaşılmıştır. Örneğin NATO'daki konumu gereği ABD, askeri müdahale bakımından yüksek serbestiye sahiptir. Almanya-Fransa ortak kurumsal liderliği müdahalenin sivil-normatif taraflı yürütüldüğü bir neticeyle şekillenmektedir. ŞİÖ ise birbirlerini dengelemek

durumunda olan Çin-Rusya'nın, içişlerine karışmama ve katı egemenlik anlayışına bağlı sınırlı müdahale kapasitesiyle maluldür.

Sonuç olarak NATO, AB ve ŞİÖ'nün üçlü bir karşılaştırmaya konu edilmesiyle krizlerde sahip oldukları liderlik tiplerine bağlı olarak egemenlik-müdahale dengesini nasıl biçimlendirdiklerini açığa çıkaran bir nedenselliğin izi sürülecek; böylece literatürdeki boşluğun özgün şekilde doldurulması sağlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bölgesel güvenlik mimarisi; Liderlik tipolojisi; Egemenlik-müdahale dengesi; Güvenlik yönetişimi; Kriz yönetişimi.

Abstract

As a concept lacking a single, clear definition, regional security architecture has been subjected to analytical scrutiny from both narrow and broad perspectives, each grounded in different ontological premises. While the narrow definition views the architecture as a collection of formal norms, institutions, and alliances designed to resolve security issues within a specific geographic region, the broad definition treats it as a more holistic and layered structure; this latter view posits that such architecture can encompass power distribution, multilateral frameworks, ad hoc collaborations tailored to specific situations, and informal alliances. With the end of the bipolar order, the "region" emerged as a prominent unit of analysis in security studies; the inability of bilateral or multilateral alliance relationships to adequately explain phenomena such as terrorism, radicalism, and other asymmetric threats—which intensified particularly after 9/11—paved the way for the concept of security architecture to gain distinct analytical significance.

This study compares three architectural models—each characterized by a different leadership typology—across the dimensions of founding actor capacity and the balance between sovereignty and intervention: the North Atlantic Treaty Organization (NATO), led by a single hegemon; the European Union (EU), an example of collective institutional leadership; and the Shanghai Cooperation Organization (SCO), representing a leadership model rooted in shared yet competitive integration. The theoretical foundation of this study, which compares regional architectures, is formed by a synthesis of two elements: a leadership typology that explains the role of the founding actor based on legitimacy rather than tangible power, and a security governance framework—positioned beyond the traditional state-centric perspective—that centers on the four key principles of prevention, assurance, protection, and compellence.

This study, which examines crisis governance, finds that the power a founding actor can project varies depending on whether the leadership type is a singular hegemon, collective leadership, or shared-competitive leadership; this variation, in turn, directly determines the balance between sovereignty and intervention. For instance, due to its position within NATO, the US enjoys a high degree of latitude regarding military intervention. The joint

institutional leadership of Germany and France shapes outcomes where interventions are conducted with a civil-normative orientation. In contrast, the SCO is constrained by the need for China and Russia to balance one another, resulting in limited intervention capacity rooted in a strict adherence to sovereignty and non-interference in internal affairs.

Ultimately, by conducting a tripartite comparison of NATO, the EU, and the SCO, this study traces the causal links revealing how these organizations shape the sovereignty-intervention balance based on their respective leadership types, thereby uniquely filling a gap in the literature.

Keywords: Regional security architecture; Leadership typology; Sovereignty-intervention balance; Security governance; Crisis governance.

Kriz Kavramı ve Aşamaları Üzerinden Gelişen Bir Siyasi İstikrarsızlık Örneği: Mısır Devrimi

An Example of Political Instability Evolving through the Concept and Stages of Crisis: The Egyptian Revolution

Dr. Nergiz Başeğmez Bolaman
İstanbul Beykent Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, nergisbasegmez@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-5623-3407

Özet

Bu çalışmanın amacı, kriz kavramı ve aşamalarının oluşturduğu kavramsal altyapı üzerinden Mısır Devrimi'ni incelemektir. Yakın tarihin en büyük siyasi istikrarsızlık örneklerinden biri olan devrim, siyasi krizlerin çok boyutlu yönünü ortaya koymaktadır. Çalışmada; hükümet değişikliği, siyasi kutuplaşma ve askerî zor kullanımı gibi çeşitli evrelerde yoğunlaşan kriz ve aşamalarına odaklanılmaktadır. Bu kapsamda, Mısır'da yaşanan siyasi gelişmelerin nasıl krize evrildiği ve kriz aşamalarının nasıl siyasi istikrarsızlığı derinleştirdiği irdelenmektedir.

Çalışmanın metodolojik çerçevesini nitel araştırma yöntemi oluşturmaktadır. Bununla beraber, araştırma vaka analizi çerçevesinde yürütülmüştür. Bu bağlamda, 2011-2013 yılları arasında yaşanan Mısır'daki siyasi göz önünde bulundurulmuştur. Kriz öncesi dönem, kriz belirtilerinin ortaya çıkması, krizin tırmanması, kriz aşaması, çözülme ve kriz sonrası dönem bu sürecin önemli aşamalarını oluşturmaktadır. Çalışmada, vakaya ilişkin literatür ve ikincil kaynaklar temel alınmış ve siyasi istikrarsızlık nedenleriyle ve sonuçlarıyla kapsamlı biçimde değerlendirilmiştir.

Araştırmanın ön bulguları, Mısır'daki siyasi krizin bir anda ortaya çıkmadığını göstermektedir. Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek'in 30 yıllık iktidarında büyüyen siyasi, toplumsal ve ekonomik sorunların krizi tetiklediği ortaya çıkmaktadır. Mısır'daki siyasi kırılma, 2011'de yoğunlaşan halk protestoları ve ardından Mübarek'in görevinden istifa etmesiyle gerçekleşmiştir. Muhammed Mursi yönetiminin (2012) seçilmesiyle birlikte siyasal geçiş dönemi başlamış ancak kriz sonlanacağına daha da büyümüştür. Cumhurbaşkanlığının yetkileri ve siyasi meşruiyet üzerinden bitmek bilmeyen tartışmalar, ülkede siyasal kutuplaşma eğilimini güçlendirmiştir. 2013'de halk protestolarının gösterdiği büyük etki ve askerî müdahaleyle Mursi döneminin sonlanması krizin daha da tırmanmasına sebep olmuştur. Askerî aktörün siyasal süreçte belirleyici konumuna geçtiği bu kritik eşikte (Abdülfettah es-Sisi dönemi), siyasal kurumlar kriz çözme konusunda başarısızlığa uğramıştır.

Çalışmanın sonucunda, Mısır Devrimi'nin kriz kavramı ve krizin temel aşamaları üzerinden şekillenmiş bir siyasi istikrarsızlık örneği olduğu kanısına varılmıştır. Hüsnü Mübarek'in toplumsal protestolar sonucu iktidarının sona ermesi krizi sonlandırmamış aksine geçiş süreci siyasi krizi daha da derinleştirmiştir. Mısır Devrimi vakası, hükümet değişikliği gibi krizin tek bir biçimde ele alınmasının ne denli yetersiz olduğunu ortaya koymuştur.

Toplumsal protestolar, siyasi kutuplaşma iklimi, siyasi aktörlerin etkisinin azalması ve askerî aktörün devreye girmesi gibi birçok faktörün bir arada ele alınması gerektiği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Siyasi İstikrarsızlık, Kriz Kavramı, Kriz Aşamaları, Mısır Devrimi, Askerî Müdahale.

Abstract

The aim of this study is to examine the Egyptian Revolution through the conceptual framework of the crisis concept and its stages. As one of the most significant examples of political instability in recent history, the revolution illustrates the multidimensional nature of political crises. The study focuses on the crisis and its stages, which intensified during various phases such as changes in government, political polarization, and the use of military force. In this context, it analyzes how political developments in Egypt evolved into a crisis and how the stages of the crisis deepened political instability.

The study employs a qualitative research methodology and is conducted within a case study framework, specifically focusing on the political events in Egypt between 2011 and 2013. Key stages of this process include the pre-crisis period, the emergence of crisis indicators, the escalation of the crisis, the crisis phase itself, the resolution, and the post-crisis period. The study relies on existing literature and secondary sources regarding the case, offering a comprehensive evaluation of the causes and consequences of the political instability.

Preliminary findings indicate that the political crisis in Egypt did not emerge suddenly; rather, it was triggered by political, social, and economic problems that had accumulated during Egyptian President Hosni Mubarak's thirty-year rule. The political rupture in Egypt occurred with the intensification of public protests in 2011 and Mubarak's subsequent resignation. Although a political transition period began with the election of Mohamed Morsi's administration (2012), the crisis escalated further instead of being resolved. Endless debates regarding the powers of the presidency and political legitimacy have reinforced the trend of political polarization in the country. The significant impact of public protests in 2013 and the termination of the Morsi era through military intervention caused the crisis to escalate further. At this critical juncture—the Abdel Fattah el-Sisi era—where the military actor assumed a decisive role in the political process, political institutions failed to resolve the crisis.

The study concludes that the Egyptian Revolution represents a case of political instability shaped by the concept of crisis and its fundamental stages. The end of Hosni Mubarak's rule following social protests did not resolve the crisis; on the contrary, the transition process further deepened the political crisis. The case of the Egyptian Revolution has demonstrated the inadequacy of addressing the crisis solely in terms of a change in government. It has become evident that multiple factors—such as social protests, the climate of political polarization, the diminishing influence of political actors, and the intervention of the military—must be considered collectively.

Keywords: Political Instability, Concept of Crisis, Stages of Crisis, Egyptian Revolution, Military Intervention.

Yaptırım Diplomasisi ve Siyasal Risk: Ekonomik Yaptırımların Devlet Davranışları Üzerindeki Etkisi

Sanctions Diplomacy and Political Risk: The Impact of Economic Sanctions on State Behavior

Dr. Öğr. Üyesi Mert Mahir Göz
Bitlis Eren Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi-Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler,
mmgoz@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2563-7126

Özet

Soğuk Savaş döneminin ardından uluslararası ilişkilerde yoğun bir şekilde kullanılmaya başlayan diplomasi türlerinden biri olan yaptırım diplomasisi, devletlerin iç ve dış politika tercihlerini değiştirmeye yönelik baskı araçlarından biri hâline gelmiştir. Özellikle ekonomik açıdan güçlü devletler ve uluslararası örgütler tarafından uygulanan yaptırımlar, hedef devletlerin ekonomik kaynaklarını sınırlandırarak siyasi karar alma süreçleri üzerinde baskı oluşturmayı amaçlamaktadır. Ticaretin kısıtlanması, finansal işlemlerin sınırlandırılması, varlıkların dondurulması gibi yaptırımlar yoluyla baskının artırılması, ekonomik sonuçlar doğurmanın yanı sıra siyasal istikrar, toplumsal refah ve devletlerin dış politika tercihleri üzerinde de çeşitli etkiler oluşturabilmektedir. Dolayısıyla yaptırım diplomasisi, ekonomik baskı ile siyasal sonuçların birlikte değerlendirilmesini gerektiren önemli bir dış politika aracı olarak öne çıkmaktadır. Ekonomik yaptırımların hedef devletler üzerindeki etkisi, uygulanan yaptırımın kapsamı, süresi ve hedef devletin ekonomik ve siyasal kapasitesi gibi çeşitli faktörlere bağlı olarak farklılaşabilmektedir. Yaptırımlar bazı durumlarda hedef devletleri politika değişikliğine yöneltirken bazı durumlarda ise ekonomik sorunların derinleşmesine, siyasal istikrarsızlığın artmasına ve mevcut politika tercihlerinin daha da sertleşmesine neden olabilmektedir. Bu nedenle yaptırım diplomasisinin sonuçlarının sadece ekonomik göstergeler üzerinden değil, siyasal risk ve devlet davranışlarında meydana gelen değişimler üzerinden de değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Çalışma, ekonomik yaptırımlar ile siyasal risk arasındaki ilişkiyi ele alarak yaptırımların devlet davranışları üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Böylece yaptırım diplomasisinin etkinliği ile ortaya çıkardığı siyasal sonuçlar arasındaki ilişkiye yönelik genel bir değerlendirme sunulacağı düşünülmektedir. Ayrıca yaptırımların hedef devletlerin politika tercihleri üzerindeki etkisinin hangi koşullarda farklılaştığının ortaya konulması, yaptırım diplomasisinin sonuçlarının daha kapsamlı biçimde değerlendirilmesine katkı sunacaktır. Nitel araştırma yönteminin benimsendiği çalışmada, karşılaştırmalı vaka analizi çerçevesinde belirlenen ekonomik yaptırım örnekleri incelenmekte ve yaptırımların devletlerin siyasal davranışları ile politika tercihleri üzerindeki etkileri karşılaştırmalı olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Devlet, Ekonomi, Siyaset, Siyasi Risk, Yaptırım Diplomasisi.

Abstract

Sanctions diplomacy, which emerged as one of the forms of diplomacy increasingly employed in international relations following the Cold War, has become an important instrument of pressure aimed at influencing states' domestic and foreign policy preferences. In particular, sanctions imposed by economically powerful states and international organizations seek to exert pressure on the political decision-making processes of target states by restricting their economic resources. Increasing pressure through sanctions such as trade restrictions, limitations on financial transactions, and asset freezes can produce not only economic consequences but also various effects on political stability, social welfare, and states' foreign policy preferences. Accordingly, sanctions diplomacy stands out as an important foreign policy instrument that requires the economic pressures imposed through sanctions to be assessed in conjunction with their political consequences. The effects of economic sanctions on target states may vary depending on various factors, including the scope and duration of the sanctions imposed, as well as the economic and political capacity of the target state. In some cases, sanctions may induce target states to alter their policies, whereas in others, they may deepen economic problems, increase political instability, and lead to further entrenchment of existing policy preferences. Therefore, it is important to assess the outcomes of sanctions diplomacy not solely through economic indicators, but also in terms of political risk and changes in state behavior. This study aims to examine the relationship between economic sanctions and political risk by analyzing the effects of sanctions on state behavior. In doing so, it seeks to provide a general assessment of the relationship between the effectiveness of sanctions diplomacy and the political consequences it generates. Furthermore, identifying the conditions under which the effects of sanctions on the policy preferences of target states vary may contribute to a more comprehensive assessment of the outcomes of sanctions diplomacy. Adopting a qualitative research methodology, the study examines selected cases of economic sanctions within a comparative case analysis framework and comparatively evaluates their effects on the political behavior and policy preferences of states.

Keywords: State, Economy, Politics, Political Risk, Sanctions Diplomacy.

From Energy Cooperation To Strategic Partnership: The Transformation Of Türkiye-Azerbaijan Relations (2010–2014)

Enerji İş Birliğinden Stratejik Ortaklığa: Türkiye-Azerbaycan İlişkilerinin Dönüşümü (2010–2014)

Doç. Dr. Huseyn Huseynli
Associate Professor, Bakû State University, Azerbaijan
ORCID: 0009-0008-1660-6417

Özet

Bu çalışma, 2010-2014 döneminde Türkiye-Azerbaycan ilişkilerinin enerji iş birliğinden daha kurumsallaşmış bir stratejik ortaklığa nasıl dönüştüğünü tarihsel-analitik bir yaklaşımla incelemektedir. Araştırmanın temel sorusu, enerji alanındaki karşılıklı çıkarların ve özellikle Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı (TANAP) sürecinin iki ülke arasındaki siyasi ve diplomatik iş birliğinin kurumsallaşmasına ne ölçüde katkı sağladığıdır. Çalışma, daha önce yayımlanmış geniş kapsamlı bir değerlendirmeyi tekrar etmek yerine, 2010 doğal gaz anlaşmaları, 2011'de Türkiye-Azerbaycan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi'nin oluşturulması, 2012'de TANAP'ın hükümetler arası ve kurumsal çerçevesinin şekillenmesi ve 2013-2014 döneminde enerji ortaklığının bölgesel diplomasiyle bağlantılanması üzerinde yoğunlaşmaktadır. Yöntem olarak nitel tarihsel analiz ve süreç izleme kullanılmakta; resmî devlet belgeleri, enerji anlaşmaları, dönemin diplomatik gelişmeleri ve ilgili akademik literatür birlikte değerlendirilmektedir. Bulgular, enerji iş birliğinin yalnızca ticari bir alan olmadığını; düzenli üst düzey siyasi temasları teşvik eden, karşılıklı bağımlılığı artıran ve ortak bölgesel çıkarların tanımlanmasına katkıda bulunan kurumsal bir zemin oluşturduğunu göstermektedir. TANAP bu dönüşümün tek nedeni değildir; ancak enerji güvenliği, transit rolü ve Avrupa pazarlarına erişim hedeflerini aynı projede birleştirerek stratejik ortaklığın maddi ve kurumsal altyapısını güçlendiren kritik bir dönüm noktasıdır. Çalışma ayrıca enerji boyutunun diplomasi, ulaştırma ve güvenlik alanlarıyla giderek daha fazla kesiştiğini ve 2010-2014 döneminin sonraki müttefiklik düzeyine giden süreçte belirleyici bir ara aşama oluşturduğunu ileri sürmektedir. Tarihsel süreç içerisinde değerlendirildiğinde, bu gelişmeler iki ülke arasındaki ilişkilerin siyasi yakınlıktan kurumsallaşmış ve karşılıklı çıkarlarla desteklenen bir stratejik ortaklık modeline doğru evrildiğini ortaya koymaktadır. Bu çerçevede Türkiye-Azerbaycan ilişkileri, tarihsel yakınlığın somut altyapı, kurumlar ve karşılıklı stratejik çıkarlarla desteklendiğinde kalıcı bölgesel ortaklığa nasıl dönüşebildiğini gösteren bir örnek olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Azerbaycan, TANAP, enerji diplomasisi, stratejik ortaklık

Abstract

This study examines how Türkiye-Azerbaijan relations evolved from sectoral energy cooperation into a more institutionalized strategic partnership between 2010 and 2014. Its central question is how shared energy interests, and particularly the emergence of the Trans-Anatolian Natural Gas Pipeline (TANAP), contributed to the institutionalization of political and diplomatic cooperation between the two states. Rather than reproducing a previously published broad survey of bilateral relations, the paper narrows the analysis to the 2010 natural gas agreements, the establishment of the Türkiye-Azerbaijan High-Level Strategic Cooperation Council in 2011, the consolidation of TANAP's intergovernmental framework in 2012, and the growing connection between energy partnership and regional diplomacy in 2013-2014. The study employs qualitative historical analysis and process tracing, drawing on official documents, energy agreements, contemporary diplomatic developments, and relevant academic literature. The findings suggest that energy cooperation functioned not merely as a commercial field but as an institutional platform that encouraged regular high-level political interaction, deepened mutual interdependence, and helped define shared regional interests. TANAP was not the sole cause of the strategic partnership; nevertheless, by combining Azerbaijan's export diversification with Türkiye's energy-security and transit ambitions, it strengthened the material and institutional foundations of bilateral cooperation. The analysis also shows that the energy dimension increasingly intersected with diplomacy, transport connectivity, and security concerns. The 2010-2014 period therefore represents a formative stage between close bilateral cooperation and the more advanced alliance relationship that developed later. When evaluated from a historical perspective, these developments demonstrate how relations between the two countries evolved from political closeness toward an institutionalized model of strategic partnership supported by mutual interests. The Türkiye-Azerbaijan case demonstrates how historically close relations can acquire greater durability when they are embedded in concrete infrastructure, recurring institutions, and mutually reinforcing strategic interests.

Keywords: Türkiye, Azerbaijan, TANAP, energy diplomacy, strategic partnership

Yapay Zekâ Çağında Siyasal İletişim: Seçim Dezenformasyonu ve Demokratik Kırılganlık

Political Communication in the Age of Artificial Intelligence: Election Disinformation and Democratic Fragility

Dr. Ayşe Küçük
Bağımsız Araştırmacı, Kamu Yönetimi, ayse91kucuk@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3085-9388

Özet

Teknolojinin gelişmesi ile yapay zekâ teknolojileri, bilgi üretiminden dağıtımına, bilgi analizinden depolanmasına kadar pek çok alanda dönüştürücü rol üstlenmektedir. Bu dönüşüm, gelişmeler, siyasal iletişim süreçlerinin yapısını ve aktörler arasındaki etkileşim biçimlerini de önemli ölçüde dönüştürmüştür. Siyasal iletişim alanında üretken yapay zekâ uygulamalarının yaygınlaşması ile birlikte dijital medyada üretilen metin, görsel, ses ve video içeriklerinin gerçeğinden ayırt edilmesinin güç olması, bu içeriklerin güvenirliğini sorgulanır hale getirmiştir. Bu durum aynı zamanda bilgi kirliliğini, yanlış yönlendirilmeleri ve nihayetinde demokratik riskleri de beraberinde getirmektedir. Bu bağlamda seçim dezenformasyonu sadece seçmenlerin yanlış bilgilendirilmesine değil aynı zamanda seçim süreçlerine, siyasal aktörlere ve demokratik kurumlara yönelik güvenin zedelenmesine yol açabilecek önemli bir risk alanı olarak değerlendirilebilir. Bu doğrultuda bu çalışma, yapay zekâ destekli seçim dezenformasyonunu siyasal iletişim bağlamında ele alarak söz konusu dezenformasyonun demokratik kırılganlık üzerindeki olası etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın temel sorusu "Yapay zekâ destekli seçim dezenformasyonu, demokratik güveni ve demokratik kırılganlığı nasıl etkilemektedir?" şeklinde belirlenmiştir.

Çalışmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir ve veriler literatür taraması tekniği ile toplanmıştır. Elde edilen bulgular, yapay zekâ destekli seçim kampanyalarının, demokratik güven ve seçim meşruiyeti açısından önemli riskleri beraberinde getirebildiğini göstermektedir. Özellikle seçim dönemlerinde yapay zekânın kötü amaçlı kullanımı, dezenformasyonun üretim hızını ve inandırıcılığını arttırabilmekte; özellikle deepfake içerikler ile yapay biçimde otomatik olarak üretilen siyasal içerikler, seçmenlerin bilgi edinme süreçlerini manipülasyona açık hale getirebilmekte ve demokrasinin işleyişine zarar verebilmektedir. Seçim dezenformasyonu ayrıca seçimlerin güvenilirliğine yönelik şüphelerin doğmasına ve demokratik kurumlara duyulan güvenin zayıflamasına neden olabilmektedir. Bu doğrultuda dezenformasyonun siyasal kutuplaşmayı derinleştirmesi, seçmenlerin doğru bilgiye erişimini güçleştirmesi ve seçim sonuçlarının meşruiyetinin sorgulanmasına yol açması, demokratik sistemlerin kırılganlığını artıran unsurlar olarak değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak yapay zekâ çağında seçim dezenformasyonu sadece bir siyasal iletişim sorunu olmamakta aynı zamanda demokratik güven ve demokratik dayanıklılık açısından önemli bir risk alanı oluşturmaktadır. Bu nedenle seçmenlerin dijital medya okuryazarlığının geliştirilmesi, bilgi doğrulama yeteneklerinin artırılması ve

deepfake içerikleri tanıyabilmesine yönelik eğitimlerin yaygınlaştırılması, dezenformasyonun etkilerini azaltabilmektedir. Özellikle yapay zekâ destekli içeriklerin tanınmasına yönelik farkındalık kampanyaları oldukça önemli olmaktadır. Sonuçta demokratik dayanıklılığın güçlendirilmesi sadece dezenformasyonun engellenmesine bağlı olmamakta; seçmenlerin yapay zekâ okuryazarlığını, doğru bilgiye erişimini, seçim kurumlarına duyulan güveni ve seçim süreçlerinin şeffaflığını artıracak mekanizmaların geliştirilmesine de bağlı olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, siyasal iletişim, seçim dezenformasyonu, demokratik güven, demokratik kırılganlık

Abstract

With the advancement of technology, artificial intelligence (AI) technologies are playing a transformative role in numerous areas, ranging from information generation and distribution to analysis and storage. These developments and the resulting transformation have significantly altered the structure of political communication processes and the nature of interactions among actors. The proliferation of generative AI applications in political communication has made it difficult to distinguish AI-generated text, images, audio, and video content from authentic material, thereby casting doubt on the credibility of such content. This situation also gives rise to information pollution, misinformation, and, ultimately, risks to democracy. In this context, election-related disinformation can be viewed as a significant risk factor capable of not only misinforming voters but also undermining trust in electoral processes, political actors, and democratic institutions. Accordingly, this study examines AI-enabled election disinformation within the framework of political communication and aims to analyze its potential impact on democratic fragility. The central research question is: "How does AI-enabled election disinformation affect democratic trust and democratic fragility?"

A qualitative research method was adopted for this study, and data were collected through a literature review. The findings indicate that AI-enabled election campaigns can pose significant risks to democratic trust and electoral legitimacy. In particular, the malicious use of AI during election periods can accelerate the production of disinformation and enhance its plausibility; In particular, political content generated automatically and artificially—such as deepfakes—can leave voters' information-gathering processes vulnerable to manipulation and harm the functioning of democracy. Election-related disinformation can also give rise to doubts regarding the credibility of elections and erode trust in democratic institutions. Consequently, the tendency of disinformation to deepen political polarization, hinder voter access to accurate information, and cast doubt on the legitimacy of election results is viewed as a factor that heightens the fragility of democratic systems.

In conclusion, election disinformation in the age of artificial intelligence is not merely an issue of political communication; it also poses a significant risk to democratic trust and resilience. Therefore, mitigating the impact

of disinformation requires improving voters' digital media literacy, enhancing their fact-checking skills, and expanding training on recognizing deepfake content. Awareness campaigns focused on identifying AI-generated content are particularly crucial. Ultimately, strengthening democratic resilience depends not only on preventing disinformation but also on developing mechanisms that enhance voters' AI literacy and access to accurate information, as well as bolstering trust in electoral institutions and the transparency of electoral processes.

Keywords: Artificial intelligence, political communication, election disinformation, democratic trust, democratic fragility

Yapay Zekâ Çağında İnsanı Merkezde Tutmak: Kamu Yönetimi İçin İnsan Merkezli Yapay Zekâ Yaklaşımı

Keeping Humans at the Centre in the Age of Artificial Intelligence: A Human-Centred Artificial Intelligence Approach to Public Administration

Yunus Yiğit
University of Queensland, School of Social Science, yunusyigitt@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5026-0183

Özet

Teknoloji çağında bireyler ve kurumlar giderek yoğunlaşan bir bilgi akışıyla çevrelenmekte; özellikle yapay zekâ uygulamaları toplumsal ve ekonomik yaşamın hemen her alanında daha görünür hâle gelmektedir. Kamu yönetimi ve kamusal alan da bu dönüşümün dışında değildir. Hizmet sunumu, kaynak tahsisi, karar destek süreçleri ve vatandaşlarla iletişim gibi pek çok alanda yapay zekâ uygulamalarının kullanılması, teknolojiyi kamu yönetiminin ve kamu-vatandaş ilişkisinin önemli bir unsuru hâline getirmektedir.

Kamu yönetimi literatüründe yapay zekânın kullanımı sıklıkla etik, güvenilirlik, sorumluluk ve yönetişim ilkeleri çerçevesinde ele alınmaktadır. Bununla birlikte yapay zekânın kamu yönetiminin temel değerleri ve kendine özgü kurumsal yapısı açısından ne ifade ettiğinin daha bütüncül bir perspektifle değerlendirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Bu bağlamda yapay zekânın kamu örgütlerinde yalnızca teknik bir araç olarak değil; tasarımından uygulanmasına, kullanımından denetimine kadar kamusal değerler ve insan odaklı ilkeler çerçevesinde ele alınması gerekmektedir.

Yapay zekâ uygulamaları otomasyon, hız ve verimlilik açısından kamu örgütlerine önemli imkânlar sunmaktadır. Ancak kamu yönetiminin temel amacı yalnızca yönetsel verimliliğin artırılması değildir. Adalet, hesap verebilirlik, şeffaflık ve kamu yararının gözetilmesi gibi temel kamusal değerler, yapay zekânın kamu sektöründeki kullanımını özel sektördeki uygulamalardan farklılaştırmaktadır. Bu nedenle yapay zekânın kamu yönetiminde kullanımı, teknolojik kapasite ve verimlilik odaklı bir yaklaşımdan daha geniş biçimde insan merkezli bir perspektiften değerlendirilmelidir.

İnsan merkezli yapay zekâ yalnızca nihai kararın bir insan tarafından verilmesi veya karar süreçlerinde insan denetiminin bulunması anlamına gelmemektedir. Daha geniş anlamıyla insan merkezlilik; yapay zekâ sistemlerinin tasarımından geliştirilmesine, uygulanmasından kullanım ve denetimine kadar tüm süreçlerde insan ihtiyaçlarının, haklarının, değerlerinin ve kapasitelerinin merkeze alınmasını ifade etmektedir. Bu yaklaşım kamu yönetimi açısından özellikle önem taşımaktadır. Kamu kurumlarının kullandığı algoritmik sistemler, aynı anda çok sayıda vatandaşın kamu hizmetlerine erişimi, kaynaklardan yararlanması, hak ve yükümlülüklerinin belirlenmesi veya idari kararlara tabi tutulması üzerinde doğrudan ya da dolaylı etkiler yaratabilmektedir.

Bu çerçevede insan merkezli yapay zekâ yaklaşımı yalnızca vatandaşların algoritmik sistemlerin olası olumsuz etkilerinden korunmasını ifade etmemektedir. İnsan merkezlilik aynı zamanda kamu görevlilerinin mesleki muhakemesinin ve takdir yetkisinin korunmasını, kamu örgütlerinin hesap verebilirliğinin sürdürülmesini ve yapay zekâ kullanımından etkilenen farklı paydaşların ihtiyaç ve değerlerinin dikkate alınmasını gerektirmektedir. Dolayısıyla insan merkezli yapay zekâ vatandaş, kamu görevlisi, kamu örgütü ve diğer paydaşları birlikte ele alan; teknolojik yenilik ile kamusal değerler arasında sürdürülebilir bir ilişki kurulmasını amaçlayan bütüncül bir yaklaşım olarak değerlendirilebilir.

Bu çalışma, insan merkezli yapay zekâ yaklaşımını kamu yönetimi perspektifinden incelemeyi ve bu yaklaşımın kamu örgütleri, kamu görevlileri, vatandaşlar ve kamusal değerler açısından ortaya çıkardığı temel yansımaları kavramsal olarak değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar kelimeler: İnsan Merkezli Yapay Zekâ, Kamu Yönetimi, Kamusal Değerler, Yapay Zekâ Yönetişimi, Algoritmik Karar Verme

Abstract

In the digital age, individuals and organisations are increasingly surrounded by vast flows of information, while artificial intelligence (AI) applications are becoming more prominent across almost every sphere of social and economic life. Public administration and the public sphere are no exception to this transformation. The growing use of AI in areas such as public service delivery, resource allocation, decision support, and citizen communication has made the technology an increasingly important feature of public administration and the relationship between governments and citizens.

The use of AI in public administration is often examined through the lens of ethics, trustworthiness, responsibility, and governance. However, there remains a need for a more holistic understanding of what AI means for the fundamental values and distinctive institutional characteristics of public administration. From this perspective, AI in public organisations should not be viewed merely as a technical tool. Rather, from its design and implementation to its use and oversight, AI should be considered in relation to public values and human-centred principles.

AI applications offer public organisations significant opportunities in terms of automation, speed, and efficiency. Yet, the purpose of public administration extends beyond improving administrative efficiency. Fundamental public values, including fairness, accountability, transparency, and the pursuit of the public interest, distinguish the use of AI in the public sector from its application in the private sector. AI use in public administration should therefore be understood through a broader, human-centred perspective rather than one focused primarily on technological capacity and efficiency.

Human-centred AI extends beyond simply ensuring that a human makes the final decision or that human oversight is present in decision-making processes. More broadly, human-centredness entails placing human needs, rights, values, and capabilities at the centre of the entire AI lifecycle, from design and development to implementation, use, and oversight. This is particularly important in public administration, where algorithmic systems can directly or indirectly affect large numbers of citizens simultaneously, influencing their access to public services and resources, the determination of their rights and obligations, and the administrative decisions to which they are subject.

In this context, a human-centred approach to AI involves more than protecting citizens from the potential adverse effects of algorithmic systems. It also requires safeguarding the professional judgement and discretion of public officials, maintaining the accountability of public organisations, and taking into account the needs and values of the various stakeholders affected by AI use. Human-centred AI can therefore be understood as a holistic approach that considers citizens, public officials, public organisations, and other stakeholders collectively, while seeking to establish a sustainable relationship between technological innovation and public values.

This paper examines human-centred AI from a public administration perspective and conceptually explores its key implications for public organisations, public officials, citizens, and public values.

Keywords: Human-Centred Artificial Intelligence; Public Administration; Public Values; AI Governance; Algorithmic Decision-Making

Weberyen Demir Kafesten Dijital Çağ Yönetişimine: Geleceği Kurgulamak mı, Yoksa Teknolojiye Göre Kurgulanmak mı?

From the Weberian Iron Cage to Digital-Era Governance: Constructing the Future or Being Constructed by Technology?

Doç. Dr. Mehmet Ölmez[1] Dr. Bülent Bayrak[2]

[1] İnönü Üniversitesi, Teknoloji Transfer Ofisi, Mehmet.olmez@inonu.edu.tr, ORCID:0000-0002-1462-1241

[2] Malatya Defterdarlığı, ardadoruk3588@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1056-8866

Özet

Bu çalışmada, dijital çağda kamu yönetiminin konumu ve devletlerin yönetişim anlayışları; Max Weber'in bürokratik rasyonelleşme, araçsal akıl ve demir kafes kavramları ile Patrick Dunleavy ve ekibinin geliştirdiği Dijital Çağ Yönetişimi (DÇY) bağlamında karşılaştırmalı olarak ele alınmaktadır. Çalışmanın temel amacı, Weber'in modern bürokrasiyi teknik ve rasyonel kurallarla işleyen, bireyi ve kamusal iradeyi mekanik bir ağa hapseden "demir kafes" yapısı ile Dunleavy'nin DÇY kuramını sentezleyerek modern kamu yönetiminin dijital ekosistemde sadece teknolojik trendleri takip eden edilgen bir aktör olarak mı kalacağını yoksa toplumsal geleceği yönlendiren özerk bir akıl üretme kapasitesini yeniden mi kazanacağını kavramsal bir düzlemde tartışmaya açmaktır. Bu doğrultuda çalışmada yöntem olarak nitel literatür taraması ve kuramsal karşılaştırma tercih edilmiştir.

Weber'in kuramı, modern bürokrasinin teknik ve rasyonel kurallarla işleyen, bireyi ve kamusal iradeyi mekanik bir ağa hapseden "demir kafes" yapısına dikkat çekerken; bu çerçeve, devletin dijital dünyada teknolojik gelişiminin pasif bir nesnesi haline gelerek geleceğe göre planlanan bir yapı içerisinde mahkûm olma riskini açıklar. Buna karşılık Dunleavy'nin DÇY kuramı; geleneksel e-devlet modellerinin ötesine geçerek yeniden bütünleşme, ihtiyaç temelli bütünsellik ve tam dijitalleşme ilkeleriyle kamunun teknoloji aracılığıyla yeniden tasarlanmasını savunmaktadır. Bu yaklaşım, devletlerin teknolojik altyapıyı birer edilgen araç olarak değil, kamusal kapasiteyi artıran proaktif bir mekanizma şeklinde kullanarak "geleceği kurgulayan" kurucu bir özneye dönüşme potansiyelini ifade eder. Böylece Weberyen yaklaşım, teknolojinin devleti kendi mekanik sınırları içine hapsetme riskini eleştirel bir süzgeçten geçirirken; DÇY kuramı kamunun geleceği inşa etme potansiyelini temsil etmektedir.

Çalışma bulguları, bu teorik karşılaştırma sonucunu net bir şekilde ortaya koymaktadır. OECD Yapay Zekâ Veri Tabanı verilerine göre yapay zekâ odaklı toplam girişim sermayesi yatırımları içerisinde hükümet, güvenlik ve savunma alanlarına ayrılan pay 2021-2023 döneminden 2024-2025 dönemine geçişte ABD'de %1,03'ten %1,80'e, Çin'de %0,03'ten %1,10'a, Avrupa Birliği'nde ise %1,12'den %6,54 seviyesine yükselmiştir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verileri ise Türkiye'deki girişimlerin yapay zekâ kullanım oranının %2,7'den %7,5'e çıktığını ve

kamusal harcamaların savunma odaklı dijitalleşmeye yöneldiğini göstermektedir. Bu veriler, devletlerin önceliklerinin toplumsal refah alanından uzaklaşarak güvenlik ve kontrol eksenine kaydığına işaret etmektedir. Sonuç olarak teknoloji, şeffaf bir refah aracı olmaktan çıkıp; Weberyen demir kafes kavramı doğrultusunda piyasa aktörlerinin elinde ticari bir sisteme, devletlerin elinde ise kontrol ve izleme odaklı otoriter bir idari sisteme dönüşmektedir.

Anahtar Kelimeler: demir kafes, dijital yönetişim, max weber, dunleavy, dijital çağ yönetişimi

Abstract

In this study, the position of public administration in the digital age and the governance approaches of states are addressed comparatively within the context of Max Weber's concepts of bureaucratic rationalization, instrumental reason, and the "iron cage," alongside the Digital-Era Governance (DEG) framework developed by Patrick Dunleavy and his colleagues. The primary objective of this study is to synthesize Weber's "iron cage" structure which portrays modern bureaucracy as operating through technical and rational rules that trap individuals and public will within a mechanical network with Dunleavy's DEG theory. By doing so, the study aims to open a conceptual debate on whether contemporary public administration will remain a passive actor merely following technological trends in the digital ecosystem, or whether it will regain the capacity to generate an autonomous rationality that shapes the social future. Accordingly, a qualitative literature review and theoretical comparison have been adopted as the methodology of the study.

While Weber's theory draws attention to the technical and rational nature of modern bureaucracy, this framework explains the risk that the state may become a passive object of technological development in the digital world, thereby getting trapped in a structure "constructed according to technology." In contrast, Dunleavy's DEG theory advocates for the redesign of the public sector through technology, going beyond traditional e-government models via the principles of reintegration, needs-based holism, and full digitization. This approach expresses the potential for states to transform into a constitutive subject that "constructs the future" by utilizing technological infrastructure not as passive tools, but as proactive mechanisms that enhance public capacity. Thus, while the Weberian approach critically filters the risk of technology trapping the state within its own mechanical boundaries, the DEG theory represents the public sector's potential to build the future.

The findings of the study clearly demonstrate this theoretical contrast. According to OECD AI Policy Observatory data, the share of total venture capital investments in AI allocated to government, security, and defense sectors rose from 1.03% to 1.80% in the US, from 0.03% to 1.10% in China, and from 1.12% to 6.54% in the European Union between the 2021–2023 and 2024–2025 periods. Furthermore, data from the Turkish Statistical Institute indicate that the AI adoption rate among enterprises in Türkiye increased from 2.7% to 7.5%, and that public expenditures have increasingly shifted toward defense-oriented digitalization. These data indicate that the priorities of states have shifted away from social welfare toward a security and control axis. Consequently, technology ceases to be a transparent instrument of welfare; in alignment with the Weberian "iron cage" concept, it transforms into a commercial system in the hands of market actors and into a control- and surveillance-oriented authoritarian administrative system in the hands of states.

Keywords: iron cage, digital governance, max weber, dunleavy, digital-era governance

Akıllı Şehirlerin Geleceği: Dijital Bağımlılık ve Riskler

The Future of Smart Cities: Digital Dependency and Risks

Dr. Bülent Bayrak[1], Doç. Dr. Mehmet Ölmez[2]

[1] Malatya Defterdarlığı, ardadoruk3588@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1056-8866

[2] İnönü Üniversitesi, Teknoloji Transfer Ofisi, Mehmet.olmez@inonu.edu.tr, ORCID:0000-0002-1462-1241

Özet

İnsanoğlunun getirdiği ve geliştirdiği her durumun, her dönemin ve her uygulamanın hayatı her zaman kolaylaştırdığını ve güvenli hale getirdiğini söylemek mümkün değildir. Özellikle 21. yüzyılda hızla ivme kazanan teknolojik gelişmeler, bireyleri teknolojiye bağımlı kılmanın ötesinde, toplumsal yapıları ve kentleri teknolojiye yönelik zorunlu bir "bağlılık" sarmalına hapsetmektedir. Bugün birçok yönetsel ve günlük uygulamalar, dijital mecralar dışındaki alternatif yöntemlerle yapılamaz hâle gelmiştir; bu durum, teknolojik araçlar olmaksızın var olamayacağını düşünen bireyler ve yapılar yaratmaktadır. Ancak söz konusu mutlak bağlılık ve bağımlılık hâli, toplumların ve geleceğin kentleri için ciddi yapısal riskler taşımaktadır. Nitekim yakın geçmişte, 2024 yılının Temmuz ayında, kısa süreli yaşanan küresel ölçekli teknolojik kesintiler; finans, ulaşım ve haberleşme başta olmak üzere kritik altyapıları durma noktasına getirmiştir. Teknolojinin kamusal ve özel yaşamın her alanına hükmetmesi, gelecekte yaşanacak benzer kriz senaryolarına karşı kentsel ve toplumsal dirençliliğin artırılmasını ve alternatif kriz planlarının oluşturulmasını kaçınılmaz kılmaktadır.

Bu çalışmada, akıllı şehirlerde kullanılan dijital uygulamalar çerçevesinde gelecekte karşılaşabilecek muhtemel dijital riskler incelenmiştir. Nitel araştırma yöntemi ile tasarlanan bu araştırmada, doküman analizi kullanılmış; ulusal ve uluslararası literatür taraması yoluyla ikincil kaynaklardan elde edilen veriler sistematik bir biçimde değerlendirilmiştir. Çalışmanın teorik çerçevesinde akıllı şehir, dijitalleşme ve kentsel dijital riskler kavramsal olarak açıklanmıştır. Araştırma sonucunda, dijitalleşmenin her ne kadar günlük yaşamda verimlilik, zaman, maliyet ve emek tasarrufu sağlasa da anlık sistem çöküntüleri veya krizler karşısında tüm kazanımların yitirilmesi riski taşıdığı; merkezi ve yerel yönetimlerin dijital bağımlılıklarını azaltacak aktif kriz politikaları ve stratejik yol haritaları geliştirmesinin gerekliliği vurgulanmıştır. Sonuç olarak kamusal ve kentsel sistemlerin her düzeyde aşırı teknolojik bağımlılıktan kurtulması ve sürdürülebilir bir alternatif mekanizmalarla desteklenmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Akıllı Şehir, Dijitalleşme, Dijital Risk, Dijital Bağımlılık

Abstract

It is not possible to claim that every situation, era, and application brought and developed by humankind has consistently made life easier and safer. Especially in the 21st century, rapidly accelerating technological developments go beyond making individuals dependent on technology, trapping social structures and cities in a mandatory "commitment" spiral toward it. Today, many managerial and daily applications have become impossible to conduct through alternative methods outside of digital channels; this situation creates individuals and structures that believe they cannot exist without technological tools. However, this absolute commitment and dependency pose significant structural risks for the future of societies and cities. Indeed, in the recent past, the short-term global technological disruptions experienced in July 2024 brought critical infrastructures, primarily finance, transportation, and communication, to a standstill. The dominance of technology over every sphere of public and private life makes it inevitable to increase urban and societal resilience against similar future crisis scenarios and to establish alternative crisis plans.

This study examines the potential digital risks that smart cities may face in the future within the framework of digital applications in use. Designed using a qualitative research method, the study utilizes document analysis, and data obtained from secondary sources through a review of national and international literature were systematically evaluated. Within the theoretical framework of the study, smart cities, digitalization, and urban digital risks are conceptually explained. The research concludes by emphasizing that although digitalization provides efficiency, time, cost, and labor savings in daily life, it carries the risk of losing all gains in the face of sudden system collapses or crises; thus, central and local governments must develop active crisis policies and strategic roadmaps to reduce their digital dependencies. Consequently, it is suggested that public and urban systems at all levels must break free from excessive technological dependency and be supported by sustainable alternative mechanisms.

Keywords: Smart City, Digitalization, Digital Risk, Digital Dependency.

İstanbul ve Ankara'nın Akıllı Şehir Performanslarının Kentsel Dirençlilik Bağlamında Lider Akıllı Şehirler ile Karşılaştırmalı Bir Şekilde Değerlendirilmesi

A Comparative Assessment of the Smart City Performances of Istanbul and Ankara against Leading Smart Cities in the Context of Urban Resilience

Dr.Turgay Yıldırım[1], Zafer Yıldırım[2], Öğr. Gör. Mehmet Şerif Yeşilkaya[3]
[1] Bağımsız Araştırmacı, turgayyildiriimm@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2865-2599
[2] İnönü Üniversitesi, İşletme, zaferyildiriimm@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7554-4112
[3] Munzur Üniversitesi, Bilgisayar Programcılığı, yesilkaya23@gmail.com, 0000-0003-2865-2599

Özet

Artan nüfus, yoğunlaşan ulaşım talebi, doğal afetler sonrası ortaya çıkan konut sorunları şehirlerin yönetişim gereksinimleri karşısında yaşam kalitesi ve kentsel hizmetlerin sürdürülebilirliğinin sağlanması kentsel dirençlilik açısından giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Bu süreçte akıllı şehir uygulamaları kentsel sorunların takip edilmesi ve çözülmesi aşamasında teknolojik olanaklardan yararlanılması ve kentsel hizmetlerin verimliliğinin artırılması açısından önemli fırsatlar sunmaktadır. Bu çalışmanın amacı, IMD Akıllı Şehir Endeksi (Smart City Index) 2025 verilerinden hareketle Ankara ve İstanbul'un akıllı şehir performansını kentsel dirençlilik perspektifinden değerlendirmek ve söz konusu kentlerin mevcut durumunu endeksin en üst sıralarında bulunan Zürih, Oslo, Cenevre, Dubai ve Abu Dabi ile karşılaştırmalı olarak ortaya koymaktır.

Çalışmada betimsel ve karşılaştırmalı bir araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Bu kapsamda kentlerin genel sıralamaları ile yapısal ve teknolojik performansları; sağlık ve güvenlik, hareketlilik, faaliyetler, fırsatlar ve yönetişim kriterleri çerçevesinde incelenmiştir. Endekste yer alan bulgulara dayalı olarak Ankara ve İstanbul'un öne çıkan performans durumu nicel olarak tespit edilmiş ve elde edilen bulgular karşılaştırmalı bar grafikleri aracılığıyla değerlendirilmiştir.

Endeksten elde edilen bulgular kapsamında Ankara 146 kent arasında 98'inci, İstanbul ise 111'inci sırada yer aldığı görülmektedir. Bulgular, üst sıralardaki kentlerin yapısal ve teknolojik göstergelerde daha dengeli bir görünüm sergilediğini, Ankara ve İstanbul'da ise çeşitli kentsel hizmet ve teknoloji göstergelerinde performans açıklarının bulunduğunu göstermektedir. Ayrıca uygun fiyatlı konuta erişim her iki kentte en fazla öne çıkan öncelik alanı olurken trafik sıkışıklığı özellikle İstanbul'da belirgin bir kentsel sorun olarak ortaya çıkmaktadır.

Sonuç olarak çalışma, Ankara ve İstanbul'un akıllı şehir performansının geliştirilmesinde yalnızca teknolojik uygulamaların yaygınlaştırılmasının yeterli olmayacağını; kentsel altyapı, hareketlilik, hizmetlere erişim, yaşam kalitesi ve yönetişim kapasitesinin teknoloji ile bütünleşik biçimde ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda akıllı şehir politikalarının kentsel sorunlara uyum sağlama ve hizmet kapasitesini güçlendirme

potansiyeli üzerinden ele alınmasının, Ankara ve İstanbul'un kentsel dirençliliğinin geliştirilmesine katkı sağlayabileceği değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Akıllı Şehir, Akıllı Şehir Performansı, Kentsel Dirençlilik, Kentsel Performans.

Abstract

Ensuring quality of life and the sustainability of urban services amidst challenges such as population growth, rising transportation demand, and housing issues following natural disasters—as well as meeting urban governance requirements—has become increasingly important for urban resilience. In this context, smart city applications offer significant opportunities to leverage technology for monitoring and resolving urban issues and to enhance the efficiency of urban services. This study aims to evaluate the smart city performance of Ankara and Istanbul from the perspective of urban resilience, drawing on data from the IMD Smart City Index 2025, and to compare their current status with top-ranking cities such as Zurich, Oslo, Geneva, Dubai, and Abu Dhabi.

A descriptive and comparative research approach was adopted for this study. Accordingly, the cities' overall rankings, along with their structural and technological performance, were analyzed based on criteria including health and safety, mobility, activities, opportunities, and governance. Based on the index findings, the performance profiles of Ankara and Istanbul were quantitatively assessed, and the results were evaluated using comparative bar charts.

The findings indicate that Ankara ranks 98th and Istanbul 111th out of 146 cities. The results reveal that top-ranking cities exhibit a more balanced profile across structural and technological indicators, whereas Ankara and Istanbul show performance gaps in various urban service and technology metrics. Furthermore, while access to affordable housing stands out as a primary priority in both cities, traffic congestion emerges as a significant urban issue, particularly in Istanbul.

Ultimately, the study demonstrates that simply expanding the use of technological applications will not suffice to enhance the smart city performance of Ankara and Istanbul; rather, urban infrastructure, mobility, access to services, quality of life, and governance capacity must be addressed in an integrated manner with technology. Accordingly, it is assessed that approaching smart city policies through the lens of their potential to address urban challenges and strengthen service capacity could contribute to enhancing the urban resilience of Ankara and Istanbul.

Keywords: Smart City, Smart City Performance, Urban Resilience, Urban Performance.

İklim Krizinde "Ekolojik Kırılganlık" ve Yerel/Kültürel Hafıza Taşıyıcısı Olarak Sanat

"Ecological Vulnerability" in the Climate Crisis and Art as a Carrier of Local/Cultural Memory

Prof. Dr. Ali Asker Bal
Osmaniye Korku Ata Üniversitesi, Resim Bölümü, aliaskerbal@osmaniye.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4311-1563

Özet

Günümüzde insanlık açısından giderek başat bir sorun hâline gelen iklim krizi yalnızca ekolojik ve ekonomik değil aynı zamanda yerel kültürler ve toplulukların hafızası üzerindeki yıkıcı etkileri olan bir olgudur. Bu nedenle konunun disiplinler arası bir yaklaşımla ele alınması gereklidir. Araştırma, ekolojik kırılganlık kavramını yapısal adaletsizlik, geleneksel ekolojik bilgi ve kültürel hafıza ekseninde yeniden tanımlamak; bu bağlamda sanatsal pratiklerin dirençlilik stratejilerine nasıl katkı sunduğunu ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Araştırma yöntemi olarak kavramsal çerçeve ve sanatsal örnekler üzerinden niteliksel bir analiz benimsenmiştir. Geleneksel Ekolojik Bilgi (TEK) ve kültürel hafıza kavramları merkeze alınarak çağdaş sanattan seçilmiş üç farklı vaka (Subhankar Banerjee'nin Arktik belgelemesi, Amazon sanatçılarının kolektif direnç işleri ve Agnieszka Polska'nın eko-feminist video yerleştirmeleri) incelenmiştir. Bu örnekler, yerel toplulukların iklim şoklarına karşı geliştirdiği direnç mekanizmalarını estetik ve politik bir dille belgeleyen araçlar olarak değerlendirilmiştir.

Araştırma bulguları, ekolojik kırılganlığın coğrafi bir kader olmadığını, tarihsel sömürü ve yapısal eşitsizliklerle şekillenen bir savunmasızlık hâli olduğunu göstermektedir. Yerli bilgisi ve kolektif bellek, ekosistem bozulmalarına karşı işlevsel bir "bağışıklık" sistemi sunmaktayken; sanat pratikleri bu hafızayı arşivleyerek endüstriyel tahribatın görünmeyen yüzünü eleştirel biçimde gün yüzüne çıkarmaktadır. Özellikle yerel malzeme ve ritüellerin kullanımı, dirençliliğin yalnızca fiziksel değil aynı zamanda sembolik ve toplumsal bir boyutu olduğunu ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak iklim politikalarının Batı merkezli teknokratik çözümlerle sınırlı kalamayacağı; aksine yerel ve kültürel hafızanın bir epistemolojik kaynak olarak merkeze alınması gerektiği vurgulanmaktadır. Sanat, bu bağlamda estetikten öte politik ve etik bir sorumluluk üstlenmeli; hafızanın korunması ise ekosistem restorasyonu kadar hayati bir ekolojik zorunluluk olarak tanımlanmalıdır. Öneriler; kapsayıcı politikalar, sanatın dönüştürücü gücünün etkinleştirilmesi ve kültürel belleğin sistematik korunması etrafında şekillenmektedir.

Anahtar Kelimeler: iklim krizi, ekolojik kırılganlık, yerel/kültürel hafıza, geleneksel ekolojik bilgi, sanat

Abstract

The climate crisis, which is increasingly becoming a dominant issue for humanity today, is a phenomenon that has devastating effects not only on the environment and the economy, but also on the memory of local cultures and communities. For this reason, the issue must be addressed through an interdisciplinary approach. This research aims to redefine the concept of ecological vulnerability in terms of structural injustice, traditional ecological knowledge and cultural memory; and, in this context, to explore how artistic practices contribute to resilience strategies.

As a research method, a qualitative analysis based on a conceptual framework and artistic examples has been adopted. Focusing on the concepts of Traditional Ecological Knowledge (TEK) and cultural memory, three distinct case studies selected from contemporary art (Subhankar Banerjee's documentation of the Arctic, the collective resistance works of Amazonian artists, and Agnieszka Polska's eco-feminist video installations) have been examined. These examples have been regarded as tools that document, in an aesthetic and political language, the resilience mechanisms developed by local communities in the face of climate shocks.

The research findings demonstrate that ecological vulnerability is not a geographical inevitability, but rather a state of vulnerability shaped by historical exploitation and structural inequalities. Whilst local knowledge and collective memory provide a functional 'immune' system against ecosystem degradation, artistic practices, by archiving this memory, critically bring to light the hidden face of industrial destruction. In particular, the use of local materials and rituals demonstrates that resilience has not only a physical dimension, but also a symbolic and social one.

In conclusion, it is emphasised that climate policies cannot be limited to Western-centred technocratic solutions; on the contrary, local and cultural memory must be placed at the centre as an epistemological resource. In this context, art must assume a political and ethical responsibility that goes beyond aesthetics; the preservation of memory, meanwhile, must be defined as an ecological imperative as vital as ecosystem restoration. Recommendations centre on inclusive policies, the activation of art's transformative power and the systematic preservation of cultural memory.

Keywords: climate crisis, ecological vulnerability, local/cultural memory, traditional ecological knowledge, art

Kriz ve Afet Sonrası Travma, Yas ve Sanatsal Dirençlilik

Trauma, Grief and Artistic Resilience in the Wake of Crises and Disasters

Prof. Dr. Ali Asker Bal
Osmaniye Korku Ata Üniversitesi, Resim Bölümü, aliaskerbal@osmaniye.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4311-1563

Özet

Bu araştırma, 6 Şubat Kahramanmaraş merkezli depremler gibi büyük afetlerin ardından ortaya çıkan kolektif travma ve yas süreçlerinde, plastik sanatlar, tiyatro ve performans sanatlarının oynadığı iyileştirici, direnç artırıcı ve toplumsal hafızayı koruyucu rolleri incelemeyi amaçlamaktadır. İnceleme, sanatın yalnızca estetik bir üretim olmanın ötesinde afet sonrası bireysel ve toplumsal ruh sağlığını destekleyen, yas tutmayı mümkün kılan ve geleceğe yönelik umut inşa eden bir araç olarak nasıl işlev gördüğünü ortaya koymayı hedeflemektedir.

Bu araştırma, Türkiye'deki deprem sonrası süreçte gerçekleştirilen sanatsal uygulamalara ilişkin gözlemlere ve örnek olay incelemelerine dayanmaktadır. Çalışmada, görsel sanatlar alanında enkaz malzemelerinden üretilen heykel ve enstalasyonlar, sanat terapisi atölyeleri, dayanışma sergileri; tiyatro ve performans sanatları kapsamında ise gezici tiyatro toplulukları, kukla gösterileri, monologlar ve belgesel tiyatro projeleri niteliksel olarak ele alınmıştır. Ayrıca sanatın toplumsal hafıza oluşturma ve tarihsel kayıt tutma işlevi, basın ve resmî kurumların sınırlı kaldığı durumlarda alternatif bir anlatı sunması bağlamında değerlendirilmiştir.

Elde edilen bulgular, sanatsal müdahalelerin afetzedeler üzerinde çok boyutlu olumlu etkiler yarattığını göstermektedir. Plastik sanatlar alanında, enkazdan dönüştürülen nesnelerin kolektif belleğin somut taşıyıcılarına dönüştüğü, çadır ve konteyner kentlerde düzenlenen resim ve heykel atölyelerinin ise travma sonrası stresle baş etmede etkili bir dışavurum aracı olduğu belirlenmiştir. Tiyatro ve performans sanatları, ortaklaşa deneyim sunarak bireylerin yalnız olmadığını hissetmesine katkı sağlamış, gezici gösteriler ise afetzede çocuk ve gençlerin günlük baskıdan uzaklaşarak hayal gücünü yeniden etkinleştirmesine yardımcı olmuştur. Bunun yanı sıra, sanatın tarihsel kayıt tutma işlevi, unutulmaya yüz tutan ihmal ve dayanışma hikâyelerini güncel tutarak toplumsal hafızanın manipülasyonuna karşı direnç oluşturmuştur. Dayanışma sergileri ve bağımsız sanat inisiyatifleri, ekonomik ve manevi destek mekanizmaları olarak da işlev görmüştür.

Afet sonrası dönemde sanatsal üretim, geçici bir teselli aracı olmanın ötesinde, toplumsal dirençliliğin temel unsurlarından biri haline gelmiştir. Sanat, mağduriyet psikolojisinden aktif onarım ve direnç öznelliğine geçişi mümkün kılmakta; kayıpları onurlandırmanın, acıyı paylaşmanın ve "buradayız, hatırlıyoruz" diyebilmenin en etkili yollarından birini sunmaktadır. Türkiye'deki sanatçılar ve kültür-sanat kurumlarının afet sonrası geliştirdiği refleksler, sanatın lüks bir tüketim nesnesi değil, kriz anlarında toplumun hayatta kalma stratejisi ve ruhsal can damarı olduğunu bir kez daha kanıtlamıştır. Bu nedenle afet yönetimi ve psikososyal destek çalışmalarında

sanatsal müdahalelerin sistematik ve sürdürülebilir bir şekilde yer alması, toplumun uzun vadeli iyileşmesi için kritik bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: kriz ve afet, deprem, travma ve yas, dirençlilik, sanat

Abstract

This research aims to examine the roles played by the visual arts, theatre and performance art in promoting healing, building resilience and preserving collective memory during the processes of collective trauma and mourning that emerge in the wake of major disasters, such as the earthquakes centred in Kahramanmaraş on 6 February. The study seeks to demonstrate how art functions not merely as an aesthetic production, but as a tool that supports individual and collective mental health in the aftermath of a disaster, enables the process of mourning, and builds hope for the future.

This research is based on observations and case studies of artistic practices carried out in the aftermath of the earthquake in Turkey. The study qualitatively examines, within the field of visual arts, sculptures and installations created from rubble materials, art therapy workshops and solidarity exhibitions; and, within the scope of theatre and performance arts, travelling theatre troupes, puppet shows, monologues and documentary theatre projects. Furthermore, art's role in shaping collective memory and preserving historical records has been examined in the context of its ability to offer an alternative narrative in situations where the press and official institutions fall short.

The findings indicate that artistic interventions have had multi-dimensional positive effects on disaster victims. In the field of visual arts, it has been established that objects repurposed from rubble become tangible carriers of collective memory, whilst painting and sculpture workshops organised in tent and container camps serve as effective means of expression for coping with post-traumatic stress. Theatre and the performing arts have helped individuals feel that they are not alone by offering shared experiences, whilst travelling shows have helped children and young people affected by disasters to escape the pressures of daily life and reawaken their imagination. Furthermore, art's function as a historical record has helped to build resilience against the manipulation of collective memory by keeping stories of neglect and solidarity—which were in danger of being forgotten—alive. Solidarity exhibitions and independent art initiatives have also served as mechanisms for providing both economic and moral support.

In the aftermath of a disaster, artistic production has become not merely a temporary source of solace, but one of the fundamental elements of social resilience. Art facilitates the transition from a psychology of victimhood to one of active recovery and resilience; it offers one of the most effective ways of honouring the lost, sharing grief, and saying, 'We are here; we remember.' The responses developed by artists and cultural and arts organisations

in Turkey in the wake of disasters have once again demonstrated that art is not a luxury consumer item, but rather a survival strategy and the lifeblood of society in times of crisis. For this reason, the systematic and sustainable integration of artistic interventions into disaster management and psychosocial support efforts is regarded as a critical requirement for the long-term recovery of society.

Keywords: crises and disasters, earthquakes, trauma and bereavement, resilience, art

Ekolojik Kriz Çağında Manevi Dirençlilik: Fârâbî, Gazzâlî ve İbn Haldun'da Ölçülülük - Ortak İyi ve Toplumsal Dayanışma

Spiritual Resilience in the Age of Ecological Crisis: Temperance, the Common Good, and Social Solidarity in Al-Farabi, Al-Ghazali, and Ibn Khaldun

Firdevs Koç
Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Doktora Öğrencisi, f.koc8372@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7014-0402

Özet

Günümüz geç modern dönemi; iklim değişikliği, doğal kaynakların hızla tükenmesi, çevre kirliliği ve ekosistemlerin tahribi, endüstriyel gelişimin doğaya verdiği yıkımın neticesinde oluşmuştur. Dolayısıyla insanın eylemlerinin sonucu olan imal edilmiş riskler yalnızca ekolojik bir sorun değil, aynı zamanda insanın tabiatla kurduğu ilişkinin ahlaki boyutunu yeniden düşünmeyi gerektiren katmanlı bir kriz alanıdır. Risk çağında karşı karşıya kalınan bu ekolojik kırılganlık, çevrenin korunmasına yönelik, bireysel tutumları ve toplumsal davranışları dönüştürebilecek ahlaki ve manevi kaynaklara duyulan ihtiyacı artırmaktadır. Bu ihtiyaca binaen, klasik İslam düşüncesinde bireysel ahlak, toplumsal düzen ve medeniyet tasavvurunun ekolojik krizlere karşı nasıl bir dirençlilik perspektifi sunabileceği çalışmamızın temel sorusunu oluşturuyor. Bu çalışma, İslam düşüncesinin üç önemli temsilcisi olan Fârâbî, Gazzâlî ve İbn Haldun'un kabullerinden hareketle ekolojik kriz karşısında manevi dirençliliğin nasıl bir güç oluşturabileceğini incelemeyi amaçlamaktadır. Fârâbî, Gazzâlî ve İbn Haldun'un temel eserleri ile konuya ilişkin ikincil literatür incelenerek düşünürlerin insan, tabiat, toplum, tüketim, ahlak ve medeniyet anlayışları çevre ahlakı bağlamında karşılaştırmalı olarak değerlendirilecektir. İnceleme sonucunda üç düşünürün doğrudan modern anlamda bir "çevre ahlakı" teorisi ortaya koymadıkları; ancak düşüncelerinin ekolojik kriz bağlamında yeniden yorumlanabilecek güçlü ahlaki ve toplumsal ilkeler barındırdığı görülmektedir. Çalışmada Fârâbî'nin erdemli toplum ve ortak iyi anlayışı, Gazzâlî'nin nefis terbiyesi, ölçülülük ve dünya ile ilişki biçimine dair fikirleri ile İbn Haldun'un toplumsal dayanışma ve medeniyet tahayyülü çevre ahlakı bağlamında ele alınacaktır. Bu kapsamda Fârâbî, çevre sorumluluğunun bireysel bir tercih olmaktan çıkarak ortak iyinin bir unsuru hâline gelmesi açısından; Gazzâlî, sınırsız arzu ve tüketim eğiliminin sınırlandırılması bakımından; İbn Haldun ise ekolojik sorunlar karşısında toplumsal dayanışma ve kolektif sorumluluğun rolü açısından değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Çevre Ahlakı, Risk Çağı, Manevi Dirençlilik, İslam Düşüncesi, İslami Ekoloji

Abstract

The environmental degradation, depletion of natural resources, climate change, and ecosystem destruction of today's late modern era are the direct consequences of the devastation caused by industrial development. Therefore, human-induced "manufactured risks" are not merely ecological issues; they constitute a multi-layered crisis requiring a critical reconsideration of the moral dimension of humanity's relationship with nature. The ecological vulnerability faced in this age of risk increases the demand for moral and spiritual resources capable of transforming individual attitudes and social behaviors toward environmental protection. Addressing this need, the central question of this study is how individual ethics, social order, and the vision of civilization in classical Islamic thought can offer a perspective of resilience against ecological crises. Grounded in the premises of three prominent figures of Islamic thought—Farabi, Al-Ghazali, and Ibn Khaldun—this study aims to examine how spiritual resilience can form a source of strength in the face of ecological crisis. By analyzing their primary works along with secondary literature, the thinkers' views on human nature, society, consumption, ethics, and civilization will be comparatively evaluated within the framework of environmental ethics. The findings indicate that while these three thinkers did not formulate an explicit "environmental ethics" theory in the modern sense, their ideas contain robust moral and social principles that can be reinterpreted in the context of the ecological crisis. Accordingly, the study examines Farabi's conception of the virtuous society and the common good, Al-Ghazali's ideas on spiritual discipline, moderation, and worldview, and Ibn Khaldun's vision of social solidarity and civilization. Within this scope, Farabi is evaluated in terms of transforming environmental responsibility into an element of the common good rather than an individual choice; Al-Ghazali in terms of restraining unlimited desires and consumption trends; and Ibn Khaldun in terms of the role of social solidarity and collective responsibility in combating ecological problems.

Keywords: Environmental Ethics, Age of Risk, Spiritual Resilience, Islamic Thought, Islamic Ecology

Gelecek Nesil Siber Tehdit Yönetimi: Üretken Yapay Zekâ (GenAI) ve Sürekli Denetim Entegrasyonuyla Proaktif Risk Güvencesi

Next-Generation Cyber Threat Management: Proactive Risk Assurance Through the Integration of Generative Artificial Intelligence (GenAI) and Continuous Auditing

Doç. Dr. Fatih Ömür Binici
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, fobinici@agri.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6147-1955

Özet

Kurumsal ortamlarda üretken yapay zekâ (GenAI-Generative Artificial Intelligence) sistemlerinin hızla benimsenmesi, bilgi sistemlerinin karmaşıklaşmasının yanı sıra bilgi güvenliği ve siber güvenlik tehditlerinin artmasına da neden olmuştur. Bu sistemler karar destek sistemleri ve bilgi yönetimi alanlarında önemli fayda sağlarken veri gizliliği, bütünlüğü, sistemin kötüye kullanımı ve mevzuata uyumlulukla ilgili yeni risk faktörleri ortaya çıkarmıştır. Muhasebe ve denetim alanında rutin görevlerde denetim belgelerinin hazırlanmasına, sözleşmelerin özetlenmesine, beklenmedik sapmaların yorumlanmasına ve risk değerlendirmesinin destekleyici unsurlarına yardımcı olmaktadır. GenAI teknolojisinin doğal dil işleme yetenekleri, finansal raporlama, denetim ve güvence ile dolandırıcılık incelemesi gibi çeşitli muhasebe uygulamalarında önemli bir değer sunmaktadır. KPMG tarafından yakın zamanda yapılan bir anket, ABD'li finansal raporlama liderlerinin %100'ünün önümüzdeki üç yıl içinde finansal raporlamada yapay zekâyı benimsemeyi beklediğini ve GenAI'nin bir numaralı teknoloji önceliği olarak belirlendiğini ortaya koymaktadır (KPMG, 2024). Bununla birlikte üretken yapay zekâ sistemleri belirtildiği şekilde verimlilik artışı vaat ederken kanıt kalitesi, mesleki yargı ve finansal raporlamanın güvenilirliği hakkında da sorular ortaya çıkarmaktadır. Ortaya çıkan bu sorunların belirlenmesi ve kontrol edilebilmesi için çalışmanın amacı, üretken YZ sistemleriyle ilişkili siber güvenlik risklerini kurumsal bir perspektiften inceleyerek, özellikle de güven, yönetişim ve siber güvenlik risk yönetimine odaklanmaktır. Çalışma, YZ güvenliği ve bilgi güvenliğini ele alan son akademik literatür, sektör raporları ve düzenleyici çerçevelerin yapılandırılmış bir incelemesine dayanmaktadır. Yapılan inceleme sonucunda ise hızlı enjeksiyon saldırıları, yetkisiz veri ifşası, model manipülasyonu, şeffaflık eksikliği ve YZ tabanlı sistemlerin sınırlı denetlenebilirliği de dâhil olmak üzere temel tehdit kategorileri belirlenmiştir. Ayrıca risklerin kurumsal karar alma, hesap verebilirlik ve veri koruma düzenlemelerine uyumluluğu nasıl etkilediğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Üretken Yapay Zekâ (YZ), Siber Güvenlik Risk Yönetimi, Kurumsal Yönetimi, Sürekli Denetim

Abstract

The rapid adoption of Generative Artificial Intelligence (GenAI) systems in enterprise environments has led to increased complexity of information systems, as well as a rise in information security and cybersecurity threats. While these systems offer significant benefits in decision support systems and information management, they have also introduced new risk factors related to data confidentiality, integrity, system misuse, and regulatory compliance. In accounting and auditing, they assist in routine tasks such as preparing audit documents, summarizing contracts, interpreting unexpected deviations, and supporting elements of risk assessment. GenAI technology's natural language processing capabilities offer significant value in various accounting applications such as financial reporting, auditing and assurance, and fraud investigation. A recent survey by KPMG revealed that 100% of US financial reporting leaders expect to adopt AI in financial reporting within the next three years, with GenAI identified as their number one technology priority (KPMG, 2024). However, while generative AI systems promise increased efficiency as stated, they also raise questions about the quality of evidence, professional judgment, and the reliability of financial reporting. To identify and manage these emerging problems, the aim of this study is to examine cybersecurity risks associated with generative AI systems from an enterprise perspective, focusing particularly on trust, governance, and cybersecurity risk management. The study is based on a structured review of recent academic literature, industry reports, and regulatory frameworks addressing AI security and information security. This review identifies key threat categories, including rapid injection attacks, unauthorized data disclosure, model manipulation, lack of transparency, and limited auditability of AI-based systems. It also highlights how these risks impact enterprise decision-making, accountability, and compliance with data protection regulations.

Keywords: Generative Artificial Intelligence (AI), Cybersecurity Risk Management, Corporate Governance, Continuous Auditing.

Dijital Din Alaninda Algoritmik Riskler Ve Epistemik Dirençlilik

Algorithmic Risks And Epistemic Resilience In Digital Religion

Dr. Öğr. Üyesi Asım Kasapoğlu
Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü – asimkasapoglu@hotmail.com,
ORCID: 0000-0002-8065-7576

Özet

Dijital platformlar ile üretken yapay zekâ sistemleri, dinî bilgiye ulaşmayı kolaylaştırırken bu bilginin nasıl üretildiği, dolaşıma girdiği ve doğrulandığı konusunda yeni sorunlar doğurmaktadır. Bu çalışma, söz konusu dönüşümü Ulrich Beck'in risk toplumu kuramı, Anthony Giddens'ın güven ve uzman sistemleri yaklaşımı, Shoshana Zuboff'un gözetim kapitalizmi çözümlemesi ve Heidi A. Campell'ın dijital din çalışmaları arasında kurulan eleştirel bir diyalog üzerinden tartışmaktadır. Temel soru, algoritmik sistemlerin dinî bilginin görünürlüğünü ve dinî otoritenin meşruiyetini nasıl etkilediği; bu koşullarda epistemik dirençliliğin hangi ilkeler üzerine kurulabileceğidir. Kuramsal ve kavramsal nitelikteki araştırmada dijital din, platformlaşma, algoritmik yönetişim, gözetim kapitalizmi ve epistemik güven literatürü karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. İnceleme, dijital dinî alanda yanlış bilgi ve dezenformasyonun yanı sıra algoritmik görünürlük yanlılığı, bağlam kaybı, mahremiyet ihlali, platform bağımlılığı ve otoritenin popülerlik göstergelerine indirgenmesi gibi birbiriyle bağlantılı risklerin bulunduğunu göstermektedir. Öte yandan dijitalleşme; güvenilir kaynaklara hızlı erişim, farklı yorumları karşılaştırma, çevrim içi öğrenme, coğrafi sınırları aşan cemaatleşme ve kurumsal din hizmetlerinin daha geniş kesimlere ulaştırılması bakımından dikkate değer imkânlar sunmaktadır. Çalışmada bu ikili yapı, teknolojik altyapıdan dindarlık ve toplumsal dönüşüme uzanan yedi katmanlı Dijital Din Ekosistemi Modeli aracılığıyla açıklanmaktadır. Modelin risk ve dirençlilik ekseninde yeniden okunması, dinî dirençliliğin teknolojiden uzak durmakla sağlanamayacağını ortaya koymaktadır. Daha gerçekçi yol; kaynakların doğrulanabilirliğini, yöntem şeffaflığını, uzman denetimini, mahremiyetin korunmasını, algoritmik farkındalığı ve dijital dinî okuryazarlığı birlikte güçlendirmektir. Bu çerçevede yapay zekâ, nihai dinî hükmü veren bir otorite olarak değil, insan uzmanlığının araştırma ve karşılaştırma kapasitesini destekleyen yardımcı epistemik teknoloji olarak değerlendirilmelidir. Çalışmanın özgün katkısı, algoritmik dinî arabuluculuk ve epistemik dirençlilik kavramlarını risk toplumu perspektifinde bir araya getirerek dijital din sosyolojisine bütünleşik fakat insan merkezli olmayan bir açıklama zemini önermesidir.

Anahtar Kelimeler: Din Sosyolojisi, Risk Toplumu, Algoritmik İktidar, Epistemik Güven, Dijital Din.

Abstract

Digital platforms and generative artificial intelligence have made religious knowledge easier to access, yet they have also introduced new questions about how such knowledge is produced, circulated, and verified. This study discusses that transformation by placing Ulrich Beck's theory of risk society, Anthony Giddens's account of trust and expert systems, Shoshana Zuboff's analysis of surveillance capitalism, and Heidi A. Campbell's work on digital religion in a critical dialogue. It asks how algorithmic systems shape the visibility of religious knowledge and the legitimacy of religious authority, and on which principles epistemic resilience can be built under these conditions. The study is theoretical and conceptual. It comparatively examines scholarship on digital religion, platformization, algorithmic governance, surveillance capitalism, and epistemic trust. The analysis points to a cluster of related risks: misinformation and disinformation, algorithmic visibility bias, loss of context, privacy violations, dependence on platforms, and the reduction of religious authority to indicators of popularity. Digitalization, however, also offers substantial opportunities. It enables faster access to reliable sources, comparison among different interpretations, online learning, religious communities that transcend geographical boundaries, and wider access to institutional religious services. The study interprets this ambivalent structure through the seven-layer Digital Religion Ecosystem Model, which extends from technological infrastructure to religiosity and social transformation. Reading the model through risk and resilience shows that religious resilience cannot be achieved simply by avoiding technology. A more realistic response is to strengthen source verifiability, methodological transparency, expert oversight, privacy protection, algorithmic awareness, and digital religious literacy together. Within this framework, artificial intelligence should not be treated as an authority that delivers final religious judgments. Its appropriate role is that of an auxiliary epistemic technology that supports the research and comparison capacities of human experts. The study contributes to the sociology of digital religion by bringing algorithmic religious mediation and epistemic resilience together within the perspective of risk society, while retaining a relational understanding of technology, institutions, and religious actors.

Keywords: Sociology of Religion, Risk Society, Algorithmic Power, Epistemic Trust, Digital Religion.

Üniversite Öğrencilerinde Akademik Stres ve Üniversiteye Aidiyet Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Examining the Relationship Between Academic Stress and University Belonging Among University Students

Dr. Öğr. Üyesi Bahaddin Demirdiş
Çankırı Karatekin Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü,
bahaddindemirdis@karatekin.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5843-5072

Özet

Üniversite yaşamı, öğrencilerin artan akademik taleplerle karşı karşıya kaldıkları ve aynı zamanda içinde bulundukları akademik topluluğa yönelik aidiyet geliştirdikleri önemli bir gelişim dönemidir. Bu süreçte öğrencilerin ders yükü, sınavlar, akademik başarı beklentileri ve gelecek kaygıları gibi çeşitli akademik stres kaynaklarıyla baş etmeleri beklenmektedir. Akademik yük, çevreden gelen dışsal beklentiler ve öğrencilerin kendilerine yönelik yüksek beklentileri stres düzeyini artırabilirken yoğun ve süreklilik gösteren akademik stres öğrencilerin üniversite ortamıyla kurdukları psikososyal bağı ve kendilerini üniversite topluluğunun bir parçası olarak algılama düzeylerini olumsuz etkileyebilir. Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinde akademik stres ile üniversiteye aidiyet arasındaki ilişkiyi incelemek ve akademik stresin cinsiyet, yaş ve sınıf düzeyi kontrol edildiğinde üniversiteye aidiyeti yordayıp yordamadığını belirlemektir. Çalışmanın verileri iki farklı üniversitede öğrenim gören toplam 398 üniversite öğrencisinden toplanmıştır. Örneklemin %58,8'i kadın, %41,2'si erkek öğrencilerden oluşmakta olup katılımcıların yaş ortalaması 21,6'dır. Akademik stres; akademik yük, dışsal beklentiler ve öz-beklentiler olmak üzere üç alt boyutta ele alınırken üniversiteye aidiyet tek boyutlu bir yapı olarak değerlendirilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişkilerin ve grup farklılıklarının belirlenmesinde korelasyon analizi, bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmış; akademik stresin üniversiteye aidiyeti yordama gücü ise hiyerarşik regresyon analiziyle değerlendirilmiştir. Akademik stres ile üniversiteye aidiyet arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki belirlenmiştir ($r = -.312$, $p < .001$). Buna göre öğrencilerin akademik stres düzeyleri arttıkça üniversiteye aidiyet düzeylerinin azalma eğiliminde olduğu görülmüştür. Üniversiteye aidiyet düzeyinin cinsiyet ve sınıf düzeyine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Hiyerarşik regresyon analizinin ilk aşamasında modele dâhil edilen cinsiyet, yaş ve sınıf düzeyi üniversiteye aidiyetteki varyansın %1,2'sini açıklarken akademik stresin modele eklenmesiyle açıklanan toplam varyans %10,9'a yükselmiştir ($\Delta R^2 = .097$, $p < .001$). Akademik stresin üniversiteye aidiyetin anlamlı ve negatif bir yordayıcısı olduğu belirlenmiştir ($\beta = -.314$, $p < .001$). Alt boyutlar incelendiğinde akademik yük ve öz-beklentilerin üniversiteye aidiyetin anlamlı negatif yordayıcıları olduğu, dışsal beklentilerin ise anlamlı bir yordayıcı olmadığı görülmüştür. Bulgular genel olarak akademik stresin, özellikle akademik yük ve öz-beklentiler boyutlarının, üniversite öğrencilerinin üniversiteye aidiyet düzeyleriyle ilişkili önemli değişkenler olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: akademik stres; üniversiteye aidiyet; akademik yük; öz-beklentiler; üniversite öğrencileri

Abstract

University life is a significant developmental period during which students face increasing academic demands while simultaneously developing a sense of belonging to their academic community. Throughout this process, students are expected to cope with various sources of academic stress, such as course loads, examinations, expectations regarding academic achievement, and concerns about the future. While factors such as academic workload, external expectations, and students' own high self-expectations can elevate stress levels, intense and persistent academic stress may negatively affect the psychosocial bond students form with the university environment and their perception of themselves as part of the university community. The aim of this study is to examine the relationship between academic stress and university belonging among university students and to determine whether academic stress predicts university belonging when controlling for gender, age, and year of study. Data were collected from a total of 398 university students studying at two different universities. The sample consisted of 58.8% female and 41.2% male students, with a mean age of 21.6 years. Academic stress was conceptualized through three sub-dimensions—academic workload, external expectations, and self-expectations—whereas university belonging was assessed as a unidimensional construct. Correlation analysis, independent samples t-tests, and one-way analysis of variance (ANOVA) were employed to determine relationships between variables and group differences, while the predictive power of academic stress regarding university belonging was evaluated using hierarchical regression analysis. A significant negative relationship was found between academic stress and university belonging ($r = -.312$, $p < .001$). Accordingly, it was observed that as students' academic stress levels increased, their levels of university belonging tended to decrease. It was determined that the level of university belonging did not differ significantly based on gender or year of study. While gender, age, and year of study—included in the model during the first stage of the hierarchical regression analysis—explained 1.2% of the variance in university belonging, the total explained variance rose to 10.9% upon the addition of academic stress to the model ($\Delta R^2 = .097$, $p < .001$). Academic stress was identified as a significant negative predictor of university belonging ($\beta = -.314$, $p < .001$). An examination of the sub-dimensions revealed that academic workload and self-expectations were significant negative predictors of university belonging, whereas external expectations were not significant predictors. Overall, the findings indicate that academic stress—specifically the dimensions of academic workload and self-expectations—is a significant variable associated with university students' levels of university belonging.

Keywords: academic stress; university belonging; academic workload; self-expectations; university students

Gelişimsel Dislekside Dijital Kesintiler: Bilişsel Kaynaklar, Hedef Sürdürme ve Göreve Yeniden Bağlanma

Digital Interruptions in Developmental Dyslexia: Cognitive Resources, Goal Maintenance, and Task Re-engagement

Öğr. Gör. Abdullah Çiftçi
Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi / Özel Eğitim Bölümü, abdullahciftci@akdeniz.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4554-4752

Özet

Gelişimsel disleksi, okuduğunu anlamaya ilişkin genel bir yetersizlikten çok, yazılı sözcüklerin doğru, akıcı ve otomatik işlenmesinde güçlükle karakterize nörogelişimsel bir farklılık olarak tanımlanmaktadır. Düşük okuma performansını doğrudan "anlayamama" biçiminde yorumlamak yerine okuma sırasında sözcük çözümleme için kullanılan bilişsel kaynakların da dikkate alınması gerekir. Bununla birlikte mevcut literatür, okuma güçlüğünü çoğunlukla sözcük çözümleme süreçleri içinde, dijital dikkat dağınıklığını ise genel bilişsel kontrol literatürü içinde ele almakta; bu iki alanın kesişimi yeterince kuramsallaştırılmamaktadır.

Bu eleştirel literatür taraması, dislekside okuma sırasında kullanılan sınırlı bilişsel kaynaklar ile dijital kesintilerin oluşturduğu görev değiştirme ve yeniden odaklanma maliyetlerini ortak bir açıklayıcı çerçevede değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bildirimlerin, kişi cihaza yanıt vermediğinde dahi dikkat gerektiren görevlerde performansı bozabildiği yoğun medya çoklu görevinin ise çalışma belleği ve uzun süreli bellek performansındaki bireysel farklılıklarla ilişkili olduğu gösterilmiştir. Bu nedenle dijital kesintilerin disleksili çocukların okuma süreçlerini hangi mekanizmalar üzerinden etkileyebileceği henüz doğrudan açıklığa kavuşmuş değildir.

Sözcük çözümleme hâlihazırda yüksek bilişsel kaynak gerektiriyorsa kısa süreli bir dijital kesinti çalışma belleğinde sürdürülen metin temsilinin niteliğini azaltabilir, okuma hedefinin yeniden etkinleştirilmesini geciktirebilir ve göreve dönüş maliyetini artırabilir. Böylece kesintinin etkisi yalnızca dikkatin geçici olarak başka bir uyarana yönelmesiyle sınırlı kalmayabilir; metnin anlamına yeniden bağlanma, okuma akışını sürdürme ve hedefte kalma motivasyonu da etkilenebilir. Bu çerçevede aynı bildirimin farklı bilişsel profillere sahip okuyucularda eş değer sonuçlar üretmeyeceği öne sürülebilir. Bu öneri, dijital kesintiyi yalnızca çevresel bir dikkat dağıtıcı olarak değil, mevcut okuma yüküyle etkileşime giren ve hedef temsilinin korunmasını zorlayan bir bilişsel olay olarak yeniden konumlandırmaktadır.

Sonuç olarak düşük dijital okuma performansı, doğrudan bir anlama yetersizliğinden ziyade sınırlı bilişsel kaynakların sözcük çözümleme, hedef sürdürme ve kesinti sonrasında göreve yeniden bağlanma arasında yeniden tahsis edilmesinin sonucu olarak ele alınabilir. Bu çocukların eğitiminde okuma akıcılığı, çalışma belleği yükü,

göreve dönüş süresi, motivasyon ve okuduğunu anlama arasındaki ilişkilerin başarı için göz önünde bulunduruması gerekir.

Anahtar Kelimeler: Gelişimsel disleksi; dijital kesintiler; bilişsel kaynaklar; göreve yeniden bağlanma.

Abstract

Developmental dyslexia is defined as a neurodevelopmental difference characterized not by a general impairment in reading comprehension, but by difficulties in processing written words accurately, fluently, and automatically. Rather than interpreting low reading performance directly as an inability to understand, it is necessary to consider the cognitive resources allocated to word decoding during reading. Nevertheless, the existing literature has largely examined reading difficulties within the framework of word-decoding processes, while digital distraction has typically been addressed within the broader literature on cognitive control; the intersection of these two areas remains insufficiently theorized.

This critical literature review aims to evaluate, within a shared explanatory framework, the limited cognitive resources recruited during reading in dyslexia and the task-switching and refocusing costs imposed by digital interruptions. Research has shown that notifications can impair performance on attention-demanding tasks even when individuals do not respond to the device, while heavy media multitasking has been associated with individual differences in working memory and long-term memory performance. Accordingly, the mechanisms through which digital interruptions may affect the reading processes of children with dyslexia have not yet been directly clarified.

When word decoding already requires substantial cognitive resources, even a brief digital interruption may reduce the quality of the text representation maintained in working memory, delay the reactivation of the reading goal, and increase the cost of returning to the task. Thus, the impact of an interruption may extend beyond a temporary shift of attention toward another stimulus; it may also affect re-engagement with the meaning of the text, maintenance of reading flow, and motivation to remain on task. From this perspective, the same notification may not produce equivalent cognitive consequences for readers with different cognitive profiles. This proposal therefore reframes digital interruption not merely as an environmental distractor, but as a cognitive event that interacts with existing reading demands and challenges the maintenance of goal representations.

In conclusion, low digital reading performance may be conceptualized not as a direct failure of comprehension, but as the consequence of reallocating limited cognitive resources across word decoding, goal maintenance, and task re-engagement following interruption. In the education of children with dyslexia, the relationships among reading fluency, working-memory load, task resumption time, motivation, and reading comprehension should therefore be taken into account as factors that may influence academic success.

Keywords: Developmental dyslexia; digital interruptions; cognitive resources; task re-engagement.

Spor Bilimlerinde Dijital Dönüşüm: Yapay Zekâ Araştırmalarının Bibliyometrik Analizi

Digital Transformation in Sports Sciences: A Bibliometric Analysis of Artificial Intelligence Research

Şevval Han
Atatürk Üniversitesi · Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, sevval.han20@ogr.atauni.edu.tr, ORCID: 0009-0007-0391-4093

Özet

Bu çalışma, spor bilimleri alanında yapay zekâ ve dijital dönüşüm odaklı akademik literatürün küresel eğilimlerini, bibliyometrik dinamiklerini ve tematik gelişimini incelemeyi amaçlamaktadır. Spor ekosisteminde teknolojik entegrasyonun giderek hız kazanması, bu alanların kesişiminde üretilen bilimsel yayınların sistematik biçimde incelenmesini ve mevcut araştırma eğilimlerinin ortaya konulmasını önemli hâle getirmektedir. Bu doğrultuda, PRISMA 2020 rehberi esas alınarak Web of Science (WoS) veri tabanında ilgili akademik yayınlar taranmıştır. Elde edilen yayınlar; belge türü (özgün araştırma makaleleri ve derlemeler), indeks kapsamı (SSCI, SCIE ve ESCI) ve yayın dili (İngilizce) açısından belirlenen dâhil edilme ve dışlanma ölçütleri doğrultusunda değerlendirilmiştir. Tarama ve seçim süreçlerinin tamamlanmasının ardından toplam 42 bilimsel yayından oluşan nihai veri seti elde edilmiştir.

Toplanan veriler, R programlama dili ortamında geliştirilen *bibliometrix* paketi ve *Biblioshiny* arayüzü kullanılarak kapsamlı bir bibliyometrik analize tabi tutulmuştur. 2020–2026 dönemini kapsayan analiz bulguları, yıllık yayın büyüme oranının %64,75 olduğunu ortaya koyarak bu alandaki bilimsel üretimin önemli ölçüde ivme kazandığını göstermektedir. İncelenen yayınların 38 farklı akademik kaynakta yayımlandığı ve toplam 173 araştırmacının bilimsel üretime katkıda bulunduğu belirlenmiştir. Uluslararası ortak yazarlık oranının %45,24 olması ise alandaki bilimsel iş birliklerinin uluslararası düzeyde yaygın olduğunu ortaya koymaktadır. Yıllık yayın eğilimleri incelendiğinde özellikle 2024 yılından itibaren belirgin bir düşüş yaşandığı görülmektedir. Ülkeler açısından değerlendirildiğinde ise Avustralya, Çin, Birleşik Krallık, Almanya ve Slovakya'nın bilimsel üretimde öne çıktığı tespit edilmiştir.

Kelime bulutu ve tematik haritalama analizleri sonucunda, "yapay zekâ", "dijital dönüşüm", "büyük veri", "bilgi teknolojileri" ve "kullanıcı kabulü" kavramlarının alanın temel araştırma temalarını oluşturduğu belirlenmiştir. Buna karşılık "sensörler", "sportif performans" ve "dijital inovasyon" konularının gelişme potansiyeli taşıyan özelleşmiş araştırma alanları olduğu görülmüştür. Elde edilen bulgular, spor bilimlerinde yapay zekâ ve dijital dönüşüm odaklı araştırmaların hızla gelişen, uluslararası bilimsel iş birlikleriyle güçlenen ve giderek genişleyen dinamik bir araştırma alanı hâline geldiğini ortaya koymaktadır. Gelecekteki araştırmaların ise giyilebilir sensör teknolojileri, yapay zekâ destekli uygulamaların sportif performans süreçlerine entegrasyonu ve sürdürülebilir spor yönetim sistemleri üzerinde yoğunlaşacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital Dönüşüm, Spor Bilimleri, Yapay Zekâ, Bibliyometrik Analiz, Spor

Abstract

This study aims to examine the global trends, bibliometric dynamics, and thematic evolution of the academic literature focused on artificial intelligence and digital transformation within the field of sports sciences. The accelerating pace of technological integration in the sports ecosystem makes it essential to systematically analyze scientific publications produced at the intersection of these fields and to identify current research trends. Accordingly, relevant academic publications were searched in the Web of Science (WoS) database based on the PRISMA 2020 guidelines. The retrieved publications were evaluated against established inclusion and exclusion criteria regarding document type (original research articles and reviews), index coverage (SSCI, SCIE, and ESCI), and language (English). Following the completion of the screening and selection processes, a final dataset comprising 42 scientific publications was obtained.

The collected data underwent a comprehensive bibliometric analysis using the *bibliometrix* package and the Biblioshiny interface, developed within the R programming language environment. Findings covering the 2020–2026 period reveal an annual publication growth rate of 64.75%, indicating a significant acceleration in scientific output in this field. It was determined that the examined publications appeared in 38 different academic sources and involved a total of 173 researchers. An international co-authorship rate of 45.24% demonstrates the prevalence of scientific collaborations at an international level. An examination of annual publication trends reveals a marked decline, particularly from 2024 onwards. In terms of countries, Australia, China, the United Kingdom, Germany, and Slovakia were identified as leading contributors to scientific output.

Analyses based on word clouds and thematic mapping have identified "artificial intelligence," "digital transformation," "big data," "information technologies," and "user acceptance" as the field's core research themes. Conversely, topics such as "sensors," "athletic performance," and "digital innovation" have emerged as specialized research areas with growth potential. The findings reveal that research focused on artificial intelligence and digital transformation in sports science has evolved into a dynamic, rapidly expanding field, strengthened by international scientific collaborations. Future research is expected to concentrate on wearable sensor technologies, the integration of AI-driven applications into athletic performance processes, and sustainable sports management systems.

Keywords: Digital Transformation, Sports Sciences, Artificial Intelligence, Bibliometric Analysis, Sport

Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Nomofobi Düzeyleri ve Kariyer Planlama Eğilimlerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi

An Examination of the Levels of Nomophobia and Career Planning Tendencies Among Students in the Faculty of Sports Sciences According to Various Variables

Serap Yaşa[1], Prof. Dr. Oğuzhan Yüksel[2]

[1] Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, serapyasa8@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7904-7386

[2] Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Rekreasyon Bölümü, oguzhan.yuksel@dpu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4172-8298

Özet

Bu araştırmanın amacı, Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin nomofobi düzeyleri ile kariyer planlama eğilimlerini çeşitli demografik değişkenler açısından incelemek ve nomofobi ile kariyer planlama arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Araştırmanın örneklem grubunu Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören toplam 981 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma verileri, Yıldırım ve Correia (2015) tarafından geliştirilen ve Yıldırım ve ark. (2016) tarafından Türkçeye uyarlanan Nomofobi Ölçeği ile Eroğlu ve Eroğlu (2020) tarafından geliştirilen Kariyer Planlama Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde betimsel istatistiklerin yanı sıra bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), post-hoc testleri ve korelasyon analizi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p<.05$ olarak kabul edilmiştir.

Araştırma bulguları, Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin nomofobi düzeylerinin çeşitli demografik değişkenlere göre farklılık gösterebildiğini ortaya koymuştur. Cinsiyet değişkenine göre bilgiye erişememe, iletişim kuramama ve çevrim içi bağlantıyı kaybetme alt boyutlarında kadın öğrenciler lehine anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. Ayrıca nomofobi düzeylerinin spor türü, sporcu lisansına sahip olma durumu, aktif spor yapma, internet erişimi, öğrenim görülen bölüm, sınıf düzeyi ve günlük akıllı telefon kullanım süresi değişkenlerine göre bazı alt boyutlarda anlamlı biçimde farklılaştığı tespit edilmiştir. Özellikle günlük akıllı telefon kullanım süresi arttıkça öğrencilerin bilgiye erişememe ve iletişim kuramama boyutlarından aldıkları puanların yükseldiği ve buna bağlı olarak nomofobi eğilimlerinin arttığı görülmüştür.

Kariyer planlama eğilimlerine ilişkin bulgular incelendiğinde cinsiyet, spor türü, sporcu lisansına sahip olma, aktif spor yapma ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre bazı kariyer planlama alt boyutlarında anlamlı farklılıklar bulunduğu belirlenmiştir. Buna karşın öğrencilerin kariyer planlama eğilimlerinin internet erişimi, öğrenim görülen bölüm ve günlük akıllı telefon kullanım süresi değişkenlerine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Korelasyon analizi sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde nomofobi ile kariyer planlama eğilimleri arasında ters yönlü bir ilişkinin bulunduğu ve nomofobi düzeyindeki artışın öğrencilerin kariyer planlama eğilimlerindeki azalma ile ilişkili olabileceği görülmüştür.

Sonuç olarak Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin nomofobi düzeyleri ile kariyer planlama eğilimlerinin bireysel, sportif, eğitimsel ve teknoloji kullanımına ilişkin çeşitli özelliklere göre farklılık gösterebildiği belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar, üniversite öğrencilerinin bilinçli akıllı telefon kullanımının desteklenmesinin, dijital bağımlılığa yönelik farkındalıklarının artırılmasının ve kariyer planlama süreçlerinin eğitim ve danışmanlık faaliyetleriyle desteklenmesinin önemli olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: nomofobi, kariyer, spor bilimleri, akıllı telefon

Abstract

The purpose of this study is to examine the levels of nomophobia and career planning tendencies among students at the Faculty of Sports Sciences in terms of various demographic variables and to determine the relationship between nomophobia and career planning. The study sample consisted of a total of 981 students enrolled at the Faculty of Sports Sciences at Kütahya Dumlupınar University. Research data were collected using the Nomophobia Scale, developed by Yıldırım and Correia (2015) and adapted into Turkish by Yıldırım et al. (2016), and the Career Planning Scale, developed by Eroğlu and Eroğlu (2020). In addition to descriptive statistics, the analysis of the obtained data involved the independent samples t-test, one-way analysis of variance (ANOVA), post-hoc tests, and correlation analysis. The level of statistical significance was set at $p < .05$.

The research findings revealed that the levels of nomophobia among students in the Faculty of Sports Sciences may vary according to various demographic variables. Significant differences in favor of female students were identified in the subdimensions of "inability to access information," "inability to communicate," and "loss of online connection" when analyzed by gender. Additionally, it was found that nomophobia levels differed significantly in some subdimensions based on variables such as type of sport, possession of an athlete's license, active participation in sports, internet access, field of study, grade level, and daily smartphone usage time. In particular, it was observed that as daily smartphone usage time increased, students' scores on the "inability to access information" and "inability to communicate" dimensions rose, and consequently, their nomophobia tendencies increased.

When the findings regarding career planning tendencies were examined, significant differences were identified in some career planning subdimensions based on the variables of gender, type of sport, possession of an athlete's license, active participation in sports, and grade level. In contrast, it was determined that students' career planning tendencies did not differ significantly based on the variables of internet access, field of study, and daily smartphone usage time. When the results of the correlation analysis were evaluated overall, it was observed that there was an inverse relationship between nomophobia and career planning tendencies, and that an increase in nomophobia levels might be associated with a decrease in students' career planning tendencies.

In conclusion, it was determined that the levels of nomophobia and career planning tendencies among students in the Faculty of Sports Sciences may vary depending on various individual, athletic, educational, and technology-related characteristics. The findings indicate the importance of supporting conscious smartphone use among university students, raising their awareness of digital addiction, and supporting their career planning processes through educational and counseling activities.

Keywords: nomophobia, career, sports science, smartphone

Dijital Risk Çağında Dini Bilgiye Güven: Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medyadaki Dini İçeriklere Yaklaşımları

Trust in Religious Information in the Digital Risk Age: University Students' Approaches to Religious Content on Social Media

Öğr. Gör. Dr. Rabia Sümeyye Aykan

Muş Alparslan Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, r.acar@alparslan.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0454-6636

Özet

Sosyal medya, dini bilgiye hızlı ve kolay erişim sağlayan önemli araçlardan biri hâline gelmiştir. Bununla birlikte farklı kişi ve platformlar tarafından üretilen içeriklerin denetimsiz biçimde dolaşıma girmesi, dini bilginin doğruluğu ve güvenilirliği konusunda çeşitli sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin sosyal medya üzerinden dini bilgi edinme biçimlerini, bu mecrayı tercih etme veya etmeme nedenlerini ve dijital ortamlardaki dini bilgilere yönelik güven tutumlarını incelemektir. Araştırma, fenomenolojik yaklaşım doğrultusunda yürütülen nitel bir çalışmanın yarı yapılandırılmış görüşme verilerine dayanmaktadır. Elde edilen veriler, sosyal medyada dini bilgi edinme ve güven ekseninde oluşturulan tema ve kategoriler çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Bulgular, sosyal medyanın dini bilgi edinmede özellikle hızlı erişim ve zamandan tasarruf sağlaması nedeniyle tercih edildiğini göstermektedir. Buna karşılık bazı katılımcılar kitapları, aile büyüklerini ve bilgisine güvendikleri kişileri daha güvenilir kaynaklar olarak görmektedir. Erkek katılımcılarda hızlı erişim ve pratiklik daha fazla öne çıkarken, kadın katılımcıların ve akademik başarı düzeyi yüksek olanların kitaplara yönelme eğilimi dikkat çekmektedir. Dini bilgi ve dindarlık düzeyi yüksek katılımcıların ise sosyal medyayı daha seçici ve belirli kaynaklara yönelerek kullandıkları görülmektedir.

Dini bilgilere yönelik güvenin büyük ölçüde kaynağın niteliğine bağlı olarak şekillendiği belirlenmiştir. Katılımcılar özellikle Diyanet, İslam Ansiklopedisi ve güvenilir kabul ettikleri hocaların içeriklerine daha fazla güvenmektedir. Buna karşılık bilgi kirliliği, kaynağın belirsizliği ve dini içeriğin ideolojik, ticari veya kişisel çıkarlar doğrultusunda kullanılabileceği düşüncesi ihtiyatlı bir yaklaşımı beraberinde getirmektedir. Bu nedenle katılımcıların önemli bir kısmı karşılaştıkları bilgileri doğrudan kabul etmek yerine farklı kaynaklardan araştırmakta, temel eserlerle karşılaştırmakta veya alanında yetkin kişilere danışarak doğrulamaktadır.

Sonuç olarak sosyal medya, dini bilgi ediniminde pratik ve tamamlayıcı bir kaynak olmakla birlikte güvenin, bilginin kendisinden çok kaynağın otoritesi ve bilginin teyit edilebilirliği üzerinden kurulduğu anlaşılmaktadır. Bulgular, dijital ortamda dini bilgiyle karşılaşan kullanıcıların bilgi kirliliği ve güven sorunları karşısında seçici ve eleştirel değerlendirme biçimleri geliştirdiklerini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: sosyal medya, dini bilgi, dini bilgiye güven, dijital din

Abstract

Social media has become one of the important tools that provide quick and easy access to religious knowledge. However, the uncontrolled circulation of content produced by different individuals and platforms also brings various problems regarding the accuracy and reliability of religious knowledge. The purpose of this study is to examine university students' ways of acquiring religious knowledge through social media, their reasons for preferring or not preferring this plaform, and their attitudes of trust toward religious information in digital environments. The study is based on semi-structured interview data from a qualitative study conducted in line with the phenomenological approach. The data obtained were evaluated within the framework of themes and categories formed around acquiring religious knowledge on social media and trust.

The findings show that social media is preferred for acquiring religious knowledge mainly because it provides quick access and saves time. In contrast, some participants regard books, elders in the family, and people whose knowledge they trust as more reliable sources. While quick access and practicality stand out more among male participants, a tendency toward books is notable among female participants and those with higher academic achievement. Participants with a high level of religious knowledge and religiosity are observed to use social media in a more selective manner, turning to specific sources.

It was determined that trust in religious information is shaped largely by the nature of the source. Participants place greater trust in content from the Presidency of Religious Affairs (Diyanet), the Encyclopaedia of Islam (İslam Ansiklopedisi), and scholars they consider reliable. In contrast, information pollution, uncertainty about the source, and the belief that religious content may be used for ideological, commercial, or personal interests lead to a cautious approach. For this reason, a significant portion of participants, rather than directly accepting the information they encounter, verify it by researching it from different sources, comparing it with foundational works, or consulting competent people in the field.

In conclusion, although social media is a practical and complementary source of religious knowledge, it is understood that trust is established less on the information itself than on the authority of the source and the verifiability of the information. The findings indicate that users who encounter religious information in digital environments develop selective and critical evaluation strategies in the face of information pollution and trust problems.

Keywords: social media, religious knowledge, trust in religious knowledge, digital religion

Kamu Yönetiminde Kişisel Verilerin Korunması: Hukuki Çerçeve, Riskler ve Çözüm Önerileri

Protection of Personal Data in Public Administration: Legal Framework, Risks and Policy Recommendations

Doç. Dr. Cem Angın
Ordu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü,
angin52@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2813-5586

Özet

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin yaygınlaşması, kamu yönetiminin örgütlenme biçimini, hizmet sunum kanallarını ve yurttaşla kurduğu ilişkiyi köklü biçimde dönüştürmüştür. Bu dönüşüm, kamu hizmetlerinin giderek daha fazla dijital veri üzerinden yürütülmesini beraberinde getirirken kamu kurumlarının yurttaşlara ilişkin geniş ve kapsamlı veri setlerini toplama, işleme ve saklama kapasitesini de önemli ölçüde artırmıştır. Bu durum, kişisel verilerin korunmasını kamu yönetimi disiplini açısından öncelikli bir sorun alanına dönüştürmüştür. Bu kapsamda çalışma, Türk kamu yönetiminde kişisel verilerin korunmasına ilişkin hukuki ve kurumsal yapıyı, uygulamada ortaya çıkan riskleri ve karşılaştırmalı modellerden aktarılabilecek yönetişim araçlarını incelemektedir. Bu doğrultuda çalışmada kişisel verilerin korunmasına ilişkin temel kavramlar tanımlanmış; e-devlet, sağlık, sosyal yardım, eğitim, güvenlik, vergi ve yerel yönetim alanlarında verinin kullanım biçimleri ortaya konmuş; Türkiye'deki hukuki çerçeve (1982 Anayasası'nın 20. maddesi ile 6698 sayılı Kanun ve 2024 yılındaki değişiklikleri) Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü, Avrupa Konseyi 108 sayılı Sözleşmesi ve OECD ilkeleriyle karşılaştırılmıştır.

Çalışmada nitel araştırma deseni içinde doküman analizi, normatif analiz ve işlevsel karşılaştırma teknikleri birlikte kullanılmış; ulusal mevzuat, Kişisel Verileri Koruma Kurulu kararları, yargı içtihatları ile OECD, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği belgeleri sistematik biçimde incelenmiştir. Çalışmanın bulguları, Türkiye'nin veri koruma rejiminin ilkesel düzeyde (temel veri işleme ilkeleri bakımından) uluslararası modellerle örtüştüğünü buna karşılık bu ilkeleri işler kılan mekanizmalar bakımından ayrıştığını göstermektedir. Söz konusu ayrışma; zorunlu ve kademeli etki değerlendirmesi, kurumsallaşmış veri koruma görevlisi, algoritma sicili, otomatik kararların açıklanması, proaktif denetim ve ölçülebilir kamuoyu raporlaması alanlarında yoğunlaşmaktadır. Çalışma; istisna rejiminin daraltılması, veri koruma otoritesinin bağımsızlığının güçlendirilmesi, kamuda veri koruma görevlisi uygulamasının yaygınlaştırılması ve mahremiyet etki değerlendirmesinin zorunlu hâle getirilmesi yönünde hukuki, kurumsal ve yönetişimsel öneriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kişisel Verilerin Korunması, Kamu Yönetimi, Veri Yönetişimi, Veri Koruma Hukuku

Abstract

The proliferation of information and communication technologies has fundamentally transformed the organisational structure of public administration, the channels through which public services are delivered, and the relationship the state establishes with its citizens. While this transformation has meant that public services are increasingly conducted through digital data, it has also substantially expanded the capacity of public institutions to collect, process and store extensive and comprehensive datasets concerning citizens. This development has rendered the protection of personal data a priority problem area for the discipline of public administration. Within this framework, the study examines the legal and institutional structure governing the protection of personal data in Turkish public administration, the risks that emerge in practice, and the governance instruments that may be transferred from comparative models. Accordingly, the study defines the fundamental concepts relating to the protection of personal data; sets out the ways in which data are used in the fields of e-government, health, social assistance, education, security, taxation and local government; and compares the Turkish legal framework (Article 20 of the 1982 Constitution together with Law No. 6698 and its 2024 amendments) with the European Union General Data Protection Regulation, Council of Europe Convention No. 108 and the OECD principles.

The study employs a qualitative research design in which document analysis, normative analysis and functional comparison techniques are used in combination; national legislation, decisions of the Personal Data Protection Board, judicial case law, and documents of the OECD, the Council of Europe and the European Union are examined systematically. The findings indicate that Turkey's data protection regime converges with international models at the level of principle (in terms of the core data processing principles), yet diverges from them with respect to the mechanisms that render those principles operative. This divergence is concentrated in the areas of mandatory and tiered impact assessment, the institutionalised data protection officer, the algorithm register, the explanation of automated decisions, proactive supervision, and measurable public reporting. The study offers legal, institutional and governance-oriented recommendations directed towards narrowing the exemption regime, strengthening the independence of the data protection authority, extending the practice of appointing data protection officers across the public sector, and making privacy impact assessment mandatory.

Keywords: Personal Data Protection, Public Administration, Data Governance, Data Protection Law

Belirsizliğin Yolsuzluk Algısı Üzerindeki Etkisi: Türkiye Örneği

The Effect of Uncertainty on the Perception of Corruption: The Case of Turkey

Dr. Öğr. Üyesi Elifnur Tığtepe Güney[1], Prof. Dr. Dilek Özdemir[2]

[1] İstanbul Atlas Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu/Yönetim ve Organizasyon Bölümü/Lojistik, elifnur.tigtepe@atlas.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8751-508X

[2] Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat bölümü, pdilek@atauni.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8048-7730

Özet

Yolsuzluk, kamu kaynaklarının etkin kullanımını ve ekonomik kaynakların verimli dağılımını bozarak ekonomik ve kurumsal gelişmeyi olumsuz etkileyen temel sorunlardan biridir. Kurumsal yapı ve kamu yönetiminde meydana gelen bozulmalarla başlayan yolsuzluk, zamanla şeffaflık ve hesap verebilirlik mekanizmalarının zayıflamasına, kaynak tahsisinin etkinliğinin azalmasına ve daha geniş ekonomik sonuçların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Yolsuzluk algısının şekillenmesinde kurumsal ve ekonomik koşulların yanı sıra belirsizliğin de önemli bir rol oynayabileceği düşünülmektedir. Belirsizlik ortamının karar alma süreçlerini ve kurumsal denetim mekanizmalarını zayıflatması, rant arama davranışlarını teşvik etmesi ve kamu kaynaklarının kullanımında şeffaflığı azaltması, belirsizlik ile yolsuzluk arasındaki ilişkinin incelenmesini önemli kılmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de belirsizliğin yolsuzluk algısı üzerindeki uzun dönemli etkisini ortaya koymaktır. Bu doğrultuda, 2002–2024 dönemine ait yıllık veriler kullanılarak belirsizlik temel açıklayıcı değişken olarak modele dâhil edilmiş; gelir eşitsizliği, GSYH ve hukukun üstünlüğü kontrol değişkenleri olarak ele alınmıştır. Çalışmada değişkenlerin durağanlık özellikleri geleneksel ve Fourier tabanlı birim kök testleri aracılığıyla incelenmiş ve serilerin bütünleşme dereceleri belirlendikten sonra değişkenler arasındaki uzun dönemli ilişkinin varlığı, Tsong vd. tarafından geliştirilen Fourier-Shin (F-Shin) eşbütünleşme testi kullanılarak sınanmıştır. Elde edilen sonuçlar değişkenler arasında uzun dönemli bir eşbütünleşme ilişkisinin bulunduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda modelde olası yapısal değişimleri ve doğrusal olmayan deterministik bileşenleri yakalamak amacıyla Fourier terimlerine yer verilmiş ve uzun dönem katsayıları Dinamik En Küçük Kareler (DOLS) yöntemiyle tahmin edilmiştir.

DOLS tahmin sonuçları belirsizlik ve gelir eşitsizliğindeki artışlar Yolsuzluk Algı Endeksi'ni azaltarak yolsuzluk algısının kötüleşmesine neden olurken; gelirdeki artış ve hukukun üstünlüğündeki iyileşmeler endeks değerini artırarak yolsuzluk algısının iyileşmesine katkı sağlamaktadır. Bulgular; belirsizliğin azaltılması, gelir dağılımındaki eşitsizliklerin sınırlandırılması ve hukukun üstünlüğünün güçlendirilmesinin Türkiye'de yolsuzlukla mücadele açısından önemli olduğunu göstermektedir. Bu çerçevede, yolsuzlukla mücadele politikalarının yalnızca yolsuzluğa doğrudan yönelik denetim ve yaptırım mekanizmalarıyla sınırlı tutulmaması;

belirsizliği azaltan, gelir eşitsizliğini sınırlayan ve hukukun üstünlüğünü güçlendiren daha geniş bir politika çerçevesi içerisinde ele alınması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Yolsuzluk algı endeksi, Belirsizlik, Türkiye

Abstract

Corruption is one of the fundamental problems that adversely affects economic and institutional development by undermining the effective use of public resources and the efficient allocation of economic resources. Originating from institutional and public administration weaknesses, corruption can, over time, weaken transparency and accountability mechanisms, reduce the efficiency of resource allocation, and generate broader economic consequences. In addition to institutional and economic conditions, uncertainty may also play a significant role in shaping perceptions of corruption. An environment of uncertainty can weaken decision-making processes and institutional oversight mechanisms, encourage rent-seeking behaviour, and reduce transparency in the use of public resources, making it important to examine the relationship between uncertainty and corruption.

The aim of this study is to examine the long-term effect of uncertainty on perceptions of corruption in Türkiye. To this end, annual data covering the period 2002–2024 are used, with uncertainty included in the model as the main explanatory variable, while income inequality, GDP, and the rule of law are included as control variables. In this study, the stationarity properties of the variables were examined using traditional and Fourier-based unit root tests; after determining the degrees of integration of the series, the existence of a long-run relationship between the variables was tested using the Fourier-Shin (F-Shin) cointegration test developed by Tsong et al. The results indicate the existence of a long-run cointegration relationship among the variables. Accordingly, Fourier terms were incorporated into the model to account for potential structural changes and nonlinear deterministic components, and the long-run coefficients were estimated using the Dynamic Least Squares (DOLS) method.

The DOLS estimation results show that increases in uncertainty and income inequality reduce the Corruption Perceptions Index, thereby worsening perceptions of corruption. In contrast, increases in income and improvements in the rule of law raise the index, contributing to improved perceptions of corruption. The findings indicate that reducing uncertainty, mitigating income inequality, and strengthening the rule of law are important for combating corruption in Türkiye. Accordingly, anti-corruption policies should not be confined solely to control and sanction mechanisms directly targeting corruption but should instead be embedded within a broader policy framework aimed at reducing uncertainty, mitigating income inequality, and strengthening the rule of law.

Key words: Corruption Perceptions Index, Uncertainty, Türkiye

Kamu Yönetiminde Yeni Bir Perspektif: Pozitif Kamu Yönetimi Yaklaşımı

A New Perspective in Public Administration: The Positive Public Administration Approach

Yunus Yiğit
University of Queensland, School of Social Science, yunusyigitt@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5026-0183

Özet

Kamu yönetimi literatüründe geliştirilen teori ve yaklaşımlar, geleneksel olarak kamusal sorunların, yönetsel başarısızlıkların ve kurumsal yetersizliklerin açıklanmasına önemli ölçüde odaklanmıştır. Kamusal krizler, politika başarısızlıkları, yönetsel aksaklıklar ve kamu hizmetlerinin sunumunda ortaya çıkan sorunlar disiplinin temel inceleme alanları arasında yer almaktadır. Benzer şekilde kamu yöneticileri, politika yapıcılar ve akademisyenler açısından sorunların tanımlanması, nedenlerinin ortaya konulması ve bunlara yönelik çözüm mekanizmalarının geliştirilmesi kamu yönetiminin temel amaçlarından biri olmuştur. Bununla birlikte, kamu yönetiminin ağırlıklı olarak sorunlar ve başarısızlıklar üzerinden incelenmesi, kamu örgütlerinde hâlihazırda başarılı biçimde işleyen uygulamaların, süreçlerin ve kurumsal kapasitelerin yeterince dikkate alınmaması riskini beraberinde getirmektedir.

Son yıllarda gelişmekte olan pozitif kamu yönetimi (positive public administration) yaklaşımı, disiplinin bu geleneksel sorun odaklı eğilimine alternatif ve tamamlayıcı bir perspektif sunmaktadır. Pozitif psikoloji literatüründen esinlenen bu yaklaşım yalnızca "nerede ve neden sorun ortaya çıkmaktadır?" sorusuna odaklanmak yerine "kamusal örgütlerde ne iyi işlemektedir ve işleyen yönetsel dinamikler nasıl geliştirilebilir?" sorularını kamu yönetimi araştırmalarının gündemine taşımaktadır. Böylelikle başarılı kamu politikalarının, etkili yönetsel uygulamaların, kurumsal kapasitelerin, kamu değeri üreten süreçlerin ve iyi yönetişim örneklerinin sistematik biçimde incelenmesi amaçlanmaktadır.

Kamu yönetiminin yalnızca akademik bir çalışma alanı değil aynı zamanda kamu politikalarının geliştirilmesi ve uygulanmasıyla doğrudan ilişkili uygulamalı bir disiplin olması, bu yaklaşımı ayrıca önemli kılmaktadır. Sorun ve başarısızlık odaklı bir perspektifin tek başına hâkim olması, kamu örgütlerinde hâlihazırda değer üreten uygulama ve süreçlerin gözden kaçırılmasına neden olabilmektedir. Bu bağlamda pozitif kamu yönetimi, mevcut kamu yönetimi sistemlerinin köklü biçimde değiştirilmesini önermekten ziyade başarılı uygulamaların hangi koşullar altında ve hangi mekanizmalar aracılığıyla ortaya çıktığının anlaşılmasını ve bunların farklı yönetsel bağlamlara aktarılabilirliğinin değerlendirilmesini öncelemektedir.

Bu çalışma, uluslararası literatürde giderek görünürlük kazanan pozitif kamu yönetimi yaklaşımını Türk kamu yönetimi bağlamında ele almayı amaçlamaktadır. Teorik ve kavramsal nitelikteki çalışma, pozitif kamu yönetiminin temel varsayımlarını ve kavramsal çerçevesini inceleyerek yaklaşımın Türk kamu yönetimi

araştırmaları açısından sunduğu imkânları tartışmaktadır. Bu yönüyle çalışmanın, Türk kamu yönetimi literatüründe hâkim sorun ve başarısızlık odaklı analizleri tamamlayacak yeni bir araştırma perspektifinin geliştirilmesine katkı sağlaması ve gelecekte gerçekleştirilecek ampirik çalışmalar için kavramsal bir zemin oluşturması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Pozitif Kamu Yönetimi, Kamu Yönetimi, Kamu Değeri, İyi Yönetişim, Türk Kamu Yönetimi

Abstract

Public administration scholarship has traditionally devoted considerable attention to explaining public problems, administrative failures, and institutional shortcomings. Public crises, policy failures, administrative dysfunctions, and problems in public service delivery have consequently occupied a prominent place in the field. Similarly, identifying problems, understanding their causes, and developing appropriate solutions have long been central concerns for public managers, policymakers, and scholars. While this problem-oriented perspective has generated important insights, an excessive focus on failures and deficiencies risks overlooking practices, processes, and institutional capacities that already work effectively within public organisations.

In recent years, the emerging field of positive public administration has offered an alternative yet complementary perspective to this traditional problem-oriented approach. Drawing inspiration from the literature on positive psychology, positive public administration shifts attention beyond asking "where and why do problems occur?" to consider "what works well in public organisations, why does it work, and how can these effective practices and dynamics be further developed?" This perspective therefore encourages the systematic examination of successful public policies, effective administrative practices, institutional capacities, processes that generate public value, and examples of good governance.

The significance of this perspective is particularly evident given that public administration is not only an academic field but also an applied discipline closely connected to the development and implementation of public policy. An exclusive focus on problems and failures may leave valuable practices and processes already operating within public organisations underexplored. In this respect, positive public administration does not necessarily advocate the fundamental transformation of existing administrative systems. Rather, it seeks to understand the conditions and mechanisms through which successful practices emerge and to assess the extent to which the underlying principles of these practices can be transferred or adapted to different administrative contexts.

Against this background, this study examines the emerging positive public administration perspective in the context of Turkish public administration. As a theoretical and conceptual study, it explores the core assumptions and conceptual foundations of positive public administration and considers its potential for advancing public

administration research in Türkiye. In doing so, the study seeks to contribute to the development of a research perspective that complements the prevailing emphasis on problems and failures in Turkish public administration scholarship. It further aims to provide a conceptual foundation for future empirical research examining what works in public administration, why it works, and under what conditions successful practices may be sustained, adapted, and extended.

Keywords: Positive Public Administration; Public Administration; Public Value; Good Governance; Turkish Public Administration.

Afet Risk Yönetiminde Muhtarların Rolü: Bolu İl Afet Risk Azaltma Planı Üzerine Bir Doküman Analizi

The Role of Neighborhood Heads in Disaster Risk Management: A Document Analysis of the Bolu Provincial Disaster Risk Reduction Plan

Dr. Öğr. Üyesi Ezgi Atalay
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler, ezgiatalay@ibu.edu.tr ORCID: 0000-0002-7404-4351

Özet

Afetlerde meydana gelebilecek kayıpların en aza indirilmesi, afet anında yapılacak müdahaleden ziyade öncesinde risklerin belirlenmesini ve azaltılmasıyla mümkündür. Bu kapsamda illerde afet risklerinin azaltılarak olası kayıpların önlenmesi amacıyla İl Afet Risk Azaltma Planları yapılmıştır. Afet risklerinin azaltılması için merkezi yönetimin yanında yerel yönetimlerin en küçük aynı zamanda topluma en yakın aktörlerinden biri olan muhtarların sürece etkin katılımı önemli görülmektedir. Muhtarlar yerelde risk faktörlerini en iyi tanıyan halkın ihtiyaçlarını bilen doğrudan merkezi idare ile koordinasyon kurabilen ve iletişimi sağlayabilen bir güç olarak değerlendirilmektedir. Bu noktadan hareketle yapılan bu çalışmada, Bolu Valiliği İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü tarafından hazırlanan İl Afet Risk Azaltma Planı (İRAP, 2021) çerçevesinde muhtarların afet risk azaltma süreçlerindeki rolleri değerlendirilmiştir. İlgili belge 21 Ağustos 2026 tarihinde Bolu Valiliği İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü resmî internet sitesinden (https://bolu.afad.gov.tr/il-planlari) indirilmiştir. Elde edilen veriler doküman analizi tekniği kullanılarak değerlendirilmiştir. Bolu İRAP'ta yer alan amaç, hedef ve eylemler muhtarların üslendikleri görevler ve roller açısından incelenmiştir. Çalışmada kullanılan veri kaynağı kamuya açık erişimli resmî bir belgeden elde edildiğinden etik kurul iznine ihtiyaç duyulmamıştır. Bolu İRAP, afet tehlike kaynaklarının belirlenerek risklerin azaltılması ile birlikte ilin afetlere karşı dirençli hale getirilmesi amacını benimseyen yerel düzeyde yol gösterici bir belge niteliğindedir. Plan incelendiğinde 8 hedeften ve bu hedefler altında yer alan 123 eylemden oluştuğu görülmektedir. İncelenme neticesinde muhtarların hedef bir, dört ve altı da yer alan bazı eylemlerde sorumlu kurumlara destekleyici paydaş olarak roller üstlendiği görülmüştür. Muhtarlıkların özellikle kırsal ve köy yerleşimlerinde riskli yapıların tespiti ve yıkımı, orman yangınlarına müdahale için gönüllülerin eğitilmesi, gönüllü itfaiyecilerin sayısının artırılması, yangın riski bulunan alanların belirlenmesi ve yangın riski olan bölgelerin kontrolü gibi faaliyetlerde destekleyici görevler aldığı belirlenmiştir. Bunun yanı sıra muhtarlıkların risklerin tespitinde, koordinasyon ve karar alma süreçlerinde sorumlu aktör olarak konumlandırılmadığı değerlendirilmiştir. Muhtarlar il risk azaltma yönetiminin bir parçası olmalarına karşın ağırlıklı olarak destekleyici ve uygulamaya yardımcı roller üstlendikleri görülmüştür. Yerel risk bilgisine hâkim ve toplumsal erişimi yüksek olan muhtarların kapasitelerini dikkate alan politikaların geliştirilmesi ve afet risk azaltma süreçlerine daha aktif bir şekilde konumlandırılması afet yönetimini güçlendirebilir.

Anahtar Kelimeler: Kamu Yönetimi, Afet Yönetimi, Risk Yönetimi, Muhtar, İRAP Bolu.

Abstract

Minimizing the losses that may occur in disasters is possible by identifying and reducing risks beforehand, rather than by responding during the disaster. In this context, Provincial Disaster Risk Reduction Plans have been made in order to prevent possible losses by reducing disaster risks in the provinces. In order to reduce disaster risks, the active participation of headmen, who are the smallest and at the same time one of the closest actors of local governments to the society, in the process, is considered important, in addition to the central government. Mukhtars are considered as a power that knows the local risk factors best, knows the needs of the people, and can coordinate and communicate directly with the central administration. Starting from this point, in this study, the roles of headmen in disaster risk reduction processes were evaluated within the framework of the Provincial Disaster Risk Reduction Plan (İRAP, 2021) prepared by the Bolu Governorship Provincial Disaster and Emergency Directorate. The relevant document was downloaded from the official website of Bolu Governorship Provincial Disaster and Emergency Directorate (https://bolu.afad.gov.tr/il-planlari) on 21 August 2026. The data obtained was evaluated using the document analysis technique. The aims, targets and actions in Bolu İRAP were examined in terms of the duties and roles undertaken by the headmen. Since the data source used in the study was obtained from an official document with public access, ethics committee permission was not required. Bolu IRAP is a guiding document at the local level that aims to make the province resilient to disasters by identifying disaster hazard sources and reducing risks. When the plan is examined, it is seen that it consists of 8 goals and 123 actions under these goals. As a result of the examination, it was seen that the headmen played roles as supportive stakeholders to the responsible institutions in some of the actions in targets one, four and six. It has been determined that headmen's offices take on supporting duties in activities such as identifying and demolishing risky structures, especially in rural and village settlements, training volunteers to intervene in forest fires, increasing the number of volunteer firefighters, identifying fire risk areas and controlling fire risk areas. In addition, it has been evaluated that headmanships are not positioned as responsible actors in the identification of risks, coordination and decision-making processes. Although headmen are a part of the provincial risk reduction management, it has been observed that they mainly play supportive and implementation-assisting roles. Developing policies that take into account the capacities of headmen who have knowledge of local risk and high social access and positioning them more actively in disaster risk reduction processes can strengthen disaster management.

Keywords: Public Administration, Disaster Management, Risk Management, Mukhtar, İRAP Bolu.

Yerel İklim Yönetişiminde Yeni Dönem: İstanbul, Ankara ve İzmir Büyükşehir Belediyelerinin İl Düzeyindeki Yeni Yönetişim Modeline Kurumsal Hazırlığı

A New Era in Local Climate Governance: Institutional Readiness of Istanbul, Ankara and Izmir Metropolitan Municipalities for the New Provincial Governance Model

Dr. Aygül Akkuş
Kent, Çevre ve Yerel Yönetim Politikaları A.B.D., Bağımsız Araştırmacı, aygul.a.akkus@gmail.com, ORCID: 0000-0003-0748-8128

Özet

Türkiye'de yerel iklim yönetişimi, 7552 sayılı İklim Kanunu ve 4 Ağustos 2026 tarihli Yerel İklim Değişikliği Eylem Planları ile İl İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulları Hakkında Yönetmelik ile yeni bir kurumsal döneme girmiştir. Yönetmelik, İl İklim Değişikliği Koordinasyon Kurullarının 31 Aralık 2026'ya kadar oluşturulmasını ve ilk Yerel İklim Değişikliği Eylem Planlarının (YİDEP) 2028–2032 dönemini kapsayacak biçimde 31 Aralık 2027'ye kadar karara bağlanmasını öngörmektedir. Bu çalışma, yeni yönetişim modeline geçiş sürecinde İstanbul, Ankara ve İzmir Büyükşehir Belediyelerinin 2025–2029 stratejik planlarının kurumsal hazırlık düzeyini karşılaştırmalı olarak değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Araştırmada nitel doküman analizi ve karşılaştırmalı içerik analizi uygulanmış; üç büyükşehir belediyesinin stratejik planları ile yeni ulusal mevzuat, iklim riskinin tanımlanması, azaltım ve uyum hedefleri, ölçülebilir performans göstergeleri, izleme kapasitesi, kurumlar arası koordinasyon ve il ölçekli planlamaya uyum olmak üzere altı boyutta incelenmiştir.

Bulgular, üç belediyenin de iklim değişikliğini stratejik yönetim konusu hâline getirdiğini, ancak yeni il düzeyindeki yönetişim mimarisine farklı kapasite ve araçlarla yaklaştığını göstermektedir. İstanbul'da "karbon nötr olma yolunda dirençli şehir" hedefi kapsamında kentsel sera gazı envanterinin yıllık güncellenmesi, İklim Eylemleri İzleme Sisteminin 2027'de yüzde 100 tamamlanması ve iklim değişikliği farkındalık çalışmalarında 2029'a kadar 500 bin kişiye ulaşılması öngörülmektedir. Ankara'da iklim değişikliğiyle mücadele ve uyum ayrı bir stratejik hedef olarak tanımlanmış; sera gazı azaltım oranının 2029'da yüzde 25'e, Ankara İli Yerel İklim Değişikliği Eylem Planı uyum oranının ise yüzde 65'e çıkarılması hedeflenmiş; kentsel ısı adaları, sünger kent uygulamaları ile su ve kentsel drenaj master planları açık biçimde politika araçlarına dönüştürülmüştür. İzmir'de ise SECAP kapsamındaki azaltım ve uyum eylemlerinin uygulanma oranının plan dönemi sonunda yüzde 100'e ulaşması hedeflenirken iklim uyumu yenilenebilir enerji, yeşil altyapı, doğa temelli çözümler, toplumsal dirençlilik ve iklim adaletiyle ilişkilendirilmiştir.

Karşılaştırma, belediyelerde önemli bir iklim politikası kapasitesi bulunduğunu; buna karşılık stratejik planların yeni mevzuattan önce hazırlanmış olması nedeniyle vali başkanlığındaki İl İklim Değişikliği Koordinasyon

Kurulu, ilçe belediyeleri ve merkezi idarenin taşra birimleriyle kurulacak yeni karar ve izleme mekanizmasının planlara henüz yansımadığını ortaya koymaktadır. Bu nedenle yeni dönemin temel yönetsel gereksinimi, mevcut belediye iklim planlarının 2028–2032 YİDEP sürecine entegre edilmesi ve belediye merkezli iklim politikasının çok düzeyli il iklim yönetişimine dönüştürülmesidir.

Anahtar Kelimeler: Yerel iklim yönetişimi, İl İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulu, kentsel dirençlilik, yerel yönetimler, YİDEP

Abstract

Local climate governance in Turkey has entered a new institutional era with Climate Law No. 7552 and the Regulation on Local Climate Change Action Plans and Provincial Climate Change Coordination Boards, dated August 4, 2026. The Regulation mandates the establishment of Provincial Climate Change Coordination Boards by December 31, 2026, and requires that the initial Local Climate Change Action Plans (YİDEP)—covering the 2028–2032 period—be finalized by December 31, 2027. This study aims to comparatively evaluate the institutional preparedness levels of the Istanbul, Ankara, and Izmir Metropolitan Municipalities' 2025–2029 strategic plans during the transition to this new governance model.

The research employed qualitative document analysis and comparative content analysis; the strategic plans of the three metropolitan municipalities were examined alongside the new national legislation across six dimensions: the definition of climate risk, mitigation and adaptation targets, measurable performance indicators, monitoring capacity, inter-institutional coordination, and alignment with province-scale planning.

The findings indicate that while all three municipalities have incorporated climate change into their strategic management agendas, they approach the new provincial-level governance architecture with varying capacities and tools. In Istanbul, the plans envision—within the framework of the "resilient city on the path to carbon neutrality" goal—the annual updating of the urban greenhouse gas inventory, the completion of the Climate Action Monitoring System by 2027, and reaching 500,000 people through climate change awareness initiatives by 2029. In Ankara, climate change mitigation and adaptation have been defined as a distinct strategic goal; targets have been set to raise the greenhouse gas reduction rate to 25% and the adaptation rate under the Ankara Province Local Climate Change Action Plan to 65% by 2029; furthermore, urban heat islands, sponge city practices, and water and urban drainage master plans have been explicitly transformed into policy instruments. In İzmir, the goal is for the implementation rate of mitigation and adaptation actions within the scope of the SECAP to reach 100% by the end of the planning period, while climate adaptation has been linked to renewable energy, green infrastructure, nature-based solutions, social resilience, and climate justice.

The comparison reveals that municipalities possess significant capacity for climate policy; however, since

strategic plans were drafted prior to the new legislation, the new decision-making and monitoring mechanisms—involving the Provincial Climate Change Coordination Board (chaired by the governor), district municipalities, and provincial units of the central administration—have not yet been reflected in these plans. Consequently, the primary governance requirement for the new period is the integration of existing municipal climate plans into the 2028–2032 Local Climate Change Action Plan (YİDEP) process and the transformation of municipality-centric climate policy into a multi-level provincial climate governance system.

Keywords: Local climate governance, Provincial Climate Change Coordination Board, urban resilience, local governments, YİDEP

Kuraklık Risk Yönetiminde Toplumsal Boyut: Risk Algısı, Farkındalık ve Hazırlık

The Social Dimension of Drought Risk Management: Risk Perception, Awareness, and Preparedness

Hatice Atay[1], Dr. Öğr. Üyesi Gülhan Şen[2]
[1]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Afet Yönetimi Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye, haticeatay038@gmail.com, ORCID: 0009-0001-7792-9526
[2]Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım Ve Afet Yönetimi Bölümü, Burdur, Türkiye, gulhansen@mehmetakif.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9080-2546

Özet

İklim değişikliğinin etkilerinin belirginleşmesiyle birlikte kuraklık, çevresel ve ekonomik sonuçlarının yanı sıra toplumların yaşam koşullarını ve risklere karşı dayanıklılık kapasitesini etkileyen önemli bir afet riski haline gelmektedir. Yavaş gelişen ve etkileri uzun bir zaman dilimine yayılan kuraklık, diğer afet türlerinden farklı olarak riskin fark edilmesi, değerlendirilmesi ve yönetilmesi süreçlerinde toplumsal algı ve davranışların önemini artırmaktadır. Bu bağlamda kuraklık risk yönetiminin başarısı, fiziksel ve teknik önlemlerin yanı sıra bireylerin risk algısı, kuraklık konusundaki farkındalıkları, hazırlık düzeyleri ve uyum davranışlarıyla da yakından ilişkilidir. Literatürde kuraklığa ilişkin bilgi ve farkındalık düzeylerinin farklı toplumsal gruplar arasında değişebildiği, özellikle kuraklığın nedenleri, etkileri, uyum yolları ve mücadele yöntemleri konusunda bilgi eksikliklerinin bulunduğu belirtilmektedir. Bu durum, kuraklık risk yönetiminde toplumsal boyutun sistematik biçimde ele alınmasını gerekli kılmaktadır.

Bu çalışma, kuraklık risk yönetiminin toplumsal boyutunu risk algısı, farkındalık ve hazırlık davranışları üzerinden değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda bireylerin kuraklık riskine ilişkin algıları, farkındalık düzeyleri ve hazırlık davranışları bütüncül bir yaklaşımla ele alınmaktadır. Çalışma kuraklık, iklim değişikliği, afet risk yönetimi, risk algısı, farkındalık, hazırlık davranışları, uyum kapasitesi ve toplumsal dayanıklılık konularındaki literatüre dayanmaktadır. Bu bağlamda kuraklık risk yönetiminin bireysel ve toplumsal düzeyde nasıl şekillendiği ve hangi faktörlerden etkilendiği tartışılmaktadır.

Sonuç olarak kuraklık riskinin azaltılmasında toplumsal farkındalığın geliştirilmesi, bireylerin risk algılarının güçlendirilmesi ve hazırlık davranışlarının desteklenmesi önemli bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir. Kuraklıkla mücadelede eğitim, bilgilendirme, erken uyarı, risk iletişimi ve uygulanabilir risk yönetimi planlarının birlikte ele alınması toplumsal dayanıklılığın geliştirilmesine katkı sağlayabilir. Bu çalışma, kuraklık risk yönetiminin toplumsal boyutunun anlaşılmasına yönelik bütüncül bir bakış açısı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kuraklık, risk yönetimi, risk algısı, farkındalık, hazırlık davranışları, toplumsal dayanıklılık, iklim değişikliği.

Abstract

As the impacts of climate change become increasingly evident, drought is emerging as a significant disaster risk that affects not only environmental and economic conditions but also the living standards and resilience of societies. Unlike other types of disasters, drought—a slow-onset phenomenon with long-lasting impacts—heightens the importance of societal perceptions and behaviors in the processes of risk recognition, assessment, and management. In this context, the success of drought risk management depends not only on physical and technical measures but also on individuals' risk perceptions, awareness of drought, preparedness levels, and adaptive behaviors. Existing literature indicates that knowledge and awareness regarding drought vary across different social groups, with notable gaps concerning the causes, impacts, adaptation strategies, and mitigation methods associated with drought. This situation necessitates a systematic approach to addressing the social dimension of drought risk management.

This study aims to evaluate the social dimension of drought risk management by focusing on risk perception, awareness, and preparedness behaviors. To this end, it adopts a holistic approach to examining individuals' perceptions of drought risk, their levels of awareness, and their preparedness actions. The study draws upon literature concerning drought, climate change, disaster risk management, risk perception, awareness, preparedness behaviors, adaptive capacity, and societal resilience. It discusses how drought risk management is shaped at both individual and societal levels and identifies the factors that influence it. In conclusion, fostering public awareness, strengthening individual risk perceptions, and encouraging preparedness behaviors are considered essential requirements for mitigating drought risk. Addressing education, information dissemination, early warning systems, risk communication, and actionable risk management plans in an integrated manner can contribute to enhancing societal resilience in the face of drought. This study offers a holistic perspective on understanding the societal dimensions of drought risk management.

Keywords: Drought, risk management, risk perception, awareness, preparedness behaviors, societal resilience, climate change.

Genç Diplomalı Çalışan Yoksulları: Prekaryalaşma ve Platform İstihdamı Üzerine Kavramsal Bir Değerlendirme

Young Graduate Working Poor: A Conceptual Assessment of Precarization and Platform Employment

Öğr. Gör. Murat Kaymaz[1]

[1]Muş Alparslan Üniversitesi, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, m.kaymaz@alparslan.edu.tr, ORCID:0000-0003-1366-7827

Özet

Risk çağının işgücü piyasalarında yarattığı en görünmez kırılganlık biçimlerinden biri çalışan yoksulluğu kavramıdır. Bu kavram yalnızca işsizlik ile açıklanamayan istihdamda olmanın kendisinin artık yoksulluktan koruma gücünü yitirdiği bir olguyu ifade etmektedir. Bu çalışmada çalışan yoksulluğu, geleneksel olarak düşük vasıflı ve enformel istihdamla ilişkilendirilen bir sorun alanı olmanın ötesinde yükseköğretim diplomasına sahip genç bireyleri de kapsayan çok boyutlu bir güvencesizlik hâli olarak ele alınmıştır. Çalışmanın temel savı, eğitim ile istihdam arasındaki geleneksel bağın neoliberal esnekleşme ve dijitalleşme süreçleriyle birlikte aşındığı diplomanın artık güvenceli ve yeterli gelirli bir istihdamın garantisi olmaktan çıktığıdır. Bu doğrultuda genç diplomalı çalışan yoksulları olgusu, Guy Standing'in prekarya kavramsallaştırması ve platform kapitalizmi literatürü temelinde kavramsal olarak incelenmiştir. Çalışma, saha verisi üretmeyen ulusal ve uluslararası literatürün tematik olarak derlenmesine ve karşılaştırmalı biçimde yeniden yorumlanmasına dayanan bir literatür incelemesi niteliğindedir. Analiz, genç diplomalı çalışan yoksulluğunu üç eksende ele almaktadır: statü uyumsuzluğu, platform aracılı istihdamın ücret düzeyi ve toplumsal cinsiyete dayalı farklılaşma. İlk eksende, Türkiye'de 15-24 yaş grubunda yükseköğretim mezunu gençler arasındaki iş gücü piyasasından dışlanma oranının (%29,8), lise ve altı eğitim düzeyindeki gruplardan dahi yüksek seyretmesi, diplomanın istihdam güvencesi sağlama işlevini yitirdiğinin bir göstergesi olarak okunmaktadır. Bu durum, Standing'in statü uyumsuzluğu kavramıyla örtüşmekte; yüksek eğitim düzeyine rağmen niteliklerin altında bir işi kabul etmek ya da tamamen dışlanmak arasında sıkışan bir genç profili ortaya koymaktadır. İkinci eksende, dijital emek platformlarına ilişkin ILO verileri değerlendirilmiştir. Küresel ölçekte kitle temelli çalışma platformlarında saatlik ortalama kazancın 4,43 dolar (medyan 3,00 dolar) düzeyinde kaldığı ABD'de Amazon Mechanical Turk üzerinden çalışanların yaklaşık %48'inin federal asgari ücretin altında gelir elde ettiği görülmektedir. Bu bulgular, biçimsel olarak "istihdamda" görünen, hatta yüksek vasıflı işler yürüten gençlerin dahi çalışan yoksulluğu riskiyle karşı karşıya kalabildiğini göstermektedir. Üçüncü eksende ise toplumsal cinsiyet farkına odaklanılmış; genç kadınların hem işgücü piyasasından dışlanma hem de güvencesiz/düşük ücretli istihdama yönelme bakımından erkeklere kıyasla sistematik olarak dezavantajlı konumda olduğu bakım yükümlülükleri ve kayıt dışılık gibi yapısal etkenlerle ilişkilendirilerek tartışılmıştır. Bu bildiri, çalışan yoksulluğunu bireysel bir beceri veya tercih sorunu olarak değil,

işgücü piyasasının yapısal esnekleşmesinin bir sonucu olarak konumlandırmakta; "yara izi etkisi" ve "ücret cezası" gibi kavramlar üzerinden bu durumun yaşam boyu süren maliyetlerine dikkat çekmektedir. Sonuç bölümünde insana yakışır iş yaratımı, sosyal koruma mekanizmalarının genişletilmesi ve dijital emek platformlarının düzenlenmesi eksenli politika önerileri tartışmaya açılacaktır.

Anahtar Kelimeler: çalışan yoksulluk, prekarya, platform kapitalizmi, genç istihdamı, statü uyumsuzluğu

Abstract

One of the most invisible forms of vulnerability created by the "age of risk" in labor markets is the concept of the "working poor." This concept refers to a phenomenon that cannot be explained solely by unemployment; it describes a situation where being employed itself has lost the power to protect against poverty. In this study, working poverty is addressed not merely as an issue traditionally associated with low-skilled and informal employment, but as a multidimensional state of insecurity that also encompasses young individuals holding higher education degrees. The study's central argument is that the traditional link between education and employment has eroded due to processes of neoliberal flexibilization and digitalization, and that a diploma is no longer a guarantee of secure employment with adequate income. Accordingly, the phenomenon of young, degree-holding working poor is examined conceptually based on Guy Standing's "precariat" framework and the literature on platform capitalism. The study takes the form of a literature review; it does not generate original field data but relies on a thematic compilation and comparative reinterpretation of national and international literature. The analysis addresses the issue of working poverty among young degree-holders along three axes: status inconsistency, wage levels in platform-mediated employment, and gender-based differentiation. Regarding the first axis, the fact that the rate of labor market exclusion among higher education graduates aged 15–24 in Türkiye (29.8%) is higher than that of groups with only a high school education or less is interpreted as an indication that the diploma has lost its function of providing employment security. This situation aligns with Standing's concept of status inconsistency; It presents a profile of young people caught between accepting jobs below their qualifications—despite having high levels of education—and facing total exclusion. The second section evaluates ILO data regarding digital labor platforms. It is observed that, on a global scale, the average hourly earnings on crowdwork platforms remain at $4.43 (with a median of $3.00), while approximately 48% of workers on Amazon Mechanical Turk in the US earn less than the federal minimum wage. These findings demonstrate that even young people who appear formally "employed"—and who may even perform high-skilled work—can face the risk of working poverty. The third section focuses on the gender gap, discussing how young women are systematically disadvantaged compared to men—both in terms of exclusion from the labor market and in being steered toward precarious or low-wage employment—in the context of structural factors such as caregiving responsibilities and informality. This paper frames working poverty not as an issue of individual skills or choices, but as a

consequence of the structural flexibilization of the labor market, highlighting the lifelong costs of this situation through concepts such as the "scarring effect" and the "wage penalty." The conclusion presents policy recommendations centered on the creation of decent work, the expansion of social protection mechanisms, and the regulation of digital labor platforms.

Keywords: working poverty, precariat, platform capitalism, youth employment, status inconsistency

Kolektif Riskte Bireysel Sorumluluğun Sınırları: Bingöl Örneğinde Depreme Hazırlığın Toplumsal Boyutları

The Limits of Individual Responsibility in Collective Risk. Social Dimensions of Earthquake Preparedness in the Case of Bingöl

Dr. Öğr. Üyesi Mücahit Aydemir
Bingöl Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, maydemir@bingol.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4340-7332

Özet

Risk toplumu tartışmaları, sanayi sonrası dönemde tehlikelerin toplumsal olarak üretilirken bireysel olarak yönetilmeye başlandığına dikkat çekmektedir. Afet politikası da bu eğilime uygun biçimde, kolektif olarak üretilen ve kolektif olarak yönetilen sismik riskin sorumluluğunu büyük ölçüde hanehalklarının omzuna yüklemektedir. Bu çalışma, söz konusu beklentinin, düzenlemenin kolektif kanadına duyulan güvenin zayıf olduğu bir bağlamda dile getirilmesi hâlinde ne olduğunu sormaktadır. Araştırma, iki büyük fay sisteminin kesiştiği kuşağa yakın konumdaki Bingöl il merkezinde yürütülmüştür. Kentin farklı yerleşim bölgelerini temsil edecek biçimde tabakalı örneklemle ulaşılan 397 hanehalkı temsilcisiyle yüz yüze anket gerçekleştirilmiştir. Hazırlık düzeyi, uluslararası yazında yerleşik hâle gelmiş on üç maddelik bir koruyucu eylem envanteri ile ölçülmüştür. Bunun yanında beklenen kurumsal başarısızlık, kadercilik ve kişisel yetersizlik algısı beşli Likert tipi ölçeklerle, tatbikat katılımı ve deprem kaygısı ise ayrı maddelerle değerlendirilmiştir. Gelir, eğitim, hane büyüklüğü ve konut niteliği denetim değişkenleri olarak modele dâhil edilmiştir. Veriler, hazırlığa hiç başlamama ile başlamış olanlar arasındaki farkı ayıran iki aşamalı bir model, katsayı değişimlerini bileşenlerine ayıran Gelbach ayrıştırması ve eşitsizlik ölçümü için yoğunlaşma katsayıları aracılığıyla çözümlenmiştir. Bulgular, sismik riskin bireyselleştirilmesinin üç sınırını görünür kılmaktadır. Güdüsel sınır, katılımcıların kurumsal desteğin yetersiz kalacağı yönündeki yaygın kanaatinden doğmakta ve kadercilik katsayısındaki değişimin ağırlıklı bölümünü açıklamaktadır. Maddi sınır, tamamlanmış önlemlerin tabana yayılmak yerine dar bir kesimde yoğunlaşmasında somutlaşmaktadır. Araçsal sınır ise tatbikat katılımının ve kaygının davranışa dönüşmemesinde kendini göstermektedir. Sonuç olarak sorumluluğun devredilebildiği ancak onu kullanmayı mümkün kılan kapasite ile meşru zeminin devredilemediği ileri sürülmektedir. Çalışma, risk toplumu yazınında sıkça vurgulanan bireysel refleksivitenin kurumsal güvencelerin zayıf olduğu bağlamlarda nasıl atıl kaldığını göstererek sorumlulaştırma tartışmasına katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: risk toplumu, riskin bireyselleştirilmesi, sorumlulaştırma, kurumsal güven, depreme hazırlık, afet kırılganlığı, Bingöl

Abstract

Risk society debates draw attention to the way hazards came to be produced socially yet managed individually in the post industrial period. Disaster policy follows the same tendency, placing the burden of a collectively produced and collectively managed seismic risk largely on the shoulders of households. This study asks what happens when that expectation is voiced in a context where confidence in the collective side of the arrangement is weak. The research was carried out in the city centre of Bingöl, close to the belt where two major fault systems intersect. Face to face surveys were conducted with 397 household representatives, reached through stratified sampling designed to represent the different residential zones of the city. Preparedness was measured with a thirteen item inventory of protective actions well established in the international literature. Expected institutional failure, fatalism and perceived personal inadequacy were assessed through five point Likert type scales, while drill participation and earthquake worry were captured by separate items. Income, education, household size and housing quality entered the models as controls. The data were analysed through a two stage model distinguishing those who had taken no action at all from those who had begun, a Gelbach decomposition separating coefficient change into its components, and concentration measures of inequality. The findings reveal three limits to the individualisation of seismic risk. The motivational limit arises from the widespread conviction that institutional provision will fall short, and it accounts for the greater part of the change in the fatalism coefficient. The material limit appears in the concentration of completed measures within a narrow group rather than their diffusion across the population. The instrumental limit shows itself in the failure of drill participation and worry to translate into action. Responsibility, the article concludes, can be devolved, whereas the capacity and the warrant that make its exercise possible cannot. By showing how individual reflexivity falls idle where institutional guarantees are weak, the study contributes to debates on responsibilisation.

Keywords: risk society, individualisation of risk, responsibilisation, institutional trust, earthquake preparedness, disaster vulnerability, Bingöl

Farkındalıktan Eyleme: Otizmli Çocuklara Yönelik Kurumsal Desteğe İlişkin Profesyonellerin Görüşleri

From Awareness to Action: Professionals' Perspectives on Institutional Support for Children with Autism

Dr. Pınar Ezgi Burç
Bağımsız Araştırmacı, Sosyoloji, ezgiburc@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8414-7143

Özet

Otizmli çocuklar, toplumsal farkındalığın artmasına rağmen eğitim ve sosyal hizmet ortamlarında koordineli ve sürdürülebilir kurumsal desteğe erişimde önemli güçlükler yaşamaya devam etmektedir. Önceki çalışmalar büyük ölçüde farkındalık çalışmaları veya eğitim müdahalelerine odaklanırken, profesyonellerin kurumsal desteği nasıl kavramsallaştırdığına ve bunun otizmli çocukların yaşamlarını iyileştirmedeki rolüne daha az dikkat edilmiştir. Bu çalışma, profesyonellerin kurumsal desteğe ilişkin görüşlerini incelemeyi ve otizmli çocuklara sunulan hizmetlerin daha etkili hâle gelmesi için gerekli gördükleri temel unsurları belirlemeyi amaçlamaktadır.

Bu çalışma, yazarın doktora tezinden üretilmiştir. Doktora araştırmasının daha geniş kapsamlı bulguları içerisinden bu bildiride, profesyonellerin kurumsal desteğe ve kurumlar arası iş birliğine ilişkin değerlendirmeleri üzerinde durulmaktadır. Araştırmada nitel fenomenolojik desen kullanılmıştır. Otizmli çocuklarla çalışan özel eğitim, psikoloji ve psikolojik danışmanlık alanlarından dört farklı profesyonelle derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerden elde edilen katılımcı anlatıları, mesleki yaşantılardan hareketle ortak anlamları ortaya çıkarmak amacıyla anlatı analizi çerçevesinde incelenmiştir.

Bulgular, katılımcıların etkili kurumsal desteği bireysel mesleki çabaların ötesinde değerlendirdiklerini göstermektedir. Katılımcı anlatılarının kurumsal destek odağında değerlendirilmesiyle dört temel husus öne çıkmaktadır: (1) farkındalığın bilinçli uygulamalar yoluyla somut eyleme dönüşmesi gerektiği; (2) sürdürülebilir desteğin profesyoneller, aileler, okullar ve kamu kurumları arasında disiplinler arası iş birliği gerektirdiği; (3) uzmanlaşmış, gereksinim temelli hizmetler ile sürekli mesleki gelişimin hizmet kalitesinin artırılmasında temel olduğu; ve (4) eşit ve uygun eğitim ile sosyal destek hizmetlerine erişimin sağlanabilmesi için güçlü kurumsal politikalar ve etkili kurumlar arası koordinasyonun gerekli olduğu. Katılımcılar ayrıca aile katılımının ve kurumlar arası iş birliğinin çocukların farklı gelişimsel gereksinimlerinin karşılanmasında vazgeçilmez olduğunu vurgulamıştır.

Araştırma bulguları, kurumsal yapıların güçlendirilmesinin en az toplumsal farkındalığın artırılması kadar önemli olduğunu göstermektedir. Disiplinler arası iş birliğini destekleyen politikalar, kanıta dayalı mesleki eğitimler ve koordineli kurumsal uygulamalar, otizmli çocuklara yönelik destek sistemlerinin daha etkili hâle gelmesine katkı sağlayabilir. Bu bulgular, otizme yönelik kurumsal uygulamaları güçlendirmek ve sunulan destek hizmetlerinin niteliğini geliştirmek isteyen politika yapıcılar, eğitimciler ve alan uzmanları için önemli çıkarımlar sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Otizm, Kurumsal Destek, Profesyonel Görüşler, Nitel Araştırma, Çocukluk Sosyolojisi

Abstract

Despite increasing public awareness, children with autism continue to face significant challenges in accessing coordinated and sustainable institutional support within educational and social service settings. While previous studies have largely focused on awareness-raising initiatives or educational interventions, less attention has been paid to how professionals conceptualize institutional support and the role it plays in improving the lives of children with autism. This study aims to examine professionals' perspectives on institutional support and to identify the key elements they deem necessary for enhancing the effectiveness of services provided to children with autism.

This study was derived from the author's doctoral dissertation. Within the broader findings of the doctoral research, this paper focuses on professionals' assessments of institutional support and their perspectives on inter-institutional collaboration. A qualitative phenomenological research design was employed. In-depth interviews were conducted with four professionals working with children with autism across the fields of special education, psychology, and psychological counseling. The participants' accounts obtained through the interviews were examined through narrative analysis to identify shared meanings emerging from their professional experiences.

The findings indicate that participants view effective institutional support as extending beyond individual professional efforts. Four key considerations emerge from examining the participants' accounts with a focus on institutional support: (1) the need to transform awareness into concrete action through informed practices; (2) the requirement for interdisciplinary collaboration among professionals, families, schools, and public institutions to ensure sustainable support; (3) the fundamental role of specialized, needs-based services and continuous professional development in enhancing service quality; and (4) the necessity of robust institutional policies and effective inter-agency coordination to ensure equitable access to appropriate educational and social support services. Participants also emphasized that family involvement and inter-institutional collaboration are indispensable for meeting the diverse developmental needs of children.

Research findings indicate that strengthening institutional structures is at least as important as raising public awareness. Policies fostering interdisciplinary collaboration, evidence-based professional training, and coordinated institutional practices can contribute to making support systems for children with autism more effective. These findings offer significant implications for policymakers, educators, and specialists seeking to strengthen institutional practices regarding autism and enhance the quality of support services provided.

Keywords: Autism, Institutional Support, Professional Perspectives, Qualitative Research, Sociology of Childhood

Modern Çalışma Yaşamında Görünmeyen Emek ve Toplumsal Cinsiyet Temelli Kırılganlık: The Assistant Filminin Sosyolojik Bir Okuması

Invisible Work and Gendered Vulnerability in Contemporary Organizations: A Sociological Reading of The Assistant

Doç. Dr. Elif Kıran
Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Fen-Edebiyat/Sosyoloji, ekiran@nku.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8039-3822

Özet

Günümüz örgütleri giderek daha esnek, kapsayıcı ve liyakate dayalı çalışma ortamları olarak sunulmaktadır. Bununla birlikte eşitsizlikler, çoğu zaman fark edilmeyen ya da örgütsel yaşamın olağan bir parçası olarak kabul edilen gündelik pratikler aracılığıyla yeniden üretilebilmektedir. Yeterince tanınmayan idari, ilişkisel, duygusal ve destekleyici görevleri kapsayan görünmeyen emek, bu eşitsizliklerin nasıl üretildiğini ve normalleştirildiğini anlamak açısından önemli bir kavramsal çerçeve sunmaktadır. Bu çalışma, Kitty Green'in *The Assistant* (2019) filmi üzerinden görünmeyen emek ile toplumsal cinsiyet temelli kırılganlık arasındaki ilişkiyi sosyolojik açıdan incelemektedir. Genç bir kadın asistanın sıradan bir iş gününe odaklanan film, gündelik çalışma pratiklerinin toplumsal cinsiyet, güç ve örgütsel eşitsizlik ilişkilerini nasıl yansıttığını incelemek için elverişli bir örnek sunmaktadır.

Çalışmanın amacı, görünmeyen emeğin çağdaş örgütlerde toplumsal cinsiyet temelli kırılganlığın üretilmesine ve sürdürülmesine nasıl katkıda bulunduğunu tartışmaktır. Analizin kuramsal çerçevesinde Joan Acker'ın toplumsal cinsiyetlenmiş örgütler yaklaşımından yararlanılmakta; görünmeyen emek ve örgütsel sessizlik literatürleri de analizi desteklemektedir. Yöntem olarak nitel film analizinin benimsendiği çalışmada film yalnızca kültürel bir ürün olarak değil, gündelik örgütsel pratiklerin ve güç ilişkilerinin incelenmesine olanak sağlayan sosyolojik bir metin olarak ele alınmaktadır. Analizde özellikle işin dağılımı ve görünürlüğü, gündelik etkileşimler, örgütsel hiyerarşiler ile konuşma ve sessiz kalma pratiklerine odaklanılmaktadır.

Tematik analiz üç birbiriyle ilişkili boyuta işaret etmektedir. İlk olarak görünmeyen emek, yalnızca yeterince tanınmayan görevlerin toplamı değil, destekleyici ve ilişkisel sorumlulukların kolaylıkla normalleştirildiği ve gözden kaçırıldığı toplumsal cinsiyetlenmiş bir iş bölümünün parçası olarak ortaya çıkmaktadır. İkinci olarak kırılganlık, özellikle örgütsel konumu görece güvencesiz olan çalışanların yerleşik uygulamaları sorgulama kapasitesini sınırlayan hiyerarşik ilişkiler içinde üretilmektedir. Üçüncü olarak örgütsel sessizlik yalnızca bireyin konuşmamayı tercih etmesi olarak değil; neyin, kim tarafından ve hangi olası bedeller göze alınarak sorgulanabileceğini belirleyen örgütsel ilişkiler ve pratikler içinde şekillenen bir süreç olarak görünür hale gelmektedir.

Çalışma; görünmeyen emek, toplumsal cinsiyet temelli kırılganlık ve örgütsel sessizliği aynı analitik çerçevede ele alarak çağdaş çalışma yaşamındaki kırılganlığın yalnızca bireysel bir durum olarak değerlendirilmemesi gerektiğini savunmaktadır. Kırılganlık aynı zamanda emeğin, tanınmanın, söz hakkının ve riskin eşitsiz biçimde dağıtıldığı gündelik örgütsel pratikler aracılığıyla üretilebilmekte ve sürdürülebilmektedir.

Anahtar Kelimeler: görünmeyen emek, örgütlerde toplumsal cinsiyet, kırılganlık, örgütsel sessizlik, film analizi

Abstract

Contemporary organizations are often presented as increasingly flexible, inclusive, and merit-based workplaces. Yet inequalities may also be reproduced through routine practices that remain largely unnoticed or are treated as an ordinary part of organizational life. Invisible work—including administrative, relational, emotional, and supportive tasks that receive limited recognition—offers an important perspective for understanding how such inequalities are produced and normalized. This study examines the relationship between invisible work and gendered vulnerability through a sociological reading of Kitty Green's The Assistant (2019). The film follows a young female assistant through an ordinary working day, providing a particularly useful case for examining how seemingly mundane workplace practices can reflect broader relations of gender, power, and organizational inequality.

The study aims to explore how invisible work contributes to the production and maintenance of gendered vulnerability in contemporary organizations. The analysis draws primarily on Joan Acker's conceptualization of gendered organizations and the literature on invisible work and organizational silence. Methodologically, the study adopts a qualitative film analysis. The film is treated not simply as a cultural product but as a sociological text through which everyday organizational practices and power relations can be examined. Particular attention is given to the distribution and recognition of work, everyday interactions, organizational hierarchies, and practices surrounding speaking up and remaining silent.

The thematic analysis points to three interconnected dimensions. First, invisible work appears not merely as a collection of unrecognized tasks but as part of a gendered division of organizational labor in which supportive and relational responsibilities are easily normalized and overlooked. Second, vulnerability is produced through organizational hierarchies that limit individuals' capacity to question established practices, particularly when their occupational position is relatively insecure. Third, organizational silence emerges as more than an individual decision not to speak; it is embedded in organizational relations and practices that shape what can be questioned, by whom, and at what potential cost.

By bringing invisible work, gendered vulnerability, and organizational silence into the same analytical framework, the study argues that vulnerability in contemporary workplaces should not be understood solely as an individual condition. Rather, it can be produced and sustained through ordinary organizational practices that distribute work, recognition, voice, and risk unequally.

Keywords: invisible labor, gender in organizations, vulnerability, organizational silence, film analysis

Yapay Zekâ Çağında Sağlık Okuryazarlığını Yeniden Düşünmek: Yeni Riskler ve Kırılganlık Biçimleri

Rethinking Health Literacy in the Age of Generative AI: Emerging Risks and New Forms of Vulnerability

Doç. Dr. Elif Kıran
Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Fen-Edebiyat/Sosyoloji, ekiran@nku.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8039-3822

Özet

Üretken yapay zekâ araçlarının yaygınlaşması, bireylerin sağlık bilgisine ulaşma ve bu bilgiyi değerlendirme biçimlerini önemli ölçüde değiştirmektedir. Geleneksel internet aramalarından farklı olarak üretken yapay zekâ, sağlıkla ilgili sorulara doğrudan, kişiselleştirilmiş ve çoğu zaman güven veren bir dil kullanarak yanıt verebilmektedir. Bu durum sağlık bilgisine erişimi kolaylaştırırken bilginin güvenilirliği, doğruluğu ve bireysel koşullara uygunluğu konusunda yeni riskleri de beraberinde getirmektedir. Bu çalışma, söz konusu dönüşümden hareketle sağlık okuryazarlığı kavramının üretken yapay zekâ çağında yeniden düşünülmesi gerektiğini ileri sürmektedir. Kavramsal nitelikteki bu çalışma, sağlık okuryazarlığı ve yapay zekâ okuryazarlığı literatürlerini bir araya getirerek üretken yapay zekâ aracılığıyla edinilen sağlık bilgisinin ortaya çıkardığı yeni kırılganlıkları tartışmaktadır.

Kuramsal çerçevede Ulrich Beck'in risk toplumu yaklaşımı ile Anthony Giddens'ın düşünümsel modernleşme yaklaşımından yararlanılmaktadır. Beck'in yaklaşımı, teknolojik gelişmelerin sağladığı olanaklarla birlikte ürettiği yeni belirsizlik ve risklerin anlaşılmasına imkân verirken Giddens'ın yaklaşımı, sağlık konusunda bilgi arayan, farklı bilgi kaynaklarını karşılaştıran ve kendi kararlarının sorumluluğunu giderek daha fazla üstlenen bireyin değişen konumunu anlamaya katkı sağlamaktadır. Çalışma, sağlık okuryazarlığı ve yapay zekâ okuryazarlığını bu iki kuramsal yaklaşım üzerinden birlikte ele alan bütünleştirici bir literatür değerlendirmesine dayanmaktadır.

Bu çerçevede üç temel önerme geliştirilmektedir. İlk olarak sağlık bilgisine erişimin kolaylaşmasının tek başına sağlık okuryazarlığının yükselmesi anlamına gelmediği savunulmaktadır. İkinci olarak üretken yapay zekâ bireye yalnızca sağlık bilgisini anlamlandırma değil, yapay zekâ tarafından üretilen bilginin güvenilirliğini, sınırlarını ve kendi koşullarına uygunluğunu değerlendirme sorumluluğu da yüklemektedir. Son olarak yapay zekâ okuryazarlığındaki farklılıkların mevcut sağlık eşitsizliklerine yeni bir boyut ekleyebileceği ve yeni kırılganlık biçimleri yaratabileceği ileri sürülmektedir. Bu nedenle çalışma, üretken yapay zekâ çağında sağlık okuryazarlığının, yapay zekâ aracılığıyla üretilen sağlık bilgisini eleştirel biçimde değerlendirebilme kapasitesini de kapsayacak şekilde genişletilmesi gerektiğini savunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Üretken yapay zekâ, sağlık okuryazarlığı, yapay zekâ okuryazarlığı, kırılganlık, risk toplumu

Abstract

Generative artificial intelligence (AI) is rapidly changing how individuals access, interpret, and engage with health information. Unlike conventional online searches, generative AI systems can provide personalized, conversational, and seemingly authoritative responses to health-related questions. While this development may facilitate access to health information, it also introduces new challenges concerning reliability, trust, interpretation, and individual responsibility. This paper argues that these changes require a reconsideration of what it means to be health literate in the age of generative AI.

The study develops a conceptual discussion at the intersection of health literacy and AI literacy, drawing theoretically on Beck's risk society perspective and Giddens' account of reflexive modernization. From a risk society perspective, generative AI may simultaneously expand access to health information and produce new uncertainties whose evaluation increasingly becomes the responsibility of individuals. Reflexive modernization further provides a framework for understanding individuals as increasingly active participants in seeking, comparing, interpreting, and acting upon health information rather than merely receiving knowledge from established experts.

Methodologically, the study adopts a conceptual approach informed by an integrative review of relevant literature on health literacy, AI literacy, digital health, and generative AI-mediated health information seeking. Bringing these bodies of literature together, the paper develops three central propositions. First, greater access to AI-generated health information does not necessarily translate into greater health literacy. Second, generative AI places new interpretive responsibilities on individuals, who must evaluate not only health information itself but also the credibility, limitations, and contextual appropriateness of AI-generated responses. Third, differences in individuals' ability to critically engage with generative AI may create new forms of health vulnerability and potentially reinforce existing inequalities.

The paper therefore proposes that health literacy in the age of generative AI increasingly involves the capacity to critically evaluate AI-mediated health information. Rather than treating AI merely as another source of health information, the study conceptualizes it as part of a broader transformation in the relationship among individuals, health knowledge, and expertise. This conceptual framework provides a foundation for future empirical research examining how individuals use generative AI in everyday health-related decision-making and how these practices may reshape health behaviors and inequalities.

Keywords: Generative artificial intelligence, health literacy, artificial intelligence literacy, vulnerability, risk society.

Deniz Ticareti Hukukunda Siber Risk ve Sigorta

Cyber Rısks And Insurance In Marıtıme Law

Doç. Dr. Gülşah Yılmaz
Uluslararası Final Üniversitesi, Hukuk, gulsah.yilmaz@final.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7589-2064

Özet

Seyrüsefer sistemleri, makine otomasyonu, kargo yönetimi ve liman arayüzlerinin dijitalleşmesi, deniz taşımacılığını operasyonel olarak güçlendirirken sektörü siber saldırıların doğrudan hedefi haline getirmiştir. Köprü üstü navigasyon cihazlarının manipülasyonu, balast ve makine otomasyonlarına yetkisiz müdahaleler veya fidye yazılımları; salt veri kaybının ötesinde çatma, yangın, batma, çevre kirliliği ve bedensel zararlar gibi ağır maddi ve hukuki neticelere yol açabilmektedir. Bu risk tablosuna karşın deniz ticaretinde sigorta teminatı bakımından derin bir hukuki belirsizlik bulunmaktadır. Geleneksel tekne-makine ve yük sigortalarında yer alan Kloz CL380 ile LMA istisnaları, bilgisayar ve yazılımların zarar verme aracı olarak kullanıldığı durumları açıkça teminat dışı bırakmaktadır. Karada uygulanan standart siber risk sigortaları ise veri tabanı bozulması, iş kesintisi ve kriz yönetimi giderlerini karşılarken fiziki mal hasarlarını ve bedensel zararları hariç tutmaktadır. Sonuçta geminin siber saldırı neticesinde batması veya çatması senaryosunda ortaya çıkan fiziksel zararlar her iki poliçenin de kapsamı dışında kalarak uygulamada "siber boşluk" (cyber gap) yaratmaktadır. Sorumluluk sigortaları (P&I) açısından ise siber saldırılar savaş ve terörizm istisnaları veya kulübün takdir yetkisi üzerinden risk taşımakta; sistemleri çözmek için ödenen fidyeler doğrudan teminat harici kalmaktadır. Öte yandan Uluslararası Denizcilik Örgütü'nün (IMO) Emniyetli Yönetim Sistemleri (SMS) kapsamındaki zorunlulukları uyarınca, gemide siber risk yönetiminin bulunmaması gemiyi "yola elverişsiz" kılabilecektir. Bu çalışma; siber saldırıların yol açtığı zararlarda illiyet bağının tespitini deniz sigortası prensipleri doğrultusunda ele almakta; donatanın Türk Ticaret Kanunu ile uluslararası konvansiyonlar altındaki denize ve yola elverişlilik borcunun siber güvenlik boyutuyla dönüşümünü tartışmaktadır. Çalışmada bilhassa Kloz CL380 ve LMA klozlarının katı istisnalarının aşılması amacıyla geliştirilen geri alım (write-back) klozu mekanizmaları, fidye ödemelerinin hukuki niteliği ve kurtarma masrafı sayılıp sayılamayacağı, P&I kulüplerinin takdir yetkisi sınırları ile hem IT hem OT sistemlerini kapsayan denizciliğe özgü hibrit siber sigorta poliçe alternatifleri incelenmekte ve sektör paydaşlarına sigorta hukuku alanında somut hukuki çözüm önerileri sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Deniz Ticareti Hukuku, Siber Risk, Sigorta

Abstract

The digitalization of navigation systems, engine automation, cargo management, and port interfaces has operationally enhanced maritime transport while rendering the sector a direct target for cyberattacks. The manipulation of bridge navigation equipment, unauthorized interference with ballast and machinery automation, or ransomware attacks can lead to severe financial and legal repercussions far beyond mere data loss, including collisions, fires, sinkings, marine pollution, and bodily injuries. Despite this alarming risk landscape, profound legal uncertainty persists regarding insurance coverage in maritime commerce. Standard exclusions in traditional hull and machinery (H&M) and cargo policies—such as Clause CL380 and various LMA exclusions—expressly exclude losses where computers or software are utilized as mechanisms to inflict harm. Conversely, conventional land-based cyber risk insurance policies cover database corruption, business interruption, and crisis management expenses while excluding physical property damage and bodily injuries. Consequently, under a scenario where a vessel sinks or collides due to a cyber incident, the resulting physical losses fall outside the scope of both policies, creating an operational "cyber gap" in practice. Concerning Protection and Indemnity (P&I) liability insurance, cyber risks face challenges under war and terrorism exclusions or remain subject to the board's absolute discretion, while ransom payments disbursed to unlock encrypted systems generally fall outside direct coverage. Furthermore, pursuant to the International Maritime Organization (IMO) mandates within Safety Management Systems (SMS), the absence of maritime cyber risk management may render a vessel legally "unseaworthy". This study examines the proximate cause analysis of cyber-induced losses in light of marine insurance principles and analyzes the transformation of the carrier's and shipowner's duty to exercise due diligence to make the ship seaworthy and cargoworthy under the Turkish Commercial Code and international conventions. In particular, this paper scrutinizes write-back clause mechanisms designed to overcome the stringent exclusions of Clause CL380 and LMA clauses, the legal characterization of ransom payments and whether they qualify as sue and labour or general average expenses, the limits of P&I club discretion, and bespoke hybrid marine cyber policy alternatives encompassing both IT and OT systems, ultimately providing concrete legal recommendations for industry stakeholders.

Keywords: Maritime Law, Cyber Risk, Insurance

Risk Toplumunda Yapay Zekâ Etiği: Teknolojik Kırılganlıklardan Kurumsal Dirençliliğe

Artificial Intelligence Ethics in the Risk Society: From Technological Vulnerabilities to Institutional Resilience

Dr. Sevda Nur Çevik Tekelioğlu
Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, cevikksevdanurr@gmail.com ORCID: 0000-0003-1985-8069

Özet

Bu çalışmanın amacı, yapay zekâ kaynaklı etik ve toplumsal riskleri Ulrich Beck'in risk toplumu kuramı çerçevesinde incelemek ve bu risklerin kurumsal dirençlilik üzerindeki etkilerini kamu politikası ve yönetim perspektifinden değerlendirmektir. Yapay zekâ teknolojilerinin kamu yönetiminden sağlık ve eğitime, finansal hizmetlerden güvenlik ve iletişim alanlarına kadar genişleyen kullanımı, teknolojinin sunduğu imkânların yanında yeni risk ve kırılganlık alanlarını da beraberinde getirmektedir. Algoritmik önyargı, mahremiyet ihlalleri, hesap verebilirlik sorunları, karar alma süreçlerinde şeffaflık eksikliği, insan denetiminin zayıflaması ve sorumluluğun belirlenmesinde yaşanan güçlükler bu riskler arasında öne çıkmaktadır. Söz konusu riskler, etkilerinin önceden bütünüyle öngörülememesi, farklı toplumsal ve kurumsal alanlara yayılabilmesi, sınırları aşan sonuçlar doğurabilmesi ve sorumluluğun çok sayıda aktör arasında dağılması bakımından risk toplumu kuramının temel varsayımlarıyla örtüşmektedir. Çalışmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmekte ve kavramsal ve kuramsal analiz yöntemi kullanılmaktadır. Bu kapsamda Ulrich Beck'in risk toplumu yaklaşımı ile yapay zekâ etiği, teknolojik risk, yönetişim ve kurumsal dirençlilik literatürü birlikte değerlendirilmektedir. Analizde belirsizlik, öngörülemezlik, sorumluluk, şeffaflık, hesap verebilirlik, insan denetimi, kurumsal öğrenme ve uyum kapasitesi temel kavramlar olarak ele alınmaktadır. Çalışmada, yapay zekâ kaynaklı risklerin geleneksel risk yönetimi araçlarıyla ele alınmasının sınırlı kaldığı; özellikle hızlı teknolojik değişim ve belirsizlik koşullarında kurumların riskleri ortaya çıkmadan önce öngörebilecek, ortaya çıkan etkileri izleyebilecek ve değişen koşullara uyum sağlayabilecek yönetsel kapasitelere ihtiyaç duyduğu değerlendirilmektedir. Bu çerçevede kurumsal dirençlilik, risklere karşı mevcut yapıların korunmasıyla sınırlı bir kavram olarak değil, kurumların yeni riskleri tanıma, öğrenme, uyum sağlama ve karar süreçlerini yeniden düzenleme kapasitesi olarak ele alınmaktadır. Çalışmanın sonucunda etik etki değerlendirmesi, sürekli risk izleme mekanizmaları, şeffaf ve hesap verebilir karar süreçleri, etkin insan denetimi, kurumlar arası koordinasyon ve kurumsal öğrenme kapasitesinin yapay zekâ kaynaklı riskler karşısında kurumsal dirençliliğin güçlendirilmesinde temel unsurlar olduğu değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: yapay zekâ etiği; teknolojik risk; kurumsal dirençlilik; yapay zekâ yönetimi.

Abstract

This study aims to examine the ethical and social risks arising from artificial intelligence within the framework of Ulrich Beck's risk society theory and to evaluate the effects of these risks on institutional resilience from the perspective of public policy and administration. The expanding use of artificial intelligence technologies across public administration, healthcare, education, financial services, security, and communication has created new areas of risk and vulnerability alongside the opportunities offered by these technologies. Algorithmic bias, privacy violations, accountability problems, lack of transparency in decision-making processes, weakened human oversight, and difficulties in determining responsibility are among the most prominent risks. These risks are consistent with the main assumptions of risk society theory in terms of their limited predictability, their capacity to spread across different social and institutional domains, their potential to generate cross-border consequences, and the distribution of responsibility among multiple actors. The study adopts a qualitative research approach and employs conceptual and theoretical analysis. In this context, Ulrich Beck's risk society perspective is evaluated together with the literature on artificial intelligence ethics, technological risk, governance, and institutional resilience. The analysis focuses on uncertainty, unpredictability, responsibility, transparency, accountability, human oversight, institutional learning, and adaptive capacity as key concepts. The study argues that conventional risk management tools remain limited in addressing AI-related risks and that, particularly under conditions of rapid technological change and uncertainty, institutions require administrative capacities that enable them to anticipate risks, monitor emerging impacts, and adapt to changing conditions. Institutional resilience is therefore understood not merely as the preservation of existing structures against risks, but as the capacity of institutions to recognize new risks, learn, adapt, and reorganize decision-making processes. The study concludes that ethical impact assessment, continuous risk monitoring mechanisms, transparent and accountable decision-making processes, effective human oversight, inter-institutional coordination, and institutional learning capacity are key elements in strengthening institutional resilience against AI-related risks.

Keywords: artificial intelligence ethics; technological risk; institutional resilience; artificial intelligence governance.

Zazaca ve Hewrami'de Fiil Uyumunda Cinsiyetin Kanonikliği: Tipolojik Bir Karşılaştırma

Canonicality of Gender Agreement in Verbs: A Comparative Typological Study of Zazaki and Hawrami

Mihriban Subaşı
Bingöl Üniversitesi, mihribansubasiy@gmail.com, ORCID: 0000-0002-4510-1521

Özet

Hint Avrupa dil ailesi genelinde gramatikal cinsiyet, çoğunlukla isimlerde veya isim öbeklerinde işaretlenirken; Zazaca ve Hewrami gibi iki kadim İrani dilde fiil çekiminde ve predikatif öğelerde dolayısıyla özne ve yüklem uyumunda (verbal agreement) da cinsiyet uyumu ve sayı uyumu vardır. Bu iki dilde fiil veya yüklem, özneye göre çekimlenir, öznenin çoğul olması durumunda cinsiyet, nötürleşirken tekil durumda cinsiyet eril veya dişil olarak işaretlenir. Dolayısıyla özne dişil ise fiil dişil cinsiyet eki ile çekimlenir, eril ise eril cinsiyet eki ile çekimlenir. Öte yandan özne ve yüklem uymu yalnızca nominatif durumda geçerlidir. Her iki dilin de yarı ergatif diller grubunda olması ve ergatif durumda özne ve yüklem uyumunun yerini nesne ve yüklem uyumuna bırakması oldukça ender özelliklerdir. Bu işaretlemenin ve ayrımının korunması ve dahası ergatif özellikten ötürü hizalananmanın değişmesi tipolojik açıdan nadir görülen bir durumdur. Kuzeybatı İrani diller grubuna mensup olan Zazaca ve Gorani/Hewrami, bu nadir gramatikal özellikleri bünyesinde barındıran ve hala muhafaza eden iki elzem dildir.

Bu çalışma, Greville Corbett'in "Kanonik Tipoloji" (Canonical Typology) modeli çerçevesinde Zazaca ve Hewrami'deki fiil ve yüklem uyumunda cinsiyet özelliklerini ve yapısını tipolojik çerçevede incelemektedir. Kanonik modelde hedef (target) üzerindeki cinsiyet işaretlemesi belirli bir eksende "kanonik sapma" (non canonical deviation) veya "yüksek indeksli uyum" olarak değerlendirilir. Çalışmada, bilhassa her iki dilde de geçmiş ve şimdiki zaman kipi çekimlerinde, bölünmüş-ergatif yapı durumunda ve yüklem ile özne/nesne uyumunda biçimlenen dişil/eril morfolojik markörler karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Akabinde elde edilen bulgular, Zazaca ve Hewrami'nin fiil uyumundaki cinsiyet işaretleme sisteminin teorik dilbilimdeki kanonik kriterlerle ne ölçüde örtüştüğünü göstermekte olup bunun neticesinde de İrani dillerin dünya dil tipolojisindeki bilhassa özgün gramatikal cinsiyet noktasında konumunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Zazaca, Hewrami, Fiil Uyumunda Cinsiyet, Kanonik Tipoloji, İrani Diller, Tipolojik Karşılaştırma.

Abstract

While grammatical gender across the Indo-European language family is predominantly marked on nouns or noun phrases, two ancient Iranian languages—Zazaki and Hewrami—exhibit gender and number agreement in verb conjugation and predicative elements, and consequently in subject-predicate (verbal) agreement. In these two languages, the verb or predicate is conjugated according to the subject; gender is neutralized when the subject is plural, whereas it is marked as masculine or feminine when the subject is singular. Thus, if the subject is feminine, the verb is conjugated with a feminine gender marker, and if masculine, with a masculine gender marker. However, subject-predicate agreement applies only in the nominative case. The fact that both languages belong to the group of semi-ergative languages—where subject-predicate agreement gives way to object-predicate agreement in the ergative case—represents a highly unusual set of characteristics. The preservation of this marking and distinction, along with the shift in alignment due to ergative properties, constitutes a typologically rare phenomenon. Zazaki and Gorani/Hewrami, members of the Northwestern Iranian language group, are two crucial languages that possess and continue to maintain these rare grammatical features.

This study examines the gender characteristics and structure of verb and predicate agreement in Zazaki and Hewrami within the typological framework of Greville Corbett's "Canonical Typology" model. In the canonical model, gender marking on the target is evaluated along a specific axis as either a "non-canonical deviation" or "high-index agreement." The study comparatively examines feminine and masculine morphological markers—particularly those manifested in past and present tense conjugations, split-ergative structures, and predicate-subject/object agreement—across both languages. Subsequently, the findings demonstrate the extent to which the gender-marking systems in Zazaki and Hewrami verb agreement align with canonical criteria in theoretical linguistics, thereby elucidating the position of Iranian languages within global linguistic typology, specifically regarding their distinctive grammatical gender systems.

Keywords: Zazaki, Hewrami, Gender in Verb Agreement, Canonical Typology, Iranian Languages, Typological Comparison.

Ekonomik Kriz ve Güvencesizlik Dönemlerinde Kimlik Aşınması ve İdeal Kaybı: Dünya-Ahiret Dengesi Bağlamında Teorik Bir İnceleme

Identity Erosion and the Loss of Ideals in Times of Economic Crisis and Insecurity: A Theoretical Analysis of the Balance Between Worldly Life and the Hereafter

Dr. Öğr. Üyesi Şahin Yetik
Kafkas Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Arap Dili ve Belagatı Ana Bilim Dalı, Kars, Türkiye,
sahinyetik@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-9064-7681

Özet

Bu çalışma, ekonomik kriz ve güvencesizlik dönemlerinde bireyin yalnızca maddî yaşam koşullarının değil; kimlik inşası, ideal yönelimleri, maneviyat algısı ve dünya-ahiret dengesiyle kurduğu ilişkinin de nasıl etkilendiğini teorik düzeyde incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın temel problem; sürekli geçim baskısı, gelir belirsizliği, borçluluk ve gelecek kaygısının bireyin kendi değerleri doğrultusunda karar verme, uzun vadeli amaçlar geliştirme ve hayatının öznesi olma kapasitesini hangi mekanizmalar üzerinden sınırlandırdığıdır. Bu doğrultuda çalışmada nitel ve teorik araştırma yaklaşımı benimsenmiş; klasik İslâm düşüncesi ile çağdaş sosyoloji, psikoloji ve ekonomi literatürü doküman incelemesi, kavramsal çözümleme, karşılaştırmalı okuma ve yorumlayıcı değerlendirme yöntemiyle ele alınmıştır. Kur'ân ayetleri, klasik tefsirler ve İslâm ahlâk düşüncesine ilişkin metinler normatif ve kavramsal referanslar olarak değerlendirilmiş; çağdaş kuramsal çalışmalar ile kurumsal raporlar ise ekonomik güvencesizliğin toplumsal bağlamını görünür kılmak amacıyla kullanılmıştır. Çalışmada ekonomik baskının zaman yoksunluğu, düşünsel daralma, sağlık kaybı, bireyin araçsallaşması, özne olma kapasitesinin zayıflaması ve gençlik ideallerinin ertelenmesi gibi süreçler üzerinden kimliği aşındırabildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bulgular, ekonomik kriz ve güvencesizliğin bireyi zorunlu olarak idealsiz hâle getirmediğini; ancak ideallerin eyleme dönüşme gücünü zayıflatarak onları ertelenmiş, daralmış veya yalnızca zihinsel düzeyde korunan hedeflere dönüştürebildiğini göstermektedir. Ayrıca maneviyatın bu süreçte hem dayanıklılığı artıran dönüştürücü bir kaynak hem de yapısal sorunların sorgulanmasını erteleyen telafi edici bir sığınak işlevi görebileceği tespit edilmiştir. Bu yönüyle çalışma, ekonomik sorunların yalnızca bireysel psikoloji veya gelir düzeyi üzerinden değil; zaman, emek, sağlık, aile, toplumsal sorumluluk ve ahlâkî özneleşme alanlarıyla birlikte değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak ekonomik adaletin yalnızca gelir dağılımı veya refah artışı meselesi olmadığı; insanın zamanını, sağlığını, emeğini, aile hayatını, ahlâkî sorumluluğunu ve kimlik bütünlüğünü koruyan temel bir şart olduğu savunulmaktadır. Bu nedenle insan onuruna uygun çalışma koşulları, aile ve toplum için ayrılabilir zaman, nitelikli eğitim ve sorumluluk merkezli maneviyat, kimlik aşınmasına karşı bütüncül çözüm alanları olarak önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik Kriz, Ekonomik Güvencesizlik, Kimlik Aşınması, İdeal Kaybı, Dünya-Ahiret Dengesi

Abstract

This study aims to examine, at a theoretical level, how individuals are affected during periods of economic crisis and insecurity not only in terms of their material living conditions but also with regard to identity formation, ideal orientations, spirituality, and their understanding of the balance between worldly life and the hereafter. The central problem of the study is through which mechanisms persistent livelihood pressure, income uncertainty, indebtedness, and anxiety about the future restrict individuals' capacity to make decisions in accordance with their own values, develop long-term goals, and act as agents of their own lives. Accordingly, the study adopts a qualitative and theoretical research approach and analyzes classical Islamic thought together with contemporary sociological, psychological, and economic literature through document analysis, conceptual examination, comparative reading, and interpretive evaluation. Qur'anic verses, classical tafsīr works, and texts related to Islamic moral thought are treated as normative and conceptual references, while contemporary theoretical studies and institutional reports are used to clarify the social context of economic insecurity. The study concludes that economic pressure may erode identity through such processes as time poverty, cognitive narrowing, health deterioration, the instrumentalization of the individual, the weakening of agency, and the postponement of youthful ideals. The findings indicate that economic crisis and insecurity do not necessarily make individuals devoid of ideals; however, they may weaken the practical force of ideals and transform them into postponed, narrowed, or merely mentally preserved goals. The study also finds that spirituality may function in this process both as a transformative source that strengthens resilience and as a compensatory refuge that delays the questioning of structural problems. In this respect, the study argues that economic problems should not be evaluated only in terms of individual psychology or income level, but together with time, labor, health, family, social responsibility, and moral agency. As a result, economic justice is presented not merely as a matter of income distribution or welfare increase, but as a fundamental condition for preserving human time, health, labor, family life, moral responsibility, and identity integrity. Therefore, working conditions compatible with human dignity, sufficient time for family and social life, quality education, and responsibility-oriented spirituality are proposed as integrated responses to identity erosion.

Keywords: Economic Crisis, Economic Insecurity, Identity Erosion, Loss of Ideals, Balance Between Worldly Life and the Hereafter

Mali Kırılganlığa Kamu Borç Stoku Perspektifinden Bir Bakış: 2020-2026 Ç1 Dönemi Türkiye

A Look at Public Debt Stock Perspective on Fiscal Vulnerability: Turkey, 2020–Q1 2026

Doç. Dr. Dilek Göze Kaya[1]

[1] Süleyman Demirel Üniversitesi, Maliye Bölümü, dilekkaya@sdu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3477-1877

Özet

Küresel konjonktürde artış eğilimi gösteren belirsizlikler; süregelen enflasyonist baskılar, faiz oranları ile döviz kurlarındaki yüksek oynaklık, jeopolitik risk faktörleri, finansal koşullardaki değişimler ve doğal afetler, ülkelerin makroekonomik şoklara karşı sergiledikleri direncin kamu maliyesi yapısı ve politika alanı ile olan karşılıklı ilişkisini derinleştirmiştir. Makroekonomik kırılganlık çerçevesinde mali kırılganlık söz konusu şokların kamu gelir-gider dengesi, bütçe açıkları ve borçlanma maliyetleri üzerindeki mali baskılarını içermektedir. Kırılganlıklara karşı kamu maliyesinin makroekonomik şokları sönümleme kapasitesi ve kriz evrelerinde makroekonomik istikrarı tesis edecek maliye politikası manevra alanını sürdürebilmesi kritik önem taşımaktadır.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de 2020–2026 yılı birinci çeyreği döneminde mali kırılganlığı kamu borç stoku göstergeleri üzerinden resmederek kamu mali dirençliliği açısından değerlendirmektir. Böylece Türkiye'de söz konusu dönemde borç büyüklüğü ekonominin gelir üretme kapasitesiyle kıyaslanmakta ve kur şoklarının borç yükü üzerindeki etkisi ortaya konulmaktadır. Sonuç olarak Türkiye'ye ait tablolar incelendiğinde döviz kurunun, faizlerin ve büyümedeki bozulmaların; kamu borç stokunun ulusal para birimi cinsinden karşılığını, borçlanma maliyetlerini ve bütçenin genel finansman gereksinimini yukarı yönlü baskılayarak mali kırılganlığı artırdığı söylenebilmektedir.

Anahtar Kelimeler: mali kırılganlık; kamu borç stoku; kur riski

Abstract

The rising level of uncertainty in the global economic environment including risks such as persistent inflationary pressures, high volatility in interest rates and exchange rates, geopolitical risks, changes in financial conditions, and natural disasters has deepened the interrelationship between countries' resilience to macroeconomic shocks and the structure of their public finances and policy space. In the context of macroeconomic vulnerability, fiscal vulnerability refers to the fiscal pressures that such shocks exert on the balance of public revenues and expenditures, budget deficits, and borrowing costs. It is of critical importance that public finances have the capacity to cushion macroeconomic shocks against vulnerabilities and that fiscal policy maintains the flexibility needed to ensure macroeconomic stability during crisis phases. The purpose of this study is to assess fiscal resilience in Turkey by mapping fiscal vulnerability through public debt stock indicators during the period from 2020 to the first quarter of 2026. Thus, in Turkey during the period in question, the size of the debt is compared to the economy's income-generating capacity, and the impact of exchange rate shocks on the debt burden is highlighted. Consequently, an analysis of the tables for Turkey suggests that exchange rate fluctuations increase fiscal vulnerability by exerting upward pressure on the value of the public debt stock in national currency terms, borrowing costs, and the budget's overall financing requirements.

Keywords: fiscal vulnerability; public debt stock; exchange rate risk

Yenilenebilir Enerji Politikalarının Uygulanmasında Yapay Zekânın Kullanımı: Kamu Yönetimi İlkeleri Açısından Bir Değerlendirme

The Use Of Artıfıcıal Intellıgence In The Implementatıon Of Renewable Energy Polıcıes: An Assessment From The Perspectıve Of Publıc Admınıstratıon Prıncıples

Ece Toksoy[1], Dr.Öğr.Üyesi. Yakup Özkaya[2]

[1]*Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, İzmir, Türkiye. E-posta: ecetoksoy28@gmail.com, ORCID: https://orcid.org/0009-0000-8568-201X*

[2]*Dr. Öğr. Üyesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü, İzmir, Türkiye. E-posta: yakup.ozkaya@deu.edu.tr, ORCID: https://orcid.org/0000-0001-8724-1306*

Özet

Nüfus artışı, sanayileşme ve iklim değişikliğinin etkisiyle küresel enerji ihtiyacı sürekli artmakta; bu eğilim enerji arz güvenliği ile karbonsuzlaşma hedeflerini birlikte gözeten bütüncül bir politika yaklaşımını zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda ülkeler, yenilenebilir enerji kaynaklarının payını artırmaya yönelik politika ve hedefler benimsemektedir. Ne var ki yenilenebilir kaynakların kesintili (intermittent) ve hava koşullarına bağlı üretim yapısı, şebeke entegrasyonu güçlükleri ve tahmin belirsizliği, söz konusu politikaların uygulama aşamasında üretim ve talep tahmini, şebeke yönetimi, arıza tespiti ve kaynak tahsisi gibi veri yoğun süreçlerde yüksek düzeyde analitik kapasite gerektirmektedir. Yapay zekâ teknolojileri bu kapasiteyi sağlayan başlıca araçlardan biri olarak öne çıkmakta ancak kamu karar alma süreçlerine dâhil edilmeleri şeffaflık, hesap verebilirlik ve denetim açısından yeni sorular doğurmaktadır. Bu çalışmanın amacı, yenilenebilir enerji politikalarının uygulama aşamasındaki yapay zekâ kullanımını kamu yönetimi ilkeleri çerçevesinde incelemektir. Çalışma, "Yapay zekâ uygulamaları, yenilenebilir enerji politikalarının uygulanmasında etkinliği artırırken şeffaflık, hesap verebilirlik ve denetim ilkeleriyle ne ölçüde uyumlu işlemektedir?" sorusuna yanıt aramaktadır. Çalışmada enerji politikalarını gerçekleştirmeye yönelik yapılan uygulamalarda yapay zekâ kullanımı şeffaflık, hesap verebilirlik, etkinlik ve denetim gibi kamu yönetimi ilkeleri çerçevesinde değerlendirilmektedir. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımı kullanılarak politika belgeleri ve konuyla ilgili akademik çalışmalar doküman analizi yöntemiyle incelenmektedir. Çalışma sonucunda yapay zekâ kullanımının yenilenebilir enerji politikalarının uygulanması aşamasında etkinliği artırdığı, kaynakların etkin kullanımında önemli olanaklar sunduğu değerlendirilmektedir. Bununla birlikte kamu yönetimi ilkeleri çerçevesinde algoritmaların hangi ölçütlerle veri sunduğunun açıkça belirtilmesi ve yapay zekâ sistemlerinin insan denetimine tabi olması önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: yapay zekâ, yenilenebilir enerji politikaları, kamu yönetimi

Abstract

Driven by population growth, industrialisation and climate change, global energy demand continues to rise, necessitating a holistic policy approach that addresses energy supply security and decarbonisation goals together. In this context, countries have adopted policies and targets to increase the share of renewable energy sources. However, the intermittent and weather-dependent nature of renewable generation, grid-integration challenges and forecasting uncertainty demand a high level of analytical capacity at the implementation stage of these policies, particularly in data-intensive processes such as generation and demand forecasting, grid management, fault detection and resource allocation. Artificial intelligence technologies have emerged as one of the principal tools for providing this capacity; yet their incorporation into public decision-making raises new questions regarding transparency, accountability and oversight. The aim of this study is to examine the use of artificial intelligence in the implementation phase of renewable energy policies within the framework of public administration principles. The study seeks to answer the following research question: "To what extent do artificial intelligence applications operate in accordance with the principles of transparency, accountability and oversight while enhancing effectiveness in the implementation of renewable energy policies?" The study evaluates the application of artificial intelligence in implementing energy policies through the lens of public administration principles such as transparency, accountability, effectiveness and oversight. A qualitative research approach is employed, utilising document analysis to examine policy documents and relevant academic studies. The study concludes that the use of artificial intelligence enhances effectiveness during the implementation of renewable energy policies and offers significant opportunities for the efficient use of resources. However, within the framework of public administration principles, it is essential to clearly specify the criteria by which algorithms present data and to ensure that artificial intelligence systems remain subject to human oversight.

Keywords: artificial intelligence, renewable energy policies, public administration

Afet Yönetiminde İlk Müdahale Süreçlerinde Yerel Yönetimler, Merkezi Kurumlar ve Afet Gönüllülüğü: Koordinasyon Sorunlarının Gönüllülüğe Etkisi

Local Governments, Central Institutions, and Disaster Volunteerism in First Response Processes in Disaster Management: The Impact of Coordination Problems on Volunteerism

Nilüfer Gürsoy Umul[1], Saniye İrem Kırıcı[2], Kadir Zorba[3]

[1] Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Afet Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Nilüfer Gürsoy Umul, İzmir, Türkiye. Email: nilufer.gursoyumul@ogr.deu.edu.tr, ORCID: https://orcid.org/0009-0006-5459-9970

[2] Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Afet Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Saniye İrem Kırıcı, İzmir, Türkiye. Email: iremklavuz@gmail.com, ORCID: https://orcid.org/0000-0001-5397-4261

[3] Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Afet Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, İzmir, Türkiye. Email: Kadir.zorba@hotmail.com, ORCID: https://orcid.org/0009-0008-0451-6318

Özet

Afetler, can ve mal kayıplarına yol açmanın yanı sıra kamu kurumlarının örgütlenme kapasitesini, karar alma süreçlerini ve toplumsal dayanıklılığı sınayan çok boyutlu krizlerdir. Afet sonrasında yürütülen ilk müdahale faaliyetleri; arama-kurtarma, sağlık hizmetleri, güvenlik, tahliye, ulaşım, geçici barınma ve temel ihtiyaçların karşılanması gibi birçok alanı kapsamaktadır. Bu faaliyetlerin hızlı, etkili ve bütüncül biçimde yürütülebilmesi, merkezi kurumlar ile yerel yönetimler arasındaki koordinasyonun yanı sıra sivil toplum kuruluşları ve afet gönüllülerinin sürece etkin biçimde dâhil edilmesine bağlıdır. Literatürde merkezi-yerel koordinasyon ile afet gönüllülüğü genellikle ayrı ayrı ele alınmakta; iki alanın birbirine etkisini Türkiye özelinde bütüncül bir yaklaşımla inceleyen çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir.

Bu çalışmanın amacı, afet yönetiminde ilk müdahale süreçlerinde yerel yönetimler ile merkezi kurumlar arasında yaşanan koordinasyon sorunlarını incelemek ve bu sorunların afet gönüllülüğüne etkilerini 6 Şubat depremleri örneği üzerinden ortaya koymaktır. Bu çalışma, 6 Şubat 2023 depremlerindeki ilk müdahale süreçleriyle ve afet gönüllülüğünün kurumsal ve sahadaki pratikleriyle sınırlıdır. Çalışmada, afet yönetiminin kurumsal yapısı, ilgili aktörlerin görev ve sorumlulukları ile ilk müdahale aşamasındaki karar alma ve uygulama süreçleri ele alınmıştır. Ayrıca gönüllülerin arama-kurtarma, yardım dağıtımı, iletişim, psikososyal destek ve lojistik faaliyetlerdeki rolleri değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda çalışma; Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) raporları, TAMP (Türkiye Afet Müdahale Planı) metinleri ve akademik makalelerden oluşan analiz ve literatür taraması yöntemiyle yürütülmüştür.

Araştırma kapsamında kurumlar arasındaki görev ve yetki belirsizlikleri, iletişim kopuklukları, bilgi paylaşımındaki yetersizlikler, ortak veri sistemlerinin etkin kullanılmaması, kaynakların ihtiyaç bölgelerine zamanında ulaştırılamaması ve bürokratik süreçlerin müdahale faaliyetlerini yavaşlattığı görülmektedir. Merkezi

karar alma yapıları, yerel aktörlerin ve gönüllülerin karar süreçlerine katılımını kısıtlayacak ortak çalışma alanlarının oluşumunu engellemektedir. Bürokratik engeller nedeniyle yerel yönetimler ile sivil toplum kuruluşlarının sahada hızlı hareket etmesini engellemektedir. Bununla birlikte afet gönüllülüğünün kurumsal bir altyapıya tam anlamıyla oturtulamaması da önemli bir sorun alanı oluşturmaktadır. Gönüllülerin çevrim içi verilen temel eğitimlerin ötesinde sahadaki pratik uygulamalar ve sertifikasyon süreçlerinde yetersiz kalması, görev dağılımındaki belirsizlikler, koordinasyonsuz yardım faaliyetleri, güvenlik ve sorumluluk sorunları, gönüllü veri tabanlarının entegrasyon eksikliği ve afet sonrasında gönüllülerin psikolojik ve sosyal açıdan yeterince desteklenmemesi, müdahale kapasitesini sınırlamaktadır.

Çalışma sonucunda, afetlere etkin müdahale için merkezi ve yerel kurumlar arasında güçlü bir koordinasyon mekanizmasının kurulmasının ve afet gönüllülerine yönelik nitelikli eğitim programlarının hayata geçirilmesinin kritik öneme sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda TAMP güncellenmeli, gönüllülük yönetmeliği operasyonel gerçeğe göre düzenlenmeli ve yasal nitelik sağlanmalıdır. Bunun yanında afet gönüllülerinin düzenli ve uygulamalı eğitimlerden geçirilmesi, görev tanımlarının açıkça belirlenmesi, gönüllü veri tabanlarının ortak sistemlere entegre edilmesi, tatbikatlara dâhil edilmeleri ve faaliyetlerinin AFAD ile belediyeler koordinasyonunda ortak bir idare sistemi üzerinden yürütülmesi önerilmektedir. Bu düzenlemelerin afet müdahalesinin hızını ve etkinliğini artıracağı değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kurumlar arası ilişkiler, TAMP, sivil toplum, ilk müdahale, yerel yönetimler, merkezi yönetim, kurumlar arası koordinasyon, afet gönüllülüğü.

Abstract

Disasters are multi-dimensional crises that not only cause loss of life and property but also test the organizational capacity of public institutions, decision-making processes, and social resilience. First response activities carried out after a disaster encompass many areas such as search and rescue, healthcare services, security, evacuation, transportation, temporary shelter, and meeting basic needs. The rapid, effective, and holistic execution of these activities depends on the coordination between central institutions and local governments, as well as the active inclusion of non-governmental organizations and disaster volunteers in the process. In the literature, central-local coordination and disaster volunteerism are generally addressed separately; studies examining the mutual impact of these two areas with a holistic approach specific to Turkey are observed to be limited.

The aim of this study is to examine the coordination problems experienced between local governments and central institutions in first response processes in disaster management and to reveal the effects of these problems on disaster volunteerism through the example of the February 6 earthquakes. This study is limited to the first response processes in the February 6, 2023 earthquakes and the institutional and field practices of disaster volunteerism. The study addresses the institutional structure of disaster management, the duties and responsibilities of relevant actors, and the decision-making and implementation processes during the first response phase. Furthermore, the roles of volunteers in search and rescue, aid distribution, communication, psychosocial support, and logistics activities were evaluated. Accordingly, the study was conducted through the method of analysis and literature review consisting of Disaster and Emergency Management Authority (AFAD) reports, TAMP (National Disaster Response Plan of Turkey) texts, and academic articles.

Within the scope of the research, it is observed that ambiguities in duties and authorities between institutions, communication breakdowns, inadequacies in information sharing, ineffective use of common data systems, failure to deliver resources to areas of need on time, and bureaucratic processes slow down response activities. Centralized decision-making structures prevent the formation of common working areas that would restrict the participation of local actors and volunteers in decision-making processes. Bureaucratic obstacles prevent local governments and non-governmental organizations from acting quickly in the field. Moreover, the failure to fully establish a corporate infrastructure for disaster volunteerism constitutes a significant problem area. The inadequacy of volunteers in practical field applications and certification processes beyond basic online training, uncertainties in task distribution, uncoordinated relief activities, security and liability issues, lack of integration in volunteer databases, and the insufficient psychological and social support for volunteers after a disaster limit the response capacity.

As a result of the study, it was concluded that establishing a strong coordination mechanism between central and local institutions and implementing qualified training programs for disaster volunteers are of critical importance for an effective response to disasters. In this direction, TAMP should be updated, the volunteerism regulation should be revised according to operational realities, and legal quality should be ensured. In addition, it is recommended that disaster volunteers undergo regular and practical training, their job descriptions be clearly defined, volunteer databases be integrated into common systems, they be included in drills, and their activities be carried out through a common administration system under the coordination of AFAD and municipalities. It is evaluated that these regulations will increase the speed and effectiveness of disaster response.

Keywords: Inter-institutional relations, TAMP, civil society, first response, local governments, central administration, inter-institutional coordination, disaster volunteerism.

Sağlık Sisteminin Dirençliliğinde Dijital Dönüşüm: Afet Dönemlerinde Teletıp ve Kronik Hastalık Yönetimi

Digital transformation in health system resilience: Telemedicine and the Management of Chronic Diseases During Disasters

Nilüfer Gürsoy Umul[1], Doç.Dr. Gülcihan Arkan Üner[2]

[1]Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Afet Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, İzmir, Türkiye. Email: nilufer.gursoyumul@ogr.deu.edu.tr,

ORCID: https://orcid.org/0009-0006-5459-9970

[2]Doç. Dr., İzmir Demokrasi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İzmir, Türkiye. Email: gulcihan.48@gmail.com,

ORCID: https://orcid.org/0000-0002-6085-5831

Özet

Afetler, iklim değişikliği ve insani olaylar sağlık altyapısında ciddi tahribata neden olmaktadır. Bu çalışma, 2014-2026 yılları arasındaki Google Scholar, ULAKBİM/Dergipark gibi veri tabanlarında yayımlanan ulusal ve uluslararası akademik makaleler incelenerek geleneksel literatür taraması yöntemiyle yürütülmüştür. Bu derlemede, sağlık sistemlerinin dirençliliğinin artırılmasında dijital dönüşümün, afet dönemlerinde teletıp uygulamalarının ve kronik hastalık yönetiminin güncel literatür doğrultusunda incelenmesi amaçlanmıştır. İncelenen çalışmalar kapsamında afet dönemlerinde uzaktan hasta takibi, elektronik sağlık kayıtları ve teletıp gibi dijital teknolojilerin etkinliği değerlendirilmiştir. Afet anında veya sonrasında acil müdahaleler, kronik hastaların takibi, ilaç erişimi, uzaktan danışmanlık ve temel hizmetlerin sürdürülmesi gibi sağlık hizmetleri sunulmaktadır. Bu hizmetlerin sunumunun sürekliliği Sağlık Bakanlığı başta olmak üzere merkezi otoriteler ile İl Sağlık Müdürlükleri ve yerel sağlık birimleri arasındaki etkin koordinasyonun güçlü bir dijital altyapıyla desteklenmesine bağlıdır. Bakıldığında COVID-19 pandemi döneminde sağlık merkez teşkilatı ile bağlı kuruluşları arasındaki koordinasyon süreçlerinin çeşitli dijital sistemler aracılığıyla yürütüldüğü bilinmektedir. Bu nedenle dijital dönüşüm afet dönemlerinde sağlık sistemlerinin dirençliliğinin artırılmasında oldukça önemlidir. Bu süreçte, organizasyonel süreçler aracılığıyla kaynakların verimli bir şekilde kullanılmasını gerekmektedir. Bu görüşü savunan Kaynağa Dayalı Görüş çerçevesine göre de elektronik sağlık kayıtları, veri tabanları ve teletıp gibi dijital unsurların sağlık sistemi altyapıları ile uyumlu hale getirilmesi ve sağlık personelinin bu süreçlerde aktif yer alması gerekmektedir. Bu çerçevede örgütsel süreçler aracılığıyla altyapı, teknolojik cihazlar, bilgi ve bilgi paylaşımı gibi kaynakların, bu kaynakların etkili bir şekilde konuşlandırma becerilerinin ise resmî ya da gayri resmî süreçler aracılığıyla yönetilmesini kapsar. Literatürde afet ortamlarında

teletıp ya da uzaktan sağlık uygulamaları ile coğrafi ve fiziksel engellerin aşılarak ekiplerin koordinasyonu geliştirdiği, klinik karar alma süreçlerinin hızlandırıldığı, kitlesel yaralanmalarda triyaj ve operasyonel kapasiteyi artırarak acil servislerdeki aşırı yükün azaltıldığı ve hasta mortalitesinin düşürüldüğü bildirilmektedir. Ayrıca ruh sağlığı ve hemşirelik hizmetlerinin de sunulabildiği gösterilmektedir. Bununla birlikte afet dönemlerinde artan kronik hastalıkların komplikasyonlarının önlenmesinde, tedavilerinin güvenceye alınmasında ve bulaşıcı olmayan hastalıkların yönetilmesinde bulut tabanlı elektronik sağlık kayıt sistemleri, mobil sağlık uygulamaları, uzaktan hasta takibi ve klinik karar destek sistemleri aracılığıyla kronik bakım modelinin bileşenleri işlevsel hâle getirilmektedir. Afet öncesinde dijital sağlık teknolojilerinin rutin bakıma eklenmesi afet dönemlerinde sağlık sistemlerinde dirençliliğin geliştirilmesine önemli katkı sağlayacaktır. Sonuç olarak dirençlilik için toplumsal dijital sağlık okuryazarlığı eğitimlerinin yapılması, siber güvenliğin sağlanması, AR-GE/inovasyon merkezlerinin oluşturulması gerekmektedir. Ayrıca afetlerde enerji kesintilerine karşı sağlık birimlerinde uydu tabanlı acil durum iletişim ağlarının kullanılması, merkezi otorite ve yerel yönetimlerin eylem planları çerçevesinde görev paylaşımlarının, teknolojik altyapı yatırımlarının yapılması, mevzuat geliştirilmesi ve ulusal afet yönetim planlarına dijital sağlık teknolojilerinin dâhil edilmesi büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Afet, Dirençlilik, Dijital dönüşüm, Sağlık sistemi, Teletıp, Kronik hastalık yönetimi

Abstract

Natural disasters, climate change and humanitarian events are severely damaging health infrastructure. This study employed traditional literature review methods, examining national and international academic articles published in databases such as Google Scholar and ULAKBİM/Dergipark between 2014 and 2026. This review examines digital transformation and telemedicine applications in disaster contexts, as well as chronic disease management, with a focus on enhancing health system resilience. The review is based on the current literature. The reviewed studies assessed the effectiveness of digital technologies, such as remote patient monitoring, electronic health records and telemedicine, during disasters. Health services are provided during and after disasters. These include emergency response, follow-up care for patients with chronic conditions, access to medication, remote consultations and the continuation of essential services. The continuity of these services depends on effective coordination between central authorities, particularly the Ministry of Health, and provincial health directorates and local health units. During the pandemic, it is known that coordination processes between the health centre organisation and its affiliated institutions were carried out through various digital systems. This is why digital transformation is so important in making health systems more resilient during disasters. During this process, it is necessary to ensure the efficient use of resources through organizational processes. According to the Resource-based view, digital elements such as electronic health records, databases and telemedicine must be made compatible with the infrastructure of the health system. Healthcare personnel must also play an active role in

these processes. In this context, it encompasses the management of resources, such as infrastructure, technological devices, and information, as well as information sharing, through organisational processes. It also encompasses the ability to deploy these resources effectively through formal or informal processes. Literature on disaster settings reports that telemedicine and other remote healthcare applications help to overcome geographic and physical barriers, improve team coordination and accelerate clinical decision-making processes. They also enhance triage and operational capacity during mass casualty incidents, reducing the overload on emergency departments and lowering patient mortality. Additionally, it has been demonstrated that mental health and nursing services can be provided. At the same time, the components of the chronic care model are being put into practice through cloud-based electronic health record systems, mobile health applications, remote patient monitoring and clinical decision support systems during times of disaster. This is done to prevent complications from chronic diseases, ensure their treatment and manage non-communicable diseases. Integrating digital health technologies into routine care before a disaster strikes will significantly contribute to building resilience in health systems during disasters. In conclusion, public education programmes on digital health literacy are necessary in order to build resilience, ensure cybersecurity and establish Research and Development center and innovation centres. In addition, it is important to consider the use of satellite-based emergency communication networks in healthcare facilities to address power outages during disasters, the division of responsibilities between central authorities and local governments within the framework of their action plans, investments in technological infrastructure, the development of legislation, and the inclusion of digital health technologies in national disaster management plans.

Keywords: Disaster, Resilience, Digital transformation, Health system, Telemedicine, Chronic disease management

Risk Çağında Sağlık ve Afet Koordinasyonu: 1999'dan 2020 İzmir Depremine Kırılganlıklar

Health and Disaster Coordination in the Age of Risk: Vulnerabilities from 1999 to the 2020 İzmir Earthquake

Ahmet Yenihayat
Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afet Yönetimi Bölümü, ahmet.yenihayat@ogr.deu.tr
ORCID: 0009-0000-6009-2590

Özet

Türkiye'de 1999 Marmara, 2011 Van, 2020 Elazığ-Sivrice ve 2020 İzmir depremleri örnekleri üzerinden afetlerde sağlık koordinasyonunun kırılganlıklarını triyaj perspektifinden değerlendirmektir. Afet triyajı yalnızca yaralıların klinik aciliyetlerine göre sınıflandırılmasını değil aynı zamanda olay yeri müdahalesi, ambulans hizmetleri, hastane kapasitesi, personel yeterliliği, iletişim ve lojistik süreçlerin eşgüdümünü gerektirmektedir.

İncelenen çalışmalar;

1999 Marmara Depremi'nde hazırlık ve kurumlar arası koordinasyon eksikliklerinin müdahale süreçlerini aksattığını göstermektedir. Bu sebeple; yardımın ulaştırılması, müdahalenin etkinliği, hastane, ambulans hizmetleri ve olay yeri gibi kurumların birbirleriyle işleyen bir düzen ve koordine içerisinde olmaları gerektiği gözlemlenmiştir. 2011 Van Depremi'nde ise hastane düzeyinde kırmızı, sarı, yeşil ve siyah alanlara dayalı triyaj uygulamalarının yanı sıra görev dağılımı ve yeniden değerlendirme süreçlerinin ön plana çıktığı görülmektedir.

2020 Elazığ-Sivrice Depremi'ne ilişkin bulgularda, ilk 24 saatte saha triyajı, hastane öncesi sağlık hizmetleri ve tıbbi malzeme yönetiminin birlikte planlanmasının yapılması gerektiğine işaret etmektedir. 2020 İzmir Depremi'nde ise Covid-19 pandemi koşullarının müdahale süreçlerine ek yük getirdiği, kurtarma ve yaralı nakli sırasında koruyucu önlemlerin aksadığı, bazı sağlık binalarının hasar gördüğünü bu sebeple hasta takibinin zorlaştığını aynı zamanda sağlık çalışanlarının da afetzede olduğunu; incelenen olguların %41,5'inin ilk üç saat içinde acil servislere ulaştığı bildirilmiştir.

Genel olarak çalışmalar, afetlerdeki ortak kırılganlıkların ani hasta yoğunluğu, sınırlı kaynakların dağıtımı, iletişim ve sevk zincirindeki kopukluklar ile hastane kapasitesinin yetersizliğinde yoğunlaştığını göstermektedir. Etkin bir triyaj sistemi için ortak protokollerin oluşturulması, hastaların belirli aralıklarla yeniden değerlendirilmesi, sevklerin mevcut kapasiteye göre planlanması, yeterli personel ve ekipman sağlanması ve kurumlar arası tatbikatların düzenli olarak yürütülmesi gerekmektedir. Bununla birlikte farklı yöntem ve kapsamlarla gerçekleştirilen çalışmalar, yıllar içinde triyaj başarısında kesintisiz bir iyileşme bulunduğunu kesin olarak göstermemektedir.

Anahtar Kelimeler: Afet triyajı, sağlık koordinasyonu, deprem, hastane öncesi acil sağlık hizmetleri, afet yönetimi, kırılganlık.

Abstract

This study aims to evaluate the vulnerabilities of health coordination in disasters from a triage perspective, using the 1999 Marmara, 2011 Van, 2020 Elazığ-Sivrice, and 2020 İzmir earthquakes in Türkiye as case examples. Disaster triage requires not only the classification of injured individuals according to the urgency of their clinical conditions but also the coordination of on-site response, ambulance services, hospital capacity, personnel adequacy, communication, and logistical processes.

The studies examined indicate that deficiencies in preparedness and interinstitutional coordination during the 1999 Marmara Earthquake disrupted response processes. Accordingly, the findings highlight the need for aid delivery, response activities, hospitals, ambulance services, and on-site interventions to operate within an effective and coordinated system. Following the 2011 Van Earthquake, in addition to hospital-based triage practices based on red, yellow, green, and black zones, task allocation and patient reassessment processes became prominent.

Findings concerning the 2020 Elazığ-Sivrice Earthquake indicate the need for integrated planning of field triage, prehospital healthcare services, and medical supply management during the first 24 hours. In the 2020 İzmir Earthquake, the COVID-19 pandemic placed an additional burden on response processes; protective measures were disrupted during rescue operations and the transportation of injured individuals, while some healthcare facilities were damaged, making patient follow-up more difficult. At the same time, healthcare workers were also affected by the disaster. It was reported that 41.5% of the cases examined reached emergency departments within the first three hours.

Overall, the studies demonstrate that common vulnerabilities in disasters are concentrated around sudden increases in patient volume, the allocation of limited resources, disruptions in communication and referral chains, and insufficient hospital capacity. An effective triage system requires the development of standardized protocols, periodic reassessment of patients, referral planning based on available capacity, adequate staffing and equipment, and the regular implementation of interinstitutional disaster drills. However, studies conducted using different methodologies and scopes do not provide conclusive evidence of a continuous improvement in triage performance over the years.

Keywords: Disaster triage, health coordination, earthquake, prehospital emergency medical services, disaster management, vulnerability.

Afet Yönetimi Modelleri: Önleme, Hazırlık, Müdahale, İyileştirme

Disaster Management Models: Prevention, Preparedness, Response, and Recovery

Ömürhan KAYA
Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Afet Yönetimi, omurhan.kaya@ogr.deu.tr, ORCID: 00009-0000-4868-8324

Özet

Türkiye' de gerçekleşen iklim değişiklikleri, hızlı ve düzensiz kentleşme, doğal kaynaklı tehlikelerin yıkıcı birer afete dönüşmesi riskini artırmaktadır ve bu afetlerin meydana gelme zamanları kesin olarak öngörülemediğinden, olası risklere karşı sürekli hazırlıklı durumda olunması büyük bir önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı tehlikelerin afetlere dönüşme riskine karşı bütünleşik afet yönetimi modellerinin rolünü ve Türkiye'deki stratejik uygulamalarını incelemektir. Bütünleşik afet yönetimi; ''Risk Yönetimi'' çatısı altında Önleme ve Hazırlık aşamaları, ''Kriz Yönetimi'' çatısı altında ise Müdahale ve İyileştirme aşamaları olmak üzere dört temel aşamadan oluşmaktadır. Türkiye 2009 yılında 5902 sayılı kanun ile Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının kurulması ile kriz odaklı anlayıştan bütünleşik afet yönetimi yapısına geçişi sağlanmıştır. Bu geçişin en büyük tarihsel gerekçesi ise 17 Ağustos 1999'da meydana gelen Gölcük Depremi'dir. Yaşanan acı kayıplardan sonra afet yönetiminin sadece afet sonrası müdahalelerden ibaret olmadığını; afet öncesinde de yürütülecek olan risk azaltma çalışmalarının hayati önem taşıdığını gözler önüne sermiştir. Bu bağlamda bütünleşik afet yönetimi dört ana başlık üzerinden yürütülmektedir: Risk ve Zarar Azaltma Aşaması (Önleme): Afet öncesinde oluşabilecek tehlikelerin analiz edilmesi, risklerin ortadan kaldırılması veya kaldırılmayan risklerin en aza indirilmesi aşamasıdır. Türkiye bu aşama kapsamında İRAP (İl Afet Risk Azaltma Planı) ile TARAP'ı (Türkiye Afet Risk Azaltma Planı) hazırlamıştır. Hazırlık Aşaması: Afet öncesinde beklenen tehlikelere karşı alınacak önlemlerin belirlenmesi, ihtiyaç duyulacak kaynakların temini, afetler hakkında halkın bilinçlenmesi için verilecek eğitim ve tatbikatların planlanması, erken uyarı sistemlerinin kurulması gibi önemli konuları kapsayan aşamadır. Müdahale Aşaması: Afetin meydana geldiği anda can ve mal kayıplarını en az indirmek amacıyla yürütülen arama-kurtarma çalışmaları, geçici barınma ve ihtiyaç duyulan diğer acil yardım gerçekleştirildiği aşamadır. Türkiye bu aşama kapsamında TAMP'ı (Türkiye Afet Müdahale Planı) hazırlamıştır. İyileştirme Aşaması: Afet sonrasında etkilenen bölgelerin sosyo-ekonomik ve psikolojik açıdan normale döndürülmesi, altyapı ve yapılarda meydana gelen hasarların yeniden güvenilir bir şekilde inşa edilmesi süreçidir. Türkiye bu aşama kapsamında TASIP'i (Türkiye Afet Sonrası İyileştirme Planı) hazırlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Afet, Afet Yönetimi, İRAP, TAMP

Abstract

Climate change in Türkiye, along with rapid and unplanned urbanization, increases the risk of natural hazards turning into devastating disasters. Since the timing of such disasters cannot be predicted with certainty, maintaining continuous preparedness against potential risks is of critical importance. This study aims to examine the role of integrated disaster management models in reducing the risk of hazards turning into disasters and to evaluate their strategic implementation in Türkiye.

Integrated disaster management consists of four main stages: Prevention and Preparedness under the framework of Risk Management, and Response and Recovery under the framework of Crisis Management**.** In 2009, Türkiye established the Disaster and Emergency Management Authority (AFAD**)** through Law No. 5902, thereby facilitating the transition from a crisis-oriented approach to an integrated disaster management structure. The major historical impetus for this transition was the 17 August 1999 Gölcük Earthquake. The devastating losses experienced during this disaster demonstrated that disaster management should not be limited to post-disaster response and highlighted the vital importance of risk reduction activities carried out before disasters occur.

Within this framework, integrated disaster management is implemented under four main stages: Risk and Loss Reduction Stage (Prevention): This stage involves analyzing potential hazards before a disaster, eliminating risks where possible, and minimizing risks that cannot be eliminated. Within this framework, Türkiye has developed the Provincial Disaster Risk Reduction Plans (İRAP) and the Türkiye Disaster Risk Reduction Plan (TARAP)**.** Preparedness Stage: This stage encompasses determining measures to be taken against anticipated hazards, securing the resources that may be required, planning public awareness and training activities and disaster drills, and establishing early warning systems. Response Stage: This stage involves search and rescue operations, temporary shelter, and other emergency assistance carried out at the time of a disaster with the aim of minimizing loss of life and property. Within this framework, Türkiye has developed the Türkiye Disaster Response Plan (TAMP)**.**Recovery Stage: This stage involves the processes of restoring affected areas to normal conditions in socioeconomic and psychological terms following a disaster, as well as safely reconstructing damaged infrastructure and buildings. Within this framework, Türkiye has developed the Türkiye Post-Disaster Recovery Plan (TASİP)**.**

Keywords: Disaster, disaster management, İRAP, TAMP

Unequal Exposure to Crisis: Social Class, Vulnerability, And The Distribution of Risk in Contemporary Society

PhD Petronela Daniela FERARU

National College Iași and 'Ion Neculce' High School, Târgu Frumos, Romania, Sociology,

daniela_feraru_p@yahoo.com, ORCID: 0009-0009-8954-6336

Abstract

Risks generated by economic instability, public health emergencies, technological change, environmental pressures, and institutional crises are not distributed equally across society. This paper examines how social class influences exposure to risk, access to protective resources, and the capacity of individuals and communities to recover from crises. Drawing on theories of risk society, social stratification, and cumulative disadvantage, the study explores the relationship between socioeconomic position and vulnerability. It focuses on income insecurity, employment conditions, educational opportunities, housing, access to healthcare, digital resources, and institutional support as factors that shape unequal experiences of crisis.

The paper employs a qualitative approach based on an interdisciplinary review of sociological literature, policy documents, and comparative European evidence concerning social inequality and crisis management. Particular attention is given to groups situated at the intersection of multiple disadvantages, including low-income families, migrants, unemployed young people, older adults, and residents of marginalised communities.

The analysis argues that crisis does not simply create new inequalities; it frequently intensifies existing social divisions by transferring a disproportionate share of risk to groups with limited economic, cultural, and social capital. At the same time, dominant public narratives may individualise vulnerability and obscure its structural causes. The paper concludes that effective resilience policies must move beyond general emergency responses and address the social mechanisms that produce unequal exposure, protection, and recovery. A socially inclusive approach to risk governance requires targeted institutional support, equitable access to essential services, and the meaningful participation of vulnerable communities in decision-making processes.

Keywords: Social class, risk distribution, social inequality, vulnerability, crisis, resilience, social exclusion

Culture, Religion, And Collective Memory: The Social Construction of Risk and Solidarity in Times of Crisis

PhD Petronela Daniela FERARU

National College Iași and 'Ion Neculce' High School, Târgu Frumos, Romania, Sociology,

daniela_feraru_p@yahoo.com, ORCID: 0009-0009-8954-6336

Abstract

Risk is not perceived exclusively through objective indicators or institutional assessments. Its interpretation is also shaped by cultural values, religious beliefs, collective memories, and historically transmitted narratives of crisis. This paper investigates how cultural and religious frameworks influence the ways individuals and communities understand threats, tolerate uncertainty, respond to institutional recommendations, and mobilise solidarity during periods of social disruption.

The study adopts a qualitative and interdisciplinary approach, combining sociological theories of risk, cultural memory, religion, and social capital. It draws on relevant academic literature and comparative examples from contemporary European societies. The analysis focuses on three interconnected dimensions: the role of collective memory in interpreting current crises; the influence of religious and cultural practices on perceptions of vulnerability and protection; and the contribution of shared values, trust, and community networks to social resilience.

The paper argues that cultural and religious resources can strengthen social cohesion by offering meaning, emotional support, moral orientation, and networks of mutual assistance. However, the same frameworks may also contribute to fatalism, distrust, social polarisation, or resistance to scientific and institutional communication when competing interpretations of risk emerge. Collective memories of war, migration, economic deprivation, political repression, or public health emergencies may similarly encourage either adaptive solidarity or defensive exclusion.

The study concludes that culturally sensitive risk governance should recognise communities as active producers of meaning rather than passive recipients of information. Integrating cultural knowledge, religious actors, and community organisations into crisis communication may strengthen institutional trust, social cooperation, and collective resilience while reducing marginalisation and exclusion.

Keywords: Risk perception, culture, religion, collective memory, social solidarity, social capital, crisis narratives, resilience

Machine Learning Applications for Financial Forecasting, Accounting Analytics, Managerial Decision Support, Risk Assessment, and Organisational Performance Optimisation in Emerging Economies

Moses Adeolu AGOI[1]

Lagos State University of Education, Lagos Nigeria. agoi4moses@gmail.com, +2347062230778

https://orcid.org/ 0000-0002-8910-2876

Oluwanifemi Opeyemi AGOI[2]

Obafemi Awolowo University, Osun Nigeria, oluwanifemiagoi@gmail.com, +2348029613397

https://orcid.org/ 0009-0007-9461-8870

Ayodele Elizabeth AGOI[3]

Osun State College of Technology, Esa-oke, betty4agoi@yahoo.com, +2348065413308

Khairuddin[4]

STAI Syekh Abdur Rauf Singkil, khairuddinazka15@gmail.com, +6282286180987

Abstract

Machine learning is increasingly transforming financial management by enabling organisations to analyse complex datasets, identify nonlinear relationships, automate analytical processes, and generate predictive insights for strategic decision-making. This study examines the application of machine learning to financial forecasting, accounting analytics, managerial decision support, risk assessment, and organisational performance optimisation in emerging economies. The study evaluates the extent to which machine-learning integration enhances the accuracy and timeliness of financial predictions, strengthens accounting information analysis, improves managerial decision-making, facilitates financial risk identification, and contributes to organisational performance. A quantitative research design was employed, using structured measures of machine-learning integration alongside indicators of financial forecasting accuracy, accounting analytics effectiveness, managerial decision support, risk assessment capability, and organisational performance optimisation. Data were analysed using descriptive statistics, reliability analysis, Pearson correlation, and multiple regression to determine the relationships between machine-learning integration and the study outcomes. Machine-learning integration was assessed through predictive analytics, automated data processing, anomaly detection, classification, financial forecasting, and intelligent decision-support applications. The findings indicate that higher levels of machine-learning integration are significantly associated with improved financial forecasting, accounting analytics, managerial decision support, risk assessment, and organisational performance. The results further demonstrate that machine learning provides organisations with enhanced capabilities for processing financial information, identifying emerging risks, supporting evidence-based decisions, and improving organisational responsiveness.

However, the effectiveness of machine-learning applications is influenced by data quality, technological infrastructure, employee competencies, organisational readiness, cybersecurity, regulatory requirements, and model explainability. The study concludes that machine learning represents a strategic organisational capability rather than merely a technological instrument, with substantial potential to strengthen financial intelligence, managerial responsiveness, risk resilience, accounting effectiveness, and sustainable organisational performance across emerging economies.

Keywords: Accounting analytics; Financial forecasting; Machine learning; Risk assessment.